ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΚ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΣΤΑΜΟΥΛΗ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

معارف نظارت جليله‌سنك ١٦ اغستوس ١٣١٠ تاريخلى رخصتنامه‌سيله

ΜΕΘΟΔΟΣ

ΠΡΟΣ ΕΚΜΑΘΗΣΙΝ

ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ὑπὸ

Ι. ΧΑΩΡΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧ. ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΚΑΙ ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ

ΕΝ ΤΗ ΠΑΤΡΙΑΡΧ. ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ

ΒΙΒΛΙΟΝ Α'.

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΡΙΤΗ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

1900

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν κάτωθι σφραγῖδα θεωρεῖται κλοπιμαῖον καὶ ὡς τοιοῦτον καταδιώκεται κατὰ τὸν νόμιον.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἐξαντληθείσης τῆς ἐν ἔτει 1895 δευτέρας ἐκδόσεως τοῦ Α' βιβλίου τοῦ παρόντος ταπεινοῦ μου πονήματος, προάγομαι εἰς τὴν ἀνατύπωσιν αὐτοῦ.

Ὡς ἔλεγον καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐκδόσει, τὸ βιβλίον ὑποτίθησι τὸν σπουδαστὴν διελθόντα τὴν ὀθωμανικὴν γραμματικὴν καὶ ἑπομένως γινώσκοντα τὰ κλίνῃ ὀνόματα, ἀντωνυμίας, ῥήματα, ἤτοι τὰ κλιτὰ τοῦ λόγου μέρη· διὸ καὶ ἀποφεύγον τοὺς γραμματικοὺς τύπους, δι' οὓς ἁπλῶς παραπέμπει τὸν σπουδαστὴν εἰς τὰ οἰκεῖα κεφάλαια τῆς γραμματικῆς, καὶ μόνον ἐτυμολογικούς τινας τύπους ἐνιαχοῦ ἐν εἴδει σημειώσεων παραθέτον, περιορίζεται κυρίως εἰς καθαρῶς συντακτικοὺς κανόνας καὶ παρατηρήσεις, καὶ ὁδηγεῖ τὸν σπουδαστὴν εἰς τὴν πλοκὴν τοῦ ὀθωμανικοῦ λόγου διὰ βαθμολογικῆς σειρᾶς κανόνων καὶ ἀναλόγων διπλῶν θεμάτων, ἤτοι ἐκ τῆς τουρκικῆς εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ τἀνάπαλιν, οὕτως ὥστε ἐν τέλει τοῦ παρόντος τόμου ὁ σπουδαστὴς κάτοχος τοῦ μηχανισμοῦ τῆς καθαρᾶς τουρκικῆς διαλέκτου, νὰ δύηται τῇ βοηθείᾳ τόῦ λεξικοῦ νὰ μεταφράζῃ εἰς τὴν γλῶσσαν ταύτην καὶ τἀνάπαλιν πᾶσαν οἱανδήποτε πρότασιν

καὶ περιοδον, καὶ τὰ συνδέῃ καὶ συνάπτῃ πρὸς ἀλλήλας τὰς διαφόρους προτάσεις πρὸς καταρτισμὸν λόγου τελείου.

Ἐκ τῆς δεκαετοῦς ἀπὸ τῆς πρώτης ἐκδόσεως ἐφαρμογῆς τῆς Μεθόδου ταύτης ὁδηγούμενος, ἐπήνεγκον καὶ ἐν τῇ παρούσῃ ὅσας ἠδυνήθην βελτιώσεις καὶ μεταρρυθμίσεις, ποῦ μὲν ἀναπτύξας κανόνας τινὰς καὶ κεφάλαια, καὶ ἀναλόγως τροποποιήσας καὶ προσθεὶς θέματα, ποῦ δ' ἀφαιρέσας τινὰ ὡς περιττά, ἀποβλέπων πάντοτε πῶς τὸ βιβλίον ἠδύνατο νὰ ᾖ ὠφελιμώτερον εἰς ἑλληνόπαιδας, καὶ συγκρίνων πρὸς τοῦτο τὰς τουρκικὰς συντάξεις πρὸς τὰς τῆς ἡμετέρας γλώσσης.

Τοιαύτην ἐν συντόμῳ οὖσαν τὴν παροῦσαν τρίτην ἔκδοσιν τοῦ ταπεινοῦ μου τούτου πονήματος παραδίδωμι τῇ ὑπὸ τὴν φιλόμουσον αἰγίδα τοῦ πεφωτισμένου ἡμῶν Ἄνακτος τήν σπουδήν τῆς ἐπισήμου τοῦ Κράτους γλώσσης ἐφιεμένῃ ὁμογενεῖ νεολαίᾳ, εὐμενῆ ἐλπίζων τὴν περὶ τούτου κρίσιν τῶν ἁρμοδίων.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 1 Μαΐου 1900.

Ι. ΧΛΩΡΟΣ

ΜΕΘΟΛΟΣ

ΠΡΟΣ ΕΚΜΑΘΗΣΙΝ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ Α'.

ΜΑΘΗΜΑ 1.

Ἐνεστὼς τοῦ συνδετικοῦ: م ἢ يم **ἶμ** εἶμαι, سين ἢ سك **σὶν** εἶσαι κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 72 § 69)*.

زنكين **ζενγκίν**, πλούσιος	بوش **π̇ώς**, κενός, ἄεργος
فقير **φακήρ**, πτωχὸς	نانكور **νανκι̯όρ**, ἀχάριστος
خصم **χησήμ**, συγγενὴς	كيفسز **κεϊφσίζ**, ἀδιάθετος
يبانجى **γι̯απ̇αντζῆ****, ξένος	بيوك **π̇ȣγι̯ȣ́κ**, μέγας
كنج **γκέντζ**, νέος	كوچك **κι̯ȣτσȣ́κ**, μικρὸς
اختيار **ἰχτιάρ**, γέρων	طولو **τ̇ωλοῦ**, πλήρης
يورغون **γι̯ωργούν**, κουρασμένος	خشنود **χωσ̇νούτ̇**, εὐχαριστημένος

Προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι: بن **π̇ὲν** ἐγώ, سن **σὲν** σύ, او **ὦ** ἐκεῖνος, بز **π̇ὶζ** ἡμεῖς, سز **σὶζ** ὑμεῖς, انلر **ἀνλὰρ** ἐκεῖνοι.

---

* Αἱ παραπομπαὶ γίνονται εἰς τὴν Δ' ἔκδοσιν τῆς Ὀθωμανικῆς Γραμματικῆς Ἰ. Χλωροῦ ἐν ἔτει 1900.

** *Γράμματα συνθηματικὰ ἐν τῷ παρόντι βιβλίῳ*: π̇ = μπ ἢ b ‖ τ̇ = ντ ἢ d ‖ σ̇ = ch ‖ ȣ̇ = u.

§ 1. *Πρότασις.* Ἡ πρότασις συνίσταται, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, ἐξ ὑποκειμένου κατηγορουμένου καὶ συνδετικοῦ καὶ καλεῖται συνδετική, ἢ ἐξ ὑποκειμένου καὶ ῥήματος καὶ καλεῖται ῥηματική.

§ 2. *Πρότασις συνδετική.* Ἐν τῇ συνδετικῇ προτάσει προηγεῖται τὸ ὑποκείμενον, ἕπεται τὸ κατηγορούμενον καὶ τελευταῖον τίθεται τὸ συνδετικόν· ὡς ژنکینم ێ **ڤێن زەنگین-یم,** ἐγὼ πλούσιος εἶμαι, ژنکینین سن **ڤێن زەنگین-ین,** σὺ πλούσιος εἶσαι κτλ.

§ 3. *Συμφωνία κατηγορουμένου:* Τὸ κατηγορούμενον δὲν συμφωνεῖ κατ' ἀριθμὸν μετὰ τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ συνδετικοῦ, ἀλλὰ τίθεται εἰς ἑνικὸν ἀριθμὸν καὶ ὀνομαστικὴν πτῶσιν· ὡς خشنودم ێ **ڤێن خوەشنوودە-یم,** ἐγὼ εὐχαριστημένος εἶμαι, خشنودز ێ **ڤێن خوەشنوودە-یز,** ἡμεῖς εὐχαριστημένοι (κατὰ λέξιν: εὐχαριστημένος) εἴμεθα κτλ.

Γένος. Ἡ ὀθωμανικὴ γλῶσσα δὲν διακρίνει γένος. Ἑπομένως ἐν τοῖς ἐπιθέτοις δὲν ὑπάρχει ἰδιαιτέρα κατάληξις διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ ἰδιαιτέρα διὰ τὸ θηλυκὸν ἢ οὐδέτερον, ὡς παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ χρησιμεύει καὶ διὰ τὰ τρία γένη τῆς ἑλληνικῆς· π. χ. τὸ ژنکینم ζενγκίν-ιμ σημαίνει εἶμαι πλούσιος, ἡ πλουσία, ἢ πλούσιον.

Τὸ συνδετικὸν εἶναι λεξις ἐγκλινομένη, ἤτοι ὁ τόνος αὐτοῦ ἀναβιβάζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης τῆς προηγουμένης λέξεως.

Τὸ πρῶτον ἑνικὸν καὶ πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ

χαριστημένος, δὲν εἶσαι ἀχάριστος· εἶσαι γέρων· γέρων εἶσαι σύ· εἶσθε φιλάργυροι καὶ ὀκνηροί· ὀκνηροὶ καὶ φιλάργυροι εἶσθε ὑμεῖς.

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

یم چالشقان بن سین سن طمعکار در دکل او قومشو

اختیارلرز کنجلر سز سکز افندی علی کیفسزدر بك محم

دکلدر یورغون بز خشنودلر دکلز دکلدرلر انلر تنبللر

ΜΑΘΗΜΑ 3.

Παρατατικὸς τοῦ συνδετικοῦ καταφατικός: ایدم **ἰτὶμ** ...μην· ایدك **ἰτὶν** ἦσο κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 73).

Ἀποφατικός: دکل ایدم **τεγὶλ ἰτίμ**, δὲν ἤμην· دکل ایدك ...γὶλ **ἰτίν**, δὲν ἦσο κτλ. (βλ. αὐτόθι σ. 75 § 70).

باغچه (ἢ بغچه) **παγτσέ**, κῆπος

اوطه **ὠτά**, δωμάτιον

یازیخ **γιαζη-χανέ**, γραφεῖον

دکان **τσκκιάν**, κατάστημα

فنا **φενά**, κακὸς (κακῶς)

کوتو **κιοτού**, μοχθηρὸς

ایی **ἐγὶ** ἢ ایو **ἐγιοῦ**, κα-[λὸς (καλῶς)

مكتب **μεκτέπ**, σχολεῖον

آدم **ἀτέμ**, ἄνθρωπος

شی **σέϊ**, πρᾶγμα

نصل **νάσπλ**, ὁποῖος-α-ον ; [(ποίου εἴδους) πῶς ;

ده **τὰ ἢ τέ**, ἐν

ايودكم **ἐγὶ τεγίλ-ιμ**, δὲν εἶ-[μαι καλὰ (κακῶς ἔχω)

نصلسكز **νάσπλ-σηνηζ**, πῶς εἶ-[σθε (πῶς ἔχετε) ;

ايم **ἐγί-ιμ**, εἶμαι καλὰ (ἔ-[χω καλῶς)

دن **τὰν ἢ τέν**, ἐκ.

Ὀνόματα κύρια : استانبول **ἰστανπὸλ** Κωνσταντινούπολις· ازمير **ἰζμὶρ** Σμύρνη· عثمان **Ὀσμάν**.

§ 8. *Ἔναρθρον ὑποκείμενον*. Ἡ ὀθωμανικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει ἄρθρον, τὸ δὲ παρ' ἡμῖν ἔναρθρον ὑποκείμενον ἐκφέρεται ἐν αὐτῇ μόνον, ἤτοι ἄνευ ἀορίστου ἀντωνυμίας· π. χ. كوچكدر اوطه **ὠτὰ κιτσὸκ τὸρ** τὸ δωμάτιον εἶναι μικρόν· على افندى جومردر **Ἀλῆ ἐφένδι τζουμέρτ τιρ** ὁ Ἀλῆ ἐφένδης εἶναι ἐλεύθερος.

§ 9. *Ἐπιθετικὸς προσδιορισμός*. Τὸ ἐπίθετον ὡς προσδιορισμὸς προηγεῖται τοῦ ὀνόματος ὅπερ προσδιορίζει, ἐνῷ ὡς κατηγορούμενον ἕπεται (§ 2)· π. χ. بيوك باغچه μέγας κῆπος, باغچه بيوكدر ὁ κῆπος εἶναι μέγας· اوطه كوچك μικρὸν δωμάτιον, اوطه كوچكدر τὸ δωμάτιον εἶναι μικρόν.

§ 10. *Ὁ τοπικὸς προσδιορισμὸς* ἐκφέρεται ἐπὶ στάσεως μὲν διὰ τῆς προθέσεως ده ἐν, ἐπὶ δὲ κινήσεως ἀπὸ τόπου διὰ τῆς προθέσεως دن ἐκ· π. χ. اوطه ده **ὠτα-τά**, ἐν τῷ δω-

ματίῳ, اوطه‌دن **ὠṫα-ṫὰν** ἐκ τοῦ δωματίου· مكتبده **μεκτεπ-τέ,** ἐν τῇ σχολῇ, مكتبدن **μεκτεπ-τέν,** ἐκ τῆς σχολῆς.

Αἱ ἀνωτέρω προθέσεις μετὰ πλατυφώνων μὲν ὀνομάτων προφέρονται ṫὰ—ṫάν, μετὰ λεπτοφώνων δὲ ṫὲ – ṫέν, ὡς φαίνεται ἐν τοῖς ἀνωτέρω παραδείγμασι.

Ὁ ὡς ἀνωτέρω τοπικὸς προσδιορισμὸς τίθεται μεταξὺ ὑποκειμένου καὶ συνδετικοῦ· π. χ. بن بغچه‌ده ایدم ἐγὼ ἐν τῷ κήπῳ ἤμην.

Ἐπὶ ἐμφάσεως ὅμως ἢ περιορισμοῦ, τὸ ὑποκείμενον πάλιν ἐπιτάσσεται (βλ. § 4)· ὡς بغچه‌ده بن ایدم ἐν τῷ κήπῳ ἐγὼ (οὐχὶ σὺ ἢ ἄλλος) ἤμην.

Ἡ πρόθεσις دن σημαίνει καὶ καταγωγήν· ὡς ازمیردندر **Ἰζμιρτέν-τιρ,** εἶναι (κατάγεται) ἐκ Σμύρνης.

Τὸ ἐπίθετον خشنود **χωσ̇νοὺτ** εὐχαριστημένος συντάσσεται τῇ προθέσει دن· ὡς سندن خشنودم **σενṫὲν χωσ̇νούṫ-ουμ** παρὰ (ἐκ) σοῦ εὐχαριστημένος εἶμαι.

Ἀφῃρημένα: Διὰ τῆς καταλήξεως لق λὴκ (λοὺκ) μετὰ πλατυφώνων ἢ لك λὶκ (λȣ̇κ) μετὰ λεπτοφώνων τὸ ἐπίθετον μεταβάλλεται εἰς ἀφῃρημένον· ὡς خصم χησὴμ *συγγενής*, خصملق χησημ-λὴκ *συγγένεια*· كيفسز κεϊφσὶζ *ἀδιάθετος*, كيفسزلك κεϊφσιζ-λὶκ *ἀδιαθεσία*.

Τὸ ἀφῃρημένον τοῦ فقير φακὴρ *πτωχός*, γίνεται ἐκ τοῦ فقرا φουκαρά, ἀραβικοῦ πληθυντικοῦ τοῦ فقير, ἐν χρήσει παρ' ὀθωμανοῖς ὡς ἑνικοῦ· ἤτοι فقرالق φουκαρα-λὴκ *πτωχεία*.

ΘΕΜΑ

٣

بن يورغون ايدم كيفسز دكل ايدم سن جومرد ايدك طمعكار
دكل ايدك محمد بك خشنود ايدى نانكور دكل ايدى بز تنبل
دكل چالشقان ايدك سز خصم دكل قومشو ايديكز انلر بوش
دكل طولو ايديلر بن انلردن خشنود دكلم انلردن خشنود
على افندى دكل عثمان بكدر سز نصلسكز ايو دكلم على
بك نصلدر ايودر ايو دكلدر خسته در كيفسز در

٤

عثمان بك استانبولده در على افندى ازميردندر محمد افندى
باغچه‌ده در بن استانبولدنم زنكين بك بك زنكيندر
على افندى فنا آدم دكلدر فقرالق فنا شيدر زنكينلك ايى
شيدر نانكورلك ايى شى دكلدر على و محمد افنديلر قومشو
خصمدرلر بن عثمان افنديدن خشنود دكلم بن دكانده
ايدم باغچه‌ده دكل ايدم

3

Δὲν ἤμην ξένη, ἤμην συγγενής· δὲν ἤσο φιλόπονος, ἤσο ὀκνηρά· δὲν ἤτο γέρων, ἤτο νέος· ἤμεθα πτωχοί, δὲν

ἤμεθα πλούσιοι· ἦσθε ἐλευθερία, δὲν ἦσθε φιλάργυρος· ἦσαν γείτονες, δὲν ἦσαν συγγενεῖς· ἐγὼ ἤμην ἐν τῷ σχολείῳ· σὺ δὲν ἦσο ἐν τῇ οἰκίᾳ· ἐκείνη εἶναι ἐν τῷ γραφείῳ· ἡμεῖς δὲν ἤμεθα ἐν τῷ δωματίῳ· ὑμεῖς δὲν εἴσθε ἐν Σμύρνῃ· οἱ βένδες Ἀλῆ καὶ Μεχμὲτ εἶναι ἐν Κωνσταντινουπόλει· σὺ δὲν εἶσαι καλὸς ἄνθρωπος, εἶσαι μοχθηρὸς ἄνθρωπος· ὁ Ἀλῆ βένς πῶς εἶναι; δὲν εἶναι καλά, εἶναι ἀδιάθετος· ἡ Σμύρνη πῶς εἶναι; ὁ Μεχμὲτ βένς ὁποῖος ἄνθρωπος εἶναι;

4

Ἀχάριστος ἄνθρωπος· ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀχάριστος· φιλόπονος ἄνθρωπος· ὁ ἄνθρωπος εἶναι φιλόπονος· τὸ μικρὸν γραφεῖον· τὸ γραφεῖον εἶναι μικρόν· μέγα κατάστημα· τὸ κατάστημα εἶναι μέγα· κακὸν πρᾶγμα εἶναι τὸ γῆρας· ἡ νεότης εἶναι καλὸν πρᾶγμα· ἡ ἀχαριστία δὲν εἶναι καλὸν πρᾶγμα· ἡ φιλαργυρία εἶναι κακὸν πρᾶγμα· κακὸν πρᾶγμα δὲν εἶναι τὸ γῆρας, εἶναι ἡ φιλαργυρία· εὐχαριστημένος ἐκ τῆς Σμύρνης εἶμαι ἐγώ, δὲν εἶναι ὁ Ἀλῆ βένς· ἐν τῷ σχολείῳ εἶμαι ἐγώ, δὲν εἶναι ὁ Ὀσμάν· ἐγὼ εἶμαι ἐκ Σμύρνης· δὲν εἶμαι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως· ὁ Ὀσμὰν βένς εἶναι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, δὲν εἶναι ἐκ Σμύρνης· ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης δὲν εἶναι κακὸς ἄνθρωπος· ὁ Ἀλῆ βένς εἶναι καλὸς ἄνθρωπος· ἐγὼ εἶμαι ἀδιάθετος καὶ κουρασμένος· ὁ Ὀσμὰν βένς δὲν εἶναι εὐχαριστημένος ἐκ τοῦ Μεχμὲτ ἐφένδη.

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

شی ایو آدم فنا بك عثمان افندی بك محمد آدم
زنكین ایدی اوطه بوش ایدك بغچه‌ده سن ایدیكز دكل
اوطه‌ده سز فقرالق شی‌در فنا دكلدر محمد بك دكانده

ΜΑΘΗΜΑ 4.

Ἀντωνυμίαι δεικτικαὶ (βλ. Γραμ. σ. 59 § 50):

بو **ṅοῦ** οὗτος, η, ο (ἐπὶ τῶν πλησίον) — شو **ṡοῦ** οὗτος, η, ο (ἐπὶ τῶν ὀλίγον μακρὰν) — او **ὦ** ἐκεῖνος, η, ο (ἐπὶ τῶν μακρὰν) — بونده ἢ شونده ἐν τούτῳ, بوندن ἢ شوندن ἐκ τούτου· انده ἐν ἐκείνῳ, اندن ἐξ ἐκείνου.

Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι (βλ. Γραμ. σ. 63 § 55):

كیم **κὶμ** τίς; (ἐπὶ προσώπων) نه — **νὲ** τίς, τί; (ἐπὶ πραγμάτων).

پدر **πεṫὲρ** ἢ بابا **ṅαṅά**, πατὴρ
والده **βαλιṫὲ** ἢ انا **ἀνά**, μήτηρ
خانه **χανὲ** ἢ او **ἔϐ**, οἰκία
بیچاق **ṅητσάκ**, μάχαιρα
سوت **σὅτ**, γάλα

اتمك **ἐτμὲκ** ἢ اكمك **ἐκμέκ**, ἄρτος
نره **νέρε**, ποῦ (ποῖον μέρος);
آشاغی **ἀṡαγῆ**, ἢ **ἀṡαά**, κάτω
بورا **ṅοῦρα**, ἐδῶ (τοῦτο τὸ [μέρος) ἐπὶ τῶν πλησίον

پنير **πεϊνίρ**, τυρὸς

سفره **σωφρά**, τράπεζα

شهر **σέχρ**, πόλις

قلم **καλέμ**, κάλαμος· γραφεῖον κυβερνητικὸν

ده **τὰ ἢ τέ**, παρὰ (πλησίον)

یوقاری **γιωκαρῆ**, ἐπάνω

اوراشو **σοῦρα**, ἐδῶ (τοῦτο τὸ μέρος) ἐπὶ τῶν ὀλίγον μακρὰν

اورا **ὥρα**, ἐκεῖ (ἐκεῖνο τὸ μέρος) ἐπὶ τῶν μακράν.

Ὀνόματα κύρια: شوكت **Σεβκέτ**· عزيز **Ἀζίζ**.

Ὀνόματα πόλεων: ادرنه **Ἐτίρνε** Ἀδριανούπολις· سلانيك **Σελανίκ** Θεσσαλονίκη· يانيه **Γιάνγια** Ἰωάννινα.

§ 11. *Συμφωνία κατηγορουμένου*. Ἐπὶ πολλῶν ὑποκειμένων τρίτου προσώπου, τὸ κατηγορούμενον ὅταν ἢ ὄνομα τίθεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν (βλ. § 3): ادرنه استانبول سلانيك يانيه بيوك شهرلردر ἡ Κωνσταντινούπολις, ἡ Ἀδριανούπολις, ἡ Θεσσαλονίκη, τὰ Ἰωάννινα εἶναι μεγάλαι πόλεις· عثمان و عزيز و شوكت كوزل چوجقلردر ὁ Ὀσμὰν καὶ ὁ Ἀζίζ καὶ ὁ Σεβκὲτ εἶναι καλοὶ παῖδες.

§ 22. *Παράλειψις συνδέτικοῦ*. Τὸ τρίτον πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ συνδετικοῦ δύναται καὶ νὰ παραλείπηται, ὅταν εὐκόλως ἐξυπονοῆται· π. χ. (در) ده قلم **καλὲμ νερετέ** (**τιρ**) ὁ κάλαμος ποῦ (εἶναι); (در) بنده **πεντέ** (**τιρ**) παρ' ἐμοὶ (εἶναι)· (در) بنده دكل **πεντὲ τεγίλ** (**τιρ**) παρ' ἐμοὶ δὲν (εἶναι).

§ 13. *Ἀντωνυμικὸς διορισμός*. Ὡς τὰ ἐπίθετα (§ 9),

οὕτω καὶ αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι προηγοῦνται πάντοτε τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζουσι· π. χ. بو آدم **π̇οῦ ἀτ̇έμ**, οὗτος ὁ ἄνθρωπος· شو او **σ̇οῦ ἔϐ** αὕτη ἡ οἰκία· اواوطه **ὦ ὠτ̇ὰ** ἐκεῖνο τὸ δωμάτιον.

Ἐὰν ὑπάρχῃ ἐπίθετον καὶ δεικτικὴ ἀντωνυμία, αὕτη προηγεῖται καὶ τοῦ ἐπιθέτου· π. χ. بو اختيار آدم **π̇οῦ ἰχτιὰρ ἀτ̇ὲμ** οὗτος ὁ γέρων ἄνθρωπος· او بوش او **ὦ π̇ὼς̣ ἔϐ** ἐκείνη ἡ κενὴ οἰκία.

§ 14. *Τὰ ἐπιρρήματα ἐπὶ στάσεως καὶ ἐπὶ κινήσεως.*

Τὰ ἐπιρρήματα يوقارى آشاغى اورا شورا بورا نره ἐπὶ στάσεως μὲν λαμϐάνουσι τὴν πρόθεσιν ده· π. χ. نره‌ده **νέρε-τ̇ε** (**νέρτ̇ε**) ποῦ; بوراده **π̇ουρα-τ̇ὰ** (**π̇ουρ-τ̇ὰ**) ἐδῶ· آشاغيده **ἀσ̇αα-τ̇ὰ** κάτω κτλ.

Ἐπὶ δὲ κινήσεως ἀπὸ τόπου, τὴν πρόθεσιν دن· π. χ. نره‌دن **νερε-τ̇ὲν** (**νέρ-τ̇εν**) πόθεν; شورادن **σ̇ουρα-τ̇ὰν** (**σ̇ουρ-τ̇ὰν**) ἐντεῦθεν· يوقاريدن **γι̯ωκαρη-τ̇ὰν** (**γι̯ωκαρ-τ̇ὰν**) ἄνωθεν κτλ.

Τοπικά. Ἐκ τῶν ὀνομάτων πόλεων καὶ χωρῶν, τῇ προσθήκῃ τῆς καταλήξεως لو λοῦ ἢ لى λῆ (λί), σχηματίζονται ὀνόματα δηλοῦντα τὸν ἔκ τινος τόπου καταγόμενον· π. χ. استانبوللو ἰστανπ̇ολ-λοῦ *Κωνσταντινουπολίτης*· سلانيكلى σελανικ-λὶ *Θεσσαλονικεύς*· شهرلى σ̇εχιρ-λὶ *πολίτης*.

Διὰ τῆς αὐτῆς καταλήξεως ἐκ τῶν ἀνωτέρω τοπικῶν ἐπιρρημάτων γίνονται τὰ ἐπίθετα: نره‌لى νερε-λῆ *ἐκ τίνος μέρους* (ποδαπός); بورالى π̇ουραλῆ *ἐκ τούτου τοῦ μέρους*· شورالى σ̇ουρα-λῆ *ἐκ τούτου τοῦ μέρους*· اورالى ὠρα-λῆ *ἐξ ἐκείνου τοῦ μέρους*.

ΘΕΜΑ

٥

قلم بنده‌در بیچاق سنده‌در اتمك انده‌در سوت بنده‌در
پدر سزده‌در والده اوده‌در عزیز بك نره‌ده‌در سلانیکده‌در
سلانیکده دكل ادرنه‌ده‌در افندی قلمده‌در ادرنه نه‌در
شهردر بو كیم پدرم محمد افندی علی افندی اودر
بو دكلدر عزیز بك كیم بنم (بن م) بو نه‌در بن كیم
(كیم م) بیچاق كیمده‌در بو آدمده‌در بونده دكلدر انده‌در
سوت نصلدر ایو دكلدر

٦

او نه پینیر بو اتمك فنا دكلدر او سوت ایی ایدی بو قلم
ایی دكلدر عزیز بك نره‌لیدر استانبوللودر سن نره‌لیسین
یانیه‌لی‌یم او آدم سلانیكلیدر بو ادرنه‌لیدر سز ازمیرلیسكز
انلر شهرلیدرلر محمد افندی نره‌ده شهرده‌در بو كوچك
او فنا دكل او كیفسز آدم كیم سلانیكلی عثمان افندی بو
یانجی و جومرد آدم ادرنه‌لی شوكت بك افندی‌در

5

Ἡ μάχαιρα εἶναι παρ' ἐμοί· ὁ ἄρτος εἶναι παρὰ σοί· ὁ τυρὸς εἶναι παρ' αὐτῷ· ὁ κάλαμος εἶναι παρ' ἡμῖν· ἡ τράπεζα εἶναι παρ' ὑμῖν· ὁ Ἀλῆ βέης εἶναι παρ' αὐτοῖς· ὁ πατὴρ ἦτο ἐν τῇ οἰκίᾳ· ἡ μήτηρ ἦτο ἐν τῷ κήπῳ· ἐγὼ ἤμην κάτω· σὺ ἦσο ἐπάνω· οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἦτο ἐν τῇ πόλει· ἡμεῖς δὲν ἤμεθα ἐκεῖ· ὑμεῖς δὲν εἴσθε ἐν Κωνσταντινουπόλει· ἐκεῖνοι ἦσαν ἐν Ἰωαννίνοις· οὗτος τίς; ὁ κ. Ἀζὶζ βέης· ἐκεῖνο τί εἶναι; γάλα· ὁ κάλαμος παρὰ τίνι ἦτο; δὲν ἦτο παρ' ἡμῖν· ἦτο παρὰ σοί· ἡ μεγάλη ἐκείνη οἰκία εἶναι ἐκείνου· τὸ κενὸν ἐκεῖνο δωμάτιον εἶναι τούτου· τὸ γάλα καὶ ὁ τυρὸς εἶναι, καλὰ πράγματα· ὁ Ἀλῆ Βεὴς καὶ ὁ Ἀζὶζ ἐφέντης εἶναι καλοὶ ἄνθρωποι.

6

Ἐγὼ εἶμαι Κωνσταντινουπολίτης· σὺ (ποδαπὸς) πόθεν εἶσαι; Κωνσταντινουπολίτης εἶμαι ἐγώ, σὺ δὲν εἶσαι· ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης πόθεν εἶναι; εἶναι Θεσσαλονικεύς· ἡ Θεσσαλονίκη εἶναι μεγάλη πόλις· ὁ κ. Ἀλῆ βέης εἶναι Ἰωαννίτης· ἡμεῖς εἴμεθα Ἀδριανουπολῖται, δὲν εἴμεθα Σμυρναῖοι· ὁ Ὀσμὰν βέης ποῦ εἶναι; εἶναι ἐν τῇ πόλει· ἐκεῖνοι πόθεν (ποδαποὶ) εἶναι; εἶναι πολῖται· δὲν εἶναι ἐξ ἐκείνου τοῦ μέρους, εἶναι ἐκ τούτου τοῦ μέρους· τίς εἶναι ἐκεῖνος ὁ νέος ἄνθρωπος; εἶναι ὁ Ἀζὶζ βέης· τίς εἶναι ὁ Ἀλῆ βέης; ἐγὼ εἶμαι· ἡ κενὴ ἐκείνη οἰκία τίνος εἶναι; δὲν εἶναι τούτου, εἶναι ἐκείνου· ὁ Ἰωαννίτης Μεχμὲτ βέης ποῦ εἶναι; ἐκεῖνος ὁ πλούσιος γέρων εἶναι ὁ Κωνσταντινουπολίτης Ἀζὶζ

βένς· τὸ τυρὶ πῶς εἶναι; δὲν εἶναι καλόν· ἡμεῖς πῶς εἴσθε; δὲν εἴμεθα καλὰ (δὲν ἔχομεν καλῶς).

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

شهر بو كوچكدر سفره او بيوكدر ايدم بن يانيده ايدك

سلانيكده سن افندى شوكت اودر اتمك ايدى سفره‌ده او

آدم چالشقان بك عزيزدر بيچاق بوده‌در عثمان بك خشنوددر

يزدن خشنودلر دكلز يورغونلرسكز

ΜΑΘΗΜΑ 5.

قيز **κήζ**, κόρη, θυγάτηρ	ميو **μεϊβέ**, ὀπωρικὸν
پنجره **πέντζερε**, παράθυρον	اوزوم **ὄζὄμ**, σταφυλὴ
آچيق **ἀτσήκ**, ἀνοικτὸς	چيچك **τσιτσέκ**, ἄνθος
قپالو (ἢ قپالى) **καπαλῆ**, κλειστὸς	تياترو **τέατρο**, θέατρον
كون **γκιὸν**, ἡμέρα	چوجق **τσωτζούκ**, πχῖς
دون **τὸν**, χθὲς	كل **γκιούλ**, ῥόδον
صباح **σαπάχ**, πρωΐ	قپو **καπού**, θύρα
اقشام **ἀκσὰμ** ἢ اخشام **ἀχσάμ**, [ἑσπέρα·	بالو **πάλω**, χορὸς

Ὀνόματα κύρια: رفعت **Ριφάτ**, حسين **Χουσεΐν**.

§ 15. *Γενικὴ ἐπὶ κτήσεως ἢ σχέσεως.* Ὡς ἐν τῇ ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ ὀθωμανικῇ ἡ γενικὴ εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ κτήσεως ἢ σχέσεως· π. χ. شو او احمدكدر **σοῦ ἔϐ Ἀχμετήν τηρ** αὕτη ἡ οἰκία εἶναι τοῦ Ἀχμὲτ (κτῆσις)· او قيز علينكدر **ὦ κὴζ Ἀληνήν τηρ** ἐκείνη ἡ κόρη εἶναι τοῦ Ἀλῆ (σχέσις).

§ 16. *Κτητικαὶ ἀντωνυμίαι*: Αἱ γενικαὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ τε ἑνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, ἤτοι بنم **πενὶμ** ἐμοῦ, بزم **πιζὶμ** ἡμῶν—سنك **σενὶν** σοῦ, سزك **σιζὶν** ὑμῶν—انك **ἀνὶν** αὐτοῦ, انلرك **ἀνλαρὴν** αὐτῶν—ἐπέχουσι θέσιν καὶ κτητικῶν ἀντωνυμιῶν, ἤτοι ἐμός, ἡμέτερος — σός, ὑμέτερος— ἑός, σφέτερος· π. χ. بو او بنمدر **ποῦ ἔϐ πενὶμ τιρ** αὕτη ἡ οἰκία εἶναι ἐμὴ (ἐμοῦ)· او قيز بزمدر **ὦ κὴζ πιζὶμ τιρ** ἐκείνη ἡ κόρη εἶναι ἡμετέρα (ἡμῶν).

§ 17. *Συγκριτικὸν ὑπεροχῆς.* Τὸ συγκριτικὸν γινόμενον διὰ τοῦ μορίου دها **ταχὰ** (ἔτι, μᾶλλον) συντάσσεται τῇ προθέσει دن ἀπό, ἤτοι ἡ παρ' ἡμῖν γενικὴ τῆς συγκρίσεως ἐν τῇ ὀθωμανικῇ ἐκφέρεται ἐμπροθέτως· π.χ. بندن دها فقير **πεντὲν ταχὰ φακὴρ** ἀπὸ ἐμὲ πτωχότερος, ἤτοι πτωχότερος ἐμοῦ· سندن دها زنكين **σεν-τὲν ταχὰ ζενγκὶν** ἀπὸ σὲ πλουσιώτερος, ἤτοι πλουσιώτερός σου.

Ὁ ἐμπρόθετος οὗτος προσδιορισμὸς προηγεῖται πάντοτε τοῦ συγκριτικοῦ, ὡς δείκνυται ἐν τοῖς ἀνωτέρω παραδείγμασι, τὸ δὲ μόριον τῆς συγκρίσεως دها **ταχὰ** δύνα-

ται καὶ νὰ παραλείπηται· ὡς بنـد ن **πεντὲν φακήρ,** سندن زنكين **δεντὲν ζενγκὶν.**

Ἐπιτάσεως χάριν, μετὰ τὸ μόριον لها πρὸ τοῦ ἐπιθέτου τίθεται καὶ ἡ λέξις ولیج **ζιατὲ** περισσότερον· ὡς زنكين ولیده لدن لها **ἀντὰν ταχὰ ζιατὲ ζενγκὶν** περισσότερον ἐκείνου πλούσιος.

Καὶ τὸ συγκριτικόν, ὡς κατηγορούμενον, τίθεται πρὸ τοῦ συνδετικοῦ (§ 2), π. χ. ریمه لها لدن سن **πὲν δεντὲν ταχὰ φακήρ-ημ** ἐγὼ ἀπὸ σὲ πτωχότερος εἶμαι.

Τὸ διὰ τοῦ μορίου لها γινόμενα συγκριτικὰ ἰσοδυναμοῦσι πρὸς τὰ ἡμέτερα ἄναρθρα· ὡς زنكين لها *πλουσιώτερος, α, ον.*

Τὸ δὲ ἡμέτερον ἔναρθρον συγκριτικὸν ἐκφέρεται διὰ τοῦ μορίου الـ ἤτ· ὡς زنكين الـ *ὁ πλουσιώτερος, α, ον.*

§ 18. *Χρονικὸς προσδιορισμός.* Ὁ χρονικὸς προσδιορισμὸς συνήθως προηγεῖται τοῦ τοπικοῦ· π. χ. صباح دون بن ایلم ازمیرده **πὲν τὸν σαπὰχ Ἰζμιρτὲ ἰτὶμ** ἐγὼ χθὲς τὸ πρωὶ ἐν Σμύρνῃ ἤμην.

Τὰ χρονικὰ ὀνόματα κατ' ὀνομαστικὴν τιθέμενα χρηστμεύουσι καὶ ὡς ἐπιρρήματα· π. χ. بو کون **ποῦ γκιοὺν** *ἡ ἡμέρα αὕτη, σήμερον·* بو صباح **ποῦ σαπὰχ** *ἡ πρωΐα αὕτη, σήμερον τὸ πρωΐ·* بو اخشام **ποῦ ἀχσὰμ** *ἡ ἑσπέρα αὕτη, ἀπόψε.*

§ 19. Ἡ ἐρωτηματικὴ **ν̈ νὲ** τί, συνταξομένη ἐπιθέτῳ εἶναι ἀντὶ τοῦ **νὲ κατὰρ** ἤτοι σημαίνει *πόσον!* شی نه **ν̈ νὲ φενὰ σέϊ** πόσον κακὸν πρᾶγμα!

۷

اوزوم میوه‌در بو میوه اوزومدر کل چیچکدر شو چیچك
کلدر بو نصل کل او قپو قپالیدر شو پنجره اچیق
دکل ایدی بو قیز کیمکدر بنمدر بنم دکلدر بنم قیز مکتبده‌در
بوراده دکلدر سز دون اخشام بالوده ایدیکز بن دون صباح
سلانیکده ایدم بو قلم کیمکدر آنکدر سنکدر سنك دکل
آنکدر سنك قلم بو دکل اودر او دکان کیمکدر بونکدر
ثانکورلك نه فنا شی! قلم کیمده بنده دکل انده‌در

۸

بندن دها بیوك سندن دها کوچك اندن ایو بزدن دها
چالشقان سزدن دها جومرد انلردن فقیر محمددن دها
کنج علی بك افندیدن کوچك عثمان و رفعت افندیلردن بیوك
بن سندن دها کوچکم سن بندن دها بیوکسین او بزدن دها
کنجدر سز بزدن ایوسکز پدر والده‌دن دها بیوکدر ادرنه
سلانیکدن کوچکدر علی بك افندی محمد افندیدن دها زنکیندر
انلر سزدن دها کنجدرلر اوزوم نه‌در میوه‌در بن کیم

سن کیمسین محمد افندی کیم اودر او دکل بودر بن بو

چوجقدن خشنود دکلم

7

Ποῦ εἶναι τὸ ῥόδον; ἐν τῷ κήπῳ· παρὰ τίνι εἶναι τὸ ῥόδον; παρ'ἐμοί· τί εἶναι ἐκεῖνο; ὀπωρικόν· ὁποῖον (ποίου εἴδους) ὀπωρικόν; τίνος εἶναι ἡ σταφυλὴ αὕτη; ἐμοῦ· δὲν εἶναι ἰδική μου, εἶναι ἰδική σου· ἡ ἐμὴ (ἐμοῦ) σταφυλὴ εἶναι ἐκείνη· τίνος εἶναι ὁ παῖς οὗτος; εἶναι ἡμέτερος· δὲν εἶναι ἡμέτερος, εἶναι ὑμέτερος· ὁ ἡμέτερος παῖς εἶναι ἐν τῇ σχολῇ· ποῦ ἦσο σήμερον τὸ πρωΐ; σὺ ποῦ ἦσο; ἐγὼ χθὲς τὸ ἑσπέρας ἤμην ἐν τῷ θεάτρῳ καὶ σήμερον τὸ πρωῒ ἐν τῷ καταστήματι· ἡ κόρη αὕτη τίνος εἶναι; εἶναι τούτου· δὲν εἶναι ἐκείνου· ὑμεῖς τίνες εἶσθε; σὺ δὲν εἶσαι ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης.

8

Νεώτερος ἐμοῦ· γεροντότερός σου· ἐπιμελέστερος ἐκείνου· μᾶλλον εὐχαριστημένος ἡμῶν· μᾶλλον ἀχάριστος ὑμῶν· μᾶλλον ἀδιάθετος ἐκείνων· πλουσιώτερος τοῦ Ριφάτ· πτωχότερος τοῦ Μεχμὲτ ἐφένδη· νεώτερος τῶν κκ. βένδων Σεβκὲτ καὶ Ἀλῆ· πόσον κακὸν πρᾶγμα εἶναι ἡ ὀκνηρία! ἡ ἀχαριστία εἶναι χειροτέρα τῆς ὀκνηρίας· τὸ γῆρας εἶναι καλλίτερον τῆς νεότητος· τὸ παράθυρον καὶ ἡ θύρα εἶναι κλειστά· ἡ Κωνσταντινούπολις εἶναι μεγαλειτέρα τῆς Σμύρνης· ὁ Ὀσμὰν βένης εἶναι μικρότερος τοῦ Ριφὰτ ἐφένδη· οἱ κ. βένδες Ἀλῆ καὶ Ριφὰτ εἶναι μεγαλεί-

τεροι τῶν κ. βένδων Σεβκὲτ καὶ Μεχμέτ· σὺ εἶσαι νεώτερος τούτου· ἐκεῖνος εἶναι πρεσβύτερός σου· οὗτοι εἶναι περισσότερον ἡμῶν κουρασμένοι· ποῦ εἶναι ἡ τράπεζα; εἶναι ἐν τῷ κήπῳ· δὲν εἶναι ἐν τῷ κήπῳ· εἶναι ἐν ἐκείνῳ τῷ κενῷ δωματίῳ· ὁ Ἀλῆ ἐφένδης δὲν εἶναι εὐχαριστημένος ἀπὸ σέ.

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

دها كوچك بندن سين دها بيوك بو چوچق اندن شوكت افندى دها كنجدر عثمان افنديدن رفعت افندى ادرنه‌لى محمد بك استانبوللودن دها چالشقاندر قلم او بنمدر كل‌در اچيق پنجره‌لر قپاليدرلر بز كيفسزلرز

ΜΑΘΗΜΑ 6.

Παρακείμενος τοῦ συνδετικοῦ καταφατικός: ايمشم **ἰμίσ-ιμ** δῆθεν εἶμαι ἢ ἤμην· ايمشسين **ἰμίσ-σιν** δῆθεν εἶσαι ἢ ἦσο κτλ. (βλ. Γραμ. § 69 σ. 74).

Ὁ αὐτὸς ἀποφατικός : دكل ايمشم **τεγὶλ ἰμίσ-ιμ** δῆθεν δὲν εἶμαι ἢ δὲν ἤμην· دكل ايمشسين **τεγὶλ ἰμίσ-σιν** δῆθεν δὲν εἶσαι ἢ δὲν ἦσο κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 75 § 70).

§ 20. Ὁ χρόνος οὗτος καλεῖται μὲν παρακείμενος, δὲν

ἔχει ὅμως σημασίαν παρακειμένου, ἀλλὰ σημαίνει ὅτι ὁ λαλῶν λέγει τι ὡς φήμην ἢ λόγον ἄλλου, ὃν αὐτὸς ἀγνοεῖ ἢ καὶ δὲν παραδέχεται· διὸ καὶ ἑρμηνεύεται παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ *δῆθεν* ἢ τοῦ *λέγει* ἢ *λέγουσι* καὶ ἐνεστῶτος ἤτοι *εἶμαι* κτλ. ἐπὶ παρόντων, ἢ παρατατικοῦ ἤτοι *ἤμην* κτλ. ἐπὶ παρελθόντων· π.χ. زنكين ايمشم **ζενγκὶν ἰμίσ-ιμ** εἶμαι (ἢ ἤμην) δῆθεν πλούσιος· عزيز بك كيفسز ايمش **'Αζὶζ π̇έη κεϊφσὶζ ἰμὶς** ὁ 'Αζὶζ βέης εἶναι (ἢ ἦτο), λέγει, ἀδιάθετος.

چارشو ἢ چارشى **τσαρσ̇ῆ,** ἀγορὰ (ἰδίως ἡ κλειστὴ)

پازار ἢ بازار **παζάρ,** ἀγορὰ

صو **σοῦ,** ὕδωρ

خواجه **χώτζα** ἢ معلم **μου'αλλίμ,** διδάσκαλος

سوز **σιόζ,** λόγος

شاكرد **σ̇αγκίρτ,** μαθητὴς

اپشته (ἢ اشته) **ἰσ̇τέ,** ἰδοὺ

صغوق **σω(γ)ούκ,** ψῦχος, ψυχρὸς

صيجاق **σητζάκ,** θερμότης, θερμὸς

كوتو **κιοτσ̆,** κακὸς

سياه **σιάχ,** μέλας, μαῦρος

طوغرى **τ̇ωγροῦ,** ὀρθός, τίμιος, ἀληθὴς

خاص **χάσς,** ἐκλεκτός, πρώτης ποιότητος, λευκὸς

آجى **ἀτζῆ,** πικρὸς

طاتلى **τατλῆ,** γλυκὺς

تازه **ταζέ,** νωπὸς

بيات **π̇αγιάτ,** ἕωλος

پاشا **πασ̇ᾶ,** πασᾶς (τίτλος ἀνωτέρων πολιτικῶν καὶ στρατ. βαθμούχων

'Ονόματα κύρια: احمد 'Αχμέτ· مدحت Μιτ̇χὰτ (**Μιτ̇άτ**)· سعيد Σαΐτ.

§ 21. *Ἐπιθετικὴ ἀντωνυμία* ڭ **kì**: Ὅπου παρ' ἡμῖν παραλείπεται τὸ ὄνομα ἐξυπακουόμενον ἐκ τῶν προηγουμένων, ἐκεῖ ἐν τῇ ὀθωμανικῇ τίθεται ἡ καταληκτικὴ ἐπιθετικὴ ἀντωνυμία ڭ **kì** ὁ, ἡ, τὸ (βλ. Γραμ. σ. 56 § 45)· π. χ. اوی قلم بندر سنکی **بو** **πoῦ kalèm ṫenίm ṫiǫ, σενινκὶ (kalèm) νέρεṫε;** ὁ κάλαμος οὗτος εἶναι ἐμός, ὁ σὸς (κάλαμος) ποῦ; چوجق سزکدر کیمکدر **بو** **τσωτζοὺκ σιζίντιǫ, ṫαγτσεṫε-κὶ (τσωτζοὺκ) κιμίντιǫ;** ὁ παῖς οὗτος εἶναι ὑμέτερος, ὁ ἐν τῷ κήπῳ (παῖς) τίνος;

Τὸ ληκτικὸν ς τῶν ἀντωνυμιῶν τούτων τρέπεται εἰς ὁ ἑπομένων τῶν προθέτεων ος — ὸ π. χ. اوسکنده ṫενιμκι·ν-ṫὲ ἐν τῷ ἐμῷ-ῇ-ῷ· اوسکنده ṫενιμκι-ν-ṫὲν ἐκ τοῦ ἐμοῦ-ῆς-οῦ κτλ.

§ 22. *Θέσις συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν*: Ὡς τὰ θετικὰ (§ 9), οὕτω καὶ τὰ συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικὰ προτάσσονται τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζουσι· π. χ. آدم زنکین πλούσιος ἄνθρωπος. آدم زنکین دها πλουσιώτερος ἄνθρωπος, آدم زنکین ڭ πλουσιώτατος ἄνθρωπος κτλ.

§ 23. *Τιμητικά*. Καὶ ἡ λέξις ایشی πασᾶς τίθεται μετὰ τὸ κύριον ὄνομα· π. χ. سعید ایشی **Σαΐτ paσᾶ** ὁ Σαΐτ πασᾶς (βλ. § 7).

ΘΕΜΑ·

٩

بن زنکین ایمشم فقیر دکل ایمشم سن قومشو ایمشسین خصم

دكل ايمشسين او آدم يورغون ايمش كيفسز دكل ايمش بز
خصم ايمشز يبانجى دكل ايمشز سز طمعكار ايمشسكز جومرد
دكل ايمشسكز انلر ادرنه‌لى ايمشلر استانبوللو دكل ايمشلر احمد
پاشا كنج دكل ايمش مدحت افندى معلم ايمش بو سوز
طوغرى دكل ايمش طوغرى سوز آجى ايمش شو اتمك او
اتمكدن دها سياه ايمش بو شاكرد اندن دها چالشقان ايمش

١٠

بو سوز پك طوغرى اك طوغرى سوز بو ايمش محمد افندى
غايت زنكين آدم ايمش اك زنكين آدم سعيد بك ايمش بو
كوچك چوجق او بيوك چوجقدن دها چالشقان ايمش بنم
بيچاق نره‌ده بوراده سنكى نره‌ده بزمكى اوراده دكل بو
قلم كيمكدر سنكى نره‌ده ايشته اوراده بزمكى سزكندن
دها ايو انكى سنككندن دها فنا ايمش بو خانه سزكدر
شهر ده‌كى كيمكدر بو سفره انك ايمش بغچه‌ده‌كى كيمك ايمش

9

Τὸ ἡμέτερον ὕδωρ εἶναι, λέγει, πικρόν· δὲν εἶναι, λέγει, γλυκύ· ὁ ὑμέτερος ἄρτος ἦτο, λέγει, μαῦρος καὶ ἔωλος· δὲν ἦτο, λέγει, λευκός· ἡ ἡμετέρα θυγάτηρ δὲν εἶναι, λέγει,

ἐπιμελής· εἶναι ἀμελής· ἐγὼ εἶμαι, λέγει, φιλάργυρος· δὲν εἶμαι ἐλευθέριος· σὺ δῆθεν εἶσαι πτωχός· δὲν εἶσαι πλούσιος· ἐκεῖνος εἶναι, λέγουσι, πλούσιος· δὲν εἶναι πτωχός· ἡμεῖς δὲν ἤμεθα δῆθεν ἐν τῷ σχολείῳ, ἤμεθα δῆθεν ἐν τῷ θεάτρῳ· ὑμεῖς δὲν εἴσθε, λέγει, εὐχαριστημένοι· ἐκεῖνοι εἶναι, λέγουσι, μοχθηροὶ ἄνθρωποι· δὲν εἶναι λέγουσι, καλοὶ ἄνθρωποι· ὁ Ριφὰτ πασᾶς δὲν εἶναι δῆθεν Σμυρναῖος, εἶναι δῆθεν Κωνσταντινουπολίτης.

10

Οὗτος ὁ ἄρτος εἶναι, λέγει, λευκός· ὁ ἡμέτερος (ἄρτος) εἶναι δῆθεν περισσότερον μέλας· ὁ ὑμέτερος (ἄρτος) εἶναι, λέγει, πρώτης ποιότητος· εἶναι νωπότερος τοῦ ἡμετέρου· ὁ Μιδὰτ ἐφένδης εἶναι, λέγουσι νεώτατος· ὁ Ἀλῆ βέης εἶναι πρεσβύτερος ἡμῶν· ὁ ἀχαριστότερος ἄνθρωπος εἶναι ὁ ἡμέτερος γείτων· ὁ μοχθηρότερος ἄνθρωπος εἶμαι, λέγει, ἐγώ· ποῦ ἦτο ταύτην τὴν πρωΐαν ἡ μήτηρ; ἰδοὺ ὁ ἐμὸς ἄρτος· ὁ ὑμέτερος (ἄρτος) ποῦ; ὁ ἡμέτερος υἱὸς εἶναι μικρότερος τοῦ ἰδικοῦ σου· ὁ ὑμέτερος (υἱὸς) εἶναι μεγαλείτερος τοῦ ἡμετέρου (υἱοῦ)· τὸ μαχαίριον τοῦτο εἶναι ἡμέτερον· τὸ ὑμέτερον εἶναι, λέγει, μεγαλείτερον τούτου· ἐγὼ εἶμαι, λέγει, ὁ μᾶλλον φιλάργυρος ἄνθρωπος· ὑμεῖς πόθεν εἴσθε, λέγει; δὲν εἶμαι, λέγει, ἐκ Κωνσταντινουπόλεως· τὸ ὕδωρ τοῦτο εἶναι, λέγει, πικρόν· τὸ ἐν τῷ κήπῳ δὲν εἶναι, λέγει, πικρόν· ὁ ἄρτος οὗτος εἶναι, λέγει, θερμός· ὁ ἐν τῇ τραπέζῃ (ἄρτος) εἶναι, λέγει, ψυχρός.

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

اتمك بو دكلدر خاص دها سياه بزمكيدن‌در كوچك بو اوطه بزمدر بزمكى قلم سزكدن دها ايودر تياترو بوده دكل ايمشسين دون اخشام تنبل غايت ايدى بو چوجق بنمكى كتاب بودر سنك نره‌ده بيچاق سزك دكلدر بو

ΜΑΘΗΜΑ 7.

خام **χάμ**, ἄωρος
قوش **κούς**, πτηνὸν
كتاب **κιτάπ**, βιβλίον
بلبل **πȣλπȣ́λ**, ἀηδὼν
قرنداش **καρηντάς**, ἀδελφὸς
قارى **καρῆ**, γυνή, σύζυγος
تيزه **τεϊζέ**, θεία ἐκ μητρὸς
خاله **χάλα** θεία ἐκ πατρὸς
دايى **τ̇αϊ**, θεῖος ἐκ μητρὸς
عموجه **ἀμουτζὰ** ἢ **ἄμτζα**, [θεῖος ἐκ πατρὸς

آيوا **ἀϊβά**, κυδώνιον
قوروق **κουρούκ**, ὄμφαξ
ليمون **λιμών**, λεμόνιον
منديل **μεντ̇ίλ**, ρινόμακτρον
چوراب **τȣωράπ**, περικνημὶς
مايخوش **μαϊχώς**, ὑπόξοινος
اكشى **ἐκσ̇ί**, ξοινός, ὀξὺς
لذيذ **λεζίζ**, ἡδύς, νόστιμος
دها **τ̇αχά**, ἀκόμη, εἰσέτι
پورتقال **πωρτωκάλ**, χρυσόμη- [λον.

§ 24. *Προσδιορισμοὶ ἀντωνυμικοὶ καὶ ἐπιθετικοί.*

Εἴδομεν ὅτι τὰ ἐπίθετα (§ 9) καὶ αἱ ἀντωνυμίαι (§ 13) προτάσσονται τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζουσι.

Παρ' ἡμῖν οἱ προσδιορισμοὶ οὗτοι τίθενται εἰς τὴν αὐτὴν πτῶσιν καὶ εἰς τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν μετὰ τοῦ ὀνόματος· π. χ. οὗτος ὁ πλούσιος ἄνθρωπος· τούτου τοῦ πλουσίου ἀνθρώπου κτλ. οὗτοι οἱ πλούσιοι ἄνθρωποι· τούτων τῶν πλουσίων ἀνθρώπων κτλ.

Ἐν δὲ τῇ ὀθωμανικῇ τὰ ἐπίθετα καὶ αἱ ἀντωνυμίαι ἄνευ μὲν τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζουσι, κλίνονται· ὡς كنكيز **ζενγκινὶν** τοῦ πλουσίου· بو **πουνοὺν** τούτου κτλ.

Ὅταν ὅμως συνοδεύωνται ὑπὸ τοῦ ὀνόματος, τότε κλίνεται μόνον τοῦτο, αὐτὰ δὲ μένουσιν ἄκλιτα, ἤτοι δὲν τίθενται εἰς τὴν αὐτὴν πτῶσιν καὶ τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν μετὰ τοῦ ὀνόματος, ἀλλ' εἰς ἁπλῆν ὀνομαστικήν· π. χ. بو آدمك καὶ οὐχὶ آدمك بونك τούτου τοῦ ἀνθρώπου· بو زنكين آدمك καὶ οὐχὶ آدمك زنكينك بونك τούτου τοῦ πλουσίου ἀνθρώπου· بو آدملر καὶ οὐχὶ آدملر بولر οὗτοι οἱ ἄνθρωποι· بو زنكين آدملر καὶ οὐχὶ آدملر زنكينلر بولر οὗτοι οἱ πλούσιοι ἄνθρωποι. Οὕτω καὶ διὰ τὰς ἄλλας πτώσεις τοῦ τε ἑνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ.

§ 25. *Κύρια ὀνόματα.* Καὶ τὰ κύρια ὀνόματα ὅταν μὲν ὦσι μόνα κλίνονται ὡς ὅλα τὰ ὀνόματα· π. χ. τοῦ Ἀλῆ

علينك **'Αλη-νήν·** τῷ 'Αλῆ علی‌یه **'Αλη-γιέ·** τὸν 'Αλῆ علی‌یی **'Αλη-γί.**

Ὅταν ὅμως ἕπηται λέξις τις τιμητική, οἷαι αἱ λέξεις پاشا **πασᾶ** πασᾶς, بك **πέη** βέης, افندی **ἐφέντη** ἐφένδης (κύριος), τότε τὸ μὲν κύριον ὄνομα μένει ἄκλιτον, κλίνεται δὲ μόνον ἡ τιμητικὴ ἐκείνη λέξις· π. χ.

τοῦ 'Αλῆ πασᾶ	علی پاشانك	**'Αλῆ πασα-νὴν**
τῷ 'Αλῆ βέῃ	علی بكه	**'Αλῆ πε-γὲ**
τὸν 'Αλῆ ἐφένδην	علی افندی‌یی	**'Αλῆ ἐφεντη-γί.**

Ὅταν τὸ κύριον ὄνομα συνοδεύηται ὑπὸ τῶν λέξεων بك καὶ افندی ὁμοῦ, ὡς علی‌بك افندی (βλ. § 7), τότε μόνον τὸ δεύτερον τιμητικόν, ἤτοι τὸ افندی, κλίνεται· π. χ. علی بك افندینك **'Αλῆ πέη ἐφεντη-νὴν** τοῦ κ. 'Αλῆ βέη, علی بك افندی‌یه **'Αλῆ πέη ἐφέντη-γὲ** τῷ κ. 'Αλῆ βέῃ ἐφένδῃ κτλ.

Ὅταν τὰ κύρια ὀνόματα ὦσι δύο ἢ καὶ περισσότερα, συνήθως μόνον τὸ τελευταῖον κλίνεται, ἐὰν ὦσι μόνα· π.χ. علی و عثمانك **'Αλῆ βὲ 'Οσμα-νὴν** τοῦ 'Αλῆ καὶ τοῦ 'Οσμάν.

'Εὰν δὲ συνοδεύωνται καὶ ὑπό τινος τῶν τιμητικῶν λέξεων, τότε ἐπίσης μόνον αἱ λέξεις αὗται κλίνονται· π. χ. علی و عثمان افندیلرك **'Αλῆ βὲ 'Οσμὰν ἐφέντη-λερὶν** τῶν κυρίων 'Αλῆ καὶ 'Οσμάν.

علی و عثمان بك افندیلرك **'Αλῆ βὲ 'Οσμὰν πέη ἐφέντη-λερὶν** τῶν κυρίων 'Αλῆ καὶ 'Οσμὰν βεήδων.

ΘΕΜΑ.

۱۱

بو اکشی پورتقال کیمکدر عموجه‌نکدر شو طاتلی لیمون کیمکدر بنم دکلدر خاله‌نکدر بنمکی انکسکندن دها کوچکدر اشته بنمکی بودر بو چوراب کیمکدر انکدر انك دکل او کیفسز قارینکدر او نه‌در قوشدر بلبلدر او اوزوم طاتلی دکل ایمش دها قوروق ایمش لذیذ ایمش بو کتاب بیوك خواجه‌نکدر او مندیل بونك ایمش بونك دکل ایمش شو اختیار آدمك ایمش کوچك رفعت افندی او بیوك باغچه‌ده ایمش بو بیوك باغچه کوچك عثمان بکك دکل سزك ایمش

۱۲

او زنکین آدملر نره‌ده او زنکینلر ازمیرده ایمشلر انلر ازمیرده دکل استانبولده ایمشلر او بیوك دکانلر او زنکین آدملرك ایمش او زنکینلرك دکل بونلرك ایمش فقرالق نه فنا شی فنا شی فقرالق دکل نانکورلکدر بزم علی افندی قومشو و خصمدر سزك عزیز بك نره‌ده دها قلمده ایمش سعید پاشا بو صباح بزم مکتبده ایدی عثمان بك سندن غایت خشنود ایمش عموجه‌کز ایو دکل خسته‌در قرنداشکز نصل

11

Τίνος εἶναι, λέγει, τὸ ρινόμακτρον; εἶναι, λέγει, τοῦ πατρός· τὸ δὲ ἰδικόν μου ρινόμακτρον ποῦ εἶναι, λέγει; τίνος εἶναι ἐκείνη ἡ περικνημίς; εἶναι ἐκείνης τῆς πλουσίας γυναικός· ἐκείνη ἡ γυνὴ καὶ ὁ κ. Ἀζὶζ βέης εἶναι ἀδελφοί· ἐκεῖνο τί εἶναι; εἶναι σταφυλή· ἀκόμη εἶναι ὄμφαξ· χθὲς τὸ ἑσπέρας ὁ ἐκ πατρὸς θεῖος ἦτο, λέγει, ἐν τῷ μεγάλῳ χορῷ· τοῦτο τὸ χρυσόμηλον τίνος εἶναι; εἶναι τῆς ἐκ μητρὸς θείας μου; τὸ ὑμέτερον (χρυσόμηλον) ποῦ εἶναι; ἰδοὺ ἐκεῖ· τὸ λεμόνιον τοῦτο εἶναι γλυκύ· τὸ λεμόνιον τοῦτο εἶναι ξοινότερον ἐκείνου· εἶναι γλυκύτερον ἐκείνου τοῦ χρυσομήλου· ἐκεῖνο τὸ χρυσόμηλον ἀκόμη εἶναι ξοινόν· τίνος εἶναι ἐκείνη ἡ τράπεζα; εἶναι τοῦ Ὀσμὰν πασᾶ· τὸ βιβλίον τοῦτο εἶναι ἐκείνης τῆς κόρης· εἶναι ἐκείνης τῆς μικρᾶς καὶ ἀδιαθέτου κόρης.

12

Πόσον μεγάλη πόλις εἶναι ἡ Θεσσαλονίκη! ὁ Σαΐτ βέης εἶναι, λέγει, πρεσβύτερος τοῦ Μιδὰτ ἐφένδη· ὁ κάλαμος οὗτος εἶναι, λέγει, ἐκείνου· εἶναι ἐκείνου τοῦ νέου· εἶναι ἐκείνου τοῦ νέου ἀνθρώπου· ὁ κάλαμος τούτου (τοῦ ἀνθρώπου) ποῦ εἶναι; ἐγώ, λέγει, δέν εἶμαι Σμυρναῖος· ποδαπὸς εἶμαι, λέγει; παρὰ τίνι εἶναι τὸ ἡμέτερον βιβλίον; εἶναι, λέγει, παρὰ τῷ Σεβκὲτ βέῃ· ἡ γυνὴ ἐκείνη εἶναι πλουσιωτέρα τοῦ ἡμετέρου γείτονος· τὸ γραφεῖον τοῦτο εἶναι καλλίτερον τοῦ ὑμετέρου· πόσον κακὸς ἄνθρωπος εἶμαι, λέγει·

τὸ ὕδωρ τοῦτο εἶναι, λέγει, πικρότατον· τὸ πικρότατον τοῦτο ὕδωρ εἶναι ἐκείνου τοῦ μικροῦ κήπου· τὸ μικρότατον καὶ ἐπιμελέστατον τοῦτο παιδίον εἶναι ἐκείνων τῶν καλῶν καὶ πλουσίων ἀνθρώπων· ἐκείνη ἡ μεγάλη θύρα εἶναι ταύτης τῆς μεγάλης οἰκίας, καὶ τὸ μικρὸν τοῦτο παράθυρον εἶναι ἐκείνου τοῦ μικροῦ δωματίου.

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

بو پورتقال انك چوجقدر شو كتاب شوكتك بككدر او

منديل انك فقيرك آدمكدر بو قوش انك يبانجينكدر بو بيچاق

اونك كنجك آدمكدر بو منديل علينك افدينكدر بزمعلمز بو

قوش ايمش انك چوجقدر بو آيوا ايمش مايخوش دها اندن

ΜΑΘΗΜΑ 8.

اوغول (ἢ ωγλ) υἱός	خانم **χανήμ**, κυρία
دوست **τόστ**, φίλος	يكى **γενί**, νέος
كپرى **κιοπρῦ**, γέφυρα	اسكى **ἐσκί**, παλαιός
قوندره **κούντρα**, πέδιλον	كوزل **γκιοζέλ**, ὡραῖος
ساعت **σα'άτ**, ὥρα, ὡρολόγιον	چركين **τσιρκίν**, δυσειδής
آرشون **ἀρσήν**, πῆχυς	يوكسك **γιοκσέκ**, ὑψηλός

قاچ **κάτς,** πόσος, η, ον	طار **τάρ,** στενὸς
بول **πώλ,** εὐρύχωρος, ἄ-[φθονος	كنيش **γκενίς,** εὐρύς, πλατὺς
	آلچاق (ἢ آلچق) **ἀλτσάκ,** χα-[μηλός.

Ἀριθμητικά: بر **πὶρ** εἷς, μία, ἕν· ايكى **ἰκὶ** δύο· اوچ **ὄτς** τρία· درت **τὸρτ** τέσσαρα κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 44 α').

Ὀνόματα κύρια: ذكيه **Ζεκιὲ** (γυν.)· نوريه **Νουριὲ** (γυν.).

§ 26. *Τιμητικά*: Καὶ ἡ λέξις خانم **χανὴμ** κυρία τίθεται μετὰ τὸ κύριον ὄνομα: ذكيه خانم **Ζεκιὲ χανὴμ** ἡ κυρία Ζεκιὲ (βλ. § 7).

Μετ' αὐτὴν δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἡ λέξις افندى· π. χ. ذكيه خانم افندى **Ζεκιὲ χανὴμ ἐφέντη.**

§ 27. *Ἀριθμητικά*· Τὰ ἀριθμητικὰ ὡς προσδιορισμοὶ μὲν προτάσσονται τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὅπερ προσδιορίζουσι, καὶ τὸ οὐσιαστικὸν οὐ μόνον ἐπιτάσσεται, ἀλλὰ καὶ τίθεται εἰς τὸν ἑνικὸν ἀριθμόν, ὅσῳ καὶ ἂν τὸ ἀριθμητικὸν ἐμφαίνῃ πλείω τοῦ ἑνός· π. χ. ايكى او **ἰκὶ ἔϐ,** δύο οἰκίαι (κατὰ λέξιν, οἰκία)· اوچ اوطه **ὄτς ὠτά,** τρία δωμάτια (δωμάτιον)· اوچ ساعت **ὄτς σα'άτ,** τρεῖς ὧραι (ὥρα).

Ὡς κατηγορούμενον δ' ἐπιτάσσονται· π. χ. استانبول بردر **Ἰστανπὸλ πίρ τιρ** ἡ Κωνσταντινούπολις μία (δηλ. μοναδικὴ) εἶναι· ساعت اوچدر **σαὰτ ὄτς τὸρ** ἡ ὥρα τρεῖς εἶναι.

Τὰ ἡμέτερα διὰ τακτικῶν ἀριθμῶν ἐκφερόμενα, ὡς τῇ πέμπτῃ

ὥρᾳ, κτλ. ἐκφράζονται ὀθωμανιστὶ διὰ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν καὶ τῆς προθέσεως ده τ̇ὰ-τ̇ὲ ἐν· π. χ. ساعت بشده σαὰτ π̇εσ̇-τὲ τῇ πέμπτῃ ὥρᾳ ἢ εἰς τὰς πέντε· ساعت التيده σαὰτ ἀλτη-τ̇ὰ τῇ ἕκτῃ ὥρᾳ ἢ εἰς τὰς ἓξ κτλ.

Ἐὰν προτάξωμεν τὸ ἀριθμητικόν, ἤτοι ἐὰν εἴπωμεν· π. χ. بش ساعتده π̇ὲς̇ σαατ-τά, ἢ التى ساعتده ἀλτῆ σαατ-τά, κτλ. σημαίνει εἰς πέντε ὥρας, εἰς ἓξ ὥρας, ἤτοι εἰς διάστημα πέντε ὡρῶν, ἕξ ὡρῶν, κτλ.

§ 28. *Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι.* Ἡ قاچ **κὰτς** πόσος, η, ον, ἐπιθετικῶς μὲν προηγεῖται τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὅπερ προσδιορίζει, καὶ τὸ οὐσιαστικὸν τίθεται, ὡς καὶ μετὰ τῶν ἀριθμητικῶν, εἰς ἑνικὸν ἀριθμόν· π. χ. قاچ آدم **κὰτς ἀτ̇ὲμ** πόσοι ἄνθρωποι (ἄνθρωπος); قاچ دكان **κὰτς τ̇ὸκκι̯ὰν** πόσα καταστήματα (κατάστημα); Ὡς κατηγορούμενον δ' ἕπεται· π.χ. ساعت قاچدر **σα'ὰτ κάτς τ̇ηρ** ἡ ὥρα πόση εἶναι;

§ 29. *Ὀνοματικοὶ προσδιορισμοί.* Καθὼς τὰ ἐπίθετα καὶ αἱ ἀντωνυμίαι μένουσιν ἄκλιτα ὅταν συνοδεύωσι τὰ ὀνόματα, ἅπερ προσδιορίζουσι (§ 24), οὕτω καὶ τὰ προσηγορικά, ὡς προσδιορισμοὶ τῶν κυρίων ὀνομάτων, οὐ μόνον προτάσσονται, ἀλλὰ καὶ μένουσιν ἄκλιτα, ἤτοι κατ' ὀνομαστικήν· π. χ. τοῦ υἱοῦ μου, τοῦ Ἀλῆ βέη λέγεται اوغلم على بكك **ὠγλοὺμ Ἀλῆ π̇εήν,** καὶ οὐχὶ اوغلمك **ὠγλουμούν·** τῶν υἱῶν μου, Ἀλῆ καὶ Μεχμὲτ βέηδων اوغللرم على و محمد

بكرك **ὠγουλλαρὴμ** 'Αλλὰ βὲ **Μεχμὲτ πεπλερήν,** καὶ οὐχὶ اوغلرمك **ὠγουλλαρημήν.** Οὕτω καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πτώσεσι.

§ 30. *Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ κατά τι* : Ὁ προσδιορισμὸς οὗτος προηγεῖται τοῦ ἐπιθέτου ἐκφερόμενος ἀπολύτως, ἄνευ οὐδεμιᾶς προθέσεως· π. χ. يوكسك بش آرشون **πὲς ἀρδὴν γιὔκσὲκ** πέντε πήχεις ὑψηλός, ἤτοι κατὰ πέντε πήχεις. Ἐπὶ δὲ συγκρίσεως τίθεται μετὰ τὸν ἐμπρόθετον προσδιορισμὸν τοῦ συγκριτικοῦ (§ 17), πρὸ τοῦ ἐπιθέτου· π. χ. يوكسكدر بش آرشون سزككندن اومز **ἐβιμὶζ σιζινκιντὲν πὲς ἀρσὴν γιὔκσέκ τιρ** ἡ οἰκία ἡμῶν τῆς ὑμετέρας πέντε πήχεις (ἤτοι κατὰ πέντε πήχεις) ὑψηλοτέρα εἶναι.

§ 31. *Κατα.ληκτικαὶ κτητικαί:* ـم **μ** μου· ـك **ν** σου· ـى αὐτοῦ κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 50 § 37).

Αἱ ἀντωνυμίαι αὗται δηλοῦσι κτῆσιν ἢ σχέσιν· π. χ. ساعتم **σα'ατ-ὴμ** τὸ ὡρολόγιόν μου (κτῆσις)· اوغلك **ὠγλ-ὔν** ὁ υἱός σου (σχέσις)· اوى **ἐβ-ὶ** ἡ οἰκία του (κτῆσις).

Ἡ λέξις صو πρὸ τῶν ἀντωνυμιῶν τούτων προσλαμβάνει καὶ ἓν س, ἤτοι γίνεται صوم σου-γιὸμ *τὸ ὕδωρ μου*, صويك σου-γιοὺν *τὸ ὕδωρ σου* κτλ. ἐκτὸς ἐν τῷ γ' πληθυντικῷ صولرى σου-λαρῆ *τὸ ὕδωρ αὐτῶν*, ἔνθα δὲν τίθεται س.

§ 39. *Διαφορὰ κτητικῆς καὶ συνδετικοῦ*: Τὸ α' πρόσωπον τῆς ἀντωνυμίας ταύτης, ἤτοι τὸ ـم, διαφέρει τοῦ α' προσώπου τοῦ συνδετικοῦ (ـم) καθότι ἡ μὲν ἀντωνυμία

δέχεται τὸν τόνον, ὡς قرداشم **kardaşım** ὁ ἀδελφός μου· ἐνῷ τὸ συνδετικὸν ἐγκλίνεται, ὡς قرداشم **kardaşım** εἶμαι ἀδελφός.

ΘΕΜΑ

١٣

سعید افندی اوغلمدر اوغلم سعید افندی چالشقاندر بو کتاب اوغلم سعید افندینکدر محمد افندی دوستکدر دوستك محمد بك یورغوندر اوقوندره دوستك محمد بکلکدر قوندره‌سی استانبوللو احمد افندینککندن دها یکیدر رفعت افندی عموجه‌مزدر عموجه‌مز رفعت افندی کیفسزدر بو چوراب عموجه‌مز رفعت افندینکدر ذکیه خانم خاله‌کزدر خاله‌کز ذکیه خانم باغچه‌ده‌در او کوزل مندیل خاله‌کز ذکیه خانمکدر ازمیرلی عثمان و مدحت افندیلر مکتبده‌دکل ایمشلر او کوزل کتابلر ازمیرلی عثمان و مدحت افندیلرکدر او طه‌کز بزمکندن ایکی آرشون دها کنیشدر یازیخانه‌سی سنککندن بر آرشون بیوکدر قرنداش دکلیسکز قرنداشم قرنداش دکلم

١٤

اوغلکز بردر قلمی بردر ساعت قاچدر ساعت ایکی

دها اوچ دكلدر دون آقشام ساعت بشده تياتروده ايدك بو
كون ساعت يديده باغچه‌ده ايدك صويز صويكزدن دها طاتليدر
بغچه‌كز كوزل صويي ايو دكل قلمز كيمه‌در اك زنكين
آدم قومشوكز ايمش اتمكمز اتمكزدن دها خاصدر سوزكز
طوغرى دكلدر دها ساعت اوچدر اوچ ساعتدر
بورادەيم ساعت اون ايكيده سلانيكده ايدك

13

Τὸ πέδιλόν μου εἶναι εὐρύχωρον· τὸ εὐρύχωρον πέδιλόν μου εἶναι ἐν τῷ κήπῳ· τὸ βιβλίον σου εἶναι νέον· τὸ νέον βιβλίον σου δὲν εἶναι ἐδῶ· ὁ ἐκ πατρὸς θεῖός του εἶναι ὡραιότατος· ὁ παῖς ἡμῶν εἶναι δυσειδέστατος· ἡ ἐκ μητρὸς θεία ἡμῶν εἶναι νεωτάτη· ὁ ἐκ μητρὸς θεῖός των εἶναι πολὺ εὐχαριστημένος· ὁ ἀδελφός μου ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης εἶναι ἀδιάθετος· ἡ ἀνδών αὕτη εἶναι τοῦ ἀδιαθέτου ἀδελφοῦ μου Μεχμὲτ ἐφένδη· ἡ ὑπόξοινος αὕτη σταφυλὴ εἶναι τοῦ γείτονός σου Μεχμὲτ ἐφένδη· ἡ ἐκ μητρὸς θεία του κ. Νουριὲ εἶναι νεωτέρα τῆς ἐκ πατρὸς θείας μου κ. Ζεκιέ· ὁ στενὸς ἐκεῖνος κῆπος εἶναι τῆς ἐκ μητρὸς θείας ἡμῶν κ. Νουριέ· τὸ ὡρολόγιόν της εἶναι καλλίτερον τοῦ ἡμετέρου· οἱ Θεσσαλονικεῖς κύριοι Ἀχμὲτ καὶ Ἀλῆ ἦσαν εἰς τὰς πέντε (τῇ πέμπτῃ ὥρᾳ) ἐν τῇ σχολῇ· τὸ ὡραῖον ἐκεῖνο πτηνὸν εἶναι τῶν Θεσσαλονικέων κυρίων Ἀχμὲτ καὶ Ἀλῆ· ἡ μήτηρ ἡμῶν Νουριὲ χθὲς ἦτο ἀδιάθετος· τὸ δωμάτιον τοῦ-

το εἶναι τῆς μητρὸς μου Νουριὲ· ἡ ἀδελφή σας Ζεκιὲ εἶναι θεία μου ἐκ πατρός· ὁ λόγος οὗτος εἶναι τῆς ἀδελφῆς του, τῆς κ. Ζεκιέ.

14

Οἱ κῆποι οὗτοι εἶναι πολὺ ὡραῖοι· τὰ ὕδατά των εἶναι κάλλιστα καὶ ἡδύτατα· ποῦ εἶναι ἡ κ. Ζεκιέ; ἰδοὺ ἡ κ. Ζεκιέ· αὕτη ἡ γυνὴ δὲν εἶναι ἡ κ. Ζεκιέ, εἶναι ἡ κ. Νουριέ· ἡ γέφυρα ἡμῶν εἶναι στενοτέρα ταύτης· ἡ οἰκία ὑμῶν εἶναι ὑψηλοτέρα τῆς ἡμετέρας κατὰ τρεῖς πήχεις· ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι νεώτερος ἐκείνου· ὁ κῆπός μας εἶναι πλατύτερος τοῦ ἰδικοῦ των κατὰ δώδεκα πήχεις· τὸ ἄνθος τοῦτο εἶναι ὡραιότερον ἐκείνου· εἶναι ἰδικόν μου· τὸ ἰδικόν σας ποῦ εἶναι; ἰδοὺ τὸ ἰδικὸν του· πόσον ὡραῖον εἶναι τὸ ἄνθος ἐκεῖνο! ἐκεῖνο τί εἶναι; εἶναι πτηνόν· εἶναι ἀηδών· πόσον ἄσχημον εἶναι! τίνος εἶναι; εἶναι τῆς κ. Νουριέ· ἡ γυνὴ αὕτη δὲν εἶναι, λέγει, ἡ κ. Νουριέ· ὁ λόγος μου δὲν εἶναι, λέγει, ὀρθός· ἡ σταφυλή σας εἶναι, λέγει, ἀκόμη ὄμφαξ· πόση εἶναι ἡ ὥρα! ἡ ὥρα εἶναι ἐννέα· ἀκόμη δὲν εἶναι δέκα· χθὲς τῇ ἑνδεκάτῃ ὥρᾳ ἤμεθα ἐν Ἰωαννίνοις· εἶμαι φίλος· ὁ φίλος μου εἶναι ἀδιάθετος· εἶμαι συγγενής· ὁ συγγενής μου εἶναι εὐχαριστημένος ἀπὸ σέ· ἐγὼ εἶμαι μία μικρὰ κόρη· ἡ κόρη μου εἶναι φιλόπονος· σὺ εἶσαι υἱός μου· ἤμεθα φίλοι των· εἶσθε ἀδελφοί μου· εἴμεθα γείτονές του.

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

خانم نوریه و افندی عثمان خانه‌ده‌در بیچاقم ایمش سزده

چوجقکز چالشقان چوجقدر اوچ لیمونلردر قاچ کتابلردر

کوپریکز دها طار اون ایکی ارشوندر بزمکندن ساعت بو انك

قارینکدر او کتاب بونك چالشقانك چوجقکدر انك دکلی

اوغلکزك احمدك بککدر

ΜΑΘΗΜΑ 9.

باش **πάς**, κεφαλή | درس **τέρς**, μάθημα

صاچ **σάτς**, κόμη | ترجمه **τερτζεμέ**, μετάφρασις

صقال **σακάλ**, γενειὰς | انجیر **ιντζίρ**, σῦκον

بیق **πηγήκ**, μύσταξ | تمیز **τεμίζ**, καθαρὸς

اسکمله **ισκέμλε**, σκίμπους | اوست **οὔστ**, ἄνω

صندالیه **σαντάλιγέ**, καθέδρα | الت **ἄλτ**, κάτω.

نار **νάρ**, ροΐδιον, ρώδιον | خالی **χαλή** ἢ قلی **καλή**, τάπης

آق **ἄκ**, λευκὸς | اوست الت **ἄλτ οὔστ**, ἄνω κάτω, ἤτοι ἐν ἀταξίᾳ, (ἐπίρρημα).

انختار **ἀνχτάρ**, κλειδίον

قات **κάτ**, πτυχή, ὀροφὴ

Ὀνόματα κύρια: رؤف **Ρεούφ**· ادهم **Ἐτχέμ** (Ἐτέμ).

Ἡ λέξις ﻗﺎﺭ μετὰ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν, ἤτοι ﻗﺎﺭ ﺯ πὶρ κάτ, ﻗﺎﺭ ﺍﻳﻜﻰ ἰκὶ κάτ, ﻗﺎﺭ ﻕﻮﺍ ὄτς κὰτ κτλ. σχηματίζει ἐπίθετα ἰσοδυναμοῦντα τοῖς ἡμετέροις: *ἁπλοῦς, διπλοῦς, τριπλοῦς* κτλ. καὶ ἐπὶ οἰκοδομῶν: *μονώροφος, διώροφος, τριώροφος* κτλ.

§ 33. *Διπλαῖ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι*: Εἴδομεν (§ 16) ὅτι αἱ γενικαὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἐπέχουσι θέσιν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν· ὡς ﻳﻪ ﻭ ﻳ **πού ἓϐ πενίμ τὶρ** αὕτη ἡ οἰκία εἶναι ἰδική μου (ἐμοῦ), ﺳﻨﻜﺪﺭ ﺑﻴﭽﻪ ﻭ **ὦ παγτσὲ σενίντιρ** ἐκεῖνος ὁ κῆπος εἶναι ἰδικός σου (σοῦ).

Αἱ ἀντωνυμίαι αὗται οὐ μόνον ἐπιτάσσονται, ἤτοι ἐπέχουσι θέσιν κατηγορουμένου ὡς ἐν τοῖς ἀνωτέρω παραδείγμασιν, ἀλλὰ καὶ προτάσσονται τοῦ ὀνόματος ὡς ὁ ἀντωνυμικὸς προσδιορισμὸς (§ 13)· π. χ. ﻳﻢ ﻭ ﻛﻮﭽﻜﺪﺭ **πενὶμ ἓϐ κιϐτσὸκ τὸρ** ἡ ἐμὴ οἰκία εἶναι μικρά· ﺳﻨﻚ ﺑﻴﭽﻪ ﺑﻴﻮﻛﺪﺭ **σενὶν παγτσὲ πὸγιὸκ τὸρ** ὁ σὸς κῆπος εἶναι μέγας.

Ὅταν προηγῆται τοῦ ὀνόματος τοιαύτη τις κτητικὴ ἀντωνυμία, καὶ τὸ ὄνομα δύναται νὰ λάϐῃ ἐκ περισσοῦ ἀνάλογον καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν, ἤτοι τοῦ α' προσώπου, ἐὰν ἡ προηγουμένη ἀντωνυμία ᾖ α' προσώπου· ἢ τοῦ ϐ' προσώπου, ἐὰν καὶ ἐκείνη ᾖ ϐ'. ὡς ﻳﻢ ﻭ ﻛﻮﭽﻜﺪﺭ **πενὶμ ἐϐ-ὶμ κιϐτσὸκ τὸρ** ἡ ἰδική μου οἰκία (κατὰ λέξιν: ἡ ἰδική μου ἡ οἰκία μου) εἶναι μικρά· ﺳﻨﻚ ﺍﻭﻙ ﺑﻴﻮﻛﺪﺭ **σενὶν ἐϐ-ὶν πὸγιὸκ τὸρ** ἡ ἰδική σου οἰκία (ἡ ἰδική σου ἡ οἰκία σου) εἶναι μεγάλη κτλ.

Ἡ καταληκτικὴ αὕτη ἀντωνυμία, ὡς περιττή, δύναται νὰ παραλειφθῇ ἐκ τοῦ ὀνόματος ἐν τῷ α' καὶ β' προσώπῳ τοῦ ἑνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ· π. χ. ر ا ى ں καὶ ا ى ں ἡ ἐμὴ οἰκία· ا و ں ر ں καὶ ا ى ں ر ں ἡ ἡμετέρα οἰκία κτλ.

Ἐν τῷ γ' ὅμως προσώπῳ τοῦ τε ἑνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ δὲν δύναται νὰ παραλειφθῇ· π. χ. ى ا ك ا **ἀνὴν ἐβ-ὶ** ἡ ἰδική του οἰκία (του) καὶ ى ا ك ا ن ل **ἀνλαρὴν ἐβ-ὶ** ἡ ἰδική των οἰκία (των), καὶ οὐχὶ ا ك ا **ἀνὴν ἔβ** καὶ ا ك ا ن ل ا **ἀνλαρὴν ἔβ.**

Ὁ λόγος δὲ τούτου εἶναι ὁ ἑπόμενος συντακτικὸς κανών.

§ 34. *Προσδιορισμὸς κατὰ γενικήν.* Ἐν τῇ ἑλληνικῇ ὁ κατὰ γενικὴν προσδιορισμὸς τοῦ ὀνόματος δύναται νὰ προταχθῇ ἢ ἐπιταχθῇ· ὡς τοῦ πατρὸς ὁ οἶκος ἢ ὁ οἶκος τοῦ πατρός.

Ἐν δὲ τῇ ὀθωμανικῇ, ἡ μὲν γενικὴ πάντοτε προηγεῖται κατὰ τὴν τουρκικὴν σύνταξιν*, τὸ δ' ὄνομα οὐ μόνον ἐπιτάσσεται, ἀλλὰ καὶ λαμβάνει ἐκ περισσοῦ τὴν καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν τοῦ γ' προσώπου (ς ἢ σ). Οὕτω τὸ ἀνωτέρω παράδειγμα λέγεται: ى ا ك ا ب ا **پدرنڭ**

---

* Ἐκτὸς τῆς τουρκικῆς συντάξεως ὑπάρχει καὶ ἡ περσικὴ σύνταξις ὀνόματος καὶ γενικῆς, γινομένη ἀντιστρόφως, περὶ ἧς γίνεται λόγος ἐν τῷ Β' βιβλίῳ τῆς **Μεθόδου.**

ἐβί, οὐχὶ δὲ καὶ ἀντιστρόφως اوى بابانك, ἢ ἄνευ ἀντωνυμίας, ἤτοι او بابانك.

Ἡ ὡς ἀνωτέρω προσθήκη τῆς καταληκτικῆς τριτοπροσώπου ἀντωνυμίας εἶναι ὅρος ἀπαραίτητος, διότι ἄνευ αὐτῆς ἡ σύνταξις χωλαίνει, καὶ ἑπομένως τὸ او بابانك εἶναι ἀσύντακτον.

Τὸ ى τῆς τριτοπροσώπου καταληκτικῆς ἀντωνυμίας, ὡς ἐν ταῖς πλαγίαις πτώσεσι τοῦ ἑνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ, οὕτω καὶ ἑπομένων τῶν προθέσεων ده καὶ دن λαμβάνει ن ἀντὶ ى· π. χ. اوى ἐβ-ὶ ἡ *οἰκία του*, اونده ἐβ-ιν-τ̇ὲ *ἐν τῇ οἰκίᾳ του*, اوندن ἐβ-ιν-τ̇ὲν *ἐκ τῆς οἰκίας του*· باباسى π̇απ̇α-σῆ *ὁ πατήρ του*, باباسنده π̇απ̇α-σην-τ̇ὰ *ἐν τῷ πατρί του*. باباسندن π̇απ̇α-σην-τ̇ὰν *ἐκ τοῦ πατρός του*, بابالرندن π̇απ̇α-λαρην-τ̇ὰν *ἐκ τοῦ πατρός των κτλ.*

ΘΕΜΑ.

١٥

بنم باشم تميزدر سنك صاچك آقدر انك صقالى سياهدر
بزم اسكمله‌مز بيوكدر سزك صنداليه‌كز كنيشدر انلرك
كتابلرى يكيدر بنم قلم بوراده‌در سنك ترجمه نره‌ده انك باباسى
خسته‌در بزم خالى تميزدر سزك انختار نره‌ده انلرك
ترجمه‌لرى ايو دكلدر بابامك دكانى بوشدر والده‌كك اوطه‌سى
طولودر عموجه‌سنك يازيخانه‌سى طاردر تيزه‌مزك باغچه‌سى

كوزلدر دايكزك چوجغى چركيندر خاله‌لرينك قونده‌لرى بولدر

١٦

بغچه‌مزك صويى بغچه‌كزك صويندن دها طاتلى و دها لذيذدر اوكز قاچ قاتدر ايكى قات نوريه خانم نره‌ده نوريه خانم الت و ذكيه خانم اوست قاتده‌درلر او بغچه‌نك آق انجيرلرى شو بغچه‌نك سياه انجيرلرندن دها لذيذدر دون رؤف افنديك بغچه‌سنده ايدك عزيز افندى و سعيد بك بوصباح ادهم بكك يازيخانه‌سنده ايمشلر كتابكز اومزك اوست قاتنده بزم اوطه‌ده‌در قوندره‌مز خانه‌كزك آلت قاتنده قرنداشكزك او طه‌سنده‌در خاله‌مزك خانه‌سى داعيكزك اوندن اوچ آرشون دها كنيشدر

15

Τὸ ἐμὸν πέδιλον εἶναι ἐδῶ· τὸ ἰδικόν σου βιβλίον εἶναι ἐκεῖ· ὁ ἰδικός σου σκίμπους εἶναι καθαρός· ἡ ἡμετέρα καθέδρα εἶναι πλατεῖα· ὁ ὑμέτερος μύσταξ εἶναι λευκός· ἡ ἰδική των κόμη εἶναι μέλαινα· ὁ ἐμὸς θεῖος ἐκ πατρὸς εἶναι ἐν τῷ γραφείῳ του· ὁ σὸς θεῖος ἐκ μητρὸς εἶναι ἐν τῷ καταστήματί μου· ἡ ἰδική του θεία ἐκ πατρὸς εἶναι πολὺ ἀδιάθετος· ὁ ἡμέτερος κῆπος εἶναι κατὰ δώδεκα πήχεις πλατύτερος τοῦ ὑμετέρου· τὸ ὑμέτερον δωμάτιον εἶναι

κατὰ τρεῖς πήχεις στενότερον τοῦ ἐμοῦ· τὸ σχολεῖον αὐτῶν εἶναι τριώροφον· ὁ διδάσκαλός μας εἶναι ἐν τῇ ἄνω ὀροφῇ· ἡμεῖς ἤμεθα ἐν τῇ κάτω ὀροφῇ· τὸ σῦκον τοῦτο εἶναι λευκότερον ἐκείνου· τὸ κυδώνιον τοῦτο εἶναι νοστιμώτερον τοῦ ῥοδίου ἐκείνου· τὸ χρυσόμηλον τοῦτο εἶναι ξοινότερον ἐκείνου τοῦ λεμονίου.

16

Ὁ κῆπος τῆς οἰκίας· ὁ μέγας κῆπος τῆς οἰκίας· ἐν τῷ κήπῳ τῆς οἰκίας· ἐν τῷ μεγάλῳ κήπῳ τῆς οἰκίας· ἐκ τοῦ κήπου τῆς οἰκίας· ἐκ τοῦ μεγάλου κήπου τῆς οἰκίας· τὸ εὐρὺ δωμάτιον τοῦ πατρός· ἐν τῷ εὐρεῖ δωματίῳ τοῦ πατρός· ἐκ τοῦ εὐρέος δωματίου τοῦ πατρός· τὰ ὡραῖα ἄνθη τοῦ μικροῦ κήπου· ἐν τοῖς ὡραίοις ἄνθεσι τοῦ μικροῦ κήπου· ἐκ τῶν ὡραίων ἀνθέων τοῦ μικροῦ κήπου· ὁ ὀρθὸς λόγος ἐκείνου τοῦ γέροντος ἀνθρώπου· ἐν τῷ ὀρθῷ λόγῳ ἐκείνου τοῦ γέροντος ἀνθρώπου· ἐκ τοῦ ὀρθοῦ λόγου ἐκείνου τοῦ γέροντος ἀνθρώπου· χθὲς ἑσπέρας ἦσο λέγει, ἐν τῷ ὡραίῳ κήπῳ τοῦ Ἐτὲμ πασᾶ· σήμερον τὸ πρωῒ ἤμεθα, λέγει, ἐν τῷ μεγάλῳ καταστήματι τοῦ ἐκ πατρός θείου σας· ἐγὼ δὲν ἤμην, λέγει, χθὲς ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ πατρός μου· σὺ δὲν ἦσο, λέγει, ἐν τῷ κήπῳ τοῦ θείου σου· ὁ υἱὸς τοῦ γείτονός μας δὲν ἦτο, λέγει, ἐν τῷ δωματίῳ τῆς μητρός του· ἦτο ἐν τῷ ὑμετέρῳ καταστήματι· ἐκ πόσων ὀροφῶν εἶναι (σύγκειται) ἡ μεγάλη οἰκία τοῦ Σαῒτ ἐφένδη· ἡ μικρὰ οἰκία τοῦ Ὀσμὰν πασᾶ εἶναι, λέγει, τριώροφος· ὁ ὡραῖος ἐκεῖνος τάπης εἶναι ἐν τῇ κάτω ὀροφῇ τῆς οἰκίας τοῦ Ρεοὺφ πασᾶ· τὸ δωμάτιόν μου εἶναι ἐν τῇ ἄνω

ὀροφῇ τῆς οἰκίας· ἡ κόμη μου εἶναι λευκοτέρα τῆς ἰδικῆς σου γενειάδος· ὁ μύσταξ του εἶναι μᾶλλον μέλας τοῦ ἰδικοῦ μου· τὸ ρόδον σου εἶναι καλλίτερον τοῦ ἡμετέρου· τοῦτο τὸ ὡραῖον πτηνὸν εἶναι ἐκείνου τοῦ μικροῦ παιδός· ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης δὲν εἶναι εὐχαριστημένος ἐκ τοῦ υἱοῦ τῆς γυναικὸς ἐκείνης.

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

انك او تميز پك در انلرك سفره بردر چيچك بو انك بغچه‌دن ايمش اوغل انك ايمش كيفسز ساعت بنم ايمش انك باباده قپو مكتبك ايمش قپالى انلرك صو صغوقدر

ΜΑΘΗΜΑ 10·

Ὑποθετικὸς ἐνεστὼς τοῦ συνδετικοῦ καταφατικός: ايسه‌م **ἰσὲ-μ** ἐὰν ὦ· ايسه‌ك **ἰσὲ-ν** ἐὰν ᾖς κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 74).

Ἀποφατικός: دكل ايسه‌م **τεγὶλ ἰσὲμ** ἐὰν δὲν ὦ· دكل ايسه‌ك **τεγὶλ ἰσὲν** ἐὰν δὲν ᾖς κτλ. (βλ. αὐτόθι σ. 75 § 70).

قباحت **καπ̇αχάτ,** πταῖσμα	كوپك **κιοπέκ,** κύων
وظيفه **βαζιφέ,** καθῆκον	كدى **κετ̇ί,** γαλῆ
چفت **τσίφτ,** ζεῦγος	قاون **καούν,** πέπων
لازم **λαζίμ,** ἀναγκαῖος	قارپوز **καρπούζ,** ὑδροπέπων
يرتيق **γηρτήκ,** ἐσχισμένος	الما **ἐλμά,** μῆλον
چوروك **τσσρόκ,** σεσηπὼς	بادم **π̇ατ̇έμ,** ἀμύγδαλον

جوز **τζεβίζ**, κάρυον	در **κατάρ**, ὅσον
باش اوست **ὀστ πάς**, ἐνδυμασία	ار قرنداش ἤ ἔρ (ἤ ارکك قرنداش
شراب **σεράπ**, οἶνος	**ἐρκὲκ**) **καρντάς**, ἀδελφὸς
راق **ρακῆ**, ρακῆ	قیز قرنداش **κὴζ καρντάς**, ἀ-
دخی **ταχὴ** ἤ οο **τὲ** καὶ	[δελφὴ

Ἐπιφώνημα: ⊤ **ἄ** βεβαίως.

Ἡ λέξις باش اوست **ὀστ-πὰς** *ἐνδυμασία εἶναι σύνθετος ἐκ τῆς* اوست *ἐπάρω καὶ* باش **πὰς** *κεφαλή, ἑκατέρα τῶν ὁποίων λαμβάνει τὴν καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν· π. χ.* باشم اوستم **ὀστ-ὀμ πασ-ὴμ** *τὰ ἐνδύματά μου·* باشك اوستك **ὀστ-ὸν πασ-ὴν** *τὰ ἐνδύματά σου κτλ.*

Ἐκφράσεις: وظیفه م نه **βαζηφ-ὲμ** (τί καθῆκόν μου;) τί μοι μέλει; وظیفه ك نه **βαζηφ-ὲν** (τί καθῆκόν σου;) τί σοι μέλει; κτλ.

دكل وظیفه سی نه **βαζηφεμ-τὲ τεγὶλ** (ἐν τῷ καθήκοντί μου δὲν εἶναι) δέν μοι μέλει· دكل وظیفه سك (ἐν τῷ καθήκοντί σου δὲν εἶναι) δέν σοι μέλει κτλ.

در قباحت كیمسنك **καπαχὰτ κιμτὲ τιρ** (τὸ σφάλμα ἐν τίνι εἶναι;) τίς πταίει; در قباحت بنده (τὸ σφάλμα εἶναι ἐν ἐμοὶ) ἐγὼ πταίω.

§ 35. *Συγκριτικὸν ἰσότητος.* Τὸ ἡμέτερον διὰ τοῦ τόσον ὅσον ἢ ἁπλῶς διὰ τοῦ ὅσῳ ἐκφερόμενον συγκριτικὸν τῆς ἰσότητος ἐκφέρεται ἐν τῇ Τουρκικῇ διὰ τοῦ μορίου در **κα-τὰρ** ὅσον.

Καθὼς δ' ἐν τῷ *συγκριτικῷ* τῆς ὑπεροχῆς (§ 17) ὁ προσδιορισμὸς προηγεῖται τοῦ ἐπιθέτου μετὰ τῆς προθέσεως ἀπὸ **τὰν-τὲν** (ἀπό), οὕτω καὶ ἐνταῦθα ὁ προσδιορισμὸς προηγεῖται μετὰ τοῦ μορίου قدر ὅσον· π. χ.

احمد بك افندیدن دها زنکیندر ὁ Ἀχμὲτ βέης ἀπὸ τὸν Μεχμὲτ ἐφέντην (**Μεχμὲτ ἐφέντη-τεν**) πλουσιώτερος εἶναι, ἤτοι εἶναι πλουσιώτερος τοῦ Μεχμὲτ ἐφένδη·

احمد بك افندی قدر زنکیندر دکلدر ὁ Ἀχμὲτ βέης εἶναι ἢ δὲν εἶναι τόσον πλούσιος, ὅσον ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης (**Μεχμὲτ ἐφέντη κατάρ**)· κατὰ λέξιν: ὁ Ἀχμὲτ βέης, ὅσον ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης, πλούσιος εἶναι ἢ δὲν εἶναι.

Ὡς φαίνεται ἐν τῷ ἀνωτέρω παραδείγματι, τὸ μόριον قدر τίθεται μετὰ τὴν λέξιν, ἥτις παρ' ἡμῖν λαμβάνει τὸ ὅσον.

Τὸ μόριον τοῦτο μετὰ κυρίων ὀνομάτων ἢ προσηγορικῶν συντάσσεται ὀνομαστικῇ, ὡς ἐν τῷ ἀνωτέρω παραδείγματι.

Μετὰ δὲ τῶν προσωπικῶν ἢ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν συντάσσεται γενικῇ· π. χ. سعید افندی بنم قدر یورغون دکلدر ὁ Σαὶτ ἐφένδης δὲν εἶναι *τόσον κουρασμένος*, ὅσον ἐγὼ (πενὶμ ἐμοῦ)· سنك قدر چالشقان آدم *ἄνθρωπος τόσον φιλόπονος*, ὅσον σὺ (σενὶν σοῦ).

Μετὰ τοῦ γ' ὅμως πληθυντικοῦ προσώπου τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας, ὡς καὶ μετὰ τοῦ πληθυντικοῦ καὶ τῶν τριῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν, συντάσσεται ἐπίσης ὀνομαστικῇ· π. χ. انلر قدر فقیر دکلدر ἀνλὰρ κατὰρ φακὴρ *τεγίλ τιρ δὲν εἶναι τόσον πτωχός, ὅσον ἐκεῖνοι* κτλ.

§ 36. *Προσδιορισμὸς κατὰ γενικήν.* Εἴδομεν (§ 34) ὅ
ὁ κατὰ γενικὴν προσδιορισμὸς προηγεῖται κατὰ τὴν του
κικὴν σύνταξιν. Ἐπὶ ποσότητος ὅμως συνήθως ἕπεται· π
χ. بر چفت قوندره **π̇ὶρ τσὶφτ κοῦντρα** ἓν ζεῦγος ὑποδημάτω
(κατὰ λέξιν: ἓν ζεῦγος ὑποδήματα).

Οὐχ ἧττον δύναται κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα νὰ προ
ταχθῇ καὶ ἡ γενική· π. χ.

قوندره‌نك شو چفتی **κουντρανὴν ϛοῦ τσιφτὶ** τῶν ὑποδημά
των τὸ ζεῦγος τοῦτο· قوندره‌نك ایکیسی **κουντρανὴν ἰκισὶ** τ
δύο τῶν ὑποδημάτων.

§ 37. *Μόρια.* Οἱ σύνδεσμοι دخی **τ̇αχὴ** ἢ ده **τ̇ε** (καὶ) ἐπι
τάσσονται, ὁ δὲ σύνδεσμος ده διαφέρει τῆς προθέσεως ه
τ̇ὰ-τ̇ὲ (ἐν) διότι ὁ τόνος του ἐγκλίνεται· π. χ. بن ده **π̇έν-τ̇**
καὶ ἐγώ, κἀγώ· بنده **π̇εντ̇ὲ** ἐν ἐμοί.

§ 38. *Διαφορὰ συμπλεκτικῶν.* Ὁ σύνδεσμος و **βὲ** (καὶ
συμπλέκει δύο ἀλλεπάλληλα ὀνόματα ἢ ἐπίθετα εὑρισκόμε
να ἐν τῇ αὐτῇ προτάσει, τιθέμενος ἐν ἀρχῇ τοῦ δευτέρ
ὀνόματος ἢ ἐπιθέτου· π. χ. احمد و محمد افندیلر قرنداشلرمدر
Ἀχμὲτ καὶ ὁ Μεχμὲτ εἶναι ἀδελφοί μου· احمد افندی کنج
و زنکیندر ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης εἶναι νέος καὶ πλούσιος.

Οἱ δὲ دخی **τ̇αχῆ** ἢ ده **τ̇ὲ** συμπλέκουσι δύο ὀνόματα εὑ
ρισκόμενα ἐν δύο ἀλλεπαλλήλοις προτάσεσι, τιθέμενοι
τέλει τοῦ δευτέρου ὀνόματος· π. χ. احمد زنکین ایسه محمدده

فقير دكـ (محمد دخى ἢ) **'Αχμὲτ ζεν-γκὶν ἰσέ, Μεχμὲτ τε** (ἢ **Μεχ-**
ὲτ ταχὴ) **φακὴρ τεγὶλ** ἐὰν ὁ 'Αχμὲτ εἶναι πλούσιος, καὶ
Μεχμὲτ δὲν εἶναι πτωχός.

Ὁ ده συμπλέκει καὶ δύο ὀνόματα ἀλλεπάλληλα εὑρι-
κόμενα ἐν τῇ αὐτῇ προτάσει ἐπαναλαμβανόμενος ἐν τέλει
καὶ τῶν δύο· π. χ. احمدده محمدده پك زنكيندرلر καὶ ὁ 'Αχμὲτ
καὶ ὁΜεχμὲτ (**'Αχμέτ-τε, Μεχμέτ-τε**) εἶναι πολὺ πλούσιοι.

§ 39. *'Ονόματα συγγενείας ἢ σχέσεως.* Ταῦτα ὡς προσ-
ορισμοὶ προτάσσονται τῶν κυρίων ὀνομάτων· π. χ. قيز
قرنداشكز ذكيه خـ **κὴζ καρηντασηνὴζ Ζεκιὲ χανήμ,** ἡ ἀδελ-
ὴ ὑμῶν, ἡ κυρία Ζεκιέ· دوستكز عزيز بك **τοστονὸζ 'Αζὶζ βέη,**
φίλος σας, ὁ 'Αζὶζ βέης.

'Ενίοτε ὅμως ἐπιτάσσονται· ὡς عزيز بك دوستمز ὁ 'Αζὶζ
ίης, ὁ φίλος ἡμῶν.

Σύνταξις λέξεων. Τὸ ἐπίθετον لازم λαζὶμ *ἀναγκαῖος* συντάσ-
ται δοτικῇ· π. χ. بكا كتاب لازمدر πανὰ κιτὰπ λαζίμ τιρ *ἐμοὶ βιβλίον*
αγκαῖόν ἐστιν, ἤτοι ἀναγκαιοῖ.

Προηγουμένης τῆς ἐρωτηματικῆς نه ἰσοδυναμεῖ τῷ ἡμετέρῳ *τί*
μέλει· π. χ. بكا نه لازم πανὰ νὲ λαζὶμ ἢ نه‌مه لازم νεμὲ λαζὶμ *τί*
ἀναγκαῖον, ἤτοι τί μοι μέλει· سكا نه لازم σανὰ νὲ λαζὶμ ἢ نه‌كه
νενὲ λαζίμ. *τί σοι ἀναγκαιοῖ ἤτοι τί σοι μέλει.*

Τὸ لازم δύναται καὶ νὰ παραλειφθῇ ἐκ τῶν τοιούτων φράσεων·
χ. بكا نه πανὰ νὲ *τί μοι, ἤτοι τί πρὸς ἐμέ;* سكا نه σανὰ νὲ *τί πρὸς*
; κτλ.

۱۷

ن زنکین ایسەم سنده فقیر دکلسین آ بز خصم دکل ایسەك
یانجیده دکلز انلر اختیار ایسەلر بزده کنج دکلز آ المـا
ایو دکل ایمش چوروك ایمش سکا نه لازم سزك قیز قرنداشکز
زنکین ایسه نەمزه لازم بزم ار قرنداشمز مکتبده دکل ایسه سنك
نه وظیفەك سزك اوستکز باشکز یرتیق ایسه کیمك وظیفەسنده
رؤف بك نصل احمد افندی نصل چالشقانمیدرلر رؤف بك ده
احمد افندیده پك چالشقان چوجقلردر بنم قوندرەمك بری
رتیق ایسه قرنداشکز ککینك ایکیسیده یرتیقدر

۸۱

ندن دها خشنوددر بنم قدر خشنود دکلدر اندن دها
الشقانسین انك قدر چالشقان دکلسین سزدن دها کوچکز
زك قدر کوچك دکلز او المـالر بونلردن دها طاتلیدرلر
نلر بونلر قدر طاتلی دکلدرلر بکا بر کتاب لازم سزه اتمك
زم انلره بیچاق لازم بوکا قلم لازم سن چالشقان دکل
ەلەك فباحت کیمده نوریه خانم ذکیه خانمك قیزی ایسه ذکیه

خانم دخی نوریه خانمك والده‌سیدر علی افندی‌ده بنم قدر
فقیر ایمش رؤف پاشا مدحت بك افندی قدر بیوك دكلدر اندن
بك كوچكدر

18

Ἐὰν ἐγὼ εἶμαι πτωχός, τί πρὸς σέ· ἐὰν σὺ εἶσαι πλούσιος, τί πρὸς ἐμέ· ἐὰν ἐκεῖνος εἶναι ὀκνηρός, καὶ σὺ δὲν εἶσαι βεβαίως φιλόπονος· ἐὰν τὸ ὕδωρ ἐκεῖνο εἶναι ψυχρόν, τοῦτο βεβαίως εἶναι θερμόν· ἐὰν σὺ δὲν εἶσαι ἐπιμελής, τίς πταίει; ἐὰν τὰ ἐνδύματά σου εἶναι ἐσχισμένα, τὸ σφάλμα βεβαίως δὲν εἶναι ἰδικόν μου· μοὶ ἀναγκαιοῖ ἓν ρινόμακτρον· σοὶ ἀναγκαιοῖ ἓν ζεῦγος περικνημίδων· καὶ ρινόμακτρα καὶ περικνημῖδες μοὶ ἀναγκαιοῦσι· τῶν περικνημίδων τὸ ζεῦγος τοῦτο εἶναι ἐσχισμένον· μᾶς ἀναγκαιοῖ μία γαλῆ· μᾶς ἀναγκαιοῦσι καὶ κύων καὶ γαλῆ· τοῖς ἀναγκαιοῖ ἓν ὡρολόγιον· τούτῳ ἀναγκαιοῖ τυρός· ἐκείνῳ ἀναγκαιοῖ μάχαιρα· εἶσαι φιλοπονώτερος ἐμοῦ· δὲν εἶμαι τόσῳ φιλόπονος, ὅσῳ σύ· εἶσαι πλουσιώτερος τοῦ Ἀλῆ ἐφένδη· δὲν εἶναι τόσῳ πλούσιος, ὅσῳ ὁ Ἀλῆ ἐφένδης· εἴμεθα γεροντότεροι ὑμῶν· δὲν εἴμεθα τόσῳ νέοι, ὅσῳ ὑμεῖς· ἐκεῖνοι εἶναι φιλαργυρότεροι αὐτῶν· οὗτοι δὲν εἶναι τόσῳ φιλάργυροι, ὅσον ἐκεῖνοι.

19

Ἐὰν ὁ Ρεοὺφ πασᾶς εἶναι ἀδελφὸς τῆς κ. Ζεκιέ, καὶ ἡ κυρία Ζεκιὲ εἶναι ἀδελφὴ τοῦ Ρεοὺφ πασᾶ· ἐὰν σὺ εἶσαι

πατὴρ τοῦ Ὀσμὰν βέη, καὶ ὁ Ὀσμὰν βέης εἶναι υἱός σου· ἐὰν τὸ κάρυον τοῦτο εἶναι σεσηπός, δὲν εἶναι βεβαίως καὶ ἐκεῖνο τὸ μῆλον· ὁ πέπων ἐκεῖνος δὲν εἶναι τόσον γλυκύς, ὅσον οὗτος ὁ ὑδροπέπων· πῶς εἶναι ἐκεῖνος ὁ πέπων; πῶς ὁ ὑδροπέπων; καὶ ὁ πέπων καὶ ὁ ὑδροπέπων εἶναι γλυκύτατοι· τὸ λεμόνιον τοῦτο εἶναι ξοινότερον ἐκείνου τοῦ χρυσομήλου· σὺ δὲν εἶσαι τόσον πτωχός, ὅσον ἐγώ· ὁ ἄρτος οὗτος εἶναι περισσότερον ἔωλος ἐκείνου· ἐὰν ἡ ἀδελφή σου ἡ κυρία Νουριὲ δὲν εἶναι ἐν τῇ οἰκίᾳ της, ἐν τῇ οἰκίᾳ τίνος εἶναι;

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

محمد افندی بن قدر اختیار دکل بن سز قدر چالشقان دکلم

اوطه‌م بنم سزکندن قدر بیوك دکل عزیز بك عثمان افندینك

قدر جومرددر یازیخانه انك دکل تمیز بغچه انلرك بیوك

پکدر درت چوجقلر

ΜΑΘΗΜΑ 11.

Μετοχὴ χρονικὴ ἢ ἐναρτιωματικὴ τοῦ συνδετικοῦ:

(Βλ. Γραμ. σ. 74 § 75).

Καταφατική	*Ἀποφατική*
ایکن **ικὲν**	دکل ایکن **τεγὶλ ικὲν**

ἐνῷ εἶμαι, ἐνῷ εἶσαι κτλ.—ἐνῷ δὲν εἶμαι, δὲν εἶσαι κτλ.

Ἡ μετοχὴ αὕτη εἶναι ἄκλιτος, ἀναφέρεται δὲ καὶ εἰς τὰ τρία πρόσωπα τοῦ τε ἑνικοῦ καὶ τοῦ πληθυντικοῦ.

کیف **κέϊφ**, διάθεσις	محله **μαχαλλέ**, συνοικία
ال **ἔλ**, χείρ	یول **γιώλ**, ὁδός, πορεία
حال **χάλ**, κατάστασις	سوقاق **σοκὰκ** (ἢ زقاق) ὁδὸς
چوق **τσώκ**, πολὺς	نومرو (ἢ ارقم) **νοῦμρο** ἀριθμὸς
آز **ἄζ**, ὀλίγος, η, ον	سمت **σέμτ**, μέρος. διαμέρισμα πόλεως.
طات **τάτ***, γεῦσις	

* Τῆς λέξεως طات τὸ ληκτικὸν ت τρέπεται εἰς ﺩ ὅταν κλίνηται, ὡς καὶ ὅταν λαμβάνῃ τὰς καταληκτικὰς κτητικὰς ἀντωνυμίας· π. χ. طادم **τατ-ήμ** ἡ γεῦσίς μου, طادك **τατ-ὴν** ἡ γεῦσίς σου κτλ.

Ἀριθμητικά: یکرمی **γιγιρμὶ** εἴκοσι, اوتوز **ὠτοὺζ** τριάκοντα κτλ. (Βλ. Γρμμ. σ. 44 α').

Ἐκφράσεις: نصل کیفکز **κεϊφινὶζ νάσηλ** (ἡ διάθεσις ἡμῶν πῶς;) πῶς ἔχετε;

الدەدر **ἐλιμ-τέ-τιρ** ἐν τῇ χειρί μου εἶναι, ἤτοι ἐπ' ἐμοί εἶναι, ἢ δύναμαι νὰ τὸ πράξω.

الكدەدر **ἐλιν-τέ τιρ** ἐν τῇ χειρί σου, ἤτοι ἐπί σοί εἶναι κτλ.

Ὀνόματα συνοικιῶν καὶ ὁδῶν: بك اوغلی **Μπέη ὠγλοῦ** Σταυροδρόμιον· ەطلە **Γαλάτα** Γαλατᾶς· فنار **Φενὲρ** Φανάριον· طاطاولە **Ταταῦλα** Τατάουλα· عبدی صوباشی **Ἀπτῆ ὀοῦ πασῆ**· آغا جمغر **Τζα'φὲρ ἀγᾶ**· قبور بلی **Κουπούρ πελί**· تختە مناره **Ταχτὰ μιναρέ**.

Τὸ ληκτικὸν ς τῶν: بك اغلی — عبدی صوباشی — قبور بلی εἶναι καταληκτικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ΄ προσώπου καὶ τρέπεται εἰς ὁ ἑπομένων τῶν προθέτεων دن — دە· π.χ. بك اوغلندە Μπέη ὠγλ-ουν-τὰ ἐν *Σταυροδρομίῳ* بك اوغلندن Μπέη ὠγλ-ουν-τὰν ἐκ *Σταυροδρομίου*.

§ 40. *Πλάγιαι προτάσεις.* Ἐν τῇ τουρκικῇ αἱ πλάγιαι προτάσεις προηγοῦνται τῆς κυρίας. Ἑπομένως ἡ διὰ τῆς ἀνωτέρω χρονικῆς ἢ ἐναντιωματικῆς μετοχῆς γινομένη πλαγία πρότασις προηγεῖται τῆς κυρίας· π. χ. او فقیر دکل ایکن طمکاردر **ὦ φακὴρ τεγὶλ ικὲν ταμακιάρ τηρ** ἐκεῖνος πτωχὸς ἐνῷ δὲν εἶναι, φιλάργυρος εἶναι· ἤτοι ἐκεῖνος εἶναι φιλάργυρος, ἐνῷ δὲν εἶναι πτωχὸς (καίπερ μὴ πτωχός).

§ 41. *Παράλειψις πτωτικῆς καταλήξεως.* Ἐπὶ ὀνομάτων συνοικιῶν καὶ ὁδῶν παραλείπεται μὲν ἡ πτωτικὴ κατάληξις τῆς γενικῆς, ἡ ἑπομένη ὅμως λέξις مەحلە **μαχαλλὲ** συνοικία ἢ سوقاق **σωκὰκ** ὁδὸς λαμβάνει κατὰ τὸν κανόνα (§ 34)

ἐν τέλει τὴν καταληκτικὴν ἀντωνυμίαν τοῦ γ' προσώπου ی ἢ سی· π.χ. عبدی صوباشی محله‌سی **'Απ̇τῆ σοῦ π̇ασ̇ῆ μαχαλλε-σῆ** συνοικία 'Απ̇τῆ σοῦ π̇ασ̇ῆ, ἀντὶ عبدی صو باشینك.

§ 42. *'Επιθετικὴ* کی. Εἴδομεν (§ 21) ὅτι ἡ ἀντωνυμία αὕτη ἐπέχει θέσιν ὀνόματος παραλειπομένου. Αὕτη ὡς καταληκτικὴ προσαρτᾶται ἢ εἰς τὴν γενικὴν τῶν ὀνομάτων καὶ ἀντωνυμιῶν· ὡς بنم اوم شودر باباکزککی نره‌ده **π̇ενὶμ ἐβὶμ σοῦ τ̇ηρ· π̇απ̇ανηζὴν-κὶ νέρετ̇ε** ἡ ἐμὴ οἰκία εἶναι αὕτη· ἡ τοῦ πατρός σας (ἤτοι, ἡ οἰκία τοῦ πατρός σας) ποῦ;

Ἢ εἰς ὀνόματα ἐμπρόθετα ἤτοι ἔχοντα τὴν πρόθεσιν ده (ἐν)· ὡς بابا‌ده‌کی **π̇απ̇ατ̇α-κὶ** ὁ, ἡ, τὸ ἐν τῷ πατρί· اوطه‌ده‌کی **ὠτ̇ατ̇α-κὶ** ὁ, ἡ, τὸ ἐν τῷ δωματίῳ.

Μετὰ τῶν τελευταίων ὅμως δύναται νὰ τίθηται καὶ τὸ ὄνομα, ὅπερ προσδιορίζουσι· ὡς بابا‌ده‌کی الما **π̇απ̇ατ̇α-κὶ ἐλμὰ** τὸ ἐν τῷ πατρὶ μῆλον· اوطه‌ده‌کی صو **ὠτ̇ατ̇α-κὶ σοῦ** τὸ ἐν τῷ δωματίῳ ὕδωρ (βλ. § 212).

§ 43. *'Η ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία* نصل **νάσηλ,** ὅταν μὲν προσδιορίζῃ ὄνομα, εἶναι ἀντωνυμία· π. χ. نصل ادم **νάσηλ ἀτ̇ὲμ** ποίου εἴδους (ὁποῖός τις;) ἄνθρωπος; Ὅταν δὲ προσδιορίζῃ ρῆμα, εἶναι ἐπίρρημα· π. χ. نصلسکز **νάσηλ-σηνηζ** πῶς εἶσθε, ἤτοι πῶς ἔχετε;

Τὰ ἐπιρρήματα اورا—شورا—بورا—نره (βλ. § 14), ὡς ὄντα κυρίως ὀνόματα τόπου, λαμβάνουσι καὶ τὰς καταληκτικὰς κτητικὰς ἀντωνυ-

μίας· π. χ. مەنڕ νέρε-μ ποῖον μέρος μου; كەنڕ νέρε-ν ποῖον μέρος σου; سیەنڕ νέρε-ση ποῖον μέρος του; κτλ.

ΘΕΜΑ

١٩

بن ازمیرده ایکن سن سلانیکده ایدك او استانبولده ایکن بز غلطه‌ده ایدك بز فنارده ایکن انلر طاطاوله‌ده ایدیلر سن فقیر دکل ایکن طمعکارسین بز زنکین دکل ایکن حالمزدن خشنودز کیفکز نصل بن ایو دکلم سز نصلسکز قومشوکز رؤف افندی فنا حالده‌در بو شی المده دکلدر سزك الکزده دکل ایسه کیمك النده‌در بو نصل آدمدر بو میوه لیمون دکل ایکن طادی لیمون قدر اکشیدر بو نصل شی

٢٠

سمتمز فنار محله‌مز عبدی صوباشی زقاغمز قبور بلی‌در خانه‌کز قاچ نومرو طقوز نومرو سزکنك نومروسی قاچ اوراسی نره‌سیدر طاطاوله طاطاوله دکل اشته طاطاوله بوراسی قوندرەم کنیشدر بابامکی پك طاردر شوکت بك افندینکی ایودر بو اتمك بوکونکی دکل دونکی‌در مکتبمز عبدی صوباشی

محله کزده کنك محله سنده قبور بلی سوقاغنده سکز نومرو ده در
نومرو سی قاچ یانیه ده کی همشیره کز سزدن دها بیوکدر بو
دکانده کی قوندره لر ایو دکل عموجه مزك عبدی صوباشی محله سنده کی
دکانی دایکزك بك اوغلنده کی دکانندن دها کوزلدر.

20

Ἐνῷ ἐγὼ ἤμην ἐν Γαλατᾷ, σὺ ἦσο ἐν Ταταούλοις· ἐνῷ σὺ ἦσο ἐν Σταυροδρομίῳ, ἐκεῖνος ἦτο ἐν Φαναρίῳ· ἐνῷ ἡμεῖς ἤμεθα ἐν Σμύρνῃ, ὑμεῖς ἦσθε ἐν Κωνσταντινουπόλει· ἐνῷ ὑμεῖς ἦσθε ἐν Ἀδριανουπόλει, ἐκεῖνοι ἦσαν ἐν Ἰωαννίνοις· ἐνῷ ἐκεῖνος δὲν εἶναι συγγενής, εἶναι φίλος· ἐνῷ ἡμεῖς δὲν εἴμεθα πλούσιοι, εἴμεθα εὐχαριστημένοι· πῶς εἶναι ἡ κ. Νουριέ; δὲν εἶναι καλὰ (δὲν ἔχει καλῶς)· σὺ πῶς εἶσαι; εἶμαι καλά· ὑμεῖς πῶς εἶσθε; εἴμεθα ἐν κακῇ καταστάσει (κακῶς ἔχομεν)· τοῦτο ποίου εἴδους ἄνθος εἶναι; τοῦτο τὸ πρᾶγμα εἶναι ἐφ' ὑμῖν (εἰς τὸ χέρι σας)· δὲν εἶναι ἐπ' ἐμοί· λοιπὸν ἐν τῇ χειρὶ τίνος εἶναι; (τίς δύναται νὰ τὸ πράξῃ)· εἶναι ἐν τῇ χειρὶ τῆς κυρίας Ζεκιέ· ὁ ἐν Ταταούλοις ἀδελφός σας εἶναι μεγαλείτερος ἡμῶν· τὸ ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς ἀδελφῆς σας ρινόμακτρον δὲν εἶναι αὐτό, εἶναι ἐκεῖνο· ὁ ἐν τῇ χειρὶ τοῦ Μεχμὲτ βέη κάλαμος εἶναι ἐμός· ὁ ὑμέτερος ποῦ εἶναι; ἡ ἐν τῇ συνοικίᾳ Κουποὺρ πελὶ οἰκία τοῦ ἀδελφοῦ μου εἶναι μικροτέρα τῆς ἐν τῇ συνοικίᾳ Ταχτὰ μιναρὲ οἰκίας τῆς ἀδελφῆς σας.

21

Ποῖον μέρος εἶναι ἐκεῖνο; εἶναι τὸ Σταυροδρόμιον· δὲν εἶναι· ἰδού! τὸ Σταυροδρόμιον εἶναι ἐκεῖνο· τοῦτο τὸ μέρος εἶναι τὸ Φανάριον· ποῦ εἶναι ἡ οἰκία ὑμῶν; ἡ οἰκία ἡμῶν εἶναι ἐν Φαναρίῳ, ἐν τῇ συνοικίᾳ Ἀπτῆ σοῦ πασῆ, ὑπ' ἀριθμὸν ἑξήκοντα πέντε· ποῖος (πόσος) εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῆς οἰκίας ὑμῶν; ἑκατὸν τεσσαράκοντα πέντε· τὸ ἡμέτερον διαμέρισμα εἶναι τὸ Φανάριον· οὗτος ποίου εἴδους ἄνθρωπος εἶναι; ἡ θύρα τῆς οἰκίας ἡμῶν εἶναι εὐρεῖα· ἡ τῆς ὑμετέρας οἰκίας εἶναι εὐρυτάτη· τὸ μῆλον τοῦτο εἶναι περισσότερον νόστιμον ἐκείνου τοῦ κυδωνίου· ἐκεῖνο τὸ σῦκον δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ξοινὸν ἐκείνου τοῦ ὄμφακος· ἐκεῖνο τὸ χρυσόμηλον εἶναι τόσον γλυκύ, ὅσον αὕτη ἡ σταφυλή· μοὶ ἀναγκαῖοι ἓν ζεῦγος ὑποδημάτων· τῶν ὑποδημάτων τὸ ζεῦγος τοῦτο δὲν εἶναι καλόν.

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

قبور بلی سوقاقده‌کی او فنار محله‌ده‌کی دکانکز خانه‌کز بو

عموجه‌مکی نره‌ده بو اوطه سزك اوطه‌کزك قدر صیجاق دکلدر

خانه‌کزك اوست قات خانه‌کزك اوست قاتده‌کی اوطه بو فقیر

قارینك اوطه‌دن دها کوچکدر

ΜΑΘΗΜΑ 12.

ايپك **ἰπέκ**, μέταξα

ايپكلى **ἰπεκ-λί**, μεταξωτὸς

يوك **γι̯ούν**, μαλλίον

كتان **κετέν**, λινὸν

يوقسه **γι̯ώκ-σα** ἢ يوخسه **γι̯ώχ-σα** εἰδεμὴ

التون **ἀλτούν**, χρυσὸς

پاموق **παμ̯οὺκ** ἢ پنبوق **παν-π̇οὺκ** βάμβαξ

پاموقلى **παμ̯ουκλοῦ**, βαμβακε-ρὸς

كومش ἢ كموش **γκι̯ουμ̯οὺς** ἄργυρος

Κύρια ὀνόματα : عمر **Ὀμέρ·** عونى **Ἀβνῆ.**

§ 44. *Ἐρώτησις* : Ἡ ἐρώτησις ἐκφέρεται διὰ τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ τῶν ἐρωτηματικῶν ἐπιρρημάτων, ὡς καὶ ἐν τῇ ἑλληνικῇ· π. χ. او كيمدر **ὢ κίμ τ̇ιρ**, ἐκεῖνος τίς εἶναι ; على افندى نره‌ده **Ἀλῆ ἐφέντη νέρετ̇ε**, ὁ Ἀλῆ ἐφέντης ποῦ (εἶναι) ; او نه‌در **ὢ νέ τ̇ιρ**, ἐκεῖνο τί εἶναι ;

Ὅταν ὅμως δὲν ὑπάρχῃ ἐν τῇ προτάσει ἐρωτηματική τις ἀντωνυμία ἢ ἐπίρρημα, τότε ἡ ἐρώτησις ἐκφέρεται οὐχὶ μόνον διὰ τῆς ἐντάσεως τῆς φωνῆς, ὡς παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ ἐρωτηματικοῦ μορίου مى μη : ὡς على افندى بوميدر **Ἀλῆ ἐφέντη π̇οῦ-μη-τ̇ηρ**, ὁ Ἀλῆ ἐφέντης εἶναι οὗτος;

Τὸ μόριον τοῦτο τίθεται πάντοτε ἐν τέλει ἐκείνης τῆς λέξεως, περὶ ἧς ἡ ἐρώτησις· π. χ. ἡ πρότασις :

سن دون مكتبده ايدك **σὲν τὸν μεκτεπτὲ ἰτίν,** σὺ χθὲς ἐν τῇ σχολῇ ἦσο, γίνεται ἐρωτηματικῶς ὡς ἑξῆς:

1] سن دون مكتبده‌مى ايدك σὺ χθὲς ἐν τῇ σχολῇ (ἢ ἀλλαχοῦ) ἦσο;

2] سن مكتبده دونمى ايدك σὺ ἐν τῇ σχολῇ χθὲς (ἢ ἄλλην ἡμέραν) ἦσο;

3] مكتبده دون سنمى ايدك ἐν τῇ σχολῇ χθὲς σὺ (ἢ ἄλλος τις) ἦσο;

Ὡς φαίνεται ἀνωτέρω, ἡ λέξις περὶ ἧς ἡ ἐρώτησις, εἴτε ὑποκείμενον εἶναι, εἴτε χρονικός ἢ τοπικὸς προσδιορισμός, λαμβάνουσα τὸ μόριον مى πρέπει νὰ τίθηται χάριν ἐμφάσεως πρὸ τοῦ ῥήματος, καὶ οὐχὶ ἐν τῇ συνήθει θέσει.

Τὸ μόριον τοῦτο μόνον κατόπιν τοῦ συνδετικοῦ δὲν τίθεται, ἀλλὰ προστίθεται εἰς τὴν ἀμέσως πρὸ αὐτοῦ λέξιν· ἐν δὲ τῷ ἀποφατικῷ παρεντίθεται μεταξὺ τοῦ دكل καὶ τοῦ συνδετικοῦ· π.χ. زنكينمى‌يم يوخسه دكلمى‌يم **ζενγκίν-μι-ϊμ γιώχσα τεγίλ-μι-ϊμ,** πλούσιος εἶμαι ἢ δὲν εἶμαι;

§ 45. *Παράλειψις κατηγορουμένου καὶ συνδετικοῦ.* Ἐπὶ διαζευκτικῆς ἐρωτήσεως, τὸ κατηγορούμενον καὶ τὸ συνδετικὸν παραλείπονται ἐκ τοῦ δευτέρου μέρους, ὡς ἐξυπονοούμενα ἐκ τοῦ πρώτου· π. χ. او المامى چوروكدر يوخسه بو جويزمى (چوروكدر) ἐκεῖνο τὸ μῆλον σεσηπὸς εἶναι, ἢ τοῦτο τὸ κάρυον (σεσηπὸς εἶναι);

§ 46. *Παράλειψις διαζευκτικοῦ.* Καὶ ὁ διαζευκτικὸς يوخسه γιώχ-σα, δύναται νὰ παραλειφθῇ· π. χ. او المامى چوروكدر بو جويزمى (يوخسه) ἐκεῖνο τὸ μῆλον σεσηπὸς εἶναι, (ἢ) τοῦτο τὸ κάρυον;

§ 47. *Συγκριτικὸν ἐλάσσονος.* Τὸ παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ ἧττον ἢ ὀλιγώτερον ἐκφερόμενον συγκριτικὸν γίνεται ἐν τῇ τουρκικῇ ὡς καὶ τὸ συγκριτικὸν τῆς ὑπεροχῆς (§ 17), μετὰ μόνης τῆς διαφορᾶς ὅτι μετὰ τὸ μόριον دها πρὸ τοῦ ἐπιθέτου τιθεται ἡ λέξις آز ἄζ ἧττον, ὀλιγώτερον· π. χ. احمد محمددن دها زنكيندر ὁ Ἀχμὲτ εἶναι πλουσιώτερος τοῦ Μεχμέτ· احمد محمددن دهاآز زنكينمى‌در ὁ Ἀχμὲτ εἶναι ὀλιγώτερον πλούσιος τοῦ Μεχμέτ;

Τὸ μόριον دها δύναται καὶ νὰ παραλείπηται· π. χ. احمد محمددن آز زنكينمى‌در.

Μετουσιαστικά. Τὰ ὀνόματα τῆς ὕλης, ἐξ ἧς εἶναί τι κατεσκευασμένον, χρησιμεύουσιν ἐν τῇ τουρκικῇ καὶ ὡς ἐπίθετα· π.χ. ايپك چوراب ἰπὲκ τσωρὰπ *μεταξωτὴ περικνημίς·* التون ساعت ἀλτοὺν σαὰτ *χρυσοῦν ὡρολόγιον.*

Ὀνόματα τεχνιτῶν ἢ ἐπαγγελματιῶν. Ταῦτα γίνονται διὰ τῆς καταλήξεως جى τζῆ, τζὶ ἢ τσή, τσί· π. χ. پينيرجى πεϊνιρ-τζὶ *τυροπώλης·* قوندره κουντρα-τζῆ *πεδιλοποιός·* اتمكجى ἐτμεκ-τσί, *ἀρτοπώλης·* ساعتجى σαατ-τσῆ *ὡρολογοποιός.*

Τὰ ὀνόματα ταῦτα ὡς διορισμοὶ προηγοῦνται τῶν κυρίων ὀνομάτων, ἅτινα προσδιορίζουσι· π. χ. ساعتجى على *ὁ ὡρολογοποιὸς Ἀλῆς.*

ΘΕΜΑ.

٢١

بوایپك چوراب کیمکدر سزکمیدر یوخسه قیز قرنداشکزکمی او التون ساعت سنکمیدر یوخسه نوریه خانمکمیدر بن معلممیم شاکردمیم قومشوکز ساعتجیمیدر نه‌در بو مندیل پاموقلیمی یوخسه ایپکلیمی بو کومش ساعتمی علی افندینك او ایپك مندیلی عمر بك افندی سزمیسکز زنکین بنمی ایمشم قرنداشمی او انجیر بو اوزومدن آز طاتلیمیدر انك قدر طاتلی دکلیدر دها زیاده طاتلی دکلیدر بو چوجق سفره‌جی احمدك دکلیدر

٢٢

دون تیاتروده‌می ایدیکز تیاتروده دونمی ایدیکز دون تیاتروده سزمی ایدیکز ار قرنداشکزمی ایدی بو الامی چوروك یوخسه او جویزمی ازمیرك اوزومی‌می دها ایو انجیریمی دون بالوده عزیز بکمی ایدی رؤف افندیمی بو صباح چارشوده بنمی ایمشم عموجه‌می ساعتمی لازم اتمکمی قلم سکامی لازم اکامی سزدن دها بیوك نوریه خانمی ادهم بکمی اوطه‌کزك پنجره‌سیمی آچیق قپوسیمی بن سنك اوغلك دکلمیم سن بنم پدرم دکلسین

22

Ἐγὼ τραπεζοκόμος εἶμαι; ἐκεῖνος ὡρολογοποιὸς εἶναι; ἡμεῖς ὑποδηματοποιοὶ εἴμεθα; ὑμεῖς πωλητὰι ὕδατος εἶσθε; Τίνος εἶναι ἐκεῖνος ὁ σκίμπους; ὑμέτερος εἶναι ἢ ἐκείνου τοῦ μηλοπώλου; ἡ κόρη ἐκείνη εἶναι τοῦ ἐκ μητρὸς θείου ὑμῶν ἢ τοῦ ἐκ πατρός; πόση εἶναι ἡ ὥρα; ἡ οἰκία αὕτη κατὰ πόσους πήχεις εἶναι ὑψηλοτέρα ἐκείνου τοῦ καταστήματος; τὸ κατάστημα ἐκεῖνο εἶναι ὀλιγώτερον ὑψηλὸν τῆς οἰκίας ἐκείνης; ἐκεῖνος ὁ τάπης εἶναι ὡραιότερος, ἢ ἐκεῖνο τὸ ὡρολόγιον; τὸ ὡρολόγιον ἐκεῖνο εἶναι ἧττον ὡραῖον ἐκείνου; ἡ γενειὰς ἡμῶν εἶναι λευκοτέρα, ἢ ἡ κόμη ὑμῶν; ἡ γενειὰς ὑμῶν εἶναι ὀλιγώτερον λευκὴ τῆς κόμης ἡμῶν; τοῦτο τὸ πρᾶγμα εἶναι ἐν τῇ χειρὶ ὑμῶν ἢ οὔ; (δύνασθε νὰ τὸ πράξητε ἢ οὔ;)· ἐγὼ ἀδελφός σου δὲν εἶμαι; ὁ θεῖός μου (ἐκ πατρὸς) δὲν εἶσαι; ὁ Ἀλῆ ἐφένδης ἀδελφὸς τοῦ Ὁμὲρ βέη δὲν εἶναι;

22

Τὸ χρυσοῦν τοῦτο ὡρολόγιον τίνος εἶναι; εἶναι τοῦ ὑποδηματοποιοῦ Ἐτέμ· τὰ ἐνδύματά σας εἶναι καθαρά; ἡ κυρία Νουριὲ εἶναι μήτηρ ὑμῶν ἢ ἐκ μητρὸς θεία; ἐὰν ἐγὼ δὲν εἶμαι νέος, τί πρὸς σέ· ἐὰν ὁ Ὁμὲρ πασᾶς εἶναι πατήρ σου, δὲν εἶναι καὶ πατὴρ τοῦ ἀδελφοῦ μου Σεβκὲτ βέη; Ἐγὼ ἤμην ἐν τῷ κήπῳ τῆς ἀδελφῆς ὑμῶν, ἐκεῖνος ἦτο ἐν τῷ χορῷ· ἐκεῖνο τὸ ρινόμακτρον λινοῦν εἶναι ἢ μεταξωτόν; ποῖον (μέρος) εἶναι τὸ Φανάριον; τὸ Σταυροδρόμιον εἶναι

ἡ μεγαλειτέρα συνοικία τῆς Κωνσταντινουπόλεως· χθὲς τὸ ἑσπέρας ἦσθε ἐν τῷ θεάτρῳ ἢ δὲν ἦσθε (ἢ οὔ); ἐν τῷ θεάτρῳ χθὲς τὸ ἑσπέρας ὑμεῖς ἦσθε; ὑμεῖς γείτονες εἶσθε ἢ δὲν εἶσθε; ὁ υἱὸς τοῦ καθεδροποιοῦ Ἀχμὲτ εἶναι ἧττον ἐπιμελὴς τῆς θυγατρὸς τοῦ Μεχμὲτ ἐφένδη; δὲν εἶναι τόσῳ ἐπιμελὴς ὅσῳ ἐκείνη; δὲν εἶναι ἐπιμελέστερος ἐκείνης;

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

رؤف بك او دكلدرمی محمد قوندره‌جی اودرمی عمر افندی
سزسكزمی بن شاكرد دكلمی سن معلم دكلسین‌می بز یورغونزمی
انلر كوچكلردرلرمی بن سز قدر كنج دكلمی بنم اوطه‌مك
بو قپالی دكلدرمی انك عموجه قومشوكزدرمی

ΜΑΘΗΜΑ 13.

برادر πιρατέρ, ἀδελφὸς	خسته χαστά, ἀσθενὴς
همشیره χεμσιρέ, ἀδελφὴ	صاغلام σαγλάμ, ὑγιὴς
یاش γιάς, ἡλικία	كوچ γκιότς, δύσκολος
اوزون οὐζούν, μακρὸς	اوت ἔβετ, ναὶ
قیصه κησά, βραχὺς	خیر χάϊρ, οὐχὶ

هانى ἢ هانيا (ἢ قانى يا) **χάνια,** ποῦ; (ποῦ εἶναι λοιπόν);
قولاى **κωλάϊ,** εὔκολος
زور **ζώρ,** ἐπίπονος, δυσχερὴς

اوزاق **οὐζάκ,** ὁ μακρὰν
يقين **γιακήν,** ὁ πλησίον
شهر **σέχρ,** πολις
دينج **τίντζ,** ρωμαλέος, εὔρωστος.

Ὀνόματα κύρια: امين **Ἐμίν·** فهيم **Φεχίμ.**
» » امينه **Ἐμινὲ** (γυν.) فهيمه **Φεχιμὲ** (γυν.).

§ 47. *Ἀλληλουχία γενικῶν.* Εἴδομεν (§ 34) ὅτι ἐν τῇ Τουρκικῇ ὁ κατὰ γενικὴν προσδιορισμὸς προτάσσεται τοῦ ὀνόματος ὅπερ προσδιορίζει, τοῦτο δ' ἐπιτάσσεται λαμβάνον πάντοτε τὴν καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν· π. χ. احمد افندينك اوى τοῦ Ἀχμὲτ ἐφένδη ἡ οἰκία (του).

Ὅταν ὑπάρχωσι δύο ἢ τρεῖς ἀλλεπάλληλοι γενικαί, ὧν ἑκάστη προσδιορίζεται ὑπὸ τῆς ἀμέσως προηγουμένης, τότε ἐκτὸς τῆς πρώτης αἱ ἑπόμεναι δέον νὰ λαμβάνωσι τὴν καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν ὡς καὶ τὸ τελευταῖον ὄνομα· π. χ. احمد افندينك اوينك بغچه‌سى τοῦ Ἀχμὲτ ἐφένδη τῆς οἰκίας (του) ὁ κῆπος (της), ἤτοι ὁ κῆπος τῆς οἰκίας τοῦ Ἀχμέτ.

Ἡ ἀλληλουχία αὕτη τῶν γενικῶν κτητικῶν, ἢ σχετικῶν, ἐπιτρέπεται τὸ πολὺ μέχρι τριῶν.

§ 48. *Παράλειψις πτωτικῆς καταλήξεως.* Καθὼς ἐπὶ ὀνομάτων ὁδῶν καὶ συνοικιῶν, οὕτω καὶ ἐπὶ ὀνομάτων πό-

λεων, τόπων, τοποθεσιῶν κτλ. παραλείπεται μὲν ἐκ τῆς γενικῆς ἡ πτωτικὴ κατάληξις (ـی ἢ ـِی), τὸ ἑπόμενον ὅμως ὄνομα λαμβάνει τὴν καταληκτικὴν ἀντωνυμίαν (ـسی ἢ ـس) κατὰ τὸν κανόνα (§ 34)· π. χ. ادرنه سی **ἐτίρνε σεχῳ-ὶ** (ἀντὶ ادرنه لی) ἡ πόλις Ἀδριανουπόλεως· سلانیك سی **σελανὶκ σεχῳ-ὶ** (ἀντὶ سلانیك لی) ἡ πόλις Θεσσαλονίκης.

§ 49. *Σύνταξις ἐπιθέτων.* Εἴδομεν (§ 22) ὅτι ἐν τῇ Τουρκικῇ τὰ ἐπίθετα, οἱουδήποτε βαθμοῦ κἂν ὦσι, προτάσσονται τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζουσι.

Ἡ σύνταξις αὕτη ἐπιθέτου καὶ ὀνόματος δύναται νὰ μεταβληθῇ εἰς σύνταξιν γενικῆς καὶ ὀνόματος (§ 34), ἤτοι τὸ μὲν ὄνομα νὰ τεθῇ κατὰ γενικὴν καὶ νὰ προταχθῇ, τὸ δ' ἐπίθετον νὰ ἐπιταχθῇ καὶ λάβῃ τὴν καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν· π.χ. τό: اك ایو شراب **ἔν ἐγὶ σερὰπ** ὁ καλλίτερος οἶνος, γίνεται شرابك اك ایوسی **σεραπὶν ἔν εἴσὶ** τοῦ οἴνου (τῶν οἴνων) ὁ καλλίτερος.

Τὸ μόριον اك δύναται καὶ νὰ παραλειφθῇ: شرابك ایوسی

§ 50. *Τὰ ἐπίθετα ὡς ἐπιρρήματα.* Τὰ ἐπίθετα χρησιμεύουσι καὶ ὡς ἐπιρρήματα καὶ τότε προσδιορίζουσι τὸ ῥῆμα· π. χ. یدر ایومیدر ὁ πατὴρ καλῶς ἔχει;

§ 51. *Ταχτικὰ ἀριθμητικά.* Ταῦτα, ὡς ἐπίθετα, προηγοῦνται τῶν οὐσιαστικῶν, ἅτινα προσδιορίζουσι· ὡς κατηγορούμενα δ' ἔπονται π. χ. درس ایکنجی **ικιντζὶ**

ἐτὲρος δεύτερον μάθημα· درس ایکنجیدر τὸ μάθημα εἶναι δεύτερον.

Ἡ ἐρωτηματικὴ قاچ *πόσος, η, ον.* Ἐπὶ ἐρωτήσεως περὶ ἡλικίας μετὰ τὴν ἀντωνυμίαν ταύτην τίθεται ἡ λέξις یاش یاشۍ *ἡλικία*, λαμβάνουσα ἐν τέλει τὴν καταληκτικὴν ἀντωνυμίαν ـز καὶ τὴν πρόθεσιν ده, τὸ δὲ ـز τῆς ἀντωνυμίας τρέπεται εἰς ی· π. χ. قاچ یاشیڭز ده κάτ-τς γιαχ-ὴν-τά σηνὴζ *ποίας ἡλικίας εἶσθε;* (κατὰ λέξιν: ἐν τῇ ἡλικίᾳ τῶν πόσων εἶσθε;)

Ἐπιρρήματα τόπου. Τὸ ἐρωτηματικὸν هانی ἢ هانیا χάνια εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ ἐρωτήσεως περὶ τῶν ἐγγύς, τὸ δὲ ده‌ره‌ی νέρετε λέγεται ἀδιαφόρως ἐπί τε τῶν ἐγγὺς καὶ ἐπὶ τῶν μακράν.

Μετὰ τὸ هانی τίθεται ἐνίοτε καὶ τὸ ده‌ره‌ی· π. χ. سنك کتابك هانی ده‌ره‌ی *τὸ ἰδικόν σου τὸ βιβλίον ποῦ; εἰς ποῖον μέρος εἶναι;*

Ὀνόματα τέχνης. Ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν τεχνιτῶν γίνονται ἀφῃρημένα ὀνόματα τέχνης, τῇ προσθήκῃ τῆς καταλήξεως لق λὴκ διὰ τὰ ὀξύφωνα ἢ لك λὶκ διὰ τὰ λεπτόφωνα· π. χ. ساعتجی σαατ-τσῆ *ὡρολογοποιός*, ساعتجیلق σαα-τση-λὴκ *ὡρολογοποιία*· قوندره‌جی κουν-τρα-τζῆ *ὑποδηματοποιός*, قوندره‌جیلق κοντρατζη-λὴκ *ὑποδηματοποιία*·

Ὀνόματα νομισμάτων. Ἐκ τῶν ἀπολύτων ἀριθμητικῶν, τῇ προσθήκῃ τῆς ἀνωτέρω καταλήξεως, γίνονται ὀνόματα ἀξίας νομισμάτων· π. χ. ایکیلك ἰκι-λὶκ *δυάριον*· بشلك πεσ-λὶκ *πεντάριον*.

ΘΕΜΑ

٢٣

درسكز قاچنجيدر سزكسكى قاچنجيدر سكزنجى دكليدر هانيا
كتابم ايشته بوراده‌در يدنجى درس سكزنجيدن دها كوجدر
سفره‌كز بزمكندن برآرشون قيصه‌در برادركزمى‌خسته همشيره‌كزمى
برادركز عثمان بك قاچ ياشنده‌در دها طقوز ياشنده دكل ادرنه
شهرى بورادن قاچ ساعت اوزاقدر بك يقيندر يدى ساعت
اوزاقدر اوطه‌كز قاچنجى قاتده‌در بشنجى قاتده‌در

٢٤

بوكونكى اتمك دونكى اتمكدن دها سياه ايسه قباحت اتمكجيده
دكل بزده‌در اتمكجيلك بك زوردر مكتبمزك برنجيسى اودر
خير برنجى بنم بو ايكيلكميدر اونلقميدر الك ايو ميوه اودر
ميوه‌نك ايوسى اوزوم‌در بو ساعت التوندن دكل ايكن التون
ساعتدن قات قات دها ايودر امين بك بزم قومشومز ادهم افنديك
الك كوچك اوغليدر سنك همشيره‌ك اندن ايكى ياش بيوكدر
الك اوزون يول بودر بو ايكى يولك الك قيصه‌سى شودر

24

Τὸ σημερινὸν γύμνασμα ἡμῶν εἶναι πολὺ σύντομον· εἶναι συντομώτερον καὶ εὐκολώτερον τοῦ χθεσινοῦ· τὸ χθεσινὸν ἦτο διεξοδικώτερον καὶ δυσκολώτερον· τοῦτο τὸ θέμα πόσ̈τον εἶναι; εἶναι δωδέκατον· δὲν εἶναι ἑνδέκατον; οὐχί· εἶναι δέκατον· ὑμεῖς πόσων ἐτῶν εἶσθε; δὲν εἶσθε πεντήκοντα ἑπτὰ ἐτῶν; ναί, ἐγὼ ἐγὼ εἶμαι τεσσαράκοντα ὀκτὼ ἐτῶν, καὶ ἡ ἀδελφή μου ἑβδομήκοντα ἐννέα· ὁ ἀδελφός μου εἶναι κατὰ τρία ἔτη μικρότερος ὑμῶν· τοῦτο δὲν εἶναι δεκάριον; οὐχί· ποῦ εἶναι τὸ θέατρον; ἰδοὺ ἐδῶ· εἶναι πολὺ μακράν; οὐχί· εἶναι πολὺ πλησίον (ἐγγύτατα)· ἡ μακροτέρα ἡμέρα εἶναι ἡ σημερινή· τὸ σημερινὸν γάλα εἶναι καλλίτερον τοῦ χθεσινοῦ· τὸ τῆς πρωΐας τῆς χθὲς ἦτο νωπότερον τοῦ τῆς ἑσπέρας τῆς χθές· ἐγὼ ἤμην ἐν τῷ κήπῳ τοῦ καλοῦ ἐκείνου γείτονός σας· τὸ ὀπωρικὸν τοῦτο εἶναι ἐκ τοῦ κήπου τοῦ Ἰωαννίτου Ὁμὲρ βέη.

25

Ποῦ, εἰς ποῖον μέρος εἶναι ὁ Φεχὶμ βέης; εἶναι ἐν τῷ κήπῳ τοῦ ἐκ πατρὸς θείου τῆς κ. Ἐμινέ· τὰ ἐνδύματά σου δὲν εἶναι καθαρά· τὰ τῆς ἀδελφῆς σου, τῆς κ. Φεχιμέ, εἶναι καθαρώτερα· τὸ καλλίτερον τῶν ἀνθέων εἶναι τὸ ῥόδον· τὰ καλλίτερα τῶν ῥόδων εἶναι τὰ τοῦ κήπου τοῦ θείου μου· οἱ καλλίτεροι τῶν ὑδροπεπόνων εἶναι τῆς Σμύρνης· τὰ νοστιμώτερα τῶν κυδωνίων εἶναι τῆς Ἀδριανουπόλεως· ἐὰν τοῦτο σὺ δὲν δύνασαι νὰ πράξῃς (δὲν εἶναι ἐν τῇ χειρί σου),

τίς δύναται νὰ τὸ πράξῃ; ἐνῷ ὁ μαθητὴς οὗτος δὲν εἶναι εὔρωστος καὶ ὑγιής, εἶναι ἐπιμελέστατος· ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης δὲν εἶναι, λέγει, τόσον εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸ θέατρον, ὅσον ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης· ἐὰν ἐκείνη ἡ περικνημὶς εἶναι μεταξωτή, εἶναι τῆς ἀδελφῆς μου τῆς κ. Ἐμινέ· ἐκ πόσων ὀρόφων σύγκειται ἡ οἰκία σας (πόσοι ὄροφοι εἶναι); ἡ οἰκία τῆς ἀδελφῆς τοῦ Ὀσμὰν βέη εἶναι τριώροφος, καὶ ἡ ἰδική μου διώροφος.

Ἡμαρτημένα πρὸς διόρθωσιν.

نوریه خانمك اوطه قپوسی خانم امینه‌نك قومشوسنك بغچه

آیوه‌نك الك ایو میوه‌نك الك فنا همشیره‌كز قاچ یاشده‌در

سز ایکنجی دكلسكزمی بن سز قدر چالشقان دكل ایمشم

سلانیك شهرك صولر بوچوجقك والده نوریه خانمدر بوچوجق

انك كوزلك قارینك دكلدرمی

ΜΑΘΗΜΑ 14.

Ὑπαρκτικὸν

Τὸ ὑπαρκτικὸν καταφατικόν : واردر ... — وارسین — وارم

βάρ-ημι, βάρ-σην, βάρ-ṫης . . . ὑπάρχω, ὑπάρχεις, ὑπάρχει κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 73 § 72).

Τὸ αὐτὸ ἀποφατικὸν ... يوقدر — يوقسين — يوغم **γιώγ-ουμ, γιώκ-σουν, γιώκ-τουρ** ... δὲν ὑπάρχω, δὲν ὑπάρχεις, δὲν ὑπάρχει κτλ. (βλ. Γραμμ. αὐτόθι).

Ἐπὶ ἐρωτήσεως, τὸ ἐρωτηματικὸν μόριον مى παρεντίθεται μεταξὺ τῶν λέξεων وار ἢ يوق καὶ τοῦ συνδετικοῦ, ὡς ἑξῆς: مىوارمى **βάρ-μη-ϊμ** ὑπάρχω; مىيوقمى **γιώκ-μη-ϊμ** δὲν ὑπάρχω; κτλ.

مخدوم **μαχτούμ**, υἱὸς	عادى **ἀτί**, συνήθης
كريمه **κεριμέ**, θυγάτηρ	غروش **γουρούς**, γρόσιον
طباق **ταπάκ**, περόνη	چينى **τσινί**, πορσελάνη
چتال **τσατάλ**, παροψὶς	بياغى **πάγιαγη**, πρόστυχος
قاشيق **κασήκ**, κοχλιάριον	كشى **κισί**, ἄνθρωπος, ἄτομον
پشكير **πεσκίρ**, χειρόμακτρον	فغورى **φαγφουρί**, ὁ ἐκ πορσελάνης
باشقه **πασκά**, ἄλλος, η, ον	كيمسه **κίμσε** καὶ كيمسه **κιμέσνε**, τὶς (ἀντωνυμία ἀόριστος).
پارا **παρά**, πρᾶς, χρήματα	
ممنون **μεμνούν**, εὐχαριστημένος, εὐγνώμων	

Κύρια ὀνόματα: قسطاكى **Κωστάκη[ς]**· قسطى **Κωστῆ[ς]**· قسطنديو **Κωσταντῖνο[ς]**· يورغاكى **Γεωργάκη[ς]**· يورکى **[Γιώργη]** Γεώργιος, καὶ جورجى **Τζώρτζη[ς]**· النقو **Ἐλέγκω** καὶ النى **Ἐλένη**.

§ 52. *Ὑποκείμενον ἀόριστον*. Εἴδομεν (§ 8) ὅτι τὸ ἡμέτερον ἔναρθρον ὑποκείμενον ἐκφέρεται ἐν τῇ τουρκικῇ, ἐλλεί-

ψει ἄρθρου, δι'ἁπλοῦ ὀνόματος· π. χ. آدم **ἀṫέμ,** ὁ ἄνθρωπος, چوجق **τσωτζούκ,** ὁ παῖς.

Τὸ δ' ἡμέτερον ἀναρθρον ἢ ἀόριστον ὑποκείμενον ἐκφέρεται ἐν αὐτῇ ὁμοῦ μετὰ τῆς ἀορίστου ἀντωνυμίας بر τίς· π. χ. بر آدم ἄνθρωπός τις· بر قاری γυνή τις· بر چوجق **π̇ὶρ τσωτζούκ,** παιδίον τι.

Τὸ بر προηγούμενον τῆς ἐρωτηματικῆς قاچ κάτς, πόσος, η, ον μεταβάλλει αὐτὴν εἰς ἀόριστον· π. χ. بر قاچ کشی π̇ὶρ κὰτς κισ̇ί, ἄνθρωποί τινες.

Προηγούμενον ἑτέρων ἀπολύτων ἀριθμητικῶν ἐχόντων ἐν τέλει τὸ μόριον قدر κατ̇ὰρ ἰσοδυναμεῖ τῷ τῆς καθωμιλημένης καμμιά, ἤτοι περίπου· π. χ. بر یکرمی کشی قدر π̇ὶρ γιγιρμὶ κισ̇ὶ κατ̇άρ, καμμιὰ εἰκοσαριά, ἤτοι ἄνθρωποι περὶ τοὺς εἴκοσι.

Ἑπομένου δὲ τοῦ ἀποφατικοῦ τοῦ βοηθητικοῦ (دکلدر) ἢ τοῦ ὑπαρκτικοῦ (یوقدر) ἰσοδυναμεῖ τῷ ἡμετέρῳ οὐδεὶς ἢ μηδεὶς-μία-έν· π. χ. بر شی دکلدر π̇ὶρ σ̇έϊ τ̇εγίλτ̣ιρ, ἓν πρᾶγμα δὲν εἶναι, ἤτοι οὐδὲν εἶναι آنده بر پاره یوقدر ἀντ̇ὰ π̇ὶρ παρὰ γι̯ώκτουρ, ἐν αὐτῷ εἷς παρᾶς δὲν ὑπάρχει, οὐδ' ὀβολὸν ἔχει.

Τὸ بر ὡς ἀόριστος ἀντωνυμία, ἢ προτάσσεται τοῦ ἐπιθέτου· π.χ. بر کوزل چوجق **π̇ὶρ γκι̯ουζὲλ τσωτζούκ,** ἓν ὡραῖον παιδίον· ἢ τίθεται μετὰ τὸ ἐπίθετον καὶ πρὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ· π. χ. بر چوجق کوزل ὡραῖόν τι παιδίον.

Ἐν δὲ τοῖς συγκριτικοῖς καὶ ὑπερθετικοῖς τίθεται πάντοτε

μετὰ τὸ ἐπίθετον καὶ πρὸ τοῦ οὐσιαστικοῦ· π. χ. بوندن دها كوزل بر آت **ṙουνṫὰν ṫαχὰ γκι̯ουζὲλ ṙὶρ ἄτ,** εἷς ἵππος ὡραιότερος τούτου· پك كوزل بر آت εἷς ἵππος ὡραιότατος.

§ 53. *Θέσις ὑποκειμένου.* Ὅταν τὸ ὑποκείμενον, εἴτε κύριον ὄνομα εἶναι εἴτε προσηγορικόν, ᾗ ὡρισμένον, προτάσσεται τοῦ τοπικοῦ προσδιορισμοῦ· عزيز بك اودهميدر **Ἀζὶζ ṙέη ἐϐṫέ-μι-ṫιρ,** ὁ Ἀζὶζ βέης ἐν τῇ οἰκίᾳ εἶναι;

Ὅταν δὲ ᾗ ἀόριστον, προτάσσεται ὁ τοπικὸς προσδιορισμός· π. χ. اوده بر آدم وار **ἐϐṫὲ ṙὶρ ἀṫὲμ βάρ,** ἐν τῇ οἰκίᾳ ἄνθρωπός τις ὑπάρχει.

§ 54. *Ἀόριστοι ἀντωνυμίαι.* Ἡ كيمسه **κίμσε** καὶ ἡ كيمسنه **κιμέσνε** (τις) μετὰ μὲν τοῦ καταφατικοῦ ὑπαρκτικοῦ σημαίνουσι τίς, μετὰ δὲ τοῦ ἀποφατικοῦ οὐδείς ἢ μηδεὶς-μία-έν· π. χ. كيمسه وارميدى **κίμσε βὰρ-μη-ṅṫή,** ὑπῆρχέ τις; كيمسه يوغيدى **κίμσε γι̯ώγ-ητη,** οὐδεὶς ὑπῆρχε.

§ 55. *Καταληκτικαὶ ἀντωνυμίαι.* Αὗται μετ' ἐπιθέτων καὶ τακτικῶν ἀριθμητικῶν ἐξηγοῦνται παρ' ἡμῖν ἢ κτητικῶς, ὡς خستهكز ايودر **χασταν̀ὶζ ἐῖ ṫιρ,** ὁ ἀσθενὴς ὑμῶν εἶναι καλά· ἢ διαιρετικῶς, ὡς برنجيمز اودر **ṙιριντζιμὶζ ὤṫουρ,** ὁ πρῶτος ἡμῶν (ἤτοι ἐξ ἡμῶν) εἶναι ἐκεῖνος.

Τὰ δ' ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ μετὰ τῶν ἀντωνυμιῶν τούτων ἰσοδυναμοῦσι πρὸς τὰ ἡμέτερα ἔναρθρα· π. χ. ايكيمزده خستهيز **ἰκιμίζ ṫε χαστὰ ἴζ,** καὶ οἱ δύο (μας) εἴμεθα ἀσθενεῖς·

ایکیکزده خسته‌سکز καὶ οἱ δύο (σας) εἶσθε ἀσθενεῖς· ایکیسیده خسته‌درلر καὶ οἱ δύο των εἶναι ἀσθενεῖς.

Τὸ بر δυνατὸν νὰ λάβῃ ὁμοῦ ἀμφοτέρας τὰς καταληκτικὰς κτητικὰς τοῦ γ' προσώπου, ἤτοι τὸ ی καὶ εἶτα τὸ سی π. χ. بری πιρὶ καὶ بریسی πιρισί, ὁ εἷς.

Τὸ بریسی χρησιμεύει καὶ ὡς ἀόριστος ἀντωνυμία, καὶ ἰσοδυναμεῖ τῷ ἡμετέρῳ ἄνθρωπός τις.

§ 56. Ἡ ἐπιμεριστικὴ بشقه **πασκά,** ἄλλος, η, ο. Αὕτη ἢ προτάσσεται τοῦ ὀνόματος, ὡς ἐπίθετον· π. χ. بشقه کتاب **πασκὰ κιτάπ,** ἄλλο βιβλίον· ἢ λαμβάνει τὴν καταληκτικὴν κτητικὴν τοῦ γ' προσώπου سی καὶ εἶναι ἐν χρήσει ἄνευ ὀνόματος, ἤτοι ἀντωνυμικῶς· π. χ. بشقه‌سی **πασκαδή,** ἄλλος τις, ἄλλη τις, ἄλλο τι.

Προτασσομένης δὲ λέξεώς τινος μετὰ τῆς προθέσεως دن ἰσοδυναμεῖ τῷ ἡμετέρῳ ἐκτός· π. χ. بندن بشقه **πεντὲν πασκά,** ἐκτὸς ἐμοῦ· احمد بکدن بشقه **Ἀχμὲτ πεντὲν πασκά,** ἐκτὸς τοῦ Ἀχμὲτ βέη.

§ 57. *Τιμητικά.* Εἴδομεν (§ 7. 26) ὅτι τὰ τιμητικὰ افندی καὶ خانم τίθενται μετὰ τὰ κύρια ὀνόματα· ὡς عمر افندی **Ὀμὲρ ἐφέντη,** ὁ κ. Ὀμέρ· ذکیه خانم **Ζεκιὲ χανήμ,** ἡ κ. Ζεκιέ.

Μετὰ δὲ προσηγορικῶν ὀνομάτων ἢ ἐπιτάσσονται· π. χ. پدر افندی **πετὲρ ἐφέντη,** ὁ κύριος πατήρ· والده‌کز خانم **βαλιτενὶζ χανήμ,** ἡ κυρία μήτηρ σας· ἢ προτάσσονται, ὡς افندی

بابا **ἐφέντη πάπά,** κύριε πάτερ ! خانم همشیره کز **χανὴμ χεμσιρενίζ,** ἡ κυρία ἀδελφή σας· بك افندی برادرکز **πέη ἐφέντη πιρατερινίζ,** ὁ βέης ἐφένδης, ὁ ἀδελφός σας· خانم قیز **χανὴμ κήζ,** ἡ κυρία θυγάτηρ, δεσποινίς.

§ 58. *Παράλειψις συμπλεκτικοῦ.* Ὁ συμπλεκτικὸς و **βὲ** (*καὶ*) ἐνίοτε παραλείπεται ἐπὶ τὸ ζωηρότερον· π. χ. اتمك پینیر **ἐτμὲκ πεϊνίρ,** ψωμὶ τυρί.

ΘΕΜΑ.

٢٥

بو کون وارم یارین یوغم سن‌ده بو صباح وارسین یارین صباح یوقسین مکتبده کیمسه وارمی کیمسه یوق سفره‌ده نه وار پشکیر و طباق وار چتال و قاشیق یوق ادرنه‌شهرنده یوز یکرمی یاشنده بر آدم وار ایمش تیاتروده سزده وارمیدکز خیر بن یوغیدم بشقه کیم وار ایدی سعید بکدن بشقه کیمسه یوغیدی اك طوغری سوز بودر سوزك طوغریسی بودر دون بالوده کیم وار ایدی بر بن وار ایدم برده قسطاکی افندی و والده‌سی النقو خانم وار ایدی بغچه‌ده کیم وار مخدومکزمی وار یوخسه کریمه‌کزمی

٢٦

اتمك پنير وار ايسه بشقه بر شى لازم دكل سفره‌ده پشكير
و طباق وار ايسه چتال قاشيق يوق رفعت افندى حالندن
ممنون دكلدر مخدومى غايت خسته‌در بر غروش قاچ پاره‌در
قرق پاره بو چتال عاديدر پك بياغيدر شو طباق فغفورى
ايمش او چينى طباق كيمكدر او ايپك چوراب سزكمى بك
افندى برادركز دون آخشام نره‌ده ايدى هانيا همشيره‌كزخانم
بوراده ايمش پدر افندى نصلدر فنا حالده‌در سمتكز يقينمى
بزده بوندن ايو قلم يوقدر مكتبمزده غايت چالشقان بر شاكرد
وار ايسه اوده عمر افندينك الك كوچك اوغليدر

26

Ποῦ εἶναι ὁ ἀσθενὴς ὑμῶν; ὁ ἀσθενὴς ὑμῶν πῶς εἶναι; δὲν εἶναι καλλίτερα; τίς εἶναι ὁ ἀσθενὴς ὑμῶν; καὶ οἱ δύο (μας) εἴμεθα ἀσθενεῖς· καὶ οἱ τρεῖς (σας) εἶσθε χθὲς ἐσπέρας ἐν τῷ χορῷ· σήμερον τὸ πρωὶ ὑπῆρχεν ἐνταῦθα ἄνθρωπός τις· τίς ἦτο; ἦτο ὁ κ. Κωστάκης· ἐκτὸς τοῦ κ. Κωστάκη δὲν ὑπῆρχεν ἄλλος τις; οὐδεὶς ἄλλος ὑπῆρχεν· ὑπῆρχε, λέγει, καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ κ. Κωστάκη,

ἡ κ. Ἑλένη· ὑπῆρχον, λέγει, ἀκόμη ἄλλοι δύο ἄνθρωποι· χθὲς ἐν τῷ θεάτρῳ ὑπῆρχον πεντήκοντα περίπου ἄνθρωποι (καμμιὰ πενηνταριά)· ὁ Ὀσμὰν βέης εἶναι ἓν παιδίον κάλλιστον· χθὲς ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ διδασκάλου σας Μιδὰτ ἐφένδη ὑπῆρχε φιλόπονός τις μαθητής· ποῦ εἶναι ὁ κ. ἀδελφός σας; χθὲς ἐσπέρας ἦτο ἐν Θεσσαλονίκῃ· σήμερον εἶναι ἐνταῦθα· τοῦτο δὲν εἶναι τίποτε· παρὰ τῷ Ὁμὲρ βέῃ οὐδ' ὀβολὸς ὑπάρχει.

27

Ἐν τῇ τραπέζῃ ὑπάρχει μαχαίριον, ἄρτος δὲν ὑπάρχει· ὑπάρχει παροψὶς καὶ περόνη; ἐκτὸς κοχλιαρίου καὶ χειρομάκτρου οὐδὲν ἄλλο ὑπάρχει· ὁ ἄνθρωπος σήμερον ὑπάρχει, αὔριον δὲν ὑπάρχει· ἐν τῇ τραπέζῃ σας ἄρτος δὲν ὑπάρχει ἢ τυρός; πόσοι ἄνθρωποι ὑπῆρχον ἐν τῷ θεάτρῳ; ἐκτὸς ἐμοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ σας Σεβκὲτ ἐφένδη οὐδεὶς ἄλλος ὑπῆρχεν· ἐν τῇ τραπέζῃ τί ὑπάρχει; ἐὰν ὑπάρχει οἶνος, τὸ ὕδωρ δὲν εἶναι ἀναγκαῖον· οὐδὲν πρᾶγμα ὑπάρχει τόσον ἡδύ, ὅσον οὗτος ὁ οἶνος· ἐν τῇ ὑμετέρᾳ συνοικίᾳ πόσαι οἰκίαι ὑπάρχουσιν; ὑπάρχουσι τριάκοντα οἰκίαι καὶ δώδεκα καταστήματα· ποῦ εἶναι ἡ κ. ἀδελφή σας; ποῦ εἶναι ἡ δεσποινίς; ὑπάρχει τις ἐν τῇ οἰκίᾳ; οὐδεὶς ἐκτὸς τοῦ Ἀλῆ ἐφένδη· τί ἔχομεν; οὐδὲν ὑπάρχει· ὁ Ὀσμὰν πασᾶς εἶναι ἐν τῇ οἰκίᾳ; ἐν τῇ οἰκίᾳ σας ὑπάρχει πτωχόν τι παιδίον· ὃν τῷ κήπῳ τοῦ πλουσίου ἐκείνου ἀνθρώπου ὑπάρχουσιν ὡραῖα πτηνὰ καὶ ἀηδόνες· καὶ οἱ τέσσαρες εἶσθε ἀδιάθετοι.

ΜΑΘΗΜΑ 15.

Τὸ ῥῆμα ἔχω

§ 59. Τὸ γ' πρόσωπον τοῦ συνδετικοῦ در ἢ دکلدر καὶ τοῦ ὑπαρκτικοῦ واردر ἢ یوقدر, προηγουμένου ὀνόματος ἢ ἀντωνυμίας μετὰ τῆς προθέσεως ده ἰσοδυναμεῖ τῷ ἡμετέρῳ ἔχω, ἔχεις κτλ. π. χ. کتاب کیمده‌در τὸ βιϐλίον παρὰ τίνι ἐστίν, ἤτοι τίς ἔχει τὸ βιϐλίον; بنده‌در παρ' ἐμοὶ εἶναι, ἐγὼ τὸ ἔχω· بو آدمده کراز واردر وشنه یوقدر παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ βύσσινα ὑπάρχουσι, κεράσια δὲν ὑπάρχουσιν, ἢ ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἔχει βύσσινα, δὲν ἔχει κεράσια κτλ.

Τὸ συνδετικὸν در δύναται καὶ νὰ παραλείπηται· π.χ. بنده پاره وار παρ' ἐμοὶ χρήματα ὑπάρχουσιν, ἤτοι ἐγὼ ἔχω χρήματα.

دنیا **τουνγιά**, κόσμος	بالق **παλήκ**, ἰχθὺς
علم **ἴλμ**, παιδεία, γράμματα	مدیه **μίτια**, μύδιον
وشنه **βίσνε**, βύσσινον	استریدیه **ἰστρίτια**, ὄστρεον
اخشاب **ἀχσάπ**, ξύλον, ξύλινος	آرمود **ἀρμούτ**, ἄπιον
کارکیر **κιαργκίρ**, λίθινος	قایسی **καϊσί**, βερύκοκκον
یکن **γεγέν**, ἀνεψιὸς	شفتالو **σεφταλοῦ**, ροδάκινον

زاده **ζατέ,** γεννηθεὶς εἶσα-ἐν
فرانجله **φραντζέλα,** ἄρτος πρώ
[της ποιότητος

اريك **ἐρίκ,** δαμάσκηνον
كراز **κιράζ** ἢ كراس **κιράς,**
[κεράσιον

عموجه زاده **ἀμουτζὰ-ζατέ,** ἐξάδελφος, η (ἐκ θείου πρὸς πατρός).

دايى زاده **ταῖ-ζατέ,** ἐξάδελφος, η (ἐκ θείου πρὸς μητρός).

خاله زاده **χάλα-ζατέ,** ἐξάδελφος, η (ἐκ θείας πρὸς πατρός).

تيزه زاده **τεϊζὲ-ζατέ,** ἐξάδελφος, η (ἐκ θείας πρὸς μητρός).

Κύρια ὀνόματα: لطيف Λατήφ· لطيفه Λατηφὲ (γυν.) خيرى Χαϊρῆ· خيريه Χαϊριὲ (γυν.) نورى Νουρῆ· ذكى Ζεκί.

Συνοικίαι, ὁδοί: سلطان محمد Σουλτὰν Μεχμέτ· چقور حمام زقاغى Τσουκοὺρ χαμὰμ σωκαγῆ· قره كوى جاده‌سى **Καρὰ κιοϊ τζατεσῆ** μεγάλη ὁδὸς Καράκιοϊ· امين اوكى Ἐμὶν ιονὺ.

Ἐπιφωνήματα: آ ἆ, ἢ آى ἄϊ, ὦ.

§ 60. *Ὁ ἑνικὸς περιληπτικός.* Ἐπὶ ποσοῦ ὁ ἑνικὸς εἶναι ἐν χρήσει περιληπτικῶς ἀντὶ πληθυντικοῦ· π. χ. بزده وشنه وار παρ' ἡμῖν βύσσινα (βύσσινον) ὑπάρχουσι· سزده كراز وار παρ' ὑμῖν κεράσια (κεράσιον) ὑπάρχουσι.

§ 61. *Κλητικὸν ἐπιφώνημα.* Τὸ κλητικὸν ἐπιφώνημα آ ἢ آى τίθεται ἐπὶ οἰκειότητος, πάθους καὶ ὀργῆς· π. χ. آ بكم **ἆ πεὴμ** ὦ βέη μου! آى اوغل **ἄϊ ὢλ (ὠγοὺλ)** ὦ τέκνον!

Ἄλλως παραλείπεται· ὡς افندم **ἐφέντημ** κύριέ μου! بكم **πεὴμ** βέη μου!

Ὀνόματα καταστημάτων. Ταῦτα γίνονται ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ τεχνίτου καὶ τῆς λέξεως دكان **τὄκκιὰν** *κατάστημα*, λαμβανούσης τὴν καταληκτικὴν ἀντωνυμίαν ی· π.χ. ساعتجی دكانی σαατ-τσῆ **τὄκκιαν-ῆ** ὡρολογοποιοῦ κατάστημα, ὡρολογοποιεῖον κτλ.

ΘΕΜΑ.

٢٧

بنده كراز وار سنده نه وار آنده قايسى وار بزده اريك وار سزده آرمود وارمى انلرده وشنه وارمى بنده شفتالو وار ايدى سنده فرانجله وار ايدى آنده بالق وار ايدى بزده مديه و استرديه وار ايدى سزده نه وار ايدى انلرده اريك وار ايدى كتابم سزده‌مى آى اوغل بزده بر شيكز يوقدر كتان منديلمز سنده‌مى بزده ليمون وار پورتقال يوق بنده اتمك يوغيدى سنده سوت يوقيدى سزده بر شيمز وارمى ايدى بزده رؤف افندينك قلملرى وار ايمش سزده عثمان و على افنديلرك كتابلرى وار ايمش لطيفه و خيريه خانم افنديلرك كوچك برادرى نورى افندى دون بزده ايدى

٢٨

لطیف افندیده بر کوشك قاشیق وار ایمش لطیفه خانم افندیده
بر التون ساعت وار ایسه سکا نه بزم عموجه زاده خیری
بکك خانه‌سنده کیمسه وارمیدی اوچ کشی وار ایدی یکنکز
نوری افندیده نه وار او اتمکجی دکاننده خاص اتمك وارمی
خاله زاده‌کز خیریه خانم افندیده کوزل برآیوه وارایمش بودنیاده
علم قدر لذیذ شی یوقدر اوکز کارکیرمیدر اخشامیدر شو
بالقجی دکاننده استردیه وارمی بر اللی قدر وار

28

Ἐγώ ἔχω κάρυα· σὺ ἔχεις ἀμύγδαλα· ἐκεῖνος ἔχει ρακῆν· ἡμεῖς ἔχομεν ἀμύγδαλα· ὑμεῖς ἔχετε οἶνον· ἐκεῖνοι ἔχουσιν ὑδροπέπονας· ὁ κ. Λατὴφ βέης εἶχεν ὄστρεά τινα· ἡ ἀδελφή του, ἡ κ. Λατηφέ, εἶχεν ἄπιά τινα· ὁ ἐξάδελφός σας (ἐκ θείου πρὸς πατρός), Ζεκῆ ἐφένδης, εἶχε μερικὰ ροδάκινα· ἡμεῖς ἔχομεν βερύκοκκα· ὑμεῖς ἔχετε χρυσόμηλά τινα· οἱ γείτονές των εἶχον κεράσια· ἔχετε τὸ χρυσοῦν ὡρολόγιόν μου; ὦ τέκνον! ἡμεῖς οὐδέν πρᾶγμά σου ἔχομεν· ὁ υἱὸς τοῦ κ. Χαϊρῆ βέη, ὁ Ζεκῆ ἐφένδης, εἶχε, λέγει, ἕνα ὡραῖον κῦνα· ἡ ἀνεψιά του, ἡ κ Χαϊριέ, εἶχε, λέγει, μερικὰ ἀργυρᾶ κοχλιάρια καὶ περόνας ὑμῶν· ὑμεῖς ἔχετε τὸν σκίμποδά μου; κύριέ μου! ἡμεῖς ἔχομεν τὴν καθέδραν σας, δὲν

ἔχομεν τὸν σκίμποδά σας· Ὀμὲρ βέη! ποῦ εἶσαι; ἰδού, ἐδῶ εἶμαι· ἐν ἐκείνῳ τῷ ὑποδηματοποιείῳ ὑπάρχει, λέγει, ἓν ζεῦγος ὡραίων πεδίλων· τὸ ἀρτοπωλεῖον τοῦτο ἔχει ἄρτον πρώτης ποιότητος· ποῦ εἶναι τὸ κατάστημα τοῦ Νουρῆ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ζεκῆ ἐφένδη; τὸ κατάστημά των δὲν εἶναι ἐνταῦθα, εἶναι ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἐν τῇ ὁδῷ Ἐμὶν-όνοῦ, ὑπ' ἀριθμὸν 12· ποῦ εἶναι τὰ καταστήματα τοῦ ἀδελφοῦ σου;

29

Ἐὰν ὁ ἀνεψιὸς τοῦ κ. Ὀμὲρ βέη, ὁ Ὀσμὰν ἐφένδης, δὲν ἔχει χρήματα, τί πρὸς ἡμᾶς; ἐνῷ ὁ ἐξάδελφός σας (ἐκ θείου πρὸς μητρὸς) κ. Κωστάκης ἔχει χρήματα, ὁ ἀδελφός του κ. Γεωργάκης οὐδ' ὀβολὸν ἔχει· τί σοι μέλει; ἡ οἰκία τοῦ Ἀδνῆ ἐφένδη εἶναι ξυλίνη· ἡ τοῦ Ρεοὺφ πασᾶ εἶναι λιθίνη· ἡ ἰδική σας ποῦ εἶναι; ἐν Γαλατᾷ, ἐν τῇ ὁδῷ Καράκιοϊ, ὑπ' ἀριθμὸν 135· τίς ἦτο (ὑπῆρχε) σήμερον ἐν τῇ σχολῇ; εἷς ἐγὼ ἤμην (ὑπῆρχον), καὶ εἷς ὁ ἀδελφός μου· ἡμεῖς εἴχομεν παροψίδας ἐκ πορσελάνης; οὐχί· ἐν τῷ κόσμῳ ὑπάρχει πρᾶγμα ἠδύτερον τῆς παιδείας; ἡμεῖς τί ἔχετε; οὐδέν· ὑμεῖς ἔχετε τὸ λινοῦν ρινόμακτρόν μου; βέη μου! ἡμεῖς δὲν ἔχομεν τὸ λινοῦν ρινόμακτρόν σου, ἔχομεν τὸ χειρόμακτρον ἡμῶν· ἡ ἐξαδέλφη σας (ἐκ θείας πρὸς μητρός), ἡ κ. Ἑλένη, ἔχει, λέγει, μίαν ὡραίαν γαλῆν· τίνος εἶναι ὁ κύων οὗτος! ποῦ εἶναι ὁ κύων τῶν βεήδων Ἀλῆ καὶ Ὀσμάν· ὁ κύων των εἶναι ἐκεῖ· ποῦ εἶναι οἱ κύνες τῶν φίλων σας; τὸ τέκνον τοῦ Χαϊρῆ βέη καὶ τῆς κ. Ζεκιὲ δὲν εἶναι τοῦτο; οὐχὶ τὸ τέκνον των εἶναι τοῦτο· τὰ τέκνα τῶν γειτόνων μας εἶναι ἀσθενῆ.

ΜΑΘΗΜΑ 16.

Τὸ ρῆμα ἔχω.

§ 62. Τὸ ἡμέτερον ἔχω, ἔχεις, κτλ. ἢ δὲν ἔχω, δὲν ἔχεις κτλ. ἐκτὸς τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ μαθήματι ἐκτεθέντος τρόπου, ἐκφέρεται ἐπίσης διὰ τοῦ واردر ἢ وار καὶ يوقدر ἢ يوق ὡς ἑξῆς :

α'] Τὸ παρ' ἡμῖν ἀντικείμενον τοῦ ἔχω προτάσσεται τοῦ وار ἢ يوق λαμβάνον μίαν καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν δεικνύουσαν τὸ πρόσωπον· π. χ.

Ἐρεστῶς.

Καταφατικὸς		*Ἀποφατικὸς*	
اوم وار **ἐδ-ὶμ** βὰρ ἔχω	οἶκον	اوم يوق δὲν ἔχω	οἶκον
اوك وار **ἐδ-ὶν** » ἔχεις	»	اوك يوق δὲν ἔχεις	»
اوى وار **ἐδ-ὶ** » ἔχει	»	اوى يوق δὲν ἔχει	»
اومز وار **ἐδ-ιμὶζ** » ἔχομεν	»	اومز يوق δὲν ἔχομεν	»
اوكز وار **ἐδ-ινὶζ** » ἔχετε	»	اوكز يوق δὲν ἔχετε	»
اولرى وار **ἐδ-λερὶ** » ἔχουσιν	»	اولرى يوق δὲν ἔχουσι	»

Οὕτω καὶ ὁ παρατατικὸς καὶ οἱ λοιποὶ χρόνοι τοῦ ὑπαρκτικοῦ· π. χ. اوم وار ايدى **ἐδ-ὶμ βὰρ ἰτὶ** εἶχον οἰκίαν, اوك وار ايدى **ἐδ-ὶν βὰρ ἰτὶ** εἶχες οἰκίαν κτλ. ἢ اوم يوغيدى

ἐβ-ἰμ γιώγ-ουτου δὲν εἶχον οἰκίαν· يوغيدى اوك **ἐβ-ἰν γιώγ-ουτου** δὲν εἶχες οἰκίαν κτλ.

Τὰ ἀνωτέρω κατὰ λέξιν σημαίνουσιν οἶκός μου ὑπάρχει, οἶκός σου ὑπάρχει, ἢ οἶκός μου δὲν ὑπάρχει κτλ. καὶ ἰσοδυναμοῦσι τῷ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἔστι μοι οἶκος κτλ.

Ἡ ἔκφρασις αὕτη τοῦ ἔχω διαφέρει τῆς ἐν τῷ προηγουμένῳ μαθήματι وار دكل κτλ. (§ 59), διότι σημαίνει ὅτι ὁ λαλῶν εἶναι κάτοχος τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος, ἐνῷ τὸ وار دكل δύναται καὶ νὰ σημαίνῃ ὅτι πρᾶγμά τι ἀλλότριον εὑρίσκεται παρ' ἐμοὶ κτλ. π. χ. وار چفت قوندرم ἔχω ἓν ζεῦγος πεδίλων (ἰδικῶν μου)· وار دكلرڭز قوندره ἔχω τὰ πέδιλά σας (παρ' ἐμοὶ τὰ πέδιλά σας ὑπάρχουσι).

β'] Τὸ δὲ παρ' ἡμῖν ὑποκείμενον τοῦ ἔχω, ἔχεις κτλ. ἐκφέρεται ἐν τῇ Τουρκικῇ κατὰ γενικὴν προτασσομένην· π. χ. وار اوى احمد افندينك ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης ἔχει μίαν οἰκίαν (κατὰ λέξιν, τοῦ Ἀχμὲτ ἐφένδη μία οἰκία (του) ὑπάρχει).

صابون **σαπούν**, σάπων	آغا **ἀγά**, ἀγᾶς
شكر **σεκέρ**, ζάχαρις	قوناق **κωνάκ**, μέγαρον
دولمه **παλαμούτ**, θύννος	دفتر **τεφτέρ**, κατάστιχον
قيا **καγιά**, κωβιός	ايش **ἰϊ**, ἐργασία, ὑπόθεσις
اسقومری **ἰσκούμρου**, σκόμβρος	كمی **γκεμί**, πλοῖον
كڤ **γιεμέκ**, φαγητὸν	يورك **γιόρδκ**, ταχὺς

آغیر **ἀγήρ**, βαρύς, βραδὺς	باربونیه **παρπούνια** ἤ τε-
آغاچ **ἀγάτς**, δένδρον	**κίρ**, τρίγλη
قپودان **καπουτάν**, πλοίαρχος	اودون **ὠτούν**, ξύλον
ه‌یه **κηγιέ**, ἤ ه‌اوه **ὠκὰ**	کومور ἤ کور **κιομούρ**, ἄν-
[ὀκκᾶ	[θραξ

Ἀριθμητικά: ایکی یوز **ικὶ γιοὺζ** διακόσια· اوچ یوز **οὖτς γιοὺζ** τριακόσια κτλ. بیك **πὶν** χίλια (βλ. Γραμ.σ.44 § 34).

Ὀνόματα κύρια: حسن Χασάν· اسماعیل Ἰσμαήλ· دیمتراکی Δημητράκη (ς)· دیمتری Δημήτρι (ος).

§ 63. *Τιμητικά.* Καὶ ἡ λέξις آغا **ἀγὰ** ἀγᾶς εἶναι τίτλος τιμητικὸς τιθέμενος ὡς καὶ οἱ τίτλοι بك—افندی (§ 7) μετὰ τὸ κύριον ὄνομα· π. χ. حسن آغا Χασὰν ἀγᾶς.

Ὁ τίτλος οὗτος εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ ἀνθρώπων ἐκ τῆς τάξεως τῶν συντεχνιῶν, ἢ ἐπὶ στρατιωτικῶν ἀγραμμάτων· ἐνῷ ἡ λέξις افندی ἐφέντη κύριος εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ ἀνθρώπων ἀνωτέρας τάξεως καὶ λογίων, ἢ ἐπὶ στρατιωτικῶν μεμορφωμένων.

§ 65. *Παράλειψις πτωτικῆς καταλήξεως.* Καθὼς ἐπὶ κυρίων ὀνομάτων πόλεων, ὁδῶν, συνοικιῶν κλπ. (§ 48), οὕτω καὶ ἐπὶ ὀνομάτων ἰχθύων καὶ δένδρων παραλείπεται μὲν ἡ πτωτικὴ κατάληξις (ی ἢ ك) ἀπὸ τῆς γενικῆς, ἥτις προηγεῖται καὶ σημαίνει τὸ εἶδος, οὐχὶ ὅμως καὶ ἡ καταληκτικὴ ἀντωνυμία (ς) ἐκ τοῦ ἑπομένου ὀνόματος· π.χ.

بالی قیا **καγιὰ παλη-ὴ** (ἀντὶ قیاك) κωβιοῦ ἰχθύς, ἤτοι κωβιός.

ليمون آغاجى **λιμὼν ἀγατζ-ὴ** (ἀντὶ ليمونك) λεμονέας δένδρον, ἤτοι λεμονέα.

§ 65. *Παράλειψις κτητικῆς ἀντωνυμίας.* Ὅταν ὑποκείμενον τοῦ *ἔχω, ἔχεις* κτλ. ᾖ σύνθετόν τι ὄνομα, οἷα τὰ ἀνωτέρω τῶν *ἰχθύων* καὶ *δένδρων*, παραλείπεται ἡ καταληκτικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου (ى) ἡ ἐν τέλει τῆς λέξεως بالق καὶ آغاچ, λαμβάνουσι δ' αἱ λέξεις αὗται ἀντωνυμίαν ἀνάλογον πρὸς τὸ πρόσωπον, ἤτοι ἐπὶ α' προσώπου τὴν καταληκτικὴν ἀντωνυμίαν τοῦ α' προσώπου, ἐπὶ β' προσώπου τὴν ἀντωνυμίαν τοῦ β' προσώπου, καὶ οὕτω καθεξῆς· π. χ. قيا بالغم وار **καγι̯ὰ π̇αληγ-ὴμ βὰρ** ἔχω κωβιούς· قيا بالغك وار **καγι̯ὰ π̇αληγ-ὴν βὰρ** ἔχεις κωβιούς· قيا بالغى وار **καγι̯ὰ π̇αληγὴ βὰρ** ἔχει κωβιοὺς κτλ.

§ 66. *Προσδιορισμὸς κατὰ γενικήν.* Εἴδομεν (§ 36) ὅτι ἐπὶ ποσότητος ἐπιτάσσεται συνήθως ἡ γενική.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐπὶ μέτρων καὶ σταθμῶν, διότι καὶ ταῦτα ἐκφράζουσι ποσόν· π. χ. بر اوقه اتمك **π̇ὶρ ὀκὰ ἐτμὲκ** μία ὀκκᾶ ἄρτου.

Καθὼς ἐπὶ ποσότητος, οὕτω καὶ ἐνταῦθα δυνατὸν νὰ προταχθῇ καὶ ἡ γενική, ὅτε ἰσοδυναμεῖ τῇ ἡμετέρᾳ διαιρετικῇ γενικῇ· π. χ. بر اوقه‌سى اتمكك **ἐτμεγὶν π̇ὶρ ὀκαδὴ** ἡ μία ὀκκᾶ τοῦ ἄρτου.

§ 67. *Δοτικὴ τοῦ τιμήματος.* Τὸ παρ' ἡμῖν κατὰ γενι-

κὴν ἐκφερόμενον τίμημα ἐν τῇ Τουρκικῇ ἐκφέρεται κατὰ δοτικήν· π. χ. اتمكك اوقه‌سی قاچه‌در **ἐτμεγὶν ὀκαδὴ κατδὰ τηρ** ἢ قاچ پاره‌یه‌در **κὰτς παραγιὰ τὶρ** ἡ ὀκκᾶ τοῦ ἄρτου πόσου, ἢ πόσων παράδων τιμᾶται (κατὰ λέξιν: εἶναι).

§ 68. *Θέσις διορισμοῦ.* Τὰ ὀνόματα τῆς τέχνης, ἅτινα κατὰ τὸν κανόνα (§ 9) προτάσσονται τοῦ κυρίου ὀνόματος ὅπερ προσδιορίζουσιν, ἐνίοτε καὶ ἐπιτάσσονται· π. χ. احمد قپودان **Ἀχμὲτ καπουτὰν,** ὁ πλοίαρχος Ἀχμέτ, ὁ καπετὰν Ἀχμέτ.

ΘΕΜΑ

٢٩

اودونم وار کومورك وار صابونی وار قیا بالغمز وار
ارمودکز وار اریکلری وار باربونیه‌م وار ایدی تکیر
بالغك وار ایدی یمکی وار ایدی اسقومری بالغمز وار ایدی
ایشکز وار ایدی فرانجله‌لری وار ایدی بالقجی حسن آغانك
برقیه اسقومری بالغی وار قپوجی اسماعیل آغانك برایشی یوغیمش
حسن افندینك بغچه‌سنده اون ایکی پورتقال آغاجی واردر سزك
قوناغکزك قاچ اوطه‌سی وار پشکیرمز سزده‌می بزده التی
چینی طباغکز وار پشکیرکز یوقدر

٣٠

هانیا قوندرەم بورادە بر چفت قوندرە وار سنکمی یوخسە
دیمترا کی افندینکمیدر بزمدر دیمترا کی افندینکی قوناغکزك
اوست قاتنده ایمش بو کمی کیمکدر حسن قپودانکدر پك
آغیردر احمد قپودانکی دها یوروکدر محمد قپودانك کمیسی
قدر یوروك دکلدر بر ایشکز وارمی بغچەکزده قاچ قایسی
آغاجی واردر بغچەمزده بر آغاچ وار ایسه اوده بر چوروك
جویز آغاجیدر سزده قاچ قیه کبور وار بزم بر قیه کبورمز
یوقدر کبورك قیەسی قاچەدر یکرمی بش پارەیه

30

Ἔχω ἕνα κῆπον· ἔχεις ἓν δωμάτιον· ἔχει ἓν γραφεῖον· ἔχομεν ἕν κατάστημα· ἔχετε μίαν σχολήν· ἔχουσιν ὡραίους σκίμποδας· εἶχον δύο ὀκκάδας σάπωνος· εἶχε τρεῖς ὀκκάδας τυροῦ· εἶχε τέσσαρας ὀκκάδας ροδακίνων· εἴχομεν σκόμβρους· εἴχετε τρίγλας· εἶχον ἕνδεκα ὀκκάδας ζακχάρεως· ἔχω, λέγει, τὰ πινάκιά σας· ἔχεις, λέγει, τὰ μαχαίρια ἡμῶν· ἔχει, λέγει, τοὺς καλάμους μου· ἔχετε τὰ ἀργυρᾶ κοχλιάρια ἡμῶν; ἐὰν ὁ Ριφὰτ ἐφένδης ἔχῃ ἕνα ἐξάδελφον (ἐκ θείας πρὸς πατρός), ὁ Φεχὶμ ἐφένδης ἔχει τρεῖς ἐξαδέλφους (ἐκ θείας πρὸς μητρός), καὶ δύο (ἐξαδέλ-

φας (ἐκ θείου πρὸς μητρός)· ἐὰν σὺ δὲν εἶσαι πλούσιος, τίς πταίει; ἐνῷ ἐν τῇ δαμασκηνέᾳ ταύτῃ ἓν δαμάσκηνον δὲν ὑπάρχει, ἐκείνη εἶναι πλήρης· ἐνῷ τὸ ἀνθρακοπωλεῖον τοῦ Χουσεὶν ἀγᾶ εἶναι κενόν, τὸ τοῦ Χασὰν ἀγᾶ εἶναι πλῆρες· ἔχει ὀγδοήκοντα χιλιάδας ὀκκάδας ἀνθράκων· πόσων ἐτῶν εἶναι ὁ κ. Δημητράκης; εἶναι ἑξήκοντα πέντε ἐτῶν· ἐγὼ ἔχω τέκνα, δὲν ἔχω χρήματα· σὺ ἔχεις χρήματα, δὲν ἔχεις τέκνα· ἐκεῖνος ἔχει οἰκίαν, δὲν ἔχει κῆπον.

31

Ἔχετε τὸ βιβλίον μου; οὐχί· ἔχω τὸ τῆς κ. Λατηφέ· ἐκεῖνο εἶναι τὸ ἰδικόν σου· τίνος εἶναι τοῦτο τὸ πλοῖον; εἶναι τοῦ πλοιάρχου Γεωργίου· τὸ πλοῖον τοῦτο δὲν εἶναι τόσον ταχύ, ὅσον ἐκεῖνο· τὸ τοῦ πλοιάρχου Ἰσμαὴλ εἶναι ταχύτερον· τὸ ταχύτερον εἶναι τὸ τοῦ πλοιάρχου Χασάν· τὸ πλοῖον τοῦτο εἶναι ἐπιμηκέστερον καὶ δύο πήχεις πλατύτερον τοῦ ὑμετέρου· ἔχω μίαν μεταξωτὴν περικνημίδα· τίνος εἶναι; ἡ κόμη σου εἶναι λευκοτέρα τῆς γενειάδος· ὁ μύσταξ τοῦ Χαϊρῆ βέη δὲν εἶναι τόσον λευκός, ὅσῳ ἡ γενειάς του· ἔχω, λέγει, χρήματα· ἐὰν ἔχῃς χρήματα, τί πρὸς αὐτόν; τὰ ἐνδύματα τῆς θυγατρός τοῦ Ζεκῆ ἐφένδη εἶναι καθαρώτερα τῶν ἐνδυμάτων τοῦ υἱοῦ τῆς κ. Ἐμινέ· ἡμεῖς ἔχομεν ἅπια, δὲν ἔχομεν βερύκοκκα· ὑμεῖς ἔχετε θύννους, δὲν ἔχετε κωβιούς· πόσον τιμᾶται (εἶναι) ἡ ὀκκᾶ τῆς ζαχάρεως; πόσας ὀκκάδας σάπωνος ἔχετε; ἔχω χιλίας τριακοσίας τεσσαράκοντα πέντε ὀκκάδας ζαχάρεως καὶ δύο χιλιάδας πεντακοσίας δέκα ἓξ σάπωνος.

ΜΑΘΗΜΑ 17.

Τὸ ῥῆμα ἔχω

§ 69. Εἴδομεν (§ 62 β') ὅτι τὸ παρ' ἡμῖν ὑποκείμενον τοῦ *ἔχω, ἔχεις* κτλ. ἐκφέρεται ἐν τῇ Τουρκικῇ κατὰ γενικὴν προτασσομένην.

Ἐὰν τὸ παρ' ἡμῖν ὑποκείμενον ᾖ οὐχὶ ὄνομα, ἀλλ' ἀντωνυμία τις προσωπική, ἐπίσης τίθεται καὶ αὕτη κατὰ γενικήν· π. χ. بنم اوم وار **πενὶμ ἐϐ-ὶμ βὰρ** ἐγὼ ἔχω οἶκον· سنك اوك وار **σενὶν ἐϐ-ὶν βὰρ** σὺ ἔχεις οἶκον κτλ.

Τὰ ἀνωτέρω κατὰ λέξιν σημαίνουσιν: ἐμοῦ οἶκός μου ὑπάρχει, σοῦ οἶκός σου ὑπάρχει κτλ., ἤτοι αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι εἶναι διπλαῖ (βλ. § 33).

Οὕτω συντάσσεται καὶ μεθ' ὅλων τῶν ἄλλων ἀντωνυμιῶν· π. χ. بونك بر اوى وار οὗτος ἔχει οἰκίαν (κατὰ λέξιν: *τούτου οἶκος αὐτοῦ ὑπάρχει*)· كيمك نه‌سى وار *τίς τί ἔχει*; (κατὰ λέξιν: *τίνος τί αὐτοῦ ὑπάρχει*);

Τὸ وار ἐπὶ ὥρας ἰσοδυναμεῖ τῇ ἡμετέρᾳ (*παρὰ*) καὶ συντάσσεται δοτικῇ· π. χ. ساعت اوچه چاريك وار *ἡ ὥρα ἔχει τέταρτον εἰς τὰς τρεῖς, ἤτοι εἶναι τρεῖς παρὰ τέταρτον*;

Τὸ كيم وار κιμ-ὶμ βάρ, كيمك وار κιμ-ὶν βὰρ κτλ. σημαίνει *τίνα ἔχω; τίνα ἔχεις*; ἤτοι τίνα οἰκεῖον ἢ φίλον ἔχω, ἔχεις κτλ.

Τὸ وار مى νὲ-μ βάρ, وار كى νὲ-ν βὰρ κτλ. *τί ἔχω; τί ἔχεις;* ἤτοι τί πρᾶγμα ἢ τίνα ἀσθένειαν ἔχω, ἔχεις κτλ.

Τὸ δὲ مدى νέ-μ-τιρ, مدكى κτλ· *τί μου εἶναι; τί σου εἶναι;* ἤτοι τίνα συγγένειαν ἔχει πρός με, πρός σε: κτλ.

صنعت **σανα'άτ**, τέχνη

قرنفيل **καρενφίλ**, γαρόφαλλον

ياسمين **γιασεμίν**, ἰάσμινον

فول **φούλ**, χρυσονάρκισσος

پرنج **πιρίντς**, ὄρυζα

قدح **κατέχ**, ποτήριον

فوچى **φουτσοῦ**, βυτίον

بنده **πεντέ**, θεράπων

صاپ **σάπ**, λαβὴ μαχαιρίου, [μίσχος ἄνθους, καρποῦ

منكشه **μενεκσὲ** (κυρ. منكشه **πενεφσέ**), ἴον

يان **γιάν**, πλευρά, πλησίον

جوال **τσουβάλ**, σακκίον

راف **ράφ**, θέσις πρὸς ἀπόθε- [θεσιν ἐδωδίμου, ἢ ἄλλου

چاريك (**τσαρ-γιὲκ**)**τσεϊρέκ**, τέ- [ταρτον τῆς ὥρας

ساده يالين قات **γιαλὴν κάτ**, ἢ **σαὶὲ** ἁπλοῦς (μονὸς)

كرّه **κατμέρ**, διπλοῦς (ἐπὶ [ἀνθέων)

حضرتلرى **χαζρετλερῆ**, ἡ Αὐτοῦ [ἐξοχότης

يانمدا **γιαν-μ-τά**, παρ' ἐμοί (εἰς τὸ πλάγι μου), يانكدا **γιαν-ν-τά**, παρὰ σοί κτλ.

يانمزده **γιανῆ πασμ-τά**, παραπλεύρως μου· يانكزده **γιανῆ πασν-τά**, παραπλεύρως σου κτλ.

بندكز **πεντε-νίζ**, ὁ θεράπων σας, ἀντὶ ὐ ἐγώ.

Τὴν λέξιν بندكز μεταχειρίζονται οἱ ὀθωμανοὶ ὁμιλοῦντες πρὸς ἴσους ἢ ἀνωτέρους αὐτῶν, μετριοφροσύνης χάριν ἀντὶ τοῦ ب ἐγώ, ἢ

μετὰ τὰ ὀνόματα ἄλλων μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ φίλων αὐτῶν· π. χ. برادرم بنده‌کز ὁ ἀδελφός μου ὁ θεράπων σας.

بنده‌خانه **ṗεντὲ χανέ** ἢ فقیرخانه **ϕακὴρ-χανέ**, ἡ πτωχική (μου) οἰκία.

دولتخانه **τεϐλετ-χανὲ** (ὁ ὑμέτερος) οἶκος τῆς εὐτυχίας, (τὸ ἀρχοντικόν σας).

§ 70. *Ὑποκείμενον.* Ὅταν τὸ بنده‌کز ἢ ἀντὶ τοῦ بن ἐγώ, τὸ ῥῆμα τίθεται εἰς α' πρόσωπον· π. χ. بنده‌کز کیفسزم ὁ θεράπων σας (ἐγὼ) εἶμαι ἀδιάθετος. Ὅταν δὲ συνοδεύῃ ὑποκείμενον γ' προσώπου, τὸ ῥῆμα τίθεται εἰς γ' πρόσωπον· ὡς برادرم بنده‌کز کیفسزدر ὁ ἀδελφός μου ὁ θεράπων σας εἶναι ἀδιάθετος.

§ 71. *Προσδιορισμὸς κατὰ γενικήν.* Καθὼς ἐπὶ μέτρων καὶ σταθμῶν (§ 66), οὕτω καὶ ἐπὶ δοχείων προτάσσεται τὸ ὄνομα τοῦ δοχείου καὶ ἐπιτάσσεται ἡ γενικὴ τῆς ὕλης ὑπὸ τύπον ὀνομαστικῆς, ἤτοι ἄνευ πτωτικῆς καταλήξεως· π. χ. بر فوچی شراب ἓν βυτίον οἴνου (οἶνος).

Ἐὰν δ' ἐπιταχθῇ τὸ ὄνομα τοῦ δοχείου μετὰ τῆς καταληκτικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου, δὲν σημαίνει τὸ ποσόν, ἀλλὰ τὸ εἶδος τοῦ δοχείου· π. χ. شراب فوچیسی οἴνου βυτίον, ἤτοι κατάλληλον δι' οἶνον (κρασοϐάρελον).

§ 72. *Παράλειψις πτωτικῆς καταλήξεως.* Καθὼς ἐπὶ

ὀνομάτων *ἰχθύων* καὶ *δένδρων* (§ 65), οὕτω καὶ ἐπὶ ὀνομάτων *ἀνθέων* παραλείπεται ἡ πτωτικὴ κατάληξις τῆς γενικῆς· π. χ. چیچکی ἄνθος ἴου.

§ 73. *Ὑπόθεσις ἐναντιωματική.* Ὅταν κατόπιν τοῦ ὑποθετικοῦ ایسه τεθῇ ὁ σύνδεσμος ده, ἡ ὑπόθεσις γίνεται ἐναντιωματική, ἐξηγουμένη παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ (*ἂν καὶ*) ἢ τοῦ (*καίτοι*) ἢ τοῦ (*μὲν... ἀλλά*)· π. χ. بزده بر کوش قاشیق وار ایسه‌ده اوده بزم دکلدر همشیره‌مزکدر ἂν καὶ ὑπάρχῃ παρ' ἡμῖν ἓν ἀργυροῦν κοχλιάριον, ἀλλὰ καὶ τοῦτο δὲν εἶναι ἡμέτερον, εἶναι τῆς ἀδελφῆς ἡμῶν, ἢ καίτοι ἔχομεν . . . ἢ ἔχομεν μὲν . . . ἀλλά . . .

§ 74. *Τιμητικά.* Μετὰ τὰ κύρια ὀνόματα ἐξόχων ἢ σεβαστῶν προσώπων, τίθεται χάριν τιμῆς κατόπιν τῆς λέξεως پاشا **παδᾶ** ἢ افندی **ἐφέντη**, ἡ λέξις حضرتلری σύνθετος ἐκ τῆς λέξεως حضرت **χαζρὲτ** (*παρουσία*) καὶ τῆς καταληκτικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου لری **λερῆ** (*αὐτῶν*)· π. χ. حضرتلری پاشا عثمان ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ Ὀσμὰν πασᾶς· حضرتلری افندی علی بك ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ Ἀλῆ βέης.

Τὸ ἐπίθετον **طولو** *τωλοῦ πλήρης* συντάσσεται μετὰ τῆς προθέσεως ایله *ιλέ, διά*· ὡς **طولو ایله صو** *πλήρης ὕδατος, γεμάτο μὲ νερό*. Κοινῶς δὲ καὶ ἄνευ τῆς προθέσεως· ὡς **صو طولو**.

ΘΕΜΑ

٣١

بنم برمخدومم وار سنك ایکی کریمهك وار انك اوچ عموجه
زاده‌سی وار بزم درت خاله‌زاده‌مز وار انلرك تیزه
زاده‌لری یوق سنده پاموق وار ایسه‌ده سنك دكل پاموقجی
عثمان افندینكدر بو درس قاچنجیدر اون یدنجی پك قولای
و غایت قیصه‌در بزمكی پك اوزون و چوق كوجدر قوناقده
كیم وار عثمان پاشا حضرتلری دولتخانه‌كزده كیم وار
فقیرخانه‌مزده كیمسه یوق بغچه‌مزده قرنفیل یاسمین منكشه فول
طولودر ساعت قاچدر یدی‌یه چاریك‌وار دكانده برفوچی
شراب وار قاچ قیه‌در سكسان بش‌قیه شراب فوچیسیمیدر
راقی فوچیسیمیدر طولومیدر بوشمیدر

٣٢

بنده‌كز بوكون كیفسزم نه‌كز وار بر شیكز یوق امین بك
نه‌كزدر بر شیم دكل بو كل قاتمردر او قرنفیل یالین‌قاتدر
او چوال شكر طولودر او قدح صو طولودر رافده الما
و آیوه وار بو آرمودك صاپی‌ماوزوندر او بیچاغك صاپی

سیاهدر بنم کیم وار برادر لطیف بکدن بشقه کیمسه‌م یوقدر

سزك کیمکز وار بر همشیره خاتمدن بشقه کیمسه‌کز یوق هانیا

قدح یانکزده‌میدر دون سنك یانکده کیم وار ایدی یانی

باشکزده‌کی آدم کیم ایدی شوکت بك افندی حضرتلری مخدومی

ذکی افندی نصلدر خیری بك نه‌کزدر عموجه‌زاده‌مدر

32

Ἐγὼ ἔχω ἓν δυάριον· σὺ ἔχεις ἓν πεντάριον· ἐκεῖνος ἔχει ἓν δεκάριον· ἡμεῖς ἔχομεν ἓν εἰκοσάριον· ὑμεῖς ἔχετε οἶνον, ἓν βαρέλιον· ἐκεῖνοι ἔχουσιν ὄρυζαν, δύο σάκκους· πόσαι ὀκκάδες εἶναι· ὀγδοήκοντα τέσσαρες ὀκκάδες· ἐκεῖνο τὸ βυτίον εἶναι βυτίον δι' οἶνον ἢ διὰ ρακῆν; ἐγὼ τί ἔχω; σὺ ἐκτὸς ἑνὸς βιβλίου καὶ ἑνὸς καλάμου, οὐδὲν ἄλλο ἔχεις· ὁ Νουρῆ ἐφένδης τί ἔχει; ἔχει ἕνα καλὸν κύνα· τίνα συγγένειαν ἔχει πρὸς ὑμᾶς (τί σας εἶναι) ὁ Ἐτὲμ βέης; οὐδεμίαν (τίποτέ μου δὲν εἶναι)· ὁ ἄνθρωπος οὗτος δὲν εἶναι μὲν πλούσιος, ἀλλ' εἶναι πολὺ ἐλευθέριος· ὁ Ζεκῆ ἐφένδης δὲν ἔχει μὲν κῆπον, ἔχει ὅμως ἄνθη· ὁ κῆπος ἡμῶν εἶναι πλήρης ἀνθέων· ἰδοὺ ρόδα, γαρόφαλα, ἰάσμινα, χρυσονάρκισσοι, ἴα· τὸ ρόδον τοῦτο εἶναι μὲν ἁπλοῦν, ἀλλὰ πολὺ ὡραῖον· ἐκεῖνο τὸ γαρόφαλον εἶναι μὲν διπλοῦν, ἀλλὰ δὲν εἶναι τοῦ κήπου σας· ποῦ εἶναι τὸ λινοῦν ρινόμακτρόν μου; ἰδού· πλησίον σου εἶναι· τίς εἶναι ὁ κ. Ὀμὲρ βέης; τίνα συγγένειαν ἔχει πρὸς σὲ ὁ

'Ομὲρ ἐφένδης; ὁ παραπλεύρως σου ἄνθρωπος τίς; τὸ ἄνθος τοῦτο δὲν ἔχει μίσχον; ὁ μίσχος του εἶναι μικρότατος· τὸ ποτήριον τοῦτο εἶναι ποτήριον ρακῆς, δὲν εἶναι οἴνου.

33

Ποῦ εἶναι ἡ Α. 'Εξοχότης ὁ 'Αχμὲτ πασᾶς; εἶναι ἐν τῷ μεγάρῳ του· τίνα συγγένειαν ἔχει πρὸς ἡμᾶς; εἶναι ἀνεψιός μου· τί ἔχει ἡ ἀνεψιά σας, ἡ κ. Λατηφέ; δὲν ἔχει τίποτε· τίνα συγγένειαν ἔχει πρὸς αὐτὸν ἡ κ. Λατηφέ; χθὲς ἦτο ἀδιάθετος· ὁ θεράπων σας δὲν εἶμαι καλά· τί ἔχετε; ἐν τῷ ιτωχικῷ μου δὲν ὑπάρχουσι ξύλα, ἄνθρακες· τὸ ἀρχοντικόν σας εἶναι πλῆρες (γέμει) ξύλων καὶ ἀνθράκων· ἐν τῇ θέσει ἐκείνῃ ὑπάρχουσι σάπων καὶ σάκχαρι· ἡ ἁλιεία εἶναι δύσκολος· ἐν τῷ κόσμῳ οὐδεμία τέχνη εἶναι τόσον ἡδεῖα, ὅσον ἡ ἁλιεία· αὕτη εἶναι ἡ μακροτέρα ὁδὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως; τὸ πλοῖον ἐκεῖνο εἶναι ταχύτερον τοῦ πλοίου τοῦ πλοιάρχου 'Ισμαήλ· ὑμεῖς ἔχετε ἕνα πατέρα, μίαν μητέρα, δύο ἀδελφοὺς καὶ μίαν ἀδελφήν· πῶς δὲν ἔχετε κανένα; ἔχετε δύο θείους ἐκ μητρός μίαν θείαν ἐκ πατρὸς καὶ δύο ἐξαδέλφους (ἐκ θείας πρὸς μητρός)· ἐγὼ πατέρα μὲν δὲν ἔχω, ἔχω ὅμως μητέρα καὶ ἀδελφούς· σὺ ἔχεις μὲν πατέρα, δὲν ἔχεις ὅμως μητέρα καὶ ἀδελφούς.

ΜΑΘΗΜΑ 18.

Ἐνεστὼς—Παρατατικός.

Ἐνεστώς: آرايورم **ἀρά-γιορ-ουμ** ζητῶ, آرايورسين **ἀρά-γιορ-σουν** ζητεῖς κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 80. 1).

Παρατατικός: آرايور ايدم **ἀράγιορ ἠτήμ**, ἐζήτουν, آرايور ايدك **ἀράγιορ ἠτήν**, ἐζήτεις κτλ. (βλ. αὐτόθι 2).

كيتمك **γκιτ-μέκ**, μεταβαίνειν	اوقومق **ὠκου-μάκ**, μελετᾶν
كلمك **γκελ-μέκ**, ἔρχεσθαι	يازمق **γιαζ-μάκ**, γράφειν
ييمك **γεμέκ**, τρώγειν	آرامق **ἀρα-μάκ**, ζητεῖν
ايچمك **ἰτσ-μέκ**, πίνειν	كورمك **γκιορ-μέκ**, βλέπειν
آج (آچ) **ἄτζ**, νῆστις	صوسامق **σουσα-μάκ**, διψᾶν
طوق **τώκ**, χορτάτος	اويقو **οὐϊκοῦ**, ὕπνος
صوسز **σου-σούζ**, διψαλέος	پارچه **π̇αρτσά**, τεμάχιον
قارن **κὰρν ἢ καρήν**, κοιλία	مطبخ **ματπάχ**, μαγειρεῖον
ايستمك ἢ ايستەمك **ἰστεμέκ**, θέλειν	لقمه **λωκμά**, βλωμὸς (βοῦ-[κα), ἢ τὸ γνωστὸν ζυμαρικὸν
تعليم **τα'λίμ**, γύμνασμα	اشتها **ἰστιχὰ** ἢ } ὄρεξις
ترجمه درسى **τερτζεμὲ - τερσὶ**	اشتاه **ἰστὰχ** (κοιν.) } ὄρεξις
ἢ وظيفه **βαζηφὲ** θέμα	

قارنم آچدر **καρν-ὴμ ἄτζ τηρ**, ἡ κοιλία μου εἶναι νῆστις, πεινῶ· قارنك آچدر **καρν-ὴν ἄτζ τηρ**, ἡ κοιλία σου εἶναι νῆστις, πεινᾷς κτλ.

قارنم طوقدر **καρν-ὴμ τώκτουρ,** ἡ κοιλία μου εἶναι χορτάτη, ἤτοι εἶμαι χορτάτος, قارنك طوقدر **καρν-ὴν τώκτουρ,** ἡ κοιλία σου εἶναι χορτάτη, εἶσαι χορτάτος, κτλ.

صوسزم **σουσούζ-ουμ** διψαλέος εἰμί, διψῶ· صوسزسين **σουσούζ-σην** διψαλέος εἶσαι, διψᾷς κτλ.

وار اويقوم **οὐϊκοὺ-μ βὰρ** νυστάζω (ὕπνος μοί ἐστι)· وار اويقوك **οὐϊκοὺ-ν βὰρ** νυστάζεις κτλ.

Ὀνόματα κύρια: برلين **περλὶν** Βερολῖνον· پارس **παρὶς** Παρίσιοι· ويانا **βιάνα** Βιέννη· پترسبورغ **πετερσπούργ** Πετρούπολις.

§ 75. *Θέσις ὑποκειμένου καὶ ἀντικειμένου.* Καθὼς ἐν τῇ συνδετικῇ προτάσει (§ 2), οὕτω καὶ ἐν τῇ ρηματικῇ συνήθως προτάσσεται τὸ ὑποκείμενον, ἐπιτάσσεται τὸ ἀντικείμενον καὶ τελευταῖον τίθεται τὸ ῥῆμα· π.χ. درسمی اوقويورم ἐγὼ τὸ μάθημά μου ἀναγινώσκω.

§ 76. *Ἀντικείμενον ὡρισμένον, ἀόριστον.* Τὸ ἀντικείμενον τιθέμενον μὲν κατ' αἰτιατικὴν εἶναι ὡρισμένον καὶ ἰσοδυναμεῖ τῷ ἡμετέρῳ ἐνάρθρῳ ἀντικειμένῳ· τιθέμενον δ' ἄνευ πτωτικῆς καταλήξεως, ἤτοι ὑπὸ τύπον ὀνομαστικῆς, εἶναι ἀόριστον καὶ ἰσοδυναμεῖ τῷ ἡμετέρῳ ἀνάρθρῳ ἀντικειμένῳ· π. χ. اكمك يورم τρώγω τὸν ἄρτον· يورم اكمك τρώγω ἄρτον· يورم كرازلى τρώγω τὰ κεράσια· يورم كراز τρώγω κεράσια.

Τὸ δ' ἡμέτερον ἀόριστον ἀντικείμενον, τὸ συνοδευόμενον ὑπὸ τοῦ (τις, τι), ἐν τῇ τουρκικῇ ἐκφέρεται διὰ τοῦ χ. ἄνευ πτωτικῆς ἐπίσης καταλήξεως· π.χ. كتاب اوقويورم χ. ἓν βιβλίον (βιβλίον τι) ἀναγινώσκω.

§ 77. *Ἀπαρέμφατον τελικόν.* Τὸ ἀπαρέμφατον εἶναι ἐν χρήσει ἀπαραλλάκτως ὡς καὶ ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ· π.χ. ايستيورم كې θέλω φαγεῖν (νὰ φάγω)· ايستيورسين اوقومق θέλεις ἀναγνῶναι (ν' ἀναγνώσῃς).

§ 78. *Ἀντικείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου.* Τὸ ἀπαρέμφατον καθὸ ῥῆμα λαμβάνει ἀντικείμενον, ὅπερ προτάσσεται αὐτοῦ· π. χ. سزى كورمك ايستيورم ἐγὼ ὑμᾶς ἰδεῖν θέλω, ἤτοι ἐγὼ θέλω νὰ σᾶς ἴδω.

§ 79. *Ἡ εἰς τόπον καὶ ἡ ἀπὸ τόπου κίνησις.* Ἡ μὲν εἰς τόπον κίνησις ἐκφέρεται κατὰ δοτικήν· π. χ. مكتبه كيديورم **γεκτεπὲ γκιτίορουμ** εἰς τὴν σχολὴν πορεύομαι.

Ἡ δ' ἀπὸ τόπου κίνησις διὰ τῆς προθέσεως دن (ἐκ)· π. χ. مكتبدن كليورم ἐκ τῆς σχολῆς ἔρχομαι.

§ 80. *Προσδιορισμὸς κατὰ γενικήν.* Αἱ λέξεις قدر καὶ پارچه ὡς δηλοῦσαι ποσότητα προτάσσονται, ἡ δὲ γενικὴ ἐπιτάσσεται ἄνευ πτωτικῆς καταλήξεως, ἤτοι ὑπὸ τύπον ὀνομαστικῆς (§ 36)· π. χ. قدر اكمك χ. εἷς βλωμὸς ἄρτου· پارچه پينير χ. ἓν τεμάχιον τυροῦ.

ΘΕΜΑ·

٣٣

بن اتمك ييورم سن تعليمكى اوقويورسين او وظيفه‌سنى يازييور
بز سزه كليورز سز پارسه كيديورسكز انلر صو ايچيورلر
بن صوسايور ايدم احمد افندى قلمدن كليور ايدى بز ترجمه
درسمزى اوقويوردق انلر تعليملرينى يازيور ايديلر بنم قارنم
آجدر سنك قارنك طوقدر انك اشتهاسى يوقدر سزك بر
پارچه پنيركز واردر انلرك اتمكلرى چوقدر بن برلينه كيتمك
استيورم سن ويانه‌يى‌ورمك استيورسين سعيد بك پترسبورغدن
كلمك ايستيور سز بر قدح صغوق صو ايچمك استيورسكز
انلر بر لقمه خاص اتمك يمك ايستيورلر

٣٤

كيمى آرايورسكز حسن آغايى او مطبخده ايمش اويقوكز
وارمى ايدى بنم اويقوم يوغيدى چوجغك اويقوسى وار
ايدى بنم قارنم آج دكل ايدى نه يمك ايستيورسكز ايو استريديه
وار ايسه ييورم بنده‌كز شو كتابى اوقومق ايستيورم سز نه

اوقويورسكز بر كتاب اوقويورم صوسزميسكز خاله‌زاده‌كز
امينه خانم درسنى اوقويور يكنكز خيرى بك افندىيى كورمك
ايستيورم مدحت افندى حضرتلرى پارسدن كليور

34

Ἐγὼ ἀναγινώσκω τὸ μάθημά μου· σὺ γράφεις τὸ θέμα σου· ἐκεῖνος πίνει ὕδωρ· ἡμεῖς βλέπομεν ἐκεῖνο τὸ ὡραῖον κατάστημά σας· ὑμεῖς ζητεῖτε ἓν καλὸν βιβλίον· ἐκεῖνοι ἔρχονται πρὸς ἡμᾶς· ἐγὼ ἤθελον κάρυα· σὺ ἔτρωγες ἄπια· ἡ κ. Νουριὲ ἔπινεν ὕδωρ· μεταβαίνομεν εἰς Παρισίους· ὑμεῖς ἐγράφετε τὸ γύμνασμά σας· ἐκεῖνοι ἐζήτουν τὸν ἐξάδελφόν σας (ἐκ θείου πρὸς πατρός)· ἐγὼ νυστάζω· σὺ δὲν ἔχεις ὄρεξιν· ὁ Φεχὶμ βέης πεινᾷ· ἡμεῖς διψῶμεν· ὑμεῖς εἶσθε κεχορτασμένοι· οἱ κύριοι εἶναι, λέγει, ἐν τῷ μαγειρείῳ· ἐγώ, ἐνῷ νυστάζω, τρώγω· σύ, μὴ ἔχων ὄρεξιν (ἐνῷ δὲν ἔχεις), τρώγεις· ἐνῷ ἐγὼ ἐνύσταζον, σὺ ἐδίψας· ὁ Ἰσμαὴλ ἐφένδης ἦτο κεχορτασμένος· ἡμεῖς εἴχομεν ἓν τεμάχιον τυροῦ· ὑμεῖς ἔχετε δύο βλωμοὺς ἄρτου· ἐκεῖνοι ἐνύσταζον· ἐὰν ἐν τῇ τραπέζῃ ὑπάρχει ἄρτος καὶ τυρός, τρώγω· σὺ δὲν πεινᾷς, λέγει· ὁ Χουσεὶν βέης, μὴ διψῶν (ἐνῷ δὲν διψᾷ) πίνει ὕδωρ.

35

Ἐγὼ ἔτρωγον τὸν μέλανα ἄρτον μου· σὺ ἔπινες ψυχρὸν ὕδωρ· ἡ κ. Ζεκιὲ ἐζήτει ἄνθρωπόν τινα· ἡμεῖς ἐγρά-

φομεν τὸ θέμα ἡμῶν· ὑμεῖς ἀνεγινώσκετε βιβλίον τι· οἱ κύριοι οὗτοι ἔπινον ἓν ποτήριον οἴνου· τί τρώγετε; τρώγω μῆλα· καὶ ἐγὼ τὸ μῆλον τρώγω· ἤθελον ν' ἀναγνώσω (ἀναγνῶσαι)· τί ἤθελες ν' ἀναγνώσῃς (ἀναγνῶσαι); ἤθελον ν' ἀναγνώσω (ἀναγνῶσαι) τὸ μάθημά μου· χθὲς τίνα ἐζητεῖτε; ἐζήτουν τὸν κ. Σεβκὲτ βέην καὶ τὴν ἀδελφήν του κ.'Εμινέ· ὁ 'Ετὲμ ἐφένδης ἤθελε νὰ μεταβῇ (μεταβῆναι) εἰς Παρισίους· ὁ 'Οσμὰν βέης ἔρχεται ἐκ Βιέννης· ὁ Χασὰν ἐφένδης ἐκ Πετρουπόλεως μεταβαίνει εἰς Παρισίους· ἡ κ. Λατηφὲ τί θέλει; θέλει νὰ σᾶς ἴδῃ· τί ζητεῖτε; ζητῶ τὸ βιβλίον· τοῦτο εἶναι ἰδικόν μου· τὸ ἰδικόν σου εἶναι ἐν τῇ σχολῇ· πόστον εἶναι τὸ γύμνασμα τοῦτο; εἶναι δέκατον ὄγδοον· πόση εἶναι ἡ ὥρα; ἐννέα παρὰ τέταρτον· ἐγώ, μὴ ἔχων ὄρεξιν, τρώγω ἕνα βλωμὸν ἄρτου· σὺ πεινῶν, πίνεις ὕδωρ.

ΜΑΘΗΜΑ 19.

'Ενεστὼς καὶ Παρατατικὸς προσδοκώμενος.

'Ενεστὼς προσδοκώμενος. آرارم **ἀράρ-νμ,** ζητῶ· آرارسين **ἀράρ-σην,** ζητεῖς κτλ. (Βλ. Γραμ. 80. 1).

Παρατατικὸς προσδοκώμενος: ايدم آرار **ἀρὰρ ἠτήμ,** ἐζήτουν· ايدك آرار **ἀρὰρ ἠτήν,** ἐζήτεις κτλ. (Βλ. αὐτόθι).

§ 81. *Διαφορὰ τῶν δύο ἐνεστώτων.* Ὁ χρόνος οὗτος διαφέρει τοῦ ἐν τῷ προηγουμένῳ μαθήματι ἐνεστῶτος,

διότι ἐκεῖνος μὲν εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ πράξεως ἢ καταστάσεως γινομένης καθ' ἣν στιγμὴν λαλοῦμεν, οὗτος δ' ἐν ταῖς ἑξῆς περιπτώσεσιν:

α'] Ἐπὶ πράξεως ἢ καταστάσεως γενησομένης θᾶττον ἢ βράδιον, ἤτοι προσδοκωμένης· ἄλλαις λέξεσιν, ἔχει σήμασίαν μέλλοντος· π. χ. بر آزدن كلورم **π̇ὶρ ἀζτ̇ὰν γκελίριμ,** μετ' ὀλίγον ἔρχομαι· يارين كلورم αὔριον ἔρχομαι.

β'] Ἐπὶ τῶν συνήθως γινομένων· π. χ. قيشين كيجه ساعت اوچ بچقده يرز **κήσ-ην γκιτζὲ σαὰτ οὔτς π̇ουτσουκτὰ γέριζ,** τὸν χειμῶνα τὴν νύκτα κατὰ τὰς 3 $^1/_2$ τρώγομεν.

γ'] Σημαίνει ἕξιν καὶ ἱκανότητα εἴς τι· π.χ. تركجه اوقورم **τούρκ-τσε ὀκούρουμ,** ἀναγινώσκω (ἤτοι ἔχω τὴν ἱκανότητα τοῦ ἀναγινώσκειν) τουρκικά.

δ'] Εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ διηγήσεως παρελθόντων γεγονότων, ὅταν θέλῃ τις νὰ παραστήσῃ ταῦτα ἐπὶ τὸ ζωηρότερον ὡς συμβαίνοντα καθ' ἣν στιγμὴν λαλεῖ· ὡς كيدرم بونى سويلرم **γκιτ̇έριμ π̇ουνοὺ σοϊλέριμ,** πηγαίνω, λέγω τοῦτο, ἀντὶ ὑπῆγον, εἶπον τοῦτο.

قهوه **καχβέ,** καφὲς	اركن **ἐρκέν,** ἐνωρὶς
ياز **γι̯άζ,** θέρος	كج **γκέτζ,** ἐξώρας
قيش **κής̣,** χειμὼν	يارين **γι̯άρην,** αὔριον
بهار **π̇εχάρ,** ἔαρ, ἄνοιξις	دمين **τ̇έμιν,** πρὸ μικροῦ
كوز **γκι̯ό̣ζ,** φθινόπωρον	كيجه **γκετζέ,** νὺξ

یا—یا **γιὰ-γιὰ**	ἤ
یاخود **γιάχωτ**	
بیلمك **πιλ-μέκ**, γινώσκειν	
یاپمق **γιαπ-μάκ**, κατασκευ-	
[άζειν, κάμνειν	
سویلمك **σοϊλε-μέκ**, ὁμιλεῖν	
باشلامق* **πασλαμάκ**, ἄρχε-	
[σθαι (δ.)	

دفه **τεφά**	φορὰ
کره **κερρέ**	
جه **τζα-τζέ**, ὡς, πρὸς	
آکلامق **άνλα-μάκ**, ἐννοεῖν	
سومك **σεβ-μέκ**, ἀγαπᾶν	
اویومق **ούγιου-μάκ**, κοιμᾶ-	
[σθαι	
یاتمق **γιατ-μάκ**, κατακλίνε-	
[σθαι	

* Τὸ ῥῆμα τοῦτο συντάσσεται δοτικῇ, ὡς ἐδείχθη συντόμως μετὰ τὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Τοὐντεῦθεν οὕτω συντόμως θέλει δείκνυσθαι ἡ πτῶσις τῶν συντασσομένων ἄλλως, ἢ ἐν τῇ ἑλληνικῇ, ῥημάτων.

Ὀνόματα ἐθνικά

اولاخ **ούλάχ**, Βλάχος	ترك **τούρκ**, Τοῦρκος
بلغار **πουλγάρ**, Βούλγαρος	روم **ρούμ** κ. **ούρούμ**, Ρω-
ارمنی **ερμενί**, Ἀρμένιος	[μαῖος, Ἕλλην ὀρθόδοξος
یهودی **γεχουδί**, Ἰουδαῖος	آرناود **άρναούτ**, Ἀλβανὸς

§ 82. *Συμφωνία ὑποκειμένου καὶ ῥήματος.* Τὸ ὑποκείμενον συμφωνεῖ κατὰ πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν μετὰ τοῦ ῥήματος· π. χ. رم بیلورم ἐγὼ γινώσκω· ز بیلورز ἡμεῖς γινώσκομεν.

Ἡ συμφωνία αὕτη μόνον ἐν τῷ γ' πληθυντικῷ προσώ-

πῳ δὲν τηρεῖται· διότι μετὰ ὑποκειμένου πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ δύναται νὰ τεθῇ τὸ ῥῆμα εἰς ἑνικόν· π.χ. درسلرمز باشلار τὰ μαθήματά μας ἄρχονται (κατὰ λέξιν, ἄρχεται)· افندیلر ἢ کلور کلورلر οἱ κύριοι ἔρχονται (ἢ ἔρχεται).

Τοὐναντίον δὲ χάριν τιμῆς καὶ σεβασμοῦ, μετὰ ὑποκειμένου ἑνικοῦ ἀριθμοῦ τὸ ῥῆμα τίθεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμόν· π. χ. رؤف پاشا حضرتلری دمین بوراده ایدیلر ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ Ρεοὺφ πασᾶς πρὸ ὀλίγου ἦτο (ἦσαν) ἐδῶ.

§ 83. *Παράλειψις συνδετικοῦ.* Ὅταν ἐν τῇ προτάσει ὑπάρχωσι δύο ῥήματα τοῦ αὐτοῦ χρόνου καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου, τὸ βοηθητικὸν δύναται νὰ παραλειφθῇ ἐκ τοῦ πρώτου καὶ νὰ τεθῇ μόνον ἐν τῷ δευτέρῳ, ἐξυπονοούμενον καὶ διὰ τὸ πρῶτον· π. χ. ایکیده یر (م) اوچده یاتارم **ἰκιτὲ γὲρ** (ἀντὶ یرم **γέρ-ιμ**) **οὐτὸτὲ γιατάρ-ημ** εἰς τὰς δύο τρώγω, εἰς τὰς τρεῖς κατακλίνομαι.

§ 84. *Παράλειψις πτωτικῆς καταλήξεως.* Καθὼς ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐπὶ ἀοριστίας ἡ γενικὴ ἐκφέρεται ἀνάρθρως, οὕτως ἐν τῇ τουρκικῇ ἐκφέρεται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἄνευ πτωτικῆς καταλήξεως· ὡς قیش کیجه‌سی χειμῶνος νύξ· یاز کونی θέρους ἡμέρα, ارمنی خانه‌سی Ἀρμενίου οἰκία.

Αἱ τοιαῦται γενικαὶ ἰσοδυναμοῦσι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πρὸς ἐπίθετον· ὡς χειμερινὴ νύξ, θερινὴ ἡμέρα, Ἀρμενικὴ οἰκία.

§ 85. *Προθέσεις.* Ἡ πρόθεσις ده (ἐν) τίθεται καὶ ἐπὶ χρόνου, ἰσοδυναμοῦσα τῇ ἡμετέρᾳ κατά· π. χ. ساعت قاچده يرسكز **σαὰτ κατς-τὰ γέρσινιζ** κατὰ ποίαν ὥραν τρώγετε; ساعت يديده **σαὰτ γετι-τὲ** κατὰ τὰς ἑπτά, εἰς τὰς ἑπτά· هفته‌ده بر دفعه **χαφτα-τὰ πὶρ τεφὰ** ἅπαξ καθ' ἑβδομάδα.

§ 86. *Σύνδεσμοι.* Ὁ διαζευκτικὸς يا—يا τίθεται εἴς τε τὸ α' καὶ τὸ β' μέρος τοῦ διαζευκτικοῦ λόγου· π. χ. يا بن يا سن **γιὰ πέν, γιὰ σὲν** ἢ ἐγὼ ἢ σύ.

Ὁ δὲ ياخود μόνον εἰς τὸ β' μέρος· بن ياخود سن ἐγώ, ἢ σύ.

§ 87. *Ἀριθμητικά.* Τὸ بر (εἷς) κατ' ἰδιωτισμὸν τῆς γλώσσης προτάσσεται ἐπιθέτων τινῶν· π. χ. بر آز **πὶρ ἂζ** ἓν ὀλίγον, ἤτοι ὀλίγον τι· بر چوق **πὶρ τσὼκ** πολὺς-λὴ-λύ.

Τὸ بر آز μετὰ τῆς προθέσεως دن, ἤτοι بر آزدن σημαίνει ἐντὸς ὀλίγου.

Ὀνόματα γλωσσῶν. Ἐκ τῶν ἐθνικῶν ὀνομάτων διὰ τῆς καταλήξεως جه γίνονται ἐπίθετα ἅμα καὶ ὀνόματα γλωσσῶν ἢ ἐπιρρήματα· π. χ. تركجه τούρκ-τζε ὁ *τουρκικός*, ἡ *τουρκικὴ* (*γλῶσσα*) ἢ *τουρκιστί*· رومجه ρούμ-τζα ὁ *ἑλληνικός*, ἡ *ἑλληνικὴ* (*γλῶσσα*), ἢ *ἑλνιστὶ* κτλ.

Ἐπιρρήματα ποσότητος: بر دفعه πὶρ τεφὰ ἢ بر كره πὶρ κερρὲ ἅπαξ (μίαν φοράν)· ايكى دفعه ἰκὶ τεφὰ ἢ ايكى كره ἰκὶ κερρὲ δὶς (δύο φορὰς) κτλ·

Ἐπιρρήματα διαρκείας. Ὀνόματά τινα χρονικὰ λαμβάνοντα ἐν τέλει τὴν κατάληξιν ين (ην, ἢ ιν) μεταβάλλονται εἰς ἐπιρρήματα χρονικὰ δηλοῦντα διάρκειαν· π. χ. قيش κὴς χειμών, قيشين κήσ-ην τὸν χειμῶνα· ياز γι̯ὰζ θέρος, يازين γι̯άζ-ην τὸ θέρος.

Τὰ δὲ ὀνόματα صباح πρωΐα, اخشام ἑσπέρας, καὶ كيجه νύξ, λαμβάνουσι τὴν κατάληξιν لين λάϊν-λέϊν· π. χ صباحلين σαπ̇άχ-λαϊν ἐν καιρῷ πρωΐας, τὸ πρωΐ· اخشاملين ἀχσ̇άμ-λαϊν ἐν καιρῷ ἑσπέρας, τὴν ἑσπέραν كيجه‌لين γκετζέ-λεϊν ἐν ὥρᾳ νυκτός, τὴν νύκτα

ΘΕΜΑ

٣٥

بن رومجه بيلورم سن تركجه سويلرسين او بلغارجه آكلار
بز ارمنيجه اوقورز سز يهوديجه يازارسكز انلر آرناودجه
سويلرلر بن قهوه‌يى سور ايدم سن قيشين چوق اوقورايدك
نورى بك يازين ساعت درتده ياتار ايدى بز كوزين پارسده
ايدك سز نه ايش ياپار ايديكز بن يازين ساعت اون ايكيده
يرم و اوچده ياتارم قيشين دخى ساعت اوچده يريديده ياتارم
كيجه‌لين نه ياپارسكز برآز يازارم اويقوم وار ايسه اركن ياتارم
بنده‌كز برآزدن كيدرم برآزدن بن‌ده كلورم درسلركز ساعت
قاچده باشلار صباحلين ساعت برده احمد افندى يا بوراده‌در
يا بوراده دكل ايكيسندن برى بوراده‌ايسه برآز كورمك ايسترم

٣٦

بش قومشومز وار اوچی یهودی ایکیسی روم سزك بر اولاح
دوستکز وار ایدی نره‌ده ویانه‌ده‌در محله‌کزده بر قاچ یهودی
وار شهرمزده یتمش خانه یهودی و اون ایکی خانه ارمنی واردر
یهودی خانه‌لری ارمنی خانه‌لرندن زیاده‌در مکتبمزده ارمنیلردن
برچوق شاکرد وار مکتبکزده رومللردن قاچ کشی وار مکتبمزده
اللی روم اوتوز بش ارمنی اون ایکی یهودی و درت بلغار واردر
بن روجه سویلمکه باشلایورم سن ترجمه آ کلامغه باشلایورسین
سماعیل افندی اوکزده یاخود قومشوکز محمد افندی قوناغنك
باغچه‌سنده ایمش

36

Ἐγὼ ἐννοῶ τὴν Ἀλβανικήν· σὺ γράφεις τὴν Βλαχικήν· ἐκεῖνος ὁμιλεῖ τὴν Ἀρμενικήν· ἡμεῖς γράφομεν τὴν Ἑβραϊκήν· ὑμεῖς ἀναγινώσκετε τὴν Βουλγαρικήν· ἐκεῖνοι ὁμιλοῦσι τὴν Τουρκικήν· ἐγὼ ἤμην ὡρολογοποιός· κατεσκεύαζον ὡρολόγια· σὺ ἦσο ἐπιμελὴς μαθητής· ἠγάπας τὸ σχολεῖον· ὁ Κωνσταντῖνος ἦτο ἓν ὀκνηρὸν παιδίον· πολὺ ἐκοπίαζετο· ἡμεῖς τὸν χειμῶνα κατακλινόμεθα ἐξώρας· ὑμεῖς τὸ θέρος ἠρχίζετε ἐνωρὶς τὰ μαθήματά σας· ἐκεῖνοι τὸν χειμῶνα

μετέβαινον εἰς Παρισίους· πόθεν ἔρχεσθε; ἔρχομαι ἐκ Παρισίων, αὔριον μεταβαίνω εἰς Πετρούπολιν· ποῦ μεταβαίνετε; εἰς τὸ θέατρον· ἀκόμη εἶναι ἐνωρίς· ἡ ὥρα δὲν εἶναι ἀκόμη τρεῖς· εἶναι πολὺ ἐξώρας· αἱ νύκτες τοῦ χειμῶνος εἶναι πολὺ μακραί· αἱ νύκτες τοῦ θέρους εἶναι βραχύταται· ὁ Μεχμὲτ βέης, ἢ ὁ ἀδελφός του Ριφὰτ βέης, μεταβαίνει σήμερον τὸ πρωῒ εἰς Θεσσαλονίκην.

37

Αἱ ἐν τῇ συνοικίᾳ ἡμῶν ἁρμενικαὶ οἰκίαι εἶναι περισσότεραι τῶν βουλγαρικῶν· ὁ Λατὶφ βέης ποίαν συγγένειαν ἔχει πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν Ὀσμὰν πασᾶ; ἓν ἐκ τῶν δύο, ἢ υἱός του εἶναι, ἢ τοῦ ἀδελφοῦ του υἱός· ὁ Ἀζὶζ βέης, ἢ ὁ υἱός του Ζεκῆ ἐφένδης, ἤτο λέγει χθὲς ἐν τῷ χορῷ· ἀρχίζω νὰ γράφω τὴν τουρκικήν· ἀρχίζεις νὰ ἐννοῇς τὴν ἑλληνικήν· τί τρώγετε; τρώγω ὑδροπέπονα· ὁ φίλος ἡμῶν Χουσεὶν βέης τρώγει τὸν πέπονα· ἀγαπῶ πολὺ τὰς σταφυλάς· χθὲς τίνα ἐζητεῖτε ἐν τῇ σχολῇ; ἐζήτουν τὸν υἱὸν τοῦ γείτονός μου, Νουρῆ ἐφένδην· ποσάκις τῆς ἡμέρας (ἐν τῇ ἡμέρᾳ) τρώγετε; τρώγω τὴν πρωΐαν εἰς τὰς δύο, καὶ τὸ ἑσπέρας εἰς τὰς δώδεκα· κατὰ ποίαν ὥραν κοιμᾶσθε; τὸ πρωῒ κατὰ ποίαν ὥραν μεταβαίνετε εἰς τὴν σχολήν; τὰ τέκνα σας ἀγαπῶσι τὰ μῆλα· ἡ Α. Ε. ὁ Ριφὰτ πασᾶς αὔριον θέλει νὰ μεταβῇ ἐκ Βερολίνου εἰς Πετρούπολιν· τὸ ἔαρ εἶναι καλλίτερον τοῦ θέρους· ὁ χειμὼν εἶναι ψυχρότερος τοῦ φθινοπώρου.

ΜΑΘΗΜΑ 20.

Ὁ ἐνεστὼς ὡς ἀναφορικὴ μετοχή.

§ 88. Τὸ γ' ἑνικὸν πρόσωπον τοῦ προσδοκωμένου ἐνεστῶτος χρησιμεύει καὶ ὡς ἀναφορικὴ μετοχή· σημαίνει δέ, ὡς καὶ τὸ ῥῆμα (§ 81), ἰδιότητα καὶ ἱκανότητα σταθερῶς ἐνυπάρχουσαν καὶ προτάσσεται τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζει, μένουσα ἄκλιτος· π. χ. آدم يازار اوقور ژكجه τουρκιστὶ ἀναγινώσκων καὶ γράφων ἄνθρωπος, ἤτοι ἄνθρωπος ἀναγινώσκων καὶ γράφων τουρκιστί.

§ 89. Μετὰ δὲ τῆς μετοχῆς τοῦ συνδετικοῦ ایکن σχηματίζει ἄκλιτον χρονικὴν ἢ ἐναντιωματικὴν μετοχὴν ἐξηγουμένην δι' ἐνεστῶτος μέν, ἐὰν τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως ᾖ ἐνεστώς, διὰ παρατατικοῦ δέ, ἐὰν τὸ τῆς κυρίας προτάσεως ᾖ παρατατικός· π.χ. بن كلور ايكن سن كيديورسين ἐνῷ ἐγὼ ἔρχομαι (ἐμοῦ ἐρχομένου), σὺ ἀπέρχεσαι· سن يازار ايدم بن اوينار ايكن ἐνῷ σὺ ἔγραφες (σοῦ γράφοντος), ἐγὼ ἔπαιζον.

Τοιαύτη μετοχὴ γίνεται καὶ ἐκ τοῦ γ' ἑνικοῦ προσώπου τοῦ ἐνεστῶτος· π. χ. بن اوقويور ايكن او كوليور ἐνῷ ἐγὼ ἀναγινώσκω (ἐμοῦ ἀναγινώσκοντος), ἐκεῖνος γελᾷ.

Καὶ τὰ γ' πληθυντικὰ πρόσωπα τῶν δύο τούτων ἐνε-

στώτων χρησιμεύουσιν ὡς τοιαῦται χρονικαὶ μετοχαί· π.χ. ايدك ايكن بز يازار سويليودلر انلر ἐνῷ ἐκεῖνοι ὁμιλοῦν (ἐκείνων ὁμιλούντων), ἡμεῖς ἐγράφομεν.

ذات **ζάτ**, ἄτομον
عالى **ἀλί**, ὑψηλός
داعى **ταΐ**, εὐχέτης
اهالى **ἐχαλί**, κάτοικοι, λαός
چوق **τσώκ**, πολύς·-ή·ύ
زياده **ζιατέ**, περισσότερος
قنغى **κάνγκη** ἢ كانكى **χάνγκη**, [ποῖος, α, ον.

اويناق **ὠΐνα-μάκ**, παίζειν
كولمك **γκιοζλ-μέκ**, γελᾶν
دولت **τεβλέτ**, κράτος
تبعه **τεπαά**, ὑπήκοοι
نفوس **νουφούς**, ψυχαί, πλη[θυσμός
مملكت **μεμλεκέτ**, χώρα, πα[τρίς, ἐπικράτεια

...چه ...هم **χέμ...χέμ** (ἢ ...وهم چه **χέμ...βὲ χέμ τε**) καὶ—καί· ...نه ...نه (ἢ ...ونه چه **νέ...βὲ νέ τε**) οὔτε—οὔτε.

ممالك محروسه **μεμαλίκ-ι μαχρουσέ**, χῶραι φυλαττόμεναι, ἢ ممالك عثمانيه **μεμαλίκ-ι ὀσμανιέ**, χῶραι ὀθωμανικαί, ἢ ممالك شاهانه **μεμαλίκ-ι ϑαχανέ**, χῶραι αὐτοκρατορικαί, ἤτοι ἡ ὀθωμανικὴ ἐπικράτεια.

دولت عليه **τεβλέτ-ι ἀλιγέ**, τὸ ὑψηλὸν κράτος, ἢ دولت عليهٔ عثمانيهٔ **τεβλέτ-ι ἀλιγέ-ϊ ὀσμανιέ**, τὸ ὑψηλὸν ὀθωμανικὸν κράτος, ἤτοι τὸ ὀθωμανικὸν κράτος.

داعيكز **ταϊνίζ**, ὁ εὐχέτης ὑμῶν, ἀντὶ τοῦ ج. ἐγώ, εἶναι ν χρήσει ὅταν ὁ λαλῶν ᾖ κληρικὸν πρόσωπον· π. χ. داعيكز كلور ὁ εὐχέτης ὑμῶν (ἐγὼ) ἔρχομαι.

افندیمز **ἐφέντημης** ὁ αὐθέντης μας ἢ ذات عالیکز **ζάτ-ι ἀλινὶζ** τὸ ὑψηλὸν ὑμῶν ἄτομον, ἀντὶ τοῦ سز ὑμεῖς· π. χ. ذات عالیکز بیلورسکز ὑμεῖς γινώσκετε.

بر ذات ἄτομόν τι, κύριός τις, ἀντὶ τοῦ بریسی **πιριδὶ** τίς.

Κυριακὴ پازار **παζὰρ**	Πέμπτη پنجشنبه **περσεμπὲ**
Δευτέρα پازار ایرتسی **παζὰρ ἐρ-**	Παρασκευὴ جمعه **τζουμαὰ**
Τρίτη صالی **σαλῆ** [**τεσὶ**	Σάββατον جمعه ایرتسی **τζου-**
Τετάρτη چهارشنبه **τσαρσαμπὰ**	[**μαὰ ἐρτεσί.**

Τὸ پازار ایرتسی καὶ τὸ جمعه ایرتسی σημαίνουσι κατὰ λεξιν ἡ ἐπιοῦσα τῆς Κυριακῆς, ἡ ἐπιοῦσα τῆς Παρασκευῆς.

Ὀνόματα ἐπικρατειῶν καὶ κρατῶν: آلمانیا **ἀλεμάνια** Γερμανία, انکلتره **ἰνγκλιτέρα** Ἀγγλία, آوستریا **ἀούστρια** Αὐστρία, روسیه **ρούσια** Ρωσία, فرانسه **φράνσα** Γαλλία.

§ 90. *Παράλειψις πτωτικῆς καταλήξεως.* Καθὼς ἐπὶ κυρίων ὀνομάτων πόλεων καὶ τοποθεσιῶν (§ 48), οὕτω καὶ ἐπὶ ὀνομάτων κρατῶν καὶ ἐπικρατειῶν παραλείπεται μὲν ἡ πτωτικὴ κατάληξις τῆς γενικῆς, τὸ ἑπόμενον ὅμως ὄνομα λαμβάνει τὴν καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν ی سی· ὡς آلمانیا دولتی **ἀλεμάνια τεβλετ-ὶ** (ἀντὶ آلمانیانك) τὸ κράτος τῆς Γερμανίας.

Ἐπίσης παραλείπεται καὶ ἐπὶ κυρίων ὀνομάτων ἡμερῶν, τιθεμένης μόνον τῆς καταληκτικῆς ἀντωνυμίας· π. χ. پازار کونی **παζὰρ γκιονὸ** (ἀντὶ پازارك) ἡ ἡμέρα τῆς Κυριακῆς

Τὰ τοιαῦτα κλίνονται ὡς ἁπλοῦν ὄνομα, ἤτοι τὸ μὲν πρῶτον ὄνομα μένει ἄκλιτον, κλίνεται δὲ μόνον τὸ δεύτερον, ὡς ἑξῆς: Ὀν. آلمانيا دولتى — Γεν. آلمانيا دولتنك — Δοτ. آلمانيا دولتنه — Αἰτ. آلمانيا دولتنى.

§ 91. *Ἐρωτηματικαί.* Ἡ ἐρωτηματικὴ قنغى ἢ هانكى τίθεται ἐπὶ ἐρωτήσεως μεταξὺ δύο ἢ περισσοτέρων προσώπων ἢ πραγμάτων· εἶναι δ' ἐν χρήσει ἢ ἐπιθετικῶς, ἤτοι ὁμοῦ μετὰ τοῦ ὀνόματος, ὅτε προτάσσεται καὶ μένει ἄκλιτος· π. χ. هانكى آدم ποῖος ἄνθρωπος; قنغى دولتلر ποῖα κράτη; ἢ ἀντωνυμικῶς, ἤτοι μόνη ἄνευ τοῦ ὀνόματος, ὅτε λαμβάνει τὰς καταληκτικὰς κτητικὰς ἀντωνυμίας, ἐξηγουμένας παρ' ἡμῖν διὰ γενικῆς διαιρετικῆς· π. χ. قنغيمزى ايستيورسكز ποῖον ἐξ ἡμῶν θέλετε; قنغيكزك اوى ποίου ἐξ ὑμῶν ὁ οἶκος;

§ 92. *Διαζευκτικός.* Ἐνίοτε ὁ διαζευκτικὸς يا γιὰ (ἢ) παραλείπεται ἐπὶ τὸ ζωηρότερον· π. χ. بر ايكى لقمه اتمك εἷς, δύο βλωμοὶ ἄρτου, ἀντὶ بر يا ايكى لقمه اتمك εἷς ἢ δύο βλωμοὶ ἄρτου· ايو كوتو ἐγὶ κιοτὸ καλὸς κακός, ἀντὶ ايو يا كوتو καλὸς ἢ κακός.

§ 93. *Σύνδεσμοι.* Οἱ σύνδεσμοι هم καὶ نه προτάσσονται· π. χ. هم آج هم صوسز καὶ νῆστις καὶ διψαλέος· نه زنكين نه فقير οὔτε πλούσιος, οὔτε πτωχός· نه كلور و نه ده كيدر οὔτε ἔρχεται, οὔτε ἀπέρχεται.

ΘΕΜΑ

۳۷

روسیه مملکتی بیوکدر اهالیسی سکسان ملیون نفوسدر آلمانیا دولتی یکی بر دولتدر فرانسه پك زنکین بر مملکتدر دولت علیهٔ عثمانیه اسکی دولتلردندر ممالك محروسه دنیانك الك کوزل مملکتیدر روسیه دولتنك نفوسی آوستریا دولتنك نفوسندن زیاده‌در افندمز قنغی دولت تبعه‌سندنسکز بنده‌کز دولت علیه تبعه‌سندنم قنغیمزی استیورلر هم سزی هم رؤف بکی ایکیکزی دخی ایستیورلر بوکون مکتبده نه عثمان‌بك و نه‌ده عموجه زاده‌سی عزیز بك وار ایدی بریسی پدرکزك دکاننده ایدی هانکیسی عزیز بك بنده‌کز کیدیورم ذات عالیکز کلیورسکز سزی بر ذات آرایور

۳۸

ایشته ترکجه اوقور یازار بر آدم بو شهرده بلغارجه آکلار بر آدم یوقدر مملکتمزده روسجه سویلر آدم چوقدر بن اوقور ایکن سن اوینار ایدك بنده‌کز پارسدن کلور ایکن محمد افندی ویانه‌یه کیدر ایدی بز یر ایکن سز اویور ایدیکز ذات عالیکز سویلر ایکن انلر کولرلر ایدی علی بکی کیم استیور قلمدن

بریسی ایستیور نه یورسکز بر ایکی لقمه اتمك اتمککز بیاتدر
بیات تازه بودر قاچ قیه اتمککز وار بش اون قیه قدر وار
نه سویلیور ایو کوتو سویلیور قنغیکز ترجکه سویلر بنده کز
بوکون نه در چهارشنبه لطیف افندی پنجشنبه کونی پترسبورغه
کیتمك ایستیور بن جمعه ایرته سی کونی سزه کلمك ایستیور ایدم

38

Ἐνῷ ἐγὼ ἔτρωγον, σὺ ἀνεγίνωσκες· ἐνῷ σὺ ὡμίλεις, ἐκεῖνος ἔγραφεν· ἐνῷ ἐκεῖνος μετέβαινεν, ἡμεῖς ἠρχόμεθα· ἐνῷ ἡμεῖς ἀνεγινώσκομεν, ὑμεῖς ἐγράφετε· ἐνῷ ὑμεῖς ἐμελετᾶτε, ἐκεῖνοι ἔγραφον· ὁ πληθυσμὸς τῆς Γερμανίας πόσα ἑκατομμύρια εἶναι; ἡ ἐπικράτεια τῆς Γερμανίας δὲν εἶναι τόσον μεγάλη, ὅσον ἡ ἐπικράτεια τῆς Ρωσίας· ἡ Γαλλία εἶναι ἡ πλουσιωτέρα χώρα τοῦ κόσμου· ἐν τῷ κόσμῳ δὲν ὑπάρχει χώρα τόσον ὡραία, ὅσον ἡ ὀθωμανικὴ ἐπικράτεια· ἡ Αὐστρία εἶναι χώρα πτωχοτέρα τῆς Ἀγγλίας· ἡ πόλις τῶν Παρισίων ἔχει, λέγει, πληθυσμὸν περισσότερον τῶν δύο ἑκατομμυρίων· ἡ Πετρούπολις δὲν εἶναι τόσον ὡραία, ὅσον οἱ Παρίσιοι· ἔχει πληθυσμὸν ἑξακοσίας χιλιάδας· οἱ ὑπήκοοι τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους εἶναι Τοῦρκοι, Ρωμαῖοι, Ἀλβανοί, Βλάχοι, Βούλγαροι, Ἀρμένιοι καὶ Ἰουδαῖοι.

39

Σήμερον τί εἶναι; εἶναι Τετάρτη· οὐχί, εἶναι Πέμπτη· χθὲς δὲν ἦτο Τρίτη; τὴν νύκτα τῆς Κυριακῆς ἤμην

ἐν τῷ θεάτρῳ· ζητῶ ἄνθρωπον ἀναγινώσκοντα καὶ γράφοντα τὴν Ἀλβανικήν· ἐν τῇ συνοικίᾳ ἡμῶν τρεῖς ἄνθρωποι ὑπάρχουσιν ἐννοοῦντες καὶ ὁμιλοῦντες τὴν Ἀρμενικήν· ποῦ εἶναι ὁ Σαΐτ βέης καὶ ὁ Μιδὰτ ἐφένδης; θέλω καὶ τοὺς δύο· καὶ οἱ τρεῖς μας μεταβαίνομεν αὔριον εἰς Βιέννην· τίνα ἐξ ἡμῶν ἀγαπᾶτε περισσότερον; ἀγαπῶ καὶ ὑμᾶς, καὶ τὸν ἐπιμελῆ ἀδελφόν σας Χουσεΐν ἐφένδην· κύριός τις ἦλθε· καὶ πεινῶ, καὶ διψῶ· ὁ παῖς μήτε κοιμᾶται, μήτε νυστάζει· ἐγὼ (ὁ θεράπων σας) θέλω νὰ κατακλιθῶ· ὑμεῖς (τὸ ὑψηλόν σας ἄτομον) τί θέλετε νὰ κάμητε; ἐγὼ (ὁ εὐχέτης σας) δὲν νυστάζω· τοῦτο τίς ἐξ ἡμῶν γινώσκει; τίνος κράτους ὑπήκοος εἶσθε; εἶμαι ὑπήκοος τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους· τὴν τουρκικὴν καὶ ὁμιλῶ καὶ γράφω· ἡ Κωνσταντινούπολις εἶναι ὡραία πόλις· ἡ πατρίς σας εἶναι μακρὰν (ἀπέχει) ἐντεῦθεν; εἶναι δέκα ὀκτὼ ὥρας μακράν.

ΜΑΘΗΜΑ 21.

عثمانلى **Ὀσμανλῆ**, Ὀθωμανὸς | درسعادت **τέρ-ι σεαδέτ**, Κωνσταντινούπολις (τὴν ὑπηκοότητα)

اسلام اهل **ἔχλ-ι ἰσλὰμ** ἡ | كليسا **κελισά**, ἐκκλησία

مسلم **μουσλίμ**, Μωαμεθανὸς | جامع **τζαμί**, τέμενος (τὸ θρήσκευμα)

غير مسلم **γάϊρ-ι μουσλίμ**, μὴ | لسان **λισάν**, γλῶσσα [Μωαμεθανὸς

يالان **γιαλάν**, ψεῦδος, ψευδὴς

γέρ, γῆ, τόπος

ἄϊ, σελήνη, μὴν

χριστιάν, χριστιανὸς

χαφτά, ἑβδομὰς

پايتخت **πά-ϊ τάχτ**, πρωτεύουσα

ملت **μιλλέτ**, ἔθνος	دمیر یول **τεμὶρ γιὼλ** ἢ
هپ **χέπ**, πᾶς-α-ᾶν	شمن دوفر **σεμὲν τοὺ-φὲρ** σι-
برابر **περαπέρ**, ὁμοῦ	[δηρόδρομος
	ایله **ἰλέ**, διά, μετὰ

بوقدر **ποῦ κατὰρ**	
شوقدر **σοῦ κατὰρ**	τοσοῦτος-η-ον
اوقدر **ὦ κατὰρ**	
نه‌قدر **νὲ κατὰρ**	πόσος-η-ον;

بو کون آیك قاچیدر σήμερον πόσας τοῦ μηνὸς ἔχομεν; (κατὰ λέξιν, σήμερον τοῦ μηνὸς πόση εἶναι;)

آیك بشیدر ἔχομεν πέντε (τοῦ μηνὸς πέντε εἶναι).

شباط یکرمی سکز کوندر ὁ Φεβρουάριος ἔχει εἴκοσιν ὀκτὼ ἡμέρας (ὁ Φεβρουάριος 28 ἡμέραι εἶναι).

Ἰανουάριος کانون ثانی **κιανοῦνι**	Αὔγουστος آغستوس **ἀγουστὸς**
[**σανὶ**	Σεπτέμβριος ایلول **ἐϊλοὺλ**
Φεβρουάριος شباط **σουπὰτ**	Ὀκτώβριος تشرین اول **τεσρίνι**
Μάρτιος مارت **μὰρτ**	[**ἐββὲλ**
Ἀπρίλιος نیسان **νισὰν**	Νοέμβριος تشرین ثانی **τεσρίνι**
Μάϊος مایس **μαΐς**	**σανὶ**
Ἰούνιος حزیران **χαζιρὰν**	Δεκέμβριος کانون اول **κιανοῦνι**
Ἰούλιος تموز **τεμοὺζ**	[**ἐββὲλ**

§ 94. *Παράλειψις πτωτικῆς καταλήξεως.* Ἡ κατάληξις τῆς γενικῆς παραλείπεται καὶ ἐπὶ τῶν ὀνομάτων τῶν μη-

νῶν, τοῦ ἑπομένου ὀνόματος λαμβάνοντος τὴν καταληκτικὴν ἀντωνυμίαν· π. χ. آبى مارت ὁ μὴν τοῦ Μαρτίου, ἀντὶ مارتك .

Τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν ὅταν μὲν ὦσι μόνα κλίνονται ὡς ὅλα τὰ ὀνόματα· μετὰ δὲ τῆς λέξεως اى αὐτὰ μὲν μένουσιν ἄκλιτα, κλίνεται δὲ μόνον ἡ λέξις اى ὡς ἑξῆς: Ὀνομ. آبى مارت — Γεν. آبنك مارت — Δοτ. آبنه مارت — Αἰτ. آبى مارت .

§ 95. *Ἐπίθετον.* Τὸ ἐπίθετον هپ (πᾶς) ἢ προηγεῖται τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὅπερ προσδιορίζει, ὡς ὅλα τὰ ἐπίθετα· ἢ λαμβάνει τὰς καταληκτικὰς κτητικὰς ἀντωνυμίας καὶ γίνεται هپز **χέπ-ημης** πάντες ἡμεῖς, هپكز **χέπ-ηνης** πάντες ὑμεῖς, هپى **χέπ-ηση** πάντες αὐτοί· τότε δὲ τὸ οὐσιαστικὸν ἢ ὑπονοεῖται ἢ προηγεῖται κατὰ γενικήν· π. χ. هپى بالقلرك **παλικ-λαρὴν χέπηση** τῶν ἰχθύων ὅλοι, ἤτοι ὅλοι οἱ ἰχθῦς.

§. 96. *Προθέσεις.* Ἡ ايله σημαίνει τὸ *ὁμοῦ* (μετὰ) ἢ τὸ *ὄργανον* (διὰ) καὶ συντάσσεται ὡς καὶ ἡ قدر (§ 35), ἤτοι ὀνομαστικῇ μέν, μετὰ κυρίων καὶ προσηγορικῶν ὀνομάτων· π. χ. ايله احمد افندى μετὰ τοῦ Ἀχμὲτ ἐφένδη· ايله بچاق **πητσὰκ ιλὲ** διὰ μαχαίρας· γενικῇ δέ, μετὰ προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, ἐκτὸς τῆς τοῦ γ' πληθυντικοῦ προσώπου, καὶ μετὰ δεικτικῶν καὶ ἐρωτηματικῶν τοῦ ἑνικοῦ μόνον ἀριθμοῦ· π. χ. ايله بنم μετ' ἐμοῦ· ايله بونك μετὰ τούτου· ايله كيمك μετὰ τίνος; κτλ.

Μετὰ δὲ τῆς προσωπικῆς τοῦ γ' πληθυντικοῦ προσώπου

καὶ μετὰ τῶν δεικτικῶν τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ συντάσσεται ὀνομαστικῇ· π. χ. انلر ايله μετ' αὐτῶν· بونلر ايله μετὰ τούτων κτλ.

Ἡ ἀντωνυμία αὕτη ὅταν σημαίνῃ τὸ ὁμοῦ ἀκολουθεῖται πολλάκις ὑπὸ τοῦ برابر **περαπὲρ** (ὁμοῦ)· ὡς احمد افندی برابر ايله ὁμοῦ μετὰ τοῦ Ἀχμὲτ ἐφένδη.

Ἡ δὲ πρόθεσις ده (*ἐν*) μετὰ χρόνου δηλωτικῶν λέξεων σημαίνει *διάρκειαν*, ἤτοι τὸ ἐντὸς χρονικοῦ τινος διαστήματος γινόμενον· π. χ. شو كتابى بر كونده اوقورم τὸ βιβλίον τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ (ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας) ἀναγινώσκω.

Ἐπὶ χρονολογίας, ἰσοδυναμεῖ τῇ ἡμετέρᾳ δοτικῇ· π.χ. آيك دردنده τῇ τετάρτῃ τοῦ μηνός.

Ἐπὶ τῆς ἐννοίας ταύτης πολλάκις παραλείπεται· ὡς بو كون (ἀντὶ بو كونده) τῇ σήμερον· بو هفته (ἀντὶ بو هفته‌ده) τὴν ἑβδομάδα ταύτην.

§ 97. *Ἐθνικὰ ὀνόματα.* Ταῦτα εἶναι ἐν χρήσει οὐσιαστικῶς τε καὶ ἐπιθετικῶς· ὡς οὐσιαστικὰ κλίνονται καὶ τίθενται εἰς ἣν πτῶσιν ἀπαιτεῖ ὁ λόγος· رومم **ρούμ-ουμ** εἶμαι ὀρθόδοξος (ρωμαῖος)· تركلرى سورم **τουρκ-λερὶ σεβέριμ** ἀγαπῶ τοὺς Τούρκους· ارمنيلرك خانه‌لرى **ἐρμενιλερὶν χανελερὶ** τῶν Ἀρμενίων αἱ οἰκίαι.

Ὡς ἐπίθετα δέ, προηγοῦνται καὶ μένουσιν ἄκλιτα, ἡ δὲ λέξις πρὸς ἣν ἀναφέρονται λαμβάνει τὴν καταληκτικὴν

ἀντωνυμίαν ی ή سی π. χ. ملتی روم **ρούμ μιλλετ-ί** τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος (τῶν Ρωμαίων τὸ ἔθνος)· لسانی روم **ρούμ λιδαν-ί** ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα (ἡ γλῶσσα τῶν Ρωμαίων).

ΘΕΜΑ.

٣٩

مسلم غیر مسلم هپسز عثمانلی‌یز هپسز بر دولتك تبعه‌سندنز دولتمز
دخی دولت علیهٔ عثمانیه‌در محله‌كزك اهالیسی هپ اهل اسلامدر
دولت علیه‌نك پایتختی درسعادتدر برلین شهری آلمانیا پایتختیدر
یهودی ملتی اسكی ملتلردندر بن كلیسایه كیدیورم محمد افندی
جامعدن كلیور ترك لسانی كوزل بر لساندر آرناود ملتنی سورم
شو كتابی ایكی كونده اوقورم یالان سویلیورسكز اوچ كونده
فرانسه‌یه كیدرم بن دمیریول ایله ویانه‌دن پارسه كیدر ایكن ذكی
افندی اورادن استانبوله كلیور ایدی ازمیره نصل كیدرسكز كمی
ایله كیدرز بر هفته قاچ كوندر یدی كوندر بوكون آیك
قاچیدر اون طقوزی آی بزدن نه قدر اوزاقدر

٤٠

شرابكز نه قدردر شرابمز سزككی قدر دكلدر سزككندن دها
آزدر بزم سزك قدر شرابمز یوقدر بزم الما آغاچلرمز سزك

آیوه آغاچلرکز قدردر قنغی آیده‌یز شباطده دکلمی‌یز تشرین
ثانیده پارسده ایدم کونلرك الك اوزونی حزیران آینده و الك
قیصه‌سی کانون اولده‌در امینه خانم افندی ذکیه خانم افندی
ایله برابر کیدیور شوکت افندی بنله چارشویه کلمك استیور
ذات عالیکز مخدوم ایله برابر پارسه‌می کیدیورسکز سز یمکی قاشیق
ایله ییورسکز احمد افندی الیله یمك استیور بو چوجقله مکتبه
کیم کیتمك استیور بونکله بن کیدرم

40

Ὁ μικρότερος τῶν μηνῶν εἶναι ὁ μὴν Φεβρουάριος· ἡ μακροτέρα τῶν ἡμερῶν εἶναι ἡ ἐννάτη τοῦ μηνὸς Ἰουνίου· ἡ βραχυτέρα ἡμέρα εἶναι ἡ ἐννάτη Δεκεμβρίου· τὸ ἔαρ ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Μαρτίου μηνός· τὸ φθινόπωρον δὲν εἶναι τόσον ὡραῖον, ὅσον τὸ ἔαρ· οἱ μῆνες τοῦ Σεπτεμβρίου, Ὀκτωβρίου καὶ Νοεμβρίου, εἶναι φθινοπωρινοί· ὁ Μάρτιος ἔχει ἡμέρας τριάκοντα μίαν· ἡ ἑβδομὰς ἔχει ἡμέρας ἑπτά· πόσοι εἶναι οἱ ἄνθρακές σας; οἱ ἄνθρακές μας δὲν εἶναι τόσοι, ὅσα τὰ ξύλα μας· ὁ σάπων σας εἶναι περισσότερος τοῦ ἡμετέρου· ἡ ζάχαρίς σου δὲν εἶναι τόση, ὅση ἡ ἰδική μου· τὸν Αὔγουστον δὲν ἤμην ἐδῶ· ὁ Κωνσταντῖνος παίζει ὁμοῦ μετὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ γείτονός σας, Ἀχμέτ· ὁ Ρεοὺφ βέης τρώγει ὁμοῦ μετὰ σοῦ· ὁ Μιδὰτ ἐφένδης ἀναγινώσκει μετ' ἐμοῦ· ὁ Ὀσμὰν βέης πίνει διὰ τοῦ ποτηρίου ὕδωρ· ἐγὼ τρώγω τὸν ἰχθὺν διὰ τῆς χειρός· σὺ διὰ τῆς περόνης καὶ τοῦ μαχαιρίου τρώγεις.

41

Πόσας ἔχομεν τοῦ μηνός; εἴκοσι δύο· σήμερον εἶναι ὀκτὼ τοῦ μηνός, ἡμέρα παρασκευή· ὅλοι (μας) εἴμεθα ἀδιάθετοι· ὑμεῖς ὅλοι (σας) εἶσθε συγγενεῖς· ὅλοι (των) εἶναι εὐχαριστημένοι ἀπὸ σέ· τὸ ἀρμενικὸν ἔθνος δὲν εἶναι τόσῳ ἀρχαῖον, ὅσῳ τὸ ἰουδαϊκόν· ἡ Κωνσταντινούπολις εἶναι πρωτεύουσα τοῦ Ὀθωμανικοῦ κράτους· οἱ ὑπήκοοι τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους πόσα ἔθνη εἶναι; μωαμεθανοί, χριστιανοί, ἰουδαῖοι, ὅλοι εἴμεθα ὀθωμανοί· μεταβαίνω διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς Ἀδριανούπολιν· ἡ Σμύρνη εἶναι ὡραῖος τόπος· οἱ κάτοικοι τῆς Σμύρνης εἶναι ἑκατὸν χιλιάδες ψυχῶν· ψεῦδος λέγετε· ἐν Ἰωαννίνοις δὲν ὑπάρχει σιδηρόδρομος· ἐν Θεσσαλονίκῃ ἄνθρωποι ὁμιλοῦντες καὶ γράφοντες τὴν ἑβραϊκὴν εἶναι πολλοί· ἀγαπῶ τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν· εἶναι μία ὡραία γλῶσσα· οἱ Ρωμαῖοι τῆς Σμύρνης εἶναι ὅλοι ἐλευθέριοι ἄνθρωποι.

ΜΑΘΗΜΑ 22.

Ἀόριστος—Ὑπερσυντελικός.

Ἀόριστος: آرادم **ἀρατὴμ** ἐζήτησα, آرادك **ἀρα-τὴν** ἐζήτησας κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 82. 1).

Ὑπερσυντελικὸς (ἐξ ἀορίστου): آرادى ايدم **ἀρατὴ ἠτὴμ** εἶχον ζητήσει, آرادى ايدك **ἀρατὴ ἠτὴν** εἶχες ζητήσει κτλ. (βλ. αὐτόθι 2).

صاتمق **σατ-μάκ**, πωλεῖν	آياق **ἀγιάκ**, ποῦς
آلمق **ἀλμάκ**, λαμβάνειν	كوز **γκιόζ**, ὀφθαλμός
ويرمك **βερ-μέκ**, διδόναι	ديش **τίς**, ὀδοὺς
ديمك **τε-μέκ**, λέγειν, καλεῖν	قولاق **κουλάκ**, οὖς, ὠτίον
كتيرمك **γκετιρ-μέκ**, κομίζειν	يوز **γιόζ**, πρόσωπον
جان **τζάν**, ψυχὴ	انسان **ἰνσάν**, ἄνθρωπος
بياض **πεγιάζ**, λευκὸς	قره **καρά**, μέλας
اسمر **ἐσμέρ**, μελαγχροινὸς	ماوى **μαβῆ**, κυανοῦς
بعض **πάζη**, τινὲς	ضعيف **ζαΐφ**, ἀδύνατος
نام **νάμ**, ὄνομα	قمرال **κουμράλ**, καστανόχρους.

صغوق آلمق (ψῦχος λαμβάνειν) κρυολογῶ· جانم ايستيور **τζανὴμ ἰστίγιορ** (ἡ ψυχή μου θέλει) ἐπιθυμῶ, ὀρέγομαι.

Ὀνόματα γλωσσῶν: آلمانياجه **ἀλεμάνια-τζα** ἡ Γερμανικὴ γλῶσσα, καὶ Γερμανιστί· انكليزجه **ἰνγκιλίζ-τζε** ἡ Ἀγγλικὴ γλῶσσα, καὶ Ἀγγλιστί· فرانسزجه **φρανσήζ-τζε** ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα, καὶ Γαλλιστί.

§ 98. *Ἀόριστον ὄνομα*. Εἴδομεν (§ 52) ὅτι ὅταν τὸ ὄνομα συνοδεύηται ὑπὸ τῆς ἀορίστου بر (τίς, τὶ) ἰσοδυναμεῖ τῷ ἡμετέρῳ ἀνάρθρῳ καὶ ἀορίστῳ.

Ἐπειδὴ ἡ ἀόριστος بر δὲν ἔχει πληθυντικόν, τὴν θέσιν αὐτῆς ἐν τῷ πληθυντικῷ ἐπέχει ἡ بعض **πάζη** τινές· π. χ. بر آدم ἄνθρωπός τις, بعض آدملر ἄνθρωποί τινες· بر چوجق παιδίον τι· بعض چوجقلر παιδία τινά.

Ἡ ἀντωνυμία αὕτη καθ' ἑαυτὴν μὲν εἶναι ἄκλιτος· κλίνεται δὲ ὁμοῦ μετὰ τῶν καταληκτικῶν ἀντωνυμιῶν, ἐξηγουμένων παρ' ἡμῖν διὰ γενικῆς διαιρετικῆς π. χ.

بعضمز	π̇αζη-μὴζ καὶ	τινὲς ἐξ ἡμῶν
بعضلرمز	π̇αζηλαρ-ημήζ,	
بعضكز	π̇αζη-νὴζ καὶ	τινὲς ἐξ ὑμῶν
بعضلركز	π̇αζηλαρ-ηνήζ,	
بعضيسى	π̇άζη-ση καὶ	τινὲς ἐξ αὐτῶν
بعضيلرى	π̇αζη-λαρῆ	

Τὸ بر ὡς ἀόριστος ἀντωνυμία ἢ προτάσσεται τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζει· π. χ. بر چوجق παῖς τις· بر قارى γυνή τις· ἢ ἐπιτάσσεται, καὶ τότε τὸ μὲν ὄνομα τίθεται κατὰ γενικήν, τὸ δὲ بر λαμβάνει κατὰ τὸν κανόνα (§ 34) τὴν καταληκτικὴν ى· π. χ. چوجغك برى τοῦ παιδὸς (ἤτοι τῶν παίδων) τις, قارينك برى τῆς γυναικὸς (ἤτοι τῶν γυναικῶν) τις.

Ἐπίσης καὶ τὸ بعض τινές· π. χ. بعض آدملر ἄνθρωποί τινες, καὶ آدملرك بعضيسى τῶν ἀνθρώπων τινές.

Ἡ διαιρετικὴ αὕτη γενικὴ ἐκφέρεται καὶ εἰς πληθυντικὸν διὰ τῆς προθέσεως دن ὡς ἑξῆς: چوجقلردن برى εἷς ἐκ τῶν παίδων· چوجقلردن بعضلرى τινὲς ἐκ τῶν παίδων.

§ 99. *Τὸ κύριον ὄνομα ἐπὶ ἀοριστίας.* Ἐπὶ δὲ κυρίων ὀνομάτων ἀγνώστων προσώπων μετὰ τὸ κύριον ὄνομα τίθεται ἀμέσως ἡ λέξις نامنده **ναμηντὰ** (ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ), σύν

τοῦ نام ὄνομα, ἐκ τῆς καταληκτικῆς ی τραπείσης εἰς ن καὶ ἐκ τῆς προθέσεως ده καὶ εἶτα ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία بر τις· π. χ. علی افندی نامنده بریسی εἷς ὀνόματι Ἀλῆ ἐφένδης· ἢ τίθεται ἁπλῶς ἡ λέξις نام· π. χ. علی نام بریسی εἷς ὀνόματι Ἀλῆς.

§ 100. *Ὑποκείμενον ἀόριστον.* Καθὼς ἐν τῇ συνδετικῇ προτάσει (§ 53), οὕτω καὶ ἐν τῇ ρηματικῇ τὸ ὑποκείμενον ὅταν ᾖ ἄγνωστον ἐπιτάσσεται, προηγουμένων καὶ τῶν δύο ἀντικειμένων, δηλαδὴ τοῦ ἀμέσου καὶ τοῦ ἐμμέσου, ὡς καὶ τοῦ τοπικοῦ καὶ χρονικοῦ προσδιορισμοῦ· π. χ. بو سوزی بکا علی افندی نامنده بریسی سویلدی τὸν λόγον τοῦτον μοὶ εἶπεν εἷς ὀνόματι Ἀλῆ ἐφένδης· دون بورایه بریسی کلدی χθὲς ἐνταῦθα ἦλθέ τις.

§ 101. *Διπλοῦν ἀντικείμενον.* Ὅταν τὸ ῥῆμα συντάσσηται διπλῷ ἀντικειμένῳ, τότε τὸ ἄμεσον ἤτοι τὸ κατ' αἰτιατικὴν προτάσσεται μέν, ἐὰν ᾖ γνωστόν, καὶ ἐπιτάσσεται τὸ ἔμμεσον τὸ κατὰ δοτικήν· π. χ. بن او کتابی سکا ویردم ἐγὼ ἐκεῖνο τὸ βιβλίον σοὶ ἔδωκα

Ἐπιτάσσεται δέ, ὅταν ᾖ ἀόριστον, προτασσομένου τοῦ ἐμμέσου· π. χ. بن سکا بر کتاب ویردم ἐγὼ σοὶ ἔδωκα ἓν βιβλίον.

§ 102. *Ἀντικείμενον καὶ κατηγορούμενον.* Ὅταν ἐν τῇ προτάσει ὑπάρχῃ ἀντικείμενον καὶ κατηγορούμενον, προτάσσεται τὸ ἀντικείμενον καὶ ἐπιτάσσεται τὸ κατηγο-

ρούμενον· π. χ. سزی ضعیف کوریورم ὑμᾶς ἀδύνατον βλέπω.

§ 103. *Σύνταξις*. Τὸ دیمك **τεμὲκ** *λέγειν* συντάσσεται διπλῷ ἀντικειμένῳ, ὡς καὶ τὸ ἡμέτερον *λέγειν*· π. χ. بونی بکا سویلدی ἐμοὶ τοῦτο εἶπεν.

Ἐν δὲ τῇ σημασίᾳ τοῦ *καλεῖν*, *ὀνομάζειν*, τὸ ἡμέτερον κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον τίθεται ἐν τῇ τουρκικῇ κατὰ δοτικήν· π. χ. بوکا قیا بالغی دیرلر τοῦτο (κατὰ λέξιν, τούτῳ) κωβιὸν καλοῦσι.

§ 104. *Τιμητικά*. Αἱ χάριν τιμῆς ἢ μετριοφροσύνης λέξεις داعیکز **ταϊ-νίζ**, بنده‌کز **πεντε-νίζ**, τίθενται μετὰ τὰ κύρια ὀνόματα· احمد افندی بنده‌کز ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης ὁ θεράπων σας· رؤف افندی داعیکز ὁ Ρεοὺφ ἐφένδης ὁ εὐχέτης σας.

Ὑποκοριστικά. Τὰ ὀνόματα γίνονται ὑποκοριστικὰ διὰ τῆς καταλήξεως جق *τζὴκ* ἢ جغز *τζηγὰζ* μετὰ δασυφώνων, καὶ جك *τζὶκ* ἢ جکز *τζιγὲζ* μετὰ λεπτοφώνων (Βλ. Γραμ. σ. 141, στ').

آنا ἀνὰ *μήτηρ*· آناجق ἀνα-τζὴκ *προσφιλὴς μήτηρ* (μητερίτσα)· بابا πάπὰ *πατὴρ*· باباجق πάπα-τζὴκ *προσφιλὴς πατὴρ* (πατεράκης).

ΘΕΜΑ.

٤١

اومی صاتدم کیمه رؤف بکه قاچه یکرمی بیك غروشه

سعید افندی کرازی التمش پاره‌یه الدی لطیف افندی سکا نه ویردی

نه دیمك استیورسکز شو آغاجه پورتقال و اکا الما آغاجی دیرلر

نوری افندی او چیچکی بکا ویردی ذات عالیکز بکا بر ساعت
ویردیکز بوکون بك افندی برادرکز و خانم همشیره‌کز کیفسز
ایمشلر انسانك ایکی آیاغی و ایکی الی و ایکی کوزی و ایکی قولاغی
واردر بو آدمك یوزی اسمر و اللری بیاضدر بزم دیشلرمز
چوروکدر برادر بنده‌کزك صاچی قره و بیغی قرال و کوزلری
ماویدر سزی شوکت بك نامنده بریسی آرادی دون یازیخانه‌کزه
بر ذات کلدی دون بزه بر بیاض کدی کتیردیلر

٤٢

درسمی اوقودم ایدی تعلیمکی یازدك ایدی جانکز نه ایستیور
ایدی بر قدح شراب ایچدك ایدی قارپوز ییدیکز ایدی انلر
درسه باشلادیلر ایدی بونی کیم سویلدی بریسی سویلدی قلمی
کیمه ویردیکز چوجغك برینه سزی مکتب شاکردلرندن بریسی
ایستیور جویزلرك هپسی ایو دکل بعضیسی صاغلام و بعضیسی
چوروکدر مخدوم قسطاکی بنده‌کز برآز کیفسزدر چوجقجغز
فناحالده‌در باباجغم! قارنم آج جانم پینیر اتمك ایستیور آناجغم!
اویقوم یوقدر خانم قزك الجکزنده نه وار اوجکزمز پك کوزل

بر یرده‌در دولتخانه کزك اون درت اوطه‌سی و بر مطبخی و ایکی
بغچه‌سی واردر فقیرخانه‌مك اوچ اوطه‌سی واردر

42

Σοὶ ἔφερα ἓν χρυσοῦν ὡρολόγιον· μοὶ ἔδωκας ἓν ζεῦγος μεταξωτῶν περικνημίδων· ὁ ἐξάδελφός σας (ἐκ θείου πρὸς πατρὸς) ἐπώλησεν ἡμῖν ἐκεῖνο τὸ λινοῦν ρινόμακτρον· ἀντὶ πόσων ἠγοράσατε ἐκεῖνον τὸν μάλλινον τάπητα· ἀντὶ 480 γροσίων ἠγοράσαμεν ἐκείνας τὰς δώδεκα μεταξωτὰς καθέδρας· ἐὰν ἐγὼ δὲν εἶμαι πλούσιος, τί πρὸς σέ; ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι ἐκ τῶν ἐπ' ἐμοὶ (εἰς τὸ χέρι μου)· ὑπάρχει μὲν παρ' ἡμῖν εἷς κύων, δὲν εἶναι ὅμως ἡμέτερος· εἶναι τοῦ ἀδελφοῦ μου Χαϊρῆ βέη· ἡ γεῦσις τοῦ οἴνου τούτου εἶναι ὀξεῖα· ἡ γεῦσις τοῦ μήλου τούτου δὲν εἶναι κακή· ἐνῷ τοῦτο εἶναι χρυσόμηλον, ἡ γεῦσίς του εἶναι γεῦσις λεμονίου· ἐὰν ἐγὼ δὲν ἔχω χρήματα, ἐκεῖνον τί τὸν μέλει; ποῦ εἶναι ὁ σκίμπους; ἰδοὺ πλησίον σου εἶναι· χθὲς πλησίον ὑμῶν ὑπῆρχε κύριός τις· τίς ἦτο; τὸ ὡρολόγιον εἶναι πλησίον σας; ἐὰν τὰ ἐνδύματά μου εἶναι ἐσχισμένα, τί πρὸς ὑμᾶς· ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης ὁμιλεῖ τὴν γαλλικήν· ἐγὼ ὁμιλῶ τὴν γερμανικήν· ὁ φίλος ἡμῶν Σεβκὲτ βέης ὁμιλεῖ καλὰ τὴν ἀγγλικήν.

43

Σοὶ εἶχον φέρει ἕνα μικρὸν ἄρτον· μοὶ εἶχες πωλήσει τὸν κῆπόν σου· σοὶ εἶχον δώσει ἓν χειρόμακτρον βαμβακερόν· εἴχομεν ἀρχίσει νὰ γράφωμεν τὸ θέμα· εἴχετε ἔλθει εἰς ἡμᾶς·

εἶχον ζητήσει ἐν τῷ γραφείῳ τὸν ἀνεψιόν σας· ποῦ εἶναι ἡ οἰκία σας; ἡ πτωχική μου οἰκία εἶναι ἐν Γαλατᾷ, κατὰ τὴν ὁδὸν Καράκιοϊ, ὑπ' ἀριθμὸν 64· ἡ οἰκία σας ξυλίνη εἶναι ἢ λιθίνη; τίνος εἶναι τὸ μέγαρον ἐκεῖνο; εἶναι τοῦ Χασὰν πασᾶ· ἐγὼ τίνα ἔχω; δὲν ἔχω κανένα· πῶς δὲν ἔχετε κανένα; δὲν ἔχετε δύο ἀδελφούς; τίνα συγγένειαν ἔχετε μετὰ τοῦ κ. Δημητράκη; ποῖον μέρος εἶναι ἐκεῖνο; δὲν εἶναι τὸ Σταυροδρόμιον; εἶχον ἴδει τὸν πατέρα σας ἐν τῇ γεφύρᾳ· τὸ διαμέρισμά σας εἶναι μακράν; οὐχί, εἶναι πολὺ πλησίον· ἐκεῖνο τὸ βαρέλιον εἶναι βαρέλιον οἴνου ἢ ρακῆς; πόσον οἶνον ἔχετε; ἔχομεν ἓν βαρέλιον οἶνον· ὁ οἶνός μας δὲν εἶναι τόσος, ὅση ἡ ρακῆ μας.

ΜΑΘΗΜΑ 23.

Ἀναφορικὴ μετοχὴ ἐκ τοῦ ἀορίστου.

آرادیغم **arattyg-ym** ὁ, ἡ τὸ ζητούμενόν μου, ἤτοι ἐκεῖνος, η, ο, τὸν ὁποῖον, αν, ον ζητῶ ἢ ἐζήτησα.

آرادیغك **arattyg-yn** ὁ, ἡ, τὸ ζητούμενόν σου, ἤτοι ἐκεῖνος, η, ο, τὸν ὁποῖον, αν, ον ζητεῖς ἢ ἐζήτησας.

§ 105. Ἡ ὡς ἀνωτέρω σύνθετος ἀναφορικὴ μετοχὴ γινομένη ἐκ τοῦ α' πληθυντικοῦ προσώπου τοῦ ἀορίστου μετὰ τῶν καταληκτικῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν (βλ. γραμ. σ. 96,

2 α'.) προτάσσεται τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζει, ἀπαραλλάκτως ὡς καὶ ἡ ἐν τῷ 20 μαθήματι σημειωθεῖσα ἀναφορικὴ ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος μετοχὴ (§ 88)· διαφέρει ὅμως ἐκείνης καθότι αὕτη ἀναλύεται ἐν τῇ ἑλληνικῇ δι' ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, ἥτις εἶναι *ἀντικείμενον*· ὡς اوقوديغم درس **ὠκουτουγοὺμ τὲρς** τὸ μάθημα, τὸ ὁποῖον ἀνέγνωσα· صاتديغك او **σαττηγὴν ἔϐ** ἡ οἰκία τὴν ὁποίαν ἐπώλησας κτλ. ἐνῷ ἡ ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος ἀναφορικὴ μετοχὴ ἀναλύεται παρ' ἡμῖν δι' ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας, ἥτις εἶναι ὑποκείμενον· ὡς تركجه اوقور يازار بر آدم ἄνθρωπος ἀναγινώσκων (ὅστις ἀναγινώσκει) καὶ γράφων (ὅστις γράφει) τουρκιστί.

Καίτοι ἡ ἐν τέλει τῆς μετοχῆς ταύτης καταληκτικὴ ἀντωνυμία δεικνύει τὸ ὑποκείμενον, οὐχ ἧττον ἀντιθέσεως χάριν ἢ ἐμφάσεως, λαμϐάνει ἐκ περισσοῦ ὡς ὑποκείμενον προσωπικὴν ἀντωνυμίαν κατὰ γενικὴν πτῶσιν· π. χ. بنم صاتديغم او ἡ οἰκία, ἣν ἐγὼ ἐπώλησα· سنك صاتديغك او ἡ οἰκία, ἣν σὺ ἐπώλησας· انك صاتديغى او ἡ οἰκία, ἣν ἐκεῖνος ἐπώλησε κτλ.

Ἡ μετοχὴ αὕτη δύναται ν' ἀναλυθῇ ἐν τῇ τουρκικῇ διὰ τῆς ἀναφορικῆς ϛ (**κι**) ὅστις, ἥτις, ὅ,τι· π. χ. او ات كه الدم ἢ الديغم ات **ὢ ἔτ κὶ ἀλτήμ,** ἐκεῖνο τὸ κρέας, ὅπερ ἠγόρασα· او اتمك كه ييدك ἢ ييديكك اتمك **ὢ ἐτμὲκ κὶ γετὶν** ἐκεῖνος ὁ ἄρτος, ὃν ἔφαγες.

Ἑπομένως αἱ τοιαῦται ἀναλελυμέναι ἀναφορικαὶ προτάσεις δύνανται νὰ συμπτύσσωνται διὰ τοιαύτης ἀναφορικῆς μετοχῆς.

اولق **ὠλ-μάκ**, γίγνεσθαι	آغریق **ἀγρη-μάκ**, πονεῖν
قالق **καλ-μάκ**, μένειν	یاغمق **γιαγ-μάκ**, βρέχειν
آشجی **ἀὸ-τσῆ**, μάγειρος	قار **κάρ**, χιὼν
قپوجی **καπου-τζῆ**, θυρωρὸς	یاغمور **γιαγμούρ**, βροχὴ
قادین **κατὴν** (خاتون) γυνὴ	قار یاغمق **χιονίζειν**
دیشی **τιδί**, θῆλυς	یاغمور یاغمق **βρέχειν**

آرسلان **ἀρσλάν**, λέων	کوی **κιόϊ**, χωρίον
حیوان **χαϊβάν**, ζῶον	قصبه **κασαβά**, κωμόπολις
شیشه **σισέ**, φιάλη	ات **ἔτ**, κρέας
فلان **φιλάν**, ὁ, ἡ τὸ δεῖνα	قویون **κογιούν**, πρόβατον
خدمتجی **χητμετ-τσῆ**, (κοινῶς [**χηζμετ-τσῆ**), ὑπηρέτης	قوزی **κουζοῦ**, ἀρνίον
	صیغیر **σηγήρ**, βοῦς.

Κύρια ὀνόματα: حسنی Χουσνῆ· عبد الرحمن **Ἀβτ-ουρ-ραχμάν**· مصطفی **Μουσταφά**· عزت **Ἰζζέτ**· فؤاد **Φουάτ**· قر **Καμὲρ** (γυν.)· عزیزه **Ἀζιζὲ** (γυν.)· عنایت **Ἰναγὲτ** (γυν.).

§ 106. *Ἀπαρέμφατον τοῦ συνδετικοῦ*. Ἐπειδὴ τὸ συνδετικὸν ἢ ἄλλως βοηθητικὸν τῆς Τουρκικῆς εἶναι ἐλλειπές, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ οἱ ἄλλοι ἐλλείποντες αὐτοῦ χρόνοι ἀναπληροῦνται ἐκ τοῦ اولق **γίγνεσθαι**.

Τὸ ῥῆμα τοῦτο μετ' ἐπιθέτων σχηματίζει σύνθετα ῥήματα· π. χ. اولق خسته ἀσθενῆ γίγνεσθαι, ἀσθενεῖν· زنكين اولق πλούσιον γίγνεσθαι, πλουτεῖν.

§ 107. *Διάκρισις γένους.* Ἐπί τινων ὀνομάτων, κοινῶν μεταξὺ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, τίθεται πρὸς διάκρισιν μετὰ τὸ ὄνομα ἡ λέξις قادين γυνὴ ἢ قيز κόρη, ὅταν πρόκηται περὶ γυναικός· π. χ. آشجى μάγειρος, قادين آشجى μαγείρισσα· خدمتجى ὑπηρέτης, قادين خدمتجى ἢ قيز خدمتجى ὑπηρέτρια, θεραπαινίς.

Ἐπὶ ζώων δέ, προτάσσεται τοῦ κοινοῦ ὀνόματος ἡ λέξις ديشى θῆλυς· π. χ. آرسلان λέων, ديشى آرسلان λέαινα.

§ 108. *Ἀόριστος ἀρτωνυμία.* Ἡ فلان (δεῖνα) προηγεῖται τοῦ ὀνόματος· π. χ. فلان افندى ὁ δεῖνα κύριος.

Αὕτη ἐπαναλαμβάνεται ὡς τὸ ἡμέτερον ὁ δεῖνα καὶ ὁ τάδε, καὶ κοινῶς προφέρεται καὶ **φαλάν**· فلان فلان فيلان **φαλάν**· ἐνίοτε δὲ λαμβάνει ἐν τέλει καὶ τὸ μόριον جه· ὡς **فلانجه φιλάντζα.**

§ 109. *Τιμητικά.* Ὅταν ὦσι πολλὰ τὰ κύρια ὀνόματα, τότε αἱ λέξεις خانم—پاشا—بك—افندى πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεως κατόπιν ἑκάστου κυρίου ὀνόματος, τίθενται ἅπαξ ἐν τέλει εἰς πληθυντικὸν ἀριθμόν· π. χ. حسنى و مصطفى افنديلر οἱ κύριοι Χουσνῆς καὶ Μουσταφᾶς· عبد الرحمن و فؤاد پاشالر οἱ πασάδες Ἀπτ-ουρ-ραχμὰν καὶ Φουάτ.

§ 110. *Ὁ προσδιορισμὸς τοῦ τιμήματος.* Ὅταν ἐν τῇ προτάσει ὑπάρχωσιν ἄμεσον καὶ ἔμμεσον ἀντικείμενον καὶ προσδιορισμὸς τοῦ τιμήματος, οὗτος τίθεται τελευταῖος ἀμέσως πρὸ τοῦ ρήματος· π. χ. احمد افندی بو دکانی بکا اون بیك غروشه صاتدی ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης μοὶ ἐπώλησε τὴν οἰκίαν ταύτην διὰ δέκα χιλιάδας γρόσια.

Ἐπανάληψις λέξεως. Τὸ ἐπίθετον χάριν ἐπιτάσεως τῆς ἐννοίας ἐπαναλαμβάνεται· π. χ. صیجاق صیجاق *ζεστὸν ζεστόν*, ἤτοι *θερμότατον*· صغوق صغوق *ψυχρὸν ψυχρόν*, *κατάψυχρον*.

Ἐν τισι δὲ προτάσσεται ἁπλῶς συλλαβὴ ὁμοία τῇ ἀρχικῇ συλλαβῇ τοῦ ἐπιθέτου· ὡς بیاض ب *πὲμ πεγιὰζ* κατάλευκος· سیاه سیم *σὶμ σιὰχ* κατάμαυρος (βλ. γραμ. σελ. 42, 6′).

Ἐν δὲ τῇ οἰκιακῇ γλώτσῃ ἐπαναλαμβάνεται πολλάκις ἀντὶ συνωνύμου τὸ ὄνομα, ἀφαιρουμένου τοῦ ἀρχικοῦ αὐτῆς γράμματος καὶ προστιθεμένου ἀντ' αὐτοῦ τοῦ γράμματος م· ὡς کتاب متاب κι-τὰπ μι-τάπ, *βιβλίον* (μιβλίον)· قلم ملم κα-λὲμ μα-λὲμ *κάλαμος* (μάλαμος). ليمون میمون λι-μὸν μι-μὸν *λεμόνιον* (μεμόνιον).

Ὀνόματα κρεάτων. Ταῦτα σχηματίζονται ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ζώου καὶ τῆς λέξεως ات *κρέας* μετὰ τῆς καταληκτικῆς ς· π. χ. قویون اتی κογιοὺν ἐτ-ὶ *προβάτου κρέας*, ἤτοι *πρόβειον κρέας*· صیغیر اتی *βοὸς κρέας*, ἤτοι *βόειον κρέας* κτλ.

Χωρητικότης. Διὰ τῆς καταλήξεως لق λὴκ διὰ τὰ δασύφωνα ἢ لك λὶκ διὰ τὰ λεπτόφωνα, σχηματίζονται ἐπίθετα χωρητικότητος δηλωτικά· π. χ. اوقه οκά, اوقه‌لق οκα-λὴκ *ὁ ἔχων βάρος ὀκκᾶς*, ἢ

ὁ χωρῶν μίαν ὀχκάν· بيك χίλια, بيكلك πιν-λὶκ χιλιάριον, ἤτοι δοχεῖον χωρητικότητος χιλίων δραμίων, ἢ 2]12 ὀχκάδων· قاچ πόσος; قاچلق κατσ-λὴκ τῶν πόσων (ὀχκάδων δηλαδή);

٤٣

الديغم ات قويون اتی‌در صيغير اتی دكادر ايچديكك صو پك لذيذدر صاتديغی او كاركيردر اوقوديغمز درس پك قولايدر يازديغكز شيی كوردم ارادقلری دكان بو دكلدر بنم كتيرديكم شيشه شودر سنك ييديكك قوزی اتی ايی دكل ايمش انك بزه ويرديكی كل بو باغچه‌دندر بزم كورديكمز ارسلانی اوده كوردی سزك الديغكز بغچه بزم دكل احمد افنديمك ايدی انلرك دخی ايستدكلری شی بودر باشم آغريیور بو آشجی قادين عبدالرحمن افندی قوناغنده‌در او آدم حسنی پاشانك قوناغنك قپوجيسی ايمش آی اوغل! نه اولدك دون كيجه نره‌ده قالدك برآز صغوق الدم خسته اولدم فؤاد بك زنكين اولدی

٤٤

عزت و فؤاد و مطصفی بك افنديلر كلديلر بو اوی بزه قاچه ويرمك ايستيورسكز يكرمی بش بيك غروشه صاتارم پاره‌كز وارمی بر پاره‌م يوقدر سزده دون بو قدر پاره وار ايدی نه

یاپدیکز بنم دکل بشقه‌سنك ایدی کیمك ایمش همشیره‌م قرك

بزده صیغیر اتی قدر قویون اتی یوقدر یمکی صیجاق صیجاق

یدیکز صویی صغوق صغوق ایچدم قپو آپ اچیقدر شیشه

بومبوشدر یول طوس طوغریدر قر خاتونك اللری بم یاصدر

مصطفی افندینك اللری سیم سیاهدر

ΘΕΜΑ

44

Εἶδον τὴν οἰκίαν· ἡ οἰκία, ἣν εἶδον, εἶναι τῆς Α. Ἐξοχ. τοῦ Ἰζζὲτ πασᾶ· ἐζήτησας τὸν ἄνθρωπον· ὁ ἄνθρωπος, ὃν ἐζήτησας, σήμερον ἀναχωρεῖ εἰς Βερολῖνον· ἔγραψε τὸ θέμα· τὸ θέμα, ὅπερ ἔγραψεν, εἶναι πολὺ ἐκτενές· ἐπωλήσαμεν τὴν οἰκίαν· ἡ οἰκία, ἣν ἡμεῖς ἐπωλήσαμεν, δὲν εἶναι αὕτη· εἶναι ἐκείνη· ἠγοράσατε μῆλα· τὰ μῆλα, ἅτινα ὑμεῖς ἠγοράσατε, δὲν ἦσαν λέγει καλά· ἦσαν λέγει σεσηπότα· ἐκόμισαν ἄνθη· τὰ ἄνθη, ἅτινα οἱ κύριοι Μουσταφᾶς καὶ Φουὰτ ἐκόμισαν, δὲν εἶναι ταῦτα· χιονίζει· ἔβρεξε· χθὲς τὴν νύκτα ἐν τῷ ἡμετέρῳ χωρίῳ ἐχιόνισε· χθὲς ἐν τῇ κωμοπόλει ἡμῶν ἔβρεχε· ὁ κ. δεῖνα ἦλθε; τί ζητεῖ; θέλει νὰ σᾶς ἴδῃ· πόσων ὀκκάδων εἶναι τὸ βαρέλιον τοῦτο τοῦ οἴνου; ἐκείνη ἡ χιλίων δραμίων φιάλη πλήρης εἶναι ἢ κενή; τί ἔγινεν ἡ ἀδελφή σας κ. Ἰναγέτ; ποῦ μένει ὁ Φουὰτ ἐφένδης; ἀντὶ πόσου ἐπωλήσατε τῇ κυρίᾳ Νουριὲ τὴν οἰκίαν ταύτην; ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης ἐπλούτησεν· ἔχετε τόσα κυδώνια, ὅσα ρώδια; ἡμεῖς ἔχομεν πε-

ρισσότερα δαμάσκηνα ἢ βερύκοκκα· ἐγὼ δὲν ἔχω ἄπια τόσα, δσα ροδάκινα· ὑμεῖς ὁμιλεῖτε τὴν Ἀγγλικὴν καὶ τὴν Γαλλικήν· ἐγὼ ὁμιλῶ τὴν Γερμανικήν.

45

Ἐγὼ μελετῶ τὸ μάθημα· τὸ μάθημα, ὅπερ ἐγὼ μελετῶ, εἶναι πολὺ δύσκολον· σὺ γράφεις τὸ γύμνασμα· τὸ γύμνασμα, ὅπερ σὺ γράφεις, εἶναι πολὺ σύντομον· ἐκεῖνος λέγει λόγον τινά· ὁ λόγος, ὃν ἐκεῖνος λέγει, δὲν εἶναι οὗτος· ἡμεῖς ἀγαπῶμεν τὸν παῖδα· ὁ παῖς, ὃν ἡμεῖς ἀγαπῶμεν, εἶναι ἐκεῖνος· ὑμεῖς τρώγετε ἄρτον· ὁ ἄρτος, ὃν ὑμεῖς τρώγετε, εἶναι πολὺ νωπός· ἐκεῖνοι πίνουσιν ὕδωρ· τὸ ὕδωρ, ὅπερ ἐκεῖνοι πίνουσι, δὲν εἶναι πρόσφατον· ὁ μάγειρός μας ἀνεχώρησεν· ὁ ὑπηρέτης σας ποῦ μετέβη; εἰς τὴν οἰκίαν του ,πλησίον εἰς τὰ τέκνα του· ἡ θεραπαινὶς ὑμῶν Καμὲρ πόσων ἐτῶν εἶναι; εἶναι δέκα ἓξ ἐτῶν· εἶναι θυγάτηρ τοῦ ἡμετέρου θυρωροῦ Χουσεὶν ἀγᾶ· ἡ ἐν τῷ μεγάρῳ τοῦ Ἀπτουρραχμὰν μαγείρισσα εἶναι θυγάτηρ ἐκείνης τῆς γραίας γυναικός· ὁ υἱὸς ἡμῶν Φεχὴμ βέης εἶναι παιδίον ὑγιέστατον· ἐν τῷ χωρίῳ ἡμῶν ὑπάρχει μία ὁδὸς μακροτάτη καὶ εὐθυτάτη· ἀγαπῶ τὰς ἄσπρας σταφυλάς· ἡ σταφυλὴ ἐκείνη εἶναι κατάμαυρος· ὁ κῆπος οὗτος δὲν εἶναι ὁ κῆπος, ὃν ἡμεῖς γνωρίζομεν· ἔγινεν ὅλως διόλου διαφορετικός· ἀγαπῶ τὸ πρόβειον κρέας περισσότερον τοῦ βοείου· τὸ ἀρνίον τοῦτο εἶναι ἐκείνης τῆς μικρᾶς κόρης· χθὲς εἶδον μίαν λέαιναν.

Αἱ ἑπόμεναι ἐντὸς παρενθέσεως διὰ τῆς δ ἀναλελυμέναι ἀναφορικαὶ προτάσεις συμπτυχθήτωσαν

(او شيى كه ويردم) ايستيورم — (او سوزى كه سويلدك) ايشيتدم — (او چيچكى كه كتيردى) كوردم كل ايدى — (او حيوانى كه كوردك) آرسلان ايدى — (او ات كه يورسكز) قوزى اتيدر — (او شيشه كه الديكز) شراب شيشه‌سيدر — (او چوجق كه سويليورسكز) قومشومز احمد افندينك مخدوميدر — (او آدم كه آرايورلر) احمد پاشانك خدمتجى قيزينك پاياسيدر

ΜΑΘΗΜΑ 24.

Ἀναφορικὴ μετοχὴ ἐκ τοῦ ἀορίστου.

§ 111. Τὸ ὄνομα, ὅπερ προσδιορίζει ἡ ἐκ τοῦ ἀορίστου ἀναφορικὴ μετοχὴ δύναται καὶ νὰ παραλείπηται· π. χ. بنم سويلديكم سوز بو دكل ὁ λόγος, ὃν ἐγὼ εἶπον, δὲν εἶναι οὗτος· καὶ بنم سويلديكم بو دكل τὸ ρηθέν μοι (ἤτοι, ἐκεῖνο ὅπερ ἐγὼ εἶπον) δὲν εἶναι τοῦτο.

Ἡ μετοχὴ αὕτη ἑρμηνεύεται παρ' ἡμῖν διὰ ῥήματος καὶ ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας αἰτιατικῆς πτώσεως, ὅταν τὸ ῥῆμα ᾖ ἐνεργητικόν· π. χ.

يديكم ὁ ἄρτος, ὃν τρώγω·

او صاتديغك ἡ οἰκία, ἣν ἐπώλησας.

Ὅταν δὲ τὸ ῥῆμα ᾖ ἐνεργητικὸν ἀμετάβατον ἢ καταστατικόν, ἡ παρ' ἡμῖν ἀναφορικὴ ἀντωνυμία εἶναι ἐμπρόθετος· π.χ.

او اوتورديغم ἡ οἰκία, ἐν ᾗ ἐκάθησα·

ير كيتديكك **γκιτ-τιγὶν γὲρ** τὸ μέρος, εἰς ὃ μεταβαίνεις·

ير كلديكى **γκελτιγὶ γὲρ** τὸ μέρος, ἐξ οὗ ἔρχεται.

اوتورمق **ὠτουρ-μάκ,** κάθησθαι

بولنمق **πουλουν-μάκ,** εὑρίσκε-[σθαι

ياكلش **γιανλής,** λάθος

قول **κούλ,** δοῦλος

حولى **χαβλή,** αὐλὴ οἰκίας

دوزينه **τουζίνα,** δωδεκὰς

قاش **κάς,** ὀφρὺς

ديل **τίλ,** γλῶσσα

اما **ἔμμα** (ἄμμα) ἀλλὰ

اغز (آغيز ἢ) **ἀγήζ,** στόμα

كوندوز **γκιοντόζ,** ἡμέρα

كوندوزين **γκιοντόζιν** (ἐπιρ.) [τὴν ἡμέραν

قولكز **κουλουνούζ,** ὁ θεράπων [σας

قورو **κουροῦ,** ξηρὸς

يارم **γιαρὴμ** } ἥμισυς, εια, υ
بچق **πὸτσοὺκ** }

اعلا **ἀλιά,** ἐξαίρετος

خوش **χώς,** εὐάρεστος

حق **χάκκ,** δίκαιον

قوقو **κωκοῦ,** ὀσμὴ

قوقولو **κωκου-λοῦ,** ὁ ἔχων ὀ-[σμὴν

خوش قوقولو **χὼς κωκουλοῦ,** [εὐώδης

البته **ἐλπεττέ,** βεβαίως, ἀναμ-[φιβόλως

جانم **τζανὴμ** (ψυχή μου) ἀ-[γαπητὲ

Αὐτοπαθὴς ἀντωνυμία: كندم **κεντὶ-μ** ἐγὼ αὐτός· كندك **κεντ-ὶν** σὺ αὐτὸς κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 61 § 52).

Κύρια ὀνόματα: صفوت Σαφ(β)έτ· خيرالدين Χαϊρ-ȣ̇τ-τ̇ίν· عارفى Ἀρηφῆ· كامل Κι̯αμήλ.

Ὀνόματα προαστείων Κωνσταντινουπόλεως: بشكطاش **πεσ̇ικ-τὰς** Διπλοκιόνιον· اورته كوى **ὀρτά-κι̯οϊ** Μεσάχωρον· قورى چشمه **κουροῦ τσ̇εσ̇μὲ** Ξηροκρήνη· كويى (ἢ آرنبود) آرناود **ἀραναοὺτ-κι̯οῖ** Μέγα Ρεῦμα.

§ 112. *Ὑποκείμενον*. Τὸ قولكز **κουλουνοὺζ** (ὁ θεράπων σας) ὅταν μὲν ᾖ ἀντὶ τοῦ ἐγώ, συντάσσεται ὡς καὶ τὸ بنده‌كز (§ 70) μετὰ ῥήματος α' προσώπου· π. χ. قولكز كليورم ὁ δοῦλός σας (ἐγὼ) ἔρχομαι.

Ἐπὶ δὲ τριτοπροσωπίας, συντάσσεται μετὰ ῥήματος γ' προσώπου· π. χ. احمد افندى قولكز كيتدى ὁ Ἀχμὲδ ἐφένδης, ὁ θεράπων σας, ἀπῆλθεν· اوغلم قولكز كليور ὁ υἱός μου, ὁ θεράπων σας, ἔρχεται.

§ 113. *Αὐτοπαθής*. Ἡ ἀντωνυμία αὕτη ὡς ὑποκείμενον συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς τίθεται κατ' ὀνομαστικήν· ὡς كندم ييديكم اتمك ὁ ἄρτος, ὃν ἐγὼ αὐτὸς τρώγω· كندك ييديكك اتمك ὁ ἄρτος, ὃν σὺ αὐτὸς τρώγεις.

§ 114. *Σύνταξις*. Τὰ ῥήματα كلمك καὶ كيتمك συντασσόμενα δοτικῇ ἀπαρεμφάτου σημαίνουσι τέλος καὶ σκοπόν· π. χ. چارشويه ات آلمغه كيتدى μετέβη εἰς τὴν ἀγορὰν διὰ νὰ

ἀγοράσῃ (ἀγοράσαι) κρέας· سزی کورمکه کلدی ἦλθε διὰ νὰ ἴδῃ (ἰδεῖν) ὑμᾶς.

§ 115. *Σύνδεσμος*. Ὁ اما (ἀλλὰ) τίθεται ἐν ἀρχῇ τῆς ἐναντιωματικῆς προτάσεως, ὡς ὁ ἡμέτερος *ἀλλά*· π. χ. ایو اما پاره‌م یوقدر καλὸν (μὲν), ἀλλὰ χρήματα δὲν ἔχω.

§ 116. *Μόρια*. Τὸ μόριον جه τιθέμενον ἐν τέλει τῆς ὀνομαστικῆς τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, τῶν προσηγορικῶν ὀνομάτων καὶ τῶν τοπικῶν ἐπιρρημάτων σημαίνει *συμφωνίαν*· بنجه **πέν-τζε**, ὡς πρὸς ἐμέ, κατ' ἐμέ· بزجه **πίζ-τζε**, ὡς πρὸς ἡμᾶς, καθ' ἡμᾶς· سزجه ὡς πρὸς ὑμᾶς· ملتجه **μιλλέτ-τζε**, ὡς πρὸς τὸ ἔθνος, ἤτοι ἐθνικῶς· بوراجه **πούρα-τζα**, ὡς πρὸς τὸ μέρος τοῦτο (ὡς πρὸς ἐδῶ).

§ 117. *Διαφορὰ τοῦ* یارم *καὶ τοῦ* بچق. Τὸ μὲν یارم ἥμισυς τίθεται μόνον, ἄνευ ἀκεραίου· π. χ. یارم اوقه الما ἡμίσεια ὀκκᾶ μήλων.

Τὸ δὲ بچق ἥμισυς μετ' ἀκεραίου· μεταξὺ δὲ τοῦ ἀκεραίου καὶ αὐτοῦ δὲν τίθεται ὁ συμπλεκτικὸς و *καί*, ἀλλ' ἐκφέρονται ἀσυνδέτως· π. χ. بر بچق اوقه الما μία (καὶ) ἡμίσεια ὀκκᾶ μήλων.

Ὀνόματα τεμενῶν. Ἐπὶ τεμενῶν, μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ ἱδρυτοῦ τίθεται ἡ λέξις جامع μετὰ τῆς ἀντωνυμίας ی : سلطان محمد جامعی Σουλτὰν Μεχμὲτ τζαμιί, *τέμενος τοῦ Σουλτὰν Μεχμέτ*· سلطان سلیم جامعی Σουλτὰν Σελὶμ τζαμιί, *τέμενος τοῦ Σουλτὰν Σελίμ*.

Ὀνόματα ἐκκλησιῶν. Ἐπὶ δὲ ἐκκλησιῶν, μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου τίθεται ἡ λέξις كليسا κελισὰ μετὰ τῆς ἀντωνυμίας سی · π. χ. آیا یورکی كليسای ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Γεωργίου· آیا قسطندینو كليسای ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου.

ΘΕΜΑ

٤٥

بنم اوقودیغم درس بودر سنك اوقودیغك نه‌در انك یازدیغی
شی پك قیصه ایدی بزم یازدیغمز پك اوزون ایدی سزك
بیدیککز اتمك بیات ایدی انلرك دخی بیدكلری تازه دكل ایدی
ساعت اوچ بچقده اوده ایدم حسین آغا یارم اتمك بیدی
قولكز بیورم صفوت افندی قولكز اوده دكلدر كندم یازدم
كندك اوقورسین سز كندیكز سویلدیكز شو هانكی جامعدر
استانبولده اك اسكی جامع آیا صوفیه جامعیدر اوراسی نره‌سیدر
بوراسی بشكطاشدر اوراسی اورته كوی عارفی بك نه ایشده‌در
قلمده‌در بر دوزینه قاشیق الدم یو چیچكك قوقوسی یوقدر
بغچه‌مزك كللری خوش قوقولودر كندو یازار كندی اوقور

٤٦

اوتوردیغم او اسكیدر قالدیغك خانه پكده یكی دكلدر یاتدیغی

اوطه پك طارايدى بزم بولنديغمز يرده غايت كنيش بر بغچه وار
سزك اوتوردیغكز قصبه بزم كويدن اوزاق دكلدر انلرك طوردقلرى
يرى بيلورم حقم وار ياكاشك وار ياكلشمز وار ياكلشكز
وار ايمش حقلرى وار ايمش كوندوز نه ياپيورسين او آدم
كيجه كوندوز اويويور بعضلرمز بغچه‌يه بعضلرمز ده پازاره
كيتدك ايو اما اوده كيمسه يوقدر بو چيچك كوزل اما قوقوسى
يوقدر بنجه ايش بويله دكلدر سزجه ازمير شهرى سلانيكدن
دها يقيندر جانم! اورادە ايكى ساعت نه ياپيورسين يمك يرم
افندم! بو دمير يول البته ويانه‌يه كيديور

46

Ὁ ἄρτος, ὃν ἐγὼ ὁ ἴδιος τρώγω, εἶναι ἐξαίρετος· ἐκεῖνος
ὃν σὺ αὐτὸς τρώγεις, δὲν εἶναι νόστιμος· ἔχετε μέγα λάθος·
ὁ κύριος, ὃν εἴδες, εἶναι ἡ Α. Ἐξοχ. ὁ Κιαμὴλ πασᾶς· ἐκεῖ-
νος, ὃν ζητεῖς, εἶναι ὁ Ἀρηφῆ βέης· ὁ λόγος, ὃν εἴπετε,
δὲν εἶναι ὀρθός· ἐκεῖνο, ὅπερ ὑμεῖς ὁ ἴδιος λέγετε, εἶνα
ψευδές· τὸ βιβλίον, ὅπερ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἠγόρασαν, εἶναι
ὡραῖον, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ θέλουσιν· ἡ ἐργασία
ἐν ᾗ εὑρίσκομαι, εἶναι καλή· τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ σὺ ὁ ἴδιο
κατακλίνεσαι, δὲν εἶναι εὐρύ· ἡ καθέδρα, ἐφ' ἧς κάθηται
εἶναι μεταξωτή· τὸ χωρίον, ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐμείναμεν, εἶναι τ
Διπλοκιόνιον, δὲν εἶναι τὸ Μεσάχωρον· ἡ σχολή, εἰς ἣν

ὑμεῖς μεταβαίνετε, εἶναι πολὺ μακράν· ἡ πόλις, ἐξ ἧς ἦλθον, δὲν εἶναι ἡ πόλις τοῦ Βερολίνου· ἔχετε δίκαιον· ἐκεῖνο τὸ χρυσοῦν ὡρολόγιον εἶναι μὲν πολὺ ὡραῖον, ἀλλὰ δὲν ἔχω χρήματα· ἐκεῖνος ὁ ἄρτος εἶναι μὲν λευκός, ἀλλὰ δὲν εἶναι νόστιμος· οὗτος εἶναι μὲν κατάμαυρος, ἀλλ' ἐξαίρετος καὶ γλυκύτατος· ποῦ πηγαίνεις; πηγαίνω εἰς τὴν ἀγορὰν διὰ νὰ πωλήσω τοὺς βόας μου· ὁ Χαΐρ ουτ-τὶν χθὲς ἦλθε διὰ νὰ σᾶς ἴδῃ· σὺ βεβαίως ἦλθες νὰ μείνῃς· ἔχετε λάθος.

47

Κατ' ἐμέ, ἡ χιὼν δὲν εἶναι τόσον ἀναγκαία, ὅσον ἡ βροχή· κατὰ σέ, ὁ χειμὼν εἶναι καλλίτερος τοῦ ἔαρος· καθ' ἡμᾶς, ὁ πληθυσμὸς τῆς Γαλλίας εἶναι περισσότερος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Γερμανίας· τοῦτο ἐθνικῶς εἶναι καλόν· καλέ! ποῦ πηγαίνεις; ὁ Ἀρηφῆ εἶναι ἀκόμη παῖς· ὁ υἱός σας Σαφὲτ ἐφένδης εἶναι ἐπιμελέστατος· ἡμέραν νύκτα (νυχθημερὸν) γράφει, ἀναγινώσκει· τὴν ἡμέραν τί κάμνετε; ἐκεῖνο ποῖον τέμενος εἶναι; εἶναι τὸ τέμενος τοῦ Σουλτὰν Ἀχμέτ· ἡ ἐν Ξηροκρήνῃ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Γεωργίου εἶναι μικροτέρα τῆς ἐν Μ. Ρεύματι ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου· ἡ μαγείρισσά μας ἠγόρασε μίαν καὶ ἡμίσειαν ὀκκᾶν σκόμβρων· ἡ ὥρα εἶναι ἓξ καὶ ἡμίσεια· τὸ πρωῒ κατὰ τὴν ἡμίσειαν (ὥραν) ἤμην ἐν τῷ σιδηροδρόμῳ· ἠγόρασα μίαν δωδεκάδα παροψίδων· τὸ στόμα τοῦ παιδίου τούτου εἶναι πολὺ μικρόν· ἡ γλῶσσα τοῦ ἀνθρώπου τούτου εἶναι μακρά· τὸ ἄνθος τοῦτο εἶναι εὐῶδες· αἱ ὀφρῦς σας εἶναι κατάμαυραι, καὶ ἡ κόμη σας κατάλευκος.

ΜΑΘΗΜΑ 25.

Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον.

§ 118. Εἴδομεν (§ 77) ὅτι τὸ τελικὸν ἀπαρέμφατον τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς, ἤτοι τὸ ἐν τῇ νεοελληνικῇ ἀναλελυμένως διὰ τοῦ *νὰ* (ἵνα) καὶ ὑποτακτικῆς ἐκφερόμενον, ἐκφέρεται ἐν τῇ ὀθωμανικῇ ἐπίσης δι' ἀπαρεμφάτου.

Τὸ δὲ διὰ τοῦ εἰδικοῦ συνδέσμου (*ὅτι*) καὶ ὀρθοῦ ρήματος ἐκφερόμενον ἐν τῇ νεοελληνικῇ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἐκφέρεται ἐν τῇ ὀθωμανικῇ συνεπτυγμένως διὰ τῆς ἐκ τοῦ ἀορίστου ἀναφορικῆς μετοχῆς (§ 105) χρησιμευούσης καὶ ὡς εἰδικὸν ἀπαρέμφατον· π. χ.

Ἀναφορικὴ μετοχή: الديغكز او بودر **ἀλτ̇ηγηνὴζ ἐϐ π̇οῦ τ̇ουρ** ἡ οἰκία, ἣν ἠγοράσατε, εἶναι αὕτη.

Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον: بو اوى الديغكزى بيلورم **π̇οῦ ἐϐι ἀλτ̇ηγηνηζὴ π̇ιλίριμ** γινώσκω ὅτι ἠγοράσατε τὴν οἰκίαν ταύτην.

§ 119. Ἡ μετοχὴ αὕτη, ὡς εἰδικὸν ἀπαρέμφατον, λαμϐάνει ἀντικείμενον ὅπερ, ὡς καὶ τὸ τοῦ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου (§ 78), προηγεῖται ὡς φαίνεται ἐν τῷ ἀνωτέρω παραδείγματι, καὶ τίθεται εἰς ἣν πτῶσιν ἀπαιτεῖ τὸ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ὡς ῥῆμα.

§ 120. Ὡς ὑποκείμενον τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου χρησι-

μεύει ἡ συνημμένη αὐτῷ καταληκτικὴ κτητικὴ ἀντωνυμία· οὐχ ἧττον, ἀντιθέσεως χάριν ἢ διαστολῆς, λαμβάνει ὡς ὑποκείμενον προσωπικὴν ἀντωνυμίαν ἢ ὄνομα κατὰ γενικήν· π. χ. بيلورم الديكزى بو اوى سزك γινώσκω ὅτι ὑμεῖς ἠγοράσατε ταύτην τὴν οἰκίαν.

§ 121. Καθὼς ἡ ἀναφορικὴ μετοχὴ τοῦ ἀορίστου ἀναλύεται διὰ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας ڪ **كى** (§ 105), οὕτω καὶ τὸ ἐξ αὐτῆς εἰδικὸν ἀπαρέμφατον δύναται ν' ἀναλυθῇ διὰ τοῦ εἰδικοῦ συνδέσμου ڪ **كى** (ὅτι) εἰς ῥῆμα χρόνου ἀορίστου ἢ ἐνεστῶτος· τότε δὲ τὸ μὲν κύριον ῥῆμα τῆς προτάσεως προτάσσεται, ἐπιτάσσεται δ' ἀμέσως ὁ σύνδεσμος ڪ καὶ τελευταῖον τίθεται τὸ ἐκ τῆς ἀναλύσεως τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου προκύπτον ῥῆμα· π. χ.

Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον συνεπτυγμένον: بو اوى الديكزى بيلورم.

Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ἀναλελυμένον: بيلورم ڪ بو اوى الديكز.

Ἑπομένως τὰ οὑτωσὶν ἀναλελυμένα εἰδικὰ ἀπαρέμφατα μεταβάλλονται ὡς ἀνωτέρω εἰς συνεπτυγμένα.

§ 122. *Ἀπαρέμφατον τοῦ συνδετικοῦ*. Ὡς εἰδικὸν ἀπαρέμφατον τοῦ συνδετικοῦ ἢ βοηθητικοῦ χρησιμεύει ἡ ἐκ τοῦ ἀορίστου ἀναφορικὴ μετοχὴ τοῦ اولمق **ὠλμὰκ** γίγνεσθαι, ἤτοι اولديغم **ὠλτουγοὺμ** ὅτι εἶμαι, اولديغك **ὠλτουγοὺν** ὅτι

εἶσαι κτλ. ὡς مردم بیلورم اولدیغی چالشقان مخدومکزك **μαχτουμουνουζοὺν τσαλπάκὰν ὠλτουγουνοῦ πιλίριμ** γινώσκω ὅτι ὁ υἱός σας εἶναι (ἢ ἦτο) ἐπιμελής.

Καὶ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦτο ἀναλύεται διὰ τοῦ ك εἰς ἐνεστῶτα ἢ παρατατικὸν τοῦ βοηθητικοῦ· ἑπομένως τὸ ἀνωτέρω ἀναλύεται εἰς τὸ ἑξῆς: چالشقان بیلورم که مخدومکز چالشقاندر ایدی ἢ چالشقانلر ایدی.

Διὰ τῆς αὐτῆς ἀναφορικῆς μετοχῆς ἐκφέρεται καὶ τὸ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον τοῦ ἡμετέρου ἔχω· π. χ.
اولدیغی بیلورم سزك بر مخدومکز γινώσκω ὅτι ὑμεῖς ἔχετε ἕνα υἱόν· ὅπερ ἀναλυόμενον γίνεται: سزك بر مخدومکز واردر بیلورم که.

الله **ἀλλάχ**, Θεὸς	آناطولی **Ἀνατώλοῦ**, Ἀνατολὴ
باقق **πακ-μάκ**, παρατηρεῖν,	روم ایلی **Ρούμ ιλί**, Ρούμελη,
[κυττάζειν, προσπαθεῖν	[Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία
طورمق **τουρ-μάκ**, ἵστασθαι	فائده **φαϊτέ**, ὠφέλεια
گزمك **γκεζ-μέκ**, περιπατεῖν	فائدهلی **φαϊτε-λί**, ὠφέλιμος
بولق **πουλ-μάκ**, εὑρίσκειν	فائدهسز **φαϊτε-σίζ**, ἀνωφελὴς
قزانق **καζαν-μάκ**, κερδαίνειν	اوجوز **οὐτζούζ**, εὐθηνὸς
قویق **κωϊ-μάκ**, τιθέναι	هر **χέρ**, πᾶς, πᾶσα, πᾶν
چالشمق **τσαλπά-μάκ**, καταγί	درهم **τιρχὲμ** (**τρὲμ**) δράμιον
[νεσθαι	یاتق **γιατάκ**, κλίνη
بیورمق **πουγιουρ-μάκ**, δια-	کریم **κερίμ**, ἐλευθέριος, εὐγενὴς
[τάττειν	پاشا (**παχὰ**) τιμὴ

ايشيتمك **ἰσιτ-μέκ**, ἀκούειν | باب عالى **πάπι ἀλῆ**, Υ. Πύλη
اولق آدم γίνεσθαι ἄνθρωπον, | عالى پهچالى (**παχαλῆ**) ἀ-
[μορφοῦσθαι | [κριβός.

فنا ايش τὰ πράγματα (ἡ δουλειὰ) ἄτυχημα·

فنا كيدیور ايشلر τὰ πράγματα κακῶς βαίνουσι·

يولنده ايشلر τὰ πράγματα ἐν τάξει (ἐν τῇ ὁδῷ) εἶναι·

قويمق ايشى يولنه τὴν ἐργασίαν τακτοποιεῖν (εἰς τὴν ὁδόν της θέτω)·

الله كريم ὁ Θεὸς εἶναι ἐλευθέριος, ἤτοι ἔχει ὁ Θεός·

بوشه **πωσουνὰ** μάτην· καὶ بوشه بوش **πὼς πωσουνὰ** ὅλως διόλου μάτην (εἰς τὰ κενά).

Ὀνόματα τοπικὰ καὶ ἐθνικά.

صرب **σήρπ**, Σερβία, صربلو **σηρπ-λοῦ**, Σέρβος·

خروات **χηρβάτ**, Κροάτης, خرواتلق **χηρβατ-λήκ**, Κροατία·

يونانستان **γιουναν-ιστάν**, Ἑλλάς, يونانلو **γιουναν-λῆ**, Ἕλλην·

قره طاغ **καρὰ τάγ**, Μαυροβούνιον, قره طاغلو **καρὰ ταγ-λοῦ**, Μαυροβούνιος.

§ 123. *Ἀπαρέμφατον τελικόν.* Τοῦτο ὡς ἀντικείμενον τίθεται κατ' αἰτιατικὴν ἢ κατὰ δοτικήν, ὡς ἀπαιτεῖ τὸ κύριον ῥῆμα· π. χ. سومك (**γκεζμεγ-ὶ**) ἀγαπῶ τὸ περιπατεῖν, ἤτοι νὰ περιπατῶ· قزانمغه باقيور (**καζανμαγ-ὰ**) κυττάζει (εἰς τὸ) νὰ κερδήσῃ.

§ 124. *Διπλοῖ χρονικοὶ προσδιορισμοί.* Ὅταν ὑπάρχωσι δύο χρονικοὶ προσδιορισμοί, ὁ μὲν τοῦ ὅλου, ὁ δὲ τοῦ μέρους, προηγεῖται ὁ τοῦ ὅλου μετὰ τῆς προθέσεως ده καὶ ἕπεται ὁ τοῦ μέρους ἄνευ προθέσεως· π.χ. كونده اوچ ساعت يازار τὴν ἡμέραν (ἐν τῇ ἡμέρᾳ) τρεῖς ὥρας γράφει.

§ 125. *Ἐρωτηματικαί.* Ἡ چه πόσος διαφέρει τῆς ταὐτοσήμου قدر ی ἢ ندر ὡς ἑξῆς:

Ἡ μὲν قدر ی εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ ποσοῦ συνεχοῦς ἢ τοῦ ὁποίου ἡ μονὰς τοῦ μέτρου δὲν εἶναι γνωστή· π. χ. قدر ی شراب πόσος οἶνος; ندر اوزوم πόσαι σταφυλαί;

Ἡ δὲ چه ἐπὶ ἀτόμων ἢ πραγμάτων διακεκριμένων ἢ τῶν ὁποίων ἡ μονὰς εἶναι γνωστή· آدم چه πόσοι ἄνθρωποι; چه كتاب πόσα βιβλία; چه قيه πόσαι ὀκκάδες;

§ 126. *Αὐτοπαθής.* Ἐπὶ ἐμφάσεως καὶ ἀντιδιαστολῆς, πρὸ τῆς αὐτοπαθοῦς كندی τίθενται αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμίαι ἀναλόγως τοῦ προσώπου: كندم بن ἐγὼ αὐτός· كندك سن σὺ αὐτὸς κτλ. π. χ. يازدم بن كندم ἐγὼ αὐτὸς ἔγραψα.

§ 127. *Σύνταξις.* Τὸ كزمك ἐν μὲν τῇ σημασίᾳ τοῦ *περιπατεῖν, περιφέρεσθαι*, συντάσσεται μετὰ τῆς προθέσεως ده· π. χ. كزيور بوراده شوراده περιφέρεται τῇδε κἀκεῖσε.

Ἐν δὲ τῇ σημασίᾳ τοῦ *περιέρχεσθαι*, συντάσσεται αἰτιατικῇ· π. χ. بغچه يی كزدم περιῆλθον τὸν κῆπον· دنيايی كزدی περιῆλθε τὸν κόσμον.

Τὸ حقم وار ἔχω δίκαιον κτλ. συντάσσεται δοτικῇ· π. χ. بونی سویلمکه حقکز یوقدر δὲν ἔχετε δίκαιον (εἰς τὸ) νὰ λέγητε τοῦτο.

Ἐπίσης δοτικῇ συντάσσονται καὶ τὸ فائده καὶ τὸ ἐπίθετον فائده‌لی · π. χ. بونك بزه بر فائده‌سی وارمی τούτου ἡμῖν ὠφέλειά τις ὑπάρχει; ἤτοι ὠφελεῖ ἡμᾶς τοῦτο;

Ὀνόματα δωματίων. Γίνονται διὰ τῆς λέξεως اوطه *δωμάτιον*· π. χ. یتاق اوطه‌سی *δωμάτιον κλίνης, κοιτών*· سفره اوطه‌سی *δωμάτιον τραπέζης*, ἢ یمك اوطه‌سی *δωμάτιον φαγητοῦ, ἑστιατόριον*· قلم اوطه‌سی *δωμάτιον καλάμου, γραφεῖον.*

Ἐπίθετα σύνθετα: ἐκ τοῦ آق صقال *λευκὸς πώγων*, آق صقاللو ἂκ σακαλ-λοῦ *λευκοπώγων*·

ἐκ τοῦ قره قاش *μαύρη ὀφρύς*, قره قاشلو καρᾶ κασ-λῆ *μαυροφρύδης*·

ἐκ τοῦ ماوی کوز *κυανοῦς ὀφθαλμός*, ماوی کوزلو μαβῆ γκιοζλοῦ *κυανόφθαλμος*.

ΘΕΜΑ.

٤٧

بنم بك اوغلنده اوتوردیغمی سزه کیم سویلدی سنك بر هفته‌ده اون بیك غروش قزاندیغکی ایشیتدم محمد افندینك چوق چالشدیغنی کورییور ایدم بزم بر کیجه پارسده قالدیغمزی دییورسکز ایشلری یولنه قویدیغکزی بیلورم انلرك دنیایی کزدکلرینی بیلورم بن کزمکی چوق سورم سن اوقومغی

غایت سورسین امین افندی پاره قزانمغه باقیور پترسبورغ
شهرینی ایکی کونده کزدم پارسده بر کون و بر کیجه طوردق
ایشمز فنا ایشلر ایو کیدییور قیش کلدی کمورکز وارمی
یوقدر اما الله کریمدر دییورز بونك اکا بر فائده‌سی وارمی بو
کتاب بزه پك فائده‌لیدر باب عالیی کوردیکزمی دون
کزدم بنده‌کز هر کون کیدرم بزم اوراجه بر ایشمز یوقدر

٤٨

(*Ὁ σπουδαστὴς ὀφείλει οὐ μόνον τὰ ἑρμηνεύσῃ ἑλληνιστί, ἀλλὰ καὶ τὰ συμπτύξῃ τουρκιστὶ τὰ κάτωθι ἀναλελυμένα εἰδικὰ ἀπαρέμφατα*).

بیلورم که سز بك اوغلنه کیتدیکز سویلیورسکز که برادرم احمد
افندی دون پارسدن کلدی محمد افندی دییور که برلینده بر سنه
اوقودیکز بیلیورسکز که بو اوی کامل افندی اون بیك غروشه
الدی کوریورسکز که امین بك پك چالشقان بر چوجقدر
بیلیورم که سزك اوچ جوجغکز واردر کوریورسین که
همشیره‌مك حالی پك فنادر نوری افندی آ کلادی که بو ایشده
بنم حقم واردر کوردیکز که دون کیجه کویمزده قار یاغدی

دیورسکز که ادهم بك دنیایی کزدی بیلورم که حسن آغا بر کیجه
سزك قوناغکزده قالدی سعید افندی بیلورکه بوسوزی سزه سویلدم

٤٩

ضرب مملکتی قره طاغ مملکتندن دها بیوکدر خروا تلق یونانستاندن
دها کوچکدر یونانلولر نفوسجه قره طاغلولردن زیاده در
صربلولر پاره جه خروا تلردن دها زنکیندر او قره قاشلو و آق
صقاللو ذات کیمدر خیرالدین بك افندیدر صفوت افندی آشاغی
یوقاری کزیور بزم بونی سویلمکه حقمز یوغیمش بنده کز کونده
بش ساعت چالشور بر اوینارم بوکون بورایه قاچ کشی کلدی
اوده نه قدر صو وار سنده قاچ قیه شراب وار سزده نه قدر
راقی وار بونی کیم یازدی سنمی یازدك یوخسه برادرکمی بن کندم
یازدم بونی کیم سویلدی صفوت پاشامی سویلدی مخدومی
کامل بکمی صفوت پاشا کندیسی سویلدی بونی بز کندیمز
ویردك بن کویده کزر ایکن او مکتبده او قور یازار آدم اولمق
ایستر بوش بوشنه چالشیورسکز

48

Χθὲς ἤἀθεν ὁ κ. δεῖνα· πίνω ψυχρὸν ψυχρὸν ὕδωρ·
τρώγω νωπὸν νωπὸν ἄρτον· τὴν ἡμέραν μίαν δύο ὥρας ἐρ-

γάζομαι ἐν τῷ κήπῳ· δύο τρεῖς ὥρας περιπατῶ· τὸ μῆλον τοῦτο εἶναι σεσηπός· ὑγιές, σεσηπός, τοῦτο εἶναι· ἔχετε ξύλα, κάρβουνα; δὲν ἔχομεν· ἔχει ὁ Θεός· ἔχετε κανένα; δὲν ἔχομεν ἄλλον ἐκτὸς τοῦ Θεοῦ· ὁ Θεὸς εἶναι εἷς· ποῖα μέρη περιῆλθες; ποῦ ἐστάθης; περιῆλθον τὴν Ρούμελην διὰ τοῦ σιδηροδρόμου· ἡ Ἀνατολὴ εἶναι εἷς ὡραῖος τόπος· ἡ Ὑψηλὴ Πύλη εἶναι εὐρυχωροτάτη· τὰ γραφεῖά της εἶναι ὡραιότατα· σήμερον οἱ ἰχθῦς εἶναι πολὺ εὐθηνοί· ἡ ὀκκᾶ τῶν σκόμβρων τιμᾶται 40 παράδων· δὲν ἔχουσι τιμήν· αἱ τρίγλαι εἶναι ἀκριβόταται· τὴν ὀκκᾶν πωλοῦσι (δίδουσι) ἀντὶ τριῶν γροσίων· τοῦτο δὲν μὲ ὠφελεῖ· ἡ παλαιὰ ὀκκᾶ εἶναι 400 δράμια· ὁ κοιτών μου εἶναι πολὺ στενός· τὸ ἐστιατόριόν μας εἶναι εὐρύχωρον· τὸ μάθημα τοῦτο εἶναι ὠφελιμώτατον· ὁ πολὺς οἶνος δὲν εἶναι ὠφέλιμος τῷ ἀνθρώπῳ.

49

Εἶδον τὸν Ριφὰτ ἐφένδην· ὁ ἄνθρωπος, ὃν εἶδον, εἶναι ὁ Ριφὰτ ἐφένδης· γινώσκετε ὅτι εἶδον τὸν Ριφὰτ ἐφένδην· θέλω νὰ ἴδω (ἰδεῖν) τὸν Ριφὰτ ἐφένδην· ἐπίετε ὕδωρ· τὸ πρᾶγμα, ὅπερ ἐπίετε, ἦτο ὕδωρ· εἶδον ὅτι ἐπίετε ὕδωρ· θέλετε νὰ πίητε (πιεῖν) ἓν ποτήριον ὕδατος· ὁ Σαφὲτ βέης γράφει τὸ θέμα του· τὸ θέμα, τὸ ὁποῖον ἔγραψεν ὁ Σαφὲτ βέης, ἦτο πολὺ μικρότερον τοῦ ἰδικοῦ μου· ὁ διδάσκαλος εἶδεν ὅτι ὁ Σαφὲτ βέης ἔγραψε τὸ θέμα του· ὁ Σαφὲτ βέης θέλει νὰ γράψῃ (γράψαι) τὸ θέμα του· ἐμελετήσαμεν τὸ μάθημά μας· τὸ μάθημα, ὅπερ ἐμελετήσαμεν, ἦτο τὸ τουρκικόν· ὁ πατήρ μας εἶδεν ὅτι ἐμελετήσαμεν τὸ τουρκικὸν μάθημα· θέλομεν νὰ μελετήσωμεν (μελετῆσαι) τὸ τουρκικὸν μάθημά μας· ἐνοήσατε τὸν λόγον μου· ὁ λόγος, τὸν ὁποῖον

ἐνόησα, δὲν εἶναι οὗτος; βλέπω ὅτι ἐνοήσατε τὸν λόγον μου· θέλω νὰ ἐννοήσω (ἐννοῆσαι) καλῶς τοὺς λόγους σας.

28

Γινώσκεις ὅτι αὔριον ἀναχωρῶ εἰς Βερολῖνον· ἔβλεπον ὅτι καταγίνεσαι εἰς τὰ μαθήματά σου· ἤκουσα ὅτι ὁ Ριφὰτ ἐφένδης εἶναι ἀσθενής· ἐνοήσατε ὅτι ἡμεῖς ἐφάγομεν τὰς σταφυλάς· λέγουσιν ὅτι γινώσκετε τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον· εἶχες ἀκούσει ὅτι οἱ κ. Ἰζζὲτ καὶ Σεβκὲτ ἦλθον ἐκ Πετρουπόλεως· ὁ Σαφὲτ βέης σᾶς ζητεῖ· τί διατάττετε; θέλω ἕν ποτήριον ὕδατος· ἡ Α. Ἐξοχ. ὁ Ὀσμὰν πασᾶς ἐτακτοποίησε τὰ πράγματα· τὰ ἡμέτερα πράγματα βαίνουσι κακῶς· ἐγὼ ἐσὲ παρατηρῶ· ποῦ μὲ εἶδες; τί εὗρες; ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης λέγει ὅτι εὗρεν ἓν χρυσοῦν ὡρολόγιον· τίς ἔκαμε τὸ θέμα τοῦτο; σὺ ἢ ὁ ἐξάδελφός σου (ἐκ θείου πρὸς πατρός); ἐγὼ ὁ ἴδιος· σὺ ὁ ἴδιος εἶχες εἴπει τοῦτο· ἡ κ. Καμὲρ ἡ ἰδία, ἢ ἡ θυγάτηρ της, ἡ δεσποινὶς Ἰναγέτ, μετέβη εἰς Διπλοκιόνιον; ἡμεῖς οἱ ἴδιοι εἴχομεν ἔλθει εἰς Μ. Ρεῦμα· ὑμεῖς οἱ ἴδιοι εἴπετε ἡμῖν τοῦτο· δὲν ἔχω, λέγει, δίκαιον νὰ λέγω τοῦτο· ἔχετε δίκαιον νὰ κάμητε τοῦτο· ἐκείνη ἡ κυανόφθαλμος κόρη εἶναι θυγάτηρ ἐκείνου τοῦ λευκοπώγωνος ἀνθρώπου· ἐγὼ ἀγαπῶ νὰ περιπατῶ· ὁ φίλος μας Νουρῆ ἐφένδης κυττάζει νὰ κερδήσῃ χρήματα· ἐγὼ θέλω νὰ φάγω· σὺ θέλεις νὰ κοιμηθῇς· ὁ Ζεκῆ ἐφένδης θέλει νὰ ὁμιλῇ· γινώσκω ὅτι ὁ πατὴρ ὑμῶν εἶναι λίαν γενναιόδωρος· γινώσκετε ὅτι ἔχω ἕνα ἀδελφὸν ἐν Παρισίοις· βλέπω ὅτι εἶσθε πολὺ φιλόπονος· ἤκουσα ὅτι ἔχετε ἐν Σταυροδρομίῳ ἐν τῷ σχολείῳ τῶν κορασίων μίαν θυγατέρα.

ΜΑΘΗΜΑ 26.

Παρακείμενος—Ὑπερσυντελικός.

Παρακείμενος: آرامشم **ἀραμήσ-ημ** ἔχω ζητήσει, آرامشسين **ἀραμήσ-σην** ἔχεις ζητήσει κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 82. 1).

Ὑπερσυντελικός: آرامش ايدم **ἀραμὴς ἠτὴμ** εἶχον ζητήσει· آرامش ايدك **ἀραμὴς ἠτὴν** εἶχες ζητήσει κτλ. (βλ. αὐτόθι 2).

بينمك	**πιν-μέκ,** ἐπιβαίνειν	تربيه	**τερπιγέ,** ἀνατροφὴ
كيرمك	**γκιρ-μέκ,** εἰσέρχεσθαι	تربيه‌لو	**τερπιγε-λί,** εὐάγωγος
طوتمق	**τουτ-μάκ,** κρατεῖν	آت	**ἄτ,** ἵππος
كييمك	**γκιϊ-μέκ,** φορεῖν	واپور	**βαπώρ,** ἀτμόπλοιον
اونوتمق	**οὐνουτ-μάκ,** λησμονεῖν	مكتوب	**μεκτούπ,** ἐπιστολὴ
طويمق	**τωϊ-μάκ,** χορταίνειν	پانطالون	**πανταλών,** περισκελὶς
صانمق	**σαν-μάκ,** νομίζειν	يلك	**γελέκ,** ὑπενδύτης
عقل	**ἄκλ ἢ ἀκήλ,** νοῦς	سترى	**σέτρι,** ἐπενδύτης
عقللو	**ἀκηλ-λοῦ,** νουνεχὴς	فس	**φές,** φέσιον
دوشونمك	**τσσσν-μέκ,** σκέπτεσθαι	طورون	**τωρούν,** ἔγγονος, ἐγγόνη

اوغلك اوغلى ἔγγονος (τοῦ υἱοῦ ὁ υἱός)· اوغلك قيزى ἐγγόνη (τοῦ υἱοῦ ἡ θυγάτηρ)· قيزك اوغلى ἔγγονος (υἱὸς τῆς κόρης)· قيزك قيزى ἐγγόνη (τῆς θυγατρὸς θυγάτηρ).

اوغلی طورونك δισέγγονος (υἱὸς τοῦ ἐγγόνου, ης)· طورونك قیزی δισεγγόνη (θυγάτηρ τοῦ ἐγγόνου, ης).

طوتمق او **ἓϐ τουτμὰκ** πιάνειν οἰκίαν, ἐνοικιάζειν·

طوغرلامق **κὰρν τωϊμὰκ** κορέννυσθαι τὴν κοιλίαν, χορταίνειν.

طوغری كوز **γκιὸζ τωϊμὰκ** κορέννυσθαι τὸν ὀφθαλμόν, μὴ εἶναι ἄπληστον.

طوق كوزلو **τὼκ γκιοζλοῦ** ὁ χορτάτος τὸν ὀφθαλμόν, ὁ μὴ ἄπληστος, ἀφιλοχρήματος.

آچ كوزلو **ἄτζ γκιοζ-λοῦ** ὁ νῆστις τὸν ὀφθαλμόν, ἄπληστος·

عقل باشده ὁ νοῦς εἶναι ἐν τῇ κεφαλῇ, ἥσυχος·

عقل یاشده دكل ὁ νοῦς δὲν εἶναι ἐν τῇ ἡλικίᾳ, εἶναι ἐν τῇ κεφαλῇ (παροιμία).

§ 128. *Διαφορὰ μεταξὺ παρακειμένου καὶ ἀορίστου.* Ἡ διαφορὰ τῶν δύο τούτων χρόνων δὲν εἶναι ὁποία ἡ μεταξὺ ἀορίστου καὶ παρακειμένου τῆς ἑλληνικῆς, ἀλλ' ἡ ἑξῆς: Ἀμφότεροι εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ πράξεως ἢ καταστάσεως παρελθούσης, μετὰ τῆς διαφορᾶς ὅτι ὁ μὲν ἀόριστος σημαίνει ὅτι ὁ λαλῶν εἶδεν ἰδίοις ὀφθαλμοῖς ἢ ἤκουσεν ἰδίοις ὠσὶν ἐκεῖνο ὅπερ λέγει· ὁ δὲ παρακείμενος ὅτι ὁ λαλῶν λέγει, ὅπερ λέγει, οὐχὶ ὡς γινώσκων ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως, ἀλλ' ἐκ φήμης καὶ ἐξ ἀκοῆς· π. χ. τὸ μὲν احمد افندی كلدی ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης ἦλθε σημαίνει ὅτι ὁ λαλῶν εἶδε τὸν Ἀχ-

μὲτ ἐφένδη ἐλθόντα καὶ λέγει αὐτό, ἐνῷ τὸ اعد افندی کلمش ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης ἦλθε, σημαίνει ὅτι ὁ λαλῶν δὲν εἶδεν ὁ ἴδιος τὸν Ἀχμὲτ ἐφένδη, ἀλλ' ἔμαθεν ἢ ἤκουσε παρ' ἄλλου ὅτι ἦλθε.

§ 129. Ὅταν εἰς τὸν παρακείμενον προστεθῇ τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος τοῦ συνδετικοῦ, ἤτοι τὸ در **τιρ** (εἶναι), τότε καὶ ὁ παρακείμενος ἐκφράζει τὴν αὐτὴν βεβαιότητα, τὴν ὁποίαν καὶ ὁ ἀόριστος· ὡς اعد افندی کلمشدر ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης ἦλθεν, ἤτοι ὁ λέγων εἶδε τὸν Ἀχμὲτ ἐφένδη καὶ λέγει τὸν λόγον τοῦτον μετὰ θετικότητος.

§ 130. Ἡ προσθήκη αὕτη τοῦ در γίνεται καὶ εἰς τὰ ἄλλα πρόσωπα τοῦ παρακειμένου, ἤτοι καὶ εἰς τὸ α' καὶ β' ἑνικὸν καὶ πληθυντικόν, καὶ τότε ὁ χρόνος οὗτος ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸν παρακείμενον τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ὡς اوقومشمدر **ὠκουμούσουμ-τιρ** ἔχω ἀναγνώσει (ἀνέγνωκα)· کیتمشزدر **γκιτμίσιζ-τιρ** ἔχομεν μεταβῇ (μεταβεβήκαμεν).

§ 131. *Θέσις τοῦ ὑποκειμένου.* Τὸ ὑποκείμενον, ὅπερ ὡς εἴδομεν (§ 100) τίθεται μετὰ τὸ ἀντικείμενον καὶ τὸν χρονικὸν ἢ τοπικὸν προσδιορισμὸν ὅταν ᾖ ἄγνωστον, ἐπιτάσσεται καὶ γνωστὸν ὅταν ᾖ, ἐν ταῖς ἑξῆς περιπτώσεσι:

1] Ἀντιδιαστολῆς χάριν· π. χ. دون بورایه کامل افندی کلمش χθὲς ἐνταῦθα ὁ Κιαμὴλ ἐφένδης ἦλθεν, ἤτοι ὁ Κιαμὴλ ἐφένδης καὶ οὐχὶ ἄλλος.

2] Ὅταν συνοδεύηται ὑπὸ καταληκτικῆς ἀντωνυμίας, ἀναφερομένης εἰς τὸ ἀντικείμενον, ὅτε καὶ παρ' ἡμῖν ἐπιτάσσεται· π. χ. آرايور قز خانمی والدهسی τὴν κ. Καμὲρ ἡ μήτηρ αὐτῆς ζητεῖ.

§ 132. *Ἀσύνδετον.* Καθὼς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γλώσσῃ, οὕτω καὶ ἐν τῇ Τουρκικῇ ὁμιλοῦντες περὶ τῶν λόγων ἄλλου ἢ ἡμῶν ἀντὶ ν' ἀναφέρωμεν αὐτοὺς διηγηματικῶς δι' εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου, ἐκφέρομεν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ ζωηρότερον ἀσυνδέτως καὶ ἀπαραλλάκτως ὡς ἐλέχθησαν· π. χ. بونی بن یاپدم دیدی τοῦτο «ἐγὼ ἔπραξα» εἶπεν, ἀντὶ بونی کندی یاپدیغنی دیدی εἶπεν ὅτι ὁ ἴδιος ἔπραξε τοῦτο.

§ 133. *Μόρια.* Τὸ *μόριον* قدر ἐκτὸς τῆς ὡς ἀνωτέρω (§ 35) σημασίας αὐτοῦ, σημαίνει προσέτι :

1] τὸ *περίπου*, καὶ συντάσσεται ὀνομαστικῇ· π. χ. یوز اللی اوقه قدر ἑκατὸν πεντήκοντα ὀκκάδες περίπου· یارم ساعت قدر ἡμίσειαν ὥραν περίπου·

2] τὸ *μέχρι* καὶ συντάσσεται δοτικῇ· π. χ. یك اوغلنه قدر کیتدم μέχρι τοῦ Σταυροδρομίου μετέβην.

ΘΕΜΑ.

٥٠

آته بینمشمدر واپوره کیرمشسیندر اویقویه طویمشدر اوی طوتمشزدر سترپی کیمشسکزدر بزی اونوتمشلردر بن سنی

عقللو صانمش ایدم سن بزی سفره‌یه دوشونمش ایدك علی‌بك
دمیر یوله بینمش ایدی بز یکی تیاترویه کیرمش ایدك سز سیاه
بانطالونکزی کیمش ایدیکز انلر بزی اونوتمشلر ایدی لطیف بك
عقللو و تربیه‌لو بر چوجقدر عموجه‌زاده‌کزك عقلی باشنده
دکلدر بو چوجغك تربیه‌سی یوقدر کریمه‌کزك کوچك اوغلی
پك چالشقان ایمش کونده بش ساعت اوقور یازار عقل
یاشده دکل باشده‌در بو کون بك اوغلنه قدر کیتدم دون
مکتبده التی بچق ساعت قدر قالدق عارفی بك طوق کوزلو
بر آدمدر کوزی پاره‌یه طویمش بنم قارنم طویمشدر سن آج
قالدك انك اویقوسی یوقدر

٥١

بزم بیلدیکمز آدم پارسه کیتمش دیورلر ایشته فؤاد بکك یازدیغی
مکتوب بودر بنم اوطوردیغم اوی حسنی افندی نامنده بریسی
طوتمش دیورلر طورونکز بر شیشه شراب کتیرمش بو سوزی
بزه اوغلمك اوغلی سویلدی خیریه خانم قیزینك قیزینی آرایور
عزت بکك قیزینك اوغلی صفوت افندی دون ازمیره کیتمشدر
لطیف افندی‌یی باباسی بولمشدر دمین کلدم سزی اویویور کوردم

كيتدم محمد افندى بوكون كلور سزى كوررم ديدى قيش

كيجه‌لرى ياز كونلرى قدر اوزوندر قيش كيتدى بهار كلدى

بونى كيم سويلمش سز كنديكز سويلديكز بونى سويلمكه حقكز

يوقدر بونك بكا بر فائده‌سى وارميدر بونك سزه فائده‌سى يوقدر

51

Ἔχω γεγραμμένον τὸ γύμνασμά μου· ἔχεις μαθημένον τὸ μάθημά σου· ἡ ἐγγόνη ὑμῶν ἔχει πωλημένην τὴν οἰκίαν της· ἔχομεν πίει τὸν καφέν μας· ἔχετε φάγει τὸ φαγητόν σας· ἔχουσιν ἐνοικιάσει οἰκίαν· εἶχον ἐπιβῇ τοῦ σιδηροδρόμου· εἶχες εἰσέλθει εἰς τὸν χορόν· εἶχε φορέσει τὸν μαῦρον ἐπενδύτην του· εἴχετε σκεφθῇ ἡμᾶς, ἐνῷ ἐν τῇ τραπέζῃ ἐτρώγετε· ἐκεῖνοι εἶχον ἀναχωρήσει διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς Βερολῖνον, ἐνῷ ἡμεῖς ἠρχόμεθα διὰ πλοίου εἰς Κωνσταντινούπολιν· θέλω νὰ σᾶς ἴδω ὀλίγον· ὁ ἔγγονος ἡμῶν κ. Κωστάκης ἀγαπᾷ νὰ περιδιαβάζῃ· ὁ φίλος ὑμῶν Ἰζζὲτ ἐφένδης κυττάζει νὰ κερδίζῃ χρήματα· ἐχόρτασα τὸν ὕπνον· ὁ ὀφθαλμός μου εἶναι χορτάτος ἀπὸ χρήματα· πόσον κακὸν πρᾶγμα εἶναι ἡ ἀπληστία! ὁ υἱός μου, ὁ θεράπων σας, χθὲς εἰς τὰς δύο καὶ ἡμίσειαν ἦλθεν ἐκ Βιέννης· καθ' ἡμᾶς, ἡ πόλις τῶν Παρισίων εἶναι ὡραιοτέρα τῆς Βιέννης· κατὰ σέ, ἡ ὀσμὴ τοῦ χρυσοναρκίσσου εἶναι εὐαρεστοτέρα τῆς ὀσμῆς τοῦ ἰασμίνου· τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἐθνικῶς δὲν εἶναι καλόν· ἐλησμόνησα τὸν ὑπενδύτην μου καὶ τὸ φέσιόν μου ἐν τῷ κοιτῶνι.

52

Εἶδον τὸν ἵππον, οὗ ἐπέβης· ἐνῳκίασας λέγουσι τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ ἐγὼ ἐκαθήμην· ὁ σκίμπους, ἐφ' οὗ ἐκαθήμην, ἦτο λέγει τοῦ γείτονος ἡμῶν Ἐμὶν ἐφένδη· ἐνόμιζον ἐκεῖνον τὸν παῖδα εὐαγωγότερον· μ' ἐνόμιζες πλούσιον· ἐνῷ τὸ ἀτμόπλοιον ἀνεχώρει, ἐγὼ ἦλθον εἰς τὴν γέφυραν· σᾶς ἐνόμισα γινώσκοντα τὴν Τουρκικήν· σᾶς βλέπω πολὺ σκεπτόμενον· ἡ θυγάτηρ σας δὲν ἔχει φρόνησιν· ἀκόμη εἶναι μικρά· ποίας ἡλικίας εἶναι; εἶναι δέκα ἓξ ἐτῶν· ἡ φρόνησις δὲν εἶναι ἐν τῇ ἡλικίᾳ, εἶναι ἐν τῇ κεφαλῇ· ὁ ἔγγονός μου εἶναι μικρότερος, ἀλλ' εἶναι φρονιμώτερος· πόσον καλὸν πρᾶγμα εἶναι ἡ ἀνατροφὴ τῷ ἀνθρώπῳ! ὁ Ἀζὶζ ἐφένδης ἔχει λέγει δύο δισεγγόνους· γινώσκω ὅτι σκέπτεσθε περὶ ὑμῶν· εἶδον ὅτι ἐφορέσατε τὴν μαύρην περισκελίδα σας, εἶπον «ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης εἰς τὸν χορὸν πηγαίνει»· ὁ Μιδὰτ ἐφένδης «αὔριον ἐὰν εἶσθε ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἔρχομαι» εἶπεν· ἡ σταφυλὴ αὕτη εἶναι ἀκόμη ὄμφαξ· διψῶ· ἡ ὡρολογοποιία εἶναι ἐπίπονος· βλέπω ὅτι νυχθημερὸν ἐργάζεσθε· ὁ διδάσκαλος ἔμεινε, λέγουσι, μέχρι τῆς ἑνδεκάτης καὶ ἡμισείας ἐν τῇ σχολῇ· ἐγὼ τρεῖς περίπου ὥρας περιεπάτησα· μέχρι τίνος μέρους ὑπήγετε; μέχρι Ταταούλων.

ΜΑΘΗΜΑ 27.

Ὁ παρακείμενος ὡς μετοχή.

§ 134. Καθὼς τὸ γ' ἑνικὸν πρόσωπον τοῦ προσδοκωμένου ἐνεστῶτος (§ 88) καὶ τὸ α' πληθυντικὸν τοῦ ἀορίστου

(§ 104), οὕτω καὶ τὸ γ' ἑνικὸν τοῦ παρακειμένου χρησιμεύει ὡς ἀναφορικὴ μετοχή.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει προηγεῖται τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζει· π. χ. آدم ر. كورمش ويانى τὴν Βιέννην ἑωρακὼς ἄνθρωπος, ἤτοι ἄνθρωπος, ὅστις ἔχει ἰδεῖ τὴν Βιέννην.

Ὅταν δὲ τίθεται ὡς κατηγορούμενον, ἕπεται τῷ ἀντικειμένῳ· π. χ. صانلم سنى كيتمش **δενὶ γκιτμὶς σαντὶμ** σὲ ἀναχωρήσαντα ἐνόμισα, ἤτοι ἐνόμισα ὅτι εἶχες ἀναχωρήσει.

Πολλάκις μετὰ τὴν μετοχὴν ταύτην τίθεται ἡ ἀναφορικὴ μετοχὴ τοῦ اولق **ὠλ-μάκ**, ἤτοι اولان **ὠλάν**· π. χ. آدم اولان سويلمش بونى ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἔχει εἴπει τοῦτο.

Μετὰ δὲ τῆς ايكن σχηματίζει χρονικὴν ἢ ἐναντιωματικὴν μετοχὴν (§ 89)· π. χ. بن قالمش ايكن سز كيتمش ايديكز ἐνῷ ἐγὼ εἶχον μένει, ὑμεῖς εἴχετε ἀπέλθει.

Μετὰ δὲ τῆς συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς τοῦ اولق **ὠλμὰκ** γίγνεσθαι, ἤτοι اولدیغم **ὠλτουγούμ**, اولدیغك **ὠλτουγοὺν** κτλ. σχηματίζει σύνθετον ἀναφορικὴν μετοχήν· π. χ. یازمش اولدیغم **γιαζμὶς ὠλτουγοὺμ** ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔχω ἢ εἶχον γράψει· یازمش اولدیغك **γιαζμὶς ὠλτουγοὺν** ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔχεις ἢ εἶχες γράψει κτλ.

§ 135. Καθὼς ἡ ἐκ τοῦ ἀορίστου ἀναφορικὴ μετοχὴ (§ 105), οὕτω καὶ ἡ ἐκ τοῦ παρακειμένου δύναται ν' ἀναλυ-

θῇ· ἀναλύεται δὲ διὰ τῆς αὐτῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας ﻙ κὶ ὅστις, ἥτις, ὅ,τι· π.χ. τὸ آدم اولان سویلمش بونی ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰρηκὼς τοῦτο, ἀναλυόμενον γίνεται : ﻙ آدم او سویلمشدر بونی ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἔχει εἴπει τοῦτο.

Οὕτως ἀναλύεται καὶ ἡ σύνθετος ἀναφορικὴ μετοχή· π. χ. τὸ یازمش اولدیغم مکتوب بو دکلدر ἡ ἐπιστολή, ἣν ἔχω γράψει, δὲν εἶναι αὕτη, ἀναλυόμενον γίνεται: ﻙ مکتوب او یازمشدر بو دکلدر ὃν μεκτοὺπ κὶ πὲν γιαζμήσημ τηρ πού τεγίλτιρ.

Ἡ μόνη διαφορὰ μεταξὺ τῶν δύο εἶναι ὅτι ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία ﻙ ἐν μὲν τῇ πρώτῃ εἶναι *ὑποκείμενον*, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, ἤτοι τῇ συνθέτῳ ἀναφορικῇ, εἶναι *ἀντικείμενον*.

خبر **χαπέρ**, εἴδησις	شمسیه **ἑεμσιγέ**, ἀλεξήλιον
چوچ **πώρτζ**, χρέος	باستون **παστών**, ῥάβδος
شاپقه **ἑάπκα**, πῖλος	عربه **ἀραπά**, ἅμαξα
لیرا **λίρα**, λίρα	مجیدیه **μετζιτιέ**, μετζιδιές
آوروپا **Ἄβρωπα**, Εὐρώπη	آسیا **Ἄσια**, Ἀσία
آفریقا **Ἄφρικα**, Ἀφρικὴ	آمریقا **Ἀμέρικα**, Ἀμερικὴ

ویله بویله **ποϊλέ**, ویله شویله **ἑοϊλέ**, ویله اویله **ὀϊλέ**, τοιοῦτος, η, ον.

خبر وار ἔχω εἴδησιν — خبر المق λαμβάνειν εἴδησιν — خبر ویرمك δίδειν εἴδησιν.

§ 136. *Συμφωνία ῥήματος καὶ ὑποκειμένου.* Ὅταν τὰ

ὑποκείμενα περισσότερα τοῦ ἑνὸς ὄντα συνοδεύωνται διὰ τοῦ συμπλεκτικοῦ ﻭ (καὶ), τὸ ῥῆμα τίθεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ συμφωνεῖ πρὸς τὸ ἐπικρατέστερον ἐξ αὐτῶν, ἤτοι:

ἢ τίθεται εἰς α′ πληθυντικὸν πρόσωπον, ἐὰν μεταξὺ τῶν ὑποκειμένων ὑπάρχῃ ἀντωνυμία α′ προσώπου· π. χ. ﻭ سن مکتبه کیدیورز ﺑﻦ σὺ καὶ ἐγὼ μεταβαίνομεν εἰς τὴν σχολήν·

ἢ τίθεται εἰς β′ πληθυντικὸν πρόσωπον, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ὑποκείμενον α′ προσώπου, ἀλλὰ β′ καὶ γ′· π. χ. قرنداشك و سن یورغونسکز ὁ ἀδελφός σου καὶ σὺ εἶσθε κεκοπιακότες·

ἄλλως τίθεται εἰς γ′ πληθυντικὸν πρόσωπον· π. χ. خیری بك و مخدومی نوری افندی پارسه کیتدیلر ὁ Χαϊρῆ βέης καὶ ὁ υἱός του, Νουρῆ ἐφένδης, μετέβησαν εἰς Παρισίους.

Ὡς φαίνεται ἐν τοῖς ἀνωτέρω παραδείγμασι, τὸ ἐπικρατέστερον τῶν ὑποκειμένων δέον νὰ τίθηται τελευταῖον παρὰ τὸ ῥῆμα.

Ὅταν δὲ τὰ ὑποκείμενα δὲν συνδέωνται διὰ τοῦ συμπλεκτικοῦ ﻭ, ἀλλὰ διαστέλλονται διὰ τοῦ διαζευκτικοῦ ﻳا γιά, ﻳاخود γιάχωτ (ἢ), τότε τὸ ῥῆμα:

ἢ ἐπαναλαμβάνεται μεθ' ἑνὸς ἑκάστου ὑποκειμένου: ﻳا سن کلورسین ﻳا او کلور ἢ σὺ ἔρχεσαι ἢ ἐκεῖνος ἔρχεται·

ἢ τίθεται μόνον εἰς τὸ πρῶτον καὶ ἐξυπονοεῖται καὶ διὰ τὸ δεύτερον: ﻳا سن کیدرسین ﻳا ﺑﻦ ἢ σὺ ἀπέρχεσαι ἢ ἐγώ·

ἢ τίθεται ἅπαξ τελευταῖον : یازار افندی یا احمد یا سن ἢ σὺ ἢ ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης γράφει.

§ 137. *Μετάθεσις ἀντικειμένου καὶ προσδιορισμοῦ.* Καθὼς ἀντιδιαστολῆς χάριν τὸ ὑποκείμενον μετατίθεται πλησίον τοῦ ῥήματος (§ 131), οὕτω μετατίθεται καὶ τὸ ἄμεσον ἀντικείμενον καὶ οἱ λοιποὶ χρονικοί, τοπικοὶ καὶ τροπικοὶ προσδιορισμοί. Ἐν γένει δὲ τὸ ἀντικείμενον ἢ ὁ προσδιορισμός, ἐφ' οὗ θέλομεν νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχήν, δέον νὰ τίθηται ἀμέσως παρὰ τὸ ῥῆμα· π. χ.

1] سعید افندی بو کتابی بکا ویردی ὁ Σαὶτ ἐφένδης τοῦτο τὸ βιβλίον *εἰς ἐμὲ* (καὶ οὐχὶ εἰς ἄλλον) ἔδωκε.

2] سعید افندی بکا بو کتابی ویردی ὁ Σαὶτ ἐφένδης *εἰς ἐμὲ τοῦτο τὸ βιβλίον* (καὶ οὐχὶ ἄλλο) ἔδωκε.

3] ادهم افندی بو کون عربه ایله بك اوغلنه کیتدی ὁ Ἐδχὲμ ἐφένδης σήμερον *ἐφ' ἁμάξης εἰς Σταυροδρόμιον* (καὶ οὐχὶ ἀλλαχοῦ) μετέβη.

4] ادهم افندی بو کون بك اوغلنه عربه ایله کیتدی ὁ Ἐδχὲμ ἐφένδης σήμερον *εἰς Σταυροδρόμιον ἐφ' ἁμάξης* (καὶ οὐχὶ ἄλλως πως) μετέβη.

5] ادهم افندی عربه ایله بك اوغلنه بوکون کیتدی ὁ Ἐδχὲμ ἐφένδης *ἐφ' ἁμάξης εἰς Σταυροδρόμιον σήμερον* (καὶ οὐχὶ ἄλλοτε) μετέβη.

§ 138. *Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι.* Αὗται προηγοῦνται οὐ μό-

νον τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν ἐπιθέτων (§ 13) ἀλλὰ καὶ τῶν ἀριθμητικῶν, ἐὰν ὑπάρχωσι· π. χ. التون ساعت بو اوچ ταῦτα τὰ τρία χρυσᾶ ὡρολόγια.

§ 139. *Σύνταξις.* Τὸ خبرم وار ἔχω εἴδησιν, ἢ خبرم يوق δὲν ἔχω εἴδησιν, συντάσσεται τῇ προθέσει دن ἐκ· π. χ. پارسه كيتديكمدن بوندن ἔχω εἴδησιν (ἐκ) τούτου· دردر خبرى يوقدر δὲν ἔχει εἴδησιν (ἐκ) τοῦ ὅτι μετέβην εἰς Παρισίους.

Τὸ δὲ بورجم وار ἔστί μοι χρέος, χρεωστῶ, συντάσσεται δοτικῇ τοῦ προσώπου سكا بيك غروش بورجم وار σοὶ ὀφείλω (ἔστί μοι χρέος σοι) χίλια γρόσια.

ΘΕΜΑ

٥٢

سعيد افندى بوكون برلينه كيتدى احمد افندى دون پترسبورغدن كلمش عزيزه خانم اوينى صاتمشدر بونى كورمشمدر بونى يازمش اولان آدم بوراده دكلدر درسنى كوزل سويلمش اولان چوجق بو دكلميدر ذكى افندى آوروپايى كزمش بر آدمدر بن طباق ايستمش ايكن او قاشيق كتيردى سن ليرا ويرمش ايكن او بزه مجيديه ويردى بزم سزه ويرمش اولديغمز ساعت بو دكلدر سزك بزه يازمش اولديغكز مكتوب بو دكلدر آمريقا

بك زنكين بر يرايمش اهاليسيده غايت چالشقان ايمش آسيا
آوروپادن هم دها بيوك هم دها كوزلدر حسين افنديك
آمريقادن كلديكندن خبرم وار محمد افنديك ويانه‌يه كيتديكندن
خبرك يوقدر سزه قاچ غروش بورجم وار حسين افنديك
سزه ايكى بيك بشيوز غروش بورجى وار ايمش

٥٣

سن و بن چالشقانز كونده يدى ساعت اوقور يازارز محمد
افندى و سن دون تياتروده ايديكز عارفى پاشا حضرتلرى
و مخدومى شوكت بك افندى دون مكتبمزه كلديلر بيچاغى اورايه
يا سز قويمشسكز يا بن قويمشم مكتوبى يا بن يازارم با سن
فؤاد پاشا حضرتلرى دون فقيرخانه‌مزه عربه ايله كلديلر عزت
بك بو مكتوبى بزه دون يازدى مصطفى افندى بكا شو ايپك
شمسيه‌يى ويردى صفوت پاشا شو التون ساعتى برادرمه
ويردى بو شمسيه كيمكدر اشته بن‌ده بويله بر شمسيه ايسترم
فلان چوجق شويله تربيه‌لو ايمش بويله چالشقان ايمش دكانى
ديمزاكى افندى‌يه صاتديغمى سز خبر ويرمشسكز خير بن اكا
بغچه‌يى صاتمشسكز ديدم بو ايكى مملكت نفوسجه بر دكلدر

(Αἱ ἑπόμεναι διὰ τῆς δ ἀπαλειλυμέναι καὶ ἐντὸς κε-
καιῶν τεθειμέναι ἀναφορικαὶ προτάσεις συμπτυχθήτωσαν).

اوکیجه که — سز شمندوفرایله ویانه یه کیتمش ایدیکز — بن پترسبورغدن
پارسه کلمشیدم اوکتاب که — سز بنم ایچون برلیندن المش ایدیکز
— بن همشیره مه ویرمشیدم اوذات که — سزه برقرنفیل ویرمش
ایدی — قومشوکزك اوغلی محمد افندی دکل یکنی مصطفی افندیدر
او چوجق که — درسنی کوزل سویلمشیدی — پدریله بشکطاشه
کیتمشیدی او بالقجی یی که — سزه بو بالغی صاتمشیدی — بن اوکون
سلطان محمدده کورمشیدم آرناود کویندهکی خانه کزی که —
فؤاد افندی سزدن ایکی بیك غروشه المشیدی — بشقه سنه بش
بیك غروشه صاتمشیدی او آخشام که — بن تیاتروبه کیتمشیدم
— سز سعید بك ایله بزه کلمشیدکز

53

Ὁ ἄνθρωπος, ὅστις εἶχε κάμει τὴν τράπεζαν ταύτην, εἶναι λέγουσι σήμερον ἀσθενής· ὁ Ἰζζὲτ ἐφένδης εἶναι ἄνθρωπος, ὅστις πολλὰ πράγματα ἔχει ἀναγνώσει, ὅστις πολλὰ πράγματα ἔχει γράψει· ὁ Ἀβδ-ουρ ραχμὰν ἐφένδης εἶναι ἄνθρωπος, ὅστις περιῆλθεν ὅλον τὸν κόσμον· τὸ πρᾶγμα, ὅπερ εἶχε ἀπομονήσει, ἦτο ἐκεῖνο· τὸ τέμενος, ὅπερ εἶχες ἴδει, ἦτο τὸ τέμενος τοῦ Σουλτὰν Μεχμέτ· τὴν νύ-

κτα, καθ' ἣν εἶχε χιονίσει, ἤμην ἐν Βιέννῃ· ἐν τῷ ὑμετέ
ρῳ χωρίῳ τοιοῦτός τις ἄνθρωπος ὑπάρχει ἢ οὔ; ἰδού, τοῦ
το θέλω νὰ γινώσκω· τῷ δεῖνι κυρίῳ ἔχω τοσοῦτον χρέος
σᾶς ὀφείλω δύο λίρας καὶ τρεῖς μετζιδιέδες· καὶ ἐγὼ θέλ
ἕνα τοιοῦτον πῖλον· τὴν ῥάβδον μου ἐν τῷ κήπῳ σας ἐλ
σμόνησα· ὁ Μουσταφᾶ ἐφένδης μοὶ ἔδωκεν ἐκεῖνο τὸ βα
δακερὸν ἀλεξήλιον· ὁ Φουὰτ ἐφένδης ἐκεῖνο τὸ γαρούφ
λον εἰς ἐμὲ ἔδωκε· τοὺς κωδιοὺς τούτους ἔδωκεν ἡμῖν ο
τος ὁ ἰχθυοπώλης.

54

Ἐνῷ ἐγὼ ἐνόμιζον αὐτὸν ἀναχωρήσαντα, ἐκεῖνος ἔμεν
ἐδῶ· ἐνῷ ἐκεῖνος μὲ εἶχε λησμονήσει, ἐγὼ τὸν ἠγάπω
ἐνῷ εἴχετε χορτάσει, ἀκόμη ἠθέλετε νὰ φάγητε· ἐνῷ ἐγ
ἤθελον ὄστρεα, ἐκεῖνος μοὶ ἔφερε μύακας· ὁ ἰχθύς, ὃν εἶχ
φάγει, ἦτο τρίγλη· γινώσκει ὅτι τὸν ἀγαπᾷς· ἐννοεῖ ὅ,
ἀναγινώσκει; βλέπει ὅτι κοιμώμεθα· ὁ πατὴρ ὑμῶν εἶν
ἀσθενής· ἔχετε εἴδησιν; ἐγίνωσκον ὅτι ἡ μήτηρ μου ἦ
ὀλίγον ἀδιάθετος· δὲν εἶχον εἴδησιν τοῦ ὅτι ὁ πατήρ μ
ἠσθένει· ἡ εἴδησις, ἣν μοὶ εἴχετε δώσει, ἦτο παλαιά· χθ
σὺ καὶ ἐγὼ ἐγράφομεν· σήμερον ἡ ἐξαδέλφη σου Ἀζιζὲ κ
σὺ παίζετε· αὔριον ἐν τῇ οἰκίᾳ ἢ σὺ μένεις ἢ ἐγὼ μέν
δὲν εἶναι ὁ νοῦς μου ἐν τῇ κεφαλῇ μου· ἤκουσα ὅτι καθ'
κάστην ἡμέραν τρεῖς ὥρας περιπατεῖτε· Ἀλβανοί, Βούλγ
ροι, Βλάχοι, Ἰουδαῖοι, Ἀρμένιοι, Ρωμαῖοι, ὅλοι εἴμεθα ὑπ
κοοι τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους.

ΜΑΘΗΜΑ 28.

Μέλλων.

Μέλλων: آرايه‌جغم **ἀραγι̯ατζάγ-ημ̯,** θέλω ζητήσει· آرايه‌جقسين **ἀραγι̯ατζάκ-σην,** θέλεις ζητήσει· (βλ. Γραμ. σ. 84. 1).

Μέλλων παρῳχημένος: آرايه‌جق ايدم **ἀραγι̯ατζὰκ ἠτήμ̯,** ἤθελον ζητήσει· آرايه‌جق ايدك **ἀραγι̯ατζὰκ ἠτήν,** ἤθελες ζητήσει κτλ. (βλ. αὐτόθι 2).

§ 140. Τὰ γ΄ πρόσωπα τοῦ μέλλοντος λαμβάνοντα τὸ βοηθητικὸν در σημαίνουσι βεβαιότητα, ὡς καὶ ὁ παρακείμενος (§ 129)· π. χ. كله‌جك θὰ ἔλθει· كله‌جكدر θὰ ἔλθει (ἐξάπαντος).

§ 141. *Ὁ μέλλων τοῦ συνδετικοῦ.* Ἀναπληροῦται ἐκ τοῦ اولمق (βλ. § 106)· ὡς زنكين اوله‌جغم πλούσιος ἔσομαι (θὰ ὦ, θὰ γίνω πλούσιος) κτλ.

Δι'αὐτοῦ ἐκφέρεται καὶ ὁ μέλλων τοῦ ἔχω, ἔχεις κτλ. (§ 63)· π. χ. پاره‌م اوله‌جق θὰ ἔχω χρήματα κτλ.

كچمك **γκετσ-μέκ,** διέρχεσθαι, [ὑπερβαίνειν	طوغمق **τωγ-μάκ,** γεννᾶσθαι, [ἀνατέλλειν
چيقمق **τσηκμάκ,** ἐξέρχεσθαι, [ἀναβαίνειν	باتمق **πατ-μάκ,** βυθίζεσθαι, [δύειν
چاريك **τσεϊρέκ,** τέταρτον ὥ- [ρας, λίρας, μετζιτιὲ	بتون **πιτούν,** ὁλόκληρος, πᾶς
	سنه **σενέ,** ἔτος

هوا **χαβά,** καιρός, ἀτμο- [σφαιρικὸς ἀὴρ	بو سنه τοῦτο τὸ ἔτος, ἐφέτ
كونش **γκιουνές,** ἥλιος	دانه **τανέ,** σπόρος
آيدينلق **ἀϊτηνλήκ,** φῶς τῆς σε- [λήνης, φῶς	عدد **ἀτέτ,** ἀριθμὸς
قراكلق **καρανλήκ,** σκότος	شمدى **σίμτι,** τώρα
	ايچون **ἰτσούν,** ἵνα
	ينه **γίνε,** πάλιν, καὶ οὕτ

'Ονόματα κύρια: سليمان **Σουλεϊμὰν** Σολομών· شيد **Ρεσίτ·** ابراهيم **'Ιπραχὴμ** 'Αβραάμ· يوسف **Γιουσοὺφ** 'Ιωσήφ محمود Μαχμούτ.

فوطى **Φώτη** Φώτιος· فوطاكى Φωτάκη(ς)· آندون **'Αντὼ** 'Αντώνιος· آندوناكى 'Αντωνάκη(ς)· پتراكى Πετράκη(ς).

'Ονόματα συνοικιῶν Πόλεως: صماتيه **Σαμάτια** 'Υψω μαθεῖα· لنقه **Λάγκα** Βλάγκα· قوم قپو **Κοὺμ καποῦ** Κον τοσκάλιον.

'Ονόματα ἐκκλησιῶν: مريم آنا كليساسى **Μεργὲμ ἀνὰ κε λισασῆ,** ἢ پنائيه كليساسى **Παναΐα κελισασῆ** ἐκκλησία τῆς Πα ναγίας· بالقلى آيازمه‌سى **πάληκλῆ ἁγιάζμαση** 'Αγίασμα Βα λουκλίου, Ζωοδόχος Πηγή.

§ 142. *'Αντωνυμίαι ἐπιρρηματικῶς.* Αἱ σχετικαὶ δε κτικαὶ او قدر—شو قدر—بو قدر *τοσοῦτος, η, ον* καὶ αἱ —يله شويله—اويله *τοιοῦτος, η, ον* χρησιμεύουσι καὶ ὡς ἐπίρρημ τότε δὲ προσδιορίζουσι τὸ ῥῆμα, ἢ τὸ ἐπίθετον· π. χ.

بويله سويليور *τοιουτοτρόπως* (οὕτω) *λέγει·* قدر طمعكار آدم ἄνθρωπος τοσοῦτον φιλάργυρος.

§ 143. *Ἀριθμητικά.* Μεταξὺ τοῦ ἀριθμητικοῦ καὶ τοῦ ἀριθμουμένου παρεντίθενται πολλάκις λέξεις τινές. Οὕτως ἐπὶ χρημάτων παρεντίθεται ἡ λέξις عدد **ἀτὲτ** ἀριθμός· π.χ. التى عدد ليرا ἓξ (ἀριθμὸς) *λίραι*, ἤτοι ἓξ τὸν ἀριθμὸν λίραι.

Ἐπὶ δὲ διαφόρων μικρῶν ἀντικειμένων τίθεται ἡ λέξις دانه **τανὲ** σπόρος, ἰσοδυναμοῦσα τῇ λέξει عدد π. χ. اوچ دانه جويز τρία τὸν ἀριθμὸν κάρυα· اون دانه پورتقال δέκα τὸν ἀριθμὸν χρυσόμηλα.

§ 144. Ἐπὶ χρονολογίας, προηγεῖται τὸ ἀριθμητικὸν καὶ ἕπεται ἡ λέξις سنه **σενὲ** μετὰ τῆς καταληκτικῆς ἀντωνυμίας سى καὶ τῆς προθέσεως ده ἐν· π. χ. بيك سكز يوز طقسان بش سنه‌سنده ἐν ἔτει (κατὰ λέξιν ἐν τῷ ἔτει τοῦ) 1895.

§ 145. *Σύνταξις ρημάτων.* Τὸ كولمك **γκιουλμὲκ** γελᾶν, συντασσόμενον δοτικῇ, σημαίνει περιγελᾶν· π. χ. بكا كوليور μὲ περιγελᾷ.

Τὸ كچمك **γκετσ-μέκ**, ὡς κινήσεως σημαντικόν, συντάσσεται:

α'] δοτικῇ τῆς κινήσεως (§ 79) καὶ σημαίνει μετάβασιν ἔκ τινος μέρους εἰς τὸ ἀντίθετον, ἤτοι διεκπεραιοῦσθαι· π. χ. غلطه‌يه كچدم ἐπέρασα (ἐκ τῆς πόλεως) εἰς τὸν Γαλατᾶν.

β'] τῇ προθέσει دن καὶ ἐκφράζει τὴν ἔκ τινος μέρους διάβασιν· π.χ. كوپريدن كچر ايكن διερχόμενος ἐκ τῆς γεφύρας·

γ'] συντάσσεται αἰτιατικῇ καὶ σημαίνει ὑπεροχὴν· π.χ. سنى كچرم **σενὶ γκετσέριμ** σὲ ὑπερβαίνω.

Ἐπίσης τὸ چیقمق **τσηκ-μάκ**, ὡς κινήσεως σημαντικόν, συντάσσεται :

α'] δοτικῇ καὶ σημαίνει τὴν εἰς τόπον κίνησιν· π. χ. مدچیق سوقاغه ἐξῆλθον εἰς τὴν ὁδόν· مدچیق اوغلنه بك ἀνέβην εἰς τὸ Σταυροδρόμιον·

β'] τῇ προθέσει دن διὰ νὰ φανερώσῃ τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν· π. χ ایکن چیقار واپوردن ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ ἀτμοπλοίου.

§ 146. *Σύνταξις ἐπιρρημάτων*. Τὸ ἐπίρρημα یقین **γιακὴν** πλησίον, συντάσσεται δοτικῇ· π. χ. شهره یقین **σεχρὲ γιακὴν** πλησίον τῇ πόλει, ἤτοι τῆς πόλεως.

Τὸ δὲ اوزاق **οὐζὰκ** μακρὰν, συντάσσεται τῇ προθέσει دن· π. χ. اوزاق بزدن μακρὰν ἀφ' ἡμῶν.

§ 147. *Σύνταξις μορίων*. Ἡ πρόθεσις دن ἰσοδυναμεῖ καὶ τῇ (παρά)· π. χ. بونی سزدن الدم **πουνοῦ σιζτὲν ἀλτὴμ** τοῦτο παρ' ὑμῶν ἔλαβον.

Τὸ δὲ μόριον ایچون σημαῖνον *αἰτίαν* καὶ *σκοπόν*, συντάσσεται ἀπαραλλάκτως καθὼς καὶ ἡ ایله (§ 96), καὶ ἰσοδυναμεῖ τῇ ἡμετέρᾳ προθέσει (*διὰ ἢ ἕνεκα*)· π. χ. بو چوجق ایچون διὰ τὸν παῖδα τοῦτον· افندی مز ایچون διὰ τὸν **Μεχμὲτ** ἐφένδην· بنم ایچون δι' ἐμέ· بونك ایچون διὰ τοῦτον· بونلر ایچون διὰ τούτους ἢ ἕνεκα ἐμοῦ, τούτου κτλ.

Συνταξόμενον δὲ μετ' ἀπαρεμφάτου ἰσοδυναμεῖ τῷ

ἡμετέρῳ τελικῷ συνδέσμῳ (ἵνα)· π. χ. کتابی سزه اوقومق ایچون ویردم τὸ βιβλίον ἔδωκα ἡμῖν ἵνα ἀναγνώσητε.

Ἐπίθετα χρονικά. Ἐξ ὀνομάτων χρόνου δηλωτικῶν ἢ καὶ ἀπολύτων ἀριθμητικῶν σχηματίζονται διὰ τῆς καταλήξεως لق λὴκ ἢ لك λὶκ ἐπίθετα χρονικά· π. χ. یاز θέρος, یازلق γι̯αζ-λὴκ θερινός· قیش χειμών, قیشلق κησ̇-λὴκ χειμερινός· طقسان ἐννενήκοντα, طقسانلق τ̇ωκσαν-λὴκ ἐννενηκοντούτης, (ἐννενηντάρης).

ΘΕΜΑ

٥٥

بن یمك ییه‌جکم سن نه یاپه‌جقسین پدر بزه بش دانه آرمود و اون دانه شفتالو ویره‌جك بز اوی کزه‌جکز سز کیمی دوشونه‌جکسکز انلر درسه باشلایه‌جقلرمی بك اوغلنده قاچ سنه اوتوردیکز دوستمز سلیمان افندی بو سنه پترسبورغه کیده‌جکدر ذات عالیکز نره‌یه چیقه‌جقسکز بنده‌کز فناره چیقه‌جغم محمد و رشید افندیلر بو کون چارشویه چیقه‌جقلر ایمش بیك سکز یوز اللی بش سنه‌سنده نیسان آینك یکرمی اوچنده استانبولده طوغدم بو آخشام کونش باتار ایکن آی طوغه‌جق آی اوغل! قرا کلقده نه کزییورسین نصل قرا کلقده! بو قدر آیدنلق وار خانم! سنك حالك نه اوله‌جق بتون کون بتون کیجه اوقور یازارسین خسته اوله‌جقسین بونی سزه کیم سویلدی بویله ایشیتدم

٥٦

بنده‌كز بوكون سزه كله‌جك ايدم هانيا سن بكا بر شى ويره‌جك ايدك اوده اونوتمشمدر محمود افندى يوسف افندى‌يه اوچ عدد عثمانلى ليراسنى ويره‌جك ايدى بز او كيجه دولتخانه‌كزده قاله‌جق ايدك افندمز صماتيه‌ده بر او اله‌جق ايديكز فوطاكى و پترا كى افندنلر ساعت التى بچقده امين اوكنده فلان دكانده بولنه‌جقلر ايدى بر سنه اوچيوز التمش بش كون و بر قاچ ساعتدر اسماعيل افندى او قدر كيفسزميدر لنقه بزه دها يقين‌در سعيد افندى كوليور بالقلى آيازمه‌سى خرستيانلرك الك اسكى آيازمه‌لرندندر على بك سكسانلك‌در هانيا يازلق پانطالونكز نه اولدى

55

Αὔριον θὰ σοὶ εἴπω κἄτι τι· θὰ ἴδῃς ἐκεῖνο τὸ ὀποῖον θέλω· ὁ ἔγγονός σας Ρεσὶτ ἐφένδης θὰ γράψῃ τὸ γύμνασμά του· ἡμεῖς θὰ κερδήσωμεν τὸν ἄρτον μας· ὑμεῖς θὰ πίπτε τὸν καφέν σας· ἐκεῖνοι θὰ περιέλθωσι τὴν πόλιν· ἡ σχολὴ ἡμῶν αὔριον θὰ ᾖ κλειστή· ἐὰν οὕτως ἔχῃ (εἶναι), καὶ ἐγὼ ἀναχωρῶ· ὁ ἀδελφός μου Ἀντωνάκης οὕτω γράφει· τοῦτο ἑκατοστάριον εἶναι ἢ πεντάριον; εἶναι τέταρτον μεδζιδιέ· σοὶ χρεωστῶ ἓν τέταρτον τῆς λίρας· ἐφέτος τὸ θέρος θὰ μεταβῶμεν μετὰ τοῦ πατρὸς εἰς Ἀγγλίαν· τὸ ἔτος σύγκειται

ἐκ δώδεκα μηνῶν· πόσον κακὸς καιρός! ὁλόκληρον τὴν νύκτα ἔβρεχεν· ὁ ἥλιος ἔδυσεν· ἰδοὺ ἡ σελήνη ἀνατέλλει· τὸ φῶς τῆς σελήνης εἶναι ἀσθενέστερον τοῦ ἡλίου· ἀγαπῶ νὰ περιπατῶ τὰς νύκτας ἐν τῷ σκότει· ἡ σελήνη εἶναι πλησιεστέρα πρὸς ἡμᾶς ἢ ὁ ἥλιος; ὁ ἥλιος εἶναι πολὺ μακρὰν τῆς γῆς· ἐγὼ εἶμαι ἑβδομηκοντούτης· ὁ πατήρ σας εἶναι ἀκόμη πεντηκοντούτης· πόσα δαμάσκηνα ἔφαγες; μοὶ χρεωστεῖς 112 λίρας· ἡ ἐγγόνη σας, κ. Ἰναγέτ, μοὶ χρεωστεῖ 380 μετζιδιέδες· ἠγόρασα ἐκ τοῦ Γαλατᾶ δι' ἡμᾶς ἕνα χειμερινὸν ἐπενδύτην ἀντὶ δύο λιρῶν καὶ τριῶν τετάρτων μετζιδιέ· αὔριον πόσας τοῦ μηνὸς θὰ ἔχωμεν; (πόση τοῦ μηνὸς θὰ ᾖ;) θὰ ἔχωμεν εἴκοσιν ἕξ.

56

Σήμερον ἤθελον (ἐγὼ) ἀναβῇ εἰς Σταυροδρόμιον· σὺ ἤθελες κατακλιθῇ· ἐκεῖνος ἤθελεν ἐργασθῇ· ἡμεῖς ἠθέλομεν φέρῃ ψυχρὸν ὕδωρ ἐκ τοῦ κήπου· ἡμεῖς ἠθέλετε εὑρεθῇ κατὰ τὰς 9 1]2 τὴν νύκτα ἐν τῷ θεάτρῳ· ἐκεῖνοι ἤθελον φορέσῃ τὴν χειμερινὴν περισκελίδά των· τώρα ποῦ εἶσθε; ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἢ ἐν Σταυροδρομίῳ; ἐφέτος ἐπεράσαμεν εἰς τὸ Σταυροδρόμιον· ὁ Σουλεϊμὰν ἐφένδης μ' ἐπέρασε σήμερον ἐν τῇ ὁδῷ· ὁ ἀδελφός σας Ἰωσὴφ μετέβη εἰς Γαλατᾶν διὰ νὰ ἀγοράσῃ ἓν ζεῦγος ὑποδημάτων· τὰ ὑποδήματα διὰ τίνα θὰ ὦσι; διὰ τὸν ἑαυτόν του· διερχόμενος διὰ τῆς γεφύρας εἶδον ὅτι εἰσήρχεσθε εἰς τὸ ἀτμόπλοιον· σήμερον ἐξερχόμενος τῆς σχολῆς ἐκρύωσα· ὁ Μαχμοὺτ ἐφένδης σὲ περιεγέλασε· εἰσερχόμενος εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας εἶδον ὅτι ἡμεῖς ἐξήρχεσθε· διὰ τίνα ἐφέρατε τὸ ὕ-

δωρ τοῦτο; ἐὰν δι' ἐμέ, τώρα ἔπιον· ὁ θεῖος (ἐκ πατρὸς) μετέβη εἰς τὴν ἀγορὰν διὰ ν' ἀγοράσῃ ἄνθρακας· ἡ ἐκ μητρὸς θεία ἦλθεν εἰς τὸ πτωχικόν μας διὰ νὰ καθήσῃ ἡμέρας τινάς· ἡμεῖς ἤλθομεν διὰ νὰ σᾶς ἴδωμεν· δὲν ἔχετε δίκαιον νὰ λέγητε τοῦτο· ἔχετε πολὺ λάθος· τοσοῦτον σᾶς λέγω· ποῦ εἶναι ἡ οἰκία σας; ποῦ κατοικεῖτε; ἐν Ὑψωμαθείοις· ὁ κ. Ἀντωνάκης ποῦ εἶναι; πρὸ ὀλίγου ἦτο ἐδῶ· ἔχετε βιβλίον τι; αὔριον θὰ ἔχωμεν ἓν ὡραῖον βιβλίον· ἔχεις τέταρτα τῆς λίρας; σήμερον ἔχω τέταρτα μετζιτιέ· αὔριον θὰ ἔχω καμμιὰ ἑκατοντάδα τετάρτων λίρας.

ΜΑΘΗΜΑ 29.

Ὁ μέλλων ὡς μετοχή.

§ 148. Καθὼς τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος (§ 88) καὶ τοῦ παρακειμένου (§ 134), οὕτω καὶ τὸ τοῦ μέλλοντος χρησιμεύει ὡς ἀναφορικὴ μετοχή, καὶ τότε προηγεῖται τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζει, καὶ δύναται ν' ἀναλυθῇ παρ' ἡμῖν δι' ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας καὶ ἁπλοῦ ἢ τελικοῦ μέλλοντος· π. χ. يوق يازمجق آدم وارمى ὑπάρχει ὁ τοῦτο γράψων ἄνθρωπος, ἤτοι ὅστις θὰ γράψῃ ἢ νὰ γράψῃ;

Τὸ ὄνομα δύναται καὶ νὰ παραλείπηται ἐξυπονοούμενον· π. χ. يوق اوقويه جق يوقمى δὲν ὑπάρχει ὁ ἀναγνώσων τοῦτο, ἤτοι ἄνθρωπος (آدم) ἀναγνώσων; (διὰ νὰ ἀναγνώσῃ).

§ 149. Αἱ μετοχαὶ αὗται σημαίνουσι πολλάκις τὸ *δύνασθαι* καὶ ἀναλύονται παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ ὥστε νὰ . . . ἢ ἐπέχουσι θέσιν ρηματικοῦ ἐπιθέτου ὡς τὰ εἰς **ιμος** τῆς ἑλληνικῆς, ἤτοι σημαίνουσι τὸ εἶναι ἄξιον ἢ κατάλληλον εἴς τι, ἢ χρησιμεύουσι καὶ ὡς ἁπλοῦν προσηγορικόν· π. χ. آیلمز طورمجق حالی یوقدر δὲν εἶναι εἰς θέσιν ὥστε νὰ (δύναται νὰ) σταθῇ ἐπὶ ποδός· اوطوریلمجق خانه οἰκία κατοικήσιμος, ἥτις δύναται νὰ κατοικηθῇ· کتاب یوقدر اوقونمجق δὲν ὑπάρχει βιβλίον τι ἀναγνώσιμον (*ἄξιον ἢ κατάλληλον* διὰ ν' ἀναγνωσθῇ τις)· صو ایچلمجك **ιτσετζèκ σοῦ**, ὕδωρ πόσιμον (*κατάλληλον* πρὸς πόσιν)· یمك یمجك ἐδώδιμον, τροφὴ (*κατάλληλος* πρὸς βρῶσιν).

§ 150. Καὶ ἡ μετοχὴ αὕτη συνοδεύεται πολλάκις ὡς καὶ ἡ τοῦ παρακειμένου (§ 134) ὑπὸ τῆς ἀναφορικῆς μετοχῆς اولان **ωλάν**, καὶ τότε σημαίνει τὸ *ἔμελλε νά*· π. χ. آدم یازمجق اولان یازی ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἔμελλε νὰ γράψῃ τοῦτο, ἀνεχώρησεν εἰς Παρισίους.

§ 151. Ὡς ὅλαι αἱ ἀναφορικαὶ μετοχαὶ (§ 105. 135), οὕτω καὶ αὕτη δύναται ν' ἀναλυθῇ διὰ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας κ· π. χ. — یازی یازمجق ایدی ἢ یازمجق اولان آدم که — پارسه کیتدی.

§ 152. Μετὰ δὲ τῆς μετοχῆς τοῦ συνδετικοῦ ایکن σχηματίζει χρονικὴν ἢ ἐναντιωματικὴν μετοχὴν (§ 89)· π. χ.

مدم بن كلكن ايكن او كيدجك ἐνῷ ἐκεῖνος ἔμελλε ν' ἀπέλθῃ, ἦλθον ἐγώ.

Ἑπομένης δὲ τῆς λέξεως ογρ γερτέ, ἐν τῇ θέσει, σημαίνει *ἀντὶ τά*: رومان اوقويه‌جق يرده فائده‌لى بر كتاب اوقورم ἀντὶ ν' ἀναγνώστω μυθιστόρημα, ἀναγινώσκω ἓν ὠφέλιμον βιβλίον.

صورمق **ογρεν-μέκ**, μανθάνειν	**ογρ-μάκ**, ἐρωτᾶν
آچمق **ατδ-μάκ**, ἀνοίγειν	چاغرمق **τσαγηρ-μάκ**, κράζειν
يورطى **γιωρτοῦ**, ἑορτή	چيچك آچمق **τσιτσὲκ ατσμάκ**, [ἄνθος ἀνοίγειν, ἀνθεῖν
پيرام **παϊράμ**, βαϊράμιον	
پاسقاليه **πασκάλια**, πάσχα	اوكله (اويلن) **δϊλέ(ν)**, μεσημβρία
خاطر **χατήρ**, μνήμη, χάρις	اوكلين **δϊλέϊν**, τὴν μεσημβρίαν
دفه **τεφά**, ἢ ορ **κερρέ**, φορά	اول **ἐββέλ**, πρό, προηγου- [μένως
اور **ὠ-πίρ**, ὁ ἄλλος, η, ον	صكره **σώνρα**, μετά, ὕστερον
دده **τετέ**, ἢ ردپ **πϋ-** بيوك **πϋγϊδκ**	بتون **πιτοὺν πιτούν**, καὶ بسبتون **πισ-πιτούν**, ὅλως διό- [λου, ἐξ ὁλοκλήρου
[γιδκ **πετέρ**, πάππος	
والده بيوك **πϋγϊδκ βαλιτέ**, ἡ قادين **κατὴν νινέ**, μάμμη	
حال **χάλ**, κατάστασις, θέσις	

Ὀνόματα χωρίων: قاضى كوى **Κατῆ-κιοϊ**, Χαλκηδών· اسكدار **Ἰσκιουτάρ**, Χρυσόπολις· قوزغونجق **Κουζγουντζούκ(ιον)**· بكلر بكى **Βεηλέρ-βέη**· آيا ستفانوس **Ἁγιᾶ Στέφανος**, ἅγιος Στέφανος· ماكرى كوى **Μακρῆ-κιοϊ**, Μακροχώριον.

Ἐκφράσεις: خاطرمده‌در **χατηρημ̣τ̣ά τηρ** εἶναι ἐν τῇ μνήμῃ μου, ἐνθυμοῦμαι·

خاطرمدن چیقدی ἐξῆλθε τῆς μνήμης μου, ἐλησμόνησα·

خاطرمه کلیور ἔρχεται εἰς τὴν μνήμην μου, ἀναμιμνήσκομαι·

خاطرمه کتوردی ἔφερεν εἰς τὴν μνήμην μου (τι), ὑπέμνησέ (τι)·

خاطرم ایچون πρὸς χάριν μου (διὰ τὸ χατῆρί μου)·

نه یولده **νὲ γι̯ωλτ̣ὰ** τίνι τρόπῳ; (ἐν τίνι ὁδῷ;)·

بو یولده **π̣οῦ γι̯ωλτ̣ὰ** (ἢ شو پولده **σ̣οῦ γι̯ωλτ̣ά**, ἢ او یولده **ὃ γι̯ωλτ̣ά**), τοιοῦτος ἢ τοιουτοτρόπως.

§ 153. *Συμφωνία ὑποκειμένου καὶ ῥήματος*. Ἡ σύνταξις ὑποκειμένου γ' προσώπου πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ μετὰ ῥήματος γ' προσώπου ἑνικοῦ ἀριθμοῦ (§ 82) συμβαίνει πρὸ πάντων ὅταν τὸ ὑποκείμενον ᾖ ἄψυχον· π. χ. میوه‌لر اولدی οἱ καρποὶ ἔγιναν (ἔγινε)· کوزلرم آغرییور οἱ ὀφθαλμοί μου πονοῦσι (πονεῖ).

§ 154. *Σύνταξις ῥημάτων*. Τὸ صورمق ἐρωτᾶν συντάσσεται δοτικῇ τοῦ προσώπου καὶ αἰτιατικῇ τοῦ πράγματος· π. χ. سزه بر شی صوره‌جغم θὰ ἐρωτήσω ὑμᾶς (ὑμῖν) κἄτι τι.

Ἀντὶ δοτικῆς τοῦ προσώπου συντάσσεται καὶ μετὰ τῆς προθέσεως دن· π. χ. انی بزدن صورییور ἐκεῖνο παρ' ἡμῶν ἐρωτᾷ.

Συντασσόμενον δ' αἰτιατικῇ τοῦ προσώπου σημαίνει

ἐρωτᾶν περί τινος, διαπυνθάνεσθαι· π. χ. سزى افندى سوردى ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης ἠρώτησε περὶ ὑμῶν.

Τὸ چیقمق συνταξσόμενον δοτικῇ ἀπαρεμφάτου σημαίνει, καθὼς τὸ كلك καὶ كیتمك (§ 114), τέλος καὶ σκοπόν· π. χ. چیقدى كزمك ἐξῆλθεν ἵνα περιπατήσῃ (εἰς τὸ περιπατῆσαι).

§ 155. *Σύνταξις μορίων.* Τὸ ول **ἐββὲλ** καὶ τὸ صكره χρησιμεύουσι καὶ ὡς πρόθεσις καὶ ὡς ἐπίρρημα, καὶ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς περιπτώσεσιν ἐπιτάσσονται.

Καὶ ὅταν μὲν ἐπέχωσι θέσιν τῶν ἡμετέρων προθέσεων (*πρό, μετὰ*) ἀπαιτοῦσι τὸ ὄνομα, ἢ τὴν ἀντωνυμίαν, ὁμοῦ μετὰ τῆς προθέσεως ن· π. χ. اولدن ول **ὀϊλεν-τὲν ἐββὲλ** πρὸ μεσημβρίας· اولدن صكره **ὀϊλεν-τὲν σώνρα** μετὰ μεσημβρίαν.

Ὅταν δ' ἐπέχωσι θέσιν ἐπιρρήματος, τὸ ὄνομα τίθεται μόνον, ἄνευ προθέσεως· π. χ. بش كون ول πέντε ἡμέρας προηγουμένως· بش كون صكره πέντε ἡμέρας ἔπειτα.

Ἐν τοιαύταις φράσεσιν ἐξυπονοεῖται τὸ بوندن **πουντὰν** ἀπὸ τούτου ἢ ἀπὸ ταύτης· π. χ. بش كون ول بوندن πέντε ἡμέρας προηγουμένως (ἀπὸ τούτου).

§ 156. *Ἀντωνυμίαι.* Ἡ ἀντωνυμία یو **ὠ-πὶρ** προηγεῖται τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζει· π. χ. آدم یو ὁ ἄλλος ἄνθρωπος· ἐξυπονοουμένου δὲ τοῦ ὀνόματος προσλαμ-

βάνει τὴν καταληκτικὴν ی καὶ γίνεται اوبری ὠπιρί· π. χ. بو دکل اوبریدر δὲν εἶναι οὗτος, εἶναι ὁ ἄλλος (δηλ. ἄνθρωπος) κτλ.

Ἡ δὲ ἐρωτηματικὴ نه κατὰ δοτικὴν τιθεμένη, ἤτοι نه‌یه (ἢ نیه) νεγὲ σημαίνει αἰτίαν· π.χ. نه‌یه صوریورسکز διατί (ἐπὶ τίνι) ἐρωτᾶτε;

ΘΕΜΑ·

٥٧

کله‌جك مارت آینك یکرمی طقوزنده پارسه کیده‌جکم بونی اوقویه‌جق آدم یوقدر بو اوله‌جق شی دکلدر ییه‌جك بر شی وارمی کویمزده یازین ایچه‌جك صو یوقدر بن چیقه‌جق ایکن سن کیردك او ویره‌جك ایکن سز ایستدیکز بزه بر قدح صو کتیره‌جك آدم یوق جمعه کونی بیرام‌در پاسقالیه‌یه ایکی کون قالدی ابراهیم افندی بکا بو یولده سویلدی عزیز افندی بزه او یولده بر مکتوب یازدی کونده قاچ دفعه یرسکز ایکی کره بر اوکله‌ین ساعت یدیده برده کیجه ساعت اوچ بچقده

٥٨

بو آدم نه اوقومق بیلور نه یازمق ذات عالیکز هم یازار هم سویلرسکز بنده‌کز کوردیکمی سویلیورم بنم طوغدیغم کون

كله‌جك شباط آينك اون بشنجى پازار ايرتسى كونيدر باغچه‌ده
آغاچلر چيچك اچدى اوچ آيدن صكره ميوه ويره‌جك اوچ
آيدن صكره قيش كلور برادركز حسنى افندى ايكى كون اول
قاضى كوينه كيتمشيدى بنده‌كزده بر قاچ كوندن صكره او طوتمق
ايچون قوزغونجغه كيده‌جكم بن آيا ستفانوسى سورم بكلربكى‌ده
فنا يردكل ماقرى كويندە ايكى سنه اوطوردم رافده شكر وار
اما سنك ايچون دكل قادينك صاچى اوزون اولور عقلى قيصه
داعيكز كزمكه كيديورم ذات عاليكز يمك يه‌جكسكز

57

Ὑπάρχει τις διὰ ν' ἀναγνώσῃ (ὁ ἀναγνώσων) τὴν ἐπιστολὴν ταύτην; φωνάζεις, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει τις, ὅστις ν' ἀκούσῃ (ὁ ἀκούσων)· τίς εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις θά ἐννοήσῃ τοὺς λόγους τούτους; δὲν ἔχομεν κανένα, ὅστις νὰ ἐρωτήσῃ περὶ ὑμῶν· ἡ ἐννάτη τοῦ ἐλευσομένου μηνὸς Ἰουνίου εἶναι ἡ μακροτέρα ἡμέρα τοῦ θέρους· ὑπάρχει τι ἐδώδιμον; δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ σταθῶ ἐπὶ ποδός· ὁ Σεβκὲτ ἐφένδης δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἐρωτήσῃ τοῦτο· ὑπάρχει ὀλίγον ἄρνειον κρέας καὶ μερικὰ νωπὰ σῦκα· ἀγαπῶ καλλίτερον τὰ ξηρὰ σῦκα· αἱ σταφυλαί σας πόσαι ὀκκάδες εἶναι; τὰ ροδάκινά μας δὲν εἶναι τόσα, ὅσα τὰ βύσσινα· μελετῶ τὸ μάθημά μου διὰ νὰ μάθω· παρὰ τίνος ἐμάθετε τὸ πρᾶγμα τοῦτο; τὸ δένδρον ὅπερ θὰ δώσῃ καρπόν, ἀνθεῖ τὸ ἔαρ· αἱ ροδαῖ

μας ἤνθησαν· αἱ πορτοκαλέαι σας θὰ δώσωσι πολὺν καρπόν· ποῦ εἶναι ὁ ἀνεψιός σας, ὁ Μουσταφᾶ ἐφένδης; φίλε μου! εἶπον· ἐξῆλθε νὰ περιπατήσῃ· ὁ Ἀζιζ ἐφένδης σήμερον ἀντὶ νὰ φορέσῃ τὴν χειμερινὴν περισκελίδα του, ἐφόρεσε τὴν θερινήν· ποσάκις εἰσήλθετε εἰς τὸ τέμενος τῆς ἁγίας Σοφίας; διατί ἐρωτᾶτε; θὰ ἐρωτήσω κἄτι τι τὸν πάππον· τοῦτο τὸ ὁποῖον ζητεῖτε δὲν εἶναι ἐπ' ἐμοί· ἡμεῖς πεινῶμεν· ὑμεῖς ἀδιαφορεῖτε· τοῦτο ποσῶς δὲν σᾶς ὠφελεῖ· χάριν ὑμῶν ἦλθον ἕως ἐδῶ· τὸ Πάσχα ἐγγὺς εἶναι; αὔριον θὰ ἔχωμεν Πάσχα· μετὰ τρεῖς ἡμέρας θὰ ᾖ βαϊράμιον.

58

Ἐνῷ ὁ δοῦλός σας ἔμελλον ν' ἀναχωρήσω εἰς Ἅγιον Στέφανον, ἦλθεν ὁ πάππος μου Ἀρηφῆ βέης· μετὰ μεσημβρίαν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἀναχωροῦμεν ὁμοῦ μετὰ τοῦ πατρὸς εἰς Παρισίους· πρὸ μεσημβρίας, τῇ τρίτῃ καὶ ἡμισείᾳ ὥρᾳ, θὰ ἔλθωμεν νὰ σᾶς ἴδωμεν· ἐνῷ ἡμεῖς ἐμέλλομεν νὰ εἴπωμεν τοῦτο, ἐκεῖνος ἠρώτησεν ἡμᾶς· τί εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ ἠρώτησε; δὲν ἐνθυμοῦμαι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἴπετε· ἐξῆλθεν ὅλως διόλου τῆς μνήμης σας ἐκεῖνο ὅπερ σᾶς εἶπον (ἐγώ)· θέλω νὰ σᾶς τὸ ὑπομνήσω· δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ σᾶς ὑπομνήσω τοῦτο· αὔριον θὰ ἔλθῃ εἰς τὴν μνήμην μου· ἐνῷ ἡμεῖς ἐμέλλετε νὰ εἰσέλθητε, ὑμεῖς ἐξηρχόμεθα· πρὸ ὑμῶν τίς ἐξῆλθε; ὁ πάππος εἶναι κατὰ τρία ἔτη μεγαλείτερος τῆς μάμμης μου· ἡ Χαλκηδὼν εἶναι μεγαλειτέρα τῆς Χρυσοπόλεως· ἡ ἐν Μακροχωρίῳ ξυλίνη οἰκία μας εἶναι μεγαλειτέρα τῆς ἐν Βεηλέρ-βεη λιθίνης οἰκίας σας· ὁ Ἀρηφῆ ἐφένδης ἀντὶ νὰ μελετήσῃ τὸ μάθημά του, παίζει ἐν τῷ κή-

πῳ· ὁ παῖς οὗτος ἀντὶ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν σχολήν, μετέβη εἰς τὸν κῆπον· ἔχετε δύο κύνας, ὁ εἷς εἶναι ἐνταῦθα, ὁ ἄλλος ποῦ; ἡ ἐπιστολή, ἣν ἐλάβετε παρὰ τοῦ Φουὰτ ἐφένδη, τίνι τρόπῳ ἦτο; ἦτο τοιαύτη· ἐγὼ ὅταν ἤμην ἀσθενὴς οὔτε ἔτρωγον, οὔτε ἔπινον.

ΜΑΘΗΜΑ 30.

Ὁ Μέλλων ὡς ἀναφορικὴ μετοχὴ καὶ ὡς εἰδικὸν ἀπαρέμφατον.

1] *Ἀναφορικὴ μετοχή*: آرايه‌جغم **ἀραγι̯ατζαγ-ὴμ** ὁ, ἡ τὸ ζητηθησόμενόν μοι, ἤτοι ἐκεῖνος, η, ο ὅπερ θὰ ζητήσω* آرايه‌جغك **ἀραγι̯ατζαγ-ὴν** ὁ, ἡ, τὸ ζητηθησόμενόν σοι, ἤτοι ἐκεῖνος, η, ο ,ὅπερ θὰ ζητήσῃς κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 94. 81. β'.

2] *Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον*: آرايه‌جغم ὅτι θὰ ζητήσω ارايه‌جغك ὅτι θὰ ζητήσῃς κτλ. ὡς ἡ μετοχή.

§ 157. Καθὼς ἐκ τοῦ ἀορίστου σχηματίζεται μετὰ τῶν καταληκτικῶν κτητικῶν ἀντωνυμιῶν σύνθετος ἀναφορικ

---

* Τὸ α' πρόσωπον τῆς μετοχῆς ταύτης διαφέρει τοῦ α' προσώπου τοῦ μέλλοντος τῆς ὁριστικῆς καθότι τονίζεται ἐπὶ τῆς ληγούσης ὡς آرايه‌جغم ἀραγι̯ατζαγήμ· ἐνῷ τὸ τοῦ μέλλοντος τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης, ὡς آرايه‌جغم ἀραγι̯ατζάγημ.

μετοχὴ (§ 105) ἐπέχουσα θέσιν καὶ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου (§ 118), οὕτω καὶ ἐκ τοῦ μέλλοντος ὡς ἀνωτέρω.

Ἡ μετοχὴ αὕτη προηγεῖται τοῦ ὀνόματος, ὅπερ προσδιορίζει· π. χ. الهجغم او ἡ ἀγορασθησομένη μοι οἰκία, ἤτοι ἡ οἰκία, ἣν θὰ ἀγοράσω· ييهجكك اتمك ὁ ἄρτος ὃν θὰ φάγῃς κτλ.

§ 158. Καίτοι ἡ ἐν τέλει αὐτῆς κτητικὴ ἀντωνυμία δεικνύει τὸ ὑποκείμενον, οὐχ ἧττον καὶ αὕτη, ὡς καὶ ἡ τοῦ ἀορίστου (§ 105), λαμβάνει ἀντιθέσεως χάριν ἢ ἐμφάσεως ὡς ὑποκείμενον προσωπικὴν ἀντωνυμίαν ἀνάλογον τῷ προσώπῳ, κατὰ γενικήν· π. χ. بنم الهجغم او ἡ οἰκία, ἣν ἐγὼ θ' ἀγοράσω· سنك ييهجكك اتمك ὁ ἄρτος, ὃν σὺ θὰ φάγῃς.

§ 159. Τὸ ὄνομα, ὅπερ προσδιορίζει ἡ μετοχὴ αὕτη, δύναται καὶ νὰ παραλείπηται ἐξυπονοούμενον· π. χ. بو بنم بينهجكم آت هانيا سزك بينهجككز οὗτος εἶναι ὁ ἵππος, ὃν ἐγὼ θὰ ἱππεύσω· ἐκεῖνος (ὁ ἵππος), ὃν ὑμεῖς θὰ ἱππεύσητε ποῦ;

§ 160. Καθὼς ἐκ τοῦ παρακειμένου (§ 134), οὕτω καὶ ἐκ τοῦ μέλλοντος σχηματίζεται καὶ ἑτέρα σύνθετος ἀναφορικὴ μετοχὴ διὰ τῆς ἀναφορικῆς μετοχῆς τοῦ اولمق ἤτοι اولديغك — اولديغم κτλ. σημαίνει δὲ τὸ *μέλλειν, σκοπεῖν, προτίθεσθαι*· π. χ. بنم سويليهجك اولديغم سوز بو دكلدى ὁ λόγος, ὃν ἐγὼ ἔμελλον νὰ εἴπω, δὲν ἦτο οὗτος.

§ 161. Καὶ ἡ μετοχὴ αὕτη, ὡς καὶ ἡ τοῦ ἀορίστου (§

111) ἑρμηνεύεται παρ' ἡμῖν δι' ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας πτώσεως αἰτιατικῆς, ὅταν τὸ ῥῆμα ᾖ ἐνεργητικὸν μεταβατικόν, ὡς ἐν τοῖς ἀνωτέρω παραδείγμασιν.

Ὅταν δὲ τὸ ῥῆμα ᾖ ἀμετάβατον, ἢ καταστατικόν, δι' ἐμπροθέτου ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας· π. χ.

اوطوره‌جغمز صندالیه پك طاردر ἡ καθέδρα, ἐφ' ἧς θὰ καθήσωμεν, εἶναι πολὺ στενή·

یاته‌جغکز اوطه پك کنیشدر τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ θὰ κατακλιθῆτε, εἶναι πολὺ εὐρύχωρον.

کله‌جکلری یر اوزاقدر τὸ μέρος, ἐξ οὗ θὰ ἔλθωσιν, εἶναι μακράν.

§ 62. Ἡ μετοχὴ αὕτη κατὰ δοτικὴν τιθεμένη σημαίνει *ἀντὶ νά*: رومان اوقویه‌جغمه فائده‌لی بر کتاب اوقورم ἀντὶ ν' ἀναγνώσω (**ὀκουγιαδζαγημὰ**) μυθιστόρημα ἀναγινώσκω ἓν ὠφέλιμον βιβλίον.

§ 163. *Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον*. Ἡ ὡς ἀνωτέρω μετοχὴ χρησιμεύει καὶ ὡς εἰδικὸν ἀπαρέμφατον, προτάσσεται δὲ τοῦ ῥήματος, οὗ ἀντικείμενον εἶναι, καὶ τίθεται εἰς ἣν πτῶσιν ἀπαιτεῖ τὸ ῥῆμα· π. χ. کیده‌جککزی ایشیتدم **γκιτετζεγινιζὶ ἰσιττὶμ** ἤκουσα ὅτι θ' ἀπέλθητε.

Τὸ ὑποκείμενον τοῦ εἰδικοῦ τούτου ἀπαρεμφάτου τίθεται ὡς καὶ τὸ ἐξ ἀορίστου (§ 120) κατὰ γενικήν, τὸ δὲ ἀντικείμενον αὐτοῦ εἰς ἣν πτῶσιν ἀπαιτεῖ τὸ ἀπαρέμφατον

ὡς ῥῆμα· ἀμφότερα δέ, ἤτοι τό τε ὑποκείμενον καὶ τὸ ἀντικείμενον προηγοῦνται αὐτοῦ· π. χ. سزك بو اوى الهجغكزى ايشيتدم ἤκουσα ὅτι ὑμεῖς ταύτην τὴν οἰκίαν θ' ἀγοράσητε.

§ 164. Καὶ ἡ σύνθετος ἀναφορικὴ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος ὡς καὶ τὸ εἰδικὸν ἐξ αὐτοῦ ἀπαρέμφατον, δύνανται ν' ἀναλυθῶσι καθὼς καὶ τὰ ἐξ ἀορίστου (§ 105. 121) διὰ τῆς ἀναφορικῆς μὲν ἀντωνυμίας كه ἡ μετοχή, διὰ τοῦ εἰδικοῦ δὲ συνδέσμου كه τὸ ἀπαρέμφατον· π. χ.

Ἀναφορικὴ μετοχή: الهجغم خانه ἡ ἀγορασθησομένη μοι οἰκία, ἢ او خانه كه الهجغم ἡ οἰκία ἐκείνη, ἣν θ' ἀγοράσω.

Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον: او خانه‌يى الهجغكزى ايشيتدم ἤκουσα ὅτι θ' ἀγοράσητε ἐκείνην τὴν οἰκίαν· ἢ ايشيتدم كه او خانه‌يى الهجقسكز.

قورقمق **κωρκ-μάκ**, φοβεῖσθαι	اوغرامق **ὠγρα-μάκ**, προσεγγίζειν (δοτ.)
وارمق **βαρμάκ**, φθάνειν (δοτ.)	انشاء الله **ἴν-σα-λλαχ**, ἐὰν θέλῃ ὁ Θεός, εἴθε
اوك **ιὄν**, τὸ ἔμπροσθεν, πρόσοψις	خير **χαῖρ**, ἀγαθὸν
وقت **βὰκτ** ἢ **βακήτ**, καιρὸς	خيرلو **χαϊρλῆ**, ἀγαθὸς
زمان **ζεμάν**, καιρός, ἐποχὴ	اسكله **ἰσκέλε**, ἀποβάθρα
ايلرو (ايلرى ἢ) **ἰλερῆ**, ἐμπρὸς	يمورطه **γιουμουρτά**, ὠὸν
كيرو (كيرى ἢ) **γκερί**, ὀπίσω	طاوق **ταούκ**, ὄρνις
ايچرو (ايچرى ἢ) **ἰτσερί**, ἐντὸς	خروس **χωρός**, ἀλέκτωρ
طيشارى **τησαρῆ**, ἐκτὸς	
آرقه **ἀρκὰ** ράχις, τὸ ὄπισθεν	

Μετοχαὶ ὡς ἐπίθετα: اوقومش **ὠκουμούς**, ἀνεγνωκώς (διαβασμένος), σοφός· اولش **ὠλμοὺς** γεγεννημένος, ὥριμος· قورقاجق **κωρκατζὰκ** τὶς ἢ τί ὅπερ νὰ φοβηθῇ τις, ἤτοι φοβερός, ά, όν.

Ἐκφράσεις: باشی اسکله **ἰσκελὲ πασῆ** ἡ κεφαλὴ τῆς ἀποβάθρας καὶ باشی كوپرى **κιοπροῦ πασῆ** ἡ κεφαλὴ τῆς γεφύρας, ἤτοι ἡ ἄκρα, ἡ ἀρχὴ τῆς γεφύρας, τῆς ἀποβάθρας.

وقت وار **νὲ βακὴτ** καὶ زمان وار **νὲ ζεμὰν** τίνα καιρόν; δηλ. πότε;

مكتبه ويرمك **μεκτεπὲ βερμὲκ** δίδω εἰς τὴν σχολήν, ἤτοι πέμπω.

χακκ-ημ-τὰ ὡς πρὸς ἐμέ, περὶ ἐμοῦ· **χακκ-ην-τὰ** ὡς πρὸς σέ, περὶ σοῦ· **χακκ-ην-τὰ** ὡς πρὸς αὐτόν, περὶ αὐτοῦ κτλ.

§ 166. *Σύνταξις ρημάτων*. Τὸ قورقق φοβεῖσθαι συντάσσεται τῇ προθέσει دن· π. χ. كيمدن قورقيورسكز τίνα (ἀπὸ τίνα) φοβεῖσθε;

§ 166. *Σύνταξις ἐπιρρημάτων*. Τὰ τοπικὰ ἐπιρρήματα, ἐπειδὴ κυρίως εἶναι ὀνόματα, κλίνονται. Ἑπομένως ἐπὶ μὲν τῆς *εἰς τόπον κινήσεως* τίθενται κατὰ δοτικήν· π. χ. ايلرى ἐμπρός, ايلرى **ἰλερι-γὲ** εἰς τὰ ἐμπρός· كرى ὀπίσω, كرى **γκερι-γὲ** εἰς τὰ ὀπίσω.

Ἐπὶ δὲ τῆς *ἐν τόπῳ στάσεως*, λαμβάνουσι τὴν πρό

θεσιν ده ἐν· π. χ. ایلریده **ἰλερι-τὲ** ἐν τοῖς ἔμπροσθεν· کیریده **γκερι-τὲ** ἐν τοῖς ὄπισθεν.

Ἐπὶ δὲ τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως, λαμβάνουσι τὴν πρόθεσιν دن· π.χ. ایلریدن **ἰλερι-τὲν** ἐκ τῶν ἔμπροσθεν· کیریدن **γκερι-τὲν** ἐκ τῶν ὄπισθεν.

Πρὸς τούτοις γίνονται συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικά, ὡς καὶ τὰ ἐπίθετα· π. χ. دها ایلرو μᾶλλον ἐμπρός· اك ایلرو ὁ μᾶλλον ἐμπρός.

Λαμβάνουσι τὰς καταληκτικὰς ἀντωνυμίας, τάς τε κτητικὰς (§ 31) καὶ τὴν ἐπιθετικὴν (§ 21)· π.χ. ایلریسنده **ἰλερι-σιν-τὲ** ἔμπροσθεν αὐτοῦ· اوکمزده‌کی **ιὄν-σμσζτε-κὶ** ὁ ἔμπροσθεν ἡμῶν κτλ.

§ 167. *Συνδετικόν*. Τὸ γ' πρόσωπον τοῦ συνδετικοῦ در χρησιμεύει καὶ εἰς δήλωσιν διαρκείας χρόνου, ἤτοι ἰσοδυναμεῖ τῇ ἡμετέρᾳ ἐπί: π. χ. بر ساعتدر سزی آرایورم μία ὥρα εἶναι σὲ ζητῶ, ἤτοι ἐπὶ μίαν ἤδη ὥραν σὲ ζητῶ.

Ἐπίσης τὸ وار καὶ τὸ ῥῆμα اولمق εἶναι ἐν χρήσει ὡς ἀνωτέρω· π. χ. چوق وارمی ἔχει πολύ; (ἀπὸ πολλοῦ;)— بر ساعت اولدی ἔγινε μία ὥρα (ἀπὸ μιᾶς ὥρας).

ΘΕΜΑ

٥٩

سویلیه‌جکم شی بو دکلدر سنك اوقویه‌جغك درس پك قیصه‌در

بیه‌جکی اتمك بیات دکلمیدر طوته‌جغمز او نره‌ده‌در اله‌جغمز

آت هانیا ایچه جکاری صو صغوقیدر صیجاقیدر بنم چیقه جغم
اسکله اوزاقدر سزك چیقه جغکز یقینمی انك واره جغی یر او
دکلیدر قورقه جق نه وار واپورك اوغرایه جغی اسکله لرشونلردر
بشکطاش اورته کوی آرناودکوی بزه نه وقت کله جکسکز
انشاء الله کله جك هفته کلورز مخدومکزی نه زمان مکتبه
ویره جکسکز اوکمزده کی جمعه ایرته سی کونی دها بونك وقتی دکلدر
حقکزده برشی ایشیتدم انشاء الله خیردر آرقه کزدن بریسی کلیور
کیم او رشید بکك مخدومی محمود افندی کیمدن قورقیورسکز
کیمسه دن یوسف سنك حقنده نه لر سویلیور

٦٠

بنم یازین برلینه کیده جکمی سزه کیم سویلدی سنك قیشین قاضی
کوینده او طوته جغکی ایشیتدم انك بر ایکی کوندنصکره اوینی
صاته جغنی اوغلی سویلدی بزم بو سنه ویانه یه قاله جغمزی
بیلورسکز سزك برقاچ آیدنصکره مکتبدن چیقه جغکزی معلمکز
سویلیور انلر بر شی صورمق ایچون سزی چاغره جقلرینی خبر
الدم کامل بر ساعتدر کوپری باشنده طوریور جانم! نره ده
ایدیکز ایکی ساعتدر سزی آرایورم احمد قپودانه بر شی سویلك

ایچون اسکله‌باشنه قدر کیتدم یمورطه‌نك تازه‌سنی سورم انسانك
چوغی فقیردر سوزك صاغی‌بودر اولمش میوه‌لر بیرم انجیرك
اولمشلرینی سورسین باقیورم صفوت افندی اوقومش بر آدمدر
چوجقلری کوزل تربیه‌لوو عقللودرلر حقمده نه‌سویلدکلرینی بیلورم

٦١

(Αἱ ἑπόμεναι διὰ τῆς κ ἀνα.λε.λυμέναι ἀναφορικαὶ μετοχαί, ὡς καὶ τὰ εἰδικὰ ἀπαρέμφατα, συμπτυχθήτωσαν).

او خانه — که سنزه صاتمه‌جغم — بك اوغلنده دکل استانبولده‌در
سنزه کیم سویلدی که — خانه‌می صاتمه‌جغم او صو که سن
ایچه‌جکسین — طاتلی دکل آجیدر احمد سویلدی که — سن
آجی صو ایچه‌جکسین او یمورطه — که رفعت افندی یه‌جك
— بو قره طاوغکدر سعید افندی سویلدی‌که — رفعت افندی
او قره طاوغك بر یمورطه‌سنی یه‌جك او سوز — که بز
سویلیه‌جك ایدك — بو ایدی نصل آکلادیکزکه — بز بو سوزی
سویلیه‌جك ایدك او شی — که صوره‌جقسکز — بك طوغریدر
آکلادم که — بك طوغری بر شی صوره‌جقسکز او پانطالونلر
— که احمد و محمد افندیلر کیه‌جکلر ایدی — سیاه دکل بیاض

ایدی نه‌دن بیلیورایدیکزکه احمد ومحمد افندیلر سیاه دکل بیاض پانطالون کییه‌جکلر

59

Ποῦ εἶναι ἡ μαύρη περισκελίς, ἣν θὰ φορέσω; αὐτὸς ἦτο ὁ λόγος, ὃν ἤθελες εἴπει; ποία εἶναι ἡ οἰκία, ἣν θ'ἀγοράσῃ; τὸ ὕδωρ, ὅπερ θὰ πίωμεν, εἶναι ψυχρότατον· ἡ γέφυρα, ἣν θὰ διέλθητε, εἶναι νέα· τὴν ἐπιστολήν, ἣν θὰ γράψωσιν, ἡμεῖς θ' ἀναγνώσωμεν· ἡ καθέδρα, ἐφ' ἧς ἐγὼ θὰ καθήσω εἶναι παλαιά· βλέπω τὴν ἀποβάθραν, εἰς ἣν σὺ θὰ ἐξέλθῃς· τὸ δωμάτιον, εἰς ὃ ἐκεῖνος θέλει κατακλιθῇ εἶναι τοῦτο· τί φοβεῖσθε; δὲν ὑπάρχει τι τὸ φοβερὸν (διὰ νὰ φοβηθῇ τις)· ἡ ὑπόθεσις αὕτη ποῦ θὰ φθάσῃ; τὸ ἀτμόπλοιον εἰς ποίας ἀποβάθρας θὰ προσεγγίσῃ· ἐκτὸς τῆς ἀποβάθρας τῆς Χαλκηδόνος, θὰ προσεγγίσῃ καὶ εἰς τὰς ἀποβάθρας τῆς Χρυσοπόλεως, τοῦ Κουζγουντζουκίου, καὶ τοῦ Βεηλὲρ-βέη· πότε θὰ ἐξέλθετε νὰ περιπατήσητε; τὸ ἑσπέρας εἰς τὰς 11 1]2· πολὺ ἐξώρας δὲν εἶναι; ἐξερχόμεθα ἓν τέταρτον ἐνωρίτερον· σήμερον τὸ ἀτμόπλοιον τοῦ Ἀρναούτκιοϊ μᾶς ἐπέρασε· τὸ ἡμέτερον ἔμεινεν ὀπίσω· θὰ ἐξέλθω ἔξω· ἔχω ὀλίγην ἐργασίαν· τὸ ὡρολόγιόν μου πηγαίνει ἔμπρός· γνωρίζω τῆς οἰκίας ταύτης καὶ τὸ ἐξωτερικὸν καὶ τὸ ἐσωτερικόν· τὸ ἔμπροσθεν μέρος τῆς οἰκίας πόσων πήχεων εἶναι; ποῦ εἶναι ὁ ἐξάδελφός σας (ἐκ θείου πρὸς πατρός); ἔρχεται ὄπισθέν μου· περὶ αὐτοῦ πολλὰ λέγουσι.

60

Ἐφέτος θὰ ἐξέλθω τῆς σχολῆς· ἡ σχολή, ἐξ ἧς ἐφέτος

θὰ ἐξέλθω, εἶναι ἡ Μεγάλη τοῦ Γένους Σχολή· γινώσκετε ὅτι ἐφέτος θὰ ἐξέλθω τῆς Μεγάλης τοῦ Γένους σχολῆς· θ' ἀνοίξῃς ἓν κατάστημα ἐν Ἐμὶν-όνοῦ· τὸ κατάστημα, τὸ ὁποῖον θὰ ἀνοίξῃς ἐν Ἐμὶν-όνοῦ, θὰ τὸ ἀνοίξῃς διὰ τὸν ἀδελφόν σου· δὲν ἔχει οὕτως; ἔμαθον ὅτι θὰ ἀνοίξῃς διὰ τὸν ἀδελφόν σου ἓν κατάστημα ἐν Ἐμὶν-όνοῦ· ὁ Ρεσὶτ ἐφένδης θὰ στείλῃ τὴν θυγατέρα του Ζεκιὲ εἰς τὸ σχολεῖον· τὸ σχολεῖον, εἰς ὃ ὁ Ρεσὶτ ἐφένδης θὰ στείλῃ τὴν θυγατέρα του, εἶναι μακρὰν ἐντεῦθεν· ἀκούω ὅτι ὁ Ρεσὶτ ἐφένδης θὰ στείλῃ τὴν θυγατέρα του Ζεκιὲ εἰς τὸ σχολεῖον· θὰ σᾶς ἐρωτήσω τοῦτο· τὸ πρᾶγμα, ὅπερ θὰ σᾶς ἐρωτήσω, δὲν εἶναι τοῦτο· ἐνόησεν ὅτι θὰ σᾶς ἐρωτήσωμεν τοῦτο· θὰ γευματίσητε· εἶναι ἡ ὥρα, καθ' ἣν θὰ γευματίσητε· βλέπομεν ὅτι θὰ γευματίσητε· οἱ ἀδελφοί μου ἐφέτος θὰ μένωσιν ἐν Μεσαχώρῳ· τὸ μέρος, ἐν ᾧ ἐφέτος θὰ μένωσιν οἱ ἀδελφοί μου, δὲν εἶναι τὸ Μεσάχωρον, εἶναι ἡ Ξηροκρήνη· νομίζω ὅτι ἐφέτος οἱ ἀδελφοί μου θὰ μένωσιν ἐν Μεσαχώρῳ· ἀντὶ νὰ λέγητε τοὺς λόγους τούτους, καλλίτερον εἶναι νὰ μεταβῆτε εἰς τὴν ἐργασίαν ὑμῶν.

61

Νομίζω τοῦτο δι' ὑμᾶς ἀγαθόν· τί λέγουσι περὶ ἐμοῦ; οὐδέν· πότε ἀναχωρεῖτε εἰς Βιέννην; τὴν προσεχῆ πέμπτην, ἐὰν θέλῃ ὁ Θεός· ὁ υἱός σας μίαν ἤδη ὥραν παίζει ἐν τῷ κήπῳ· πότε ἀνεχώρησεν ὁ θεῖός σας (ἐκ πατρός); ἔχει πολὺν καιρόν; ἔτος ἤδη ἔγινεν· ἡ ὄρνις τοῦ γείτονός μας εἶναι μεγαλειτέρα τοῦ ἀλέκτορος τούτου· τὸ ὠὸν τοῦτο εἶναι ἐκείνης τῆς μαύρης ὄρνιθος· τὸ καλλίτερον

φαγητὸν (τῶν φαγητῶν) εἶναι τὸ νωπὸν ὠὸν (τῶν ὠῶν)· τὸ χειρότερον τῶν ὀπωρικῶν εἶναι τὸ κεράσιον· σὲ εἶδον ἐν τῇ ἄκρᾳ τῆς ἀποβάθρας ἐκείνης· τὸ κατάστημα ἡμῶν εἶναι ἐν τῇ ἄκρᾳ τῆς γεφύρας· ἀγαπῶ τὰς ὡρίμους τῶν σταφυλῶν· ὁ λόγιος ἄνθρωπος γίνεται εὐάγωγος· τὸ ὀρθὸν (τοῦ λόγου) εἰπεῖν εἶναι τοῦτο· ἰδοὺ ἦλθεν ὁ καιρὸς τούτου· τί ἔγινεν ἡ μάμμη σας ; δὲν εἶναι ἐδῶ· πρό τινων ἡμερῶν μετέβη εἰς Χρυσόπολιν παρὰ τῇ ἀδελφῇ αὐτῆς· ἄνθρωποί τινες εἶδον αὐτὴν χθὲς τὴν πρωΐαν κατὰ τὰς δύο καὶ ἡμίσειαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Καδῆ-κιοι μετὰ τοῦ ἐγγόνου της Γεωργίου· ἀντὶ νὰ ἐρωτᾶτε πράγματα ἀνωφελῆ, καλλίτερον εἶναι νὰ κυττάζητε τὴν ἐργασίαν ὑμῶν· τὸ ἀτμόπλοιον σήμερον ἀντὶ νὰ ἀναχωρήσῃ τῇ δύο καὶ ἡμισείᾳ ἐκ γεφύρας. ἀνεχώρησε τῇ δύο.

ΜΑΘΗΜΑ 31.

Μέλλων τῆς ἀνάγκης.

Μέλλων τῆς ἀνάγκης: آراملی‌م **ἀραμαλή-ϊμ** πρέπει νὰ ζητῶ, ἢ νὰ ζητήτω· آراملیسین **ἀραμαλή-σην** πρέπει νὰ ζητῇς, ἢ νὰ ζητήσῃς κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 84. 1).

Μέλλων τῆς ἀνάγκης παρῳχημένος: ایدم آراملی **ἀραμαλὴ ἤϊμ** ἔπρεπε νὰ ζητῶ ἢ νὰ ζητήτω· ایدك آراملی **ἀραμαλὴ ἤϊν** ἔπρεπε νὰ ζητῇς ἢ νὰ ζητήσῃς κτλ. (βλ. αὐτόθι 2).

§ 168. Ὁ χρόνος οὗτος σημαίνει τὸ δέον ἢ πρέπον γενέσθαι, ἰσοδυναμεῖ δὲ τοῖς εἰς τέον ρηματικοῖς τῆς ἑλ-

ληνικῆς καὶ ἑρμηνεύεται διὰ τοῦ *ἀνάγκη ἢ πρέπει νὰ . . .* π. χ. گیتملی-یم **γκιτμελί-ϊμ** ἀναχωρητέον ἢ πρέπει ν' ἀναχωρῶ ἢ ν' ἀναχωρήσω (δεῖ ἀναχωρεῖν ἢ ἀναχωρῆσαι).

Τὸ συνδετικὸν ر τιθέμενον εἰς τὸ γ' πρόσωπον τοῦ χρόνου τούτου ἐπιτείνει τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος· π. χ. گلیدر **γκελμελί-τιρ** σημαίνει πρέπει νὰ ἔλθῃ (ἐξάπαντος) (βλ. § 129).

دوشمك **τσὸ-μέκ**, πίπτειν, ἀναλογεῖν (δοτ.)

صایق **σαϊ-μάκ**, ἀριθμεῖν, μετρᾶν

كوجنمك **γκιοτζεν-μέκ**, δυσαρεστεῖσθαι (δοτ.)

چابوق **τσαπούκ**, ταχὺς καὶ ταχέως

یاواش **γιαβάς**, ἤπιος, βραδὺς καὶ ἠρέμα, βραδέως

اوفاق **οὐφάκ**, λεπτὸς

اوفاق تفك **οὐφὰκ τεφέκ**, μικρὰ πράγματα ἢ ὀψώνια

پادشاه **πατισάχ**, βασιλεὺς

سایه **σαγέ**, σκιά, αἰγίς

قالمق **καλκ-μάκ**, ἐγείρεσθαι

بكلمك **πεκλεμέκ**, περιμένειν

شاهانه **σαχανέ**, βασιλικὸς

پای **πάϊ**, μερίδιον

كول **γκιόλ**, λίμνη

ایچ **ἴτς**, τὸ ἐσωτερικόν, ἐντὸς

طاملا **ταμλά**, σταγὼν

قایق **καΐκ**, ἀκάτιον

دكز **τενίζ**, θάλασσα

آطه **ἀτά**, νῆσος

بوغاز **πωγάζ**, λαιμός, στενόν, στόμιον, καὶ ὁ Βόσπορος

كبی **κιπί**, ὡς, καθὼς

اولاد **έβλάτ**, τέκνα*

سبب **σεπέπ**, αἰτία, λόγος

* Ἡ λέξις اولاد *τέκνα* εἶναι ἀραβική, ἀριθμοῦ πληθυντικοῦ, κοινῶς

ὅμως παρ' ὀθωμανοῖς εἶναι ἐν χρήσει πολλάκις, ὡς καὶ ἄλλαι πολλαί, ἀντὶ ἑνικοῦ· π. χ. اولاد ἐβλατὴμ *τέκνον μου* (βλ. σ. 13 σημ.).

Ἀρτωνυμία ἐπιμεριστική: يكر هر **χὲρ πιριμὶζ** ἑκάτερος ἡμῶν· يكز هر **χὲρ πιρινὶζ** ἑκάτερος ὑμῶν· كى هر **χὲρ πιρὶ** ἑκάτερος αὐτῶν.

Ὀνόματα τόπων: بوغاز ايچى **πωγὰζ ιτσὶ** τὸ ἐντὸς τοῦ Βοσπόρου, Κατάστενον· آطه بيوك Πρίγκηπος (μεγάλη νῆσος)· خلكى **χεϊπελῆ** Χάλκη· بورغاز **πουργὰζ** Ἀντιγόνη· قنالى **κηναλῆ** Πρώτη.

Ἐκφράσεις: افندمز **ἐφέντημης** ὁ αὐθέντης ἡμῶν, ἡ Α. Α. Μεγαλειότης· τὸ πλῆρες پادشاهمز افندمز.

شاهلق ذات **ζάτι σαχανὲ** ἡ Α. Μεγαλειότης (κατὰ λέξιν, τὸ ἄτομον τὸ βασιλικόν)·

شاهلق سايهٔ **σαγεῖ σαχανὲ** ἡ βασιλικὴ αἰγίς, ἤτοι ἡ αἰγὶς τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος·

قالدى از **ἄζ καλτῆ** ὀλίγον ἔμεινε, ἤτοι ὀλίγον ἔλειψε (μικροῦ δεῖν)·

وار يوق **βὰρ γιὼκ** ὑπάρχει δὲν ὑπάρχει, ἤτοι μόλις·

وارى يوغى **βαρ-ῆ γιωγ-οῦ** ὅ,τι ἔχει καὶ δὲν ἔχει, ὅλη του ἡ περιουσία.

وار ى نه وار ى نه **νὲ βάρ, νὲ γιὼκ** τί ὑπάρχει; τί δὲν ὑπάρχει; ἤτοι τί (νέα) ἔχομεν;

بورجه كيرمك **πωρτζὰ γκιρ-μὲκ** εἰς χρέος εἰσέρχεσθαι,

χρεοῦσθαι· بورجه **πωρτζὰ πατμὰκ** εἰς χρέος βυθίζεσθαι, καταχρεοῦσθαι.

Κοσμητικά. Ἡ λέξις حضرتلری **χαζρετλερῆ** (§ 74) εἶναι ἐν χρήσει καὶ ἐπὶ βασιλέων καὶ τότε σημαίνει ἡ Α. Μεγαλειότης· π. χ. پادشاهمز افندمز حضرتلری ἡ Α. Μεγαλειότης, ὁ Αὐτοκράτωρ ἡμῶν, ὁ Αὐθέντης ἡμῶν.

§ 169. *Σύνταξις μορίων.* Τὸ ὁμοιωματικὸν کی (ὡς) ἐπιτάσσεται· π.χ. کی چوجق **τσωτζοὺκ κιπὶ** ὡς παῖς· کی افندی ὡς ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης.

Τὸ μόριον τοῦτο συντάσσεται καθὼς καὶ ἡ πρόθεσις ایله (§ 96)· π. χ. کی بن ὡς ἐγώ· کی بونلر ὡς οὗτος· کی بونلر ὡς οὗτοι κτλ.

Οὐχ ἧττον συντάσσεται καὶ ὀνομαστικῇ δεικτικῶν καὶ προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν καὶ τότε σημαίνει τὸ *τοιοῦτος οἷος ἢ παρόμοιος*· π. χ. کی بو τοιοῦτον οἷον τοῦτο, ἢ παρόμοιον τούτῳ· کی بن παρόμοιος ἐμοὶ κτλ.

§ 170. *Ἐπανάληψις ἀριθμητικῶν καὶ ὀνομάτων.* Τὰ ἀριθμητικὰ διανεμητικὰ ἐπαναλαμβανόμενα σημαίνουσιν ἀκρίβειαν· π. χ. صايلم بر بر **πιρὲρ πιρὲρ σαϊτὴμ** ἀνὰ ἕν, ἀνὰ ἕν (ἤτοι ἕν πρὸς ἕν) τὰ ἐμέτρησα.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐπαναλαμβάνονται καὶ τὰ οὐσιαστικά· π. χ. اوطه اوطه گزدم **περιὴλθον τὸ μέγαρον δωμάτιον πρὸς δωμάτιον.**

Ὑποχοριστικὰ ἐπιθέτων. Ταῦτα γίνονται διὰ τῆς καταλήξεως جه τζὰ-τζέ· π. χ. طاتلیجه τατλη-τζὰ ὑπόγλυκυς· اکشیجه ἐκσι-τζὲ ὑπόξοιρος· ἢ διὰ τῆς مسی μτῆ ἢ متراق μτρὰκ καὶ ἐπὶ λεπτοφώνων متك μτρέκ· π. χ آجیسی ἀτζημσῆ ἢ آجیتراق ἀτζη-μτρὰκ ὑπόπικρος· ἢ διὰ τῆς جق τζήκ, καὶ ἐπὶ λεπτοφώνων جك τζίκ· π. χ. قیصه‌جق κησσατζὴκ ὑπόβραχυς (βλ. Γραμ. σ. 147. ι').

Διὰ τῆς καταλήξεως جه γίνονται καὶ τὰ ἐπιρρήματα ὑποχοριστικά· π. χ. ارکنجه ἐρκεν-τζὲ ὀλίγον ἐρωρίς· یاواشجه γιαβασ-τσὰ ὀλίγον ἠρέμα.

ΘΕΜΑ.

٦٢

یارین صباحلین ارکن قالقملیم بونی بزه ویرملیسین آی اوغل
بر آز یملی ده اویله یوله چیقملی محمد افندی بر ساعتدر بزی
کوپری باشنده بکلیور دوست ایسه‌کز بو شیلری اونوتملیسکز
چالشقان چوجقلر درسلرینی کوزلجه اوقوملیدرلر افندم بوکون
آزقالدی دکزه دوشرایدم چوجقلر ایکیشر ایکیشر مکتبه کیدیورلر
پاره‌مز طقوز بیك طقوز یوز طقسان التی غروش هر بریمزه قاچر
غروش دوشر سز قاچ کشیسکز التی کشی‌یز اویله ایسه هر
بریکزك پاینه بیك التی یوز التمش التیشر غروش دوشر باب عالی‌یی
قلم قلم کزدم طاملە طاملە کول اولور ابراهیم افندی چابوق

كوجنير بر آدمدر عارفی افندی بعض اوفاق تفك المق ايچون
چارشويه كيتمش عبدالرحمن بو كون عموجه‌سنی كورمك ايچون
بوغاز ايچنه كيتدی بنده‌كز يارين كيده‌جكم

٦٣

بن درسمی اوكرنملی ايدم سن اوراده ساعت درتده بولنملی ايدك
او بزی قلمده بكلملی ايدی بز سزه باقملی ايدك سز بونی ايو
دوشونملی ايديكز انلر دكزدن زياده قورقملی ايديلر كمورگز
نه قدردر يوز اوقه وار يوق ينه الله كريمدر ديورز دنياده
نه وار نه يوق بو آدم وارينی يوغينی‌طورونك اوغلنه ويردی
شرابمز اكشيمسی‌در سزی ضعيفجه كوريورم الديغكز بادم
آجيمتراق چيقدی سزك الديغكز شمسيه بونك كبی‌دكلدر صفوت
افندی سزك ياشده قوزی كبی بر آدمدر مملكتمز كبی كوزل بر
يوقدر بو قيزجغز ايچی چوروك الماكبيدر بو اوك ايچنده
كيمسه وارميدر دمين بو دكانك ايچندن بريسی چيقديده او
بغچه‌يه كيردی كيم كوردی بن

62

Τοῦτο ἐγὼ πρέπει νὰ γράψω· σὺ εἰς τὸν Βόσπορον σή-
μερον πρέπει νὰ ὑπάγῃς· ἐκεῖνος ἀπόψε ἐν τῷ χωρίῳ πρέ-

πει νὰ μένῃ· ἡμεῖς τῷ ἐκ μητρός σας θείῳ τοῦτο πρέπει νὰ εἴπωμεν· ὑμεῖς τοῦτο παρὰ τοῦ Ἰζζὲτ ἐφένδη πρέπει νὰ ζητήσητε· ἐκεῖνοι εἰς τὸ πτωχικόν μας αὔριον πρωΐ πρέπει νὰ ἔλθωσιν· οἱ ὑπήκοοι πρέπει ν' ἀγαπῶσι τὸν βασιλέα ὡς ἴδιον αὐτῶν πατέρα· ἡ Α. Μεγαλειότης ὁ αὐθέντης μας εἶναι ὁ πατὴρ τοῦ ἔθνους καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ κράτους· ὑπὸ τὴν Αὐτοκρατορικὴν αὐτοῦ αἰγίδα ἔχομεν κάλλιστα σχολεῖα· ἡ μικκύλη αὕτη τράπεζα τίνος εἶναι; τὸ δωμάτιόν σας δὲν εἶναι πολὺ ψυχρόν, εἶναι ὑπόθερμον· δὲν εἶναι μήτε ψυχρόν, μήτε θερμόν· χθὲς σᾶς ἐζήτει ἄνθρωπός τις· ποίου εἴδους ἄνθρωπος (ὁποῖός τις); εἷς κύριος, ὡς ὁ Ριφὰτ ἐφένδης· ἄνθρωποι, ὡς ὑμεῖς, πρέπει νὰ ἐγείρωνται ἐνωρὶς ἐκ τῆς κλίνης· ὁ ἄνθρωπος οὗτος πρέπει νὰ ᾖ ἐξάδελφός σας (ἐκ θείου πρὸς μητρός)· παιδίον, ὡς ἐγώ, πρέπει νὰ ἀγαπᾷ τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα του· χθὲς τρεῖς ἄνθρωποι, ὡς ἐκεῖνοι, ἐπέβησαν τοῦ σιδηροδρόμου διὰ νὰ μεταβῶσιν εἰς Βιέννην· ὁ ἡμέτερος κωπηλάτης εἶναι ἄνθρωπος πολὺ ταχύς· τὸ ἀτμόπλοιον τοῦτο εἶναι πολὺ ταχύ· ἀναχωρεῖ (ἐγείρεται) ἐκ τῶν νήσων τῇ ἡμισείᾳ ὥρᾳ· ἐντὸς μιᾶς ὥρας φθάνει εἰς τὴν γέφυραν· εἰς ποίας νήσους προσεγγίζει; εἰς τὴν Πρίγκηπον, Χάλκην, Ἀντιγόνην καὶ Πρώτην.

63

Ἔπρεπεν ἓν πρὸς ἓν νὰ μετρήσω τὰ μαχαιροπήρουνα ἔπρεπεν εἷς ἐξ ἡμῶν ν' ἀναχωρήσῃ· ἔπρεπε νὰ γνωρίζητε ὅτι ἐπώλησα τὴν οἰκίαν μου· ἔπρεπε νὰ ἐξέλθητε εἰς περίπατον· ἔπρεπε νὰ σκεφθῆτε τοῦτο καλλίτερον· τέκνον μου! τί κάμνεις; ἀγαπητέ μου πάτερ (πατεράκη μου) δὲν εἶμαι καλά· ἀντὶ πόσου ἕκαστον τιμῶνται τὰ χρυσόμηλα;

ἀντὶ δέκα παράδων ἕκαστον· περιῆλθον τὸ μέγαρόν σας δωμάτιον πρὸς δωμάτιον· οἱ μαθηταὶ τῆς σχολῆς ἀνὰ δύο δύο ἐξῆλθον ὁμοῦ μετὰ τοῦ διδασκάλου των διὰ νὰ περιπατήσωσι· σήμερον παρ' ὀλίγον τὸ ἀτμόπλοιον τῆς Χαλκηδόνος ἐνῷ ἤρχετο εἰς τὴν γέφυραν θὰ ἐβυθίζετο· δὲν ἔπρεπε νὰ χρεωθῆτε· ὁ κ. Ἱετράκης κατεχρεώθη· ὅλη του ἡ περιουσία (ὅ,τι ἔχει καὶ δὲν ἔχει) θὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ χρέος του· τὰ ῥόδια ταῦτα δὲν εἶναι πολὺ ξοινά, εἶναι ὑπόγλυκα· τὰ κεράσια ἐκεῖνα εἶναι ὑπόξοινα, ὡς τὰ ἄωρα δαμάσκηνα· τὸ ὕδωρ τοῦ κήπου σας δὲν εἶναι πολὺ γλυκύ, εἶναι ὑπόπικρον· δὲν ὑπάρχει ὕδωρ τόσον γλυκύ, ὅσον τὸ ὕδωρ τοῦ ἡμετέρου χωρίου· τὸ ἐπανωφόριον τοῦτο εἶναι ἀρκετὰ μακρόν· χθὲς εἶδον ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ Χαϊρῆ βέη ἕνα τάπητα ἀρκετὰ ὡραῖον· καλέ! τί φωνάζετε; ὀλίγον ἠρέμα ὁμιλεῖτε.

ΜΑΘΗΜΑ 32.

Προστακτικὴ—Εὐκτική.

Προστακτική (ἐνεστὼς καὶ ἀόριστος): اِرْ **ἀρὰ** ζήτει ἢ ζήτησον· اِرَاسُون **ἀρα-σὴν** ζητείτω ἢ ζητησάτω κτλ. (βλ. Γραμμ. σ. 88).

Εὐκτική (ἐνεστὼς καὶ ἀόριστος): اِرَايِم **ἀραγια-ὴμ** νὰ ζητῶ ἢ νὰ ζητήσω· اِرَايِسِين **ἀραγιάσ-ην** νὰ ζητῇς ἢ νὰ ζητήσῃς κτλ. (βλ. αὐτόθι σ. 86. 1).

Ἡ προστακτικὴ καὶ ἡ εὐκτικὴ τοῦ συνδετικοῦ ἀναπληροῦνται ἐκ

τοῦ اولمق γίγνεσθαι (§ 106)· ὡς اول γενοῦ, ἔσο κτλ. اولسون γενέσθω, ἔστω κτλ. اولەیم νὰ γίνω, νὰ ὦ· اولەسین νὰ γίνῃς, νὰ ἦς κτλ.

§ 171. Ἡ προστακτικὴ εἶναι ἐν χρήσει ὅπου καὶ ἡ ἡμετέρα.

§ 172. Ὅταν ὦσι δύο, ἐκφέρονται ἀσυνδέτως ἐπὶ τὸ ζωηρότερον· ὡς كيت كامل افندی‌یه سویله ὕπαγε, εἰπὲ τῷ Κιαμὴλ ἐφένδῃ.

§ 173. Ἡ δευτέρα προστακτικὴ δύναται νὰ ἔχῃ ὡς ἀντικείμενον ἑτέραν τρίτου προσώπου, ἐπέχουσαν θέσιν ἡμετέρου τελικοῦ ἀπαρεμφάτου· ὡς كيت كامل افندی‌یه سویله كلسون ὕπαγε, εἰπὲ τῷ Κιαμὴλ ἐφένδῃ ἐλθέτω (νὰ ἔλθῃ).

§ 174. Ἐπὶ τριῶν προστακτικῶν τοῦ αὐτοῦ προσώπου, ἡ δευτέρα λαμβάνει ἐν τέλει τὸν σύνδεσμον ده (καί)· ὡς كيت بر آز پينير اكمك ال ده كل ὕπαγε, ὀλίγον ψωμὶ τυρὶ λάβε καὶ ἔλα.

§ 175. Τὸ γ' ἑνικὸν καὶ πληθυντικὸν πρόσωπον τῆς προστακτικῆς τίθεται προσέτι:

1] Ἐπὶ ἐρωτήσεως ἀπορηματικῆς· ὡς احمد افندی اورایه نصل كيتسون ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης πῶς νὰ ὑπάγῃ ἐκεῖ; برده نه كورسون بكنيرسكز αἴφνης τί νὰ ἴδῃ εἶναι καλὸν (σᾶς ἀρέσει);

2] Ἐπὶ εὐχῆς καὶ (μετ' ἀποφατικοῦ ῥήματος) ἀπευχῆς· ὡς الله ويرسون ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ (ἂς δώσῃ)· صباحلر خير اولسون ἡ πρωΐα ἔστω αἰσία (καλὴ ἡμέρα σας)· الله كوسترمسون ὁ Θεὸς νὰ μὴ τὸ δείξῃ (ἄπαγε).

3] Ἐπὶ ὑποθέσεως, και τότε προηγεῖται πολλάκις ὁ

ὑποθετικὸς σύνδεσμος ولوكه **βὲ λέβ-κι** (καὶ ἄν, ἢ δεδόσθω ὅτι)· π.χ. ايش ولوكه ديديكى كبى اولسون ينه بزه خبر ويرملى ايدى καὶ ἐὰν ἡ ὑπόθεσις ἦτο ὡς λέγει (ἔστω ὡς λέγει), πάλιν ἔπρεπε νὰ δώσῃ ἡμῖν εἴδησιν.

4] Ἀντὶ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου ἐκφερομένου διὰ τοῦ ايچون (§ 147)· τότε δὲ προηγεῖται αὐτοῦ ὁ τελικὸς σύνδεσμος كه **κὶ** ὥστε, ἵνα· قومشولرى سوملى‌يزكه انلرده بزى سوسونلر τοὺς γείτονας ἡμῶν πρέπει ν' ἀγαπῶμεν, ὥστε καὶ αὐτοὶ ἡμᾶς ν' ἀγαπῶσι (βλ. كه § 178).

§ 176. Ἡ δ' εὐκτικὴ εἶναι ἐν χρήσει ὅπου ἡ ἡμετέρα ὑποτακτική, ἤτοι:

1] Ἐπὶ *εὐχῆς* καὶ (μετ' ἀποφατικοῦ ῥήματος) *ἀπευχῆς*· ὡς الله ويره ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ (δῴη Κύριος)· الله كوسترميه ὁ Θεὸς νὰ μὴ τὸ δείξῃ (ἄπαγε).

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ παρατατικὸς τῆς εὐκτικῆς λαμβάνει καὶ τὸ ἐπιφώνημα كاشكى **κέσκε** εἴθε· كاشكى كيده ايدم εἴθε νὰ μετέβαινον· كاشكى دنيايه كلميه ايدم εἴθε νὰ μὴ ἠρχόμην εἰς τὸν κόσμον.

2] Ἐπὶ *προτροπῆς*· ὡς كيده‌لم **γκιτε-λὶμ** ἄγωμεν· سنى كوره‌يم **σενὶ γκιορεῖμ** νὰ σὲ ἴδω.

3] Ἐπὶ *ἐρωτήσεως ἀπορηματικῆς*· ὡς بن نه ياپه‌يم نره‌يه كيده‌يم ἐγὼ τί νὰ κάμω; ποῦ νὰ ὑπάγω; بنمى انى سويليه‌يم ἐγὼ αὐτὸ νὰ εἴπω (δηλαδὴ τὸ πιστεύεις);

4] Ἐπὶ γνώμης, φρονήματος· ὡς بن ساعت اوچده كله‌يم دييورم ἐγὼ λέγω νὰ ἔλθω εἰς τὰς τρεῖς·

5] Ἐπὶ περιφρονήσεως· ὡς سندنمى قورقه‌يم ἀπὸ σὲ νὰ φοβηθῶ;

6] Ἀντὶ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου ἐκφερομένου διὰ τοῦ ايچون (§ 147)· προηγεῖται δὲ τότε τῆς εὐκτικῆς ὁ τελικὸς σύνδεσμος كه **κὶ** ὥστε, ἵνα· ὡς بو سوزى مخصوص سويلدم كه بر جواب اله‌يم τὸν λόγον τοῦτον ἐπίτηδες εἶπον ὥστε νὰ λάβω μίαν ἀπάντησιν (βλ. § 178).

Τὸ γ' πρόσωπον τῆς εὐκτικῆς ἔχον ἐν τέλει τὴν καταληκτικὴν ἀντωνυμίαν سى εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ ἀπευχῆς· π. χ. قورويه‌سى κουρουγι̯άση, ὦ ποῦ νὰ ξηραθῇ· كور اوله‌سى κι̯ὸρ ὀλάση, ὦ ποῦ νὰ τυφλωθῇ. Ἢ ἐπέχει θέσιν ἐπιθέτου σημαίνοντος τὸν ἄξιον: آصيله‌سى حريف ἀσηλάση χερὶφ ἄνθρωπος ἄξιος ἀγχόνης. Ἢ ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὰ εἰς τέον τῆς ἑλληνικῆς: ويره‌سى‌يه الدم βερεσιγὲ ἀλτ̣ήμ, ἔλαβον ἀπέναντι χρημάτων ἀκολούθως πληρωτέων, ἤτοι ἐπὶ πιστώσει. Ἢ σημαίνει τὸ μέχρις οὗ: تضمينات اعطا اولنه‌سى‌يه قدر ταζμινὰτ ἠτὰ ὀλουνασιγ̣ κατ̣άρ, μέχρις οὗ δοθῶσιν ἀποζημιώσεις, ἀντὶ τοῦ اعطا اولننجه‌يه قدر

ايتمك **ἐτ-μέκ**, πράττειν, ποιεῖν	صفا **σαφά**, ἡδονή, διασκέ[δασι
ايلمك **ἐϊλε-μέκ**, (συνώνυμον)	ولوكه **βελέβ κι** καὶ ἐάν, δε[δόσθω ὅτ
چابوق اولمق **τσαπ̣οὺκ ὀλμάκ**, [σπεύδειν, (ταχὺν) γίνεσθαι	كاشكى **κέσκε** (**κι̯άσκι**), εἴθ
مقصد **μακσάτ̣**, σκοπὸς	

آرزو **ἀρζοῦ,** ἐπιθυμία
ظن **ζάνν,** ἰδέα, εἰκασία
تشريف **τεσ̇ρίφ,** ἐπίσκεψις
هايدى **χάϊτι,** ἄγετε, δεῦτε
كه **κί,** ἵνα, ὥστε
حاضر **χαζήρ,** παρὼν

آفرين **ἄφεριν,** εὖγε
برو ἢ برى **περί,** ἐντεῦθεν
اوته **ι̯ὀτέ,** ἐκεῖθεν
دليقانلى **τ̇ελῆ-κανλῆ,** νέος
مخصوص **μαχσούς,** ἴδιος, ἐπὶ [τούτῳ.

Ἐκφράσεις: اوته برى **ι̯ὀτὲ π̇ερὶ** τῇδε κἀκεῖσε· اوته‌دنبرى **ι̯ὀτε-τ̇ὲν π̇ερὶ** ἀνέκαθεν· اوته‌كى بريكى **ι̯ὀτε-κὶ π̇ερικὶ** ὁ ἐκεῖθεν, ὁ ἐντεῦθεν ἢ ὁ μέν, ὁ δέ.

§ 177. *Ἐρώτησις.* Καθὼς ἐν τῇ συνδετικῇ προτάσει (§ 44), οὕτω καὶ ἐν τῇ ρηματικῇ ὅταν μὲν ὑπάρχῃ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία ἢ ἐρωτηματικὸν ἐπίρρημα, τότε ἡ ἐρώτησις ἐκφέρεται δι' αὐτῶν· ὡς كيم كلدى τίς ἦλθε; نره‌يه كيدييورسين ποῦ ὑπάγεις; Ἄλλως δέον νὰ τίθηται τὸ ἐρωτηματικὸν μόριον مى· ὡς احمد كلديمى **ἀχμὲτ γκελτ̇ί-μι** ἦλθεν ὁ Ἀχμέτ; كيدييورميسين **γκιτ̇ίορ-μȣ-σȣν** ἀναχωρεῖς;

Καὶ ὅταν μὲν ἡ ἐρώτησις ἀφορᾷ οὐχὶ τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως ἀλλ' ἕτερόν τινα ὅρον, οἷον τὸ ὑποκείμενον, τὸ ἀντικείμενον ἢ ἄλλο τι, τὸ μόριον τοῦτο τίθεται ἐν τέλει τοῦ ὅρου τούτου· ὡς محمدى مى كوردك τὸν Μεχμὲτ (οὐχὶ ἄλλον;) εἶδες;

محمدى استانبولده‌مى كوردك τὸν Μεχμὲτ ἐν Κωνσταντινουπόλει (οὐχὶ ἀλλαχοῦ;) εἶδες;

كوردك محمدى دونى τὸν Μεχμὲτ χθὲς (οὐχὶ ἄλλην ἡμέραν;) εἶδες;

Ὅταν δ' ἡ ἐρώτησις ἀφορᾷ αὐτὸ τὸ ῥῆμα, τότε τίθεται εἰς αὐτό· ὡς كوردكى محمدى εἶδες (γκιορτὸν-μσ) τὸν Μεχμέτ;

كورييورميسين محمدى βλέπεις (γκιορίορ-μσ-σσν) τὸν Μεχμέτ;

Ὡς φαίνεται ἀνωτέρω, ἐν μὲν τῷ πρώτῳ παραδείγματι ἐτέθη τὸ μόριον μι ἐν τέλει τοῦ ῥήματος, ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ μεταξὺ τῆς ρίζης καὶ τοῦ βοηθητικοῦ. Περὶ τούτων βλέπε Γραμματικὴν σ. 136 § 113.

§ 178. *Σύνταξις μορίων.* Ὁ τελικὸς σύνδεσμος كه (ἵνα, ὥστε) συντάσσεται ἐπὶ μὲν παρόντων πραγμάτων ὁριστικῇ· π.χ. سويليورسين بونى كه يابدم τί σοι ἔκαμα ὥστε λέγεις τοῦτο· ἐπὶ δὲ μελλόντων εὐκτικῇ· ὡς سزه كه كلدم مخصوص صورم ἐπίτηδες ἦλθον ἵνα ἐρωτήσω ὑμᾶς· ἢ καὶ προστακτικῇ· ὡς اخشام كلسون بو افندى احمد كه ظن ايدرميسكز νομίζετε νὰ ἔλθῃ (ἂς ἔλθῃ) ἀπόψε ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης.

Ἐπὶ τὸ ζωηρότερον παραλείπεται πολλάκις· ὡς سكا كل شى سويليه‌يم χ. ἐλθὲ (ἵνα) σοὶ εἴπω κάτι τι.

§ 179. *Σύνθετα ῥήματα.* Τὰ ῥήματα ايت-مك καὶ ايله-مك ποιεῖν, πράττειν, εἶναι ἐν χρήσει καὶ καθ' ἑαυτά· π. χ. ايتدك ايو καλῶς ἔπραξας· الله بزى انسان ايلدى ὁ Θεὸς ἡμᾶς ἀνθρώπους ἐποίησεν.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅμως σχηματίζουσι μετά τινος ἀφῃρημένου ρηματικοῦ ἢ ἐνεργητικοῦ καὶ παθητικοῦ ὀνόματος σύνθετα ρήματα· π. χ.

ايتمك ظن ἰδέαν ἢ εἰκασίαν ποιεῖν, ἤτοι νομίζειν, εἰκάζειν·

ارزو ايلمك ἐπιθυμίαν ποιεῖν, ἐπιθυμεῖν·

ممنون ايتمك εὐχαριστημένον ποιεῖν, εὐχαριστεῖν.

Ἐπειδὴ τὰ ρήματα ταῦτα εἶναι ταὐτόσημα, δύναται τὸ ἓν νὰ τίθηται ἀντὶ τοῦ ἄλλου· π.χ. ظن ايتمك ἢ ظن ايلمك ἢ ارزو ايتمك — ارزو ايلمك.

Χάριν σεβασμοῦ ἢ τιμῆς καὶ φιλοφρονήσεως, ἀντὶ τοῦ ايتمك καὶ ايلمك τίθεται τὸ بيورمق **πουγιουρμὰκ**(διατάττειν)· π. χ. ارزو ايديورسكز ἀντὶ ارزو بيورييورسكز ἐπιθυμεῖτε.

Τὸ ايتمك تشريف ἢ بيورمق تشريف τεσρὶφ ἐτμὲκ ἢ πουγιουρμὰκ *(ἐπισκέπτεσθαι)* ὡς φιλοφρονητικὸν εἶναι ἐν χρήσει μόνον ἐπὶ β′ καὶ γ′ προσώπου· ὡς فقيرخانه‌مى تشريف بيوريكز *ἐπισκέφθητε* (τιμήσατε) *τὸν πτωχικόν μας οἶκον*· ἢ فقيرخانه‌مزى تشريف بيوردى *ἐπεσκέφθη τὸν πτωχικόν μου οἶκον*. Δὲν λέγεται δὲ καὶ ἐπὶ α′ προσώπου, ἤτοι دولتخانه‌كزى تشريف ايدهجكم *θὰ ἐπισκεφθῶ* (θὰ τιμήσω) *τὴν οἰκίαν σας*, διότι τοῦτο εἶναι ἐγωϊστικὸν καὶ ἀπάδει εἰς τὴν μετριοφροσύνην.

ΘΕΜΑ.

٦٤

سنى چاغريورم بكا باق شو قدحى اورايه وير سز كيدك نورى

قالسون بونى ايوجه دوشونسونلر پك ايو ايتديكز بن فنامى

ایتدم افندم! آرزو کز نه در نه آرزو ایدیورسکز رفعت افندی
کلسونمی خسته نه یسون او سزی ممنون ایتمکه باقیور برآز
چابوق اولکز ایشم وار سزی ایکی ساعتدر بکلیورم برآز
اوته یه کیدیورمیسکز بری یه کل انلرسویلدکاریني ایودوشونمشلرمی
بن بونی اونودرمیم فقیرخانه یه کلکز اوتورکز بیکز ایچکز
صفا کزه باقکز مصطفی کیفنه باقیور دوشونه جك نه سی وار
یارین ارکنجه تشریف ایدرمیسکز بوآخشام بزه کاورمیسکز سکا
برسوزم وار یارین خسته کز ایو اولور انشاءالله الله ویرسون

٦٥

ارکن یاتدم که یارین ارکن قالقه یم بن سکا بر شی سویلدمی که
کوجنیورسین ظن ایدرمیسین که صفوت افندی کبی بر ذات بونی
سویلسون بوکا نه دیه لم یارین سزه کله لمی بیوریکز سزی بکلرم
بونی مخصوص سویلدیکز که بك افندیلر کوجنسونلر سزه برقدح
صغوق صو ویره یمی بنده کزی ممنون ایدرسکز هفته ده ایکی کره
اولسون ترجمه یه چالش هایدی چابوق اول باشلا باقه یم کوزکی
درت آچ درسنه چالش الله ویره ده ایش بویله اوله ذکی
افندی قنغیسی اوته کی می بریکی می بوکوللك اوته سنده نه وار
دکز وار بن اوته کینك بریکینك سوزینه قولاق ویررمیم

64

Ἀχμέτ! ὕπαγε, ἀγόρασόν μοι ὀλίγον τυρὸν καὶ ἄρτον· ὑπάγετε, εἴπατε τῷ Ἰβραὴμ ἐφένδη νὰ (ἂς) ἀναχωρήσῃ· εἰπὲ τῷ Γιουσοὺφ ἐφένδη νὰ (ἂς) ἐξέλθῃ ὀλίγον· ἔχω ἕνα λόγον πρὸς αὐτόν· ὕστερον πάλιν εἰσέρχεται ἐντός· φάγετε τοῦτο τὸ μῆλον· ἴδετε πόσον γλυκὺ εἶναι· στάθητε, περιμείνατέ με ὀλίγον· καθήσατε ἐκεῖ· μετ' ὀλίγον ἔρχομαι· κάλλιστα· γενέσθω ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἶπες· Νουρῆ! ὕπαγε, εὑρὲ τὸν Σεβκὲτ ἐφένδη, ἐρώτησον πότε θὰ ἔλθῃ εἰς ἡμᾶς· εἰπέ, οἱ κύριοι τώρα ἂς ἀναχωρήσωσιν, αὔριον εἰς τὰς τρεῖς ἂς ἔλθωσιν· ἐγὼ νὰ μείνω; τί νὰ γίνω; οὐχὶ καὶ σὺ ἄπελθε· τὴν ὥραν ταύτην ποῦ νὰ ὑπάγω; τίνα νὰ εὕρω; τί νὰ εἴπω; ἐπίτηδες ἦλθον ἐνωρὶς διὰ νὰ σὲ εὕρω ἐν τῇ οἰκίᾳ· πίε ὀλίγον· ἰδὲ πόσον ψυχρὸν εἶναι· ἂς καταγίνηται εἰς τὰ μαθήματά του διὰ νὰ μάθῃ κἄτι τι· νομίζει ἑαυτὸν μικρόν· νέος δεκαὲξ ἐτῶν μικρὸς εἶναι; καὶ μικρὸς ἔστω, πάλιν πρέπει νὰ παίζῃ; ἐπίτηδες ἐρωτήσατε διὰ ν' ἀκούσητε τὸν λόγον τοῦτον ἀπὸ τοῦ στόματός του· δεῦτε εἰσέλθωμεν εἰς τὸν κῆπον τοῦτον· ὑπάγετε ὀλίγον πρὸς τὰ ἐκεῖ· ἂς ἔλθωσιν ὀλίγον ἐντεῦθεν· αὔριον, ἂν θέλῃ ὁ Θεός, θὰ εἶναι καλὸς καιρός· ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ, νὰ γένῃ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον λέγετε· ἐγὼ νὰ ἐξέλθω; ἡμεῖς νὰ εἴπωμεν; ἐγὼ αὐτὸ νὰ εἴπω; εἴθε νὰ ὑπήγαινον χθὲς ἐκεῖ· εἴθε νὰ ἔβρεχε χθές· εἴθε νὰ ἔλεγες τοῦτο· ἐλθὲ νά σοι δώσω κἄτι τι· ἔξελθε σύ, νὰ εἰσέλθωμεν ἡμεῖς· νομίζετε, ὁ Σαὶτ ἐφένδης αὔριον νὰ μᾶς ἐπισκεφθῇ; βλέπω ὅτι ἠρχίσατε πάλιν νὰ ἀναγινώσκητε τουρκικά· ἐγὼ ἀνέκαθεν ἀγαπῶ τὴν γλῶσσαν ταύτην· τέκνον μου ἔσο ἐπιμελές· φοβοῦ

τὸν Θεόν· ἀγάπα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα σου· πρέπει νὰ μελετῶμεν τὰ μαθήματά μας, ὥστε ὁ διδάσκαλος νὰ λέγῃ ἡμῖν εὖγε· πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μεχμὲτ βέη, ὥστε καὶ ἐκεῖνος νὰ ἔλθῃ εἰς ἡμᾶς.

65

Ἐγὼ τί θέλω; θέλω τίποτε; σὺ ποῦ ὑπάγεις; σὺ θὰ ὑπάγεις; ἐκεῖνος διατί γελᾷ; ἐκεῖνος γελᾷ; ἡμεῖς τίνα ἠρωτήσαμεν; ἡμεῖς ἠρωτήσαμεν; ὑμεῖς πότε θὰ μελετήσητε; ὑμεῖς θὰ μελετήσητε; ἐκεῖνοι ποῖον παῖδα εἶχον ζητήσει; ἐκεῖνοι εἶχον ζητήσει κανένα; ἐγὼ πότε σᾶς ἔκραξα; σᾶς ἔκραξα; σὺ διατί περιέμεινας; περιέμεινας ἡμᾶς; ὁ Ἰσμαὴλ ἐφένδης τίνα ἐφοβήθη; ἐφοβήθη κανένα; ἡμεῖς τίνα ἐσκέφθημεν; ἡμεῖς ἐσκέφθημεν τοῦτο; ὑμεῖς ποῖον σιδηρόδρομον εἴδετε; τὸν σιδηρόδρομον τῆς Ἀνατολῆς, ἢ τὸν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας; ὑμεῖς εἴδετε τὴν Βιέννην; ἐκεῖνοι τί ἐνόησαν; ἐνόησαν τίποτε; πολὺ κακῶς ἐποιήσατε· τί εἶναι ἐκεῖνο ὅπερ ἐπράξαμεν; ὁ Μαχμοὺτ ἐφένδης ἐπιθυμεῖ νὰ σᾶς ἴδῃ· καταγίνεσθε εἰς τὰ μαθήματά σας· ἐστὲ ἕτοιμος· ἰδού! ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπιθυμῶ εἶναι τοῦτο· τί νομίζετε; εἶναι τὰ πάντα (πᾶν πρᾶγμα) ἕτοιμα; ἐπίτηδες ἐρωτῶ, νὰ ἴδωμεν τί θὰ εἴπωσιν· ἡ κ. Λατηφὲ δὲν εἶναι γυνὴ δίδουσα προσοχὴν εἰς τοὺς λόγους τοῦ μὲν καὶ δέ· ὁ Χουσνῆ ἐφένδης εἶναι ἄνθρωπος ὅστις κυττάζει τὴν διασκέδασίν του· ἡ Α. Μεγαλειότης, ὁ Αὐθέντης μας, αὔριον θὰ ἐπισκεφθῇ τὴν σχολὴν ἡμῶν· τοῦτο ἀνέκαθεν οὕτω γινώσκω· λέγω καὶ ὑμᾶς νὰ παραλάβω ὁμοῦ· ἔρχεσθε;

ΜΑΘΗΜΑ 33.

Παρατατικὸς Εὐκτικῆς.

ایدم آرایه **ἀραγὰ ἠτήμ,** νὰ ἐζήτουν, ایدك آرایه **ἀραγὰ ἠτὴν** νὰ ἐζήτεις κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 86. 2).

Ὡς παρατατικὸς τῆς εὐκτικῆς τοῦ συνδετικοῦ χρησιμεύει ὁ παρατατικὸς τῆς εὐκτικῆς τοῦ اولق (βλ § 106)· ἤτοι ایدم اوله ὠλὰ ἠτήμ *νὰ ἤμην*, ایدك اوله ὠλὰ ἰτὶν *νὰ ἦσο* κτλ.

Ὁ αὐτὸς χρησιμεύει καὶ ὡς παρατατικὸς τῆς εὐκτικῆς *τοῦ ἔχω*· π. χ. ایدی اوله ρομὶ *νὰ εἶχον χρήματα*· ایدی اوله ρομὶ *νὰ εἶχες χρήματα* κτλ.

§ 180. Ὁ παρατατικὸς τῆς εὐκτικῆς εἶναι ἐν χρήσει:

1] Ἐπὶ *ἐρωτήσεως ἀπορηματικῆς*, ὡς καὶ ὁ ἐνεστὼς τῆς ἐγκλίσεως ταύτης (§ 176)· π. χ. ایدم سویله **νὲ δοϊλεγὲ ἰτὶμ** τί νὰ ἔλεγον; ایدم بویله دییه **ποϊλέ-μι τεγὲ ἰτὶμ** οὕτω νὰ ἔλεγον;

2] Ἐπὶ *εὐχῆς* καὶ *ἐπιθυμίας*· π. χ. ایدم بن ده کله καὶ ἐγὼ νὰ ἠρχόμην (νὰ ἦτο δυνατόν).

3) Ἐπὶ *ὑποθέσεως*· π. χ. ایدم ایو اولور ایدم کیده یه طه νὰ μετέβαινον εἰς τὴν νῆσον, θὰ ἐγινόμην καλά, ἤτοι ἐὰν μετέβαινον κτλ.

§ 181. *Παράλειψις ἀντικειμένου.* Τὸ ἀντικείμενον συνήθως παραλείπεται ὅταν ἐξυπονοῆται ἐκ τῶν προηγουμένων· π. χ. مدحت افندیی کوردیکزمی εἴδετε τὸν Μιδὰτ ἐφένδην; کوردم εἶδον, ἀντὶ مدحت افندیی کوردم ἢ انی کوردم.

Ἡμεῖς ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει λέγομεν τὸν εἶδον, τὴν εἶδον, κτλ. ἐνῷ ἐν τῇ Τουρκικῇ ἡ ἀντωνυμία ژل αὐτόν, αὐτήν, αὐτό, εἶναι περιττή.

§ 182. *Παράλειψις γενικῆς κτητικῆς ἢ σχετικῆς.* Καθὼς παραλείπεται συνήθως παρ' ἡμῖν ἐκ τῆς δευτέρας προτάσεως ἡ γενικὴ κτητικὴ ἢ σχετική, ὡς ἐξυπονοουμένη ἐκ τῆς ἀμέσως προηγουμένης, οὕτω παραλείπεται καὶ ἐν τῇ ὀθωμανικῇ.

Ἐν τοιαύτῃ ὅμως περιπτώσει τὸ ὄνομα ὅπερ συντακτικῶς ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐξυπονοουμένην γενικὴν λαμβάνει οὐχ ἧττον ἐν τῇ τουρκικῇ τὴν καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν κατὰ τὸν κανόνα (§ 34), ἡ δὲ ἀντωνυμία αὕτη ἐξηγεῖται παρ' ἡμῖν κτητικῶς ἢ καὶ διαιρετικῶς (§ 55)· π. χ.

ییدیکزمی او اوزومدن ἐξ ἐκείνων τῶν σταφυλῶν ἐφάγετε;

بر آزینی بن ییدم بر آزینی ده بو چوجقلره ویردم ἓν ὀλίγον αὐτῶν (δηλ. τῶν σταφυλῶν اوزومك) ἐγὼ ἔφαγον, καὶ ἓν ὀλίγον αὐτῶν τοῖς παισὶ τούτοις ἔδωκα·

قاچدر کومور ὁ ἄνθραξ εἰς τὰ πόσα εἶναι; ἤτοι οἱ ἄνθρακες πόσου τιμῶνται; یوز اوقه‌سی قرق بش غروشه αἱ ἑκατὸν ὀκκάδες αὐτῶν (δηλ. τῶν ἀνθράκων كومورك) πρὸς τεσσαράκοντα πέντε γρόσια.

§ 183. *Ὑπαρκτικόν.* Ἐκ τῆς συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς τοῦ ἀορίστου (§ 105) καὶ τοῦ ὑπαρκτικοῦ وار (ὑπάρ-

χει) ἢ τοῦ ἀποφατικοῦ یوق (δὲν ὑπάρχει) σχηματίζεται περιφραστικὸς ἀόριστος ἢ παρακείμενος· π. χ· وار کوردیکم **γκιορτσγὺμ βὰρ** ἔχω ἴδει ἢ εἶδόν ποτε· یوقدر کیتدیکم **γκιττιγὶμ γιώκτουρ** δὲν ἔχω ὑπάγει ἢ δὲν ὑπῆγόν ποτε.

Ἐκ δὲ τῆς συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος (§ 157) καὶ τῶν αὐτῶν λέξεων وار—یوق σχηματίζεται ἐπίσης περιφραστικὸς μέλλων· π. χ. وار کلهجکلری ایسه کورهجکلری وار ἐὰν μέλλωσι νὰ ἔλθωσι (ἐλθεῖν), ἔχουσι νὰ ἴδωσιν (ἰδεῖν)· یوق ایدهجکی آدم δὲν ἔχει νὰ γίνῃ ἄνθρωπος, ἤτοι δὲν θὰ γίνῃ ποτὲ ἄνθρωπος.

Τὸ وار καὶ یوق μετὰ τοῦ μέλλοντος ἰσοδυναμοῦσιν οὕτω τῷ ἡμετέρῳ ἔχειν μετ' ἀπαρεμφάτου· π. χ.

وار آلهجم **ἀλατζαγὶμ βάρ**, ἔχω λαβεῖν (νὰ λάβω).

یوق دیهجک **τεγετζεγὶν γιὼκ** οὐκ ἔχεις εἰπεῖν, ἤτοι δὲν ἔχεις νὰ εἴπῃς (ἀντίρρησιν).

§ 184. *Σύνταξις ῥήματος.* Τὸ وار الهجم συντάσσεται τῇ προθέσει ده π. χ. وار الهجم اون عدد لیرا سنده ἐν σοὶ δέκα τὸν ἀριθμὸν λίραι λαβεῖν μου ὑπάρχουσιν, ἤτοι ἔχω λαβεῖν παρὰ σοῦ δέκα λίρας.

Ἀντὶ ἁπλῆς προθέσεως, τίθεται πολλάκις καὶ ἡ λέξις **بورج ζιμμὲτ** (ὀφειλή, χρέος) μετ' ἀναλόγου καταληκτικῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας· π.χ. وار الهجم آلمق افندینك ذمتنده درت یوز غروش ἔχω λαβεῖν παρὰ τοῦ Μεχμὲτ ἐφένδη (κατὰ λέξιν, ἐν τῇ ὀφειλῇ τοῦ . . .) τετρακόσια γρόσια.

CEMA

٦٦

نه دیه ایدم اویله‌می دیه ایدم الله ویره ایدی‌ده یاغمور یاغه
ایدی انك پاره‌سی اوله ایدی برخانه الور ایدی بونی دوشونه
ایدیکز سویلر ایدیکز دکزه کیره ایدی اشتهاسی اولور ایدی
قارنکز آج اوله ایدی یر ایدیکز دکلمی یه‌جکلری اوله ایدی
بزه بر لقمه اتمك ویررلر ایدی صوسز اوله ایدم بوراده صو
وار ایچر ایدم ایش بویله اوله ایدی پك قولای ایدی اومی
صاتارم الورمیسین الورم او بالقدن پرمیسکز برآزینی ویره‌یمی
سزه بغچه‌مزدن بر قاچ دانه قایسی کتیردم افندم! بزم بغچه‌ده
اعلاسی بولنور آرسلان کوردیککز وارمی خیر! کوردیکم یوق
پارسه کیتدیککز وارمی بو دفعه ایله اوچ اولیور خیرالدین
افندیده قاچ غروش اله‌جغکز وار انده بر اله‌جغم یوق اما صفوت
افندینك ذمتنده بیك بو قدر غروش اله‌جغم وار اویقوم اوله
ایدی بوراده یتاق وار یاتار ایدم

٦٧

محمد افندینك مخدومنه برسوز سویلدیکزمی محمد افندینك مخدومنه
سویلدیککز سوز پك طوغریدر بر کون عربه ایله بك اوغلنه

چیقه‌لم عربه ایله بك اوغلنه چیقه‌جغمز کون سزه خبر ویررم
محمود افندی فؤاد افندی‌یه ویردیکی بش بیك غروش کندوسنك
دکل ایمش قاریسی نوریه خانمك ایمش بوکا بردیه‌جککز وارمی
بر دیه‌جکم یوق سایهٔ شاهانه‌ده بو سنه بزم مملکتده بیوك بر
مکتب اولدی ذات شاهانه مکتبلری پك چوق سورلر ممالك
شاهانه‌نك اك اوفاق کویلرنده دخی مکتبلر واردر افندمز کیجه
کوندوز دولت علیه‌سنك و تبعه‌سنك خیرینی دوشنور بیوك بر
پادشاهدر تبعه دخی کندیلرینی پدر کبی سورلر

66

Νὰ εἶχον χρήματα, σᾶς ἔδιδον· νὰ ἐδίψας, σοὶ ἔδιδον ἓν ποτήριον ὕδατος· νὰ ἐπείνα, ἔτρωγε· νὰ ἐνυστάζομεν, κατεκλινόμεθα· νὰ ἐμελετᾶτε τὰ μαθήματά σας, τὰ ἐμανθάνετε· νὰ ἐσκέπτοντο τοῦτο, ἤρχοντο ἀπόψε· τί νὰ ἔκαμνον; ποῦ νὰ ἐπήγαινον; τί νὰ ἔλεγον; νὰ ἠρχόμην καὶ ἐγώ! νὰ ἐπήγαινες καὶ σὺ ἐκεῖ! νὰ ἔμενεν ὁ Ὀσμὰν βέης ἐκεῖ, καλὸν ἐγίνετο· νὰ ἐγινώσκομεν ὅτι μᾶς περιεμένετε, ἠρχόμεθα σᾶς εὑρίσκομεν· νὰ ἀνεχωρεῖτε χθὲς ἑσπέρας, ἐφθάνετε· νὰ ἐκάθηντο ἐκεῖ, εὔκολον ἦτο· δὲν ἤκουσά ποτε τοιοῦτον λόγον· εἶδές ποτε τοιοῦτον ζῶον; ἔπιέ ποτε τοιοῦτον οἶνον; ποτὲ δὲν ἐφάγομεν τοιοῦτον ἄρτον; ἠγοράσατέ ποτε τοιαῦτα βερύκοκκα; ποτὲ δὲν ἔφερες εἰς τὴν οἰκίαν τοιαύτας σταφυλάς· φίλε μου! νὰ σοὶ εἴπω κάτι

τι; δὲν εἶσαι διὰ νὰ γίνῃς ἄνθρωπος· ἐὰν μέλλετε νὰ ἔλθητε, ἔχετε νὰ ἴδητε· ἐὰν ἔχητε καὶ εἰς τοῦτο νὰ εἴπητέ τι, εἴπατε· εἰς τοῦτο δὲν ἔχω τί νὰ εἴπω· ὁ Σουλεϊμὰν ἐφένδης ποτὲ δὲν ἦλθεν εἰς ἡμᾶς· ἔχω νὰ λαμβάνω παρ'αὐτοῦ τρεῖς χιλιάδας γροσίων· πόσα ἔχετε νὰ λαμβάνητε παρὰ τοῦ Χασὰν ἐφένδη· παρ' αὐτοῦ δὲν ἔχω τίποτε νὰ λαμβάνω, ἀλλὰ παρὰ τοῦ Νουρῆ ἐφένδη ἔχω λαμβάνειν δύο καὶ ἡμίσειαν χιλιάδας γροσίων· νὰ εἶχον νὰ λαμβάνω παρὰ τοῦ Νουρῆ ἐφένδη, τὸ ἔλεγον.

67

Ἐπώλησα τὸ ὡρολόγιόν μου τῷ Ριφὰτ ἐφένδῃ· τὸ ὡρολόγιον, ὅπερ ἐπωλήσατε τῷ Ριφὰτ ἐφένδῃ, χρυσοῦν ἦτο ἢ ἀργυροῦν; ἔχετε νὰ λαμβάνητέ τι παρὰ τοῦ Ριφὰτ ἐφένδη; ἤκουσα ὅτι τὴν πρωΐαν ταύτην ἀναχωρεῖτε διὰ τοῦ σιδηροδρόμου εἰς Βιέννην· τὴν εἴδησιν ταύτην μοὶ ἔδωκεν ὁ υἱὸς τοῦ γείτονος ὑμῶν Σεβκὲτ βέη· ὁ σιδηρόδρομος τῆς Βιέννης εἶναι ὁ ταχύτερος σιδηρόδρομος τοῦ κόσμου· ἡ πρωΐα αὕτη εἶναι ἡ ὡραιοτέρα πρωΐα τοῦ ἔαρος· ἡ Βιέννη εἶναι πρωτεύουσα τῆς Αὐστρίας, ἔχει τρία ἑκατομμύρια κατοίκων· ὁ κῆπος, εἰς ὃν εἰσήλθομεν, εἶναι ὁ ὡραιότερος κῆπος τῆς πόλεως ταύτης· νομίζω ὅτι εἶναι τοῦ θείου σας, δὲν ἔχει οὕτως; ἐπώλησα τῷ υἱῷ τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος τοῦ Ἀρηφῆ πασᾶ μίαν δωδεκάδα ρινομάκτρων ἀντὶ τριῶν λιρῶν· ἡ Α. Ε ὁ Ἀρηφῆ πασᾶς εἶναι, λέγουσι, πλουσιώτατος ἄνθρωπος· ἡ δωδεκὰς τῶν ρινομάκτρων, ἣν ἐπώλησα τῷ υἱῷ τῆς Α. Ε. τοῦ Ἀρηφῆ πασᾶ, ἦτο λινῆ, δὲν ἦτο βαμκακερά· εἴδετε τὸν Σαΐτ ἐφένδην; τὸν εἶδον· ποῦ τὸν εἴδετε; τὸν εἶδον ἐν Γαλατᾷ· εὕρετε τὸ φέσιόν σας; τὸ εὗρον· ποῦ

τὸ εὕρετε; τὸ εὗρον ἐν τῷ κήπῳ· ἔφερα ἐκ τοῦ κήπου ἄπια· δίδετε καὶ εἰς ἐμὲ μερικά; ἐφάγετε ἐκ τοῦ τυροῦ τούτου; ἔφαγον ὀλίγον τι (ἐξ αὐτοῦ)· σᾶς ἔφερα οἶνον· ἡμεῖς ἔχομεν τὸν καλλίτερον (αὐτοῦ)· σήμερον ἐν τῇ ἀγορᾷ πόσου τιμῶνται (εἶναι) οἱ ἰχθῦς; ἡ ὀκκᾶ (αὐτῶν) τριῶν γροσίων· πόσους ἀδελφοὺς ἔχετε; ἔχω πέντε ἀδελφούς· οἱ δύο (ἐξ αὐτῶν) εἶναι ἐνταῦθα· οἱ τρεῖς (αὐτῶν) εἶναι ἐν Παρισίοις.

ΜΑΘΗΜΑ 34.

Ἀπαρέμφατος.

(βλ. Γραμ. σ. 89).

Κυρίως ἀπαρέμφατος: آرامق **ἀρα-μὰκ** ζητεῖν.

Ὀρωματικὴ » آرامه **ἀρα-μὰ**, آرامقلق **ἀραμακ-λὴκ** } τὸ ζητεῖν ἢ ζήτησις

§ 185. Ὡς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ, οὕτω καὶ ἐν τῇ ὀθωμανικῇ ἡ ἀπαρέμφατος χρησιμεύει ὡς ὑποκείμενον, κατηγορούμενον, ἀντικείμενον, γενικὴ κτητικὴ ἢ σχετική, ὅρος συγκρίσεως, ἄλλαις λέξεσιν εἶναι ἐν χρήσει ὡς ὄνομα.

1] Ὡς *ὑποκείμενον*. Ἐπὶ μὲν ἀοριστίας, ἤτοι ὅπου ἐν τῇ νεοελληνικῇ ἀναλύεται ἡ ἀπαρέμφατος διὰ τοῦ *τις* καὶ ὑποτακτικῆς, ἐν τῇ ὀθωμανικῇ εἶναι ἐν χρήσει ἡ κυρίως ἀπαρέμφατος· π. χ.

صباحلين ارکن قالقمق صحته پك فائده‌لیدر τὸ ἐγείρεσθαι (τὸ νὰ ἐγείρηταί τις) τὴν πρωΐαν ἐνωρὶς εἶναι ὑγιεινότατον.

Ἐπὶ δὲ ὡρισμένου προσώπου, ἤτοι ἐγώ, σὺ κλπ. εἶναι ἐν χρήσει ἡ ὀνοματική, συνοδευομένη ὑπ' ἀναλόγου καταληκτικῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας· π. χ.

يكلمكم (كيتمكم ἤ) مانيڭ τὸ ἀπελθεῖν με (**γκιτμὲ-μ** ἤ **γκιτμεκλιγ-ὶμ** τὸ ν' ἀπέλθω ἐγὼ) ἐδέησε.

يكلمك (كيتمكك ἤ) مانيڭ τὸ ἀπελθεῖν σε (**γκιτμὲ-ν** ἤ **γκιτμεκλιγ-ὶν** τὸ ν' ἀπέλθῃς σὺ) ἐδέησε.

2] Ὡς *κατηγορούμενον*. Ἐπὶ μὲν ταὐτοπροσωπίας εἶναι ἐν χρήσει ἡ κυρίως ἀπαρέμφατος· π. χ.

بكيتمكدر ويانيه نيڭ احمد افندينك ἡ πρόθεσις τοῦ Ἀχμὲτ ἐφένδη εἶναι τὸ μεταβῆναι (νὰ μεταβῇ) εἰς Βιέννην.

Ἐπὶ δ' ἑτεροπροσωπίας ἡ ὀνοματική· π. χ.

بڭم ایچون ایی بر شی وار ایسه اوده احمد افندينك ويانيه كيتمسيدر ἐὰν δι' ἡμᾶς ὑπάρχῃ τι καλόν, τοῦτο εἶναι τὸ μεταβῆναι (**γκιτμε-δὶ** τὸ νὰ μεταβῇ) τὸν Ἀχμὲτ ἐφένδην εἰς Βιέννην.

3] Ὡς *ἀντικείμενον*. Ἐπὶ μὲν ταὐτοπροσωπίας τίθεται ἡ κυρίως ἀπαρέμφατος ἢ ἡ ὀνοματική· π. χ.

سورم (اوقومغی ἤ) اوقومغی ἀγαπῶ ἀναγινώσκειν (ν' ἀναγινώσκω ἢ τὸ ἀναγινώσκειν, τὴν ἀνάγνωσιν).

Ἐπὶ δ' ἑτεροπροσωπίας, ἡ ὀνοματικὴ λαμβάνουσα ἀνάλογον πρὸς τὸ πρόσωπον καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν· π. χ.

ايستم اوقومكزی θέλω ν' ἀναγνώσητε (ἀναγνῶσαι ὑμᾶς).

4] Ὡς γενικὴ σχετική, ἡ κυρία ἢ ἡ ὀνοματική· π. χ.

اوكرنمك يولى بودر ἢ اوكرنمه‌نك يولى بودر ἡ ὁδὸς τοῦ μαθεῖν (τοῦ νὰ μάθῃ τις) εἶναι αὕτη·

Ἡ κυρίως ἀπαρέμφατος δὲν ἀπαντᾷ κατὰ γενικὴν (βλ. Γραμ. σ. 89 § 76), ἤτοι δὲν λέγεται اوكرنمكك ὀγρενμε-γίν· διὸ ἐν τοιαύτῃ θέσει ἡ ὀνομαστικὴ اوكرنمك ὀγρενμὲκ ἐπέχει καὶ θέσιν γενικῆς.

Ἐπὶ δὲ ὡρισμένου ὑποκειμένου εἶναι ἐν χρήσει ἡ ὀνοματικὴ μετ' ἀναλόγου καταληκτικῆς ἀντωνυμίας.

5] Ὡς ὅρος συγκρίσεως· π. χ.

يازمق اوقومقدن دها زوردر τὸ γράφειν (τὸ νὰ γράφῃ τις) εἶναι δυσκολώτερον τοῦ ἀναγινώσκειν.

اوقومق يازمق قدر زور دكلدر τὸ ἀναγινώσκειν δὲν εἶναι ὅσῳ τὸ γράφειν δύσκολον, ἤτοι τόσῳ δύσκολον ὅσῳ τὸ γράφειν.

Μετὰ τὸν ὅρον τῆς συγκρίσεως τίθεται καὶ ὁ σύνδεσμος ايسه· π. χ. لاقرديسنى ايشيتمكدن ايسه كنديسنى كورمك اولادر ἀντὶ ν' ἀκούῃ τις τὸν λόγον του, προτιμότερον (ἐβλιὰ) εἶναι νὰ βλέπῃ τὸν ἴδιον.

§ 186. *Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον.* Εἴδομεν ὅτι ὡς εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ἐν τῇ ὀθωμανικῇ χρησιμεύει ἡ ἐκ τοῦ ἀορίστου (§ 118) ἢ τοῦ μέλλοντος (§ 163) σύνθετος ἀναφορικὴ μετοχή· καθὼς δ' ἡ ἀπαρέμφατος, οὕτω καὶ τὸ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον χρησιμεύει ὡς ὑποκείμενον, ἀντικείμενον καὶ γενικὴ κτητική· π. χ.

1] *Ὑποκείμενον*: پارسه کیتدیککز صحیحمیدر ἀληθὲς εἶναι ὅτι μετέβητε (γκιττιγινὶζ) εἰς Παρισίους;

2] *Ἀντικείμενον*: پارسه کیدهجککزی خبر الدم ἔμαθον ὅτι θὰ μεταβῆτε (γκιτετζεγινιζ-ì) εἰς Παρισίους.

3] *Γενικὴ σχετική*: پارسه کیدهجککزك اصلی وارمیدر τοῦ ὅτι θὰ μεταβῆτε (γκιτετζεγινιζ-ìν) εἰς Παρισίους ὑπόστασις ὑπάρχει; ἤτοι εἶναι ἀληθὲς ὅτι κτλ.

ΘΕΜΑ.

٦٨

هر کون صباحلین بر قدح صغوق صو ایچمك صحته پك فائدهلی ایمش صباحلین بر قدح صغوق صو ایچمکلکم ایو دکل ایمش سوت المقلغك فنا دکل بونی سویلهسی بزه پك ایو اولدی اورایه کیتهمز سزجه لازم دکل ایمش بونی ویرمهکز بنجه ایو دکلدر بورایه کلمزی سنجه لازم دکلدر بنم آرزوم سزی ممنون ایتمکدر سنك آرزوك البته بزه ایولك ایتمکدر پدرك بر آرزوسی وار ایسه اوده سزی حالکزدن خشنود کورمکدر بزم بر آرزومز وار ایسه اوده سزك ایشلرکزك ایو کیتدیکنی کورمکدر انلرك آرزوسی البته ایی خبرمزی المقدن بشقه بر شی دکلدر بونی یاپدیغم یالاندر بونی یاپدیغمی کیم سویلیور بونی یاپدیغمك سببنی بیلیورمیسکز بونی یاپدیغکزدن خبرم یوقدر

٦٩

ترجمه اوكرنمكى آرزو ايديورم محمد افندى پاره قزانمغه باقيور
پدرم فرانسزجه اوكرنمكلكمى پك زياده آرزو ايليور ذات عاليكز
اوغلم بنده‌كزك نه ياپمسنى آرزو بيوريورسكز ترجمه اوكرنمك
روجه‌يى اوكرنمك قدر كوچ دكلدر پاره الق پاره ويرمكدن
البته دها طاتليدر اشته فرانسزجه اوكرنمه‌نك يولى بو ديديكم
يولدر بونى سويلديككز طوغريمى بو سوزى سويلديككزى
ايشيتدم بونى سويلديككزه اينانورمىيم بن بونى سويلديكنكزك
سببى نه‌در بزى يارين چاغره‌جقلرى صحيحمى بزى چاغره‌جقلرينى
كيمدن اوكرنديكز بزى چاغره‌جقلرينك خبرى طوغرى دكلدر
بزى يارين اورايه چاغره‌جقلرندن قورقارم

68

Τὸ μαθεῖν (τὸ νὰ μάθῃ τις) τὴν τουρκικὴν γλῶσσαν δὲν εἶναι δύσκολον· τὸ νὰ μάθω τὴν τουρκικὴν ἐγένετο καλόν· τὸ νὰ μάθῃς τὴν γαλλικὴν δὲν ἦτο κακόν· τὸ νὰ μάθῃ τὴν ἀγγλικὴν ἦτο ὠφέλιμον· τὸ νὰ μάθωμεν τὴν ἀρμενικὴν ἐγένετο καλόν· τὸ νὰ μάθητε τὴν ἑλληνικὴν δὲν ἦτο κακόν· τὸ νὰ μάθωσι τήν γερμανικὴν ἦτο ὠφελιμώτατον· εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἔμαθον τὴν τουρκικήν; εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἔμαθες τὴν γαλλικήν; εἶναι ἀληθὲς ὅτι θὰ μάθῃ τὴν ἀγγλικήν;

εἶναι ἀληθὲς ὅτι θὰ μάθωμεν τὴν γερμανικήν; εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐμάθετε τὴν ἀρμενικήν; εἶναι ἀληθὲς ὅτι θὰ μάθωσι δύο γλώσσας; ὁ σκοπός μου εἶναι νὰ μάθω (τὸ μαθεῖν) τὴν τουρκικήν· ὁ σκοπός σου εἶναι νὰ μάθῃς (τὸ μαθεῖν) τὴν γαλλικήν· ὁ σκοπός του εἶναι νὰ μάθῃ τὴν ἀγγλικήν ἐὰν ἡμεῖς ἔχωμεν σκοπόν τινα, οὗτος εἶναι νὰ μάθητε τὴν τουρκικήν· ἐὰν ὑμεῖς ἔχητε σκοπόν τινα, οὗτος εἶναι νὰ μάθωμεν τὴν γαλλικήν· ἐὰν ἔχωσιν ἐκεῖνοι σκοπόν τινα, οὗτος εἶναι νὰ μάθωμεν καλῶς τὴν ἀγγλικήν· θέλω νὰ μάθω (μαθεῖν) τὴν τουρκικήν· θέλω νὰ μάθῃς (μαθεῖν) τὴν γαλλικήν· θέλει νὰ μάθῃ τὴν ἀγγλικήν· θέλει νὰ μάθωμεν τὴν ἀρμενικήν· θέλετε νὰ μάθητε τὴν ἑλληνικήν· θέλετε νὰ μάθωσι τὴν ἑβραϊκήν· θέλω* νὰ μάθῃς τὴν τουρκικήν· θέλεις νὰ μάθω τὴν γαλλικήν· θέλομεν νὰ μάθωμεν τὴν ἀγγλικήν· θέλομεν νά μάθῃ τὴν ἀρμενικήν.

69

Ἔμαθον (ἐγὼ) ὅτι ἐμελέτησας τὸ θέμα σου· ἔμαθες ὅτι θὰ ἐξέλθω εἰς περίπατον· ἔμαθεν ὅτι θ' ἀναχωρήσω εἰς Παρισίους· ἐμάθομεν ὅτι ἐνοικιάσατε τὴν οἰκίαν ταύτην· ἐμάθετε ὅτι θὰ ἐξέλθωμεν τῆς οἰκίας ταύτης· ἔμαθον [ἐκεῖνοι) ὅτι μ' ἐζητήσατε· ἡ ὁδὸς τοῦ μαθεῖν (τοῦ νὰ μάθῃ τις) τὴν τουρκικὴν εἶναι αὕτη· ἡ ὁδὸς τοῦ νὰ μάθῃς τὴν γερμανικὴν εἶναι ἐκείνη· ἡ ὁδὸς τοῦ νὰ μάθωμεν τὴν ἀγγλικὴν εἶναι αὕτη· ἡ ὁδὸς τοῦ νὰ μάθωσι καλῶς τὴν γαλλικὴν

---

* Τὸ istemek θέλειν ἐν τῇ τουρκικῇ συντάσσεται οὐ μόνον τελικῷ, ἀλλὰ καὶ εἰδικῷ ἀπαρεμφάτῳ· π. χ. istiyorum θέλω νὰ μάθῃς (ὅτι μάθῃς) τὴν τουρκικήν.

εἶναι αὕτη· ἡ αἰτία τοῦ ὅτι εἶπον (ἐγὼ) τοῦτο εἶναι αὕτη· ἡ αἰτία τοῦ ὅτι ἐπώλησε τὴν οἰκίαν του αὕτη εἶναι; ἡ αἰτία τοῦ νὰ θελήσωμεν τοῦτο εἶναι αὕτη· ἡ αἰτία τοῦ ὅτι ἐξήλθετε τῆς σχολῆς δὲν εἶναι αὕτη, εἶναι ἐκείνη ἣν εἶπον· ἡ αἰτία τοῦ ὅτι μετέβησαν εἰς τὴν νῆσον ἰδοὺ αὕτη εἶναι· τὸ ὁμιλεῖν (τὸ νὰ ὁμιλῇ τις) εἶναι δυσκολώτερον τοῦ ἀκούειν (ἀπὸ τοῦ νὰ ἀκούῃ τις)· τὸ ἀκούειν (τὸ ν' ἀκούῃ τις) δὲν εἶναι τόσῳ δύσκολον, ὅσῳ τὸ ὁμιλεῖν (τὸ νὰ ὁμιλῇ τις)· δι' ἐμὲ τὸ μαθεῖν (τὸ νὰ μάθῃ τις) τὴν τουρκικὴν εἶναι εὐκολώτερον τοῦ μαθεῖν (ἀπὸ τοῦ νὰ μάθῃ τις) τὴν ἀγγλικήν· δι' ὑμᾶς τὸ καθῆσαι (τὸ νὰ καθήσῃ τις) ἐνταῦθα εἶναι καλλίτερον τοῦ μεταβῆναι (ἀπὸ τοῦ νὰ μεταβῇ) ἐκεῖ· δι' αὐτοὺς τὸ ἀγοράσαι (τὸ ν' ἀγοράσῃ τις) τὴν οἰκίαν ταύτην εἶναι ὠφελιμώτερον τοῦ ἐνοικιάσαι (ἀπὸ τοῦ νὰ ἐνοικιάσῃ τις) αὐτήν.

ΜΑΘΗΜΑ 35.

Ἀπαρέμφατος.

(Συνέχεια βλ. μάθ. 34).

§ 187. *Ὀνομαστικὰ ἀπαρέμφατα.* Τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν ἐπὶ α' καὶ β' προσώπου ἐκφέρεται ὡς καὶ τὸ τῶν *εἰδικῶν* (§ 120) κατὰ γενικήν· π. χ.

ىلاك رزلا (مكتبتي ؟) معنى ني. **πενὶμ γκιτμὲ-μ** ἢ **γκιτμεκλιγ-ὶμ λαζὶμ γκελτὶ** τὸ ἀπελθεῖν με (ἐμοῦ) ἐδέησε.

ىلاك رزلا (كتبتك ؟) كعنى كنك **σενὶν γκιτμὲ-ν** ἢ **γκιτμεκλιγ-ὶν λαζὶμ γκελτὶ** τὸ ἀπελθεῖν σε (σου) ἐδέησε.

Ταῦτα ἀντιστοιχοῦσι μᾶλλον πρὸς τὰ ρηματικὰ τῆς ἑλληνικῆς ἀφῃρημένα, ὡς ἡ *ἀπέλευσίς μου, ἡ ἀπέλευσίς σου* κτλ. ὧν ἀντίστοιχα ἔχει καὶ ἡ τουρκική, ὡς كيديشم ﻧﻢ. πενὶμ γκιτισίμ, كيديشك سنك σενὶν γκιτισὶν κτλ. (βλ. γραμ. σ. 152 § 118. α΄.).

Ἐπὶ δὲ τριτοπροσωπίας, ὅταν μὲν τὸ ὑποκείμενον ᾖ ὡρισμένον τίθεται ἐπίσης κατὰ γενικήν· ὡς بوايكى واپورك كيتمسى βοϊκὶ βαπόρ κιτμεσὶ τὸ ἀναχωρῆσαι (ἡ ἀναχώρησις) τὰ δύο ταῦτα ἀτμόπλοια.

Ὅταν δ' ᾖ ἀόριστον τίθεται κατ' ὀνομαστικήν· ὡς كلدى لازم كيتمسى ايكى واپور ايλδὶ λαζὶμ κιτμεσὶ ἐλδέητεν ἀναχωρῆσαι δύο ἀτμόπλοια (βαπόρ).

Ἐπίσης καὶ τῶν εἰδικῶν ἀπαρεμφάτων τὸ ὑποκείμενον ἐπὶ ἀοριστίας τίθεται κατ' ὀνομαστικήν· π. χ. اون ايلده بيلدیغی خبر الدم واپور بولدιγὶ ἔμαθον ὅτι ἐν τῷ λιμένι ὑπάρχουσι δέκα πλοῖα (**βαπόρ**, ἀντὶ **βαπορ-ούν**).

Τὰ ὀνοματικὰ ἀπαρέμφατα μετὰ τῆς προθέσεως دن σημαίνουσι τὸ *πρὶν ἤ*· π.χ. سن اورایه كيتمه‌دن بن كليورم σὺ πρὶν ἀπὸ μεταβῇς ἐκεῖ, ἔρχομαι ἐγώ.

اجرا **ιτζρά**, ἐκτέλεσις	اينانمق **ιναναμάκ**, πιστεύειν(δ.)
چاره **τσαρέ**, τρόπος, θεραπεία	بكنمك **πεγιεν-μέκ**, ἀρέσκειν
نيت **νιγιέτ**, πρόθεσις	ديكلمك **τινλε-μέκ**, ἀκούειν, ἀ-
رضا **ριζά**, συγκατάθεσις	[κροάζεσθαι
وعد **βά'τ**, ὑπόσχεσις	كلمك لازم **λαζὶμ γκελμέκ**, δεῖν,
جسارت **τζεσαρέτ**, τόλμη	[ἀναγκαιοῦν
صحيح **σαχὶχ**, ἀκριβής, ἀληθὴς	فرق **φάρκ**, διάκρισις, διαφορὰ

صحت **ϭηχχάτ,** ὑγιεία, ἀκρί-
[βεια, ἀλήθεια εἰδήσεως
جائز **τζαΐζ,** θεμιτὸς (ἐξὸν)
اصل **ἄϭλ** (**ἄϭηλ**) ρίζα, βά-
[σις, ὑπόστασις
يالكز **γιάληνηζ,** μόνος (καὶ
[ἐπιρ.) μόνον

مضر **μουζήρρ,** ἐπιζήμιος
سس **ϭές,** φωνὴ
ايجاب **ἰτζάπ,** ἀνάγκη, ἀπαί-
[τησις
اطاعت **ἰταάτ,** εὐπείθεια
اطاعتلى **ἰταατ-λῆ,** εὐπειθὴς
هوس **χεβές,** ἐπιθυμία, κλίσις.

Ρήματα σύνθετα.

اطاعت ايتمك πείθεσθαι (δοτ.)
نيت ايلمك προτίθεσθαι
جسارت ايتمك τολμᾶν (δοτ.)
وعد ايلمك ὑπόσχεσθαι

هوس ايتمك ἐφίεσθαι (δοτ.)
اجرا ايلك ἐκτελεῖν
فرق ايتمك διακρίνειν
ايجاب ايتمك ἀναγκαιοῦν

§ 188. *Ἀπρόσωπα ρήματα.* Τὸ لازم كلمك καὶ τὸ ايجاب ايتمك (δεῖν, ἀναγκαιοῦν) εἶναι ρήματα ἀπρόσωπα καὶ ἑπομένως ἐν χρήσει μόνον τὸ τρίτον αὐτῶν πρόσωπον, ἤτοι — لازم كلەجك ἢ لازم كلدى — ايجاب ايتدى — ايجاب ايدەجك κτλ.

Τὸ ὑποκείμενον ὅμως τοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτωμένου ἀπαρεμφάτου δυνατὸν νὰ ᾖ καὶ α'. καὶ β'. προσώπου· π. χ.

او كيجه سنك نرەيه كيتديككى نرەده بولنديغكى اوكرنمك لازم دكلدر τὴν νύκτα ἐκείνην ποῦ μετέβης ποῦ ἔμεινας δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ μάθω.

يالكز بكا او قادينى سويلمك لازمدر μόνον ἐκείνην τὴν γυναῖκα πρέπει νὰ μοὶ εἴπῃς·

§ 189. *Σύνταξις*. Ἡ λέξις رضا μετὰ τοῦ وار ἢ يوق ἰσοδυναμοῦσα τῷ ἡμετέρῳ συγκατατίθεσθαι συντάσσεται δοτικῇ· π. χ. بوكا رضامز يوقدر εἰς τοῦτο δὲν συγκατατιθέμεθα (κατὰ λέξιν, τούτῳ συγκατάθεσις ἡμῶν οὐχ ὑπάρχει).

Ἐπίσης τὸ نيت μετὰ τοῦ وار ἢ يوق συντάσσεται δοτικῇ: ويانه‌يه كيتمكه نيتم وار πρόθεσιν ἔχω (προτίθεμαι) μεταβῆναι (δοτ.) εἰς Βιέννην.

Τὸ δὲ ῥῆμα نيت ايتمك συντάσσεται αἰτιατικῇ· ويانه‌يه كيتمكى نيت ايتدم πρόθεσιν ἐποίησα νὰ μεταβῶ (τὸ μεταβῆναι) εἰς Βιέννην.

Τὸ سبب συντάσσεται γενικῇ σχετικῇ ἢ δοτικῇ· π. χ. بونك سببى اودر ὁ αἴτιος τούτου εἶναι ἐκεῖνος καὶ بوكا سبب αἴτιος εἰς τοῦτο (τούτῳ) εἶναι ἐκεῖνος.

§ 190. *Ἐπίθετα ἐπιρρηματικῶς*. Εἴδομεν (§ 50) ὅτι τὰ ἐπίθετα χρησιμεύουσι καὶ ὡς ἐπιρρήματα.

Τὰ τόπου δηλωτικὰ ἐπίθετα τίθενται, ὡς καὶ τὰ τοπικὰ ἐπιρρήματα (§ 166), ἐπὶ μὲν τῆς εἰς τόπον κινήσεως κατὰ δοτικήν· π. χ. اوزاغه **οὐζαγ-ὰ** μακρὰν (εἰς τὰ μακράν).

Ἐπὶ δὲ τῆς ἐν τόπῳ στάσεως, λαμβάνουσι τὴν πρόθεσιν ده (*εν*)· π. χ. اوزاقده **οὐζακτὰ** μακρόθι.

Ἐπὶ τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως λαμβάνουσι τὴν πρόθεσιν دن (*ἐκ*)· π. χ. اوزاقدن μακρόθεν.

Ἐμφάσεως δὲ χάριν ἐπαναλαμβάνονται: اوزاقدن اوزاغه

ἀπὸ μακρὰν μακράν· یعنی اچیقدن اچیقه ἀτόπικτὰν ἀτόπγὰ ἀνοικτὰ ἀνοικτά, διχρηόδην.

ΘΕΜΑ·

۷۰

خام میوه یمك صحته پك مضردر بیوكلره اطاعت ایلمك لازمدر
یالان سویلمك جائز دكلدر كشی كندینی بیلمك قدر كوج بر شی
یوقدر اویله سویلمك ایجاب ایتدی ایشته بنم ویانه‌یه كیتمكلكم
بونك ایچوندر سنك بونی سویلمكلكك نه‌دن ایجاب ایتسون
انك بر هفته قدر بزده قالمسی لازم كلدی بزم بونی صورمه‌مز
جائز دكل ایمش بونلرك بر آز بكلمه‌ری لازم انی بر دفعه
كورمك چاره‌سی وارمیدر بر شی اونوتمه‌نك یولی ایشته بودر
چوق یمه‌نك فائده‌سی نه‌در مدحت افندی اوكرنمكی سور بز
بوكا اینانمق ایسترز سز انلرك بوكا ایناندقلرینی ایسترمیسكز
والده خانم قالمق ایستیورمی سز كیتمك‌می ایستیورسكز

۷۱

بنم بونی سویلدیكم یالاندر سنك او مكتوبی یازدیغك صحیحمیدر
صفوت افندینك بزه كله‌جكی صحیح دكلدر بزم شونی وعد
ایتدیكمزی انلره كیم سویلدی سزك بونی اجرایه جسارت

ایده جککزه اینانورمیم انلرك پترسبورغه کیده جکلرینی بیلورم
اوی صاته جغمزك اصلی یوقدر بنم بویله شیلره هوسم یوقدر
برادرکز ترکجه یازمغه هوس ایدیور انسانك حیوانلردن فرقی
نه در بونی یاپمق المزده دکلدر عزیز افندینك بزه کلمسنه پدرینك
رضاسی یوقدر پدرمك رضاسیله یارین سزه کلورم اونلق
غروشك درتده بریدر غروش مجیدیه‌نك قاچده بریدر بش
مجیدیه وسکز غروش برلیرا ایدرظن ایدرم محمد افندی سایه‌کزده
آدم اولدی ایکی ال برباش ایچوندر قولاغمه اوزاقدن اوزاغه
برسس کلیور نه اولدیغنی فرق ایدیورمیسکز حیوان سسی در
ظن ایدرم بونی یازمق سنك ایشك دکلدر

70

Δὲν εἶναι, λέγει, θεμιτὸν νὰ ἐρωτῶ τοῦτο· δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἐγὼ ἔγραψα τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην· τὸ νὰ δυσαρεστηθῇς σὺ δὲν εἶναι καλόν· ψευδὲς εἶναι ὅτι σὺ ἐπώλησας τὴν οἰκίαν σου; ὁ Χουσνῆ βέης ἐδέησε διά τινας ὑποθέσεις του ν' ἀναχωρήσῃ εἰς Παρισίους· εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἀπόψε ὁ Ρεσὶτ ἐφένδης θὰ μένῃ ἐν τῷ μεγάρῳ σας; τὸ νὰ νομίζωμεν ἡμεῖς τοῦτο δὲν εἶναι κακὸν δι' ὑμᾶς· δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι θὰ ἐνοικιάσωμεν οἰκίαν ἐν Πριγκήπῳ· ἀνάγκη νὰ ἐκτελέσητε ὅ,τι ὑπεσχέθητε τοῖς ἀνθρώποις τούτοις· αὔριον θὰ δεήσῃ ν' ἀναχωρήσωσιν· εἶναι ἀληθὲς ὅτι οἱ κκ.

Κιαμὴλ καὶ Ἀρηφῆ ἀπόψε θὰ ἐπισκεφθῶσι τὸ πτωχικόν μου; τίς ἡ ὁδὸς τοῦ κερδαίνειν χρήματα; ἡ εἴδησις τοῦ ὅτι αὔριον ἑσπέρας θ' ἀναχωρήσωμεν δὲν ἔχεται ὑποστάσεως· τὸ μέσον τοῦ λησμονῆσαι τοῦτο εἶναι τὸ ἑξῆς· ἰδού, ἡ αἰτία τοῦ νὰ σᾶς γράψωμεν τὴν ἐπιστολὴν ἐκείνην εἶναι αὕτη· δὲν ἔχεται ὑποστάσεως ὅτι δυσηρεστήθημεν· πρὶν ἢ σὺ ἴδῃς τὸν Ἀχμὲτ ἐφένδην, ἐγὼ τὸν εἶδον· πρὶν ἢ ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης λάβῃ τὴν ἐπιστολήν, ἐγὼ ἀνεχώρησα· πρὶν ἢ γράψω τὸ θέμα μου, δὲν μεταβαίνω οὐδαμοῦ (εἰς κανὲν μέρος)· πρὶν μὲ ἴδῃς, μὴ μεταβῇς οὐδαμοῦ· ὁ Ἀρηφῆ βέης εἶπε τοῦτο διαρρήδην· ἔχω ἔφεσιν νὰ μάθω τὴν τουρκικήν· ὑμεῖς εἰς τί ἔχετε ἔφεσιν; τὸ βύσσινον δὲν διαφέρει τοῦ κερασίου· ἐὰν ἔχητέ τι νὰ λαμβάνητε παρὰ τοῦ Μουσταφᾶ ἀγᾶ, γράψατέ μοι ἀπ' εὐθείας· ἐφέτος προτίθεσθε, λέγει, νὰ μεταβῆτε μόνος εἰς Παρισίους· οὐχί· εἰσέτι δὲν ἔχω τοιαύτην πρόθεσιν· θέλετε ἄλλο τι; οὐχί· παρ' ὑμῶν τοῦτο μόνον ζητῶ· ἡ ἔλευσις (τὸ ἐλθεῖν) τοῦ Γαλὴπ ἐφένδη εἶναι, λέγει, πολὺ καλή· ὑπάρχει ἡμῖν ὠφέλειά τις ἐκ τῆς ἐλεύσεως (τοῦ ἐλθεῖν) τοῦ Γαλὴπ ἐφένδη; θέλετε νὰ ἔλθῃ (τὸ ἐλθεῖν) ὁ Γαλὴπ βέης; συγκατατίθεσθε εἰς τὴν ἔλευσιν (τῷ ἐλθεῖν) τοῦ Γαλὴπ ἐφένδη; τὸ νὰ ἐρωτήσῃ (τὸ ἐρωτῆσαι) τοῦτο ὁ Ρεσὶτ ἐφένδης δὲν εἶναι καλόν· ἡ αἰτία τοῦ νὰ ἐρωτήσῃ (εἰς τὸ ἐρωτῆσαι) ὁ Ρεσὶτ ἐφένδης τοῦτο τίς εἶναι; ἡ αἰτία τῆς ἐρωτήσεως (τοῦ ἐρωτῆσαι) τοῦ Ρεσὶτ ἐφένδη εἶναι αὕτη.

71

Τὸ περιπατεῖν (τὸ νὰ περιπατῇ τις) δύο τρεῖς ὥρας τὴν ἡμέραν εἶναι πολὺ ὠφέλιμον τῇ ὑγιείᾳ· τὸ τρώγειν (τὸ

νὰ τρώγῃ τις) πολὺ εἶναι ἐπιζήμιον τῇ ὑγιείᾳ· τὸ περιγελᾶν (τὸ νὰ περιγελᾷ τις) τοὺς ἄλλους εἶναι κακόν· τὸ πρῶτον καθῆκον τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἶναι ν' ἀγαπᾷ (τὸ ἀγαπᾶν) τὸν πατέρα του καὶ τὴν μητέρα του· χρέος τῶν μαθητῶν εἶναι ν' ἀγαπῶσι (τὸ ἀγαπᾶν) τὸν διδάσκαλον ὡς ἴδιον αὐτῶν πατέρα· τὸ ἀνοίγειν τὴν θύραν δὲν εἶναι ἰδικόν σου ἔργον· τὸ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς δὲν εἶναι ἐφ' ἡμῖν· τὸ λησμονεῖν τοὺς φίλους δὲν εἶναι θεμιτόν· πρέπει νὰ πείθηταί τις (πείθεσθα) εἰς τοὺς λόγους τῶν πρεσβυτέρων· τὸ μεγαλείτερον χρέος τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ κόσμῳ εἶναι νὰ φοβῆται (τὸ φοβεῖσθαι) τὸν Θεόν, ν' ἀγαπᾷ (τὸ ἀγαπᾶν) τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα του, καὶ νὰ ὑπακούῃ (τὸ ὑπακούειν) εἰς τὸν βασιλέα του· πρῶτον σκέπτου, ὕστερον ὁμίλει· τὰ τρία τέταρτα τῆς γῆς εἶναι ὕδωρ· ἡ σελήνη ποστημόριον (εἰς πόσα ἓν) τῆς γῆς εἶναι; εἶναι τὸ ἓν πεντηκοστὸν αὐτῆς· τῆς οἰκίας ταύτης τὸ ἓν τρίτον εἶναι ἰδικόν μου, καὶ τὰ δύο τρίτα τοῦ ἐξαδέλφου μου (ἐκ θείας πρὸς μητρός)· ὁ μεδζιδιὲς δὲν εἶναι τὸ ἓν πέμπτον τῆς λίρας; ὁ πατήρ μου ἔγραψεν ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν ἐκ πατρὸς θεῖόν σας· εἴπατε τοῦτο διαρρήδην· τὸ νὰ ἐννοῇ τις (τὸ ἐννοεῖν) ὅ,τι λέγει εἶναι δυσκολώτερον ἀπὸ τοῦ νὰ λαλῇ (λαλεῖν)· πρὶν ἢ ἐννοήσῃς καλῶς ὅ,τι θέλω νὰ εἴπω, μὴ ἄνοιγε τὸ στόμα· ἐν τῷ κόσμῳ δὲν ὑπάρχει πρᾶγμα τόσον γλυκύ, ὅσον τὸ κερδαίνειν· δὲν ὑπάρχει τι τόσῳ βλαβερόν, ὅσῳ τὸ νὰ τρώγῃ τις (τρώγειν) ἐνῷ εἶναι χορτάτος· τὸ ὑπόσχεσθαι βεβαίως εἶναι εὐκολώτερον τοῦ ἐκτελεῖν τὴν ὑπόσχεσιν· συγκατατίθεσθε εἰς τοῦτο; τῇ συγκαταθέσει σας νὰ ὑπάγω εἰς τὸ θέατρον; οὐχί, δὲν συγκατατίθεμαι εἰς τοῦτο· ἐξ-

εστιν ἀναγνῶσαι τοῦτο, ἢ οὔ; δὲν συγχωρεῖται νὰ γελᾷ τις (γελᾶν), ἐνῷ ἄλλος ὁμιλεῖ· τίς τολμᾷ νὰ ἐρωτήσῃ (ἐρωτῆσαι) τοῦτο; οὐδείς.

ΜΑΘΗΜΑ 36.

Ἀναφορικὴ μετοχή.

Ἀναφορικὴ μετοχή: آرايان **ἀρα-γιὰν** ὁ ζητῶν ἢ ὁ ζητήσας-σασα-σαν (βλ. Γραμ. σ. 92 § 80).

Ὡς ἀναφορικὴ μετοχὴ τοῦ συνδετικοῦ χρησιμεύει ἡ ἀναφορικὴ μετοχὴ τοῦ اولق ὄητοι اولان ὠλὰν ὁ ὤν· π. χ. چالشقان اولان چوجق ايلرى كيدر ὁ παῖς ὁ ὢν ἐπιμελὴς προοδεύει (βλ. § 106).

Ἡ μετοχὴ αὕτη χρησιμεύει καὶ ὡς μετοχὴ τοῦ ἔχω· π. χ. وظيفه‌لريده چوقدر اولان آدمك اولادى چوق ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἔχει πολλὰ τέκνα ἔχει καὶ πολλὰ καθήκοντα (§ 141).

§ 191. Ὡς τὰ ἐπίθετα (§ 9) καὶ αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι (§ 13), οὕτω καὶ ἡ μετοχὴ αὕτη προηγεῖται τοῦ ὀνόματος ὅπερ προσδιορίζει καὶ μένει ἄκλιτος, ἤτοι ἐκφέρεται κατ' ὀνομαστικὴν τοῦ ἑνικοῦ· π. χ.

Ἑνικός.

Ὀν.	كتيرن آدم	ὁ ἄνθρωπος ὁ κομίσας (γκετιρὲν)
Γεν.	كتيرن آدمك	τοῦ ἀνθρώπου τοῦ κομίσαντος
Δοτ.	كتيرن آدمه	τῷ ἀνθρώπῳ τῷ κομίσαντι
Αἰτ.	كتيرن آدمى	τὸν ἄνθρωπον τὸν κομίσαντα.

Οὕτω καὶ ἐν τῷ πληθυντικῷ· ὡς كتيرن آدملر οἱ κομίσαντες ἄνθρωποι κτλ.

Ὅταν ὅμως δὲν τίθεται τὸ ὄνομα ὅπερ προσδιορίζει

ἀλλ' ἐξυπονοεῖται, τότε κλίνεται, ἤτοι τίθεται εἰς τὴν προσήκουσαν πτῶσιν καὶ ἀριθμόν· ὡς مكتوبى كتيرنك اوغلى بودر ὁ υἱὸς τοῦ κομίσαντος τὴν ἐπιστολὴν εἶναι οὗτος· مكتوبى كتيرنلره نه ويرديكز τί ἐδώκατε τοῖς κομίσασι τὴν ἐπιστολήν; ἔνθα ἡ μετοχὴ αὕτη ἐτέθη εἰς γενικὴν τοῦ ἑνικοῦ (كتيرنك) καὶ εἰς δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (كتيرنلره) διότι παρελείφθη ἡ λέξις *ἄνθρωπος*, ὡς ἐξυπονοουμένη.

§ 192. Ὡς *παρακείμενος* τῆς ἀναφορικῆς μετοχῆς χρησιμεύει τὸ γ' πρόσωπον τοῦ παρακειμένου (βλ. § 134) καὶ ὡς *μέλλων* τὸ γ' πρόσωπον τοῦ μέλλοντος (βλ. § 148).

§ 193. Ἡ μετοχὴ αὕτη, ὡς μετέχουσα τοῦ ῥήματος, λαμβάνει καὶ ἀντικείμενον εἰς ἣν πτῶσιν ἀπαιτεῖ τὸ ῥῆμα· ὡς مكتوبى كتيرن آدم ὁ ἄνθρωπος ὁ κομίσας τὴν ἐπιστολήν· آنا و باباسنه اطاعت ايدن چوجق ὁ παῖς ὁ ὑπακούων τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ.

§ 195. Ἀκολουθουμένη δὲ ὑπὸ τοῦ وار ἢ τοῦ يوق ἀποτελεῖ ἰδιωτισμόν τινα, ὡς καὶ ἡ ἐκ τῆς συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς (§ 183).

π. χ. محمد بكى كورن وارمى ὑπάρχει ὁ ἰδὼν τὸν Μεχμὲτ βέη; ἤτοι εἶδέ τις τὸν Μεχμὲτ βέη;

كورن يوق δὲν ὑπάρχει ὁ ἰδών, ἤτοι οὐδεὶς εἶδεν αὐτόν·

محمد بكك بو قپودن چيقديغنى كورن وارمى ὑπάρχει ὁ ἰδὼν (εἶδέ τις) τὸν Μεχμὲτ ἐφένδην ὅτι ἐξῆλθε τῆς θύρας ταύτης;

§ 195. *Διαφορὰ ἀναφορικῆς καὶ συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς.* Ἡ ὡς ἀνωτέρω ἀναφορικὴ μετοχὴ διαφέρει τῆς ἐκ τοῦ ἀορίστου καὶ τοῦ μέλλοντος συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς, διότι αὕτη μὲν ἀναλύεται ἑλληνιστὶ δι' ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας πτώσεως *ὀνομαστικῆς*, ἐνῷ ἐκεῖναι ἀναλύονται δι' ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας πτώσεως *αἰτιατικῆς*, ἢ *ἐμπροθέτως* (§ 111. 161).

π. χ. كيمدر بونى سويليان ὁ τοῦτο εἰπὼν (**σοϊλεγέν**, ἤτοι ἐκεῖνος ὅστις εἶπε) τίς ἐστι;

دكلدر سوزلديكم ὁ λόγος ὃν εἶπον (**σοϊλετιγίμ**) δὲν εἶναι οὗτος.

اوطه‌دە ياتان چوجق ὁ παῖς ὁ κοιμηθεὶς (**γιατάν**, ὅστις ἐκοιμήθη) ἐν τῷ δωματίῳ.

اوطه بودر چوجغك ياتديغى τὸ δωμάτιον, ἐν ᾧ κατεκλίθη (**γιαττηγὴ**) ὁ παῖς.

§ 196. Καθὼς δ' ἡ ἐκ τοῦ ἀορίστου καὶ τοῦ μέλλοντος σύνθετος ἀναφορικὴ μετοχὴ δύναται ν' ἀναλυθῇ διὰ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας كه **κὶ** (§ 105. 164), οὕτω καὶ ἡ μετοχὴ αὕτη δύναται ν' ἀναλυθῇ διὰ τῆς αὐτῆς ἀντωνυμίας·

π. χ. آدم بونى سويليان ὁ τοῦτο εἰπὼν ἄνθρωπος·

سويلر ἢ سويلدى بونى آدم كه او ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ὅστις (**κι**) εἶπεν ἢ λέγει τοῦτο.

ΘΕΜΑ

٦٢

درس اوقویان چوجق احمد افندینك مخدومیدر احمد افندی درسنی کوزل اوقویان چوجغك پدر بمیدر ترجمه‌سنی کوزل یازانکمی بو کتابی درسنی کوزل اوقویان چوجغه‌می ویره‌جکسکز ترجمه‌سنی کوزل یازانه‌می ترجمه‌سنی کوزل یازانه ویره‌جکم درسنی کوزل اوقویانه باباسی ویردی درسنی کوزل اوقویان چوجغی‌می سورسکز بغچه‌ده اوینایانیمی البته درسنی کوزل اوقویانی درسنی کوزل اوقویان چوجغی کورن وارمی سویلدیکم چوجغی کوردیکمکز وارمی وظیفه‌سنی یازان وارمی

٧٣

درسلرینه چوق چالشان چوجقلر بونلرمی درسلرینه چالشانلر بونلر دکل انلردر چوجقلرك زیاده چالشدقلری درس قنغیسی بو چوجقلرك درسلرینه چوق چالشدقلرینی کوریورم بوکتاب درسلرینه چوق چالشان چوجقلرك دکلمی خیر درسلرینه چوق چالشانلرك دکل بغچه‌ده اوینایانلرکدر چوجقلرك اوینادقلری بغچه مکتب بغچه‌سی دکل او بغچه‌سیدر خواجه بو سوزی درسلرینه چوق چالشقان چوجلره‌می سویلدی بغچه‌ده اوینایانلره‌می درسلرینه چوق چالشان چوجقلریمی کوردیکز بغچه‌ده اوینایانلریمی

(Αἱ ἐπόμεναι διὰ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας ὅ ἀναλελυμέναι ἀναφορικαὶ μετοχαὶ συμπτυχθήτωσαν καὶ ἑρμηνευθήτω τὸ θέμα).

او چوجق که بغچه‌ده اویناپور سزك آرادیغکز چوجق دکلدر

او آدم‌که بنی دون بغچه‌ده کورمش شمدی زه‌ده‌در اوقاریپی

که سزه بو چیچکی ویردی بیلیورمیسکز بنم والده‌مدر اوافندی

که سزه بنم ایچون بر مکتوب ویرمش عمر بکك بیوك مخدومیدر

اوذات‌که یارین مکتبکزی تشریف بیوره‌جق احمد پاشا حضرتلریدر

او بك که دون آخشام قوناغکزه کلمش نه ایستیور ایدی

72

Ὁ χθὲς πρωῒ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Βάρνην ἀναχωρήσας ἄνθρωπος δὲν εἶναι ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης; οὐχί· δὲν εἶναι ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης, εἶναι ὁ Ἰσμαὴλ βέης· ἡ ἐπιστολὴ αὕτη τίνος εἶναι; εἶναι τοῦ χθὲς ἐκ Παρισίων ἐνταῦθα ἐλθόντος Ἀχμὲτ ἐφένδη, ἢ τοῦ σήμερον εἰς Βιέννην ἀναχωρήσαντος Μεχμὲτ ἐφένδη; εἶναι τοῦ ἐλθόντος Μεχμὲτ ἐφένδη· δὲν εἶναι οὔτε τοῦ ἐλθόντος, οὔτε τοῦ ἀναχωρήσαντος· εἶναι τοῦ ἐξαδέλφου μου Ἀρηφῆ βέη· τὸν λόγον τοῦτον εἴπατε τῷ Μεχμὲτ ἐφένδῃ τῷ χθὲς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως εἰς Βιέννην ἀναχωρήσαντι, ἢ τῷ Μεχμὲτ ἐφένδῃ τῷ σήμερον ἐκ Βιέννης ἐνταῦθα ἐλθόντι; οὔτε τῷ χθὲς ἀναχωρήσαντι εἰπόν τι οὔτε τῷ σήμερον ἐλθόντι· ὁ Ἰσμαὴλ βέης εἶδε τὸν χθὲς ἀναχωρήσαντα Μεχμὲτ ἐφένδην, ἢ τὸν σήμερον ἐλθόντα; οὔτε

τὸν χθὲς ἀπελθόντα εἶδε, οὔτε τὸν σήμερον ἐλθόντα· οἱ χθὲς ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀναχωρήσαντες φίλοι ὑμῶν, ὡς καὶ οἱ γράψαντες τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, τίνες εἶναι; οἱ σήμερον ἀναχωρήσαντες μεταβαίνουσιν εἰς Παρισίους ἢ εἰς Βιέννην; ἡ οἰκία αὕτη εἶναι τῶν φίλων ἡμῶν τῶν ἐν Πριγκήπῳ κατοικούντων τὸ θέρος, ἢ τῶν ἐν Βενλέρ-βέη κατοικούντων; δὲν εἶναι τῶν ἐν Πριγκήπῳ κατοικούντων, εἶναι τῶν ἐν Βενλέρ βέη· τὸν λόγον τοῦτον εἴπατε τοῖς χθὲς εἰς Βιέννην ἀναχωρήσασι φίλοις ἡμῶν, ἢ τοῖς ἐνταῦθα μείνασιν; εἶπον τοῖς μείνασιν, οὐχὶ τοῖς ἀναχωρήσασι· εἴδατε τοὺς χθὲς ἀναχωρήσαντας φίλους ἡμῶν, ἢ τοὺς σήμερον ἐλθόντας; ἀμφοτέρους (καὶ τοὺς δύο) εἶδον· εἶδον μόνον τοὺς ἐλθόντας.

73*

Ἡ γυνή, ἡ ἀναχωρήσασα (ἥτις) χθὲς ἐντεῦθεν εἰς Βιέννην, ἦτο ἡ κ. Ζεκιέ· ἡ πόλις, εἰς ἣν μετέβη ἡ κ. Ζεκιέ, δὲν ἦτο ἡ Βιέννη, εἶναι οἱ Παρίσιοι· ἡ πόλις, ἐξ ἧς ἀνεχώρησεν ἡ κ. Ζεκιέ, εἶναι οἱ Παρίσιοι, οὐχὶ ἡ Βιέννη· ἡ ἐπιστολὴ αὕτη εἶναι τῆς χθὲς ἀναχωρησάσης (ἥτις) γυναικός, δὲν εἶναι τῆς σήμερον ἐλθούσης (ἥτις)· ὁ ἄνθρωπος ὁ ὢν (ὅστις) πλεονέκτης δὲν εἶναι καλὸς ἄνθρωπος· ἡ γυνὴ ἡ ἔχουσα (ἥτις) πολλὰ χρήματα χθὲς μετέβη εἰς Σμύρνην· τὸ παιδίον τὸ ἔχον (ὅπερ) πολλὰ βιβλία εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ Ἐξ. Νουρῆ πασᾶ· ἡ γυνὴ ἡ εἰποῦσα (ἥτις) τὸν λόγον τοῦτον δὲν εἶναι

---

* Πρὸς διάκρισιν τῶν δι' ἀναφορικῆς μετοχῆς μεταφρασθησομένων μετοχῶν ἀπὸ τῶν μεταφρασθησομένων διὰ τῆς συνθέτου ἀναφορικῆς παρετέθη πλησίον τῶν πρώτων ἐν παρενθέσει ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία (ὅστις, ἥτις, ὅπερ).

ἡ κ. Σαδιέ, εἶναι ἡ κ. Νουριέ· ὁ λόγος, ὃν εἶπεν ἡ κ. Νουριέ, δὲν εἶναι οὗτος· ἠκούσατε ὅτι ἡ κ. Νουριὲ εἶπε τὸν λόγον τοῦτον; τὸ παιδίον τὸ ἐξελθὸν (ὅπερ) ἐκ τῆς θύρας τοῦ κήπου τούτου ποῦ εἰσῆλθε; ἡ θύρα, ἐξ ἧς ἐξῆλθε τὸ παιδίον, εἶναι ἡ θύρα τῆς οἰκίας ταύτης ἢ ἡ θύρα ἐκείνου τοῦ κήπου; ὑπάρχει ὁ ἰδὼν (ὅστις) τὸ παιδίον ἐκεῖνο ὅτι ἐξῆλθεν ἐκ τῆς θύρας τοῦ κήπου τούτου; ὁ ἐξελθὼν (ὅστις) παῖς ἦτο ἢ γυνή; τοῦτο τὸ κλειδίον εἶναι τοῦ ἐξελθόντος (ὅστις) παιδός, ἢ τῆς εἰσελθούσης (ἥτις) γυναικός; τὰ παιδία τὰ ἐπὶ τῆς καθέδρας ἐκείνης καθήμενα (ἅτινα) τίνος εἶναι; ἡ καθέδρα, ἐφ' ἧς κάθηνται τὰ παιδία ἐκεῖνα, μεταξωτὴ εἶναι ἢ βαμβακερά; ὑπάρχει ὁ ἰδὼν [ὅστις) τοὺς παῖδας ἐκείνους ὅτι ἐκάθησαν ἐπὶ τῆς καθέδρας ἐκείνης.

ΜΑΘΗΜΑ 37.

Τροπικὴ μετοχή.

آرامق **αραγιαράκ** ζητῶν ἢ ζητήσας-σασα-σαν (βλ. Γραμ. σ. 98. 3).

§ 197. *Διαφορὰ τροπικῆς καὶ ἀναφορικῆς.* Ἡ τροπικὴ μετοχὴ ἐν μὲν τῇ ἑλληνικῇ διακρίνεται τῆς ἀναφορικῆς ὡς μὴ δεχομένη τὸ ἄρθρον, ἐν δὲ τῇ ὀθωμανικῇ ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας αὐτῆς καταλήξεως ق **ράκ**, ἢ ى **ρέκ**.

Ἐκτὸς τούτου ἐν τῇ ὀθωμανικῇ ἐπιτάσσεται τῷ ὑποκειμένῳ, ἐνῷ ἡ ἀναφορικὴ προτάσσεται· π. χ.

Τροπικὴ μετοχή: چوجق كولدك مكتبه كيدیور ὁ παῖς γελῶν (**γκιζλε-ρὲκ**) μεταβαίνει εἰς τὸ σχολεῖον.

Ἀναφορικὴ μετοχή: چوجق كولن ὁ παῖς ὁ γελῶν (**γκιζλ-ὲν**) εἶναι ὀκνηρός.

§ 198. Καὶ τὸ τρίτον δὲ πρόσωπον τῆς εὐκτικῆς, ἐξ οὗ παράγεται ἡ τροπικὴ μετοχή, ἐπαναλαμβανόμενον δὶς ισοδυναμεῖ πρὸς τὴν μετοχὴν ταύτην καὶ σημαίνει τὴν συχνὴν ἐπανάληψιν πράγματός τινος· π. χ.

چوجق كوله كوله مكتبه كيدیور ὁ παῖς γελῶν (δίς, ἤτοι **γκιζλὲ γκιζλὲ**) μεταβαίνει εἰς τὸ σχολεῖον.

Ἐν δὲ τοῖς συνθέτοις ῥήμασι μόνον τὸ ῥῆμα ἐπαναλαμβάνεται· π.χ. اجرا ايدە اجرا ايدە ἐκτελῶν (**ιτζρὰ ἐτὲ ἐτὲ**) συνεχῶς ἀντὶ اجرا ايدە اجرا ايدە.

Ἡ τροπικὴ μετοχὴ τοῦ قالق καλμὰκ (*μένειν*) ἐπὶ ὥρας ισοδυναμεῖ τῇ ἡμετέρᾳ *παρά*· π χ. (κοινῶς قاله) ساعت اوچه چاريك قالدرق *εἰς τὰς τρεῖς ὑπολειπομένου τετάρτου, ἤτοι τρεῖς καὶ τέταρτον.*

Ἡ δὲ τροπικὴ μετοχὴ τοῦ گچمك γκετσμὲκ (*παρέρχεσθαι*) ἐπίσης ἐπὶ ὥρας ἰσοδυναμεῖ τῷ ἡμετέρῳ *καί*· π χ. اوچی چاريك گچدك (κοινῶς گچه) *τὰς τρεῖς παρερχομένου τετάρτου, ἤτοι τρεῖς καὶ τέταρτον.*

§ 199. Ὡς τροπικὴ μετοχὴ χρησιμεύει καὶ τὸ ἀπαρέμφατον συνοδευόμενον ὑπὸ τῆς προθέσεως ايله· π. χ. آدم اولدی اوقومق يازمغله ὁ Ἀχμὲτ ἀναγινώσκων καὶ γράφων (διὰ τοῦ ἀναγινώσκειν καὶ γράφειν) ἐγένετο ἄνθρωπος (ἐπροώδευσε).

§ 199. *Παρεμπίπτουσα ἀναφορικὴ πρότασις.* Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἵτινες ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἄρχονται ἢ συνοδεύονται ὑπ' ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας πτώσεως γενικῆς, ὡς ὁ κύριος, οὗτινος ὁ υἱὸς εἶναι ἐπιμελής· τὸ δωμάτιον, οὗτινος τὸ παράθυρον ἔκλεισας κτλ. ἐν τῇ ὀθωμανικῇ προτάσσονται τοῦ ὀνόματος ὅπερ προσδιορίζουσι, ἡ δὲ λέξις ἥτις ἐν τῇ ἑλληνικῇ συνοδεύεται ὑπὸ τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας (ὡς ἐνταῦθα ὁ υἱός, τὸ παράθυρον) τιθεμένη ἐν τῇ τουρκικῇ πρώτη λαμβάνει τὴν τριτοπρόσωπον καταληκτικὴν ἀντωνυμίαν ἐπέχουσαν θέσιν τῆς ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἀναφορικῆς· π. χ.

ὁ κύριος, οὗτινος ὁ υἱὸς (μαχ- احمد اولان ذات مخدومی چالشقان
τουμ-οὺ) εἶναι ἐπιμελής, εἶναι ὁ افندیدر
Ἀχμὲτ ἐφένδης.

ὁ κύριος, οὗτινος τὸν υἱὸν (μαχ- احمد ذات مخدومی مکتبه کوردیکگز
τουμ-ουνοὺ) εἴδετε ἐν τῇ σχολῇ, افندیدر
εἶναι ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης.

ὁ κύριος, οὗτινος τῷ υἱῷ (μαχ- احمد ذات مخدومنه بر کتاب ویردیکگز
τουμ-ουνὲ) ἐδώκατε ἓν βιβλίον, افندیدر
εἶναι ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης.

ὁ κύριος, ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ὁποίου (χανε-σιν-**τὲ**) κάθησθε, δὲν εἶναι خانه‌سنده اوطوردیغگز ذات احمد افندی دکلیدر
ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης;;

ὁ κύριος. ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ ὁ- خانه‌سندن چیقدیغکز ذات احمد
ποίου (χανε-σιν-τὲν) ἐξήλθετε, افندی دکلمیدر
δὲν εἶναι ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης;

ΘΕΜΑ.

٧٥

بونی بیله‌رکمی یاپیورسکز بونی بیلن یاپار بونی اینانارقمی
سویلیورسکز بونی اینانان سویلر دوشه قالقه بورایه قدرکلدم
یازه یازه یازمغی اوکرندم اوقویه اوقویه درسمی ازبرلدم
صوره صوره اوکزی بولدم صوران بولور صویی غایت
صغوق و لذیذ اولان بغچه بومیدر صوینی بکندیککز بغچه
کیمکدر سوزینه ایناندیغکز ذات احمدمیدر محمدمیدر بغچه‌سنده
یمك ییمش اولدیغکز احمد افندی نه اولدی مخدومندن برکتاب
المش اولدیغکز نوری بك نره‌ده ایشته دوشونه دوشونه‌کیدیور
بغچه‌سی آز اولان خانه بغچه‌سی چوق اولان خانه‌دن دها بهالیدر
چارشوسی بزم چارشودن دها بیوك اولان شهر قنغیسیدر قاون
قارپوزلری طاتلی و خوش قوقولو اولان یری بزه خبرویررمیسکز
خانه و سوقاقلرینی بکندیککز شهر ازمیرمیدر سلانیکمیدر ایکیسندن
قنغیسیدر چوجقلغمده مکتبه کوله‌رك اوینایه‌رق کیدر ایدم

٧٦

آنا و باباسنی سون چوجق اطاعتلی اولور بوکتابی آنا و باباسنه
اطاعت ایدن کامل افندیيه خواجهسی ویردی کامل افندی
آنا و باباسنه اطاعت ایدهرك مکتبه سوه سوه کیدیور چوجقلره
بر کوزل کتاب ویرمکی وعد ایدن معلم مدحت افندی دکلمی
معلم چوجقلره بر کتاب ویرمکی وعد ایدرك کیتدی بو سوزی
سزه سویلمش اولانلرك خانهسنی کوسترمیسکز بوحالی کورمش
اولان رؤف و شوکت افندیلره نه سویلدیکز سزی صورهجق
اولنلره نه سویلیهیم رشید و کامل افندیلرك کندیسنی کوردیکلرینی
ظن ایدرك محمد قورقدی اولرینی صاتهجق اولنانلری بکا خبر
ویرمیسکز بونی صوران وارمی خیر صوران یوقدر محمد
بکك بو قپودن کیردیکنی کورن وارمی اوت کورنلر پك چوق
پارهسی چوق اولانك دوستیده چوق اولور

74

Ὁ ἄνθρωπος ὁ ὢν ἀσθενὴς δὲν ἔχει ὕπνον· ὁ ἄνθρωπος ὁ ἔχων ὄρεξιν τρώγει φαγητόν· ὁ παῖς ὁ ἔχων ὕπνον κοιμᾶται· ὁ φίλος μου ὁ ἔχων ἓν ὡραῖον ὡρολόγιον εἶναι ὁ Ἑτέρ ἐφένδης· ὁ ἄνθρωπος ὅστις εἶναι (ὁ ὤν) χορτάτος πίνει ὕδωρ· ἡ οἰκία τοῦ ἡμετέρου γείτονος τοῦ ἔχοντος δέκα τέ-

κνα εἶναι μικροτέρα τῆς οἰκίας τοῦ φίλου ὑμῶν, ὅστις ἔχει (τοῦ ἔχοντος) ἓν τέκνον· ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης, ὅστις μοὶ ἔγραψε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, τώρα δὲν εἶναι ἐδῶ· ἡ ἐπιστολή, τὴν ὁποίαν ἔγραψεν ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης, δὲν εἶναι αὕτη· ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης, οὗτινος ἡ ἐπιστολὴ εἶναι τόσῳ ὡραία, ἤδη ποῦ εὑρίσκεται; ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης, οὗτινος τὴν ἐπιστολὴν τοσοῦτον ἠρέσατε, ἤδη δὲν εὑρίσκεται ἐν Παρισίοις; ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης, ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ ὁποίου κάτι τι εἴδετε, πόσων ἐτῶν εἶναι; ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης, ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ὁποίου ἓν τεμάχιον σᾶς ἀνέγνωσα, δὲν εἶναι υἱὸς τοῦ Σεβκὲτ ἐφένδη; ἐν τῷ δωματίῳ τίνος κατεκλίθητε χθὲς τὸ ἑσπέρας; ὁ Ρεσὶτ ἐφένδης, ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ ὁποίου χθὲς κατεκλίθημεν, εἶναι ὁ ἐπιμελέστερος τῶν μαθητῶν τῆς ἡμετέρας σχολῆς· ἐκ ποίας θύρας ἐξήλθετε; ἐκ τῆς θύρας τῆς οἰκίας, ἢ ἐκ τῆς τοῦ κήπου; ἡ θύρα, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξήλθετε, εἶναι ἐκείνης τῆς οἰκίας· διὰ τίνος ἀτμοπλοίου ἤλθετε; τὸ ἀτμόπλοιον, δι' οὗ χθὲς ἤλθετε, δὲν εἶναι τόσῳ ταχύ· ὁ Σουλεϊμὰν ἐφένδης, ἐκ τοῦ κήπου τοῦ ὁποίου χθὲς ἐπίομεν ἓν ποτήριον ψυχροῦ ὕδατος, εἶναι ἄνθρωπος πολὺ γενναιόδωρος.

75

Ὁ παῖς ἔρχεται παίζων γελῶν· ὁ παῖς ὅστις γελᾷ, ὅστις παίζει (ὁ παίζων, ὁ γελῶν), τίνος υἱὸς εἶναι; περιπατῶν, περιπατῶν, ἦλθον ἕως ἐδῶ· ὁ παῖς ὅστις περιπατεῖ (ὁ περιπατῶν) ἐν τῷ κήπῳ δὲν εἶναι υἱός σας; τώρα ἐπιβὰς ἀτμοπλοίου θὰ μεταβῶ εἰς Γαλατᾶν· τίς εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἐπέβη (ὁ ἐπιβὰς) τοῦ ἀτμοπλοίου; τὸν γινώσκετε; θὰ σᾶς περιμένω ἱστάμενος ἐδῶ· ὁ ἐδῶ ἱστάμενος δὲν εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ φίλου σας Μεχμὲτ ἐφένδη; ὁ φίλος σας βλέπων τὸ

ἀτμόπλοιον κἄτι λέγει· ὁ φίλος σας ὁ βλέπων τὸ ἀτμόπλοιον δὲν εἶναι ὁ Νουρῆ; ὁ Σεβκὲτ εἰσέρχεται κρατῶν ἐκ τοῦ βραχίονος ἕνα παῖδα· ὁ κρατῶν ἐκ τοῦ βραχίονος ἕνα παῖδα δὲν εἶναι ὁ πατήρ σας; ὁ παῖς, ὃν κρατεῖ ἐκ τοῦ βραχίονος, τίνος εἶναι; ὁ ἀδελφός σας ἐξελθὼν τώρα τῆς θύρας ταύτης εἰσῆλθεν εἰς τὸν κῆπον τοῦτον· ὁ ἀδελφός σας, ὅστις τώρα ἐξῆλθε (ὁ ἐξελθὼν) τῆς θύρας ταύτης, ποῦ εἰσῆλθε; ἡ θύρα, ἐξ ἧς ἤδη ἐξῆλθεν ὁ ἀδελφός σας, δὲν εἶναι ἡ τοῦ κήπου; ὁ Ἀρηφῆ κράζων κἄτι λέγει· ὁ παῖς, ὅστις κράζει (ὁ κράζων) ἐκεῖ, τί θέλει; τὸ ἀτμόπλοιον προσεγγίσαν εἰς τὴν ἀποβάθραν τοῦ Καδῆ-κιοϊ ἐστάθη ἡμίσειαν ὥραν· τὸ ἀτμόπλοιον, ὅπερ προσήγγισε (τὸ προσεγγίσαν) εἰς τὴν ἀποβάθραν τοῦ Καδῆ-κιοϊ, ἦτο τὸ ἀτμόπλοιον τῶν νήσων, οὐχὶ τοῦ Καδῆ-κιοϊ· ὑπάρχει ὁ ἰδὼν ὅτι ἔγραψα τὴν ἐπιστολὴν ταύτην; (ἤτοι, εἶδέ τις ὅτι ἔγραψα τὴν ἐπιστολὴν ταύτην;)· ὁ ἄνθρωπος ἐργαζόμενος γίνεται πλούσιος· ὁ Μεχμὲτ πειθόμενος εἰς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ (τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα του) ἔγινε μέγας ἄνθρωπος.

76

Τίς εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐν τῷ κήπῳ περιπατῶν; γνωρίζετε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ἐν τῷ κήπῳ περιπατοῦντος; δὲν γνωρίζω τὸν υἱὸν τοῦ περιπατοῦντος ἐν τῷ κήπῳ, γινώσκω τὸν υἱὸν τοῦ παρὰ τῷ Σεβκὲτ ἐφένδη ἱσταμένου· τῷ μαθητῇ τῷ καταγινομένῳ εἰς τὰ μαθήματά του τί ἔδωκεν ὁ διδάσκαλος; ὁ διδάσκαλος θὰ δώσῃ, εἶπε, τῷ καταγινομένῳ εἰς τὰ μαθήματά του ἓν ὡραῖον βιβλίον· ὑμεῖς εἴδετε τὸ ἀτμόπλοιον τὸ ἐλθὸν χθὲς ἑσπέραν; εἶδον οὐχὶ τὸ ἐλθὸν χθὲς

ἐσπέραν, ἀλλὰ τὸ ἐλθὸν σήμερον τὸ πρωΐ· οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες καθ' ἑκάστην δύο ἢ τρεῖς ὥρας γίνονται ὑγιεῖς· οἱ καθ' ἑκάστην δύο ἢ τρεῖς ὥρας περιπατοῦντες γίνονται ὑγιεῖς· τὰ τέκνα τῶν ἀνθρώπων τῶν ἀγαπώντων νὰ ἐργάζωνται γίνονται ὑγιέστερα τῶν τέκνων τῶν ἀνθρώπων τῶν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἀγαπώντων νὰ κάθηνται· τὰ τέκνα τῶν ἀγαπώντων νὰ κάθηνται γίνονται ἀσθενέστερα τῶν τέκνων τῶν ἀγαπώντων νὰ ἐργάζωνται· πιστεύει τις τοὺς ἀνθρώπους (δοτ.) τοὺς ἀγαπῶντας νὰ λέγωσι ψεῦδος; πιστεύει τις τοὺς ἀγαπῶντας νὰ λέγωσι ψεῦδος; ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τοὺς παῖδας τοὺς ἀγαπῶντας τοὺς γονεῖς αὐτῶν (τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα των)· ὁ Θεὸς ἀγαπᾷ τοὺς ἀγαπῶντας τοὺς γονεῖς αὐτῶν· ὑπάρχει ὁ γινώσκων (εἰδὼς) τοῦτο (ἤτοι γινώσκει τις τοῦτο); οἱ γινώσκοντες τοῦτο πλεῖστοι ὅσοι· ὑπάρχει ὁ ἀκούσας τοῦτο; δὲν ὑπάρχει ὁ ἀκούσας (οὐδεὶς ἤκουσε)· οἱ ἀκούσαντες ὅτι ὁ Ἀρηφῆ ἐφένδης εἶπε τὸν λόγον τοῦτον εἶναι πολλοί.

ΜΑΘΗΜΑ 38.

Χρονικαὶ μετοχαί.

1] **ἀραγίν-τζα** ἅμα ζητήσω ἢ ἅμα ἐζήτησα, ας, κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 93, γ').

§ 201. Ἡ μετοχὴ αὕτη ἄκλιτος οὖσα σημαίνει ὅτι ἅμα ὡς ἐγένετο ἢ γένηται τὸ σημαινόμενον αὐτῆς, ἀμέσως ἐγένετο ἢ γενήσεται καὶ τὸ σημαινόμενον τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως· ἐξηγεῖται δὲ παρ' ἡμῖν:

α'] μετὰ τοῦ *ἅμα* καὶ *ὑποτακτικῆς* ἐπὶ μέλλοντος, ὅταν δηλαδὴ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως ᾖ ἐνεστὼς προσδοκώμενος ἢ μέλλων· π.χ. مکتبدن کلنجه درسمی اوقورم ἅμα ἔλθω (**γκελ-ίντζε**) ἐκ τῆς σχολῆς, μελετῶ τὸ μάθημά μου.

β'] μετὰ τοῦ *ἅμα* καὶ *ἀορίστου* ἐπὶ παρελθόντος, ὅταν δηλαδὴ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως ᾖ χρόνου ἀορίστου ἢ παρῳχημένου· π.χ. کونش چیقنجه یوله چیقدم ἅμα ἀνέτειλεν (**τσηκ-ήντζα**) ὁ ἥλιος, ἐξῆλθον εἰς τὴν ὁδὸν (ἐκίνησα).

Τιθεμένη δὲ κατὰ δοτικὴν καὶ λαμβάνουσα τὸ μόριον قدر **κατὰρ** ἢ دك **τὲκ** ἢ دکین **τεγὶν** μέχρι, σημαίνει τὸ μέχρις οὗ: π. χ. بو کیجه صباح اولنجه‌یه قدر اوتوردم τὴν νύκτα ταύτην ἐκάθησα μέχρις οὗ ἐγένετο πρωΐα (**σαπὰχ ὀλούντζαγια κατάρ**, ἤτοι μέχρις οὗ ἐξημέρωσεν).

Ἐνίοτε παραλείπονται τὰ μόρια ταῦτα· π. χ. طوینجه ییدم **τωγιούντζα γετὶμ** ἔφαγον μέχρις οὗ ἐκορέσθην (ἤτοι, κατὰ κόρον) ἀντὶ طوینجه‌یه قدر.

2] آرایه‌لی **ἀραγια-λῆ** ἀφότου ἐζήτησα, ας κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 98. 3).

§ 202. Ἡ μετοχὴ αὕτη ἄκλιτος οὖσα δεικνύει τὸν χρόνον, ἀφ' οὗ ἄρχεται τὸ σημαινόμενον τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως, καὶ ἐξηγεῖται παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ *ἀφότου*· π. χ. مکتبه کیده‌لی درسه چالشیورم ἀφότου ὑπῆγον (**γκιτελὶ**) εἰς τὴν σχολήν, καταγίνομαι εἰς τὸ μάθημα.

Πολλάκις δὲ συνοδεύεται ὑπὸ τοῦ ἐπιρρήματος ﻳﻜ. **περὶ** (ἐντεῦθεν) ἢ μόνου, ὡς ﻳﻜ. ﻛﻼ ἀφότου ἦλθον· ἢ καὶ μετὰ τῆς προθέσεως ﺟﻦ· ὡς ﻭﺭﻳﻨﺪﻛﻼ **γκελελι-τὲν περὶ** ἀφότου ἦλθον κτλ.

Καὶ ἐκ τῆς συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς τοῦ ἀορίστου μετὰ τοῦ ﻭﺭﻳﺪ **τὲν-περὶ** γίνεται τοιαύτη μετοχή· ὡς ﺩﺭﺳﻪ ﭼﺎﻟﺸﻴﻮﺭﻡ ﻣﻜﺘﺒﻪ ﻛﺪﻳﻜﻤﺪﻳﺮﻭ ἀφότου ἦλθον (**γκελτὶγιμ-τὲν περὶ**) εἰς τὴν σχολήν, κατάγινομαι εἰς τὸ μάθημά μου.

3] ﺁﺭﺍﺩﻪ **ἀρατὶκ-τα** ὅτε ἐζήτησα ἢ ὅταν ζητήσω, ῃς κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 96. 2).

§ 203. Ἡ μετοχὴ αὕτη, ἄκλιτος ἐπίσης οὖσα, σημαίνει τὸν χρόνον καθ' ὃν ἔγινεν ἢ γενήσεταί τι· ἐξηγεῖται δὲ παρ' ἡμῖν, ἐπὶ παρελθόντος μέν, διὰ τοῦ ὅτε καὶ ἀορίστου. π. χ.

ﺍﻭﺭﺍﻳﻪ ﻛﻴﺪﻛﺪﻩ ﻋﺎﺭﻑ ﺍﻓﻨﺪﻯ ﺑﻮﻟﺪﻯ ﻋﺜﻤﺎﻥ ﺍﻓﻨﺪﻯ ﻳﻪ ὅτε μετέβη (**γκιττὶκ-τε**) ἐκεῖ ὁ Ὀσμὰν ἐφένδης, εὗρε τὸν Ἀρηφῆ βέη.

Ἐπὶ μέλλοντος δέ, διὰ τοῦ ὅταν καὶ ὑποταχτικῆς· π. χ. ﺯﻣﺴﺘﺎﻥ ﻳﻪ ﺍﻃﻪ ﺩﻛﻼﻛﻼ ﻳﺎﺭ ὅταν ἔλθῃ (**γκελτὶκ-τε**) τὸ ἔαρ, μεταβαίνομεν εἰς τὴν νῆσον.

Ἡ μετοχὴ αὕτη γίνεται καὶ ἐκ τῆς συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς τοῦ ἀορίστου· π. χ. ﺩﻛﻼﻛﻼ **γκελτὶγιμ-τὲ** ὅτε ἦλθον· ﺩﻛﻼﻛﻼ **γκελτὶγιν-τὲ** ὅτε ἦλθες κτλ.

Ἐπίσης καὶ ἐκ τοῦ μέλλοντος: **گکلجدلاک γκελετζεγιμ-τὲ** ὅταν ἔλθω· **گکلجدلاک γκελετζεγιν-τὲ** ὅταν ἔλθῃς κτλ.

Πολλάκις δὲ μετὰ τὴν σύνθετον ταύτην ἀναφορικὴν μετοχὴν ἕπεται ἡ πρόθεσις **ος** οὐχὶ μόνη, ἀλλὰ μετά τινος λέξεως χρόνου σημαντικῆς, οἷοι αἱ λέξεις **وقت βὰκτ** ἢ **βακὴτ** καιρός, **زمان ζεμὰν** χρόνος, **ایچنده ἐσὺνὰ** μεταξύ, **صره σηρὰ** σειρά, **حال χὰλ** κατάστασις, περίπτωσις, **مدت μοὺττὲτ** διάρκεια χρόνου· π. χ.

ادیغم الدیغم ἀλτὴγὴμ βακητ-τὰ ὅτε ἔλαβον ἢ ὅταν λάβω (κατὰ λέξιν, τὸν καιρὸν καθ' ὃν ἔλαβον ἢ λάβω).

اوقودیغك زمانده ὀκουὺουγοὺν ζεμαντὰ ὅτε ἀνέγνωσας ἢ ὅταν ἀναγνώσῃς (τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἀνέγνωσας ἢ ἀναγνώσῃς) κτλ.

Ἐνίοτε δὲ μετὰ τὰς λέξεις **وقت** καὶ **زمان ζεμὰν** παραλείπεται ἡ πρόθεσις **ده**· π. χ. **الدیغم زمان** ἀντὶ **الدیغم زمانده** ὅτε ἔλαβον· **وقت دیدیکمز** ἀντὶ **وقتده دیدیکمز** ὅτε εἴπομεν.

4] **آرادقدنصکره ἀραὺὴκ-τὰν σωνρα,** ἀφοῦ ἐζήτησα, ας κτλ. (βλ. Γραμ. σ. 96, 2).

§ 204. Ἡ μετοχὴ αὕτη, ἄκλιτος ἐπίσης οὖσα, σημαίνει ὅτι τὸ σημαινόμενον τῆς κυρίας προτάσεως ἐγένετο, ἀφοῦ ἐγένετο τὸ σημαινόμενον τῆς μετοχῆς, ἐξηγεῖται δὲ παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ *ἀφοῦ ... ἔπειτα καὶ ἀορίστου*· π. χ.

کیتدکدنصکره ... **ἀφοῦ ἐγὼ ἀνεχώρησα,** (*ἔπειτα*)

ἦλθεν ἐκεῖνος· يازدقدنصكرم بكا ويرمجكسين ἀφοῦ γράψῃς τὴν ἐπιστολήν, θὰ μοὶ τὴν δώτῃς.

5] آرادجه **άρατήκ-τσα** ἐφ' ὅσον ἢ ὀτάκις ζητῶ, εἰς κτλ. (βλ. Γραμμ. σ. 96. 2).

§ 205. Καὶ ἡ μετοχὴ αὕτη εἶναι ἄκλιτος· σημαίνει δὲ ὅτι ἐφ' ὅσον διαρκεῖ τὸ σημαινόμενον αὐτῆς, τοσοῦτον ἐξακολουθεῖ καὶ τὸ τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως· ἐξηγεῖται δὲ παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ ἐφ' ὅσον ἢ ἐνόσῳ π. χ.

اوقودجه اوكرنيرم ἐφ' ὅσον μελετῶ, μανθάνω· ياغمور ياغدجه قالورم ἐνόσῳ βρέχει, μένω ἐν τῇ οἰκίᾳ.

Ὅταν δὲ ἡ μετοχὴ αὕτη ἢ ἐκ τοῦ αὐτοῦ θέματος, ἐξ οὗ καὶ τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως, τότε σημαίνει τὸ ὅσον δύνασθαι περισσότερον· π. χ.

يدجه يمك **γετίκτσε γέρ,** τρώγει ὅσον δύναται περισσότερον (κατὰ λέξιν ὅσον τρώγει, τρώγει).

چاغردجه چاغرر **τσαγηρτήκτσε τσαγηρὴρ** φωνάζει ὅσον δύναται (ὅσον φωνάζει, φωνάζει).

Καὶ διὰ τῆς συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς καὶ τῆς λέξεως مدت **μττέτ** (διάρκεια χρόνου) μετὰ τοῦ μορίου ده τζὲ (κατὰ) σχηματίζεται χρονικὴ μετοχὴ ἰσοδύναμος τῇ ἀνωτέρω· π. χ.

يانده قالديغم مدتجه ἐφ' ὅσον ἔμεινα ἢ μένω πλησίον του.

§ 206. *Πρόσωπον καὶ ἀριθμὸς τῶν χρονικῶν μετοχῶν.*

Αἱ ἀνωτέρω μετοχαὶ καὶ τῶν πέντε εἰδῶν, ὡς ἄκλιτοι, εἶναι τοῦ αὐτοῦ προσώπου καὶ τοῦ αὐτοῦ ἀριθμοῦ, οὗτινος καὶ τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως ἐξ οὗ ἐξαρτῶνται· π. χ.

مكتبدن كلنجه درسمى اوقورم بن ἐγὼ ἅμα ἔλθω (γκελίντζε) ἐκ τῆς σχολῆς, μελετῶ τὸ μάθημά μου.

مكتبدن كلنجه درسكى اوقورسين سن σὺ ἅμα ἔλθῃς (γκελίντζε) ἐκ τῆς σχολῆς, μελετᾷς τὸ μάθημά σου κτλ.

مكتبدن كلنجه درسمزى اوقورز بز ἡμεῖς ἅμα ἔλθωμεν (γκελίντζε) ἐκ τῆς σχολῆς, μελετῶμεν τὸ μάθημά μας κτλ.

§ 207. *Θέσις τῶν χρονικῶν μετοχῶν.* Ὡς φαίνεται ἐν τοῖς ἀνωτέρω παραδείγμασιν, αἱ χρονικαὶ προτάσεις αἱ διὰ τῶν χρονικῶν μετοχῶν γινόμεναι προηγοῦνται τῆς κυρίας προτάσεως κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα ὅτι ἐν τῇ τουρκικῇ ἡ πλαγία πρότασις (§ 40) προηγεῖται πάντοτε τῆς κυρίας.

آغلامق **ἀγλα-μάκ,** κλαίειν	يتمك **πιτ-μέκ,** λήγειν
براقمق **πρακ-μάκ,** ἐγκατα- [λείπειν	ميدان **μεϊτάν,** πλατεῖα
قاچمق **κατσ-μάκ,** φεύγειν	دقيقه **τακικά,** λεπτὸν
ديكلمك **τινλε-μέκ,** ἀκούειν	لزوم **λουζούμ,** ἀνάγκη
كوندرمك **γκιοντερ-μέκ,** πέμ- [πειν	مال **μάλ,** περιουσία, πρᾶγμα
كلمك **ἐγλεν-μέκ,** διατρίβειν, [διασκεδάζειν	صره **σιρά,** σειρά, τάξις
	اسم **ἴσμ,** ὄνομα
	تيجارت **τζιάτ,** τιμὴ ἐμπορεύμα- [τος

عجله **ἀτζελέ**, βία	همايون **χουμαγιούν**, αὐτοκρα-
اثنا **ἐσνά**, μεταξὺ	[τορικὸν (ἐπὶ Σουλτάνων)
آن **ἄν**, στιγμὴ	سراى همايون **σεράϊ χουμαγιούν**,
دك **τὲκ** ἢ دكين **τεγὶν** μέχρι	[ἀνάκτορον Σουλτανικόν.

Ὀνόματα κύρια: عمر **Ὀμέρ**· رضا **Ριζά**· غالب **Γαλήπ**· صبحى **Σουπχῆ**· حمدى **Χαμτῆ**· يانقو **Γιάνκο** Ἰωάννης· طوما **Τώμα** Θωμᾶς· صاوا Σάββας· آپوستول **Ἀποστὸλ** Ἀπόστολος.

Ὀνόματα χωρίων τοῦ Βοσπόρου.

بيوك دره **πὸγιὸκ τερέ**, Βαθυρ-	ميركون **Μιρ-γκιούν**, Ἐμιργιά-
[ρύαξ	[νιον
طراپيه **Ταράπια**, Θεραπεῖα	بوياجى كويى **πογιατζῆ-κιοϊ** Βα-
يكى كوى **Γενίκιοϊ**, Νεοχώριον	[φεοχώριον
استنيه **Ἰστένια**, Σωσθένιον	ببك **πεπέκ**, Βεβέκιον

§ 208. *Σύνταξις*. Τὸ لزوم **λοζοὺμ** (ἀνάγκη) συντάσσεται δοτικῇ ὡς καὶ τὸ لازم **λαζίμ**· π. χ. انك بكا لزومى يوقدر τούτου ἐμοὶ ἀνάγκη οὐχ ὑπάρχει, ἤτοι τοῦτο δέν μοι ἀναγκαιοῖ.

Τὸ مقصد **μακσὰτ** (σκοπὸς) συντάσσεται τῇ προθέσει دن (ἐκ, ἀπό)· π. χ. بونى سويلمكدن مقصدكز نه‌در τίς ὁ σκοπὸς ὑμῶν ἀπὸ τοῦ εἰπεῖν τοῦτο, ἤτοι τίς ὁ σκοπὸς ὑμῶν, δι' ὃν λέγετε τοῦτο;

ΘΕΜΑ

٧٧

خواجه افندی درسه باشلایجه دکله‌یلی رضا افندی‌یی کورنجه سز خاطرمه کلدیکز او پاره‌یی النجه بورجمه ویره‌جکم اویقو کلنجه‌یه دکین اوطوردم طویجه پیرم بنده‌کز هر آخشام وظیفه‌لرمی یازارم ساعت بشه کلنجه یاتارم بورایه کله‌لی یالکز بر کره باشم آغریدی تموز آیی بیته‌لی ایکی کون اولدی بو چوجق طوغه‌لیبرو خسته‌در یاز کلدکده نره‌یه کیدرسین فلان کون کلدکده سکا شو قدر غروش ویررم صبحی افندی بونی کوردکده بر شی سویلدی‌می انسان بر کره سوزینی ویردکده طوتملی‌در آغلایانی براق درسنه چالشانه باق سوز دیکلیان چوجقلری سورم سوز دیکلیانلری سورم سزی صوره‌جق اولنلره نه دییه‌یم برادرکزك بونی صورمقدن مقصدی نه اولدیغنی سویلیکز

٧٨

اوه کلدیکمده یالکز صبحی افندی‌یی بولدم سزی کوردیکم زمان پك ممنون اولدم مکتوبی اوقودیغکده نه آکلادك آپوستول بو سوزلری سویلدیکی اثناده بن دیکلیور ایدم بونی سویلدیککز صره‌ده او عجله ایله یازیور ایدی یانقو و طوما افندیلر حاضر اولدقلری حالده آپوستول درسنی سویلدی ایشمز بیتدکدنصکره کیدرز درسلرمزی اوقودقدنصکره اوینایه‌جغز چالشدقجه پاره قزانیورسین انسان بو کتابی اوقودقجه اوقومق ایستر بو کون سرای همایونی کزدم کیمك مالنی کیمه ویریورسین ساعت لزومنی کوردم بو کون مخصوص چارشویه کیتملی بر دانه‌سنی آلملی بك افندی ! عجله کز نه‌در واپورك اسکله‌یه کلدیکی

آنده اورادہ بولنملیم واپورك قپودانه سویلیه‌جكم وار مخدومكزك
بكا بو مكتوبی یازمقدن مقصدی نه اولدیغنی آكلادم

77

Ἅμα ὁ Χαμδῆ βένης ἐξῆλθεν ἔξω, ἐγὼ εἰσῆλθον· ἅμα ὑμεῖς εἴπητε τοῦτο, ἐκεῖνος ἐννοεῖ· ἅμα τελειώσῃ τὸ μάθημα, θὰ ἐξέλθωμεν εἰς περίπατον· ἅμα ἐγένετο πρωΐα, ἤρχισε νὰ βρέχῃ· ἕως οὗ ἔλθῃ ὁ διδάσκαλος, ἐγὼ γράφω τὸ θέμα μου· ὁ Θωμᾶς ἔφαγε μέχρις οὗ ἐκορέσθη· ἀφότου ἦλθε τὸ ἔαρ, καθ' ἑκάστην περιπατῶ εἰς τοὺς κήπους· ἀφότου ἐπωλήσαμεν τὴν οἰκίαν, μένομεν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πάππου ἡμῶν· πόσοι μῆνες ἔγιναν ἀφότου ἐτελείωσεν ἡ οἰκία αὕτη; ἀφότου ἠγόρασας τὴν οἰκίαν ταύτην, εἶσαι ἀσθενής· ὅταν ἔλθῃ ὁ χειμών, τί θὰ κάμῃς; ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος, ἡμεῖς εἴμεθα ἐν τῇ κλίνῃ· ὅταν ἔλθῃ ὁ δεῖνα κύριος, ἐγὼ ποῦ νὰ ὑπάγω; ὅτε (καθ' ὃν χρόνον) ἐγὼ ἐπώλουν τὴν οἰκίαν, σὺ ποῦ ἦσο ὅταν ἔλθωμεν, σοὶ λέγομεν· ὅταν ἴδῃς τὸν Ριζᾶ βένην, τῷ δίδεις τὴν ἐπιστολὴν ταύτην· ὅτε ἔγραφες τὸ θέμα, ὁ νοῦς σου ποῦ ἦτο; τὴν στιγμήν, καθ' ἣν ὁ κ. Ἀπόστολος ἦλθεν εἰς τὴν γέφυραν, τὸ ἀτμόπλοιον ἀνεχώρει.

78

Ὅτε ἡμεῖς ἐσκέφθητε τοῦτο, ἐκεῖνοι εἶχον ἀναχωρήσει ἐν τῷ μεταξὺ ἐνῷ ἡμεῖς ἐπαίζομεν, ἐκεῖνος ἔγραφε τὸ μάθημα του· καθ' ἣν στιγμὴν εὑρίσκεσθε ἐν τῷ γραφείῳ, ἡ ἀδελφή σας ἢ κ. Νουριὲ ποῦ ἦτο; τῶν κ. Γαλὴπ καὶ Χαμδῆ βένδων διασκεδαζόντων, ἦλθεν ὁ διδάσκαλος· ποῦ φεύγεις; τίς ἡ βία σου; ἔχω δύο ἐπιστολὰς νὰ γράψω· ἀφοῦ μελετήσω τὰ

μάθημά μου, θὰ ἐξέλθω εἰς τὸν περίπατον· ἀφοῦ κατεκλίθης εἰς τὴν κλίνην, ἤρχισε νὰ πονῇ ἡ κεφαλή σου· ἀφοῦ ἐξημέρωσεν, εἰσήλθομεν εἰς τὸ χωρίον· ἐνόσῳ ἐγὼ ἔκλαιον, ἐκεῖνος ἐγέλα· ὅσον ὁ Σουλεϊμὰν ἐφένδης ἐρωτᾷ ἐκεῖνο, τόσον ὁ δοῦλός σας τῷ λέγω τοῦτο· τὸ παιδίον τοῦτο κλαίει ὅσον δύναται· ὅσῳ περιπατοῦμεν, τόσῳ θέλομεν νὰ περιπατῶμεν· ὁσάκις σκεφθῶ τοῦτο, κλαίω· ἐφέτος διετρίψαμεν τρεῖς μῆνας ἐν Χάλκῃ· ἡ πλατεῖα αὕτη πῶς ὀνομάζεται; ἐν Κωνσταντινουπόλει πόσαι τοιαῦται (ὡς αὕτη) πλατεῖαι ὑπάρχουσιν; εἴδετέ ποτε τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀνάκτορον; ἰδού, οἱ κῆποι τῶν αὐτοκρατορικῶν ἀνακτόρων εἶναι οὗτοι.

79

Σᾶς ἀναγκαιοῖ τι· μοὶ ἀναγκαιοῖ ἓν τεμάχιον χάρτου καὶ εἷς κάλαμος διὰ νὰ γράψω μίαν ἐπιστολήν· τοῦτο τί χρειάζεται; οἱ ἄνθρακες οὗτοι τίνος εἶναι; δὲν εἶναι ἰδικόν μας πρᾶγμα, εἶναι τοῦ ἀνθρακοπώλου Ἰσμαὴλ ἀγᾶ· γινώσκετε τὴν τιμήν των; αἱ ἑκατὸν ὀκκάδες τιμῶνται 50 γροσίων· ὁ παῖς ὁ ὑπακούων εἰς τὸν πατέρα του καὶ εἰς τὴν μητέρα του, γίνεται μέγας ἄνθρωπος· τῷ ἐν Βιέννῃ εὑρισκομένῳ Ὁμὲρ βέῃ θὰ γράψω ἐπιστολήν· οἱ ἄνθρωποι οἱ εἰπόντες ἡμῖν τοῦτο δὲν εἶναι τώρα ἐνταῦθα· τὴν ἀνδόνα ταύτην θὰ πέμψω τοῖς ἐντὸς τοῦ Βοσπόρου ἐν Σωσθενίῳ διαμένουσιν ἐξαδέλφοις μου (ἐκ θείου πρὸς πατρὸς) κυρίοις Ριζᾶ καὶ Σουπχῆ βέη· ἀγαπῶ τοὺς παῖδας τοὺς μεταβαίνοντας τὸ πρωῒ ἐνωρὶς εἰς τὸ σχολεῖον· ὁ υἱὸς τοῦ εἰπόντος ἡμῖν τοῦτο ἰδοὺ εἶναι ὁ παρὰ τῷ Γαλὴπ ἐφένδῃ ἱστάμενος παῖς· γινώσκω τὸν γράψαντα τὴν ἐπιστολὴν ταύτην· ἡ τόλμη ἐκεί-

νων, οἵτινες ἔχουσι κάμει τοῦτο, ὀλίγον πρᾶγμα εἶναι; εἰς ἐκείνους, οἵτινες θέλουσιν ἀκούσει ἡμᾶς, θέλομεν εἴπει τοὺς λόγους τούτους.

ΜΑΘΗΜΑ 39.

Διάμεσα—Ἐνεργητικὰ ἐξ οὐδετέρων.

§ 209. *Διάμεσα.* Ταῦτα γινόμενα διὰ τῆς καταλήξεως در **τιρ** ἢ μόνου τοῦ γράμματος ت **τ** παρεντιθεμένου μεταξὺ τῆς ρίζης τοῦ ρήματος καὶ τῆς καταλήξεως (βλ. Γραμ. **84**) συντάσσονται αἰτιατικῇ τοῦ πράγματος καὶ δοτικῇ τοῦ μέσου, δι' οὗ γίνεται τὸ σημαινόμενον τοῦ ρήματος, ἰσοδυναμοῦσι δὲ πρὸς τὰ διάμεσα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς, ἢ πρὸς τὰ περιφραστικῶς διὰ τοῦ *δίδω, βάλλω, κάμνω* ἐν τῇ καθωμιλημένῃ ἐκφραζόμενα· π. χ.

البسه‌سنی فلان ترزی‌یه دیکدیردی τὰ ἐνδύματά του διὰ τοῦ δεῖνος ράπτου ἔρραψε (**τικτιρ-τί,** ἤτοι ἔδωκεν εἰς τὸν δεῖνα ράπτην καὶ ἔρραψε).

مکتوبی احمده یازدردم τὴν ἐπιστολὴν διὰ τοῦ Ἀχμὲτ ἔγραψα (**γιαζτηρ-τήμ,** ἤτοι ἔβαλα τὸν Ἀχμὲτ καὶ ἔγραψε).

Ἐνίοτε δὲ σημαίνουσι τὸ *ἐξ ἀπροσεξίας* τοῦ ὑποκειμένου γινόμενον· π. χ.

ساعتی قاپدیردم ἔκαμα ν' ἁρπάσωσιν (**καπ-τηρτήμ,** ἤτοι ἐξ ἀπροσεξίας ἀφῆκα νά μου ἁρπάσωσι) τὸ ὡρολόγιον.

§ 210. *Ἐνεργητικὰ ἐξ οὐδετέρων.* Ταῦτα γινόμενα ἀπαραλλάκτως ὡς καὶ τὰ διάμεσα, συντάσσονται ὡς τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικά, ἤτοι αἰτιατικῇ· π. χ.

استانبوله ایندم κατέβην (**ἐντὶμ**) εἰς Κωνσταντινούπολιν· سنی ایندیردم σὲ κατεβίβασα (**ἐν-τιρ-τίμ**).

طارلمق **τὰρηλ-μάκ,** δυσαρεστεῖσθαι (δοτ.)	اوصانمق **οὐσαν-μάκ,** βαρύνεσθαι
اینمك **ἐν-μέκ,** καταβαίνειν	یورومك **γιὸρὸ-μέκ,** ὁδεύειν
اولمك **ιολ-μέκ,** ἀποθνήσκειν	قاپمق **καπ-μάκ,** ἁρπάζειν
دیکمك **τικ-μέκ,** ράπτειν, φυτεύειν	طانیمق **τανη-μάκ,** γινώσκειν
قوشمق **κωσ-μάκ,** τρέχειν	اوشنمك **ὀσεν-μέκ,** ὀκνεῖν
طرف **ταράφ,** μέρος	امر **ἔμρ,** διαταγὴ
جهت **τζιχέτ,** διεύθυνσις	امر ایتمك **ἔμρ ἰτμέκ,** διατάττειν
ترزی **τερζί,** ράπτης	لدوس **λοτός,** νότος
البسه **ἐλπισέ,** ἐνδύματα	پویراز **πωϊράζ,** βορρᾶς
توی **τούϊ,** θρίξ, πτῖλον	اوزره **οὐζρέ,** ἵνα, ὅπως, κατὰ

Ἡ λέξις طرف ταρὰφ (*μέρος*) μετὰ τῶν καταληκτικῶν κτητικῶν ἀντωνομιῶν, ἤτοι طرفم ταραφ-ὴμ *τὸ μέρος μου,* طرفك ταραφ-ὴν *τὸ μέρος σου* ἰσοδυναμεῖ τῇ ἡμετέρᾳ *πρός·* π. χ. طرفکزه کوندردم *ἔπεμψα πρὸς ὑμᾶς* (κατὰ λέξιν, πρὸς τὸ μέρος σας ταραφηνηζά).

برادر زاده **πιρατὲρ ζατέ,** ἀνεψιός, ἀνεψιὰ ἐξ ἀδελφοῦ ἢ قرنداش اوغلی καὶ قرنداش قیزی.

ولد اخیسی **χεμσιρὲ ζατέ**, ἀνεψιός, ἀνεψιὰ ἐξ ἀδελφῆς ἢ قیز قرنداش اوغلی καὶ قیز قرنداش قیزی .

طرف طوتمق **ταραφ τουτμὰκ** μέρος κρατεῖν, μεροληπτεῖν.

§ 211. *Σύνταξις μορίων.* Τὸ μόριον اوزره **οὔζρὲ** μετ' ἀπαρεμφάτου σημαίνει ;

α'] *τέλος καὶ σκοπόν*, ἰσοδυναμοῦν τῷ ἡμετέρῳ *ἵνα*, ὅπως· یوروم کیدیم اوزره حاضر بولنق μεταβαίνω ὅπως παρευρεθῶ·

β'] τὸ *ὅσον οὔπω*, ἑπομένου τοῦ συνδετικοῦ ἢ τοῦ ρήματος بولنق **πουλουνμὰκ** εὑρίσκεσθαι· π. χ. اوزره کیتمك ἐν τῷ ἀπέρχεσθαί εἰμι, ἤτοι ὅσον οὔπω ἀπέρχομαι.

γ'] *συμφωνίαν*, μετ' ὀνομάτων καὶ συνθέτων ἀναφορικῶν μετοχῶν, ἰσοδυναμοῦν τῇ ἡμετέρᾳ *κατά*· π. χ. سویلدیکی اوزره κατὰ τὸ λεγόμενόν του, ἤτοι καθὰ λέγει· امرکز اوزره κατὰ τὴν διαταγήν σας.

Τὸ δὲ کی **γκιπί**, ὡς, καθὼς (§ 169), μετὰ συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς σημαίνει :

α'] *συμφωνίαν*· π. χ. کی دیدیکم ὡς εἶπον.

β'] *χρόνον*, ἰσοδυναμοῦν τῇ χρονικῇ μετοχῇ τοῦ τύπου آرایجه **αραγιντζα** (§ 201)· π. χ. کی کلدکده (ἢ کلنجه) ἅμα ὡς ἦλθεν· کی کوردیکی (ἢ کورنجه) ἅμα ὡς εἶδεν.

Ἡ πρόθεσις ده (ἐν) μετ' ἀπαρεμφάτου σημαίνει *παράτασιν καὶ διάρκειαν*· π. χ. یازمقده دوام διατελεῖ (ἐξακολουθεῖ) γράφων (ἐν τῷ γράφειν εἶναι).

§ 212. Ἐπιθετική ک. Ἡ καταληκτικὴ ἐπιθετικὴ ک کی (ὁ, ἡ, τὸ) ἥτις μετὰ γενικῆς ἐπέχει θέσιν οὐσιαστικοῦ ἐξυπονοουμένου ἐκ τῶν προηγουμένων (§ 21), μετὰ τῆς προθέσεως دە (ἐν) ἐπέχει θέσιν ἀναφορικῆς μετοχῆς· π. χ. بزم کویدەکی مکتب کویکزدەکندن دها بیوکدر χωρίῳ σχολεῖον εἶναι μεγαλείτερον τοῦ ἐν τῷ ὑμετέρῳ, ἔνθα τὸ بزم کویدە اولان مکتب εἶναι ἀντὶ τοῦ بزم کویدەکی مکتب.

ΘΕΜΑ

۷۹

دون اطەدن ایندیکزمی حسن بوکون قایغی دکزه ایندیرەجك دون طاطاولەده طوما نامنده و یمش بش یاشنده بریسی اولدی بونی اولدرن میداندە دکلدر البسەمی بن کندم دیکرم سز البسەکزی کیمه دیکدیررسکز جانم! نیه قوشیورسین یواش کیت دوشرسین رشید افندی دون آتی قوشدیرر ایکن دوشدی دون بریسی مندلی قاپدی سزککی بر شی دکل بز کچن کون ساعتمزی قاپەردق عارفی افندیی طانیورمیسکز بو آدم کندیسنی طانیتمق ایچون نەلر یاپدی بکلیه بکلیه اوصاندم قرنداش! بو حال انسانی اوصاندیرر نه چابوق اوشندیکز نه طرفه کیدیورسکز کیمك طرفندن کلیورسکز عبد الرحمن البته طرفکزی طوتەجق یورویه یورویه کلدم سویلیه سویلیه اوصاندم افندم! سزه نه یاپدم که بکا طارلدیکز سزه بنمی طاریلەیم

۸۰

افندم بر امریکز وارمی یمك حاضرمی سفره حاضر ایسه خبر ویررز هوا نصل بوکون هوا لدوس دون پویراز ایدی دکزدن قورقارمیسکز بونی سزه کیم یازدیرمش بونی یازمق اوزره سزه کیم امر ایتمش امر ایدیکز نه امریکز اولور او مکتوبی یوسف افندیيه ویرمك اوزره طرفکزه کوندردم ابراهیم افندی حضرتلری بر قاچ کون فقیرخانەمزده

قالق اوزره بو کون تشریف بیوردیلر برادر زاده‌لرکز علی و حسنی بکلرك ازمیره کیتمك اوزره بولندقلرینی خبر الدم وایور قالقمق اوزره ایکن قرنداشکزك اوغلی محمد افندی کلدی بنده‌کزه بر مکتوب ویردی مکتوبی یازمقده ایکن خاطرمه بر شی کلدی بونی دوشونمکده ایکن بنده‌کزی اویقو الدی بو شی بنی چوق دوشوندیریور کوردیکزمی دیدیکم کبی اولدی سزه یازدیغم اوزره کله‌جك کانون اولك یدنجی کونی ازمیره کیده‌جکم مصطفی افندی کلدیکی کبی داعیکزی ایستدی دیدیککز کبی اولسون فؤاد و عزت افندیلر سزی کوردکلری کبی برر طرفه قاچدیلر کیتدیلر بغچه‌کزده‌کی آرمود آغاچلری بغچه‌مزده کیلردن آزدر اویله دکلدر افندم بیوك یاکلشکز واردر

80

Εὑρισκόμενος (ἐν τῷ μεταξὺ ἐνῷ εὑρισκόμην) ἐν Παρισίοις, ἐγνώρισα τὸν θεῖόν σας· ἐγνώρισα ἐμαυτὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους τούτους (ἔκαμα νὰ μὲ γνωρίσωσι)· ἀδελφέ! καὶ ἐβαρύνθην καὶ ὤκνησα· τί εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ σᾶς ἔκαμε νὰ βαρυνθῆτε; ὁ ἀνεψιός σας (ἐξ ἀδελφοῦ) θὰ ὑπάγῃ εἰς κανὲν μέρος; ὁ Μαχμοὺτ ἐφένδης ἦλθεν ἐκ μέρους τοῦ θείου του (ἐκ πατρὸς) Ριζᾶ βέη· τὸ ἀτμόπλοιον τοῦτο ἐκ τίνος μέρους (πόθεν) ἔρχεται; ὑμεῖς τίνος μέρος ἐλάβετε; βεβαίως ἐλάβετε τὸ μέρος τοῦ πατρός σας· ἡ κυρία μήτηρ σας τί διατάττει! ποία εἶναι ἡ διαταγή της; ἔχει καμμίαν διαταγήν; δὲν ἔχει καμμίαν διαταγήν, μόνον ἔχει κἄτι νὰ σᾶς εἴπῃ· ἐκ τῶν ἀτμοπλοίων τοῦ Βοσπόρου τινὰ μὲν προσεγγίζουσι μόνον εἰς τὰς ἐν τῷ εὐρωπαϊκῇ πλευρᾷ ἀποβάθρας, τινὰ δὲ μόνον εἰς τὰς ἐν τῇ Ἀνατολικῇ πλευρᾷ· κύριε! τὸ ἀτμόπλοιον τῆς Πριγκήπου κατὰ ποίαν ὥραν ἀναχωρεῖ (σηκόνεται); τὸ πρῶτον εἰς τὰς δέκα παρὰ τέταρτον, καὶ τὸ δεύτερον εἰς τὰς ἕνδεκα καὶ τέταρτον· τὸ δεύτερον πολὺ ἐξώρας

κινεῖ· τὸ πρῶτον προσεγγίζει εἰς τὴν Χάλκην; οὐχί· μόνον εἰς τὴν Πρώτην προσεγγίζει· τὰ ἐν τῇ μεγάλῃ ἀγορᾷ καταστήματα εἶναι στερεώτερα τῶν ἐν τῇ ὑμετέρᾳ νήσῳ.

81

Σὺ ποίησον καθὼς σοι λέγομεν· κύριέ μου! τὸ πρᾶγμα ἀπέβη (ἐβγῆκε) καθὼς εἴπετε· ἐκεῖνος παρέστησεν (ἔδωκε νὰ ἐννοήσητε) ὑμῖν τὸ πρᾶγμα ὡς ἤθελεν· ἰδοὺ ἐγὼ κατὰ τὴν διαταγήν σας ἦλθον· ἅμα εἶδον ὑμᾶς, ἐγνώρισα· ἰδοὺ κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν ἡμῶν, ἅμα ἤλθομεν εἰς Βιέννην, σᾶς γράφομεν· ὦ παῖ! ὁ εἰπὼν ὅτι εἶσαι ὀκνηρὸς ἐρρέτω (ἂς ὑπάγῃ), λεγέτω ὅ,τι θέλει· σὺ κύτταζε τὸ ἔργον σου· τέκνον μου! ἔσο ἐπιμελής· πείθου τοῖς πρεσβυτέροις σου· σὺ νὰ ἦσο εἰς τὴν θέσιν μου, τί θὰ ἔπραττες· βλέπω ὅτι ἔχετε δίκαιον, ἀλλὰ τί νὰ κάμω· λέγει ὅτι ἔχετε λάθος· τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι ὡς λέγετε· οὕτως ἔστω· ἐκ τούτου τί προέρχεται (βγαίνει); γινώσκετε ὅτι εἴμεθα τρεῖς ἀδελφοί· ἐνῷ ὁ παῖς ἐξηκολούθει κλαίων, ἦλθεν ὁ διδάσκαλος· ὑμεῖς ἐκεῖ τί κάμνετε; ἐξακολουθοῦμεν γράφοντες τὸ θέμα ἡμῶν· ἐνῷ ἐγὼ ἤμην ἕτοιμος ν' ἀνοίξω (ἐν τῷ ἀνοίγειν) τὴν θύραν, ἦλθεν ὁ Ἰμὶν ἐφένδης· ὁ Γιουσοὺφ ἐφένδης ἀναχωρεῖ ὅσον οὔπω (εἶναι ἐν τῷ ἀναχωρεῖν)· ἐνῷ ἡμεῖς ἡτοιμαζόμεθα νὰ ἔλθωμεν πρὸς ὑμᾶς, ἦλθεν εἷς κύριος· ὁ πατὴρ διέταξέ με (τὸν θεράποντά σας) ὅπως κομίσω ὑμῖν τὴν ἐπιστολὴν ταύτην· ὁ Λατὴφ ἐφένδης ἐξῆλθε πρωῒ ἐκ τῆς οἰκίας, ὅπως δι' ἁμάξης μεταβῇ εἰς ἅγιον Στέφανον· τὸ ἀτμόπλοιον ἠγέρθη ἐκ τῆς γεφύρας τῇ ἑνδεκάτῃ καὶ ἡμισείᾳ, ὅπως προσεγγίσῃ μόνον εἰς Πριγκηπον· ἡ ἐν Πριγκήπῳ οἰκία ἡμῶν εἶναι ὡραιοτέρα τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει.

82

Κύριε! πιστεύων λέγετε τοῦτο; ὁ φρόνιμος παῖς, ὑπακούων τῷ πατρί του, μεταβαίνει καθ' ἑκάστην ἑνωρὶς εἰς τὸ σχολεῖον· ὁ Ριφὰτ ἐφένδης ἔρχεται λέγων κἄτι τι τῷ Μιδὰτ ἐφένδη· ὁ Γαλὴπ ἐφένδης σκεφθεὶς εἶπε τοῦτο· τὸ παιδίον κλαῖον (κλαῖε κλαῖε) ἀπεκοιμήθη· σκεπτόμενος (σκέπτου σκέπτου) εὗρον τὴν θεραπείαν του· γράφων (γράφε γράφε) ἔμαθον νὰ γράφω τὴν τουρκικήν· ἐκ τῶν πολλῶν λόγων (λέγε λέγε) ἡ γλῶσσά μου ἐφύτρωσε τρίχας· ἐρωτῶν (δὶς) εὗρον τὴν οἰκίαν σας· ἐγὼ νὰ δυσαρεστηθῶ ἐναντίον ὑμῶν; τὸ πιστεύετε; καταβαίνετε ἀπὸ τοῦ ἵππου (ἀφιππεύετε); καταβίβασον τὸν παῖδα ἀπὸ τοῦ ἵππου· ὁ Ρεοὺφ ἐφένδης σήμερον αὔριον ἀποθνήσκει· εἶναι λέγουσιν ὀγδοηκοντούτης· φοβοῦμαι τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον· εἶπε «σὲ φονεύω»· τί εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ ράπτετε; τὸ θέρος θὰ ράψω εἰς τὸν ράπτην ἓν ἐπανωφόριον θερινόν· ὁ Λατὴφ ἐφένδης ἔρχεται τρέχων· ὁ ἵππος τὸν ὁποῖον χθὲς ἠλαύνετε (ἐκάματε νὰ τρέχῃ) δὲν εἶναι ἐκεῖνος; ὁ ταχέως ὀδεύων, ταχέως φθάνει· τίς ἥρπασε τὸ φέσιόν σας; ἀφίνω ἐγὼ ν' ἁρπάσωσι κανὲν πρᾶγμά μου;

ΜΑΘΗΜΑ 40.

Ἀλληλοπαθές—Παθητικόν—Μέσον.

§ 213. *Ἀλληλοπαθῆ.* Τὰ μὲν ἐξ ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν προσθήκῃ τοῦ γράμματος μ μεταξὺ τῆς ρίζης τοῦ ῥήματος καὶ τῆς καταλήξεως γινόμενα (βλ. Γραμ. σ. 106 § 89)

σημαίνουσιν ἀμοιβαίαν ἐνέργειαν καὶ πάθος· π. χ. اورمق τύπτειν, اورشمق **βουρ-ουὸ-μὰκ** τύπτειν ἀλλήλους.

Τὰ δὲ ἐξ ἐνεργητικῶν ἀμεταβάτων καὶ ἐκ καταστατικῶν ἐμφαίνουσιν ἁπλῶς πρᾶξιν ἢ κατάστασιν, γινομένην ὁμοῦ ὑπὸ πολλῶν· π. χ. كولمك γελᾶν, كولشمك **γκιοσλ-σὸ-μὲκ** γελᾶν δύο ἢ περισσοτέρους ὁμοῦ, ἤτοι συγγελᾶν.

Τὰ ἀλληλοπαθῆ συντάσσονται τῇ προθέσει ايله **ιλὲ** μετά· π.χ. نظيف افندى ايله سويلشدى ὁ Ναζὴφ ἐφένδης συνωμίλησε (**σοϊλε-σ-τὶ**) μετὰ τοῦ Ζιβὲρ ἐφένδη· ἢ τῇ πτώσει, μεθ' ἧς τὸ πρωτότυπον ῥῆμα συντάσσεται, ἤτοι αἰτιατικῇ ἢ δοτικῇ· π. χ. بكشديلر **βὰκ-σ-τὶλερ** π.χ. εἶδον ἀλλήλους (ἐκυττάχθηκαν).

§ 214. *Παθητικά.* Ταῦτα συντάσσονται μετὰ τῆς προθέσεως دن ἢ μόνης, ἢ μετὰ τῆς λέξεως طرف **ταρὰφ** ἢ جانب **τζανὶπ** (μέρος) ἐχούσης τὴν καταληκτικὴν ἀντωνυμίαν, ἤτοι طرفدن **ταραφ-ημ-τὰν** ἐκ μέρους μου· طرفكدن **ταραφ-ην-τὰν** ἐκ μέρους σου κτλ. π. χ. طرفدن ἢ بندن وكيلك ἡ ὑπόσχεσις ἡ δοθεῖσα ὑπ' ἐμοῦ.

Τὰ ἐξ ἀλληλοπαθῶν παθητικὰ σημαίνουσιν ὅτι γίνεται τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαινόμενον μεταξὺ δύο ἢ περισσοτέρων· π. χ. چوق سويلشلدى **τσὸκ σοϊλε-σ-ιλ-τὶ** πολλὴ συνομιλία ἐγένετο.

§ 215. *Μέσα.* Ταῦτα γινόμενα διὰ τῆς προσθήκης ἑνὸς

ن μεταξὺ ρίζης καὶ καταλήξεως σημαίνουσιν ὅτι ἡ ἐνέργεια ἐπιστρέφει εἰς τὸ ὑποκείμενον· π. χ. ییقامق **γικα-μὰκ** νίπτειν, ییقانمق **γικα-ν-μὰκ** νίπτεσθαι.

چالمق **τσαλ-μάκ**, κρούειν, κλέπτειν

طرامق **ταρα-μάκ**, κτενίζειν

دوکمك **τιοβ-μέκ**, δέρειν, κοπανίζειν

اویمق **οὐϊ-μάκ**, συμφωνεῖν

ایلری کلمك **ἰλερὶ γκελμέκ**, προέρχεσθαι

ایلك **ἴλκ**, ἀρχικός, πρῶτος

خرسز **χηρσήζ**, κλέπτης

غوغا **γαβγὰ** (καβγὰ) ἔρις

کلید **κιλίτ**, κλεῖθρον

جام **τζάμ**, ὕελος

سرخوش **σερχός**, μέθυσος

اورمق **βουρ-μάκ**, τύπτειν, κρούειν

قیرمق **κηρ-μάκ**, θραύειν

ییقامق **γιϊκα-μάκ**, πλύνειν, νίπτειν

سوکمك **σοϊ-μέκ**, ὑβρίζειν

صوك **σών**, τελευταῖος

دلی **τελί**, μωρός, παράφρων,

دال **τάλ**, κλών, κλάδος

قصور **κουσούρ**, ἐλάττωμα

انختار **ἀναχτάρ**, κλειδίον

چرچوه **τσερτσεβέ**, πλαίσιον

لکن **λάκιν**, فقط **φάκατ**, ἀλλὰ

آرتق **ἄρτηκ**, πλέον.

طوتشدیرمق **τουτ-ουσ-τουρ-μὰκ** κάμνω νὰ ἐρίσωσιν·

ال اله طوتشدیرمق συμφιλιῶ (βάλλω νὰ πιάσωσιν ὁ εἷς τὴν χεῖρα τοῦ ἄλλου)·

یوزه اورمق κτυπῶ εἰς τὸ πρόσωπον, ὀνειδίζω·

قیرلمق **κηρ-ηλ-μὰκ** καὶ قیرنمق **κηρ-ην-μὰκ** τσακκίζομαι, λυγιοῦμαι (ἀκκίζομαι).

Κύρια ὀνόματα: جال **Δζεμάλ·** صالح **Σαλήχ·** رفيق **Ρεφήκ·** حميد **Χαμήτ·** نافذ **Ναφήζ·** زبور **Ζιβέρ·** عايشه **Ἀϊσὲ** (γυν.) شاديه **Σαδιὲ** (γυν.) الفت **Οὐλφὲτ** (γυν.) فاطمه **Φατμὲ** (γυν.).

§ 216. *Ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου.* Ὅταν ὑποκείμενον ὀνοματικοῦ ἀπαρεμφάτου ἢ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον, ἢ τοὐναντίον ὅταν ὑποκείμενον εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου ἢ ὀνοματικόν, ταῦτα τίθενται κατ' ὀνομαστικήν· π. χ.

ايشيتديكزمى محمد افندينك بورايه كلمى يازلديغنى ἠκούσατε ὅτι ἐγράφη νὰ ἔλθῃ (γκελμεσὶ) ἐνταῦθα ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης;

بو اوك صاتلديغى يازلمسى ايشته بونك ايچوندر ἰδοὺ τὸ νὰ γραφῇ ὅτι ἐπωλήθη (σατηλὶηγὶ) ἡ οἰκία αὕτη διὰ τοῦτο εἶναι (ἐκ τούτου προέρχεται).

ἔνθα τὸ كلمى ὑποκείμενον τοῦ يازلديغنى καὶ τὸ صاتلديغى ὑποκείμενον τοῦ يازلمسى ἐτέθησαν κατ' ὀνομαστικήν.

§ 217. *Σύνταξις ῥημάτων.* Τὸ اورمق (κτυπᾶν) ὡς ἐνεργητικὸν μεταβατικὸν συντάσσεται αἰτιατικῇ· π. χ. بنى اوريكز اولديكز κτυπήσατέ με, φονεύσατε.

Οὐχ ἧττον συντάσσεται καὶ δοτικῇ καὶ σημαίνει τὸ μέρος, εἰς ὃ κτυπᾷ τις· π.χ. پنجره يه اوردى ἐκτύπησεν εἰς τὸ παράθυρον.

Τὸ ῥῆμα τοῦτο σημαίνει καὶ *ὑποκρίνεσθαι* καὶ *παραδίδοσθαι* καὶ τότε συντάσσεται ἐπίσης δοτικῇ· π. χ. دليكه اورمق ὑποκρίνεσθαι παραφροσύνην (τὸ κτυπῶ εἰς τὴν τρέλ-

λαν)· شرخوشلغه اورمق παραδίδοσθαι εἰς τὴν μέθην (τὸ κτυπῶ εἰς τὴν μέθην).

Τὸ δέ γ' πρόσωπον τῆς εὐκτικῆς τοῦ كورمك βλέπειν, ἤτοι τὸ كوره **γκιορέ**, ἐπέχει καὶ θέσιν προθέσεως ἰσοδυναμοῦν τῇ ἡμετέρᾳ κατά· σημαίνει δὲ συμφωνίαν καὶ ἀναλογίαν καὶ συντάσσεται δοτικῇ· π. χ. بكا كوره κατ' ἐμέ· بزه كوره καθ' ἡμᾶς.

§ 218. *Μόρια*. Τὸ τοπικὸν برو ἢ برى (*ἐντεῦθεν*) προηγουμένης τῆς προθέσεως دن (*ἀπὸ*) σημαίνει *παράτασιν*· π. χ. صباحدنبرو **σαπαχ-τὰν περὶ** ἀπὸ τῆς πρωΐας καὶ ἐντεῦθεν.

Ὁ σύνδεσμος اوزره **οὐζρὲ** *ἵνα, ὅπως*, χρησιμεύει καὶ ὡς ὄνομα· τότε δ' ἀποβάλλει τὸ ληκτικὸν ه καὶ λαμβάνει ἐν τέλει τὰς καταληκτικὰς κτητικὰς ἀντωνυμίας· π. χ. اوزرم **οὐζερ-ὶμ** τὸ ἐπάνω μου· اوزرك **οὐζερ-ὶν** τὸ ἐπάνω σου· اوزرى **οὐζερὶ** τὸ ἐπάνω του κτλ.

Τὰ ἀνωτέρω κλίνονται ὡς ὀνόματα και λαμβάνουσι ἐπὶ στάσεως μὲν τὴν πρόθεσιν ده· π. χ. اوزرمده **οὐζεριμ-τέ**, ἐπάνω μου· ἐπὶ δὲ κινήσεως ἀπὸ τόπου τὴν πρόθεσιν دن· π. χ. اوزرمدن **οὐζερ-ιμ-τὲν** ἐπάνωθέν μου κτλ.

ΘΕΜΑ.

٨١

جمال بك صالح افندی‌یه بر شی سویلدی رفیق افندی حمید افندی ایله سویلشدی بونلری بنده‌کز سویلشدیردم آرتق چوق سویلشلدی

رفیق افندی سویلنه‌رك کیتدی حقکزده چوق شیلر سویلنلیور کیمك طرفندن قومشولر کزدن دون اوه کلور ایکن یولده بر قوش طوتدم نافذ افندی زیور بك ایله غوغایه طوتشدی بونلری کیم طوتشدیرمش داعیکز ال اله طوتشدیردم عثمان شو آغاجك داللرندن طوتمش بولندیغی حالده چاغریور ایدی قاشیقلرکزی چالان خرسز چارشوده طوتلدی سزی سوکن دوکن کیمدر بو آدملر سزك قومشولرکز ایله سوکشدیلردوکشدیلر خدمتجی قزه قهوه دوکدیردیکزمی دوکلمش قهوه‌یی دها ایو سودرم بو اختیار شو کلیده پك کوزل اویدی جامی چرچوه‌یه اویدرملی رفیق بك سوزلری اویدرییور صالح افندی جمال بك ایله اویوشدی محمد افندینك اوغلی قاریسنه و قاریسی باباسنه باقیشوب برآز کولشدیلر صاتان چوق فقط الان یوق

۸۲

احمد افندی‌یی کوردیکزوارمی احمد افندی‌یی کورن وارمی بو ایشی سلیمان افندی‌یه کوردره‌جکم دون مکتبه ابراهیم افندی ایله کورشدك سزی رشید افندی ایله کورشدیره‌یمی اوکز بورادن کورینیورمی خیر بو ایش یارین کوریله‌جك آرادیغکزی بولدیکزمی یارین نره‌ده بولشه‌لم ساعت اوچده اوه کلورمیسین بنده‌کز او ساعتده مکتبده بولنملی‌یم بر یره کیتدیکزوقت یرکزده بریسنی بولندیرملیسکز سودیکزچوجق خسته‌در کندیسنی سودرمك ایستیان چوجق چالشقان و تربیه‌لی اولملی بو چوجقلر چوق سویشیورلر مخدوم کزمکه چیقه‌جغمزی ایشیدنجه غایت سویندی بو خبر بزی زیاده‌سیله سویندردی جمال افندی‌یه کوره ایش بویله دکلدر بزه کوره کویمز قدر کوزل بریوقدر سنه‌نك ایلك ایکی آیی ایله صوك ایکی آیی غایت صغوق اولور بو ایش کچن سنه‌دنبرو بویله طوریبور

83

Διατί δέρεις τὸν κύνα; τί σοι ἔκαμε; ὁ υἱός σας σήμερον ἐδάρη· ὑπὸ τίνος; ὑπὸ τοῦ διδασκάλου· τέκνα μου! διατί δέρεσθε; τίς ἔβαλε τοὺς παῖδας τούτους νὰ δαρῶσιν; ὁ Δζεμὰλ βέης τώρα τύπτει ἑαυτόν, ἀλλ' ἀνωφελῶς (ὠφέλειά του δὲν ὑπάρχει)· φίλε μου! ποῦ παρατηρεῖς; ἐν τῷ μεταξὺ ἐνῷ ὑμεῖς ὡμιλεῖτε, ὁ Σαφὲτ καὶ ὁ Χαϊρεδ-δὶν ἐφένδης παρετήρησαν ἀλλήλους· ἡ ὑπόθεσις αὕτη αὔριον θὰ παρατηρηθῇ (θεωρηθῇ)· ὁ Ρεφὴκ ἐφένδης παρατηρεῖ ἑαυτόν· ταῦτα τίνι λέγετε; τίς ἦτο ὁ κύριος (τὸ ἄτομον), μεθ' οὗ χθὲς συνδιελέγεσθε ἐν τῷ θεάτρῳ; ἐγὼ θὰ κάμω αὐτοὺς νὰ συνομιλήσωσιν· ὁ Ἀρηφῆ βέης ἔρχεται λέγων καθ' ἑαυτὸν (μονολογῶν)· ὁ λόγος οὗτος ὑπὸ τίνος ἐλέχθη; ἐλέχθη ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Μουσταφᾶ ἐφένδη· ἔκρουσαν τὴν θύραν· ὕπαγε, παρατήρησον τίς κρούει τὴν θύραν, τί θέλει; κρούσατε τὸ παράθυρον, ὥστε νὰ ἐννοήσῃ ὁ Χουσεῖν ἐφένδης· ἡ ὥρα ἔκρουσεν ἐννέα· ὁ Ὀσμὰν βέης προσποιεῖται τὸν ἀσθενῆ (τὸ ἐκτύπησεν εἰς τὴν ἀσθένειαν)· ὁ ἄνθρωπος οὗτος προσεποιήθη ὅλως διόλου τὸν παράφρονα· ὁ υἱός σας μετὰ τῆς θυγατρὸς ὑμῶν τύπτουσιν ἀλλήλους· τίς ἔβαλε τοὺς ἀλέκτορας τούτους νὰ παλαίσωσι; ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης κλαίων τύπτει ἑαυτόν.

84

Ὁ ἐρωτῶν τοῦτο τίς; ὑπάρχει ὁ ἐρωτῶν τοῦτο; ἐρωτῶν (δὶς) εὗρον τὴν οἰκίαν σας· σήμερον ἠρωτήθην ὑπὸ τοῦ Φεχὶμ ἐφένδη· τὸ ὑπὸ τοῦ Λατὴφ ἐφένδη ἐρωτηθὲν τί εἶναι; οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἐρωτῶσιν ἀλλήλους τὴν ὁδόν· εὖ-

ρον ἐν τῇ ὁδῷ ἓν κλειδίον· νὰ τὸ ἴδω· εἶναι ἰδικόν μου· εὑρέθη τὸ ὡρολόγιόν σας; καθ' ἑκάστην μέχρι τῆς 7 καὶ $^1/_2$ ὥρας εὑρίσκομαι ἐν τῷ γραφείῳ, μετὰ μεσημβρίαν μεταβαίνω εἰς τὴν τὴν Ὑψηλὴν Πύλην· τὸ πλαίσιον ὁλόκληρον μετὰ τῶν ὑέλων ἐθραύσθη· πῶς ἐθραύσθη; ἔπεσεν ἐκ τῆς θέσεώς του καὶ ἐθραύσθη· ὑμεῖς εἴδετε τὸν θραύσαντα τὰς ὑέλους τῶν παραθύρων μου; ἡ γυνὴ αὕτη πολὺ ἀκκίζεται· ἔχετε ἐπάνω σας χρήματα; οὐχί· ἐπάνω μου ἄλλο ἐκτὸς τοῦ κλειδίου τοῦ δωματίου μου δὲν ὑπάρχει· κύριέ μου! διατί δυσαρεστεῖσθε; χρέος ὑμῶν εἶναι νὰ ἐρωτήσωμεν τοῦτο (ἐρωτῆσαι)· ὅτε συνελήφθη ὁ κλέπτης, εὑρέθη τίποτε ἐπ' αὐτοῦ; εὑρέθη ἓν χρυσοῦν ὡρολόγιον καὶ δώδεκα ἀργυρᾶ κοχλιάρια· ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐπάνω εἰς τίνα εἶναι (ἀνατεθειμένη); εἶναι ἐπάνω εἰς τὸν ἀνεψιόν σας (ἐξ ἀδελφῆς) Ἐμὶν βέη· ἰδού! τὸ νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ ὑπόθεσις αὕτη εἶναι ἀνατεθειμένη εἰς τὸν Ἐμὶν βέη ἐκ τούτου προέρχεται· τίς εἶναι ὁ πρῶτος υἱός σας; κατὰ τὴν πρώτην ἑβδομάδα τοῦ ἐλευσομένου ἀπριλίου ἀναχωρῶ εἰς Βιέννην· ἡ τελευταία ἡμέρα τοῦ μαρτίου ἦτο πολὺ θερμή.

85

Τί εἶναι τὸ σφάλμα μας; εἴπατε· ἐὰν ἔχω πταῖσμά τι, ὀνειδίσατέ με· ὁ κλάδος οὗτος εἶναι ἐκείνης τῆς λεμονέας· οἱ κλῶνες τῆς ἀμυγδαλέας εἶναι πολλοὶ ἀδύνατοι· εὐκόλως θραύονται· κατ' ἐμέ, ὁ σιδηρόδρομος εἶναι καλλίτερος τοῦ ἀτμοπλοίου· καθ' ἡμᾶς, ἡ εἴδησις αὕτη δὲν εἶναι ἀληθής· καθ' ὑμᾶς, ἡ Βιέννη δὲν ἔχει διαφορὰν τῶν Παρισίων· τὰ ἐνδύματά σας τίς ἔκλεψε; ἐκλάπησαν ὑπό τινος·

σήμερον ἐξ ἀπροσεξίας ἔκλεψαν τὸ ρινόμακτρον τῆς κ. Ἀϊσέ· ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη ὑπὸ τῆς κ. Οὐλφέτ· ἰδοὺ τὸ νὰ νομισθῇ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη ὑπὸ τῆς κ. Σαδιέ, ἐκ τούτου προῆλθε· τὸ ρόδον τοῦτο ἐδόθη ὑπὸ τῆς κ. Σαδιέ· ὁ οἶνος οὗτος ὑπὸ τίνος εἰς τίνα στέλλεται; ἐγὼ λέγω, ἀλλὰ τί ὄφελος· δὲν ὑπάρχει ὁ ἀκούων (οὐδεὶς ἀκούει)· ἡ κλίνη ἕτοιμος, ἀλλ' ὕπνος δὲν ὑπάρχει· κάλλιστα· νὰ ἔλθω καθὼς διατάττετε· ἀλλὰ τοῦ κ. πατρός σας εὑρισκομένου ἐν τῷ χωρίῳ, τί νὰ κάμω; υἱέ μου καθ' ἑκάστην πρωΐαν ἅμα ἐγερθῇς τοῦ ὕπνου, πρέπει νὰ νίπτῃς καθαρῶς τὰς χεῖρας καὶ τὸ πρόσωπόν σου, καὶ ἀκολούθως ν' ἀρχίζῃς τὴν ἐργασίαν σου· ἅμα ἠγέρθην τῆς κλίνης, τὸ πρῶτόν μου ἔργον ἦτο νὰ νιφθῶ καὶ νὰ κτενισθῶ· ἀπὸ πρωΐας περιμένω ὑμᾶς· ὁ Σαφὲτ βέης ἀπὸ ἓξ μηνῶν εἶναι ἀσθενής· τὸ νὰ γραφῇ ὅτι ὁ Σαφὲτ βέης ἀπὸ ἓξ μηνῶν εἶναι ἀσθενὴς προῆλθεν ἀπὸ λάθος· ἀσθενὴς δὲν ἦτο ὁ ἴδιος, ἦτο ὁ ἀδελφός του.

ΜΑΘΗΜΑ 41.

Ἀποφατικὸν—Ἀδυνάτως ἀποφατικόν.

§ 219. Τὸ *ἀποφατικὸν* γινόμενον προσθήκῃ τῆς συλλαβῆς ﻣﺎ (*μα* ἢ *με*) μεταξὺ τῆς ρίζης τοῦ ῥήματος καὶ τῆς καταλήξεως (βλ. Γραμ. σ. 112 § 96) ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ ἀποφατικὸν τῆς ἑλληνικῆς· π. χ.

يازمق **γιαζ-μάκ** γράφειν· يازمامق **γιάζ-μα-μακ** μὴ γράφειν·

كيتمك **γκιτ-μὲκ** μεταβαίνειν· كيتمامك **γκίτ-με-μεκ** μὴ μεταβαίνειν.

Τὸ δ' *ἀδυνάτως ἀποφατικὸν* γινόμενον ἐκ τοῦ ἀποφατικοῦ προσθήκῃ πρὸ τῆς εἰρημένης καταλήξεως ما τοῦ γράμματος ه (*α ἢ ε*) διὰ τὰς συμφωνολήκτους ρίζας, ἢ τῆς συλλαβῆς يه (*γὶα ἢ γὲ*) διὰ τὰς φωνηεντολήκτους, σημαίνει ὅτι *δὲν δύναται* ὁ λαλῶν νὰ πράξῃ τὸ ὑπὸ τοῦ ρήματος σημαινόμενον (βλ. Γραμ. σ. 113 § 97) π. χ.

يازمامق **γιάζ-μα-μακ** μὴ γράφειν· يازەمامق **γιαζ-ά-μα-μακ** μὴ δύνασθαι γράφειν·

كيتمامك **γκίτ-με-μεκ** μὴ μεταβαίνειν· كيدەمامك **γκιτ-έ-με-μεκ** μὴ δύνασθαι μεταβαίνειν.

§ 220. *Ἀποφατικὸν συνδετικοῦ.* Τὸ ἀποφατικὸν τοῦ συνδετικοῦ, ἤτοι τὸ دكلم **τεγίλ-ιμ** δὲν εἶμαι, دكلسين **τεγίλσ-ιν** δὲν εἶσαι κτλ. μετὰ τοῦ μέλλοντος τῶν ἄλλων ρημάτων σημαίνει τὸ μὴ *προτίθεσθαι*· π. χ.

اوى صاتون الەجق دكلم δὲν προτίθεμαι (δὲν εἶμαι) ν' ἀγοράσω τὴν οἰκίαν.

اورايه كيدەجك دكلم δὲν προτίθεμαι νὰ μεταβῶ ἐκεῖ.

Τὸ δ' ἐρωτηματικὸν دكلمى **τεγίλ-μι** (δὲν εἶναι; δὲν ἔχει οὕτως;) προηγουμένου οἱουδήποτε χρόνου καταφατικοῦ ἢ ἀποφατικοῦ, ἀποτελεῖ τὸν καὶ παρ' ἡμῖν συνήθη ἰδιωτισμόν· π. χ.

يازدم دكلى بونى بن τοῦτο ἐγὼ ἔγραψα· δὲν ἔχει οὕτως;
كيتملى دكلى اورايه ἐκεῖ πρέπει νὰ ὑπάγω· δὲν ἔχει οὕτως;
سويلمامش دكلى بونى محمد ὁ Μεχμὲτ τοῦτο δὲν εἶπε· δὲν
ἔχει οὕτως;

قرال **κηράλ**, βασιλεύς
امپراطور **'Ιμπερατώρ**, Αὐτο-
[κράτωρ
بختيار **πахτιάρ**, εὐτυχὴς
زواللو **ζαβαλλῆ**, δυστυχὴς
باقر **πακήρ**, χαλκὸς
تلغراف **τελεγράφ**, τηλέγραφος
تلغراف چكمك—**τσεκμέκ**, σύρειν
[τηλέγραφον, τηλεγραφεῖν
تلغرافنامه **τελεγραφ-ναμέ**, τη-
[λεγράφημα
درجه **τερετζέ**, βαθμὸς
بو درجه‌ده ἐν τούτῳ τῷ βαθμῷ,
[τοσοῦτον
نه درجه‌ده؟ ἐντίνι βαθμῷ; πόσον;
آرا (آره) **ἀρά**, μεταξύ, μέσον
بادهوا **πάτ-ι-χεβά**, κοινῶς πε-
ταχαβά, δωρεὰν
زيارت **ζιαρέτ**, ἐπίσκεψις

زيارت ايتمك ἐπισκέπτεσθαι
حركت **χαρεκέτ**, κίνησις, ἐνέρ-
[γεια, διαγωγὴ
حركت ايتمك κινεῖσθαι, ἐνεργεῖν
تشكر **τεσεκκιῦρ**, εὐχαριστία
تشكر ايتمك εὐχαριστεῖν (δοτ.)
كورشمك **γκιορ-σὸ-μέκ**, συναναστρέφεσθαι, συνέντευξιν
[λαμβάνειν
مال اولمق **μὰλ ὠλμάκ**, ἰδιο-
[κτησίαν γίνεσθαι (κοστίζειν)
كلباصدى **κιζλ-πασπῆ**, φλογίς,
[κ. μπριζόλα
كباب **κεπάπ**, ψητὸν
تاوه **ταβά**, τηγάνιον
اسقره **ισκάρα**, ἐσχάρα
باغ **πάγ**, ἄμπελος
تارلا **ταρλά**, ἀγρὸς

Ὀνόματα χρατῶν καὶ ἐθνικά.

رومانیا **Ρουμάνια,** Ρουμανία· رومانیالی **ρουμάνια-λη,** ρουμοῦνος·

ایتالیا **Ἰτάλια,** Ἰταλία· ایتالیالی **ἰτάλια-λη** καὶ ایتالیان **ἰταλιάν,** ἰταλός·

انکلیز **ἰνγκιλίζ** καὶ انکلزلی **ἰνγκιλτέρα-λη,** ἄγγλος·

فرانسز **φρανσὴζ** καὶ فرانسزلو **φράνσα-λη** γάλλος·

آلمان καὶ آلمانیالو **ἀλεμάνια-λη,** γερμανός·

بلغارستان **πουλγαριστάν,** Βουλγαρία· بلغار **πουλγάρ,** βούλγαρος·

كیرمك آرایه **ἀραγιὰ γκιρμέκ,** ἐμβαίνειν ἐν τῷ μέσῳ, μεσολαβεῖν·

كلمك آرایه ر εἰς ἓν μέρος ἔρχεσθαι, συνέρχεσθαι·

بو آراده ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ·

اخمد افندی ایله آرامز ایو دكل τὸ μεταξὺ ἡμῶν (δηλ. ἡ σχέσις ἡμῶν) μετὰ τοῦ Ἀχμὲτ ἐφένδη δὲν εἶναι καλή·

§ 221. *Ἐπικρατέστερον πρόσωπον.* Καθὼς τὸ ῥῆμα συμφωνεῖ πρὸς τὸ ἐπικρατέστερον τῶν ὑποκειμένων (§ 136), οὕτω καὶ ὅταν ὑπάρχωσι γενικαὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τοῦ α' καὶ β', ἢ τοῦ β' καὶ γ' προσώπου, τὸ ὄνομα λαμβάνει καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν ἀνάλογον τῇ ἐπικρατεστέρᾳ γενικῇ· π. χ. سنك و بنم حالمز σοῦ καὶ

ἐμοῦ ἡ κατάστασις (ἡμῶν)· انك و سنك حالكز ἐκείνου καὶ σοῦ ἡ κατάστασις (ὑμῶν).

§ 222. *Σύνταξις μορίων*. Τὸ ἐπίρρημα بادهوا τίθεται κατὰ δοτικήν, ὡς καὶ τὸ τίμημα (§ 67)· π. χ. بادهوايه المق λαμβάνειν δωρεάν.

Τὸ μόριον قدر (§ 35. 133) μετ' ὀνομαστικῆς τῶν ἐκ τοῦ ἀορίστου ἀναφορικῶν μετοχῶν (105) σημαίνει *τόσον ὅσον*· π. χ. ايستديكى قدر چاغرسون ἄς φωνάζῃ ὅσον θέλει.

Τὸ كوره **γκιορὲ** (217) συντασσόμενον μετὰ δοτικῆς συνθέτων ἀναφορικῶν μετοχῶν σημαίνει ἐπίσης *συμφωνίαν*, ἰσοδυναμοῦν τῷ ἡμετέρῳ *καθά*· π. χ. سويلديكنه كوره καθὰ λέγει (ἐὰν ἴδῃ τις τὸ λεγόμενόν του).

Τὸ اوزرى **οὐζερὶ** (§ 218) κατὰ δοτικὴν τιθέμενον, ἤτοι اوزرينه **οὐζερινέ**, καὶ συντασσόμενον μετ' ὀνομαστικῆς ὀνοματικῶν ἀπαρεμφάτων ἰσοδυναμεῖ τῇ ἡμετέρᾳ *ἐπί*, σημαίνει δὲ χρόνον καὶ ἀντιστοιχεῖ τῇ χρονικῇ μετοχῇ τοῦ τύπου ارادقده **ἀρατήκτα** (§ 203)· π. χ.

محمد افندينك صورمسى اوزرينه ἐπάνω τοῦ ἐρωτῆσαι (**δωρμαδὴ**) τὸν Μεχμὲτ ἐφένδην, ἤτοι ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει τοῦ Μεχμὲτ ἐφένδη, ἢ ὅτε ἠρώτησεν ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης.

Τὸ μόριον جه (116) τιθέμενον ἐν τέλει τοῦ προσδοκωμένου ἐνεστῶτος καὶ τοῦ παρακειμένου σημαίνει *παρομοίωσιν*, ἰσοδυναμοῦν τῷ كبى **γκιπὶ** *ὡς*, *καθὼς* (§ 211) μετ' ἀ-

ναφορικῆς μετοχῆς, ἢ τῷ ἡμετέρῳ *οἱονεί, ὡς νά·* ἢ ἐμφαίνει βαθμόν, ἰσοδυναμοῦν τῷ *τόσον, ὅσον*, μετ' αὐτὸ δὲ τίθεται ἡ καταληκτικὴ κτητικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου سی **σὴ** κατὰ δοτικήν· π. χ.

کولرجه‌سنه **γκιϑλέρ-τζεσινὲ** ὡς νὰ γελᾷ, οἱονεὶ γελῶν·

اوقومشجه‌سنه **ὠκουμούσ-τζασηνὰ** ὡς νὰ εἶχεν ἀναγνώσει·

سورجه‌سنه **σεβέρ-τζεσινὲ** ὡς νὰ ἀγαπᾷ, ἢ τόσον ὅσον ἀγαπᾷ.

Ὁ ἀποφατικὸς σύνδεσμος نه نه **νὲ . . νὲ** (οὔτε . . οὔτε) συντάσσεται καταφατικῷ ῥήματι· π. χ. نه بوکا بر شی سویلدم نه اکا οὔτε τούτῳ εἶπόν τι, οὔτε ἐκείνῳ.

ΘΕΜΑ·

٨٣

چالشقان چوجقلری سورم تنبل چوجقلری سوه‌مم اوچوجغی سوه‌مم سن ترکجه سویلرمیسین فرانسزجه سویلمزمیسین آلمانیاجه سویلیه‌مزمیسین بو پانطالونی کیمه دیکدیردیکز بو سنه ترزی‌یه البسه دیکدیرمدم حاضر الدم بونی بیلمزمیدکز نیچون بزه‌ده بیلدیرمدیکز بر آز دها طوره‌مزمیسکز جمال بکی ایکی دقیقه‌دها طوردره‌مزمیدك حمدی افندی زیور افندی ایله اویوشمدی درسه دها باشلانمدیمی ذکی افندینك زیارتنه کیده‌مم ایتالیا قرالی حضرتلری کچن سنه آلمانیا امپراطوری حضرتلرینی زیارت بیوردیلر حرکتکزی کیمسه بکنمیور واپورك قاچده حرکت ایده‌جکنی بیلمزمیسین بو ایکی باغ آراسنده‌کی ترلا کیمکدر ابراهیم افندی ایله آرا کزنصل آرامزده بر شی یوق بالق تاوه‌سنی پك سورم قیا بالغی اسقره اولماز بزده تاوه ایدرز بو سوزی کندی قولاغیله ایشیتمشجه‌سنه اکلاتدی بو کون برلینه کیدییورسکز دکلمی شوکت

افندی یارین یر یره کیتمز دکلمی سز بو سوزی نوری بك آغزندن ایشیتمشسکز دکلمی رفیق بك ایله یارین کوریشه‌جکسکز دکلمی

٨٤

افندم! بو باغی بادهوایه المشسکز پك یاکلشکز وار بکا اون بیك غروشه مال اولدی بهاسنه کوره پکده بادهوا دینله‌مز ظن ایدرم بو ترلا نصل اوجوزمیدر افندم! ایوجه بیله‌م ایشیتدیکمه کوره اون بیك غروشدن آشاغی‌یه ویرمزلر ایمش بو درجه بهالی اولدیغنی بیلمز ایدم بن سکا آلمه دیمشم سن دیکله‌مدك آلدك سکا نه یاپه‌یم کامل بك سویلدیکنه کوره کله‌جك سنه رومانیا ایله بلغارستان آراسنده بر تیمور یول یاپیله‌جق ایمش بر آرایه کلدیکمز وقت سویلشورز پادشاهمز افندمز حضرتلری تبعه‌سنی پدر اوغللرینی سورجه‌سنه سورلر ایشی کندی کوزیله کورمشجه‌سنه بیلور چوجق درسنی اوقورجه‌سنه بعض شیلر سویلدی یارین بزه کله‌جك دکلیسکز یارین هیچ بر یره کیده‌جك دکلم سز شوکت افندی‌یی سودیکسکز قدر او دخی سزی سورمی ایستدیکك قدر سویله سنی دکلیان یوق خیرالدین افندینك کیتمسی اوزرینه نه یاپدیکز بونك اوزرینه بن‌ده قالقدم عموجه‌مك یانینه واردم سن و بن کیفسزز اشتهامز یوق بر شی بیه‌میز سنك و بنم حالمز ایو دکلدر عثمان افندی و سن ایوسکز انك و سنك والده‌کز پك خسته‌در ایدن بولور بو دنیا ایتمه بوله دنیاسیدر مایس شهرینك اوچنده پارسدن چکدیکسکز تلغرافنامه‌یی اون بش کون صکره برلینده الدم

86

Σᾶς πιστεύω· δὲν πιστεύω τοῦτο· δὲν δύναμαι νὰ πιστεύσω τοὺς λόγους τοῦ Λατηφ ἐφένδη· τοῦτο οὐδεὶς δύναται νὰ πιστεύσῃ· τί σκέπτεσαι; δὲν σκέπτεσαι τὸν δυστυχῆ Ὀμέρ; δὲν δύνασαι νὰ σκεφθῇς τίποτε; αὔριον ὁ Σαλὴχ ἐφένδης ἀναχωρεῖ εἰς Παρισίους· ὁ Δζεμὰλ βέης δὲν

ἀναχωρεῖ εἰς Βιέννην· ὁ Ρεφὴκ βένς οὐδαμοῦ (εἰς κανὲν μέρος) δύναται νὰ μεταβῇ· τὸν χειμῶνα τρώγομεν τῇ 2 καὶ 1]2 ὥρᾳ τῆς νυκτός· ἡμεῖς τυρὸν δὲν τρώγομεν· ἡμεῖς τυρὸν τρώγομεν, δαμάσκηνα δὲν δυνάμεθα νὰ φάγωμεν· μένετε ἀπόψε παρ' ἡμῖν; δὲν μένετε ἀπόψε παρ'ἡμῖν; δὲν δύνασθε μίαν ἐπέραν νὰ μείνητε παρ' ἡμῖν; οἱ κκ. Χαϊρῆ καὶ Νουρῆ τὸ θέρος ἐνωρὶς κατακλίνονται; δὲν δύνανται ἐνωρίτερον νὰ κατακλιθῶσιν; ὁ παῖς κοιμᾶται; διατί δὲν τὸν ἐκοιμίσατε; ἐνοήσατε ὅ,τι εἶπον; τώρα καλῶς δώσατε τοῖς κυρίοις νὰ ἐννοήσωσι· ἡ κεφαλή μου πονεῖ· μή με ἐνοχλεῖς (κεφαλοπονεῖς)· μὴ παίζετε μετὰ τῶν παίδων τούτων· εἴδετε τὸν Χαμδῆ βένην; βλεπόμεθα ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος· μὴ συναναστρέφεσθε μετὰ κακῶν ἀνθρώπων· ὁ υἱός σας ποῦ ἀπεστάλη· ἤθελεν ἀποσταλῇ εἰς Βιέννην, ἀλλὰ δὲν θ' ἀποσταλῇ· ἡ οἰκία αὕτη ἐπωλήθη; οὐχί· ἀκόμη δὲν ἐπωλήθη· ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐλησμονήθη πλέον νομίζω· οὐχί· ἀκόμη δὲν ἐλησμονήθη· τοῦτο οὐδεὶς ἐλησμόνησε· οὐδεὶς δύναται νὰ λησμονήσῃ.

87

Τέκνον μου! διατί δὲν νίπτεσαι; διατί δὲν κτενίζεσαι; τί περιμένεις; ἀγαπητέ μοι πάτερ! ἡ χείρ μου πονεῖ, δὲν δύναμαι νὰ νιφθῶ· δὲν δύναμαι νὰ κτενισθῶ· χθὲς ἐτηλεγράφησα εἰς Ἀγγλίαν· εἰς τίνα; εἰς τὸν Ρεφὴκ βένην; τὸ τηλεγράφημα ὑμῶν ἐλήφθη; ἐκεῖνο δὲν δύναμαι νὰ γνωρίζω· πόσον εὐτυχὴς ἄνθρωπος ἤμην,λέγει,καὶ δὲν τὸ ἐγίνωσκον (δὲν εἶχον, λέγει, εἴδησιν)· δὲν θὰ ἔλθητε εἰς ἐπίσκεψιν ἡμῶν; ἡ ἐπίσκεψις ἡμῶν ἔκαμε τὸν θεράποντά σας εὐγνώ-

μονα· πέρυσι (τὸ παρελθὸν ἔτος) ἐπεσκέφθη τὴν ἡμετέραν πρωτεύουσαν ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας· τὸ ἀτμόπλοιον δὲν ἐκίνησεν ἀκόμη; διατί δὲν κινεῖ; γινώσκετε πότε ἀναχωρεῖ ὁ Ρεοὺφ ἐφένδης; τοῦτο οὐδεὶς δύναται νὰ γινώσκῃ· πόθεν ἐδέησεν ἡ διαγωγὴ ὑμῶν; χθὲς ἤλθον εἰς ἐπίσκεψιν ὑμῶν· δὲν ἠδυνήθην νὰ σᾶς εὕρω· ἀνεχώρησα· τὸ ἔμαθον (ἔλαβον εἴδησιν), κύριέ μου· εὐχαριστῶ· ὁ χαλκὸς ἐφέτος εἶναι πολὺ εὐθηνός· ἠγόρασα ἓν τηγάνιον χάλκινον ἀντὶ 20 γροσίων· πόσας ὀκκάδας ζυγίζει (ἔρχεται); ζυγίζει 1 $^1/_2$ ὀκκᾶν· δωρεὰν τὸ ἠγοράσατε· δὲν ἐπίστευον ὅτι ὁ χαλκὸς εἶναι τοσοῦτον (εἰς τόσον βαθμὸν) εὐθηνός· ὁ ἄνθρωπος τὴν πρωΐαν ἅμα ὡς ἐγείρεται ἐκ τῆς κλίνης, δέον νὰ εὐχαριστῇ τῷ Θεῷ· ὕπαγε, ἰδέ, ἡ ὑπηρέτρια ἡτοίμασε τὴν τράπεζαν; ἡ μάγειρος ἔφερεν εἰς τὴν τράπεζαν τὸ ψητόν· ἀκόμη αἱ φλογίδες δὲν εἶναι ἕτοιμοι· δὲν γνωρίζετε πόσον ἀγαπῶ τοὺς ἰχθῦς τηγανητούς· ἀγαπῶ καλλίτερον τὰς τρίγλας τῆς ἐσχάρας· εἰπὲ τῷ μαγείρῳ τοὺς σκόμβρους νὰ (ᾖς) κάμῃ τηγανητούς· ὁ Ρεοὺφ ἐφένδης αὔριον θὰ ἔλθῃ εἰς ἐπίσκεψίν σας· δὲν ἔχει οὕτως; τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ὑμεῖς ἐγράψατε· δὲν ἔχει οὕτως; τὸν Ριζᾶ ἐφένδην τὴν ἑβδομάδα ταύτην δὲν εἴδετε· δὲν ἔχει οὕτω; εἰς τὸν πατέρα σας αὔριον θὰ γράψητε· δὲν ἔχει οὕτως;

88

Ὁ θυρωρὸς οὗτος εἶναι εὐτυχής· οἱ κύριοί του εἶναι πλουσιώτατοι καὶ ἐλευθέριοι ἄνθρωποι· ἡ σταφυλὴ αὕτη εἶναι τῆς ἀμπέλου ἡμῶν· πόσους ἀγροὺς ἔχετε; μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀγρῶν ὑπάρχει μία ἄμπελος· τίνος εἶναι;

ἡ οἰκία τοῦ Γιουσοὺφ ἐφένδη εἶναι μεταξὺ τῆς οἰκίας τοῦ Ρεὶτ ἐφένδη καὶ τῆς ἡμετέρας· ἡ ἐπικράτεια τῆς Αὐστρίας εἶναι μεταξὺ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Γερμανίας· πῶς ἔχουσιν αἱ σχέσεις τοῦ Ριζᾶ ἐφένδη μετὰ τοῦ Γαλλὶπ βέη; δὲν εἶναι καλαὶ αἱ σχέσεις των· αἱ σχέσεις ὑμῶν μετὰ τοῦ Σουπχῆ βέη πῶς εἶναι; δωρεὰν ἠγοράσατε τὸν ἵππον τοῦτον· πῶς δωρεάν; μοὶ ἐκόστισεν ὀγδοήκοντα λίρας· πόσα σᾶς ἐκόστισεν ἡ οἰκία, ἣν ἠγοράσατε; δὲν γνωρίζετε πόσον φιλάργυρος εἶναι ὁ γείτων μας· τί μοι μέλει, ἂς εἶναι φιλάργυρος ὅσον θέλει· τί θέλετε νὰ εἴπητε; τοῦτο τὸ βιβλίον εἰς ἐκεῖνο τὸ παιδίον ὑμεῖς (ἢ ἄλλος τις) ἐδώκατε; εἰς τὸ παιδίον ἐκεῖνο ὑμεῖς τοῦτο τὸ βιβλίον (ἢ ἄλλο τι) ἐδώκατε; ὑμεῖς τοῦτο τὸ βιβλίον εἰς ἐκεῖνο τὸ παιδίον (ἢ εἰς ἄλλο) ἐδώκατε; ἔχετε τόσα ἀρνία, ὅσα πρόβατα; ἡμεῖς δὲν ἔχομεν τόσους ἀλέκτορας, ὅσας ὄρνιθας· ἡ οἰκία τοῦ ἐκ πατρὸς θείου σας ἐπωλήθη; εἰσέτι δὲν ἐπωλήθη· τοῦτο τὸ ἄνθος τίς ἔδωκεν ὑμῖν; δὲν προτίθεσθε νὰ δώσητε τὸ ἄνθος τοῦτο εἰς τὸν φίλον σας Ριζὰ ἐφένδην; εἰς οὐδένα προτίθεμαι νὰ τὸ δώσω· δὲν προτίθεσθε νὰ μεταβῆτε ἐφέτος εἰς τὰς νήσους; οὐδαμοῦ (εἰς κανὲν μέρος) δὲν προτίθεμαι νὰ μεταβῶ· τοῦτο ἐδόθη μοι ὑπὸ τῆς ἐκ πατρὸς θείας μου· ἀκόμη δὲν ἀπεστάλη ἡ ἐπιστολή· ὁ παῖς ὁ μὴ μελετῶν τὸ μάθημά του εἶναι ὀκνηρός· δὲν δύναμαι νὰ εἴπω ὅ,τι δὲν γινώσκω· τὸ πρᾶγμα, ὅπερ ἠρωτήθη, δὲν εἶναι τοῦτο· ὁ Μιδὰτ ἐφένδης ἀφοῦ εἶπε τοῦτο, ἔφυγε· μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ· ἀφοῦ πωληθῇ ἡ οἰκία, τί θὰ κάμητε; ὁ ἐρωτῶν τοῦτο τίς; ὁ Νουρῆ βέης μελετᾷ τὰ μαθήματά του τόσον, ὅσον ὑμεῖς μελετᾶτε; ὁ παῖς κλαίει· οὐδεὶς ὁ ἀκούων· ὁ διδάσκαλος πρέ-

πει νὰ ἀγαπᾷ τοὺς μαθητὰς ὅσον ἀγαπᾷ (ὡς νὰ...) τὰ ἴδιά του τέκνα· οἱ μαθηταὶ πρέπει νὰ ἀγαπῶσι τὸν διδάσκαλόν των ὡς (ὡς νὰ...) τὸν ἴδιον αὐτῶν πατέρα.

ΜΑΘΗΜΑ 42.

Ἀποφατικὸν—Ἀδυνάτως ἀποφατικόν.

(Συνέχεια βλ. Μάθημα 41).

§ 223. Τὰ ἐκ καταστατικῶν ἐνεργητικὰ καὶ τὰ διάμεσα ἐκτὸς τῆς ἐννοίας τοῦ *βάλλω* νὰ . . . (§ 209) σημαίνουσι καὶ τὸ *ἐπιτρέπω* ἢ *ἀφίνω* νὰ . . . Τὰ δὲ ἀποφατικὰ αὐτῶν δηλοῦσι τὸ *μὴ ἐπιτρέπειν, μὴ ἀφίνειν* νά· π. χ.

اوتورتماك **ὠτουρ-τ-μὰκ** βάλλω νὰ καθήσῃ ἢ ἐπιτρέπω ἢ ἀφίνω νὰ καθήσῃ· اوتورمامماك **ὠτούρ-τ-μα-μακ** δὲν βάλλω ἢ δὲν ἐπιτρέπω, ἢ δὲν ἀφίνω νὰ καθήσῃ.

سويلتمك **σοϊλε-τ-μὲκ** βάλλω νὰ εἴπῃ ἢ ἀφίνω νὰ εἴπῃ· سويلتمامك **σοϊλέ-τ-με-μεκ** δὲν ἀφίνω ἢ δὲν ἐπιτρέπω νὰ εἴπῃ.

قبول **καπούλ**, παραδοχὴ	رجا **ρετζά**, παράκλησις
ايتمك قبول παραδέχεσθαι	ايتمك رجا παρακαλεῖν (δοτ.)
معامله **μου'αμελέ**, συμπεριφορά, [ἐνέργεια	غزته **γαζέτα**, / جريده **τζεριτέ**, } ἐφημερὶς
ايتمك معامله φέρεσθαι, ἐνεργεῖν	دشمن **τὺσμὲν** (**τὺσμὰν**) ἐχθρὸς

كسمك **κεσ-μέκ**, κόπτειν

قرارمق **καραρ-μάκ**, μαυρίζειν

ييرتمق **γηρτ-μάκ**, σχίζειν

صرارمق **σαραρ-μάκ**, κιτρινί-[ζειν, ὠχριᾶν

طعام **τα'άμ**, γεῦμα

طعام ايتمك γευματίζειν

شوكتلو **σεβκετλοῦ** Μεγαλειότατος (ἐπὶ Σουλτάνου)·

حشمتلو **χασμετ-λοῦ**, Μεγαλειότατος (ἐπὶ αὐτοκρατόρων καὶ βασιλέων τῆς Εὐρώπης)·

تيمور **τιμὸρ** ἢ دمير **τεμίρ**, σίδηρος

Ἀλληλοπαθὴς ἀντωνυμία: برى بريمزك **πιρὶ πιριμιζὶν** ἀλλήλων (α' προσ.) — برى بريكزك **πιρὶ πιρινιζὶν** ἀλλήλων (β' προσ.) — برى برلرينك **πιρὶ πιρλερινὶν** ἀλλήλων (γ' προσ.).

§ 224. *Ἀνώμαλα ἐνεργητικὰ ἢ διάμεσα*: Μεταξὺ τῶν μέχρι τοῦδε σημειωθέντων ἐνταῦθα οὐδετέρων ἢ ἐνεργητικῶν ρημάτων, τὰ ἑπόμενα σχηματίζονται ἀνωμάλως ὡς ἑξῆς:

ياتمق κατακλίνεσθαι, ياترمق **γιατ-ηρ-μὰκ** (ἀντὶ ياتدرمق **γιατ-τηρ-μὰκ**) βάλλειν κατακλιθῆναι.

ايچمك πίνειν, ايچيرمك **ἰτσ-ιρ-μὲκ** (ἀντὶ ايچدرمك) ποτίζειν.

كچمك διέρχεσθαι, كچيرمك **γκετσ-ιρ-μὲκ** (ἀντὶ كچدرمك **γκετσ-τιρ-μὲκ**) κάμνω νὰ διέλθῃ, διαβιβάζω·

باتمق βυθίζεσθαι, باترمق **πατ-ηρ-μὰκ** (ἀντὶ باتدرمق **πατ-τηρ-μὰκ**) βυθίζειν·

بيتمك λήγειν, بيتيرمك **πιτ-ιρ-μὲκ** (ἀντὶ بيتدرمك **πιτ-ιρ-μὲκ**) περαίνειν·

قاچق φεύγειν, قاچيرمق **κατσ-ηρ-μὰκ** (ἀντὶ قاچدرمق **κατσ-τηρ-μὰκ**) φυγαδεύειν·

يشمك ψήνεσθαι, يشيرمك **πισ-ιρ-μὲκ** (ἀντὶ يشدرمك **πισ-τιρ-μέκ**), ψήνειν.

دوشمك πίπτειν, دوشورمك **τσὸ-σρ-μὲκ** (ἀντὶ دوشدرمك **τσὸ-τσρ-μὲκ**) ρίπτειν·

چيقمق ἐξέρχεσθαι, چيقارمق **τσηκ-αρ-μὰκ** (ἀντὶ چيقدرمق **τσηκ-τηρ-μὰκ**) ἐξάγειν·

طوغمق γεννᾶσθαι, طوغورمق **τωγ-ουρ-μὰκ** (ἀντὶ طوغدرمق **τωγ-τουρ-μὰκ**) γεννᾷν)·

قالقمق ἐγείρεσθαι, قالدرمق **καλ-τηρ-μὰκ** (ἀντὶ قالقدرمق **καλκ-τηρ-μὰκ**) ἐγείρειν.

ديمك λέγειν, ديدرمك **τε-τιρ-μὲκ** (ἀντὶ ديمك **τε-τ-μὲκ**) κάμνω νὰ λέγῃ.

قورقمق φοβεῖσθαι, قورقوتمق **κωρκ-ουτ-μὰκ** (ἀντὶ قورقدرمق **κωρκ-τουρ-μὰκ**) ἐκφοβεῖν, φοβερίζειν.

§ 225. *Τὰ παθητικὰ ἀντὶ ἀπροσώπων.* Τὰ ἐξ ἀμεταβάτων ἐνεργητικῶν ἢ καταστατικῶν παθητικὰ τῆς τουρκικῆς ἰσοδυναμοῦσι τοῖς ἀπροσώποις τῆς ἑλληνικῆς καὶ εἶναι ἐν χρήσει οὐχὶ μόνον ἐπὶ τριτροπροσωπίας, ἀλλὰ καὶ ἀντὶ α' καὶ β' προσώπου· π. χ. واردى ἢ كيلدى فلان يره εἰς τὸ δεῖνα μέρος ἐγένετο μετάβασις (**γκιτ-ιλ-τὶ**) ἢ ἐγένετο ἄριξις (**βαρ-ηλ-τὴ**) ἀντὶ واردق ἢ كيتدك فلان يره εἰς τὸ δεῖνα μέρος μετέβημεν ἢ ἐφθάσαμεν.

§ 226. *Μετοχὴ ἐνεστῶτος καὶ μέλλοντος.* Τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τοῦ μέλλοντος τῶν παθητικῶν ρημάτων ὡς μετοχὴ ἔχει καὶ τὴν σημασίαν τοῦ *εἶναι δυνατὸν ἢ κατάλληλον εἴς τι*, καὶ ἰσοδυναμεῖ πολλάκις τοῖς εἰς (*ιμος*) ἐπιθέτοις τῆς ἑλληνικῆς (§ 149)· π. χ.

بو اتمك ينير ὁ ἄρτος οὗτος τρώγεται (**γενίρ**), ἤτοι δύναταί τις νὰ τὸν φάγῃ, εἶναι βρώσιμος·

بو صو ايچيله‌جك صو دكلدر τὸ ὕδωρ τοῦτο δὲν εἶναι ποθησόμενον (**ἰτσιλετζέκ**), ἤτοι δὲν δύναται νὰ ποθῇ, πόσιμον.

Τὸ δὲ γ' πρόσωπον τοῦ προσδοκωμένου ἐνεστῶτος τοῦ καταφατικοῦ καὶ τοῦ ἀποφατικοῦ τοῦ αὐτοῦ ρήματος τιθέμενα ὁμοῦ, ἀποτελοῦσιν ἰδιωτισμὸν καὶ σημαίνουσι *μόλις*· χ. χ. كلور كلمز **γκελὶρ γκελμὲζ** μόλις ἦλθε (κατὰ λέξιν, ἔρχεται δὲν ἔρχεται)· سويلر سويلمز **σοϊλὲρ σοϊλεμὲζ** μόλις εἶπε (λέγει, δὲν λέγει).

§ 227. *Ἀλληλουχία γενικῶν.* Εἴδομεν (§ 47) ὅτι ἡ ἀλληλουχία τῶν γενικῶν κτητικῶν ἢ σχετικῶν ἐπιτρέπεται μέχρι τριῶν.

Καθὼς δ' ἐπὶ μιᾶς γενικῆς παραλείπεται πολλάκις ἡ πτωτικὴ αὐτῆς κατάληξις (§ 41, 48, 65), οὕτω καὶ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν ἀλλεπαλλήλων παραλείπεται ἐκ τῆς μιᾶς ἢ καὶ ἐκ δύο ἡ πτωτικὴ κατάληξις· π.χ. مكتب بغچه‌سی آغاچلرينك

ὁ καρπὸς τῶν δένδρων τοῦ κήπου τῆς σχολῆς, ἀντὶ میوه‌سی مکتب بغچه‌سنك μεκτεπ-ὶν παγτσε-σηνὶν κτλ.

ΘΕΜΑ

٨٥

درسکز بیتدیمی بن ایشمی بیتیرمدم سن ترجمه درسکی دها بیتیره‌مامشسین
نه ایچیورسکز چوجغه نه ایچیردك هانیا یاتدیغکز اوطه چوجغی
یاتیردکمی بو کچه‌جکمز کوپری آخشامی تیمورمیدر کیجه‌لری نصل
کچیرسکز دها کونش باتمامش ایکن آی طوغدی بزم قایغمزی باتیران
ایشته بو کمیدر یمکمکز پیشدیمی آشجی بو کون یمك پیشرمدی بو کون
نه پیشرتدیکز قوشمه دوشرسین افندم ! مندیلکزی دوشوردیکز
مکتبدن بیك سکزیوز طقسان برسنه‌سنده چیقدم بزی خاطردن چیقارمیك
آللهدن قورقملی چوجغی قورقوتمه نیه بویله صراردك چوق اویقوبنی
صرارتدی هوا قرارمش آخشامی اولدی یوخسه یغمورمی کلیور
چوق طاتلیلر دیشلرکزی قرارته‌جق محمد افندی سوزینی اجرا ایلدی
سوزکز اجرا اولندی‌می نه ظن ایدیورسکز بونی کیمسه‌یه ظن
ایتدیرمامملیسکز سعید افندی رجامزی قبول ایتمدی بن اکا قبول
ایتدیررم طعامه بیورکز افندم ! طعامدن کلیورم بز ارکن طعام ایدیورز
سزه بر رجام وار کیمه رجا ایتملی بیله‌میورم رشید افندینك معامله‌سنی
بکندم طوغریسی بزه پك ایو معامله ایتدی صبحی افندینك حقمزده‌کی
معامله‌سنه نه دیرسکز غزته‌یی اوقودکمی جریده‌ده یکی بر شی وارمی
بن بر شی کورمدم

٨٦

شوکتلو پادشاهمز افندمز حضرتلری حشمتلو آلمانیا امپراطوری حضرتلرینه
اعلا ایکی آت کوندرمشلردر حشمتلو آلمانیا امپراطوری کچن سنه
پایتختمزی زیارت ایلدکلری صره‌ده بنده‌کز بوراده دکل ایدم رضا افندینك

یانه واردیغکز وقتده سزی اوتورتمزمی فرتهیی چوجغه یرتیرمه دیدم
سعید افندی بزی سویلتمیور هپ کندیسی سویلیور نه یر نه یدیرر نه
ایچر نه ایچیرر دون عمر افندی کوپریدن کچر ایکن ساعتنی چالدرمش
سن ده چالدرمیه سین قورقه آناجغم! بن چالدرم انلر قرنداش دکلیدرلر
سوزده قرنداشدرلر فقط دشمن کبی بری برلرینی ییه جکلر قرنداشلق
بویله می اولور بری برلرینی قرنداشجه معامله ایدیورلر طور باقهلم دها
بر بریمزی کورمدك دون فلان یره کیدلدی طعام اولنه جغی وقتده
مکتوب کلدی طعامدن صکره یارم ساعت قدر بغچه ده کزلدی بو
سوقاقدن کچلمز بغچه یه چیقیلورمی خیر افندم! چیقله مز ادرنه یه اون
ایکی ساعتده کیدیلور پاره ویره ویره اوصانلمزمی صفره دن قالقلدقدن
صکره برآز آیاق اوزره کچیریله رك اندن صکره تیاترویه کیدلدی بری
بریمزی پك زیاده سور ایدك بری بریمزه طارلدق بری بریمزدن خبر
الهمدق بو سوز سویلنمز افندم! سویلدیکمز اینانیله جق شی دکلدر
خیرالدین سویله جك چوجقدر بو دوشونیله جك شیدر اونودیله جق شی
دکلدر آرزو اولنه جق شیلردندر یوسف افندیی کورر کورمز
طانیدم محمود افندی مکتبدن کلور کلمز درسلرینی اوقومغه باشلادی
صباح اولور اولمز سوقاغه چیقار

89

Ἐκεῖνο, ὅπερ ἐγὼ φοβοῦμαι, δὲν εἶναι τοῦτο· ἔκαμε τοῦτο διὰ νὰ μ' ἐκφοβήσῃ· διατί φεύγεις; τίς ἐφυγάδευσε τὸ πτηνόν; τὸ ἀτμόπλοιον ἡμῶν σήμερον ἐπέρασε τὸ ὑμέτερον· οὐδεὶς δύναται νὰ μὲ περάσῃ· τὸ ἔαρ θὰ διέλθω (θὰ κάμω νὰ διέλθῃ) εἰς τὰς νήσους· ὑμεῖς ποῦ θὰ διέλθετε τὸν χειμῶνα; τὸ φαγητὸν ψήνεται· σήμερον τί θὰ ψήσητε; δὲν δύναμαι νὰ φάγω τὸ φαγητόν, ὅπερ ψήνετε· τί θὰ διατάξητε (βάλητε) τὸν μάγειρον νὰ ψήσῃ; ἐγὼ δὲν ἐκοιμήθην ἐν τῷ δωματίῳ τούτῳ, ἐκοιμήθην ἐν ἐκείνῳ· τὸ δωμάτιον,

ἐν ᾧ ἐκοιμίσατε τὸν παῖδα, νὰ μὴ ἦ ψυχρόν; ἀπόψε ἀφ' ἑνὸς μέρους θὰ δύῃ ὁ ἥλιος καὶ ἀφ' ἑτέρου θ' ἀνατέλλῃ ἡ σελήνη· εἶμαι βεβυθισμένος εἰς χρέη· χθές, ἐνῷ ἠρχόμεθα ἐκ τῶν νήσων εἰς τὴν γέφυραν, τὸ ἀτμόπλοιον ἡμῶν ἔμπροσθεν τῆς Χαλκηδόνος ἐβύθισεν ἓν ἀκάτιον· καθ' ἑκάστην πρωΐαν πίνω ἑκατὸν δράμια γάλακτος· μᾶς ἔδωκε νὰ πίωμεν (προσέφερεν) ἕνα καφέ· ἀκόμη δὲν ἐτελείωσεν ὁ τυρός σας; ἐτελειώσατε τὴν ἐργασίαν ὑμῶν; ὁ ράπτης δὲν ἠδυνήθη νὰ τελειώσῃ τὰ ἐνδύματα ἡμῶν· ὁ παῖς, ὁσάκις πίπτει, κλαίει· μικροῦ δεῖν θὰ μ' ἐρρίπτετε εἰς τὴν θάλασσαν· κύριε! μὴ φοβεῖσθε· πῶς νὰ μὴ φοβῶμαι· κατὰ ποῖον ἔτος ἐγεννήθητε; ἐγεννήθην πρὸ εἴκοσιν ἐτῶν ἐν Σμύρνῃ· ἡ θυγάτηρ σας πότε ἐγέννησε; δὲν ἠκούσατε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον σᾶς εἶπον; κύριέ μου! μὴ λέγετε τοῦτο· μή με κάμητε νὰ εἴπω πράγματα, ἅτινα δὲν θέλετε ν' ἀκούσητε.

90

Ἀκόμη δὲν ἠγέρθης; κύριέ μου! χθὲς πολὺ ἐξώρας κατεκλίθημεν· τί ἔγινε τὸ ποτήριον, ὅπερ ἐσηκώσατε ἐκ τῆς τραπέζης; σὺ μόνος δὲν δύνασαι νὰ σηκώσῃς τὸν σάκκον τοῦτον τῆς ὀρύζης· διατί ἐμαυρίσατε; ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ μ' ἐμαύρισεν· ὁ Σουλεϊμὰν ἐφένδης πολὺ ὠχρίασε· τί ἔχει; εἶναι ἀσθενὴς ἀπὸ δεκαπέντε ἡμερῶν· διατί ἴστασαι ἐπὶ ποδός; ὁ Ἀρηφῆ ἐφένδης, ὁσάκις πηγαίνω, μὲ βάλλει νὰ καθήσω πλησίον του· διατί ἔσχισες τὴν ἐφημερίδα; δὲν τὴν ἔσχισα ὁ δοῦλός σας· τὴν ἔσχισεν ἐκεῖνος ὁ παῖς· διατί ἀφῆκες νὰ τὴν σχίσῃ; τίς σᾶς ἔβαλε νὰ κάμητε τοῦτο; τίς ὁ μὴ ἀφήσας ὑμᾶς νὰ κάμητε τοῦτο; ἐκ τοῦ οἴνου τούτου

οὔτε ἐγὼ θὰ πίω, οὔτε ἄλλον θ' ἀφήσω νὰ πίῃ· εἶπον τοῦτο διὰ νὰ μὴ τὸν ἀφήσω νὰ νομίσῃ ὅτι δὲν ἐνόησα τὸν λόγον του· τοῦτο ὁ Ριφὰτ ἐφένδης δὲν θὰ ἐκτελέσῃ; ἐγὼ θὰ τὸν κάμω νὰ τὸ ἐκτελέσῃ· δὲν τολμῶ νὰ εἴπω τοῦτο· τὸ πρᾶγμα τοῦτο μ' ἔκαμε νὰ τολμήσω νὰ ἐξέλθω σήμερον· ἐδέησε νὰ μεταβῶ εἰς τὸ δεῖνα μέρος· τὸ πρᾶγμα τοῦτο ἀπαιτεῖ νὰ μεταβῶ εἰς ἐκεῖνο τὸ μέρος· ἐγευματίσατε; ὁρίσατε νὰ γευματίσωμεν ὁμοῦ· ὁ Ἰζζὲτ ἐφένδης φέρεται πρὸς ἡμᾶς ὡς εἰς ἐχθρούς· δὲν μᾶς ἐδέχθη· διατί δὲν παραδέχεσθε τοῦτο; θὰ σᾶς κάμω νὰ τὸ παραδεχθῆτε· τὸ ἑσπέρας τῆς Κυριακῆς ποῦ θὰ ἦσθε (εὑρίσκεσθε); τὸ κρέας τοῦ κωδιοῦ εἶναι νοστιμώτερον τοῦ κρέατος τοῦ σκόμβρου· οἱ μαθηταὶ τῆς σχολῆς τοῦ Καδῆ-κιοϊ εἶναι περισσότεροι τῶν μαθητῶν τῆς σχολῆς Κουζγουντζουκίου.

91

Ἔχετε, λέγει, μίαν παράκλησιν πρὸς ἡμᾶς· παρακαλῶ νά μοι ἀναγνώσητε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην· ἡ συμπεριφορὰ τοῦ Φουὰτ ἐφένδη πρὸς τοὺς φίλους του εἶναι ἐξαίρετος· φέρεται πρὸς αὐτοὺς ὡς ἀδελφός· ὁ Ἀλῆ ἐφένδης εἶναι ἐχθρὸς τοῦ Ὀσμὰν ἐφένδη· ἤθελον νὰ κόψω τὸ δένδρον τοῦτο· ὁ Κιαμὴλ ἐφένδης δὲν ἀφῆκε νὰ τὸ κόψω· τί εἴπατε πρὸς ἀλλήλους; γινώσκομεν ἀλλήλους· οἱ ἀδελφοὶ οὗτοι ἀλληλοτρώγονται ὡς ἐχθροί· οἱ κύριοι Ναζὴφ καὶ Ζιβὲρ ἀγαπῶσιν ἀλλήλους ὡς ἀδελφούς· ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας τὸ ἐλευσόμενον ἔτος θὰ ἐπισκεφθῇ τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα τὸν βασιλέα καὶ αὐθέντην ἡμῶν· ἡ Α. Μ. ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας ἔγραψε μίαν ἐπιστολὴν πρὸς

τὴν Α. Μ. τὸν Αὐτοκράτορα τῆς Ρωσίας· ἡ ξυλίνη αὕτη γέφυρα εἶναι καλλιτέρα ἐκείνης τῆς σιδηρᾶς γεφύρας· ὁ παῖς μόλις γεννᾶται, ἀρχίζει νὰ κλαίῃ· μόλις ἀνεχώρησεν ὁ Γιουσούφ, ἦλθεν ὁ πατήρ σας· ὁ Ζεκῆ ἐφένδης μόλις ἔφθασεν, ἦλθεν εἰς τὸ πτωχικόν μου· ὁ ἄρτος οὗτος δὲν τρώγεται· εἶναι πολὺ ἔωλος· τὸ ὕδωρ τοῦτο δὲν πίνεται· εἶναι πολὺ ψυχρόν· ἡ οἰκία ἐκείνη δὲν κατοικεῖται (εἶναι ἀκατοίκητος)· εἶναι πολὺ παλαιά· ἐν ἐκείνῳ τῷ δωματίῳ δὲν δύναταί τις νὰ κατακλιθῇ· εἰς πόσας ὥρας δύναταί τις νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν νῆσον Χάλκην; εἰς τὴν Πρίγκηπον ἐφθάσαμεν τὸ ἑσπέρας εἰς τὰς δέκα καὶ τέταρτον· ὁ λόγος οὗτος δὲν λέγεται· δὲν εἶναι πρᾶγμα ὅπερ δίδεται· δὲν εἶναι πρᾶγμα, ὅπερ ἐκτελεῖται· εἶναι πρᾶγμα, ὅπερ δύναται νὰ πιστευθῇ (πιστευτόν); εἶναι πρᾶγμα, ὅπερ δύναται νὰ λησμονηθῇ;

ΜΑΘΗΜΑ 43.

Ρῆμα δυνητικὸν — Ρῆμα σπουδῆς.

§ 228. *Δυνητικόν.* Ἐκφράζεται καὶ ἐν τῇ τουρκικῇ διὰ δύο ρημάτων, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν.

Καὶ τὸ μὲν *δύνασθαι* ἐκφέρεται διὰ τοῦ يلمك **πιλμὲκ** (*γιρώσκειν*) ἑπομένου, τὸ δ' ἕτερον ρῆμα προηγούμενον τίθεται εἰς τὸ τρίτον πρόσωπον τῆς εὐκτικῆς· π. χ.

يازه بيلمك **γιαζὰ-πιλμὲκ** δύνασθαι γράφειν.

اوقويه بيلمك **ὠκουγὰ-πιλμὲκ** δύνασθαι ἀναγινώσκειν·

Ὡς ἀποφατικὸν τοῦ δυνητικοῦ χρησιμεύει τὸ *ἀδυνάτως ἀποφατικὸν* (§ 219)· π. χ.

يازه بيلمك δύνασθαι γράφειν· يازه‌مامق **γι̯αζά-μα μακ** μὴ δύνασθαι γράφειν, καὶ οὐχὶ يازه بيلمامك **γι̯αζὰ πίλμεμεκ.**

اوقويه بيلمك δύνασθαι ἀναγινώσκειν· اوقويه‌مامق **ὠκουγι̯ά-μα-μακ** μὴ δύνασθαι ἀναγινώσκειν, καὶ οὐχὶ اوقويه بيلمامك **ὠκουγι̯ὰ πίλμεμεκ.**

§ 229. *Ρῆμα σπουδῆς.* Τὸ ρῆμα τοῦτο ἐκφράζον ὅτι τὸ σημαινόμενον αὐτοῦ γίνεται ἐν βίᾳ καὶ σπουδῇ, εἶναι σύνθετον ἐκ τοῦ ويرمك **βερμὲκ** (διδόναι) ἑπομένου, καὶ ἐκ τῆς ρίζης οἱουδήποτε ρήματος προτασσομένης καὶ λαμβανούσης ἓν ى ἐὰν ᾖ συμφωνόληκτος, ἢ δύο ἤτοι يى ἐὰν ᾖ φωνηεντόληκτος· π. χ.

يازى ويرمك **γι̯αζὴ-βερμὲκ** γράφειν ἐν σπουδῇ·

اوقويى ويرمك **ὠκουγὴ-βερμὲκ** ἀναγινώσκειν ἐν σπουδῇ.

§ 230. Ἐν ἀμφοτέροις τοῖς ρήμασι τούτοις, ἤτοι τῷ *δυνητικῷ* καὶ τῆς *σπουδῆς*, κλίνεται μόνον τὸ β' ρῆμα, ἤτοι τὸ بيلمك ἢ τὸ ويرمك, τὸ δὲ πρῶτον μένει ἄκλιτον ἐν ἁπάσαις ταῖς ἐγκλίσεσι καὶ ἐν ἅπασι τοῖς χρόνοις· π. χ.

يازه بيله‌جكم θὰ δυνηθῶ νὰ γράψω· يازه بيلمش ὁ δυνάμενος νὰ γράφῃ· يازه بيلديكم ἐκεῖνο ὅπερ ἠδυνήθην νὰ γράψω κτλ.

طويمق **ṫουϊ-μάκ**, αἰσθάνεσθαι, [μανθάνειν

صايمق **σαϊ-μάκ**, ἐκτρέπεσθαι, [ἀλλάσσειν δρόμον

چويرمك **τσεβιρ-μέκ**, στρέφειν

دونمك **ṫιον-μέκ**, ἐπιστρέφειν

اوركمك **ὄρκ-μέκ**, πτοεῖσθαι

قويمق **κωϊ-μάκ**, ἢ قومق **κω-** [**μάκ**, τιθέναι

قوقمق **κωκ-μάκ**, ὄζειν, (δίδειν [ὀσμήν)

زيتون **ζεϊτούν**, ἐλαία

ياغ **γιάγ**, ἔλαιον

ليمانلق **λιμανλήκ**, γαλήνη

قوقلامق **κωκλα-μάκ**, ὀσφραι- [νεσθαι

اسمك **ἐσ-μέκ**, πνέειν

بيومك **ṫσγισ-μέκ**, αὐξάνεσθαι, (μεγαλύνειν)

اورمان **ὠρμάν**, δάσος

قير **κήρ**, ἐξοχὴ

طاغ **ṫάγ**, ὄρος

عيب **ἀϊπ**, ἐντροπὴ

عالم **ἀλέμ**, κόσμος

روزكار **ρουζ-γκιάρ**, ἄνεμος

چشمه **τσεσμέ**, κρήνη

قارشو **καρσοῦ** ἀπέναντι

ساده ياغى **σαṫὲ γιαγῆ**, βούτυρος

Ἀνώμαλα ἐνεργητικά. Τὰ ῥήματα طويمق — اوركمك — قورقمق σχηματίζουσιν ἀνωμάλως τὸ ἐνεργητικόν των, ἤτοι طويورمق ṫουϊ-ουρ-μὰκ *διαδίδειν* (κάμνω ν' ἀκουσθῇ), ἀντὶ طويدرمق ṫουϊ-ṫουρ-μὰκ — اوركتمك οὐρκ-ϑτ-μὲκ *πτοεῖν*, ἀντὶ اوركدرمك ϑρκ-τϑρ-μὲκ — قوقوتمق κωκ-ουτ-μὰκ *κάμνω νὰ μυρίσῃ*, ἀντὶ قوقدرمق κωκ-ṫουρ-μάκ.

Τὸ δὲ صاپمق γίνεται καὶ ὁμαλῶς صاپدرمق σαπ-τηρ-μάκ, καὶ ἀνωμάλως صاپتمق σαπ-ητ-μὰκ *ποιεῖν ἐκτρέπεσθαι*.

Ὀνόματα κύρια: اسعد Ἐσάτ· موسى Μουσά· نظيم Ναζήμ· جميل Δζεμίλ· راسم Ρασήμ· نظيمه Ναζημὲ (γυν.)· مقبوله

Μακπουλέ (γυν.)· زینت Ζιϊνέτ (γυν.)· پاکیزه Πακιζέ (γυν.).

§ 231. *Ἀποφατικὸν ῥῆμα.* Τὸ γ' πρόσωπον τοῦ ἀποφατικοῦ ἐνεστῶτος μετὰ τοῦ ῥήματος كلك **γκελμὲκ** ἔρχεσθαι σχηματίζει ἰδιωτισμόν τινα, σημαῖνον τὸ προσποιεῖσθαί τι· π. χ.

كورمزدن كلك **γκιορμεζ-τὲν γκελμὲκ** προσποιεῖσθαι μὴ βλέπειν·

بیلمزدن كلك **πιλμεζ-τὲν γκελμὲκ** προσποιεῖσθαι μὴ γινώσκειν·

ایشیتمزدن كلك **ἰσιτμεζ-τὲν γκελμὲκ** προσποιεῖσθαι μὴ ἀκούειν.

Μετὰ τὸν προσδοκώμενον ἐνεστῶτα δύναται νὰ τεθῇ καὶ ἡ καταληξις τῶν ἀφῃρημένων لق **λὶκ** ἢ كل **λίκ**· ὡς كورمزلكدن كلك **γκιορμεζλικτὲν γκελτί.**

Ὁ ἰδιωτισμὸς οὗτος γίνεται καὶ διὰ τῆς ὀνοματικῆς ἀπαρεμφάτου τῆς διὰ τοῦ μορίου لق **λήκ**, ἢ كل γινομένης, τρεπομένου μὲν τοῦ παραλήγοντος ك ἢ ق εἰς ز (ὡς كورمامكلك **γκιόρμεμεκ-λὶκ** τὸ μὴ βλέπειν, كورمامزلك **γκιορμεμεζ-λίκ**, ایشیتمامكلك **ἰσίτμεμεκ-λικ** τὸ μὴ ἀκούειν, ایشیتمامزلك **ἰσίτμεμεζ-λικ**) συνταττομένων δὲ τῶν τοιούτων ἀπαρεμφάτων μετὰ τῶν ῥημάτων ایتمك **ἰτμὲκ** ποιεῖν ἢ كلك **γκελμὲκ** ἔρχεσθαι ἢ اورمق **βουρμὰκ** κτυπᾶν· π. χ.

ایتدی كورمامزلك προσεποιήθη (ἔκαμε) ὅτι δὲν εἶδε·

ایشیتمامز لکدن کلدی ἔκαμεν ὅτι δὲν ἤκουσε (ἦλθεν ἐκ τοῦ μὴ ἀκοῦσαι).

طانیمامز لغه اوردی ἔκαμεν ὅτι δὲν γνωρίζει (ἐκτύπησεν εἰς τὸ ὅτι δὲν γνωρίζει).

Τὸ اورمق καὶ μετ' ἀφῃρημένων σημαίνει προσποίησιν· π. χ. اورمق خستهلکه προσποιεῖσθαι ἀσθένειαν.

§ 232. *Σύνθετος ἀναφορικὴ μετοχή.* Τὰ ἡμέτερα *μ' ἔρχεται νὰ κλαύσω, μ' ἔρχεται νὰ φωνάξω* κτλ. ἐκφέρονται ἐν τῇ τουρκικῇ διὰ τῆς συνθέτου ἀναφορικῆς μετοχῆς τοῦ μέλλοντος καὶ τοῦ **γκελίορ**, ἔρχεται· π. χ.

آغلایه جغم کلیور μ' ἔρχεται νὰ κλαύσω·

آغلایه جغك کلیور σοὶ ἔρχεται νὰ κλαύσῃς·

آغلایه جغی کلیور ἔρχεται αὐτῷ νὰ κλαύσῃ κτλ.

Τὰ δ' ἡμέτερα *δὲν εἶναι διὰ νὰ τελειώσῃ* (δὲν θὰ τελειώσῃ ποτέ, τέλος δὲν ἔχει) κτλ. ἐκφέρονται διὰ τῆς αὐτῆς μετοχῆς καὶ τοῦ **γιόκ**, δὲν εἶναι· π. χ. ایشك یوقدر بیتهجك δὲν εἶναι διὰ νὰ τελειώσῃ ἡ ὑπόθεσις αὕτη.

§ 233. *Ἡ αὐτοπαθὴς* کندی. Αὕτη ἐμφάσεως χάριν ἐπαναλαμβάνεται· τότε δ' ἡ πρώτη δὲν λαμβάνει καταληκτικὴν κτητικὴν ἀντωνυμίαν καὶ μένει ἄκλιτος· π. χ. کندی کندیه سویلوم کندی εἶπον αὐτὸς ἐμαυτῷ· کندی کندیکزه اوقویکز αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ἀνάγνωτε.

Ἐν τοιαύτῃ θέσει ἰσοδυναμεῖ πολλάκις τῷ ἡμετέρῳ μόνος· π. χ. كندی كنديمه كيدييورم πηγαίνω μόνος.

Ἡ ἀντωνυμία αὕτη τίθεται καὶ ἐπιθετικῶς· τότε δὲ προτάσσεται τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὅπερ προσδιορίζει, καὶ μένει ἐπίσης ἄκλιτος· π. χ. كندی ايشمه باقيورم βλέπω τὴν ἰδικήν μου ἐργασίαν· كندی باباسنه بيله سويلمدی οὔτε εἰς τὸν ἴδιον αὐτου πατέρα εἶπεν.

ΘΕΜΑ

٨٧

بو مكتوبی اوقويه بيلورميسين كوره‌يم افندم ! بنده‌كز اوقويه‌مم لكن برادرم قولكز اوقويه بيلور افندم ! سزه بر رجام وار بكا بر شی يازيويررميسكز ايشته بنم ياپه بيلديكم بودر داعيكز بر شی ياپه‌مدم بنم المدن نه‌كليور يارين ساعت اوچ بچقده فقيرخانه‌مه كله‌بيله‌جكميسكز كله‌جككزه سوز ويره‌بيلورميسكز سوز ويره‌مم بونی باقيوير رجا ايدرم اسعد افندی نره‌ده شمدی بو قپودر بغچه‌يه چيقيويردی بن‌ده كيده‌يم‌می سز بيلورسكز رجا ايدرم بشمی بيتيريويريكز عجله‌م وار افندم ! ايشكز بش اون دقيقه‌ده بيتر ايش دكلدر بر ساعت ايستر اويله ايسه بن‌ده قالورم كيتميويررم بر شی طويدم صحيحميدر دكلميدر بيله‌مم بر سوز ايشيتديكی كبی عالمه طويورير چابوق اولك بزی اسعد افندی آشاعيده بكليور وارسون بكلسون موسی‌نه اولدی او سوقاغك ايچنه صاپدی نيچون يولی صاپتديكز سن بك اوغلنه كيده‌جك ايدك نيه دوندك نظيم افندی بنی يولدن چويردی بوهوا ايله قيره‌كيديلورمی راسم افندی طاغه‌كيتمش افندم ! بونی بر دها سويلميك عيبدر سزك بورجكزی ويرمامكز عيب دكلمی قارشومزده‌كی افندی كيم اوكزك قارشوسنده نه وار بر دكان وار پنجره‌لری لدوسه قارشودر نه‌دن

اورکدیکز سزی کیم اورکوتدی بنده‌کزی اورکودن ایشته بودر بونی دوشوندکجه آغلایه‌جغم کلیور

۸۸

اوطه‌نك پنجره‌سی آچیقدر پنجره‌سی آچیق اولان بو اوطه بنم دکل همشیره‌مکدر بو مملکتك اهالیسی زنکیندر اهالیسی زنکین اولان بو مملکت بزم مملکتدن دها کوچکدر بو طاوغك یمورطه‌سی اوفاق و اوزوندر یمورطه‌سی اوفاق و اوزون اولان بو طاوق قومشومز حسین افندینك طاوقلرندن دکلمی بو چوجغك اوستی باشی تمیزدر اوستی باشی تمیز اولان بو چوجق همشیره‌کز مقبوله خانمك مخدومی دکلیدر دون زینت خانمه ویردیککز نه ایدی خیریه خانمه بر مکتوب یازه‌جغم خیریه خانمه یازه‌جغم مکتوبی راسم افندی ایله کندوسنه کوندره‌جکم اوغلم ! دون کندی کندیکزه نره‌یه کیدیور ایدیکز حیوانلر کندی کندیلرینه کیدیورلر بن انسان اولدیغم حالده کندی کندیمه کیده‌مزمیم نظیمه خانم بنده‌کزی کوردیکی حالده کورمامزلك ایتدی پاکیزه خانمك سوزلرینی ایشیتدم لکن ایشیتمامزلکه اوردم نظیم افندی بیلمامزلك ایدیور بو کنج دلیلکه اوردی بزده خسته‌لکه اوری ویریرز صبحی و رضا افندیلری نره‌ده بوله‌بیله‌جکمی سویلرمیسکز افندم ! بو کون بر یرده بوله‌مزسکز یارین کله‌بیلورمیسکز کله‌م احمد افندی بورایه کلدکجه بو ایشك بیته‌جکی یوقدر

92

Αὔριον δύνασθε νὰ μεταβῆτε εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Ἐσὰτ ἐφένδη; οὐχί· ἔχω ἐργασίαν· δὲν δύναμαι νὰ μεταβῶ· ἠδυνήθης νὰ ἐννοήσῃς ὅ,τι εἶπον; τῇ ἀληθείᾳ δὲν ἠδυνήθην νὰ ἐννοήσω τίποτε· ὁ παῖς οὗτος δύναται νὰ περιπατῇ ταχέως· ἐγὼ δὲν δύναμαι νὰ περιπατῶ ὅσον αὐτός· πιστεύετε ὅτι ὁ Ναζὴμ ἐφένδης θὰ δυνηθῇ νὰ τολμήσῃ τοῦτο;

δὲν δύναμαι νὰ τὸ πιστεύσω· ὁ Δζεμὶλ ἐφένδης δύναται νὰ ἐκτελέσῃ τοῦτο· μὴ ὑπόσχεσθε πρᾶγμα, ὅπερ δὲν δύνασθε νὰ ἐκτελέσητε· θὰ δυνηθῆτε νὰ δώσητε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην τῷ Ρασὶμ βέῃ; δὲν δύναμαι νὰ σᾶς ὑποσχεθῶ· ἠδυνήθητε νὰ γνωρίσητε τὸν Σαλὴχ βένην; ἅμα τὸν εἶδον, τὸν ἐγνώρισα· τοῦτο τίς δύναται ν' ἀναγνώσῃ; οὐδεὶς δύναται ν' ἀναγνώσῃ· τὸ πρᾶγμα, ὅπερ ὑμεῖς δὲν δύνασθε νὰ κάμητε, ἄλλος δὲν δύναται νὰ κάμῃ; πῶς δὲν δύναται νὰ κάμῃ; παρακαλῶ, γράψον τοῦτο ἀμέσως· ὁ παῖς οὗτος λησμονεῖ ἀμέσως πᾶν πρᾶγμα· κύριέ μου! θεωρεῖτε τοῦτο ἀμέσως; μὲ ὑποχρεοῦτε· παρακαλῶ, κόψατε τοῦτο ἀμέσως· ὁ διδάσκαλος μόλις ἦλθεν, ἔκραξεν ἀμέσως τὸν Δζεμὰλ ἐφένδην· ἄνοιξον ἀμέσως τὴν θύραν· μόλις ἦλθεν ὁ Ρεφὴκ βένης, ἀνεχώρησεν ἀμέσως ὁ Χαμδῆ ἐφένδης· τὰ δένδρα ταῦτα ταχέως αὐξάνουσιν· ἐμεγαλώσατε πολὺ τὴν ὑπόθεσιν· πότε καὶ ἐγὼ θὰ μεγαλώσω! παρὰ τίνος ἐμάθετε τοῦτο; ἐὰν εἶναι ἀληθὲς ἐκεῖνο ὅπερ ἔμαθον, αὔριον θὰ ἔλθῃ ἡ κ. Μακπουλέ· ἐνόσῳ δὲν τελειώσῃ ἡ ὑπόθεσις ἣν γινώσκετε, ἡ κ. Μακπουλὲ δὲν εἶναι διὰ νὰ ἔλθῃ ἐδῶ.

93

Μὴ παρεκκλίνητε τῆς εὐθείας ὁδοῦ· ὅλως κατ' εὐθεῖαν ὑπάγετε· ἀπόψε δὲν θὰ ἔλθω· θὰ μένω ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ μου· πότε θὰ ἐπιστρέψητε; αὔριον τὸ πρωΐ· στρέψατε τὸ πρόσωπον πρὸς τὸ μέρος τοῦτο· ὁ Ναζὴφ ἐφένδης δὲν στρέφει τὸ πρόσωπον πρὸς ἡμᾶς (τὸ ἡμέτερον μέρος)· ποῦ ἐθέσατε τὸν κάλαμόν μου; ἔθηκα αὐτὸν ἐπὶ τοῦ γραφείου σας· ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἄνεμος, αὔριον θὰ ὑπά-

γω εἰς τὰς νήσους· ποῖον ἄνεμον φοβεῖσθε; τὸν νότον ἢ τὸν βορρᾶν; τώρα οὔτε βορρᾶς, οὔτε νότος πνέει· ἡ θάλασσα εἶναι γαλήνη· τί ἔχει διὰ νὰ φοβηθῇ τις; ἔρχεται μία κακὴ ὀσμή· κάτι τι βρωμᾷ· ἔχετε λάθος· πόθεν ἔρχεται ἡ ὡραία αὕτη ὀσμή; ἔρχεται ἀπὸ τὸν κῆπον· εἶναι ὀσμὴ τοῦ ἰασμίνου, ὅπερ ἤνθησεν· ὁ δοῦλός σας δὲν δύναμαι νὰ ὀσφρανθῶ τὴν ὀσμὴν ταύτην· ἅμα ὀσφρανθῶ, ζαλίζομαι (στρέφεται ἡ κεφαλή μου)· πάτερ μου! σήμερον ἐνῶ ἐπήγαινα εἰς τὴν σχολήν, ἐτρόμαξα πολύ· μὲ ἦλθε νὰ φωνάξω· διατὶ υἱέ μου ἐτρόμαξας; ἐτρόμαξα ἀπὸ τὴν φωνὴν ἑνὸς ζώου· μ' ἐτρόμαξεν ὁ (ἐκ θείου πρὸς πατρὸς) ἐξάδελφός σας Ἰβραήμ· ὁ παῖς οὗτος φθάνει εἰς τὸ εἰκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας του, ἀκόμη δὲν εἶναι διὰ νὰ γένῃ ἄνθρωπος· αἱ κκ. Ναζημὲ καὶ Μακπουλὲ σήμερον μετέβησαν εἰς τὴν ἐξοχὴν διὰ νὰ περιπατήσωσι· τὸ δάσος τοῦτο εἶναι τῆς κ. Μακπουλέ· ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐκείνου ὑπάρχουσι δένδρα; ὑπάρχει ἓν δάσος ἐξ ἐλαιῶν· ἐκτὸς ἐλαιῶν δὲν ὑπάρχουσιν ἄλλα δένδρα; ἀγαπῶ πολὺ τὰς ἐλαίας· δὲν ἀγαπῶ τὸ βούτυρον τὸ κατασκευαζόμενον ἐκ βοείου γάλακτος· ποῦ ὑπῆγεν ἡ Πακιζέ; ὑπῆγε διὰ νὰ φέρῃ ὕδωρ· ποῦ εἶναι ἡ κρήνη; ἀπέναντι τῆς οἰκίας ἡμῶν· ἐκεῖνο ὅπερ κάμετε εἶναι ἐντροπή· μὴ τὸ κάμνητε ἄλλοτε.

94

Δύνασθε νὰ ὑπάγητε μόνος εἰς τὴν ἀγοράν; διατί νὰ μὴ ὑπάγω; θὰ ἀναγνώσω μόνος (κατ' ἰδίαν) τὸ μάθημά μου· ἡ κ. Ζεϊνὲπ τί σκέπτεται καθ' ἑαυτήν; οἱ παῖδες μόνοι των ἐπιστρέφουσιν ἐκ τῆς σχολῆς· μὴ τὸ λέγητε, νὰ

μὴ ἀκουσθῇ· κύριέ μου! τοῦτο ὁ κόσμος γινώσκει· ὑμεῖς τί λέγετε; τίς τὸ διέδωκε; δὲν δύναμαι νὰ γνωρίζω· σᾶς εἶδεν ὁ Ζιβὲρ ἐφένδης; μὲ εἶδεν, ἀλλὰ προσεποιήθη ὅτι δὲν εἶδε· δὲν ἤκουσεν, ὅτι ἐκράξατε; ἤκουσεν, ἀλλὰ προσεποιήθη ὅτι δὲν ἤκουσεν· ὁ Ρεφὴκ ἐφένδης δὲν ἔχει τίποτε· προσεποιήθη τὸν ἀσθενῆ· τὸ ὡρολόγιον τοῦ Ἐσὰτ ἐφένδη ἐκλάπη· ὁ Ἐσὰτ ἐφένδης, οὗ τὸ ὡρολόγιον ἐκλάπη, ἐγένετο παράφρων· τὰ ἄπια τοῦ κήπου τούτου εἶναι ἐξαίρετα· ὁ κῆπος οὗτος, τοῦ ὁποίου τὰ ἄπια εἶναι ἐξαίρετα, πωλεῖται ἀντὶ δέκα χιλιάδων γροσίων· ἡ ἐκκλησία τοῦ χωρίου τούτου εἶναι μικρά· τοῦ χωρίου τούτου, οὗ ἡ ἐκκλησία εἶναι μικρά, πόσοι εἶναι οἱ κάτοικοι; ἡ ὠφέλεια τοῦ μαθήματος τούτου εἶναι πολλή· τὸ μάθημα τοῦτο, οὗ ἡ ὠφέλεια εἶναι πολλή, εἶναι πολὺ βραχύ· ἡ ἐλαία, ἣν ἐφύτευσα ἐν τῷ κήπῳ τούτῳ, δὲν εἶναι διὰ νὰ μεγαλώσῃ· ἐρράψατε τὸν ἐπενδύτην τοῦ Ὁμὲρ ἐφένδη· ὁ Ὁμὲρ ἐφένδης, οὗ τὸν ἐπενδύτην ἐρράψατε, εἶναι υἱὸς τῆς κ. Ναζιμέ· ὁ ἐπενδύτης τοῦ Ὁμὲρ ἐφένδη, ὃν ἐρράψατε, ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν· ἐφύτευσα εἰς τὸν κῆπον τοῦτον μίαν ἐλαίαν· ἡ ἐλαία, ἣν ἐφύτευσα ἐν τῷ κήπῳ τούτῳ, ἐμεγάλωσεν· ὁ κῆπος οὗτος, ἐν ᾧ ἐφύτευσα μίαν ἐλαίαν, ἐπωλήθη ἀντὶ ὀκτὼ χιλιάδων γροσίων· ἔρχεταί τις ἀπὸ τὸ ἀντικρὺ μέρος· τίς εἶναι ὁ ἀπέναντι ἡμῶν καθήμενος; δὲν ἠδυνήθητε νὰ τὸν γνωρίσητε; οὐχί· δὲν εἶναι ὁ Μιδὰτ ἐφένδης;

ΜΑΘΗΜΑ 44.

Ὑποθετικοὶ καὶ ἱστορικοὶ χρόνοι—Ρηματικὴ μετοχή.

§ 234. *Ὑποθετικοὶ χρόνοι.* Οἱ προεκτεθέντες χρόνοι τῆς ὁριστικῆς καὶ εὐκτικῆς συνοδευόμενοι ὑπὸ τοῦ ὑποθετικοῦ ἐνεστῶτος τοῦ συνδετικοῦ, ἤτοι τοῦ ایسەم **ἰσὲμ** ἐὰν ὦ, ایسەك **ἰσὲν** ἐὰν ᾖς κτλ. μεταβάλλονται εἰς ὑποθετικοὺς ἤτοι σημαίνουσιν ὑπόθεσιν καὶ ἐξηγοῦνται παρ'ἡμῖν διὰ τοῦ *ἐάν*· π.χ.

سن كيدر ايسەك بن‌دە كيدرم ἐὰν σὺ μεταβῇς (**γκιτὲρ ἰσὲν**), καὶ ἐγὼ μεταβαίνω·

سن ويردى ايسەك بن‌دە ويرەيم ἐὰν σὺ ἔδωκας (**βερτὶ ἰσὲν**), καὶ ἐγὼ νὰ δώσω.

§ 235. Ἐνίοτε προτάσσεται καὶ ὁ ὑποθετικὸς σύνδεσμος اكر **ἔγκερ** ἐάν· π. χ.

اكر استانبولده قالمغى آرزو ايديور ايسەك ديەجك يوق ἐὰν ἐπιθυμῇς νὰ μένῃς (τὸ μεῖναι) ἐν Κωνσταντινουπόλει, δὲν ἔχω νὰ εἴπω τι.

§ 236. Ὁ ὑποθετικὸς ἐνεστὼς τῆς εὐκτικῆς εἶναι ἐν χρήσει ἐπὶ μέλλοντος, ἤτοι ἔχει σημασίαν μελλοντικήν· ὡς احمد افندى‌يى كورسەكز طانورميسكز ἐὰν ἴδητε τὸν Ἀχμὲτ ἐφένδην, θὰ τὸν γνωρίσητε;

Ὁ χρόνος οὗτος τίθεται καὶ ἐπὶ εὐχῆς καὶ ἀπευχῆς·

π. χ. پاره بولسه‌مده شویله بویله یاپسه‌م νὰ εὕρω χρήματα καὶ νὰ κάμω τοῦτο τὸ ἄλλο*.

§ 237. Ὅταν αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι کیم τίς, نه τί, قنغی ποῖος καὶ τὸ ἐρωτηματικὸν ἐπίρρημα نره **νέρε** ποῦ συντάσσωνται μετὰ χρόνου ὑποθετικοῦ, ἐπέχουσι θέσιν ἀορίστου ἀντωνυμίας ἢ ἐπιρρήματος· π. χ. کیمدر τίς εἶναι; کیم اولور ایسه اولسون ὅστις καὶ ἐὰν ᾖ, ἔστω· نره‌یه کیدر ایسه کیتسون ὅπου καὶ ἂν ὑπάγῃ, ἂς ὑπάγῃ.

§ 238. Ὅταν κατόπιν ὑποθετικοῦ χρόνου ἀκολουθῇ ὁ συμπλεκτικὸς ده (καί), ὁ χρόνος ἐκεῖνος γίνεται *ἐναντιωματικὸς* καὶ ἐξηγεῖται παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ *ἂν καί*, ἢ *καίτοι καίπερ*· π. χ. محمد افندی بیلور ایسه‌ده کیمسه‌یه بر شی سویلمیور ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης ἂν καὶ γινώσκῃ, οὐδενὶ οὐδὲν λέγει.

§ 239. *Ἱστορικοὶ χρόνοι*. Οἱ ἀρχικοὶ χρόνοι ἐκτὸς τοῦ ἀορίστου (ἤτοι οἱ δύο ἐνεστῶτες, οἱ δύο μέλλοντες καὶ ὁ παρακείμενος τῆς ὁριστικῆς, ὡς καὶ ὁ ἐνεστὼς τῆς εὐκτικῆς) λαμβάνοντες τὸν παρακείμενον τοῦ συνδετικοῦ یمشم **ἰμίσιμ** δῆθεν εἶμαι κτλ. (βλ. § 20) καλοῦνται *ἱστορικοί*.

Οἱ χρόνοι οὗτοι εἶναι ἐν χρήσει ὅταν ὁ λαλῶν λέγει τι οὐχὶ οἴκοθεν καὶ ἐξ ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὡς φήμην, ἢ λόγον ἄλλου,

---

* Ἡ ὑπόθεσις ἐκτὸς τῶν ὑποθετικῶν χρόνων ἐκφέρεται καὶ δι' ἁπλῆς εὐκτικῆς ὡς καὶ τῆς προστακτικῆς (βλ. § 175 καὶ 180).

ὂν αὐτὸς δὲν γινώσκει θετικῶς ἢ καὶ δὲν παραδέχεται, ἰσοδυναμεῖ δὲ τῷ ἡμετέρῳ *λέγουσιν ὅτι, ἤθελον, ἤμαθον ὅτι*· π.χ. صبحی افندینك سوزینه باقیلور ایسه احمد افندی بو کون ایمش کلیه‌جك ἐὰν παρατηρήσῃ τις τὸν λόγον (κατὰ τὸν λόγον) τοῦ Σουηχῆ ἐφένδη, ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης δὲν θὰ ἔλθῃ, λέγει, σήμερον.

Πολλάκις προηγεῖται τῶν χρόνων τούτων τὸ μόριον کویا **γκιόγια** δῆθεν, ἢ صانکه **σάν-κι** ὡς ἐάν, ἢ مکر **μέγερ** ἐν τούτοις, ἕπεται δὲ τῷ ایمش τὸ کی **γκιπί**· π. χ. سعید افندی قاریشیور ایمش کی بیلیور ایمش کی کویا ὁ Σαὶτ ἐφένδης ὡς τάχα νὰ γινώσκῃ τι, ἀναμιγνύεται εἰς τὴν ὑπόθεσιν.

§ 240. *Ρηματικὴ μετοχή.* Ἡ μετοχὴ αὕτη γινομένη ἐκ τῆς ρίζης τοῦ ρήματος διὰ τῆς καταλήξεως وب ἐάν ἡ ρίζα ᾖ συμφωνόληκτος, ἢ یوب ἐὰν ᾖ φωνηεντόληκτος (βλ. Γραμ. σ. 92 § 80 β), ἐπέχει θέσιν παντὸς χρόνου ἀρχικοῦ, παρωχημένου, ἱστορικοῦ, ἢ ὑποθετικοῦ, ὡς καὶ ἀπαρεμφάτου καὶ πάσης οἱασδήποτε μετοχῆς· π. χ.

گیدیور کلوب ἐρχόμενος ἀπέρχεται, ἀντὶ گیدیور و گلیور

کیتمش ایمش کلوب ἐλθὼν ἀπῆλθε, λέγουσιν, ἀντὶ کیتمش ایمش و گلمش

کیدوجك ایسه کلوب ἐὰν ἔλθῃ καὶ ἀπέλθῃ, ἀντὶ کلوجك ایسه و گیدوجك

كلوب كيتدكده ὅτε ἦλθε καὶ ἀπῆλθεν, ἀντὶ كلدكده و كيتدكده

Ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ἡ μετοχὴ αὕτη ἐξηγεῖται ὡς τὸ ἑπόμενον, ὅπερ ἀντικαθιστᾷ, εἴτε ῥῆμα εἶναι, εἴτε μετοχὴ καὶ ἀπαρέμφατον.

Ὅταν δὲ τὸ ἑπόμενον ᾖ ῥῆμα ἀποφατικόν, ἐξηγεῖται καὶ αὕτη ἀποφατικῶς· بويله شى كوروب ايشيتمدم τοιοῦτον πρᾶγμα δὲν εἶδον (ἰδών), δὲν ἤκουσα.

پيانقو **πιάνκο,** λαχεῖον

جواب **τζεβάπ̇,** ἀπάντησις

مكافات **μουκι̯αφάτ,** ἀμοιβή, [βραβεῖον

خرسز **χηρσήζ,** κλέπτης

معلوم **μαλι̯ὄμ,** γνωστὸς

منفعت **μενφαάτ,** ὠφέλεια

مجال **μετζάλ,** δύναμις

مكر **μέγερ,** ἐν τούτοις, φαί- [νεται ὅμως ὅτι

دائر **τ̇αϊρ,** περὶ (δοτ.)

كه **κί,** ὅτι (σύνδεσμος)

كه **κί,** ὅστις, ἥτις, ὅ τι

آه **ἄχ,** (ἆ) ἐπιφώνημα

يتشمك **γετισμέκ,** φθάνειν, προ- [φθάνειν (δοτ.)

عودت **ἀβτ̇έτ,** ἐπιστροφὴ

عودت ايتمك ἐπιστρέφειν

دوام **τ̇εβάμ,** διάρκεια, φοίτησις

دوام ايتمك ἐξακολουθεῖν, φοι- [τᾶν (δοτ.)

ياردم **γιαρτ̇ήμ,** βοήθεια

ياردم ايتمك βοηθεῖν

نائل **ναΐλ,** ἀξιωθεὶς

نائل اولمق ἀξιοῦσθαι (δοτ.)

جهان **τζιχάν,** κόσμος

صانكه **σάν-κι,** ὡς ἐάν, τάχα

§ 241. Τὸ ἐπίθετον معلوم μετὰ τῶν καταληκτικῶν κτη-

τικῶν ἀντωνυμιῶν, ἤτοι معلم **μαλιζμ-όμ**, γνωστόν μου, كمعلم **μαλουμ-όν**, γνωστόν σου κτλ. ἰσοδυναμεῖ τῷ γινώσκω, γινώσκεις κτλ.

§ 242. *Ἐρωτηματικὸν* ى. Τὸ μόριον τοῦτο (§ 44. 177) τίθεται καὶ ἐν τέλει τῶν ἐρωτηματικῶν ἀντωνυμιῶν ἢ ἐρωτηματικῶν ἐπιρρημάτων, ὅταν ἡ ἐρώτησις γίνεται περὶ αὐτῶν· π. χ.

نه كيمى ديورسين — نم نم وار نمى الهجق ἐγὼ τί ἔχω (τί μου ὑπάρχει); τί μου (δηλ. τί πρᾶγμά μου) θὰ λάβῃ; — τί σου (**νενί μοι**) λέγεις;

كلدم بچون كلدك διατί ἦλθες; — διατί (**νιτσουν-μι**) ἦλθον;

§ 243. *Ἐρώτησις διαζευκτική*. Ἐκεῖ ἔνθα ἡμεῖς πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεως τοῦ ρήματος θέτομεν τὸ οὔ, οἱ ὀθωμανοὶ ἐπαναλαμβάνουσι τὸ ρῆμα ἀποφατικῶς προτάττοντες ρηματικὴν μετοχὴν (§ 240)· π. χ. پدرك كلوب كليجكنى بيلمم θὰ ἔλθῃ ἢ οὔ (κατὰ λέξιν δὲν θὰ ἔλθῃ) ὁ πατήρ, δὲν γινώσκω.

Ἐν δὲ τοῖς συνθέτοις ρήμασιν (§ 179) ἐπαναλαμβάνεται μόνον τὸ ρῆμα ايتمك — ايلمك κτλ. οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ρηματικὸν ἀφῃρημένον· π. χ. جسارت ايدوب ايتميه جكنى معلوم دكلدر θὰ τολμήσῃ ἢ οὔ (**ιτμεγιετζεγί**, ἀντὶ **τζεδαρὲτ ιτμεγιετζεγὶ**) γνωστὸν δὲν εἶναι.

§ 244. *Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον.* Εἴδομεν (§ 121) ὅτι τὸ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον δύναται ν' ἀναλυθῇ διὰ τοῦ εἰδικοῦ συνδέσμου که **κὶ** ὅτι· π. χ. τό :

فرانسه‌یه کیده‌جککزی ایشیتدم ὅτι θὰ μεταβῆτε εἰς Γαλλίαν ἤκουσα, ἀναλύεται εἰς τό: ایشیتدم که فرانسه‌یه کیده‌جکسکز ἤκουσα ὅτι θὰ μεταβῆτε εἰς Γαλλίαν.

Ἐπὶ τὸ ζωηρότερον ἡ ἀνάλυσις αὕτη τοῦ εἰδικοῦ ἀπαρεμφάτου δύναται νὰ προταχθῇ τοῦ κυρίου ῥήματος ἄνευ τοῦ συνδέσμου که, τὸ δὲ κύριον ῥῆμα νὰ ἐπιταχθῇ ἐν εἴδει παρενθετικοῦ λόγου· π. χ. τό ظن ایدرم که بو کون کله‌جکلر νομίζω ὅτι σήμερον θὰ ἔλθωσι, γίνεται καί بوکون کله‌جکلر ظن ایدرم σήμερον θὰ ἔλθωσι, νομίζω.

ΘΕΜΑ.

٨٩

اکر سویلدیکمه اینانمیور ایسه‌کز احمد بکدن صوریکز دیدیککز صحیح ایسه رفیق بك نیچون کلمدی طوغریسنی ایستر ایسه‌ك اورایه کیتمکه نیتم یوقدر محمد افندی ایچریده‌می باقه‌یم ایچریده ایسه سکا خبر ویررم پیانقو نومروکز چیقار ایسه بکا اون بش لیرا ویره‌جککزی وعد ایتمش ایدیکز نیچون ویرمیورسکز او ویرمز ایسه بن ویررم اکر کله‌جك سنه امتحان ویره‌مز ایسه‌ك سنی مکتبدن قوغه‌جقلر کیم اولور ایسه اولسون نه دیرسه دیسون نه ایتدی ایسه انی بولدی کندی ایتدی کندی بولدی سن یاپه‌مدك ایسه بن نصل یاپارم بز کیتمش ایسه‌ك نه اولدی واپور سکز بچقده قالقه‌جق ایسه یتشیرسکز افندم ! بر شی

صورسەم جوابنی ویرمیسکز بیلدیکم شی ایسه نیچون جواب ویرمیەیم بویله ایکی آی چالشسەك غالب بکه یتشیرسین آنجق تنبلك ایله وقت کچورر ایسەك ایکی آیده دکل ایکی سنەده بیله یتیشەمیه جکسین بر شی سویلسەم اینانورمیسکز آه نه اولور ایدی بن‌ده وقتیله چالشسەمده مکافاته نائل اولسەم کنجلکم عودت ایتسەده درسه دوام ایلسەم بیله ایدم کلور ایدم ویانه‌یه کیده ایدك چوق منفعت کورر ایدك کتابم بوراده اوله ایدی اوقور ایدم کاشکی کیده ایدم کاشکی کوچکلکمده اوقویه ایدم

۹۰

عثمان پاشانك یارین ویانه‌دن شهریمزه کله‌جکنی غزته‌لر یازیور ایمش کیده‌جکمز یر پك اوزاق دکل ایمش بو کاغدی همشیره‌زاده‌کز بیرتمش ایمش نه فنا آدم ایمشم ده خبرم یوغیمش ! دون آخشام کیتدیکمز تیاترو یکی یاپلمش بر تیاترو ایمش بونلره بو یولده بر جواب ویریلور ایسه کندیلری کیدرلر فقط یرلرینه بشقه‌لرینی کوندررلر ایمش بن اورایه کیتملی ایمشم دکلمی سز بونی سویلماملی ایمشسکز بو سنه اطه‌یه کیده ایمشم چوق فائده کوره‌جك ایمشم بن بونی یاپه‌مز ایمشم سن درسکه باقمز ایمشسین سزکله کورشدیکمزی احمد افندی‌یه آکلاتدم مکر او سزی بیلور ایمش غزته اوقومق صانکه بیوك بر شی ایمش کبی اوته‌کنه بریکنه سویلیور آرقداشکزه نیچون یاردم ایتیورسکز نصل یاردم ایتملی نصلمی یاردم ایتملی پاره ویرملیسکز انسان چوق یر ایسه نه اولور نه‌می اولور خسته‌لقلر هپ چوق یمکدن اولور احمد افندی هر کون آطه‌یه کلوب کیدیور محمد افندی شمسیه‌سنی آلوب کیتدی بونی آطه‌لره کیدوب کلانلردن صورملیسکز عالی افندی درسنی اوقویوب تعلیمنی یازدقدنصکره کزمکه چیقار عزیز افندی ویانه‌ده برآی اوتوروب ایشنی کوره‌جك ایمش

۹۱

احمد افندینك بو آخشام كلوب كلیه‌جكنی بیلمم محمد افندینك مكتوب یازوب یازمدیغی معلومم دكلدر محمود افندی خانه‌سنی صاتوب صاتمیه‌جغنه دائر كیمسه‌یه برشی سویلمدی واپورك حركت ایدوب ایتمیه‌جكی كیمسه‌نك معلومی دكلدر بوكا دائر غزته‌ده بر شی اوقودیكزمی الدیغم شرابی بكنوب بكنمدیككزی بیلمم جهانده بولنماز بر كتاب اله كچدی قالقمغه مجالی اولمیه‌جق قدر خسته‌در او قدر خسته‌در كه قالقمغه مجالی یوق دون آخشام شمندوفر ایله ویانه‌دن كلان ذات نره‌ده‌در او ذات كه دون آخشام ویانه‌دن شمندوفر ایله كلمش نره‌ده‌در كچن سنه جمال افندی‌یه اون بیك غروشه صاتدیغكز دكان بوكون یكرمی بش بیك غروشه صاتلدی او دكان كه انی كچن سنه جمال افندی‌یه اون بیك غروشه صاتمشسكز بو كون یكرمی بش بیك غروشه صاتلدی بن رضا افندینك بو آخشام بزده قاله‌جغنی دیمدم بن دیمدم‌كه رضا افندی بزده قاله‌جق بن رضا افندی بو آخشام بزده قاله‌جق دیمدم

95

Ἐὰν λάβητε καμμίαν εἴδησιν, παρακαλῶ νὰ μὲ πληροφορήσητε· ἐὰν ὁ υἱός σας ἐπιθυμῇ νὰ ἔλθη μεθ' ἡμῶν, ἂς τὸ εἴπῃ· ἐὰν δὲν δώσητε τὸ χρέος ὅπερ ἔχετε πρὸς ἐμέ, τὸ λέγω εἰς τὸν πατέρα καὶ εἰς τὴν μητέρα σας· ἐὰν ἀκούσω τι περὶ ὑμῶν, σᾶς γράφω· ἐὰν ὑμεῖς ἐδώκατέ τι, καὶ ἡμεῖς νὰ δώσωμεν· ἐὰν ὅμως δὲν ἐδώκατε, διατί ζητεῖτε παρ' ἡμῶν; ἐὰν ἐκεῖνοι δὲν ἐμελέτησαν τὸ μάθημά των, ἐγὼ τί πταίω; ἐὰν ἡμεῖς δὲν ἔχομεν σκεφθῇ τοῦτο, τί πρὸς ὑμᾶς; αὔριον ἐὰν θὰ ἔλθω, φέρω καὶ τὸ βιβλίον σας· ἐὰν δὲν ἔλ-

θητε, τί θὰ γείνῃ; θὰ σᾶς τὸ στείλω διὰ τοῦ Νουρῆ βέη· εἰς ποῖον νὰ δώσω τὴν ἐπιστολήν; νὰ δώσω τῷ Ζεκῆ βέῃ; εἰς ὄντινα θέλῃς, δός· τί εἶπεν ὁ Γιουσούφ; ὅ,τι εἶπεν, εἶπεν· ὑμεῖς μὴ ἐρωτᾶτε τοῦτο; ἐζητήσατε τὸν Ἰζζὲτ καὶ τὸν Φουάτ· ποῖος ἐξ αὐτῶν νὰ ἔλθῃ; ὅστις (ἐξ αὐτῶν) θέλῃ, ἂς ἔλθῃ· νὰ τὸν ἴδητε, δὲν θὰ τὸν γνωρίσητε· ἂν τῷ γράψω, θ' ἀπαντήσῃ; ἂν τὸ εἴπω, τί γίνεται; ἂν ἀπόψε μένητε παρ' ἡμῖν, τί γίνεται; νὰ ἐκληροῦτο ὁ ἀριθμὸς τοῦ λαχείου μου, καὶ νὰ ἐγινόμην πλούσιος! νὰ βρέξῃ ἀπόψε καὶ αὔριον ν' ἀνοίξῃ! νὰ τὸν ἐβλέπετε, δὲν ἠθέλετε τὸν γνωρίσῃ· νὰ εἰργαζόμην δύο ὥρας τὴν ἡμέραν θὰ τὸν ἐπρόφθανον· νὰ ἤμην πλούσιος, θὰ ἠδυνάμην νὰ δώσω περισσότερον· εἴθε νὰ ἔμενον ἐκεῖ! εἴθε νὰ μὴ ἔλεγον τοῦτο! εἴθε νὰ μὴ σὲ ἔβλεπον!

96

Αὔριον ἡ ἀγορὰ θὰ ᾖ, λέγει, κλειστή· δὲν ἐγνώριζε δῆθεν ὅτι εἶσθε ἀδιάθετος· σᾶς περιέμενε δῆθεν μέχρι τῆς ἑνδεκάτης καὶ ἡμισείας· ἐὰν ὁ καιρὸς ᾖ κακός, δὲν θὰ δυνηθῇ, λέγει, νὰ ἔλθῃ αὔριον· ἐγὼ δὲν φοιτῶ δῆθεν εἰς τὸ σχολεῖον· ὑμεῖς δὲν βοηθεῖτε δῆθεν τοὺς ἀδελφούς σας· ἡμεῖς πόσον εὐτυχεῖς ἄνθρωποι εἴμεθα, λέγει, καὶ δὲν τὸ γνωρίζομεν, λέγει (δὲν ἔχομεν, λέγει, εἴδησιν)· ἐγὼ δὲν πρέπει, λέγει, νὰ εὑρεθῶ ἐδῶ· σὺ πρέπει, λέγει, ἀπόψε νὰ μένῃς· τὸ σχολεῖον τοῦτο κατεσκευάσθη, λέγει, πρὸ δέκα ἐτῶν· νὰ κατεγίνεσθε, λέγει, ὀλίγον περισσότερον εἰς τὰ μαθήματά σας, θὰ ἠξιοῦσθε, λέγει, τοῦ πρώτου βραβείου· νὰ ἠρχόμην, λέγει, ὀλίγῳ τι πρότερον, θὰ εὕρισκον, λέγει ἐν-

ταῦθα τὸν Σαφὲτ ἐφένδην· ἡμεῖς θὰ πωλήσητε, λέγει, τὴν ἀμπελόν σας, ἤτις εἶναι ἐν τῷ χωρίῳ· εἶναι ἀληθές, ἢ οὔ; ἔδωκα εἴδησιν εἰς τὴν οἰκίαν σας, ὅτι ἀπόψε δὲν θὰ ὑπάγητε· ἐν τούτοις εἶχον, φαίνεται, γνῶσιν· ὁ Μιδὰτ ἐφένδης ἔκαμεν ὡς νὰ ἐνόησε δῆθεν τὴν ὑπόθεσιν· ὁ Μουσταφᾶ ἐφένδης, ὡσὰν τάχα ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔκαμε νὰ ἦτο μέγα τι, τὸ κατεχώρισεν (ἐπέρασεν) εἰς τὴν ἐφημερίδα· τί σκέπτεσθε; τί σκέπτομαι; ἐὰν ἐγὼ δὲν σκεφθῶ, τίς θὰ σκεφθῇ; διατί κλαίεις; διατί κλαίω; τάχα δὲν γινώσκεις τὴν αἰτίαν; τί ἐρωτᾷς; ἡ κ. Νουριὲ ἤνοιξε τὸ παράθυρον καὶ εἶδεν· ἡ κ. Λατηφὲ χθὲς ἦλθεν εἰς ἡμᾶς καὶ ἠρώτησε κάτι τι· οἱ ἐκ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἐρχόμενοι καὶ διερχόμενοι εἶναι πολλοί.

97

Ἐνόσῳ δὲν γράψῃ ὁ Μαχμοὺτ ἐφένδης καὶ δὲν ἀναγγείλῃ τὸ πρᾶγμα, δὲν πιστεύω· ὁ Σεβκὲτ ἐφένδης εἶναι εἷς τῶν ἰδόντων τὸ πρᾶγμα ἰδίοις ὀφθαλμοῖς καὶ ἀκουσάντων ἰδίοις ὠσίν· ὁ Ἀρηφῆ ἐφένδης ὑπῆγεν ἢ οὔ εἰς τὸ γραφεῖον δὲν γινώσκω· ὁ Σουλεϊμὰν ἐφένδης θὰ ἐξέλθῃ ἢ οὔ εἰς περίπατον δὲν γινώσκετε; ὁ Κιαμὴλ ἐφένδης δὲν εἶπεν εἰς ὑμᾶς τίποτε περὶ τοῦ ἂν θὰ μένῃ ἀπόψε παρ' ἡμῖν ἢ οὔ; ὁ Ἰβραχὴμ ἐφένδης θὰ παραδεχθῇ ἢ οὔ τὴν παράκλησίν σας δὲν εἶναι γνωστόν· ἐν ταῖς ἐφημερίσιν ὑπάρχει τι περὶ τούτου; ἀνεγνώσατέ τι ἐν ταῖς ἐφημερίσι περὶ τῆς εἰς Βιέννην ἀναχωρήσεως τοῦ Ριφὰτ ἐφένδη; αἱ χθεσιναὶ ἐφημερίδες δὲν ἔγραψάν τι περὶ τούτου· ἤκουσα ὅτι τὸν ἐπενδύτην σας ἐρράψατε εἰς τὸν δεῖνα ράπτην· τὸν ἐπενδύτην σας εἰς τὸν δεῖνα ράπτην ἐρράψατε ἤκουσα· εἶναι

ἀληθές; νομίζω, ὅτι θὰ ἐξέλθητε τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ κάθησθε· θὰ ἐξέλθητε τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ κάθησθε, νομίζω· ἐγὼ εἶπον, ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης ὁ ἴδιος θὰ ἐπισκεφθῇ τὴν σχολὴν ἡμῶν, δὲν εἶπον θὰ στείλῃ τὸν υἱόν του· τὸ παιδίον ἐκεῖνο, ὅπερ κλαίει*, εἶναι ὁ υἱὸς τοῦ γείτονος ἡμῶν· τὸ κλαῖον παιδίον εἶναι υἱὸς τοῦ γείτονος ἡμῶν· ἐκεῖνον τὸν παῖδα, ὅστις δὲν ὑπακούει* εἰς τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα του, δὲν ἀγαπᾷ κανείς· οὐδεὶς ἀγαπᾷ τὸν παῖδα, τὸν μὴ ὑπακούοντα εἰς τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα του*.

ΜΑΘΗΜΑ 45.

Αἰτιολογικαὶ προτάσεις.

صرف **σάρφ**, δαπάνη

صرف ايتمك δαπανᾶν

راحت **ραχάτ**, ἄνεσις

راحت ايتمك ἀναπαύεσθαι

راحتسز **ραχατσήζ**, ἀνήτυχος

عفو **ἄφ(ϐ)**, συγγνώμη

عفو ايتمك συγχωρεῖν

امتحان **ιμτιχάν**, ἐξέτασις

امتحان ايتمك ἐξιτάζειν

سؤال **σουάλ**, ἐρώτησις

سؤال ايلمك ἐρωτᾶν

اسنمك **ἐσνε-μέκ**, χασμᾶσθαι

طوقونمق **τωκουν-μάκ**, ἐγγίζειν [πειράζειν, προσβάλλειν

صاقنمق **σακην-μάκ**, ἀποφεύγειν

آيرمق **ἀϊρ-μάκ**, χωρίζειν

كوچ **γκιόντζ**, δύσκολος

كوچلك **γκιοντζλόκ**, δυσκολία

متسلى **μουτεσελλί**, παρηγορη- [μένος

اولمق متسلى παρηγορεῖσθαι

سرت **σέρτ**, σφοδρὸς

* Μεταφρασθήτωσαν δι' ἀναλελυμένης ἀναφορικῆς μετοχῆς βλ. § 196.

تبديل **τεπτίλ,** ἀλλαγὴ

تبديل ايتمك ἀλλάσσειν

مراق **μεράκ,** ἀνησυχία, πε-
[ριέργεια

مراق ايتمك ἀνησυχεῖν

تسليم **τεσλίμ,** ἐγχείρισις

تسليم ايلمك ἐγχειρίζειν

امانت **ἐμανέτ,** παρακαταθήκη

طاقم **τακήμ,** τάξις, σωρὸς

پوسته **πώστα,** ταχυδρομεῖον

خوى **χούϊ,** φυσικόν, ἕξις

حالا **χάλια,** εἰσέτι

بردن بره **πιρτὲν πιρέ,** διὰ μιᾶς,
[αἴφνης

مساعد **μουσαϊτ,** εὐνοϊκὸς

بال **πάλ,** μέλι

نردبان **νερτιπάν,** κοινῶς μερ-
[τιβέν, κλίμαξ

چكه **τσενέ,** σιαγὼν

هيچ **χίτς,** οὐδαμῶς

هيچ بر **χὶτς πίρ,** οὐδείς, μία, έν

هركس **χερκές,** πᾶς τις

آنجق **ἄντζακ,** ἀλλὰ

زيرا **ζίρα,** } διότι
چونكه **τσοῦνκι** }

چامور **τσαμούρ,** πηλός, λάσπη

چامورلو **τσαμουρλοῦ,** λασπώ-
[δης

درجه‌سنه كلمك **τερετζεσινὲ γκελμέκ,** ἔρχεσθαι εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ . . . ἤτοι εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ·

اولمك درجه‌سنه كلمك ἔρχεσθαι εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ ἀποθανεῖν, ἤτοι εἰς ἀκμὴν θανάτου, ἢ κινδυνεύειν ἀποθανεῖν.

§ 245. *Αἰτιολογικαὶ προτάσεις.* Αὗται ἐκφέρονται διττῶς, ἤτοι:

1] Διὰ τῶν αἰτιολογικῶν συνδέσμων زيرا ἢ چونكه (*διότι*) προτασσομένων τῆς αἰτιολογικῆς προτάσεως· π.χ. يوچوجق

ایله کورشمه زیرا فنا چوجقلردندر μετὰ τοῦ παιδὸς τούτου μὴ συναναστρέφου· διότι εἶναι ἐκ τῶν κακοήθων παίδων.

2] Διὰ μιᾶς τῶν αἰτιολογικῶν μετοχῶν προτασσομένης τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως, ἣν αἰτιολογεῖ· ὡς αἰτιολογικαὶ δὲ μετοχαὶ χρησιμεύουσι τὰ ἑξῆς:

α'] αἱ σύνθετοι ἀναφορικαὶ μετοχαὶ τοῦ ἀορίστου (§ 105) καὶ τοῦ μέλλοντος (§ 157) λαμβάνουσαι τὴν πρόθεσιν دن (ἐκ)· π. χ. خسته اولدیغمدن طیشاری‌یه چیقه‌مدم ἐπειδὴ ἤμην ἀσθενής, δὲν ἐξῆλθον (**ὠλτουγουμ-τάν**, ἐκ τοῦ ὅτι).

Μετὰ τὴν πρόθεσιν ταύτην ἀκολουθεῖ πολλάκις καὶ ἡ λέξις طولایی **τωλαῖ** ἢ ناشی **νασὶ** (προερχόμενος, ἕνεκα)· π.χ. سلیمان افندی سمتی اوزاق اولدیغندن طولایی یتشه‌مدی ὁ Σουλεϊμὰν ἐφένδης ἕνεκα τοῦ ὅτι ἦτο μακρὰν τὸ μέρος του, δὲν ἠδυνήθη νὰ προφθάσῃ (**ὠλτουγουν-τὰν τωλαῖ**, προερχόμενον ἐκ, ἢ ἕνεκα τοῦ ὅτι).

ἢ συνοδευόμεναι ὑπὸ μιᾶς λέξεως αἰτίας δηλωτικῆς, οἷαι αἱ جهتله **τζιχέτ-λε** μὲ τὴν αἰτίαν, διὰ τὸν λόγον, اجلدن **ἐτζιλ-τὲν** ἐξ αἰτίας, ایچون **ἰτσοὺν** διὰ τὸ ὅτι, بنا **πινάεν** ἢ مبنی **μεπνὶ** ἐπὶ τῇ βάσει (ἕνεκα) π. χ.

یالان سویلمك پك کوتی خویلردن اولدیغی جهتله غایت صاقنملیدر τὸ ψευδολογεῖν ἐπειδὴ εἶναι ἐκ τῶν κακῶν ἕξεων, δέον ν' ἀποφεύγῃ τις (**ὠλτουγοῦ τζιχέτλε**, διὰ τὸν λόγον ὅτι).

Ἐπειδὴ αἱ λέξεις لی καὶ مبنی συντάσσονται δοτικῇ, καὶ αἱ μετοχαὶ αὗται δέον νὰ τίθενται κατὰ δοτικήν· π.χ. حسین درسنی کوزل سویلدیکنه مبنی مکافات کوردی ὁ Χουσεὶν ἕνεκα τοῦ ὅτι εἶπε καλῶς τὸ μάθημά του, ἠμείφθη (**δοϊλετιγινὲ μεπνί,** ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὅτι).

β'] ἡ ἀπαρέμφατος, κυρία ἢ ὀνοματικὴ (βλ. Μαθ. 34) λαμβάνουσα τὴν πρόθεσιν ایله **ἰλὲ** (ἢ ا κατ' ἔκθλιψιν τοῦ ای)· π. χ. هوا مساعد اولمغله ازمیره ایکی گونده واردق ἐπειδὴ ἦτο ὁ καιρὸς εὔφριος, εἰς Σμύρνην ἐν δυσὶν ἡμέραις ἐφθάσαμεν (**ὡλμάγ-λε,** μὲ τὸ νὰ ἦτο).

Ἡ συνοδευομένη ὑπὸ μιᾶς τῶν λέξεων حسبیله **χαϑεπί-ιλε** ἕνεκα τοῦ ἢ καθόσον, مناسبتیله **μουναϑεπετί-ιλε** ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ, جهتیله **τζιχετί-ιλε*** διὰ τὸν λόγον τοῦ· π. χ. بو کون یورطی اولق حسبیله پازار قپالیدر σήμερον ἡ ἀγορὰ εἶναι κλειστή, καθόσον εἶναι ἑορτὴ (**ὡλμάκ χαϑεπί-ιλε,** μὲ τὴν αἰτίαν τοῦ εἶναι).

Ἡ λαμβάνουσα τὴν πρόθεσιν دن ἀκολουθουμένην ὑπὸ τοῦ یه **ναὶ** (προερχόμενον ἐκ, ἢ ὡς ἐκ τοῦ εἶναι) π. χ. غالب افندینك قالوب قالمیه‌جغی سؤال اولنمدنیه . . . جواب ویرلدی ἐπειδὴ ἐγένετο ἐρώτησις θὰ μένῃ ἢ οὔ ὁ Γαλὴπ ἐφένδης,

---

* Τὰ ἀνωτέρω εἶναι σύνθετα ἐκ τῶν λέξεων حسب—مناسبت—جهت ἐκ τῆς καταληκτικῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας ی καὶ ἐκ τῆς προθέσεως ایله ἢ ا.

ἐδόθη ἀπάντησις (**σουὰλ ὠλουνμακτὰν νασί,** ὡς ἐκ τοῦ ἐρωτηθῆναι).

γ'] ἡ ὀνοματικὴ ἀπαρέμφατος κατὰ δοτικὴν τιθεμένη καὶ ἀκολουθουμένη ὑπὸ τῶν λέξεων بناء καὶ مبنی ἕνεκα·π.χ. ἐπειδὴ ὁ καιρὸς δὲν ἦτο εὐνοϊκός, σήμερον δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐργασθῇ ἀτμόπλοιον εἰς τὰς νήσους (**ὠλμαμασηνὰ μεπνί,** ἕνεκα τοῦ μὴ εἶναι).

ΘΕΜΑ.

٩٢

بونی بر دها یاپمیکز زیرا فنا شی‌در بونی سزه سویلیه‌جکم زیرا بیلمکز لازمدر چونکه سز کیده‌جکسکز بز قالملی‌یز بز کیده‌لم شمدی چونکه سز کلدیکز پدرمك کوندردیکی پاره‌لری بتون صرف ایدوب شمدی پاره‌سز قالدیغمدن نه یاپه‌جغمی بیلمیورم بو کون کیدیله‌جك یر بر آز اوزاق اولدیغندن عربه ایله کیدلسه دها ایو اولور قرنداشم هر کون مکتبه کیتدیکی ایچون انی بر آز کزمکه کوتوره‌جکم اسماعیل افندی کیمسه‌یی سومدیکی ایچون کیمسه انی سومز بو خبری سزه بویله بردنبره سویلدیکم ایچون عفوکزی رجا ایدرم امتحانده صوریلان سؤاللره کوزل جواب ویردیکمزدن کندیمزی بختیار عد ایتملی‌یز رؤف افندی امتحانده برنجی چیقمق حسبیله مکافات الدی پاره‌یی الده ایتدیکی جهتله شمدی بویله سویلیور ذکی افندی بر آز کیفسز اولمق سببیله بو کون مکتبه کلمیه‌جك سعید افندی نردباندن دوشمکله بلنی قیردی بیلمامك انسانی پك اوتاندیران

شی اولمسیله هرکس آره‌سنده اوتانمامق ایچون اوکرنمکه چالشملی بوکیجه راحتسز اولدیغمدن هیچ اویقو اویویه‌مدم

۹۳

عزیمتکز کیجه‌سی بوراده برآز پویراز اسمش اولمسیله مراق ایتمش ایسه‌کده یاز روزکاری اولمغله دکزه طوقونمدیغی آکلاشلمشدر هوالرك سرت اولمسیله پوسته واپوری کلمدیکی خبر النوب براز متسلی اولدق ازمیر بیوك بر شهر اولوب هر شیك اعلاسی بولندیغندن ممنون قاله‌جغکزی مأمول ایدرم کویمزده هیچ کلیسا بولنمامقدنناشی اهالیجه‌کوجلك چکلدیکنه مبنی یکیدن بر کلیسا یاپلمسنه قرار ویرلدی هوا مساعد اولمغله ازمیره ایکی کونده وارلدی فهیم افندینك برآز کیفسز اولمسیله هوا تبدیلی ایچون بر قاچ کونده اطه‌یه کیتمسنی لازم کلدی ایشك برآز زور کورلمسنه مبنی بهاره قدر براغلمسی ایجاب ایتدی حمدی افندی کیتدکدن صکره بر دها کلدیکندن کندی النه تسلیم ایتمك ایچون ویردیککز امانت حالا المده طوریور سعید افندی اویقویی سور طاقمدن اولمسیله ساعت بره وارر وارمز یتاغنه کیرر اسنمکدن چکه‌لرم آیرلمق درجه‌سنه کلدی رشید بك سویلدیککزی آکلامش ایسه‌ده آکلامامزلق ایدیور او آره‌لق ازمیر طرفنه کیده‌جك برکمی بولنمسیله ایکیمز دخی اوکمیه بیندك بو چوجقلر کوتو اولمریله انلری کیمسه سومز احمد ایله محمد ایو آدم اولدقلرندن انلر ایله کوروش

98*

Μηδενὶ εἴπῃς τι, διότι δὲν θέλω ν' ἀκουσθῇ ὁ λόγος οὗτος· χθὲς δὲν ἠδυνήθην νὰ ἔλθω, διότι ἤμην ὀλίγον ἀνήσυχος· ἐὰν ἦτο ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης, τὸν συνεχώρουν· ἀλλὰ τὸν Μεχμὲτ ἐφένδην δὲν δύναμαι νὰ συγχωρήσω, διότι δὲν εἶναι παῖς· ἐπειδὴ (ἐκ τοῦ ὅτι) ἀπὸ μηνὸς δὲν ἠδυνήθην νὰ λάβω ἐπιστολήν, εἶμαι ἀνήσυχος (ἐν ἀνησυχίᾳ)· ἐπειδὴ (διὰ τὸν λόγον ὅτι) χθὲς ἦτο νότος, δὲν ἠδυνήθην νὰ καταβῶ ἐκ τῆς νήσου· ἐπειδὴ (ἕνεκα τοῦ ὅτι) χθὲς ποσῶς δὲν ἠδυνήθης νὰ κοιμηθῇς, σήμερον δὲν ἔχεις διάθεσιν· ὅλον χασμᾶσαι· ἐπειδὴ (μὲ τὸ νὰ) ὁ λόγος σας μὲ ἤγγισε, βεβαίως δυσηρεστήθην· ἐπειδὴ (ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὅτι) τὰ χρήματα ταῦτα μένουσι παρ' ἐμοὶ παρακαταθήκη, δὲν δύναμαι νὰ τὰ ἐγγίσω· διότι (διὰ τὸ ὅτι) ὁ δεῖνα κύριος ἐχωρίσθη ἀφ' ἡμῶν δὲν πρέπει ἡμεῖς νὰ δυσαρεστηθῶμεν κατ' αὐτοῦ· ἐπειδὴ (ἐξ αἰτίας) αὔριον εἶναι ἡμέρα ἐξετάσεως, σήμερον πρέπει νὰ μελετήσητε· διότι (διὰ τὸ ὅτι) ἐκεῖνος οὐδενὸς τὸ πταῖσμα συγχωρεῖ, καὶ ἡμεῖς δὲν συγχωροῦμεν τὸ πταῖσμά του· ἐπειδὴ (μὲ τὸ νὰ ᾖ) ὁ Χουσεῖν εἶναι κακὸς ἄνθρωπος, δέον νὰ προφυλάττηταί τις ἀπ' αὐτοῦ· ἐπειδὴ (ἐκ τοῦ ὅτι)

---

* Πρὸς εὐκολίαν τοῦ σπουδαστοῦ περὶ τὴν χρῆσιν τῶν αἰτιολογικῶν μετοχῶν ἐν τῇ μεταφράσει τῶν θεμάτων τούτων, ἐτέθη ἐπίτηδες ἀναλυτικῶς ἐν παρενθέσει ἡ λέξις ἡ ἐν τοῖς ἀνωτέρω παραδείγμασι τῶν αἰτιολογικῶν μετοχῶν (§ 245) σημειωθεῖσα, ἐξ ἧς ὁ σπουδαστὴς ὁδηγούμενος δύναται ν' ἀνεύρῃ τὴν μετοχὴν ἥτις ἁρμόζει εἰς τὸ ὑπὸ μετάφρασιν παράδειγμα.

ἐκρύωσα, σήμερον εἶμαι ὀλίγον ἀδιάθετος· ἐπειδὴ (ὡς ἐκ τοῦ εἶναι) τὸ πολλὰ λαλεῖν εἶναι κακὸν πρᾶγμα, δέον ν' ἀπέχῃ τις αὐτοῦ· ὁ Ζεκῆ ἐφένδης ἐπειδὴ (ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὅτι) ἐνόησεν ὅτι μόνον ἐὰν καταγίνηται εἰς τὰ μαθήματά του θ' ἀξιωθῇ βραβείου, μεγάλως καταγίνεται· ἐπειδὴ (ἐκ τοῦ ὅτι) ἡ ἀλλαγὴ τοῦ ἀέρος εἶναι πρᾶγμα ὠφελιμώτατον τῇ ὑγιείᾳ, κατ' ἔτος τρεῖς περίπου μῆνας μεταβαίνομεν εἰς τὰς νήσους πρὸς ἀλλαγὴν τοῦ ἀέρος.

99

Ἐπειδὴ (μὲ τὸ νὰ) ἡ θάλασσα μ' ἐπείραξεν, ἤμην ὅλην τὴν ἡμέραν ἀνήσυχος· ἐπειδὴ (ἕνεκα τοῦ ὅτι) τὴν ἐπιστολὴν δὲν ἠδυνήθην νὰ προφθάσω εἰς τὸ ταχυδρομεῖον, ἔμεινεν αὔριον· ἐπειδὴ (ἐκ τοῦ ὅτι) τὰ μαθήματά σας δὲν ἐμελετήσατε καλῶς, δὲν ἠδυνήθητε νὰ δώσητε ἀπάντησιν εἰς τὰς ἐρωτήσεις τοῦ διδασκάλου· ἐπειδὴ (μὲ τὸ νὰ) τὸ ταχυδρομεῖον ἦτο κλειστόν, δὲν ἠδυνήθην νὰ δώσω τὴν ἐπιστολήν· ἐπειδὴ (ἕνεκα τοῦ ὅτι) ἐκρύωσα, αἱ σιαγόνες μου πονοῦσιν ὁσάκις χασμῶμαι· ἐπειδὴ (ἐκ τοῦ ὅτι) δὲν ὑπῆρχε κλίμαξ, δὲν ἠδυνήθην ν' ἀναβῶ ἐπάνω· ἐπειδὴ (μὲ τὸ νὰ) τὸ γάλα τοῦ προβάτου εἶναι καλλίτερον διὰ τὸν ἀσθενῆ, καὶ ὁ θεράπων σας ἐκ τούτου θὰ λάβῃ· ἐπειδὴ (ὡς ἐκ τοῦ) ὁ κῆπός σας εἶναι ἀπέναντι τοῦ βορρᾶ, τὰ δένδρα βραδέως ἀνθοῦσιν· ἐπειδὴ (ὡς ἐκ τοῦ, ἢ μὲ τὸ νὰ) ὁ ἡμέτερος εἶναι ἀπέναντι τοῦ νότου, τὰ δένδρα ταχύτερον ἀνθοῦσιν· ἐπειδὴ (ὡς ἐκ τοῦ ὅτι) σήμερον εἶναι Κυριακή, ἡ μὲν ἐκκλησία θὰ εἶναι ἀνοικτή, τὸ δὲ σχολεῖον κλειστόν· ἐπειδὴ (ἐκ τοῦ ὅτι) σήμερον δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ ἐξέλθω ἕνεκα ἀδιαθεσίας, παρακα-

λῶ ἡ ὑπόθεσις νὰ μένῃ αὔριον· ὁ Ἰσμαὴλ ἐφένδης ἐπειδὴ (ἐκ τοῦ ὅτι) ἐνόησεν ὅτι δὲν θὰ δυνηθῇ ἄλλως πως ν' ἀξιωθῇ τοῦ πόθου του, διότι ἦτο (μὲ τὸ νὰ) πτωχός, ἤρχισε νὰ ἐργάζηται μεγάλως.

ΜΑΘΗΜΑ 44.

Ρῆμα ὑπαρκτικόν, ἢ σύνθετοι χρόνοι.

§ 246. Εἴδομεν ὅτι τὸ τρίτον πρόσωπον τοῦ προσδοκωμένου ἐνεστῶτος (§ 88), τοῦ παρακειμένου (§ 134) καὶ τοῦ μέλλοντος (§ 148) χρησιμεύουσι καὶ ὡς μετοχαί.

Ἐξ αὐτῶν καὶ τοῦ ῥήματος اولق *γίνεσθαι*, ἢ بولمق *εὑρίσκεσθαι*, σχηματίζονται σύνθετοι χρόνοι ἀντιστοιχοῦντες πρὸς τὸ ὑπαρκτικὸν ῥῆμα* τῆς ἑλληνικῆς τὸ διὰ τοῦ *τυγχάνειν, διατελεῖν* κτλ. καὶ τινος μετοχῆς γινόμενον.

Οἱ χρόνοι οὗτοι εἶναι οἱ ἑξῆς:

Ἐνεστώς: يازار اولدم **γιαζάρ-ὠλτοὺμ** γράφων διετέλεσα

يازمش اولیورم **γιαζμὶς ὠλούγιορουμ** γεγραφὼς γίνομαι

Παρακείμενος

اولورم	»	»	**ὠλούρουμ**	»	γενήσομαι
اولدم	»	»	**ὠλτοὺμ**	»	ἐγενόμην(ἔτυχον)
اولهجغم	»	»	**ὠλατζάγημ**	»	γενήσομαι
اولهیم	»	»	**ὠλαὴμ**	»	γενοίμην
اول	»	»	**ὠλ**	»	γενοῦ

* Βλ. καὶ § 183.

يازمش اولق γιαζμὶς ὡλμὰκ » γίγνεσθαι

اولان » » ὡλὰν » γιγνόμενος

اولديغم » » ὡλτουγοὺμ* » ἐκεῖνο ὅπερ ἔχω [χω γεγραμμένον

Μέλλ. يازاجق اولورم γιαζατζὰκ ὡλούρουμ γράψων γενήσομαι

اولدم » » ὡλτοὺμ γράψων ἐγενόμην (ἔμελλον γράψαι)

Οὕτω καὶ διὰ τοῦ بولمق π. χ.

يازمش بولندم γιαζμὶς πουλουντοὺμ γεγραφὼς εὑρέθην

يازمش بولنه‌جغم » πουλουνατζάγμ » εὑρεθήσομαι

Ὁ τοιοῦτος σύνθετος μέλλων, ὡς καὶ ἡ εὐκτική, ἐξηγοῦνται ἐν τῇ νεοελληνικῇ διὰ τοῦ *θέλω* ἢ *ἤθελον*· π.χ. خانه‌سی صاته‌جق اولور ایسه بن الورم ἐὰν ἤθελε πωλήσει (πωλήσων ἔσται) τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, ἐγὼ τὴν ἀγοράζω.

بوی سویلمش اولسه بیله اینانان وارمی καὶ ἐὰν ἤθελεν εἴπει (εἰρηκὼς εἴη) τοῦτο, ὑπάρχει ὁ πιστεύσων.

§ 247. *Ἀναφορικαὶ προτάσεις.* Εἴδομεν (§ 40. 207) ὅτι αἱ πλάγιαι καὶ αἱ ἐξηρτημέναι προτάσεις προηγοῦνται τῆς κυρίας, καὶ ἑπομένως ὅτι καὶ αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις (§ 200) προηγοῦνται αὐτῆς.

Ὅταν τὸ ὑποκείμενον ἢ τὸ ἀντικείμενον ἢ ἄλ-

---

* Βλέπε § 134. 160.

λος τις ὅρος τῆς κυρίας προτάσεως, προσδιορίζεται δι' ἀναφορικῆς προτάσεως ἐχούσης ὡς ἀντικείμενον εἰδικὸν ἀπαρέμφατον, δηλαδὴ ὁλόκληρον πρότασιν ἀρχομένην παρ' ἡμῖν διὰ τοῦ εἰδικοῦ συνδέσμου ὅτι, κατὰ τὸν κανόνα τοῦτον ἡ μὲν ἀναφορικὴ πρότασις δέον νὰ προηγηθῇ τοῦ ὑποκειμένου ἢ ἀντικειμένου κτλ. τὸ δὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ἤτοι ἡ διὰ τοῦ (ὅτι) παρ' ἡμῖν ἀρχομένη πρότασις νὰ προταχθῇ τῆς ἀναφορικῆς προτάσεως ὡς ἑξῆς:

ویانه کیتمش اولدیغی سویلدیکم آدم ویانه کیتمیوب پارسه کیتمش
ὁ ἄνθρωπος, περὶ οὗ εἶπον ὅτι ἀνεχώρησεν εἰς Βιέννην, δὲν μετέβη εἰς Βιέννην, ἀλλ' εἰς Παρισίους· ἔνθα τὸ μὲν ویانه سویلدیکم کیتمش اولدیغی (ὅτι ἔχει ἀναχωρήσει) προὐτάχθη τοῦ (περὶ οὗ εἶπον), τοῦτο δὲ τοῦ ὑποκειμένου ادم (ὁ ἄνθρωπος

پارسه‌کی عموجه‌مه کوندرمش اولدیغمی سویلدیکم کتاب بو دفعه
عموجه‌م طرفندن کیرو کوندرلدی
τὸ βιβλίον, περὶ οὗ εἶπον ὅτι εἶχον ἀποστείλει αὐτὸ πρὸς τὸν ἐν Παρισίοις θειόν μου, ἐπεστράφη τώρα ὑπὸ τοῦ θείου μου· ἔνθα τὸ μὲν کوندرمش اولدیغمی (ὅτι εἶχον ἀποστείλει) προὐτάχθη τοῦ (περὶ οὗ εἶπον), τοῦτο δὲ τοῦ کتاب (βιβλίον).

٩٤

محمد افدی انی اوقویجه بر آز دوشنور کبی اولدی آرتق مکتوبی یازمش بولندم بونی یاپار ایسه‌کز بیوك بر ایولك ایتمش اولورسکز برادرکز بر مکتوب یازه‌جق اولدی بونی بیلمش اول سزکلنجه‌یه قدر بن یازمش

بولنه‌جغم سکا ویرمش اولدیغمز امانت نه اولدی سز اورایه وارنجه‌یه قدر ایش بیتمش اوله‌جق بکا یاپمش اولدیغکزایولکی اونوتمیه‌جغم کیده‌جك اولور ایسه‌کز خبر ویرمکزی رجا ایدرم صالح افندینك رجا ایتمش اولسی اوزرینه دها او وقت عفو ایتمشیدم بونی صوره‌جق اولور ایسه جوابنی المش اولور مکتبمزی زیارت ایتمش اولان ذات عارفی افندیدر صوران اولور ایسه نه سویلیه‌یم صوره‌جق اولانلره اویله سویلیك صبحی‌اوینی صاته‌جق اولور ایسه سزه خبر ویره‌یمی درسلرینه پك چوق چالشقان اولدیغنی خبر ویردیککز چوجق ادرنه‌ده بولنان قومشومز شوکت افندینك اوغلی اولدیغنی نه‌دن بیلیورسکز

۹۵

پترسبورغه کیتمك اوزره اولدیغی خبر ویریلان ذات عارفی افندی دکل محمد بکدر سوقاغه آچلدیغنی سویلدیکم پنجره بنم اوطه‌مك پنجره‌سی اولیوب والده خانمك اوطه‌سنك پنجره‌سیدر نوری افندینك پارسدن الدیغنی ظن ایلدیککز مکتوب پارسدن اولیوب برلیندن کلمش اولدیغنی خبر الدم ایشته سزك بیلدیککزی ایستمدیکم بر شی وار ایسه اوده بومکتوبك نره‌دن کلدیکی ماده‌سیدر عزت و محمد افندیلرك دون آخشام ذکی بکه ویرمش اولدقلرینی سویلدکاری کتاب کندیلرینك اولیوب دوستلری احمد و محمد افندیلرك ایمش قاضی کویی اوکنده بر قایق باترمش اولدیغنی غزته‌ده اوقودیغکز واپور قاضی کویی واپوری اولیوب اطه‌لره اشلیان واپورلردن بریسی اولدیغنی خبر الدم همشیره‌کزك قالمق اوزره کیتمش اولدیغنی خبر ویردیککز کویده سزك برخصمکز بر دوستکز وارمی کامل افندی حقنده صفوق معامله‌ده بولندیغنی ایشیتدیکم فؤاد افندینك بوکون سزه بر مکتوب

یازدیغی سویلنلیور طعام ایتمك اوزره کیدیلهجکنی سویلدیککز یری خبر ویرهبیلورمیسکز

100

Ἀφότου δὲν σᾶς εἴδομεν εἶναι ἀρκετὸς καιρός· ἀπὸ τοσούτου καιροῦ δὲν σᾶς βλέπομεν (διατελοῦμεν μὴ βλέποντες)· ὁ Ἀχμὲτ ἐφένδης εὑρέθη κλαίων· ἐφάνη (ἐγένετο) ὡς γινώσκων ὑμᾶς· τοῦτο πλέον εἴχετε γράψει (εἶσθε γεγραφώς)· ἐὰν τοῦτο εἴπω, ψεῦδος θὰ ἔχω εἴπει (εἰρηκὼς ἔσομαι)· ἕως οὗ φθάσω ἐγώ, ἐκεῖνος θὰ ἔχῃ ἀναχωρήσει (ἀνακεχωρηκὼς ἔσται)· ἐλησμόνησα ἐκεῖνο ὅπερ εἴχετε ἐρωτήσει· ἐπειδὴ ὁ Μιδὰτ ἐφένδης εἶχε κόψει τὴν χεῖρά του, ἐπὶ ἕνα μῆνα δὲν μετέβαινε (διετέλεσε μὴ μεταβαίνων) εἰς τὴν σχολήν· ἐὰν ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης δὲν θὰ ἔλθῃ (θὰ ἦ μὴ ἐλευσόμενος), τί νὰ κάμω; ἐὰν ὁ Ριφὰτ ἐφένδης ἤθελεν ἐρωτήσει (θὰ ἦ ἐρωτήσων) τοῦτο, τίνα ἀπάντησιν νὰ δώσω; ὅτε ἦλθεν ὁ Ρεσὶτ ἐφένδης, ἐγὼ εὑρέθην ἐνδεδυμένος· ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἔχει τοῦτο ἀκούσει (εἶναι ἀκούσας) εἶναι ὁ ἡμέτερος γείτων Φεχὶμ βέης· ἐὰν ὑπάρξῃ τις μὴ κρατῶν (ἀθετῶν) τὸν λόγον του, πῶς νὰ προσενεχθῶ αὐτῷ; εἰς ἐκείνους μὲν οἵτινες θέλουσιν ἐπιστρέψει (εἶναι ἐπιστρέψοντες) νὰ δώσῃς ἀνὰ δέκα γρόσια, εἰς ἐκείνους δὲ οἵτινες θέλουσι μείνει, ἀνὰ εἴκοσι γρόσια.

101

Καίτοι ὁ Βόσπορος εἶναι ὡραιότερος τῶν νήσων, ὁ θεράπων σας ὅμως καλλίτερον ἀγαπῶ τὰς νήσους· ἡ ὁδὸς αὕτη εἶναι μὲν συντομωτέρα τῆς ἄλλης, ἐπειδὴ ὅμως εἶναι (μὲ

τὸ νὰ ᾖ) λασπώδης, δὲν πηγαίνω ἐξ αὐτῆς· ὁ ἀδελφός μου εἶναι μὲν κατὰ τὴν ἡλικίαν μικρός, ἀλλ' ἐν τοῖς μαθήμασιν ἐμπρός· ὁ Μεχμὲτ ἐφένδης ἦλθε μὲν μέχρι τῆς οἰκίας, δὲν ἠθέλησεν ὅμως νὰ εἰσέλθῃ ἔνδοθεν τῆς θύρας· ἡ ἀδελφὴ ὑμῶν ἐμελέτησε μὲν τὸ μάθημά της, ἀλλὰ δὲν ἔγραψε τὸ θέμα της· ὁ Σαφὲτ ἐφένδης δὲν πιστεύει μὲν τὰ λεγόμενά σας, ἀλλὰ δὲν λέγει τίποτε· ὁ Ἀρηφῆ ἐφένδης ὑπόσχεται μέν, δὲν ἐκτελεῖ δέ· ἡ οἰκία, περὶ ἧς εἶπον ὅτι ἔχει δύο θύρας πρὸς τὴν ὁδὸν καὶ μέγαν κῆπον ὄπισθεν, εἶναι τοῦ φίλου ἡμῶν Σαφὲτ ἐφένδη, δὲν εἶναι τοῦ Ἀρηφῆ· τὸ ἀρνίον περὶ οὗ ἐλέγετε χθὲς ὅτι ἀπεστάλη ἡμῖν ὑπὸ τοῦ ἐν Ἁγίῳ Στεφάνῳ διαμένοντος φίλου σας Ριφάτ, σήμερον εἰσελθὸν εἰς τὸν κῆπον τοῦ γείτονός μας κατέφαγε τὰ ἄνθη του· ὁ Φεχὶμ βέης, περὶ οὗ ἤκουσα ὅτι εἶναι πολὺ φρόνιμος καὶ ἐπιμελὴς παῖς, ἀναχωρεῖ αὔριον μετὰ τοῦ πατρός του εἰς Παρισίους.

102

Ὁ Γαλὴπ βέης, οὗτινος τὸν υἱὸν Ἀζὴζ ἐφένδην εἴπετε ὅτι θέλετε νὰ ἴδῃ, εἶναι ὁ πλουσιώτερος τῆς χώρας ἡμῶν· ὁ Γιουσοὺφ ἐφένδης, οὗτινος τὸν υἱὸν Λατὴφ ἐφένδην εἴπετε ὅτι εἴδετε χθὲς ἐν τῇ ἀγορᾷ, εἶναι γείτων μας· τὸ πλοῖον, ἐξ οὗ σήμερον εἴδετε ὅτι ἐξήρχετο ὁ Ριζᾶ βέης, εἶναι τὸ ταχύτερον ἀτμόπλοιον τῶν Πριγκηπονήσων· τὸ ὡρολόγιον, περὶ οὗ εἶπον ὑμῖν χθὲς ὅτι ἠγόρασα ἀντὶ πέντε λιρῶν, εἶναι χρυσοῦν, δὲν εἶναι ἀργυροῦν· ὁ ἄνθρωπος, περὶ οὗ ἠκούσατε ὅτι προσποιεῖται τὸν ἀσθενῆ, εἶναι ὁ φίλος τοῦ ὑμετέρου φίλου Ὀσμάν· ὁ Δζεμὰλ βέης, περὶ οὗ ἠκούσαμεν ὅτι

ὁ πατήρ του ὅσον οὔπω ἀναχωρεῖ εἰς Παρισίους, εἶναι ἐξάδελφος τοῦ ἐν Βεβεκίῳ διαμένοντος φίλου ἡμῶν Νουρῆ βέη· ὁ Σουπχῆ καὶ ὁ Μιδὰτ ἐφένδης, περὶ τῶν ὁποίων ἠκούσθη ὅτι αἱ σχέσεις των δὲν εἶναι καλαί, σήμερον ἀμφότεροι μετέβησαν ὁμοῦ εἰς τὴν ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι οἰκίαν τῆς Α. Ε. τοῦ Ὀσμὰν βέη· τὸ ὠὸν τοῦτο, ὅπερ λέγετε ὅτι εἶναι τῆς μαύρης ταύτης ὄρνιθος, εἶναι νωπότερον τοῦ ἄλλου· ἐπειδὴ τὸ χασμᾶσθαι πλησίον τῶν μεγάλων ἀνθρώπων εἶναι ἐντροπή, δέον ν' ἀπέχῃ τις αὐτοῦ· ὁ καιρὸς ἐπειδὴ εἶναι νότος, εἶναι θερμός· ὁ Ὁμὲρ ἐφένδης ἐπειδὴ (ἕνεκα τοῦ ὅτι) ἠγάπα μεγάλως τὸν Ἀβδουρ-ραχμὰν βέην, ἤρχετο φοράς τινας εἰς τὴν οἰκίαν του.

ΜΑΘΗΜΑ 47.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ ἑλληνικόν.

ترلا[1] قوشلرندن بريسی ياوريسی[2] ايله برابر ترلاده كزر ايكن قوشبازلرك[3] قورمش اولديغی طوزاغی[4] كورر ياورينك هيچ بر شيدن خبری اولمديغندن اوراده اولان بغدای[5] دانه‌لرينی يمكه كيدر ايكن آناسی كلوب « ياوريم ! شو كورديكك شی طوزاقدر پك چوق ياننه وارمه اوراده طوتيلور قالورسك صكره آوجی[6] النه كيررسك قارشمام كنديني كوزت »[7] ديمش ياوری ايسه آناسنك او كوزل نصيحتنی[8] ياری[9] ديكله‌مش ياری ديكله‌مش اولديغندن طوزاغه صوقيلوب[10] بتون بغدای دانه‌لرينی يدكدن صكره اصل[11] طوزاغك اوزرنده بولنان بغدايی دخی ير ايكن طوتلمش و باغرمغه[12] باشلايجه بيچاره[13] والده‌سی ياورينك باغرديغنی ايشيدنجه ياننه كلش ايسه‌ده

نه چاره‌كه[14] بركره[15] طوزاغه طوتلمش و «ياوريم! نه ياپدك نجون تنبيهى[16] ديكلەمدك» ديدكده «آمان والدەم! تنبيهكى ديكلەدم بر دانه قالنجه‌يه قدر بر شى اولمدم[17] صكره دها بر دانه قالمش ايدى انى بر ايكن طوتلدم» دير ايكن قوشبازلر كلوب المشلر و فقير والدەسى ياكزجه[18] آجيقلى[19] آجيقلى قاچشدر

1. **ταρλά,** ἀγρός· **ταρλά κουσοῦ,** κορυδαλὸς (πτηνὸν τοῦ ἀγροῦ. 2. **γιαβρῆ,** νεοσσός, μικρόν. 3. **κουσ-πάζ,** ὀρνιθοθήρας. 4 **τουζάκ,** παγίς. 5. **πωγτάϊ,** σῖτος. 6. **άβτζῆ,** κυνηγός. 7 **γκιοζετ-μέκ,** προσέχειν. 8. **νασηχάτ,** συμβουλή· 9. **γιαρῆ,** ἥμισυ. 10. **σωκουλμάκ,** πλησιάζειν πολὺ (χώνομαι). 11. **ἄσλ, ἄσηλ,** ὁ κυρίως (ρίζα, ἀρχή). 12. **παγηρμάκ,** κραυγάζειν. 13. **πι-τσαρέ,** δυστυχής· 14. **τσαρέ,** τρόπος, θεραπεία· **νὲ τσαρέ,** δυστυχῶς (τί τρόπος)· 15. **κερρέ,** φορά. 16. **τενπίχ,** παραγγελία. 17. **ὠλμάκ,** γίνεσθαι· ἐνταῦθα παθαίνειν. 18. **γιαλνηζ-τζα,** κατάμονος. 19. **άτζηκλῆ,** τεθλιμμένος, περίλυπος.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ τουρκικόν.

Εἷς μαθητὴς σχολῆς μεταβαίνων κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν διακοπῶν[1] εἰς τὴν πατρίδα του, καθ' ὁδὸν ἀναγκάζεται[2] νὰ μένῃ τὴν νύκτα ἔν τινι μύλῳ[3]. Εἰς τὸν τοῖχον[4] τοῦ δωματίου, ἐν ᾧ κατεκλίθη, βλέπει ἀνηρτημένον[5] χρυσοῦν ὡρολόγιον. Διανοεῖται, ἵνα τὸ μεσονύκτιον[6] λαβὼν τὸ ὡρολόγιον, πηδήσῃ[7] ἔξω τοῦ παραθύρου καὶ φύγῃ· ἀλλ' ἡ συνείδησίς του[8] οὐδαμῶς[9] συναινεῖ[10]· φέρει εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι ἡ κλοπὴ[11] εἶναι κακὸν πρᾶγμα.

Ἀφοῦ ικανῶς[12] ἐσκέφθη, δὲν ἔλαβε τὸ ὡρολόγιον καὶ ὁ ἴδιος δὲ δὲν ἐστάθη ἐκεῖ· ἐπήδησεν ἐκ τοῦ παραθύρου καὶ ἔφυγεν. Ἐπί τινα καιρὸν[13] ἐπορεύθη ὑπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης. Ἅμα ἔδυσεν ἡ σελήνη καὶ ὁ ὁρίζων[14] ἐσκοτίσθη, ὁ παῖς μὴ βλέπων ποῦ ἐπάτει[15], ἔπεσεν εἰς βόρβορον[16]. Ἀπαλλάξας[17] δυσκόλως[18] ἑαυτόν, ἀνέβη εἴς τι ὑψηλὸν μέρος. Ἐπειδὴ ἦτο πολὺ κεκοπιακώς, ἐκεῖ ἀπεκοιμήθη[19]. Ὅτε τὸ πρωῒ ἀφυπνισθεὶς ἠνέῳξε τοὺς ὀφθαλμούς, εἶδεν ὅτι ἐπὶ τοῦ δένδρου, κάτωθι τοῦ ὁποίου εἶχε κατακλιθῇ, ἦτο ἀπηγχονισμένος[20] ἄνθρωπος, οἱ δὲ κόρακες[21] ἦσαν συνεσωρευμένοι[22] ἐπ' αὐτοῦ. Ἐνόησεν ὅτι ὁ ἀπηγχονισμένος οὗτος ἄνθρωπος θὰ ἦτο κλέπτης. Ὁ μαθητὴς ἰδὼν τὴν κατάστασιν[23] ταύτην εἶπε καθ' ἑαυτόν· δόξα[24] σοι, Θεέ μου![25] καλὸν ἔγινεν ὅτι ἠκολούθησα[26] τὴν συνείδησίν μου εἰς τὸ[27] νὰ μὴ λάβω τὸ ὡρολόγιον.

1. تعطيل **τα'τίλ.** 2. مجبور اولق **μετζπούρ ὠλμάκ.** 3. دكرمن **τεγιρμέν.** 4. ديوار **τιβάρ.** 5. آصيلو ἢ آصيلى **ἀσηλή.** 6. كيجه ياريسى **γκετζὲ γιαρησή.** 7. آتلامق **ἀτλαμάκ.** 8. وجدان **βιτζτὰν.** 9. بر درلو **πὶρ τουρλοῦ** (κατ' οὐδένα τρόπον). 10. راضى اولق **ραζὶ ὠλμάκ.** 11. خرسزلق **χηρσηζλὶκ** ἢ سرقت **σηρκάτ.** 12. بر خيلى **πὶρ χάϊλι** (ἓν ἀρκετόν). 13. بر مدت **πὶρ μουτ-τέτ.** 14. اورتهلق **ὡρταλὶκ** (κυρίως: افق **οὐφούκ**). 15 باصمق **πασμάκ.** 16. بتاقلق **πατακ-λὶκ.** 17. قورتارمق **κουρταρμάκ.** 18. كوج حال ايله **γκιὸτς χὰλ ιλέ.** 19. قالق اويويه **οὐγιουγιὰ καλμάκ.** 20. آصلمش **ἀσηλμὶς.** 21. قارغه **κάργα.** 22. اوشمك **ὄσμεκ,** τὸ ἀλληλοπαθὲς اوششمك

23. حال χάλ. 24. شكر ϭούκρ, ϭουκιούρ. 25. يارب γιὰ ῥάππ. 26. اويمق οὐϊμάκ. 27. خصوصنده χουϭουϭουντὰ (ἐν τῇ ὑποθέσει τοῦ . . .).

ΜΑΘΗΜΑ 48.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ ἑ.λ.ληνικόν.

قرق ييللق[1] بر قواق[2] آغاجنك ديبنه[3] بر قباق[4] اكرلر وقتى كلوب بيتر[5] بيور دير ايكن[6] قواغه صاريلور بر ايكى آيك ايچنده حريفك[7] باشنه قدر چيقار كچوك كچوك داللرينى صارمغه باشلار و اوراده چيچك آچوب قباق ويرمكه باشلار قباقلر بيور كچر قواغك داللرينه آغرلق[8] چوكه‌رك[9] ايكى قات ايدر[10] بر كون قواق قباغه «برادر! بو قدر صيقندى[11] ويرمه» ديه[12] رجا ايدر قباق ايسه[13] «بن نه وقت اولسه سنك تپه‌كده‌يم[14] صوص[15]» ديه‌رك قواغه حدت[16] ايدر دير ايكن قيش كلمكه باشلار قيراغيلر[17] ياغار قباغكده عمرى[18] بيتر داللرى يپراقلرى قورومغه باشلايوبده قباق يره دوشه‌جكنى خصوصيله[19] او قدر يوكسكدن دوشه‌جكنى دوشوننجه قواغه يالوارمغه باشلار ايسه‌ده سوزى كار[20] ايتمز بر كون صاپى[21] قورور تپه طاقلاق[22] يره دوشر پارچه پارچه اولور

حصه[23]—قباق التى آيلق عمرينه باقميوبده قرق ييللق اختيار قواغه غلبه[23] ايتمكه چالشديغى و ياشنه اولسون[25] مرحمت[26] ايتمديكى ايچون صوكنده اويله پارچه پارچه اولمشدر طبقى انسان‌ده النه فرصت[28] كچوبده بيوجك بر يره كچر ايسه اسكيلره فنالق ايتماميدر شايد اويله كنديسنه اقبال[29] توجه[30] ايدوبده بيورسه اسكيلرى آياق التنه الماميدر صكره بر كون اولوركه قباق كبى تپه طاقلاق اولور

1. **γήλ,** ἔτος· **γηλ-λήκ,** ἐτήσιος· **κὴρκ γηλ-λήκ,** τεσσαρακοντούτης. 2. **καβάκ,** αἴγειρος. 3. **τὶπ,** ρίζα. 4. **καπάκ,** κολοκύνθη. 5. **πιτμέκ,** φύεσθαι, καὶ λήγειν. 6. **τὲρ ικέν,** χρονικὴ μετοχὴ τοῦ ρήματος **τεμὲκ** λέγειν· ἰσοδυναμεῖ τῷ τῆς κοινῆς **λέγοντας,** ἤτοι ἐν τῷ μεταξύ. 7. **χερίφ,** ὁ καλὸς (περιφρονητικῶς)· κυρίως σημαίνει **ὁμότεχνος.** 8. **ἀγηρλήκ,** βάρος. 9. **τζιοκμέκ,** πίπτειν, κατακάθησθαι. 10. **κάτ,** πτυχή· **ικὶ κὰτ ὀλμάκ,** γίνομαι δύο πτυχαί, καμπουριάζω, κυρτοῦμαι. 11. **σηκηντή,** στενοχωρία, πίεσις. 12. **τεγέ,** γ' πρόσωπον εὐκτικῆς τοῦ **τεμέκ,** ἰσοδυναμεῖ τροπικῇ μετοχῇ **λέγων.** 13. **ισέ,** γ' πρόσ. τοῦ ὑποθ. ἐνεστῶτος τοῦ βοηθητικοῦ· τίθεται ἀντὶ τοῦ ἡμετέρου ἀντιθετικοῦ **δέ.** 14. **τεπέ,** κορυφή. 15. **σούς,** (ἐπιφων.) σιωπή! 16. **χητὲτ ιτμέκ,** ὀργίζεσθαι. 17. **κηραγῆ,** πάχνη· 18. **ιὄμρ,** βίος· 19. **χουσουσοῦ-ιλέ,** πρὸ πάντων (σύνθ. ἐκ τοῦ **χουσούς,** ὑπόθεσις· τῆς καταληκτ. ἀντων. τοῦ γ' προσ. καὶ τῆς προθ. **ιλὲ** ἢ **λέ**). 20. **κιάρ,** ἔργον· **κιὰρ ιτμέκ,** ὠφελεῖν· 21. **σάπ,** μίσχος. 22. **τακλὰκ** (τακλᾶς) κυβιστίνδα, **τεπὲ τακλάκ,** (κατακέφαλα), κατὰ κεφαλῆς. 23. **χησσέ,** ἐπιμύθιον (μερίδιον). 24. **γαλεπέ,** νίκη. 25. **ὠλσούν,** ἔστω (προστακτικὴ τοῦ **ὠλμάκ**)· ἰσοδυναμεῖ τῷ **τουλάχιστον.** 26. **μερχαμέτ,** εὐσπλαγχνία. 27. **τηπκῆ,** ἀπαραλλάκτως. 28. **φουρσάτ,** εὐκαιρία. 29. **ικπάλ,** τύχη, εὐτυχία. 30. **τεβετζτζοὺχ ετμέκ,** διευθύνεσθαι, εὐνοεῖν.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ τουρκικόν.

Εἷς κηπουρὸς1 εἶχε, λέγει, ἕνα δνον2· διὰ τοῦ δνου τούτου μετέφερε3, λέγει, τὰ προϊόντα4 τοῦ κήπου του εἰς

τὴν ἀγοράν. Διὰ τοῦτο ὁ ὄνος πάντοτε ἐστενοχωρεῖτο5 καὶ μὴ δυνάμενος ν' ἀνθέξῃ6 εἰς τοὺς κόπους7 οὓς ἐδοκίμαζεν8, ἤθελε ν' ἀπαλλαγῇ9 ὅτι τάχιον10 ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ κηπουροῦ καὶ πάντοτε παρεκάλει τὸν Θεόν11. Ὁπωσδήποτε12 ἡ δέησις13 τοῦ ὄνου εἰσακούεται· ὁ κηπουρὸς πτωχεύσας14 προβαίνει15 καὶ πωλεῖ τὸν ὄνον εἴς τινα βυρσοδέψην16, ὁ δὲ ὄνος ἐπειδὴ δὲν γινώσκει τί θὰ συμβῇ17, χαίρει18 μεγάλως19. Τέλος ὁ βυρσοδέψης λαβὼν τὸν ὄνον φέρει εἰς τὸν οἶκόν του. Αἴφνης τὴν ἐπιοῦσαν φορτόνει20 ἐπὶ τῆς ράχεως τοῦ ὄνου δύο κοφίνους21 καὶ μεταβαίνει εἰς τὸ ἐργαστήριόν του. Καθ' ὁδὸν πορευόμενος, γεμίζει εἰς τὰς κοφίνους τὰς κόπρους22 τῶν κυνῶν, ἃς ἀπήντα ἐν ταῖς ὁδοῖς, καὶ διὰ τοῦ ὄνου μεταφέρει23 αὐτάς. Ὁ δυστυχὴς24 ὄνος, ἅμα εἶδε τὴν κατάστασιν ταύτην καὶ τὰς ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ δυσωδίας25, συνελθὼν26 εἰς ἑαυτὸν λέγει «ἔλεος27 Θεέ μου!28 ἐγὼ μέγα,μάλιστα29 μέγιστον λάθος30 ἔπραξα· ἐκεῖνο ὅπερ μοὶ ἔκαμεν ὁ κηπουρὸς δὲν ἦτο τυραννία31, μᾶλλον32 ἦτο χάρις»53, καὶ ἀρχίζει μετανοῶν34 διὰ τὴν εὐχὴν ἣν ἐποίησε, νὰ ἐπιθυμῇ πάλιν τὴν παλαιάν του κατάστασιν.

1. بغچوان **π̇αγτσεβάν.** 2. اشك **ἐσέκ.** 3. محصول **μαχσούλ.** 4. كوتورمك **γκι̯οτουρμὲκ** ἢ طاشيتمق **τασητμάκ.** 5. جانى صيقلمق **τζανὴ σηκηλμάκ.** 6. طاقت كتيرمك **τακὰτ γκετιρμέκ.** 7. زحمت **ζαχμέτ.** 8. چكمك **τσεκμέκ.** 9. قورتلمق **κουρτουλμάκ.** 10. بر ساعت اول **π̇ὶρ σαὰτ ἐββὲλ** (μίαν ὥραν πρότερον). 11. الله **ἀλλὰχ** καὶ جناب حق **τζενάπ̇-ι χάκκ.** 12. نصلسه **νάσηλ-σε.** 13. دعا **τ̇ωά.** 14. مفلس اولمق **μουφλὶς ὀλμάκ.** 15. طوتمق **τουτ-μὰκ** (πιάνειν). 16. دباغ

τεπ̇π̇άγ. 17. باشنه كلمك **π̇ασ̇ηνὰ γκελμὲκ** (ἔρχεται εἰς τὸ κεφάλι). 18. سونمك **σεβινμέκ.** 19. زياده‌سيله **ζιατ̇ε-σί-ιλε.** 20. يوكلتمك **γι̯ουκλετμέκ.** 21. كوفه **κι̯ουφέ.** 22. ترس **τέρς.** 23. طاشيمق **τασ̇ημάκ.** 24. بيچاره **π̇ὶ τσαρέ.** 25. فنا قوقو **φενὰ κωκοῦ** (κακὴ ὀσμή) 26. عقلى باشنه كلمك (ἔρχεται ὁ νοῦς του εἰς τὸ κεφάλι του). 27. آمان **ἀμάν.** 28. يارب **γιά ραπ̇π̇.** 29. هم (καί). 30. خطا **χατά.** خطاده بولنمق **χατατ̇ὰ π̇ουλουνμάκ,** πράττειν λάθος (εὑρίσκεσθαι εἰς λάθος). 31. اذيت **ἐζιγέτ.** 32. بلكه **π̇έλκι.** 33. عنايت **ἰναγέτ.** 34. پشيمان اولمق **πισ̇μὰν (πεσ̇ιμὰν) ὠλμὰκ** (συντάσσεται δοτικῇ).

ΜΑΘΗΜΑ 49.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ ἑλληνικόν.

محمود افندينك باباسى هركون كنديسنه بر نصيحت ويرر ايدى بر كون «سكا كوتولك ايدنلره ايولك ايت» نصيحتنى ويرنجه محمود «يا كتابمى الوب ييرتان و قلممى الوب قيران و سائر كوتولك ايدن چوجقلره بن نصل ايولك ايده‌يم» ديه صوردى پدرى «اوغلم ! بو بر آز كوج كورينور ايسه‌ده يواش[1] يواش آليشه[2] بيلورسين بر سنه‌يه قدر بو نصيحتى طوتمغه سوز ويرده باق نه كوزل شيدر» ديدى نهايت محمود بر آى ايچون سوز ويردى بر كون آرقداشلريله[3] برابر اوينامق اوزره قيره[4] كيتديلر اويون[5] آراسنده بر كوچك چوجق محمود افندينك بورونه[6] اوره‌رق قاناتدى[7] محمود افندى او قدر

حدتلندی[8] که چوجغی بر ایوجه دوکك[9] ایستدی ایسه‌ده صکره‌دن
باباسنك نصیحتنی و کندی وعدینی خاطرینه کتیره‌رك صبر[10] ایتدی دیکر
چوجقلر ایسه اوتەدن[11] « محمود افندی نه قورقاق[12] چوجقدر » دیه‌رك
انی تعییب[13] ایدر طوررلر[14] ایدی آره‌دن بر قاچ کون چکنجه بر ایرمق[15]
یاننده اوینامقده اولدقلری حالده محمود افندینك بورونته اوروب قاناتمش
اولان چوجغك قرنداشی نصل ایسه ایرمغه دوشدی چوجقلر طوپلانوب
قرنداشی‌ده کلدی ایسه‌ده هیچ بری قورتارمغه جسارت ایده‌مدی محمود
افندی درحال[16] ایرمغه آتیلوب چوجغی قورتاردی بونك بو مردلکنی[17]
کورن چوجقلر «محمود افندی فنالق ایتمك ایچون قورقاقدر اما ایولك
ایتمك ایچون پك یکیت[18] ایمش» دیمکه باشلادیلر بو وجه ایله هم
آرقداشلرینك مدحنه[20] هم ده پدرینك بر قات[21] دها آفرینه[22] مظهر اولدی

1. **γιαβάϛ,** ῥέμα, βαθμηδόν. 2. **άλπσμάκ,** συνειθίζειν. 3. **άρκατάϛ,** συνάδελφός. 4. **κήρ,** ἐξοχή. 5. **ώγιούν,** παίγνιον. 6. **πουρούν,** ῥίς. 7. **κανατμάκ,** αἱματοῦν (κάμνω νὰ ματώσῃ). 8. **χπτετλενμέκ,** ὀργίζεσθαι. 9. **τοβμέκ,** δέρειν. 10. **σάπρ ιτμέκ,** ὑπομονεῖν ποιεῖν, ὑπομένειν. 11. **γοτέ,** ἐκεῖ· **γοτετέν,** ἐκεῖθεν, ἀφ' ἑτέρου. 12. **κωρκάκ,** δειλός. 13. **τα'γιπ ιτμέκ,** ὀνειδίζειν, κακίζειν. 14. **τουρμάκ,** ἵστασθαι· ἐνταῦθα ὁμοῦ μετὰ τοῦ προηγουμένου σημαίνει ἐξακολουθεῖν. 15. **ιρμάκ,** ποταμός. 16. **τὲρ χάλ,** ἐν τῷ ἅμα, πάραυτα. 17. **μερτλίκ,** ἀνδρία. 18. **γιγίτ,** ἥρως (παλληκάρι). 19. **βέτζχ,** τρόπος· **πού βὲτζχ-ιλέ,** μὲ τοῦτον τὸν τρόπον, τοιουτοτρόπως. 20. **μέτχ,** ἔπαινος, 21. **κάτ,** πτυχή, φορά· **πὶρ κὰτ ταχά,** μίαν φορὰν ἔτι, ἔτι μᾶλλον. 22. **ἄφεριν,** εὖγε. 23. **μαζχὰρ ὠλμάκ,** ἀξιοῦσθαι.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ τουρκικόν.

Ὁ ἐκ τῶν στρατηγῶν1 τῆς Γαλλίας διάσημος2 Δορινί, ἐνῷ νύκτα τινὰ μετέβαινεν εἰς Παρισίους, καθ' ὁδὸν συνέλαβον αὐτὸν κλέπται. Οὗτοι, ἀφοῦ ἔλαβον τὰ ἐπ' αὐτοῦ εὑρεθέντα χρήματα, ἐζήτησαν καὶ τὸν ἐν τῷ δακτύλῳ3 αὐτοῦ δακτύλιον4. Ὁ στρατηγὸς λέγει ὅτι τοῦτο εἶναι ἐνθύμιον5, ὑπόσχεται δ' ὅτι μετὰ μίαν ἡμέραν ὡς ἀντιστάθμισμα6 θὰ δώσῃ ἑκατὸν λίρας καὶ διαβεβαιοῖ7 ἐπὶ τούτῳ τοὺς ληστάς. Τῇ ἐπαύριον ὁ θαρραλεώτερος8 ἐξ9 αὐτῶν, μεταβὰς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ στρατηγοῦ, πλησιάζει10 αὐτὸν συνδιαλεγόμενον11 μετὰ τῶν φίλων του, καὶ τῷ ὑπομιμνήσκει12 τὴν ὑπόσχεσίν του. Ὁ στρατηγὸς ἐκπληροῖ13 τὸν λόγον του, ἀφοῦ δ' ὁ κλέπτης ἀρκετὰ14 ἀπεμακρύνθη15 τῆς οἰκίας του, ἐκτίθησιν16 εἰς τοὺς φίλους του τὸ συμβάν17· ἰδὼν δ' ὅτι οἱ φίλοι του ἠπόρουν18 ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ19 ἀκριβείᾳ20 του, λέγει: «διατί ἀπορεῖτε; ἐπλήρωσα21 τὸ χρέος μου· ὁ ἄνθρωπος, ὅστις εἶναι ἀκριβής, δέον νὰ ἐκπληροῖ τὸν λόγον ὃν ἔδωκε· καὶ εἰς κλέπτας ἐὰν ἔχῃ δώσει, δὲν πρέπει ν' ἀθετῇ22 αὐτόν· καὶ ἐγὼ λοιπὸν ἐξετέλεσα τὴν ὑπόσχεσιν, ἣν εἶχον δώσει εἰς τοὺς κλέπτας τούτους.

1. جنرال τζενεράλ. 2. مشهور μεσχούρ. 3. پارمق παρμάκ. 4. يوزك γιουζούκ. 5. يادكار γιατικιάρ. 6. قارشولق καρσουλούκ. 7. تأمين ايتمك τε'εμίν ιτμέκ. 8. جسارتلى τζεσαρετλή. 9. ايچلرندن ιτσλεριντέν, ἐξ αὐτῶν ἢ μεταξὺ αὐτῶν. 10. ياناشمق γιανασμάκ. 11. كورشمك γκιορσμέκ.

12. اخطار ايتك ἰχτὰϱ ιτμέκ. 13. كتيرمك يرينه γεϱινὲ γκε-τιϱμὲκ (φέϱειν εἰς τὴν θέτιν του) ايفا ايتك ἰφὰ ιτμέκ. 14. اچمك ἐπεϊτζέ. 15. اوزاقلاشمق οὐζακλαᾶμάκ. 16. آكلاتمق ἀνλατ-μὰκ (δίδειν τινὶ νὰ ἐννοήσῃ). 17. باشنه كلان παᾶπνὰ γκελὲν (τὸ ἐλθὸν εἰς τὴν κεφαλήν του). 18. شاشمق ᾶαᾶ-μὰκ ايتك تعجب τεατζτζοὺπ ιτμέκ. 19. بو درجه πού τε-ϱετζέ. 20. طوغريلق τωγϱουλούκ. 21. اودمك μοτεμέκ. 22. سوزندن دونمك ομοζὄντὲν τονμὲκ (γυϱίζει ἀπὸ τὸν λό-γον του).

ΜΑΘΗΜΑ 50.

Πϱὸς μετάφϱασιν εἰς τὸ ἑλληνικόν.

كويلونك بريسى روم‌ايليده بر چاير[1] دن چكر ايكن بر تپه[2] اوت هرطرفدن آتش الهرق يانمقده و اوزرنده بربيوك ييلانك[3] دخى قيورانمقده اولديغى كورنجه آتنك يم[5] توبره‌سنى قارغيسنك[6] اوجنه[7] باغلايوب[8] اوزادر[9] و ييلان قنغال قنغال[10] طوبره‌نك ايچنه كيردكدنصكره چكوب قورتارر بوندنصكره ييلان «اى كويلى ! بنى قورتاردك اما قارنم آج سنى يميلىيم» ديديكنده كويلى «جانم ! اللهدن قورق سنى آتشدن قورتاردم ايسلكه كملك[11] اولورمى» ديدى ايسه‌ده ييلان «بو عالمده بعض مخلوق[12] واردركه ايسلكه كملكى مشروع[13] كورر سز انسانلر و بز ييلانلر دخى بو قبيلدنز[14] اينانمز ايسه‌ك شو قارشو چايرده بولنان قوجه[15] اوكوزه[16] صورالم» ديدى و ايكيسى بردن اوكوزك يانينه كيدوب كويلى حالى[17] تقرير[18] ايلدى اوكوز

«اوت! ییلانك حقی وار زیرا اییلکه کملك مشروع اولمامش اولسه ایدی بن بو حالده‌می بولنور ایدم اون بش سنه‌در صاحبمه[19] چفت[20] سوردم[21] عربه چکدم شمدی اختیار اولدم قوتم قالمدی شو حالده بنی تقاعد[22] ایتمك و اولنجه‌یه[23] قدر راحت راحت بسیلمك انصاف[24] شانندن[25] دکلمیدر حالبو که[26] بورایه قویدیلر هرکون قصاب[27] کلوب یوقلایور[28] و بر آز دها شمیرر[29] ایسه‌م کسه‌جکنی صاحبمه سویلیور» دیدی حاصلی[30] کویلو هر قنغی حیوانه صوردی ایسه موافق[31] بر جواب اله‌مدیغندن محزون[32] محزون کیدر ایکن قارشوسنه بر تلکی[33] چیقدی و کویلی دعوایی[34] تلکی‌یه دخی آکلاتدی تلکی دعوایی دیکلدکدنصکره[35] کویلی‌نك قولاغنه «آه![36] سزده بویله‌سکز نانکورسکز[37] اییلکه کملکدن کیرو طورمزسکز نهایت بکا بر فنالق ایتمیه‌جککی بیلسه‌م سنی بونك الندن قورتاررم» دیدی

1. **τσαΐρ,** λειμών. 2. **τεπέ,** λόφος, σωρός. 3. **γιλάν,** ὄφις. 4. **κηβραν-μάκ,** συστρέφεσθαι, συσπειροῦσθαι. 5. **γέμ,** τροφή. 6. **καργή,** λόγχη, δόρυ. 7. **οὔτζ,** ἄκρον. 8. **π̇αγλαμάκ,** δένειν. 9 **οὐζατμάκ,** ἐκτείνειν. 10. **κανγάλ,** σπεῖρα (ὄφεως). 11. **κεμλίκ,** κακόν. 12. **μαχλούκ,** πλάσμα. 13. **μεσ̇ροῦ,** νόμιμος. 14. **καπ̇ίλ,** τάξις, κατηγορία. 15. **κοτζά,** γέρων, μέγας. 16. **ι̯ὀκι̯ὄζ,** βοῦς. 17. **χάλ,** κατάστασις, πρᾶγμα. 18. **τακρὶρ ἰτμέκ,** ἐκτιθέναι. 19. **σαχήπ,** κύριος, κάτοχος. 20. **τσίφτ,** ζεῦγος βοῶν μετὰ τοῦ ἀρότρου. 21. **σὄρμέκ,** ὠθεῖν· **τσὶφτ σὄρμέκ,** ἀροτριᾶν (ὀργόνειν). 22. **τεκαούτ̇,** σύνταξις. **τεκαοὺτ̇ ἰτμέκ,** θέτω ὑπὸ σύνταξιν. 23. **ι̯ολμέκ,** ἀποθνήσκειν. 24. **ἰνσάφ,** δικαιοσύνη. 25. **σ̇άν,** δόξα· **ἰνσὰφ σ̇ανην-τ̇άν,** ἴδιον δικαιο-

σύνης. 26. **χὰλ πού κι,** ἐν τούτοις (σύνθετος ἐκ τοῦ **χάλ,** κατάστασις, **ποῦ** οὗτος, **κὶ** ὅτι). 27. **καββάπ,** κρεωπώλης. 28. **γιοκλα-μάκ,** ψαύειν, ἐξετάζειν. 29. **δεμιρμέκ,** παχύνεσθαι. 30. **χάσηλη,** τέλος. 31. **μουβαφὶκ,** σύμφωνος, εὐνοϊκός. 32 **μαχζούν,** τεθλιμμένος. 33. **τιλκί,** ἀλώπηξ. 34 **ταβά,** ἀγωγή, ζήτημα. 35. **τινλε-μέκ,** ἀκροάζεσθαι. 36. **ἂχ** (ἐπιφων.) ἄ! 37. **νανκιόρ,** ἀγνώμων.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ τουρκικόν.

Ἐν Βελγικῇ1, ἔν τινι μικρᾷ πόλει2 κατῴκει εἷς πτωχότατος ὑφάντης3. Οὗτος ἐν τῷ κόσμῳ εἶχε τὸ ὅλον4 ἓν τέκνον ὀνόματι5 Ἀδριανός. Ὅτε ὁ Ἀδριανὸς εἰσῆλθεν6 εἰς τὸ δέκατον πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας7 του, ἡμέραν τινὰ ὁ πατήρ του τῷ ἔκαμε τὴν ἑξῆς πρότασιν8. — Τέκνον μου! ἡμεῖς εἴμεθα πτωχοί· σὺ μέχρι τοῦδε ἀρκετὰ ἐσπούδασας9· εἰς τὸ ἑξῆς πλέον10 εἶναι καιρὸς νὰ μάθῃς (τοῦ μαθεῖν) τὴν τέχνην μου — Ἀγαπητέ μου11 πάτερ! παρακαλῶ, ἄφες με καιρόν12 τινα ἀκόμη ἐν τῇ σχολῇ νὰ σπουδάσω. — Τέκνον μου! βλέπεις πόσην δυστυχίαν13 ὑποφέρομεν14. μόλις15 μετὰ δυσκολίας16 δύναμαι νὰ κερδήσω17 τὸν ἄρτον μας· σχεδὸν18 γυμνοὶ19 περιφερόμεθα· μὴ ὄντες ἱκανοὶ20 ν' ἀγοράσωμεν τὸν κηρόν, ὃν θὰ καύσωμεν τὴν ἑσπέραν, κατακλινόμεθα μόλις δύσῃ ὁ ἥλιος. Ἐκτιμῶ21 τέκνον μου, τὴν πρὸς τὰ γράμματα22 ἔφεσίν σου· ἀλλὰ σοὶ ἀναγκαιοῦσι βιβλία καὶ ἄλλα23· ἐγὼ ποῦ νὰ σοὶ εὕρω ταῦτα; — Ἀγαπητὲ πάτερ μου! τὰ βιβλία καὶ τὰ ἄλλα ἐγὼ εὑρίσκω· μόνον σὲ παρακαλῶ νὰ μὴ μὲ ἀποσύρῃς24 ἀπὸ τὸ σχολεῖον.

Ὁ πατήρ του ἐπείσθη25. Ὁ Ἀδριανὸς ἐξηκολούθησε26 τὸ σχολεῖόν του καὶ ἔδειξε τόσην εὐφυΐαν καὶ νοημοσύνην29, ὥστε πολλοὶ ὀκνηροὶ29 παῖδες ἤρχισαν νὰ φθονῶσιν30 αὐτόν.

Εἷς ἐκ τῶν ὀκνηρῶν τῶν μὴ ἀνεχομένων31 αὐτὸν λέγει «ἐξάπαντος32 πρέπει νὰ ὑπάρχῃ τις ὅστις δίδει αὐτῷ μάθημα». Ἕτερος λέγει «δὲν εἶναι δυνατόν33, διότι εἶναι τόσῳ34 πτωχὸς ὥστε σχεδὸν δὲν δύναται νὰ εὕρῃ ἄρτον διὰ νὰ φάγῃ· ποῦ θὰ εὕρῃ τὰ χρήματα διὰ νὰ δώσῃ εἰς τὸν διδάσκαλον;» Καὶ εἷς τρίτος λέγει: «τὰς ἑσπέρας, ὅταν ἀπολυώμεθα35 ἐκ τῆς σχολῆς, οὐδέποτε ἔρχεται ὁμοῦ36 μεθ' ἡμῶν· ἄλλην ὁδὸν τρέπεται37 καί, ἀντὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν οἰκόν του, μεταβαίνει ἀλλαχοῦ. Συνάδελφοι! συμφωνεῖτε38 νὰ ἐξετάσωμεν39 ποῦ οὗτος μεταβαίνει;» Οἱ μαθηταὶ πάντες40 ὁμοῦ «ναί, ναί, συμφωνοῦμεν» εἶπον.

1. بلجيقه **πέλτζικα.** 2. اسكان ايڭك **ισκιὰν ιτμέκ.** 3. چولها **τσουλχά.** 4. طوپی **τοποῦ.** 5. اسم **ἴσμ-** ὀνόματι Ἀδριανὸς اسمنده آدريانوس (κατὰ λέξιν ἐν τῷ ὀνόματι Ἀδριανός). 6. كيرمك **γκιρμέκ,** ἢ باصمق **πασμὰκ** (πατεῖν). 7. ياش **γιάς.** 15ον ἔτος τῆς ἡλικίας του ياشنده اون بش. 8. تكليف **τεκλίφ-** ποιεῖν πρότασιν ايڭك تكليف ἢ تكليفده بولنمق. 9. ايڭك تحصيل **ταχσὶλ ιτμέκ.** 10. بوندنصكره **πουντὰν σώρο.** 11. سوكيلی **σεβγκιλί.** 12. مدت **μουτέτ.** 13. سفالت **σεφαλέτ.** 14. چكمك **τσεκμὲκ** (τραβῶ). 15. آنجق **ἄντζακ.** 16. كوجلك **γκιτζλὸκ-** μετὰ δυσκολίας ايله كوچ حال. 17. چيقارمق **τσηκαρμὰκ** (ἐβγάζω). 18. هان **χέμαν.** 19. چيلاق

τσπλάκ. 20. مقتدر μουκτεδὶρ (δυνατός). 21. تقدیر ایتمك ακτὶρ ιτμέκ. 22. علم ἴλμ. 23. κατ'ἔλλειψιν τῆς λέξεως πράγματα شیلر بشقه ἢ سائر σαϊρέ. 24. المق ἁλμὰκ (λαμβάνειν). 25. اولق قانع κανὴ ὁλμάκ. 26. ایتمك دوام τεβὰμ ιτμέκ. 27. کذ ζεκμά. 28. فطانت φετανέτ. 29. تنبل τεντὲλ, ἢ خیلاز χαϊλάζ. 30. قیصقانق κπσκανμάκ. 31. چکمك τσεκμέκ. 32. طلطه μούτλακα. 33. محتمل μουχτεμὶλ, ἢ یوق احتمالی ἰχτιμαλί γιώκ, πιθχνότης του δέν ὑπάρχει. 34. او درجه ده فقیرکه ὃ τερετζετὲ φακήρ κι. 35. آزاد اولق ἀζὰτ ὁλμάκ. 36. برلکده πιρλικτέ. 37. صاپمق σαπμάκ. 38. موافقت ایتمك μουβαφεκὰτ ιτμέκ. 39. تفتیش ایتمك τεφτὶς ιτμέκ. 40. طوز τζοῦμλε.

ΜΑΘΗΜΑ 51.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ ἑλληνικόν.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ 50ου μαθήματος).

كویلو تلکیه یالواروب[1] یاقاروب[2] کندوسنه بر چوملك یاغ دخی هدیه[3] ایده‌جکنی وعد ایلدی تلکی «بو سوزکزه اینانمز ایسه‌مده باری[4] قورتاره‌یم» دیوب ییلانه دونه‌رك «سن بو طوبره‌یه کیردم دییورسك اما بو قدر اوزون حیوان بو طوبره‌یه صیغارمی[5]» دیدی ییلان دعواسنی اثبات[6] ایچون قنغال قنغال طوبره‌یه کیرر کیرمز تلکنك اشارتی[7] اوزرینه کویلو قوجه بر قیا[8] ایله طوبره ایچنده‌کی ییلانی ازوب[9] تلف ایلدی[10] بوندنصکره کویلو فلان کون فلان آغاجك دیبنه بر چوملك یاغ کتیره‌جکنی وعد ایله کویندکیدوب

بر آز ملاحظه ایلدکده[11] «بو تلکیه اوتوز قرق غروشلق یاغ کتیرمکدن ایسه قرق اللی غروش دکری[12] اولان دریسنی[13] المق اولا[14] در» دیو النه بر بوش[15] کوپ[16] و تفنکی الوب معهود[17] محله کیتدی تلکی بر طاش آرقه‌سنده کیزلی[18] اولدیغی حالده کویلویه «انسان قسمنه[19] اعتماد[20] اولماز سکا امنیتم[21] یوقدر سن کوپی اورادہ قیر یاغلر یره دوکلسون سن کیت بن صکره کلوب یرم» دیوب کویلو دخی مسئله‌یی[22] آکلایه‌رق کوپی قیروب بوش ظهور[23] ایدنجه تلکی «هایدی قوزم هایدی سن بر احمق[24] بولدہ انی الدات[25] بن سنك مرادکی[26] دها اوموزنده[27] تفنکی کوردیکم زمان آکلامشیدم» دیدی — انسان کملك ایلدیکی ذاتدن شویله طورسون[28] ایولك ایتدیکی طرفدن دخی مکافات بکلمك خصوصنده[29] اشبو تلکی قدر احتیاط[30] ایدر ایسه عقلیجه[31] بر حرکت ایتمش اولور

1. **γιαλβαρμάκ,** παρακαλεῖν. 2. **γιακαρμάκ,** καθικετεύειν. 3. **χετιγὲ ἰτμέκ,** δῶρον ποιεῖν, δωρεῖν. 4. **τάρη,** τοὐλάχιστον. 5. **σηγμάκ,** χωρεῖν. 6. **ἰσπάτ,** ἀπόδειξις. 7. **ἰσαρέτ,** νεῦμα. 8. **καγιά,** βράχος, μέγας λίθος. 9. **ἐζμέκ,** συντρίβειν. 10. **τελὲφ ἐϊλεμέκ,** φονεύειν. 11. **μουλαχαζά ἐϊλεμέκ,** σκέψιν ποιεῖν, σκέπτεσθαι. 12. **τεγέρ,** ἀξία. 13. **τερί,** δέρμα. 14. **ἐβλιά,** προτιμότερον. 15. **τώς,** κενός. 16. **κιούπ,** πίθος. 17. **μα'χούτ,** συμπεφωνημένος. 18. **γκιζλί,** κεκρυμμένος. 19. **κήσμ,** μέρος, τάξις. 20. **ἰτιμάτ,** πίστις, πεποίθησις. 21. **ἐμνιέτ,** ἐμπιστοσύνη. 22. **μεσελέ,** ζήτημα. 23. **ζουχοὺρ ἰτμέκ,** ἐμφανίζεσθαι, παρουσιάζεσθαι. 24. **ἀχμάκ,** εὐήθης. 25. **ἀλτατμάκ,** ἀπατᾶν. 26. **μουράτ** θέλησις, σκοπός. 27. **ὠμούζ,** ὦμος. 28. **ἐοϊ-**

λὲ **τουρδούν,** οὕτως στήτω, ἤτοι ἀφίνομεν κατὰ μέρος. 29. **πεκλεμὲκ χουδουδ-ουν-τά,** ἐν τῇ ὑποθέσει τοῦ περιμένειν, ἤτοι προκειμένου νὰ περιμένῃ τις. 30. **ἰχτιὰτ ἐτμέκ,** ἐπιφύλαξιν ποιεῖν, ἐπιφυλάττεσθαι. 31. **ἀκπλλη-τζά,** ἀρκετὰ φρόνιμος (ἐνταῦθα ἡ ὑποκοριστικὴ κατάληξις τζὲ σημαίνει ἀρκετά). 32 **χαρεκὲτ ἰτμέκ,** ποιεῖν, ἐνεργεῖν, πράττειν.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ τουρκικόν.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ 50ου μαθήματος)

Τὸ ἑσπέρας ὅτε ἀπελύθησαν ἐκ τῆς σχολῆς, παρηκολούθησαν1 κρυφίως2 τὸν Ἀδριανόν. Τί νομίζετε3 νὰ εἶδον; Εἶδον ὅτι ὁ Ἀδριανὸς μεταβὰς εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἁγίου Πέτρου ἤρχισε νὰ μελετᾷ τὰ μαθήματά του ὑπὸ τὸ φῶς4 τῆς λυχνίας5. Εἷς ἐξ αὐτῶν ἔκραξεν:6 Ἀδριανέ! τί κάμνεις ἐκεῖ; Ὁ Ἀδριανὸς ἐπτοήθη7, ἅμα δ' ἐγείρας τὴν κεφαλὴν εἶδε τοὺς συναδέλφους του, ἔγεινε κατακόκκινος8 καὶ ἐκ τῆς συστολῆς9 του ἤρχισε νὰ κλαίῃ. Ἐπί τέλους εἶπε: Κύριοι! ἀφοῦ ἀνεκαλύψατε10 ὅτι ἐγὼ ἔρχομαι ἐνταῦθα, πρέπει καὶ ἐγὼ νὰ σᾶς ἐκθέσω11 τὴν κατάστασίν μου, ὡς ἔχει. Εἶμαι πτωχός· τοσοῦτον πτωχός, ὥστε δὲν ἔχω χρήματα διὰ ν' ἀγοράσω τὸν κηρὸν τὸν ἀναγκαιοῦντα διὰ νὰ μελετῶ τὰς νύκτας ἐν τῇ οἰκίᾳ μου. Ἰδού, διὰ τὸν λόγον12 τοῦτον ἀπὸ τεσσάρων μηνῶν ἐρχόμενος ἐνταῦθα, μελετῶ τὰ μαθήματά μου ἔν τινι γωνίᾳ13 ὑπὸ τὸ φῶς τῆς λυχνίας.

Ἀλλὰ δὲν κρυόνεις14; ἠρώτησεν εἷς.—Οὐχί, λέγει· ἐὰν θέλῃς ἐλθέ, ἰδέ· καὶ μάλιστα15 γινώσκεις τὴν αἰτίαν; διότι ἐνταῦθα16 ἐν τῇ καρδίᾳ μου17 ὑπάρχει κᾶτι τι τὸ ὁποῖον μοὶ δίδει τὸ θάρρος18 νὰ περιφρονῶ19 καὶ τὸ ψῦχος20 καὶ τὸν περίγελων ὑμῶν21.

Μετὰ τοῦτο, οὐδεὶς μαθητὴς ἐτόλμησε22 νὰ περιγελάσῃ23 τὸν Ἀδριανόν, ὁ δὲ φθόνος24 καὶ ἡ ζηλοτυπία25 των μετεβλήθη26 εἰς ἀγάπην27 καὶ σεβασμόν28. Τέλος ὁ Ἀδριανὸς διὰ τῆς προσπαθείας του29 καὶ διὰ τοῦ πρὸς τὴν σπουδὴν ζήλου του30 ἠξιώθη τῶν μεγαλειτέρων βαθμῶν31 καὶ ἐπὶ τέλους ἔφθασεν εἰς τὴν περιωπὴν πάππα Ρώμης32.

1. دوشمك πεσινὲ τσσμὲκ (πίπτω κατόπιν). 2. كيزليجه γκιζλίτζε. 3. ايتمك ظن ζὰνν ἰτμέκ· ἐνταῦθα ἀποτελεῖ ἰδιωτισμόν: كورسه‌لر بكنورسكز نه τί νὰ εἶδον ἀρέσετε; ἤτοι νομίζετε; 4. آيدينلق ἀϊτἠνλὴκ ἢ ايشيق ἠσήκ. 5. قنديل καντὴλ (κανδήλα). 6. باغرمق παγρμάκ. 7. اوركمك ὄρκμέκ. 8. قپ قرمزی κὴπ κρμπζή. 9. محجوبيت μαχτζουπιγέτ. 10. كشف ايتمك κέσφ ἰτμέκ. 11. بيان ايتمك πεγιὰν ἰτμέκ. 12. سبب σεπέπ. 13. كوشه κιοσέ. 14. اوشومك ὄσσμέκ. 15. همده χέμτε. 16. شورادە σούρασα. 17. يورك γιὄρέκ. 18. جسارت τζεσαρέτ. 19. صايمامق σαΐμαμακ (μὴ λογαριάζειν). 20. برودت πουρουτέτ. 21. ذوقلنمه ζεβκλενμὲ ἢ استهزا ἰστιχζά. 22. جسارت ايتمك τζεσαρὲτ ἰτμέκ. 23. ذوقلنمك ζεβκλενμὲκ ἢ استهزا ايتمك ἰστιχζὰ ἰτμέκ. 24. حسد χασέτ. 25. قيصقانجلق κησκαντζλήκ. 26. دونمك τονμὲκ ἢ مبدل اولق μουπετ-τὲλ ὀλμάκ. 27. محبت μουχαππέτ. 28. حرمت χουρμέτ. 29. اقدام ἰκτάμ. 30. غيرت γαϊρέτ. 31.

رتبه **ρουτπέ.** 32. پاپا **πάπα,** πάπας· πάπας Ρώμης روما پاپاسی **Ρώμα παπασή·** τὸ ἀξίωμα ἢ ἡ περιωπὴ τοῦ πάπα روما پاپالغی **Ρώμα παπαληγή.**

ΜΑΘΗΜΑ 52.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ ἑλληνικόν.

تجاردن[1] بری پنایردن[2] دونر ایکن سجیم[3] کبی یاغمور یاغمغه باشلار بیچاره فنا حالده اصلاننجه[4] «آللهم بر کوزل هوا احسان[5] ایتسه ایدك نه اولور ایدی» دیه شکایت[6] ایدر بو صره‌ده کچدیکی اورمان[7] ایچنده بولنان خرسزلردن بری النده‌کی تفنکی اوزرینه بوشالدر[8] اکر باروت اصلاق[9] اولمسه ایدی حریفك ایشی بیتمش[10] اوله‌جق ایدی زواللی آدم بوندن استفاده ایدرك[11] قاچار ایکن «یارب! یاکلدم[12] زیرا صبر ایتمیوب بنی قورتارمغه سبب اولان یاغموردن شکایت ایتدم دیمشدر

هر شیده بر حکمت واردر[13] اللهك حکمتی دائما کونش کبی آشکار[14] در صبر اکثریا[15] مصیبت[16] ظن اولنان شیك نتیجه‌سی[17] سلامت[18] اولور

1. **τουτζτζάρ,** ἔμποροι· ὁ πληθυντικὸς ἀντὶ ἑνικοῦ, ἔμπορος. 2. **παναΐρ,** πανήγυρις. 3. **σιτζίμ,** σπάγγος· ἐπὶ βροχῆς, χονδρός. 4. **ἰσλανμάκ,** βρέχεσθαι. 5. **ἰχσὰν ἰτμέκ,** δωρεῖν. 6. **σικιαγὲτ ἰτμέκ,** παραπονεῖσθαι. 7. **ὠρμάν,** δάσος. 8. **πωσαλτ-μάκ,** ἐκκενοῦν. 9. **ἰσλάκ,** βεβρεγμένος. 10. **ἰσὶ πιτμέκ,** φονεύεσθαι (ἡ δουλειά του τελειό-

νει). 11. **ιότιφαὲ ἐτμέκ,** ἐπωφελεῖσθαι. 12. **γιανηλμάκ,** ἀπατᾶσθαι, λανθάνεσθαι. 13. **χικμέτ,** σοφία, μυστήριον. 14. **ἀσικιάρ,** φανερός. 15. **ἔκσερια,** ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. 16· **μουσπὲτ,** δυστυχία, συμφορά. 17. **νετιτζέ,** ἀποτέλεσμα, τέλος. 18. **σελαμέτ,** σωτηρία.

برچوجق مکتبدن چیقوب اوه کیدر ایکن اوکون تبدیل[1] کزمکه چیقمش اولان پادشاهه تصادف[2] ایتمش پادشاه چوجغك عقللی بر شی اولدیغنی حالندن[3] آکلایوب شویله قونوشمغه[4] باشلامش — پادشاه : اوغلم نره‌دن کلیورسین — چوجق : مکتبدن — پادشاه : نه اوقویورسین — چوجق : الفباء جزءینی[5] بیتردم چوجقلره قرائمت[6] جزءینه باشلایه‌جغم — پادشاه : آفرین[8] اوغلم آل شو التونی‌ده شکر آل — چوجق : الام بابام کورر بو التونی نره‌دن الدك دیه طاریلیر — پادشاه : باباك صورار ایسه پادشاه ویردی دیینجه طارلماز — چوجق: ینانمزکه . . . — پادشاه: نیچون اینانمیه‌جق — چوجق : پادشاه هیچ بر آلتون ویررمی ویرر ایسه چوقجه ویرر — چوجغك جوابلری پادشاهك خوشنه[9] کیدر کیسه‌سنی[10] التون ایله طولدیرر

1. **τεπτίλ,** μεταβολὴ καὶ μετημφιεσμένος. 2. **τεσατοὶφ ἰτμέκ,** συναντᾶν. 3 **χάλ,** κατάστασις, ἐξωτερικόν. 4. **κωνουσμάκ,** συνδιαλέγεσθαι. 5. **ἔλιφ-πά,** ἀλφάβητον. 6. **τζοζ,** μέρος. **ἔλιφ-πὰ τζοζὸ,** ἀλφαβητάριον. 7. **κηραέτ,** ἀνάγνωσις· **κηραὲτ τζοζὸ,** ἀναγνωσματάριον. 8. **ἄφεριν,** εὖγε. 9. **χώς,** εὐάρεστος· **χωσουνὰ γκιτμέκ,** εὐαρεστεῖν· 10. **κεσέ,** βαλάντιον.

Πρὸς μετάφρασιν εἰς τὸ τουρκικόν.

Ναύτης τις, ὅστις πολλὰ ταξείδια1 εἶχε κάμει εἰς τὰς πλησίον θαλάσσας, ἠμέραν τινὰ ἐγγράφεται2 εἰς πλοῖον ὅπερ ἔμελλε νὰ μεταβῇ εἰς τὰ ὕδατα τῆς Κίνας3. Ἐπειδὴ ἐν τῷ βίῳ του εἰσέτι δὲν εἶχε μεταβῇ εἰς τόσον μεμακρυσμένας θαλάσσας, εἷς τῶν φίλων του δεικνύων μεγίστους κινδύνους4 προσπαθεῖ νὰ τὸν κάμῃ νὰ παραιτηθῇ5 τῆς ἐπιχειρήσεως6 ταύτης καὶ νὰ τὸν καταπείσῃ7 ὅπως ζήσῃ ἐν τῇ ξηρᾷ· ἀλλ' ὁ ναύτης ἀπαντᾷ: Ἀδίκως8 μὴ κουράζεσαι9· μὴ ὁμίλει10 περὶ δυστυχημάτων11· ἐν τῇ ξηρᾷ ὑπάρχουσι περισσότεροι κίνδυνοι ἢ ἐν θαλάσσῃ. Ἐπὶ τούτοις μεταξὺ αὐτῶν λαμβάνει χώραν 12 ὁ ἑξῆς13 διάλογος14.

Φίλος: Ὁ πατήρ σου τί ἦτο; – Ναύτης: Ἦτο ναύτης— Φ. Καὶ15 ποῦ ἀπέθανε; — Ν. Ἐν τῇ θαλάσσῃ, βυθισθέντος τοῦ πλοίου του— Φ. Καὶ ὁ πάππος σου ποῦ ἀπέθανε; — Ν. Καὶ οὗτος ἐν τῇ θαλάσσῃ, πεσὼν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ πνιγείς16.—Φ. Καὶ ὁ πάππος τοῦ πάππου σου; —Ν. Καὶ οὗτος ἐν τῇ θαλάσσῃ, τοῦ πλοίου αὐτῶν προσκρούσαντος17 ἐπὶ τῆς ὑφάλου καὶ συντριβέντος18. — Φ. Ἐὰν οὕτως ἔχῃ, σὺ ἀνόητος19 εἶσαι, ὥστε ἀφοῦ ἐκ τῆς γενεᾶς20 σου τοσοῦτοι ἄνθρωποι ἀπωλέσθησαν21 ἐν τῇ θαλάσσῃ, σὺ ἀκόμη νὰ ἐπιχειρῇς22 νὰ κάμῃς ταξείδια εἰς τὴν θάλασσαν. — Ν. Λοιπὸν καὶ σὺ εἰπέ μοι· ὁ πατήρ σου ποῦ ἀπέθανεν;—Φ. Γνωστὸν23 βεβαίως24 ἐν τῇ ξηρᾷ, ἐντὸς τῆς κλίνης. — Ν. Καὶ ὁ πάππος σου;—Φ. Καὶ ἐκεῖνος ἐν τῇ κλίνῃ του.—Ν. Τότε καὶ σὺ

ἀνόητος πρέπει νὰ ἦσαι, ὅστις ἐνῷ οἱ πλεῖστοι τῶν προγόνων σου25 παρέδωκαν26 τὸ πνεῦμα27 ἐν τῇ κλίνῃ, πάλιν τὰς ἑσπέρας κατακλίνεσαι εἰς αὐτήν. Δὲν γινώσκεις ὅτι ὁ Κύριος28, ἐὰν θέλῃ, φυλάττει τοὺς δούλους του καὶ ἐν τῇ ξηρᾷ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ.

1. سفر σεφέρ. 2. قيد اولمق καΐτ ὀλουνμάκ. 3. چين Τσίν. 4. تهلكه τεχλικέ. 5. واز گچمك βὰζ γκετσμέκ, ἢ فراغت گتمك φεραγὰτ ἐτμέκ. 6. تشبث τετεππούς. 7. قاندرمق καντηρμάκ. 8. نافله ναφιλέ. 9. يورلق γιωρουλμάκ. 10. بحث گتمك πὰχς ἰτμέκ. 11. قضا καζά. 12. جريان گتمك τζερεγιὰν ἐτμέκ. 13. شو σοῦ. 14. محاوره μουχαβερέ. 15. ἐνταῦθα ὁ καὶ εἶναι ἀντὶ τοῦ .loιπὸν ای ἔϊ (ἐπιφών.) 16. يوغلمق πωγουλμάκ. 17. چارپمق τσαρπμάκ. 18. پارالمق παραλανμάκ. 19. اچمق ἀχμάκ. 20. سلسله σιλσιλέ, صوی σόϊ. 21. اولمق تلف τελὲφ ὠλμάκ. 22. قالقمق καλκπόμὰκ (σηκόνομαι). 23. معلوم μα'λιούμ. 24. βεβαίως Τ (ἐπιφών). 25. ΐΤ ἀτά. 26. تسليم گتمك τεσλὶμ ἰτμέκ. 27. روح ρούχ, ἢ جان τζάν. 28. يوم μεβλά.

ΤΕΛΟΣ

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΠΑΡΟΝΤΙ ΒΙΒΛΙΩ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ

Ὑποκείμενον.

Θέσις § 2. 4. 53. 75. 131 — Παράλειψις § 5—Ἔναρθρον, ὡρισμένον § 8. 53 —Ἄναρθρον, ἀόριστον § 52. 53. 98—Περιληπτικὸν § 60—Συμφωνία ὑποκειμένου καὶ ῥήματος § 82. 112. 136. 153—Ἐπικρατέστερον πρόσωπον § 221.

Κατηγορούμενον.

Θέσις § 2. 102—Συμφωνία § 3. 11—Παράλειψις § 45.

Συγκριτικόν.

Ὑπεροχῆς § 17—Ἰσότητος § 35—Ἐλάσσονος § 47—Θέσις § 22.

Συνδετικόν.

Θέσις § 2—Παράλειψις § 6. 12. 45. 83—Ἐπὶ διαρκείας § 167.

Ρῆμα.

Ἐνεστώς, Παρατατικὸς Μάθ. 18—Ἐνεστώς, Παρατατικὸς προσδοκώμενος Μάθ. 19—Διαφορὰ δύο ἐνεστώτων § 81—Ἀόριστος, Ὑπερσυντελικὸς Μάθ. 22—Παρακείμενος, Ὑπερσυντελικὸς Μάθ. 26—Διαφορὰ μεταξὺ παρακειμένου καὶ ἀορίστου § 128. 129. 130—Μέλλων Μάθ. 28—Μέλλων τῆς ἀνάγκης Μάθ. 31—Προστακτική, Εὐκτικὴ Μάθ. 32—Εὐκτικῆς παρατατικὸς Μάθ. 33—Ὑποθετικοὶ χρόνοι Μάθ. 10 καὶ 44 § 234—Ἱστορικοὶ χρόνοι Μάθ. 44 § 239—Σύνθετοι χρόνοι § 246—Σύνθετα ῥήματα § 179—Ὑπαρκτικὸν ῥῆμα § 183. 246—Ἀπρόσωπα ῥήματα § 188. 225—Διάμεσα, ἐνεργητικὰ ἐξ οὐδετέρων § 209. 210—Ἀλληλοπαθῆ, Παθητικά, Μέσα § 213. 214. 215—Ἀποφατικόν, ἀδυνάτως ἀποφατικὸν § 219. 220. 223. 231—Ῥῆμα δυνητικόν, ῥῆμα σπουδῆς § 228. 229. 230—Πλάγιαι προτάσεις § 40—Παρεμπίπτουσα ἀναφορικὴ πρότασις § 199. 247—Χρονικαὶ προτάσεις § 207—Αἰτιολογικαὶ προτάσεις § 245.

Ἀπαρέμφατος.

Τελικὸν § 77. 78. 123—ὡς ὑποκείμενον, ἀντικείμενον, προσδιορισμὸς § 185—ἀπαρέμφατον συνδετικοῦ § 106. 122—Εἰδικὸν § 118. 119. 120. 121. 163. 164. 244—ὡς ὑποκείμενον, ἀντικείμενον, προσδιορισμὸς § 186—Ὀνοματικὰ ἀπαρέμφατα 187—ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου 216.

Μετοχαί.

Ἀναφορικαὶ ἐνεστῶτος § 88. 226—ἀορίστου § 105. 111—παρακειμένου § 134. 135—μέλλοντος § 148. 149. 150. 151. 152. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 164. 226. 232—Ἀναφορικὴ μετοχὴ § 191. 192. 193. 194—Διαφορὰ ἀναφορικῆς καὶ συνθέτου ἀναφορικῆς § 195—ἀνάλυσις § 196—Τροπικὴ § 197. 198. 199—Χρονικαὶ § 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207—Ρηματικὴ 240.

Ἀντικείμενον.

Ὡρισμένον, ἀόριστον § 76—διπλοῦν § 101—θέσις § 102—ὁλόκληρος πρότασις § 132—μετάθεσις § 137—παράλειψις § 181.

Προσδιορισμός.

Διὰ γενικῆς § 33. 34. 66. 71. 80—ἀλληλουχία γενικῶν § 47. 227 — παράλειψις πτωτικῆς καταλήξεως γενικῆς § 41. 48. 65. 72. 84. 90. 94. 182—τοῦ τιμήματος § 67. 110—τοῦ κατά τι § 30—διὰ τιμητικῶν § 7. 23. 25. 57. 63. 74. 104. 109—ὀνοματικὸς § 29. 39—ἀριθμητικὸς § 27. 51. 87. 143. 170—ἐπιθετικὸς § 9. 22. 49. 95. 97—ἀντωνυμικός: δεικτικαὶ § 13. 24. 138—ἐρωτηματικαὶ § 28. 43. 91. 125—ἀόριστοι § 54. 108—αὐτοπαθεῖς § 126. 233—καταληκτικαὶ § 31. 55. — ἐπιθετικὴ § 21. 42. 212—ἐπιμεριστικαὶ § 56 — χρονικὸς § 18. 124

—Ἐπιρρηματικὸς § 50—Ἡ ἐν τόπῳ στάσις, ἡ εἰς τόπον καὶ ἡ ἀπὸ τόπου κίνησις § 10. 14. 79— Μετάθεσις προσδιορισμῶν § 137.

Μόρια.

دن—ده § 10. 14. 37. 56. 85. 96. 147 — قدر § 35. 133. 222—و—دخی—ده § 38.58—یوخسه § 45—آ § 61—ایله . . . یا—یاخود § 86. 92 § 96—اما § 115—جه § 116. 222—ایچون § 147—کبی § 169—که § 178—اوزره § 211. 218. 222—برو § 218—کوره § 217—نه . . . . نه § 222.

Ἐρώτησις.

Μόριον ἐρωτηματικὸν § 44. 177. 242. 243.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

37 5 τομ.
δῶρο Παπ.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
007000012757

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ